CONCILIVM VNIVERSALE CONSTANTINOPOLITANVM TERTIVM

CONCILII ACTIONES XII – XVIII
EPISTVLAE
INDICES

EDIDIT

RUDOLF RIEDINGER

MCMXCII

IN AEDIBVS WALTER DE GRUYTER & CO.

BEROLINI

ACTA CONCILIORVM OECVMENICORVM

SVB AVSPICIIS

ACADEMIAE SCIENTIARVM BAVARICAE

EDITA

SERIES SECVNDA

VOLVMEN SECVNDVM

PARS SECVNDA

MCMXCII

IN AEDIBVS WALTER DE GRUYTER & CO.

BEROLINI

Die Deutsche Bibliothek – CIP-Einheitsaufnahme

Acta conciliorum oecumenicorum / sub auspiciis Academiae Scientiarum Bavaricae ed. – Berolini : de Gruyter.
Ser. 2.

Vol. 2. Concilium Constantinopolitanum <03, 680–681>: Concilium Universale Constantinopolitanum Tertium. Ps. 2. Concilii actiones XII–XVIII, epistulae, indices. – 1992

Concilium Constantinopolitanum <03, 680–681>: Concilium Universale Constantinopolitanum Tertium / ed. Rudolf Riedinger. – Berolini : de Gruyter.
(Acta conciliorum oecumenicorum : Ser. 2 ; Vol. 2)
NE: Riedinger, Rudolf [Hrsg.]; HST

Ps. 2. Concilii actiones XII–XVIII, epistulae, indices. – 1992
ISBN 3-11-012935-3

Printed in Germany
Satz und Druck: Arthur Collignon GmbH, Berlin
Buchbinderische Verarbeitung: Lüderitz & Bauer, Berlin

TABULA

EINLEITUNG

DAS KONZIL

Nachdem am 13. Februar 1940 EDUARD SCHWARTZ gestorben war, ein Philologe ungewöhnlichen Profils, der sich annähernd 30 Jahre lang mit der Alten Kirche beschäftigt und das Riesenwerk der Neuedition der Akten der ökumenischen Konzilien in Angriff genommen hatte, erhielt der damals 28jährige JOHANNES STRAUB bereits im April 1940 von HANS LIETZMANN den Auftrag, mit der Ausgabe der Akten des V. Konzils das Werk von EDUARD SCHWARTZ abzuschließen. Es sollte aber noch 31 Jahre dauern, bis dieser Auftrag ausgeführt war.[1] Um zum Ausdruck zu bringen, daß mit der Vollendung seines Bandes der wichtigste Teil der alten Konzilsakten herausgegeben war, unterzog sich RUDOLF SCHIEFFER der Aufgabe, in drei Registerbänden die damals vorliegende Konzilsedition zu erschließen.[2]

EDUARD SCHWARTZ hatte ursprünglich Editionen bis zum VIII. ökumenischen Konzil von 879/80 geplant, und dieser Plan sollte nicht aufgegeben werden. Deshalb erhielt ich im Jahre 1967 von JOHANNES STRAUB den Staffelstab mit dem Auftrag, die Akten des VI. ökumenischen Konzils von 680/81 zu edieren.[3] Bald stellte sich heraus, daß diese Aufgabe schwerlich sinnvoll zu bewältigen war, ehe die zwar rangniedrigeren, inhaltlich aber nahezu gleichbedeutenden Akten einer Regionalsynode, nämlich der Lateransynode von 649, herausgegeben waren. EDUARD SCHWARTZ hatte keine Listen der Handschriften beider Synoden hinterlassen, so daß die erste Aufgabe darin bestand, in den Handschriftenkatalogen die griechischen und lateinischen Handschriften der Akten aufzusuchen. Weil es unökonomisch gewesen wäre, nur diese beiden Synoden vorzubereiten, wurden auch die Handschriften des VII. und VIII. ökumenischen Konzils aufgenommen und zum Teil auf Mikrofilmen bereitgestellt.

Bekanntlich sind weit mehr lateinische als griechische Handschriften erhalten geblieben. Auch werden heute viele griechische Handschriften, besonders diejenigen, die in den Westen gelangten, weit entfernt von ihrem Entstehungsort aufbewahrt, während die lateinischen Manuskripte vielfach noch heute in der Nähe des Ortes liegen, an dem sie einmal entstanden waren. Was die lateinischen Handschriften der Lateransynode und des VI. Konzils betrifft, ist festzuhalten, daß sie nur über wenige Wege auf uns gekommen sind. Saint-Amand (Salzburg) und Beauvais im Frankenreich und Bobbio-Nonantola in Italien sind die wichtigsten Orte, an denen sie geschrieben oder ursprünglich aufbewahrt wurden. Konzilsakten waren in der Regel nur dann von Interesse, wenn sie als Muster für zeitgenössische Konzilien dienen konnten. Zwar gab es auch in Fulda vor dem 30jährigen Kriege eine Handschrift der Lateranakten, doch selbst so alte und stabile Sammlungen wie diejenigen der Bodenseeklöster, von St. Gallen und St. Emmeram in Regensburg haben vermutlich niemals Vollhandschriften der alten Konzilien besessen.

Nachdem die Kollation der Akten beider Synoden abgeschlossen worden war, gab es erste Anzeichen dafür, daß diese Akten neu zu bewerten sind. Die Lateransynode, die nach Aussage ihrer Akten im Oktober 649 in fünf Sitzungen (secretarii) abgehalten wurde,

---

1 Concilivm vniversale Constantinopolitanvm svb Ivstiniano habitvm, ed. JOHANNES STRAUB, ACO IV 1 (1971).
2 Index Generalis Tomorvm I–IIII, congessit RVDOLFVS SCHIEFFER, ACO IV 3,1–3 (1974–1982–1984).
3 Seit dem 1. Januar 1971 hat sich die Bayerische Akademie der Wissenschaften dieses Vorhabens angenommen.

galt bisher als das Werk Papst Martins I. und seiner größtenteils italischen Bischöfe.[4] Wenn dem so gewesen wäre, hätte man die Verhandlungen in der Basilika des Laterans in lateinischer Sprache geführt, und der lateinische Protokolltext wäre anschließend ins Griechische übersetzt worden. Diese Übersetzung konnte man mit einigem Recht dem Abbas Maximus[5] und seinen 35 Begleitern zuschreiben, die in der zweiten Sitzung einen Libellus unterschrieben (S. 57,1–39) und als Byzantiner an dieser römischen Synode teilnahmen. Bei einem detaillierten Vergleich der in zwei Sprachen überlieferten Akten fanden sich nun Übersetzungsfehler, und zwar nicht etwa im griechischen, sondern im lateinischen Text. Die Teilnehmer an dieser römischen Synode führten ihre Verhandlungen jedoch sicherlich nicht in griechischer Sprache. Wenn nun aber das Griechische die ursprüngliche Sprache der Akten und das Lateinische lediglich die Sprache der Übersetzung ist, dann ist es unmöglich, in diesen Akten das getreue Protokoll von Verhandlungen zu erblicken, die so in Rom geführt worden waren. Deshalb wurde vorgeschlagen, den griechischen Text der Akten als eine Art „Textbuch" anzusehen, welches von Maximus und seinen Gefährten schon vorher angefertigt worden war und anschließend ins Lateinische übertragen wurde. Diese lateinische Übersetzung konnte man dann im Oktober 649 an fünf verschiedenen Tagen vor den Teilnehmern des Konzils verlesen, um damit den Anforderungen an eine synodale Beschlußfassung Genüge zu tun. Ein so publizierter Text konnte als das Wort der Synode gelten, und dieses Wort besaß durch die Unterschriften der 105 Bischöfe eine weit höhere Geltung als all das, was Maximus als Privatmann zur theologischen Diskussion beigetragen hatte. Aus alter Zeit gibt es denn auch keinerlei Einwände gegen die Historizität der Lateransynode, sie war anerkannt, auch wenn die Übernahme ihrer Lehre durch Konstantinopel noch einige Zeit auf sich warten ließ.[6]

Diese neue Wertung der Akten der Lateransynode erfährt nachträglich manch inhaltliche Bestätigung, denn wie soll man es sich vorstellen, daß lateinische Theologen in Rom und italische Bischöfe, „die mitten in das Getriebe der Völker gestellt sind und um das tägliche Brot in Unsicherheit körperlich arbeiten müssen"[7], die Hinterlassenschaft der griechischen Kirche so umfassend kennen, daß sie aus diesem Erbe mehr als 250 Testimonien auswählen und zitieren können. Auch die zweite Übersetzung der 20 Canones der Lateranakten ist – nach einer sehr mangelhaften ersten – ein Indiz dafür, daß es Byzantiner waren, die diese Canones zuerst in griechischer Sprache formulierten, bevor sie sie zunächst fehlerhaft und mit Textlücken, einige Jahre später aber nahezu fehlerlos ins Lateinische übersetzten.[8]

Es waren also Byzantiner, die den Text der Akten der ersten römischen Synode verfaßten, von der die Akten erhalten sind. Diese Erkenntnis war auch beim Kollationieren der Akten des VI. Konzils dauernd präsent und ließ bei vielen Fehlern und Absonderlichkeiten des lateinischen Übersetzungstextes die Frage aufkommen, wie man sich diese Fehler zu erklären habe. Bei den Akten der Lateransynode waren es Übersetzungsfehler gewesen, die schließlich die Übersetzungsrichtung erkennen ließen, das waren noch leicht durch-

---

4 Vgl. ERICH CASPAR, Die Lateransynode von 649, Zeitschrift für Kirchengeschichte 51 (1932) 75–137, und DERS., Geschichte des Papsttums, 2 (Tübingen 1933) 553–573.

5 Auch wenn sich dabei Härten und gelegentliche Inkonsequenzen ergeben, werden in dieser Einleitung und in den Indices alle Namen latinisiert, um eine Harmonisierung zu erreichen.

6 Die Vorarbeiten, die zu diesen Ergebnissen führten, werden von RUDOLF RIEDINGER, Der Codex Vindobonensis 418, seine Vorlage und seine Schreiber, Steenbrugge 1989 (Instrumenta Patristica XVII), S. 9–23, vorgestellt. Vgl. auch PIETRO CONTE, Il Sinodo Lateranense dell'ottobre 649. La nuova edizione degli atti a cura di RUDOLF RIEDINGER. Rassegna critica di fonti dei secoli VII–XII. Vaticano 1989 (Collezione Teologica 3).

7 So ERICH CASPAR, Geschichte ... (Anm. 4), S. 593.

8 Vgl. Concilivm Lateranense a. 649 celebratvm, ed. RUDOLF RIEDINGER, ACO ser. II vol. I (1984), S. 368–389.

die schließlich die Übersetzungsrichtung erkennen ließen, das waren noch leicht durchschaubare Vorgänge. Wollte man aber die Unregelmäßigkeiten verstehen, die von tausenden lateinischer Textvarianten dargeboten werden, dann galt es, eine Leitvorstellung zu entwickeln, die Raum für so verschiedenartige Varianten bot. Diese Leitvorstellung war von Anfang an die Frage nach der Schriftart, die durch ihr Aussehen die Möglichkeit zu eben diesen Verlesungen offenhielt. Diese Schriftart mußte in der zweiten Hälfte des 7. Jahrhunderts bekannt und in Rom in Gebrauch gewesen sind, wo diese Übersetzungen entstanden.

Es würde zu weit führen, alles zu wiederholen, was an anderer Stelle zu der These vorgetragen worden ist, daß die Authentica der lateinischen Übersetzungen der Akten der Lateransynode und des VI. ökumenischen Konzils in der Reservatschrift der päpstlichen Kanzlei geschrieben worden sind.[9] Auf *eine* Buchstabenanalyse soll aber hingewiesen werden, weil sie die Argumentation von dem Verdacht bloßer Zufälligkeit befreit. Nachdem sich nämlich die kursiv-kuriale Form des Buchstabens a im Codex Vindobonensis 418 als charakteristisches Kriterium herausgestellt hatte, wurde dieses a im Gegensatz zu seinen Minuskelformen im ganzen Codex Seite für Seite gezählt, und zwar in der Weise, daß immer auch der Buchstabe v o r diesem a berücksichtigt wurde. Diese Statistik über alle 23 Lagen der Handschrift ergab ein sehr aussagekräftiges Bild. Nicht nur die Schreiber der einzelnen Lagen, auch Schreiber einzelner Blätter in den ersten sechs Lagen dokumentieren durch die Verwendung oder Vermeidung dieser Verbindungen den stilistischen Abstand zum Schriftbild ihrer kurialen Vorlage. Damit lieferten sie einen in Zahlen faßbaren „Code" für ihren individuellen Schreibstil.[10] Mit solchen objektiven Argumenten konnte begründet werden, daß am Codex Vindobonensis 418 21 oder 22 Hände beteiligt sind, eine Zahl, die einen bisher nicht vermuteten Umfang des Skriptoriums von Saint-Amand belegt.[11]

Wer aber waren die Übersetzer der Akten des VI. Konzils, die in Rom arbeiteten? Für die Akten der Lateransynode kommen nur Maximus Confessor und seine Begleiter in Frage, die ihren griechischen Grundtext selbst ins Lateinische übertragen mußten. In den Jahren 682–701 (vgl. 887,21 App.) aber waren es andere, nun namentlich nicht bekannte Byzantiner, die vor den Arabern nach Rom geflohen waren und dort den „griechischen Päpsten" ihr Wissen und Können angeboten hatten.[12] Nicht nur die Form der Buchstaben a und q deutet an, daß es seit dem ehemaligen „Chef der kaiserlichen Kanzlei" Maximus dem Bekenner Byzantiner waren, die die „römische Kuriale in der päpstlichen Kanzlei" entwickelt hatten.

---

9 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, In welcher Richtung wurden die Akten der Lateransynode von 649 übersetzt, und in welcher Schrift war der lateinische Text dieser Akten geschrieben? in: *Martino I Papa (649–653) e il suo tempo*. Atti del XXVIII Convegno storico dell' Accademia Tudertina e del Centro di studi sulla spiritualità medievale (Todi, 13–16 ottobre 1991), Spoleto, Centro italiano di studi sull' alto medioevo, 1992, p. 1–16. – Außerdem PAUL RABIKAUSKAS, Die römische Kuriale in der päpstlichen Kanzlei. Rom 1958 (Miscellanea Historiae Pontificiae XX).

10 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, Der Codex ... (Anm. 6), S. 51–86.

11 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, In welcher Richtung ... (Anm.9), S. 15 – M. FLODR, Scriptorium olomoucké. Prag 1960, konnte nachweisen, daß auf einer kulturhistorisch vergleichbaren Entwicklungsstufe unter dem Pontifikat von Bischof Heinrich Zdik (1126–1150) in der Schreibschule von Olmütz rund 30 Schreiber arbeiteten, nicht selten gleichzeitig an einer einzigen Handschrift.

12 WALTER BERSCHIN, Bonifatius Consiliarius, Ein römischer Übersetzer in der byzantinischen Epoche des Papsttums, in: *Lateinische Kultur im VIII. Jahrhundert*, Traube-Gedenkschrift. St. Ottilien 1989, S. 25–40, hat im 7.–8. Jahrhundert einen Römer ausfindig gemacht, der imstande war, aus dem Griechischen ins Lateinische zu übersetzen. Dazu war auch Ioannicius von Ravenna fähig (unten, S. XX). Damit dürften aber die wenigen Übersetzer lateinischer Muttersprache schon genannt sein. Man fände diese beiden nicht erwähnenswert, wenn sie nicht seltene Ausnahmen wären. Es gibt keinen Hinweis darauf, daß Bonifatius Consiliarius an der Übersetzung der Akten des VI. Konzils beteiligt war, die zu seiner Zeit (er ist vom Jahre 654 bis 704 nachweisbar) in Rom vorgenommen wurde.

Nachdem also mit der Feststellung der Übersetzungsrichtung in den Akten der Lateransynode ein wesentlicher Beitrag zum Verständnis dieser Akten geleistet war, bereitete die Erkenntnis, daß die lateinischen Authentica beider Synoden in Rom von eingewanderten Byzantinern erstellt worden waren, die Grundlage für die Beurteilung der lateinischen Übersetzungen. Die Übersetzungen beider Synoden sind vor allem deshalb von großer Bedeutung, weil die Überlieferung des griechischen Aktentextes jeweils von geringer Qualität ist. Seit dem Bilderstreit waren den byzantinischen Theologen andere Fragen wichtiger als die des Monotheletenstreites, und man vernachlässigte die Weitergabe seiner Dokumente. Diese Dokumente aber sind außer in den Akten der Lateransynode vor allem in den Akten des VI. Konzils enthalten. Sie sind in der Reihenfolge zu sichten, wie sie vom Konzil behandelt wurden.[13]

Die Akten des VI. Konzils beginnen mit einer Sacra des Kaisers Constantinus IV. Pogonatus an Papst Donus vom 12. August 678.[14] Donus war bereits am 11. April 678 verstorben, so daß sein Nachfolger, der Sizilianer Agatho (27. 6. 678 – 10. 1. 681) diese kaiserliche Sacra erhielt. Darin drängte der Kaiser auf eine Einigung der Patriarchate. Er hielt die Meinungsverschiedenheiten für so geringfügig, daß es lediglich eines Einigungsgesprächs bedürfe, keines Konzils.

Sein Urteil über die theologischen Differenzen gewann in den folgenden Jahren an Kompetenz, so daß am 10. Sept. 680 eine Sacra an Georgius, den erst 10 Monate vorher inthronisierten Patriarchen von Konstantinopel erging, durch die nun doch ein Konzil einberufen wurde. Die Patriarchate von Konstantinopel und Antiochia wurden gesondert eingeladen. Papst Agatho hatte seine Legaten bereits nach Konstantinopel entsandt.

In der *1. Sitzung* (7. Nov. 680) hatten die päpstlichen Legaten, der Vertreter des Patriarchats Jerusalem und die Delegierten der römischen Synode ihren Platz zur Linken des Kaisers. Zu seiner Rechten saß die Gegenpartei, die Vertreter der Patriarchate Konstantinopel, Alexandria und Antiochia. Als erstes berichteten die päpstlichen Legaten von den beiden Schreiben, die sie mitgebracht hatten, und klagten sogleich namentlich die Männer an, die sie des Monotheletismus bezichtigten. Macarius, der Patriarch von Antiochia, und sein Berater, der Priestermönch Stephanus, sowie zwei Bischöfe seines Sprengels berufen sich in ihrer Erwiderung auf ältere Konzilsentscheidungen. Um diese zur allgemeinen Kenntnis zu bringen, werden zunächst zwei Bände mit den Akten des Ephesenums aus dem Archiv herbeigeschafft. In bezug auf ein Zitat aus Cyrillus von Alexandria in diesen Akten behauptet Macarius, hier werde von *einem* Willen in Christus gesprochen. Die Römer fallen ihm ins Wort: nicht von *einem* Willen, sondern von dem *allmächtigen* Willen sei hier die Rede. Auch der zweite Codex der Akten des Ephesenums wird verlesen.

Folgerichtig werden in der *2. Sitzung* (10. Nov. 680) die Akten des Konzils von Chalcedon verlesen. Als nun bei dem vielgenannten Leo-Zitat die Römer behaupten, hier spreche der Papst von zwei Wirkweisen bei Christus, widerspricht Macarius. So verstehe er Leo nicht. Er selber wolle keine Zahl verwenden, sondern mit dem Areopagiten von der „gottmenschlichen Energie" reden.

In der *3. Sitzung* (13. Nov. 680) werden zwei Pergamentbände mit den Akten des V. Konzils vorgelegt und verlesen. Sogleich entsteht ein Streit über die Echtheit des Schreibens des Patriarchen Menas von Konstantinopel an Papst Vigilius. Dieser Streit um

---

13 Diese Fragen hat FRIEDHELM WINKELMANN, Die Quellen zur Erforschung des monenergetisch-monotheletischen Streites. Klio 69 (1987) 515 – 559, so umfassend behandelt, daß seine Regesten, welche die Lateranakten und das VI. Konzil betreffen, in einem Register am Ende dieses Bandes (S. 961 – 962) auf den neuen Stand gebracht werden.

14 Den Verlauf des VI. Konzils beschreiben je aus ihrer Sicht ERICH CASPAR, Geschichte ... (Anm. 4), S. 593 – 619 und JAN LOUIS VAN DIETEN, Geschichte der Patriarchen von Sergius I. bis Johannes VI. (610 – 715), Amsterdam 1972 (Geschichte der griechischen Patriarchen von Konstantinopel 4), S. 130 – 145.

die Echtheit des Briefes wird in der 14. Sitzung seine Fortsetzung finden, denn die römischen Legaten bezeichnen den Brief als Fälschung.[15] Er steht auf drei unbezeichneten Lagen vor dem Proömium der Synode und wurde von einer anderen Hand geschrieben. Beim zweiten Pergamentband der Akten entsteht ein weiterer Streit über die Echtheit der Briefe des Papstes Vigilius an Iustinian und Theodora, die von den Römern als interpoliert bezeichnet werden.[16]

Zu Beginn der 4. *Sitzung* (15. Nov. 680) erinnert Paulus, ein kaiserlicher Sekretär, daran, daß Georgius von Konstantinopel den Antrag gestellt habe, das Schreiben des Papstes Agatho an Kaiser Constantinus IV. und seine Mitregenten zur Verlesung zu bringen. Dieses Schreiben war ein lateinisches Original, das in Konstantinopel ins Griechische übersetzt worden war. Auf eine Einleitung (S. 53,17–59,22) folgt eine Darstellung der apostolischen Überlieferung und ein ausführliches Glaubensbekenntnis (S. 59,23–83,24) mit zahlreichen Bezugnahmen auf die Bibel, die Väter (Ambrosius, Athanasius, Augustinus, Leo I. und Gregor von Nazianz) und die Definitionen von Chalcedon und Konstantinopel II. Schließlich werden 14 Testimonien aus den rechtgläubigen Vätern (S. 83,26–103,22) und als Gegenstück dazu – wie in den Lateranakten – 9 Testimonien aus den Schriften der Häretiker wiedergegeben (S. 103,22–111,16).[17] Beide Reihen werden jeweils durch Interpretationen verbunden. Am Ende wird der Kaiser um Billigung dieser Darlegungen gebeten.

Auch das Schreiben Agathos und seiner römischen Synode war in Konstantinopel ins Griechische übersetzt worden (S. 123–139). Dabei handelt es sich auch um ein Glaubensbekenntnis, wie die Aufnahme beider Symbole in die griechischen Handschriften K und v beweist (S. 127,23–131,18). Die Synode erinnert an Papst Martin (S. 131,20–25) und zählt die Gegner seines Bekenntnisses auf (S. 133,5–13). Das späte Erscheinen der Legaten in Konstantinopel wird mit den weiten Wegen und mit der Erwartung entschuldigt, daß auch Erzbischof Theodor von Canterbury an der Reise hätte teilnehmen sollen (S. 133,18). Es wird an die Langobarden, Slaven, Franken, Gallier und Goten erinnert, deren Bischöfe ebenfalls hatten mitreisen wollen. Je mehr sich der Brief seinem Ende nähert, desto zahlreicher werden die Bibelzitate (S. 139,8–22). Im Anschluß an den Text finden sich die Unterschriften von 125 Bischöfen (S. 141,1–159,31), darunter auch diejenige von Wilfried von York (S. 149,4 = Nr. 49). Wenn es diese Unterschriften nicht in beiden Überlieferungen gäbe, wäre ihre Abfolge nicht zu rekonstruieren, denn sowohl der lateinische als auch der griechische Text enthalten Versehen der Kopisten.[18]

Während der 3. Sitzung (S. 45,20–28) hatten Macarius und seine Gefolgsleute Testimonien angeboten, welche die eine Energie und den einen Willen in Christus belegen sollten. Macarius legt nun in der 5. *Sitzung* (7. Dez. 680) zwei Codices mit Auszügen aus den Vätern vor. Man verliest diese Testimonien. Weil man jedoch zu dem Ergebnis gelangt, daß es sich um Zeugnisse für den einen Willen innerhalb der Trinität handele, werden sie nicht zu den Akten genommen.

Auch in der 6. *Sitzung* (12. Feb. 681) wird ein Codicellum mit Testimonien des Macarius vorgelegt, die nicht in die Akten aufgenommen werden. Alle drei Codices werden versiegelt.

---

15 FRIEDHELM WINKELMANN (Anm. 13), S. 517, hält diesen Brief unter Berufung auf GRUMEL, Nr. 243, für „sicher echt".

16 Vgl. ACO IV 1 (1971) 187,23–188,21 und ERICH CASPAR, Geschichte ... (Anm. 4), S. 253–254.

17 Die Qualifikation „Häretiker" in dieser Einleitung und in den Indices folgt dem Urteil des Konzils aus dem 7. Jahrhundert.

18 Die Wiedergabe der Eigennamen in dieser Liste richtet sich zunächst nach ihrer Überlieferung in den Handschriften. Korrekturen werden im Apparat versucht. Für die korrekten Namensformen in den Indices (die Namen im 7. Jahrhundert und in der Gegenwart) habe ich die Hilfe von Don PIETRO CONTE, Mailand, erhalten, dem ich für seine Bemühungen besonderen Dank schulde.

Die römischen Legaten machen darauf aufmerksam, daß Macarius lediglich Belege für den einen Willen innerhalb der Trinität vorgebracht habe, zudem in seinem Sinne verstümmelt. Man solle diese Texte überprüfen, dann werde sich herausstellen, daß nur Häretiker die Meinung des Macarius von der einen Energie und einem Willen in Christus vertreten hätten.

In der 7. *Sitzung* (13. Febr. 681) legen die römischen Legaten ihre Testimoniensammlung vor, die Stephanus, ein Priestermönch des römischen Klosters Domus Arsicia, verliest. Der Kaiser fordert die Römer dazu auf, weitere Belege vorzutragen. Die Römer halten ihre Testimonien für ausreichend und richten an die Patriarchen von Konstantinopel und Antiochia die Frage, was sie dazu zu sagen hätten. Die beiden Patriarchen wollen jedoch ihrerseits zuerst die Integrität der vorgelegten Texte prüfen. So wird auch der Codex der Römer versiegelt.

Während der 8. *Sitzung* (7. März 681) findet bereits die erste Scheidung zwischen standhaften Monotheleten und solchen statt, die es vorziehen, auf die Linie des Konzils einzuschwenken. Der Kaiser fordert die Patriarchen von Konstantinopel und Antiochia auf, sich zu den beiden römischen Schreiben zu äußern. Sofort stimmt der Patriarch Georgius von Konstantinopel diesen Schreiben zu, und 14 Bischöfe seiner Jurisdiktion schließen sich ihm an. Nur der Bischof des armenischen Melitene, der sich selbst als ungebildet bezeichnet – offenbar versteht er nicht genügend Griechisch – weist ein schriftliches Glaubensbekenntnis vor und benennt drei andere Bischöfe, fünf Beamte des Patriarchats von Konstantinopel und einen Antiochener, die seine Meinung teilten. Ihr Glaubensbekenntnis stamme von Abbas Stephanus, dem Schüler (oder Lehrer? vgl. S. XXIII – XXIV) des Macarius von Antiochia. – Nachdem auch die anderen Bischöfe des Sprengels von Konstantinopel gemeinsam ihre Zustimmung zu der Auffassung des Konzils erklärt haben, bezeichnen alle, die Theodor von Melitene als seine Gefolgsleute ausgegeben hatte, diesen als Lügner und schließen sich der Ansicht des Patriarchen von Konstantinopel an. Dann beantragt Georgius von Konstantinopel die Wiederaufnahme des Papstes Vitalianus in die Diptychen. Dem wird stattgegeben, und schließlich akklamiert die Synode dem Kaiser, dem Papst Agatho und dem Patriarchen Georgius von Konstantinopel.

Nun wendet man sich an den Patriarchen Macarius von Antiochia und fordert ihn zur Zustimmung auf. Vier Bischöfe des Sprengels von Antiochia erklären ihre Zustimmung zum Inhalt der römischen Briefe, was den Abfall von ihrem Patriarchen bedeutet. Die drei versiegelten Codices des Macarius werden herbeigebracht, und ihre Echtheit wird von Macarius beglaubigt. Macarius und sein Begleiter, der Abbas Stephanus, werden nach ihrem Glauben befragt, und Macarius gibt eine mündliche Erklärung ab. Im Anschluß daran erfolgt die Verlesung seines umfangreichen Glaubensbekenntnisses (S. 219 – 231), das einige implizite Zitate aus älteren Theologen und Konzilsakten enthält. Am eindrucksvollsten ist das Zitat aus einer Schrift Gregors von Nyssa (S. 224,20 – 24), das im Florilegium der Lateranakten unvollständig zitiert worden war.[19] Wenn man Gregor von Nyssa im 4. Jahrhundert Monotheletismus unterstellen will, dann würde diese Lehrmeinung durch dieses Zitat bestätigt. Allerdings handelt es sich um eine „ungeschützte" Aussage des Nysseners, der von den Fragen, die so viel später aktuell wurden, nichts wissen konnte. In der lateinischen Übersetzung des Macarius-Briefes finden sich übrigens die ersten Wörter in griechischer Majuskel (ab S. 223,19). – Auf die Frage des Kaisers, ob Macarius jetzt den Römern beipflichten wolle, antwortet dieser, er ließe sich lieber in Stücke reißen und ins Meer werfen. Aus den Testimonien des Macarius werden nun lange Stücke aus Ps.-Athanasius (de incarnatione contra Apollinarem) verlesen; deren Verstümmelungen werden

---

19 Concilium Lateranense ... (Anm. 8), S. 428, Nr. 28. Hier fehlen die Zeilen 224,22 – 24 der vorliegenden Ausgabe: ἐνεργεῖ γὰρ ... τὴν ἐνέργειαν.

von den Konzilsteilnehmern beanstandet (S. 234,2 – 242,2). Der Wortlaut dieser Athanasiuszitate folgt, wie eine Nachfrage bei den Herausgebern des kritischen Textes ergab, einer genau zu bestimmenden Teilüberlieferung des Athanasius-Textes. Eine solche Engführung auf einen bestimmten Überlieferungsstrang war beim Athanasius-Text schon im Florilegium der Lateranakten zu beobachten (S. 426, Nr. 7 und 8).

Macarius antwortet zum wiederholten Male auf die Frage, weshalb er die Väterzitate verkürzt zitiere, daß er die Auswahl nach seinen eigenen Interessen getroffen habe. Nachdem das Konzil seine Verwünschungen gegen ihn ausgesprochen hat, wird er von Theophanes aus dem sizilianischen Kloster τῶν Βαίων befragt. Anschließend fragt Dometius von Prusa die beiden Antiochener, die ihre Meinung jedoch nicht aufgeben wollen. – Aus den rechtgläubigen Vätern werden noch Testimonien des Athanasius, Augustinus, Ambrosius, Ps.-Dionysius und Iohannes Chrysostomus verlesen – auch diese hatten die Antiochener verstümmelt – und damit schließt die 8. Sitzung.

Auf der 9. *Sitzung* (8. März 681) erinnert der Diakon und Primicerius notariorum Constantinus daran, daß man noch andere Testimonien des Macarius und Stephanus zu prüfen habe. Außerdem teilt er mit, daß elf Bischöfe und Mönche darum bitten, vorgelassen zu werden. Es werden Testimonien von Athanasius, Gregor von Nazianz und Cyrillus von Alexandria verlesen, und wiederum entsteht eine Diskussion darüber, wieviel dabei von Macarius weggelassen worden ist. Es folgen Akklamationen an den Kaiser. Sodann wird der Abbas Stephanus von Antiochia als neuer Eutyches und Apollinaris ausgestoßen. Die angemeldeten Bischöfe und Mönche wollen die Libelli ihres Bekenntnisses vorlegen. Dieser Vorgang wird vertagt.

Auch die 10. *Sitzung* (18. März 681) beginnt der Diakon und Primicerius notariorum Constantinus mit einer Erinnerung an die genannten Libelli, aber wiederum wird zuerst verlesen, was verhandelt worden war. Der Kaiser bestätigt, daß die Testimonien des Macarius und Stephanus deren Ansicht nicht gestützt hätten. Die Behandlung der Libelli der Bischöfe und Mönche wird zurückgestellt, und statt dessen wird die Testimoniensammlung der Römer untersucht, die mit den in Konstantinopel vorhandenen Codices verglichen wird. Die Sammlung der Römer (S. 289 – 369) umfaßt 48 längere Stücke von 13 Autoren, unter denen Cyrillus von Alexandria am häufigsten vertreten ist. Auch Kaiser Iustinian I. wird als Autorität zitiert und wiederum Leo I., Ambrosius und Augustinus als Zeugen der lateinischen Kirche.

Das erinnert an die Testimonienreihen der Lateranakten, wo auf S. 258,1 – 314,13 in vier Gruppen 123 Auszüge aus den Schriften orthodoxer Väter vorgelegt worden waren. Gleichzeitig wird aber auch der Unterschied in der Zitierweise beider Synoden sichtbar. Die Lateranakten bringen 123 Auszüge, die Sammlung der Römer auf dem VI. Konzil nur 48, und sie gliedert diese Zitate nicht in vier Gruppen, wie es die Lateranakten getan hatten. Daraus wird man schließen dürfen, daß die Sammlung der Lateranakten von kenntnisreichen und gewissenhaften Autoren zielbewußt zusammengestellt wurde. Ihre Differenzierung erreicht die jüngere Sammlung nicht mehr, deren Auszüge jedoch jeweils umfangreicher sind als die der Lateranakten. Auch aus den Schriften der Häretiker werden nur 20 Auszüge vorgelegt, in den Lateranakten waren es deren 43.

Jetzt endlich können auch die Bischöfe und Mönche ihre Bekenntniserklärung unter Eid vorlegen (S. 391 – 399). Am Schluß dieses langen Arbeitstages beantragt Georgius von Jerusalem die Verlesung der Synodica des Patriarchen Sophronius von Jerusalem. – Wie die Zählung der Tomoi des griechischen Aktentextes und die Notizen in den lateinischen Handschriften VP bezeugen, endet damit in der Überlieferung der Konzilsakten deren erste Hälfte.[20] Wenn in der vorliegenden Edition auch die 11. Sitzung in den ersten

20 Vgl. Rudolf Riedinger, Der Codex ... (Anm. 6), S. 68 – 71.

Halbband aufgenommen wurde, dann geschah das lediglich zum Ausgleich des Umfangs beider Halbbände.

Zusammen mit der 4., der 8. und der 10. gehört die *11. Sitzung* (20. März 681) zu den umfangreichsten dieser Akten. Während in der 4. Sitzung die beiden Handschriften K und v den Text der griechischen Übersetzung gegenüber dem lateinischen absichern, treten beim Sophroniusbrief (S. 410,13 – 494,9) nicht nur die Pariser Handschrift K zu der nicht eben guten Überlieferung von MTO hinzu, sondern auch die Handschriften LFV + A. Diese vier Handschriften repräsentieren nicht den griechischen Text der Synodica an den konstantinopolitanischen Patriarchen Sergius (Sergius hatte sich geweigert, diese Synodica anzunehmen, vgl. S. 398,15 – 17), sondern das Exemplar, das Sophronius an Papst Honorius geschickt hatte (S. 492,12, App.). Damit steht der auch hier reichen lateinischen Überlieferung endlich eine griechische gegenüber, die diskutable Varianten aufweist. In diesen Akten eröffnet sich damit erstmals ein weites Feld für textkritische Überlegungen, denn einige Lesarten des griechischen Originals lassen sich durch Varianten der lateinischen Übersetzung absichern. Dieser Vergleich belegt freilich nur den griechischen Text, den die Übersetzer nach dem Jahre 682 in Rom vor sich hatten. Abgesehen vom Schluß (S. 492,12, App.) unterscheiden sich die Synodica an Sergius und Honorius nur unwesentlich und können zu einem einheitlichen Text vereinigt werden. Das Exemplar an Honorius aber war bereits nach dem Jahre 636 in Rom ins Lateinische übertragen worden. Auf diese älteren Übersetzer weist der Umstand hin, daß in den Lateranakten πρεσβεύειν viermal (S. 55,25; 139,2; 383,5 – 6 und 383,18 – 19) mit *uenerari* übersetzt wird, im Sophroniusbrief aber viermal mit *obsecrare* (S. 421, 13; 437,13; 443,13 und 449,12), zweimal mit *exorare* (S. 423,10 und 491,6) und im Edictum Constantini auf S. 841,6 wie in den Lateranakten mit *uenerari*. *Uenerari* ist zwar generell eine richtige Nebenbedeutung von πρεσβεύειν, hier aber ist es eine falsche Bedeutungswahl, die an diesen Stellen den Sinn von πρεσβεύειν nicht trifft, denn es müßte *praedicare*, *confiteri* oder *pronuntiare* heißen. Die zweite Übersetzung der Canones in den Lateranakten korrigiert dementsprechend auch zu *confiteri* (S. 383,5 – 6) und *dogmatizare* (S. 383,18 – 19). Außerdem erscheint im Sophroniusbrief viermal die Übersetzung *patrare* für δρᾶν, was vom *Corpus Glossariorum Latinorum* nicht belegt wird (S. 443,14; 451,19; 455,11 und 457,7). Für δρᾶν heißt es sonst *operari* und *efficere*.

Es läßt sich mit Sicherheit sagen, daß der stilistisch anspruchsvolle Sophroniusbrief von Männern übersetzt wurde, die nur hier tätig waren. Der Schluß dieser Sitzung (S. 494,12 – 512,23) aber wurde so fehlerhaft übersetzt, daß auch für diesen Abschnitt eigene Übersetzer anzunehmen sind.

Für die Wirkungsgeschichte des Sophroniusbriefes ist die Tatsache bedeutsam, daß bereits an der Wende vom 7. zum 8. Jahrhundert vier Komplexe aus dem Brief ausgehoben worden waren, die sich nicht nur in der Handschrift der *Doctrina Patrum* (Cod. Vat. gr. 2200) und in der *Doctrina* selbst finden (CPG 7781, S. 272,1 – 15). Diese vier Exzerpte entwickeln eine eigene Überlieferung, die bis ins 11. Jahrhundert reicht.[21]

Ohne den Kaiser, der sich wieder den Staatsgeschäften zugewandt hatte und auch mit dem Feldzug gegen die Bulgaren beschäftigt war (vgl. S. 694,27 und 900,8), und mit nur vier seiner 13 Beamten beginnt am 22. März die *12. Sitzung*. Wie bei der 11. Sitzung am 20. März sind 92 der Synodalen anwesend, die am Schluß unterschreiben.

Der Archidiakon Constantinus, Primicerius der Notare des Patriarchen, meldet den Patricius und Quaestor Iohannes an, der im Auftrag des Kaisers verschiedene Schriften des Macarius vorzulegen hat, die der Kaiser nicht zur Kenntnis genommen, deren Versie-

---

21 Vgl. Rudolf Riedinger, Die Nachkommen der Epistula Synodica des Sophronios von Jerusalem (a. 634; CPG 7635). Römische Historische Mitteilungen 26 (1984) 91 – 106.

gelung aber angeordnet hatte. Der *Sermo acclamatorius* des Macarius und eine Charta werden zurückgewiesen.

Nach der Verlesung eines Briefes des Sergius an Cyrus von Phasis (S. 528,1 – 530,24) will man auch den Brief des Menas an Papst Vigilius verlesen. Die Römer protestieren und behaupten, dieser Brief sei gefälscht worden. Man liest die Akten der 7. und 8. Sitzung des V. Konzils von 553 nach den Authentica des Patriarchalarchivs. Auch von der 7. Sitzung des V. Konzils behaupten die Römer, sie sei verfälscht.

Sodann wird der Schriftwechsel zwischen Sergius und Honorius verlesen (S. 534,4 – 546,25 und 548,4 – 558,8), der zu den wichtigsten Dokumenten des Monotheletenstreits gehört.[22] Der Sergiusbrief ist gut überliefert und übersetzt worden. Er enthält auf S. 540,14 – 19 die bemerkenswerte Erklärung des Sergius, Sophronius von Jerusalem sei nicht in der Lage gewesen, die Testimonien für zwei Energien in Christus beizubringen, von denen Stephan von Dor der Lateransynode geschrieben hatte. Die Antwort des Honorius an Sergius war von der päpstlichen Kanzlei in lateinischer Sprache abgefaßt worden. Wir haben davon nur noch die griechische Übersetzung, die Sergius vorgelegen hatte, und einen lateinischen Text, der vermutlich Teil der vollständigen Übersetzung der Konzilsakten aus den Jahren nach 682, in diesem Falle also eine Rückübersetzung aus dem Griechischen ist. Die gefährlichen Honoriusbriefe waren in Rom anscheinend nicht mehr vorhanden. Die Edition der griechischen Übersetzung der Honoriusbriefe zusammen mit ihrer lateinischen Rückübersetzung ist eine fast unlösbare Aufgabe. Auch mit Benutzung der besonderen Hilfsmittel, die für die Ausgabe der Akten der beiden Synoden erstellt worden sind,[23] wird es schwerlich gelungen sein, alle Schwierigkeiten kenntlich zu machen oder gar zu beseitigen, die diese Parallelüberlieferung bietet.

Nach der Verlesung dieser Briefe verlangt man von dem Diakon und Chartophylax Georgius die vollständige Vorlage aller Dokumente, die sich auf Sergius und Honorius, aber auch auf Cyrus und Sophronius beziehen, und prüft deren Vollständigkeit. Die Schriftstücke, die aus seinem Besitz stammen, schickt man an den gefangengesetzten Macarius und läßt diesen bestätigen, daß es seine eigenen Werke sind.

Als dann die kaiserlichen Beamten die Konzilsteilnehmer befragen, ob man einen reuigen Macarius nicht wieder in sein Amt einsetzen könne, lehnt das Konzil ab. Daraufhin bitten die Antiochener, für Macarius einen Nachfolger zu bestimmen. In der Präsenzliste der 14. Sitzung vom 5. April 681 wird der Priestermönch Theophanes aus dem sizilianischen Kloster τῶν Βαίων erstmals als Patriarch von Antiochia genannt (S. 630,1).

Zu Beginn der *13. Sitzung* am 28. März verurteilt das Konzil Sergius, Cyrus, Pyrrhus, Paulus und Petrus, Theodor von Pharan und Papst Honorius, erkennt aber die Rechtgläubigkeit des Sophronius von Jerusalem an. Obwohl Papst Agatho in seinen Briefen das meiste davon schon entschieden hatte, fordert das Konzil den Diakon und Chartophylax Georgius auf, alles vorzulegen, was er im Archiv des Patriarchats außerdem noch hatte finden können. Der Lector und Notarius Antiochus verliest nun zwei Briefe des Cyrus an Sergius (S. 588,7 – 592,4 und 592,6 – 594,15) und die *Satisfactio* zwischen Cyrus und der Partei der Theodosianer in Alexandria (S. 594,17 – 600,20). Das 7. Kapitel dieser Satisfactio war bereits auf der Lateransynode verlesen worden (S. 134,4 – 29). Auch die 11 Exzerpte aus den Schriften des Theodor von Pharan (S. 602,1 – 606,14) finden sich in den Akten der Lateransynode (S. 120,5 – 124,7), allerdings mit einer anderen lateinischen

22 Dazu vgl. GEORG KREUZER, Die Honoriusfrage im Mittelalter und in der Neuzeit. Stuttgart 1975 (Päpste und Papsttum 8), S. 12 – 57.

23 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, Lateinische Übersetzungen griechischer Häretikertexte des siebenten Jahrhunderts. Österr. Akademie der Wiss., Phil.-Hist. Klasse, Sitzungsberichte, 352. Band, Wien 1979, und DERS., Sprachschichten in der lateinischen Übersetzung der Lateranakten von 649. Zeitschrift für Kirchengeschichte 92 (1981) 180 – 203.

Übersetzung. Das Gleiche gilt auch von einem Auszug aus dem dogmatischen Brief des Pyrrhus (S. 606,16 – 608,5) und von einem Exzerpt aus dem Briefe des Patriarchen Paulus an Papst Theodor (S. 608,11 – 22), der im Jahre 649 vollständig wiedergegeben worden war (S. 196,16 – 204,8). Das VI. Konzil verfügte demnach entweder über die Akten der Lateransynode oder folgte, was wahrscheinlicher ist, Beweisgängen des Maximus Confessor zuweilen wörtlich, zuweilen nach denselben Dokumenten. – Bei der Verlesung des Briefes des Patriarchen Petrus an Papst Vitalianus monieren die Römer, daß dessen Testimonien unberechtigterweise gekürzt worden seien. Wieder wird betont, daß bereits Papst Agatho in seinem Schreiben an den Kaiser diese häretischen Schriften verworfen habe. – Der Vollständigkeit halber werden jetzt auch die Schriften der Patriarchen Thomas II. (667 – 669), Iohannes V. (669 – 675) und Constantin I. (675 – 677) vorgelegt (S. 612,8 – 616,17) und als rechtgläubig anerkannt.

Der Diakon und Chartophylax Georgius muß auf die Evangelien schwören, daß er von diesen drei Patriarchen nichts anderes mehr gefunden habe. Mit dieser Beweisaufnahme wollte das Konzil also nicht die Glaubensentscheidung Papst Agathos zurückweisen,[24] sondern in Konstantinopel alle Dokumente prüfen, die man in dieser Vollständigkeit in Rom schwerlich besitzen konnte. Georgius legt einen zweiten Brief des Papstes Honorius an Sergius sowie ein weiteres Schreiben des Patriarchen Pyrrhus an Papst Iohannes vor. Aus dem zweiten Honoriusbrief werden zwei Auszüge verlesen (S. 622,1 – 10 und 622,12 – 624,20), aus dem Pyrrhusbrief nur ein sehr kurzes Exzerpt (S. 626,6 – 9). Die als häretisch erkannten Schriften werden verbrannt.

Der Chartophylax Georgius hatte während der 13. Sitzung διάφοροι λίβελλοι, ἕτερα δογματικὰ χαρτῷα συντάγματα und βίβλοι διάφοροι vorgelegt (S. 638,4 – 5 = S. 582,13; 584,14 – 586,21; 588,1 und 626,15 – 16), die am Schluß der 13. Sitzung verbrannt worden waren (S. 626,19).[25] Während der 3. Sitzung (S. 40,12 – 44,8) waren die Akten des V. Konzils in zwei Pergamentbänden herbeigebracht worden und hatten schon damals zu einem Protest der römischen Legaten geführt. Auch jetzt, auf der *14. Sitzung* am 5. April, werden diese beiden Pergamentbände des V. Konzils von Georgius hervorgeholt; darin stehen zunächst auf 3 Quaternionen der Brief des Menas an Papst Vigilius und im zweiten Band die Libelli des Vigilius an Iustinian und Theodora. Dazu wird die „authentische" Papyrus-Rolle mit der 7. Sitzung des V. Konzils aus dem Archiv geholt. Weil er sich aber im Archiv genauer umgesehen hatte, fand Georgius dort noch einen Papyrus-Codex des V. Konzils, den er ebenfalls vorlegt. Dieser Papyrus-Codex wird mit den beiden Pergamentbänden verglichen. Georgius beschwört nun als Chartophylax, daß diese drei Bände und die Rolle unversehrt seien und keine Veränderungen erfahren hätten. Die Bischöfe prüfen diese vier Stücke, dazu noch „andere alte Papyrus-Codices" des Konzils, von denen nicht gesagt wird, woher sie stammen, und sagen: Auf Anforderung der römischen Legaten haben wir diese beiden Pergamentbände und die Papyrus-Rolle untersucht und mit dem Papyrus-Codex und den „anderen alten Papyrus-Codices" verglichen. Dabei habe sich herausgestellt, daß die Pergamentbände und die Papyrus-Rolle miteinander übereinstimmten und gleicherweise den Brief des Menas an Vigilius und die Libelli des Vigilius an Iustinian und Theodora enthielten. Diese Dokumente wurden auf Quaternionen, die nicht numeriert sind, in sichtbar anderer Schrift geschrieben und eingeschoben. Im Papyrus-Codex und in den „anderen alten Papyrus-Codices" finden sie sich hingegen nicht. Die eingeschobenen Dokumente sollen in den beiden Pergamentbänden mit Tilgungszeichen

24 So ERICH CASPAR, Geschichte ... (Anm. 4), S. 602.

25 Zum folgenden vgl. JOHANNES STRAUB in seiner *Praefatio* (ACO IV 1), S. XVIII – XX. Außerdem RUDOLF RIEDINGER, Erzbischof Arn von Salzburg und die Handschriften Vat. Regin. Lat. 1040 und Vindob. Lat. 418. Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde 124 (1985) 305 – 318, auf S. 312, Anm. 16.

versehen und damit gestrichen werden. Auch die authentische Papyrus-Rolle soll so behandelt werden. Gegen denjenigen aber, der diese Fälschungen veranlaßt habe, sei das Anathem verhängt.

An dieser Stelle sei angemerkt, daß es nicht nur sehr gewagt ist, von einer „offiziellen" authentischen Papyrus-Rolle der 7. Sitzung zu behaupten, sie sei gefälscht worden, sondern daß es auch technisch schwierig sein dürfte, an einer Papyrus-Rolle etwas zu ändern.

Was nun folgt, soll eine umfassende Fälscheraktion des Macarius und des Stephanus beweisen. Ein Mönch namens Georgius wird vorgeführt, der mit eigener Hand auf Veranlassung des Macarius die gefälschten Zusätze mehrfach angefertigt haben will, die man dann in alle erreichbaren Exemplare der Akten des V. Konzils eingeschoben habe. Detailreich wird sogar von zwei lateinischen Codices des V. Konzils berichtet, die ebenfalls ergänzt und gefälscht worden seien.

Hält man alles zusammen, dann ergibt sich folgendes Bild: Die beiden Pergamentbände des V. Konzils und die Papyrus-Rolle der 7. Sitzung, die angeblich gefälscht worden waren, dürften die vertrauenswürdigsten Textzeugen sein. Und so, wie sich das Konzil verhält, waren sie das auch im Jahre 681. Von dem Papyrus-Codex und den „anderen alten Papyrus-Codices" wird nur berichtet, daß sie die fraglichen Dokumente nicht enthalten. Den Wahrheitsgehalt der fakten- und namenreichen Berichte von der systematischen Aktion der beiden Antiochener können wir nicht mehr nachprüfen. Diese Berichte machen sich aber dadurch verdächtig, daß sie – vor byzantinischen Akteuren – auch von zwei lateinischen Exemplaren der Akten des V. Konzils wissen, die ebenfalls gefälscht worden seien. Die Unwahrscheinlichkeit ihres Berichtes verführt seine Urheber sogar zu der Erfindung eines Diakons Sergius mit dem Beinamen Antipisides, dem man beibringen mußte, wie lateinische Buchstaben zu schreiben sind.

Nach diesen farbigen Berichten über die Fälschung älterer Konzilsakten erklären drei cypriotische Bischöfe, sie hätten verschiedene Testimonien für die beiden φυσικὰ θελήματα καὶ ἐνεργείαι Christi vorzulegen; wiedergegeben wird aber nur ein längerer Abschnitt aus einer sonst nicht überlieferten Athanasius-Homilie (S. 658,1 – 662,17), aus der es in den Akten der Lateransynode bereits zwei kürzere Exzerpte gibt (S. 660,10 – 14 und 660,15 – 17). Wenn diese Athanasius-Zitate aber schon im Jahre 649 in Rom bekannt waren, dann wird die Einführung des ganzen Abschnittes durch die drei cypriotischen Bischöfe, die ja etwas Besonderes vorlegen wollen, erneut fragwürdig, denn das, was sie als Neuigkeit einführen, war im fernen Rom längst bekannt gewesen.

Diese 14. Sitzung vom 5. April 681 enthält alles, was das Konzil noch an einschlägigen Argumenten vorzubringen vermochte. Trotzdem konnte man es zu diesem Zeitpunkt nicht abschließen, denn zum Ritual der Abschlußsitzung gehörte der Kaiser, der seine Unterschrift leisten sollte.[26] Der Kaiser aber war seit dem 21. März nicht mehr in seiner Residenzstadt. Am Ende der 14. Sitzung schlug Dometius von Prusa vor, den Priestermönch Polychronius dem Konzil vorzuführen, der als Parteigänger des Macarius nicht wenige schlichte Gemüter mit seinen Lügengeschichten verführt habe. Das Reichskonzil mit seinen kaiserlichen Beamten und mit 97 Bischöfen ist sich nun nicht zu gut, diesem Manne am 26. April die ganze *15. Sitzung* zu widmen. Polychronius weist eine schriftliche Ἔκθεσις πίστεως an den Kaiser vor und will dieses Glaubensbekenntnis auf einen Toten legen. Wenn der Tote auf das Gebet des Polychronius hin von Christus auferweckt werde, dann sei damit sein Glaube bestätigt. Wenn das aber nicht geschehe, dann sollen das Konzil und der Kaiser mit ihm machen, was ihnen beliebt. Das Konzil verschafft diesem Gottesurteil eine gehörige Öffentlichkeit. Man zieht zu den Thermen des Zeuxippus, wo auf

26 Dazu vgl. HEINZ OHME, Zum Vorgang der kaiserlichen Subskription auf Ökumenischen Konzilien, Zeitschrift für Kirchengeschichte 102 (1991) 145 – 174, der seinen Untersuchungen die Edition von MANSI zugrundelegte.

einer silbernen Totenbahre ein Verstorbener aufgebahrt worden ist. Vor den Teilnehmern des Konzils und vor vielen Zuschauern murmelt Polychronius stundenlang vergeblich seine Gebete und muß schließlich eingestehen, daß es ihm nicht gelungen sei, den Toten zum Leben zu erwecken. Er wird beschuldigt, wie Ananias und Sapphira den heiligen Geist versucht zu haben, wird seiner Priesterwürde entkleidet und mit dem Anathem belegt.

Dreieinhalb Monate lang, vom 26. April bis zum 9. August, findet keine Sitzung mehr statt, doch steigt die Zahl der Bischöfe von 97 auf 149 an. Im Frühsommer ist gut reisen, und niemand muß mehr befürchten, in einen kontroversen Disput gezogen zu werden. Auf der *16. Sitzung* (9. August 681) meldet sich der Presbyter Constantinus aus der Diözese Apamea (Syria II) beim Konzil. Er erinnert an die Leiden der Bulgarenkriege und bittet die Konzilsteilnehmer inständig, sich zu einigen und Frieden zu schließen, denn Frieden und gegenseitige Liebe gefielen Gott am meisten. Sein Glaubensbekenntnis wolle er in syrischer Sprache vorlegen, um es ins Griechische übersetzen zu lassen. Das Bekenntnis des Konzils von Chalcedon sei auch das seine: Zwei Naturen in Christus, aber nur ein Wille – Vater, Sohn und heiliger Geist hätten nur einen Willen. – So hatten schon Macarius und seine Anhänger des öfteren argumentiert und die beiden Willen in der gottmenschlichen Person Christi mit dem einen Willen in der Trinität verwechselt. Der Presbyter Constantinus wird einem Verhör unterzogen, dessen Subtilitäten ihn offensichtlich nicht nur in sprachlicher Hinsicht überfordern, verurteilt und ausgestoßen.

Georgius, der Patriarch von Konstantinopel, bittet das Konzil, seine vier Vorgänger auf dem Thronos der Hauptstadt (Sergius, Pyrrhus, Paulus und Petrus) nicht namentlich zu anathematisieren. Das Konzil erwidert, daß der, welcher verurteilt und aus den Diptychen gestrichen worden sei, auch namentlich verurteilt werde. Es folgen lange Akklamationen, die das bestätigen.

Die kaiserlichen Beamten fragen das Konzil, ob damit alles untersucht worden sei. Das Konzil bejaht diese Frage und verspricht, in der nächsten Sitzung eine Glaubensdefinition vorzulegen.

Während die vorliegende Ausgabe wenigstens im griechischen Text bis zu dieser Stelle keine wesentlichen Abweichungen von den bisherigen Drucken aufweist, beginnen mit der *17. Sitzung* (11. Sept. 681) 200 Textseiten, die neue Einsichten in den Ablauf des Konzils vermitteln. Das betrifft zunächst die Überlieferung des griechischen und lateinischen Textes.

Seit den ersten lateinischen Drucken dieser Konzilsakten (Jacob Merlin, Paris 1524 und Köln 1530) war immer auch eine 17. Sitzung gedruckt worden. Diese frühen lateinischen Drucke enthalten Lesarten erster und zweiter Hand unserer Handschrift B (London, British Library, Cotton Claudius B. V.) und beruhen letzten Endes auf dem Text dieser Handschrift.[27] Seit der griechisch-lateinischen *Editio Romana* (III [1612] 5–294) aber folgen die Drucke der griechischen Überlieferung, die diese 17. Sitzung nicht mehr kennt.

---

27 Einige Beispiele für Spuren der zweiten Hand von B in den Drucken. Die Lesarten von B^2 sind sonst in keiner anderen Handschrift vorhanden und werden nach Mansi zitiert, um sie auffindbar zu machen. Bei Mansi XI 722 C 7 = S. 863,4 steht in B^2: enim *non solum* ex und im Druck: enim *non tantum* ex. Hierbei handelt es sich um einen Zusatz von B^2 und um eine stilistische Korrektur der Drucke. Bei Mansi XI 730 D 14 = S. 875,13 gibt es nur in B^2 einen Zusatz: et *cui* pro, der von den Drucken übernommen wird. Auf S. 879,4 (Mansi XI 731 D 7–8) lautet der Text in den Handschriften: *sed profana proditione immaculatam fidem dari*. CB^1R schreiben für *proditione* – *pro traditione*, nur B^2 liest richtig *proditione*; *fidem dari* ist die falsche Lesart aller Handschriften für das richtige *f⟨oe⟩dari*, nur B^2 versucht eine Korrektur: *fidem uiolari*. Davon angeregt drucken Merlin und Mansi: *fidem subuertere*. – Auf S. 881,10–11 (Mansi XI 734 C 2–3) lautet der Text: *dignata est, ut salutarem doctrinam*. Nur B^2 schreibt *salutari*. Das wird von Merlin übernommen, der *doctrinam* an *salutari* angleicht. Merlin und Mansi lesen dann: *salutari doctrina*. –

MANSI XI 621–624 druckt von der 17. Sitzung nur noch ein merkwürdig verstümmeltes Fragment ab. Die Ursache dieser Verstümmelung ist in den Vorgängen beim Konzil selbst zu suchen. Seitdem man am 5. April 681 die 14. Sitzung abgehalten hatte, war zum Thema nichts Wesentliches mehr gesagt worden, lediglich die Anzahl der Bischöfe hatte stark zugenommen. Nach fünf Monaten, die man weitgehend untätig zugebracht hatte, zeichnete sich zu Beginn des Septembers endlich die Rückkehr des Kaisers ab, in dessen Gegenwart die Schlußsitzung zelebriert werden sollte. Es wurde deshalb versucht, diese Schlußsitzung am 11. September abzuhalten, ein Vorhaben, das sich schwerlich kurzfristig improvisieren ließ. Der Wortlaut dieser Sitzung war in griechischer Sprache vorformuliert worden und so auch nach Rom gelangt, wo er in den Jahren 682–701 ins Lateinische übersetzt wurde. Dafür gab es auch eine vorbereitete Subskriptionsliste und Akklamationen, aber das Wichtigste fehlte: die Unterschrift des Kaisers. So jedenfalls wird die 17. Actio überliefert. Weil also die Unterschrift des Kaisers fehlt, wird man schließen dürfen, daß das Konzil voreilig gehandelt hatte; der Kaiser war, aus welchen Gründen immer, nicht anwesend. Nur wenige Tage später, am 16. September, feierte man nach einer mit der 17. Sitzung identischen Präsenzliste die 18. *Actio*, diesmal mit einer leicht veränderten Subskriptionsliste. Diese Subskriptionsliste bietet die Unterschriften von 157 Teilnehmern (zu denen noch 9 Namen hinzugekommen waren, die nicht in den Präsenzlisten stehen, in der 17. Sitzung insgesamt 166, in der 18. Sitzung 163) und die Unterschrift des Kaisers LEGIMUS ET CONSENSIMUS, eine Unterschrift, die noch von den relativ jungen griechischen Handschriften MTO in lateinischen Majuskelbuchstaben des 7. Jahrhunderts getreulich nachgemalt wird.[28]

Die ursprünglichen Konzilsakten, die man im Sommer 682 nach Rom gebracht hatte, enthielten also eine mißglückte 17. Sitzung und den Wortlaut der gelungenen 18. Sitzung. Die römischen Übersetzer hielten sich in gebotener Ehrfurcht genau an ihre griechische Vorlage und übersetzten das, was sie vorfanden. Der Text der 17. Sitzung wird denn auch von VPG, CBR und MNL vollständig dargeboten. Während nun die 18. Sitzung von MTO in voller Länge griechisch wiedergegeben wird, verhalten sich die drei lateinischen Abschriften der Übersetzung jeweils unterschiedlich. CBR erspart sich wie bisher auch hier die Wiedergabe der Präsenzliste, die nur in VPG steht. Als aber nach S. 767,20 erneut die Symbole und die Unterschriften folgen sollen, bricht CBR die Wiedergabe seiner Vorlage abrupt ab und setzt sie erst mit der Unterschrift des Kaisers fort (S. 797,26–27). Dagegen findet sich in VPG nach der Überschrift des Symbols (S. 769,1–4) folgender Vermerk: *et quia iam in superiore actione definitio fidei scripta est, in actione hac non eam scripsi, sed episcoporum subscriptiones et imperatoris tantum*, womit die Vorlage bis S. 777,27 verlassen wird. Nur von MNL wurde von S. 769,6–777,27 auch diesmal alles abgeschrieben, was das Authenticum der Übersetzung bot.

Die Verhaltensweise der Kopisten VPG, CBR und MNL erinnert hier an ihre Behandlung der Präsenzlisten.[29] Nur VPG gibt diese Listen so vollständig wieder, wie sie sich im griechischen Text finden, CBR aber läßt die 11.–17. Liste ersatzlos weg und MNL bietet vier verschiedene Präsenzlisten für die Sitzungen 1–11, 12–14, 15–16 und 17–18. Auch hier konnte festgestellt werden, daß die lateinischen Kopisten dort, wo sie kürzen, nur ans Kürzen denken, nicht aber das Gewicht dessen im Auge haben, was sie kürzen.

Besonders eindrucksvoll ist Mansi XI 738 A 5 = S. 887,2. Der richtige Text heißt hier: eorum *fecisse* omnesque, das hatte B zu eorum *fericisse* omnesque verschrieben. B² ergänzt den Buchstaben i zu eorum *fiericisse* omnesque, und davon übernehmen die Drucke: eorum *fieri* omnesque.

28 Vgl. die Abbildung bei RUDOLF RIEDINGER, Kuriale und Unziale in der lateinischen Überlieferung der Akten des VI. oekumenischen Konzils (680/81) (CPG 9416–9442), in ANTIΔΩΡΟΝ, Hommage à Maurits Geerard, I (Wetteren 1984) 145–167, auf S. 151, und HEINZ OHME, Zum Vorgang ... (Anm. 26).

29 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, Der Codex ... (Anm. 6), S. 16.

Der griechische Originaltext unserer Konzilsakten geriet unter Kaiser Philippicus Bardanes (Dez. 711 – 3. Juni 713) in höchste Gefahr, denn dieser bekannte sich erneut zum Monotheletismus und ordnete die Vernichtung aller Exemplare der Akten des VI. Konzils an. Nur der Chartophylax Agatho, der als Lector und Notarius am Konzil teilgenommen hatte, bewahrte unter hohem persönlichen Risiko ein Exemplar des Aktentextes auf, das er im Jahre 713 erneut publizierte.[30] Man hat also bei der Beurteilung seines griechischen Textes zu bedenken, welche Fährnisse dieser zu überstehen hatte und welche Fortschreibungen Agatho im Jahre 713 gelegentlich vorgenommen habe könnte. Als geübter Notar und Archivar wußte Agatho, daß dem Text der verunglückten 17. Sitzung keinerlei rechtlicher Wert beizumessen war, ließ diese Sitzung deshalb wegfallen und bezeichnete die ehemals 18. nun als 17. Sitzung. Gegenüber der älteren griechischen Fassung von 681, die ins Lateinische übersetzt worden war, nahm er für seine „Zweite Auflage" eine weitere Gliederung vor. Er teilte den gesamten Aktentext in 8 Tomoi ein, und zwar: 1. die beiden Sacra des Kaisers und die 1. – 3. Sitzung, 2. die 4. Sitzung, 3. die 5. – 9. Sitzung, 4. die 10. Sitzung, 5. die 11. Sitzung. 6. die 12. – 13. Sitzung, 7. die 14. – 16. Sitzung und 8. die 17. (= 18.) Sitzung mit den Briefen.

Wir haben also für die 17. Sitzung eine vorzügliche Bezeugung ihrer lateinischen Übersetzung, aber keine griechische Handschrift mehr. Unter diesen Umständen ist es ein Glücksfall, daß auf dem Wiener Papyrus G. 3 die Unterschriften von 35 Bischöfen überliefert werden (S. 732,9 – 738,10).[31] Der Papyrus hat seit dem 16. Jahrhundert eine wechselvolle Einordnung erfahren (Mansi XI 693 – 697) und konnte erst 1979 mit Sicherheit der Unterschriftenliste der 17. Sitzung zugeordnet werden, die sich von der Liste der 18. Sitzung deutlich unterscheidet.[32] Nachdem Agatho diesen Papyrus der 17. Sitzung aus den Akten ausgeschieden hatte, dürfte er von dem Kalligraphen Iohannicius von Ravenna aus Konstantinopel nach Ravenna gebracht worden sein.[33] Einen Kalligraphen dieser Zeit mußten jedenfalls die verschiedenen Schriftformen faszinieren, in denen die Bischöfe ihre Unterschriften geleistet hatten. Sie schrieben nämlich zum Teil noch in Majuskeln (γράμματα ἐκκλησιαστικά), aber auch in deutlichen Vorstufen der sogenannten halbkursiven Buchminuskel, für die es die frühesten datierten Belege aus dem 9. Jahrhundert gibt. Wenn die Umstände richtig beurteilt werden, unter denen dieser Papyrus erhalten blieb, dann bestand für die Zeitgenossen kein Anlaß, diese Unterschriften so sorgfältig zu kopieren, daß man heute nicht mehr entscheiden kann, ob es sich um ein Original oder um eine

30 Vgl. den Epilog des Chartophylax Agatho im vorliegenden Band auf S. 898,3 – 901,12.

31 Von diesem Papyrus berichtet HANS GERSTINGER in seiner Abhandlung: Johannes Sambucus als Handschriftensammler, in: *Festschrift der Nationalbibliothek in Wien*. Wien 1926, S. 251 – 400, auf S. 294 – 295: „Auch den ersten in den Besitz unserer Bibliothek gelangten griechischen Papyrus, wohl den ersten Papyrus, der nach dem Untergang des antiken Papyrusbuchwesens wieder über die Alpen nach dem Norden gegangen ist, hat Sambucus 1553 in Padua gekauft: ein Fragment eines Originalaktes des Konzils von Konstantinopel vom Jahre 680/681. Diesen ursprünglich in der Parochialkirche von Ravenna verwahrten Papyrus hatte dortselbst Bartolomeo Bembo, der Großvater des Kardinals Pietro Bembo an sich und in den Besitz seiner Familie gebracht; ein Mitglied derselben, der Abt Torquato Bembo, veräußerte ihn 1553 zu Padua an Sambucus. Der Papyrus kam anscheinend erst mit dem zweiten Bibliothekskauf (1587) an die Hofbibliothek, ging 1596 an Rudolph II. zur Ansicht nach Prag, von wo er erst 1723 wieder zu uns zurückgelangte. 1741 ließ ihn Nicol. Forlosia auf Pergament aufspannen und unter Glas und Rahmen legen."

Dem Direktor der Papyrussammlung an der Österreichischen Nationalbibliothek Wien, Herrn Universitätsdozent Dr. HERMANN HARRAUER, habe ich dafür zu danken, daß er mir jede mögliche Hilfe gewährte.

32 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, Die Präsenz- und Subskriptionslisten des VI. Oekumenischen Konzils (680/81) und der Papyrus Vind. G. 3. Bayerische Akademie der Wiss., Philos.-Hist. Klasse, Abhandlungen, NF 85, München 1979, S. 22 – 27.

33 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, Griechische Konzilsakten auf dem Wege ins lateinische Mittelalter. Annuarium Historiae Conciliorum 9 (1977) 253 – 301, auf S. 295, Anm. 17.

Kopie handelt. Demnach können die Unterschriften des Wiener Papyrus nur Originalunterschriften sein. – Als der Papyrus, damals vermutlich umfangreicher als heute, einmal in Ravenna war, mußte er Jahrhunderte warten, ehe ihn IOHANNES SAMBUCUS (1531–1584) fand und nach Wien brachte.

Für die lateinische Übersetzung der 17. Sitzung gibt es auch einen indirekten Textzeugen. Im Winter der Jahre 683–684 war der Notarius regionarius Petrus, der unter den Persönlichkeiten des Konzils nicht zu finden ist, von Rom nach Spanien aufgebrochen, um den dortigen Kirchen die bis dahin übersetzten Teile der Konzilsakten vorzulegen.[34] Zu dieser Zeit hatte man nur die Dokumente übersetzt, die man als die wichtigsten ansah, die *Confessio fidei* und die Akklamationen der Bischöfe (S. 712,17–726,17 und 750,1–10). Es ist bezeichnend für die Verfahrensweise der in Rom arbeitenden Übersetzer, daß man dafür nicht die synodalrechtlich entscheidende 18. Sitzung benutzt hatte, sondern die erste in der Reihenfolge, wie sie in Rom bekannt war, das heißt die 17. Sitzung. Während der Text der *Confessio fidei* in beiden Sitzungen übereinstimmt, sind die Akklamationen jedenfalls nur hier vorhanden (S. 750,1–10). Der Wortlaut dieser Übersetzung wäre uns heute nicht mehr bekannt, wenn er sich nicht in der *Collectio Hispana* erhalten hätte, und wir könnten ihn nicht mehr im einzelnen beurteilen, wenn es davon nicht seit kurzem eine kritische Ausgabe gäbe.[35]

So aber ist es möglich, die Übersetzung der *Collectio Hispana* vor die Übersetzung des Konzils zu stellen. Dabei sieht man, daß die *Collectio Hispana* eine Vorübersetzung enthält, die für die nachfolgende Übersetzung der gesamten Akten überarbeitet worden ist. Auf diese Weise ist – nach den sprachlich öfter verschiedenen Übersetzungen einzelner Testimonien in den Akten der Lateransynode und des VI. Konzils – ein umfangreiches Beispiel dafür entstanden, wie man damals in Rom im Abstand von wenigen Jahren dieselbe griechische Vorlage auf verschiedene Weise ins Lateinische übersetzte.

Der Text der 17. Sitzung mußte also für die vorliegende Ausgabe nach drei verschiedenen Quellen rekonstruiert werden. Entscheidend ist natürlich die Übersetzung des gesamten Aktentextes, zumindest interessant ist aber auch die Vorübersetzung in der *Collectio Hispana*. Für die Subskriptionsliste der 17. Sitzung aber ist der Wiener Papyrus von größtem Wert, weil er trotz der überall unsicheren Wiedergabe von Eigennamen in diesem Abschnitt gelegentlich sogar deren Orthographie bestätigt.

Daß das griechische Symbolum noch von f gesondert überliefert wird (S. 768,1–776,27), sei am Rande vermerkt, denn der Text dieser Handschrift ist nicht besser als derjenige der Konzilshandschriften MTO. Nur VPG bringt auf S. 779,2–797,24 die lateinische Subskriptionsliste der 18. Sitzung, aber die einzelnen Schreiber V–P–G oder schon deren Vorlage erlaubten sich viele Kürzungen, die aufgelöst werden mußten. Bei ihren Unterschriften schreiben nur die Bischöfe selbst *ὁρίσας* ὑπέγραψα = *definiens* subscripsi, während die gelegentlichen Stellvertreter eines Bischofs *ὁρίσας* = *definiens* weglassen. Die Bedeutung dieser rechtlich keineswegs belanglosen Formel scheinen die Kopisten von VPG und MNL nicht mehr zu kennen, denn VPG kürzt oft mit *ut supra* und MNL mit *similiter*. In der 18. Sitzung aber ließ VPG diese Formel meist ganz weg.

Die 18. Sitzung wird mit umfangreichen Akklamationen fortgesetzt (S. 798,5–22), deren Gliederung durch den Druck hervorgehoben wird. Danach gibt der Kaiser noch einmal eine Erklärung zur Glaubensfrage ab (S. 800,1–802,3), und das Konzil antwortet mit neuerlichen Akklamationen. Der Kaiser dankt dem Konzil für sein geduldiges Ausharren

---

34 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, Die Dokumente des Petrus Notarius regionarius auf seiner Reise von Rom nach Spanien im Jahre 683/4. Burgense 29 (Burgos 1988) 233–250.

35 La Colección Canónica Hispana, Tom. III (CCH III), Monumenta Hispaniae sacra, edd. GONZALO MARTÍNEZ DÍEZ–FÉLIX RODRÍGUEZ. Madrid 1982, S. 181–205.

und nimmt den Λόγος προσφωνητικός entgegen (S. 804,14 – 829,6). Auch dieser *Sermo acclamationis* besitzt neben den griechischen Handschriften des Konzils (MTO) eine gesonderte Überlieferung (l), die dem Text von MTO allerdings nicht überlegen ist. Griechische Wörter, die auch in seiner Übersetzung stehen, werden im *Sermo acclamationis* mit lateinischen Majuskeln geschrieben (S. 805,15; 805,21; 809,18 und 819,3). Auf S. 807,11 – 12 ([paginam] = ⟨imaginem⟩) und 817,16 (studium = stadium) wird das lateinische Autograph von den Kopisten falsch verstanden, dieses leistet sich aber auch eine gedankenlose Fehlübersetzung (S. 807,16): ἱεράρχαις = [auctoribus sacerdotum] = ⟨pontificibus⟩). Die Unterschriften unter dem *Sermo acclamationis* auf S. 822,2 – 829,6 hat die lateinische Übersetzung ausgelassen.

Die nun folgende Bitte der Synode an den Kaiser, er möge die Glaubensdefinition unterschreiben (S. 829,9 – 12), wird ebenso wenig wie seine Antwort ins Lateinische übersetzt. Das kann ein Versehen der Übersetzer sein, die schon die Unterschriften nicht mehr berücksichtigt hatten. Die Bitte der Synode präzisiert jedoch den Zeitpunkt, zu dem die Unterschrift des Kaisers vollzogen wurde, nämlich erst nach der Verlesung der Huldigungsadresse an den Kaiser.

Der Kaiser veranlaßt noch, daß zwei Bischöfe, die nicht in den Präsenzlisten genannt werden (Citonatus und Theodotus), das Symbolum unterschreiben. Sodann bittet das Konzil um die Unterschrift des Kaisers auf den fünf Exemplaren der Konzilsakten, die den Patriarchaten ausgehändigt werden. Dann aber folgt ein Zusatz (S. 830,1 – 16), der höchstwahrscheinlich im Jahre 713 von Agatho hinzugefügt wurde, denn in diesem Zusatz heißt es, daß der Priestermönch Georgius von Sebaste Patriarch von Antiochia geworden war.[36] Damit wird die 18. Sitzung abgeschlossen.

Auf die 18 Sitzungen folgen 8 Briefe, von denen lediglich 4 auch lateinisch überliefert werden. Damit wird deutlich, daß man die Überlieferung der lateinischen Übersetzung aus den Jahren 682 – 701 von der Überlieferung der zweiten griechischen Ausgabe des Chartophylax Agatho aus dem Jahre 713 deutlich zu unterscheiden hat. Um das anschaulich zu machen, wird die überlieferte Reihenfolge nach jeweils einer Handschrift der lateinischen und der griechischen Überlieferung wiedergegeben.[37]

Im Codex Vindobonensis 418 steht auf

f. 159v – 165r	edictum	S. 832,1 – 856,6
165r – 167r	sacra	856,10 – 866,9
167r – 171r	Leo II.	866,10 – 884,19
171r – 171v	Iustinian II.	886,3 – 887,21

Im Codex Monacensis graecus 186 steht auf

f. 276v – 279v	an Agatho	S. 888,3 – 894,13
279v – 285r	edictum	832,1 – 856,6
285r – 287r	Constantin	894,17 – 897,30

36 Es handelt sich um Georgius II., der seit 685 und vielleicht bis zum Jahre 702 Patriarch von Antiochia gewesen ist. Nach ihm blieb der Thronos bis zum 19. Juni 742 unbesetzt. Georgius II. unterzeichnet auch das Trullanum von 692. Vgl. HEINZ OHME, Das Concilium Quinisextum und seine Bischofsliste. Studien zum Konstantinopeler Konzil von 692. Berlin 1990 (Arbeiten zur Kirchengeschichte 56), S. 145.

37 Diese Briefe werden in den modernen Regestenwerken wie folgt notiert:
888,3 – 894,13: CONTE, Nr. 242; CPG 9437 (3)
832,1 – 856,6 : DÖLGER, Nr. 245; CPG 9438
894,17 – 897,30: DÖLGER, Nr. 247; CONTE, Nr. 244; CPG 9439
856,10 – 866,9 : CONTE, Nr. 245; CPG 9440
866,12 – 884,19: CONTE, Nr. 249; CPG 9441
886,3 – 887,21: DÖLGER, Nr. 254; CONTE, Nr. 272; CPG 9442
901,15 – 908,27: GRUMEL, Nr. 322.

f. 287r – 288v	sacra	S. 856,10 – 866,9
289r – 293v	Leo II.	866,10 – 884,19
293v – 296r	Agatho chart.	898,3 – 901,12
296r – 298v	Iohannes V.	901,15 – 908,27
(bricht auf S. 905,30 ab)		

Die griechischen Akten des VI. Konzils, die im Sommer 682 nach Rom gelangten, enthielten nur zwei dieser Briefe, das *Edictum Constantini* (S. 832,1 – 856,6) und seine *Sacra* an die römische Synode (S. 856,10 – 866,9), denn diese beiden Schreiben des Kaisers datieren vom 16. September und 23. Dezember 681, waren also vor der Abreise der römischen Legaten im Frühjahr 682 verfügbar. Das *Edictum* wurde nach der griechischen Fassung im dritten Narthex der Hagia Sophia ausgehängt, seine lateinische Übersetzung ist „an unser gesamtes Volk in den westlichen Landesteilen" adressiert. Die Antwort Leos II. auf den Brief des Kaisers vom 13. Dezember 681 konnte erst im Sept. – Dez. des Jahres 682 erfolgen, denn Leo war am 17. August 682 zum Papst geweiht worden. Ihr lateinisches Original gibt man in Rom zu den Akten (S. 866,10 – 884,19), die griechische Übersetzung blieb in Konstantinopel erhalten. In Rom hat man noch die *Diuina iussio* Iustinians II. an Papst Iohannes V. vom 17. Februar 687 zu den Akten genommen (S. 886,3 – 887,21), deren griechisches Original als nicht mehr zum Thema gehörend angesehen oder einfach übersehen wurde, es ist jedenfalls nicht überliefert.

Anders als diese ältere lateinische Überlieferung wird die griechische aus dem Jahre 713 angeordnet. Sie beginnt mit dem Schreiben der Synode an Papst Agatho (gest. am 10. Jan. 681), das erst sein Nachfolger Leo II. (17. Aug. 682 – 3. Juli 683) erhalten haben kann (S. 888,3 – 894,13). Dieses Schreiben wurde bald nach dem 16. Sept. 681 verfaßt, wäre also den römischen Legaten vor ihrer Abreise aus Konstantinopel ebenfalls verfügbar gewesen. Es wird immerhin noch von 56 Synodalen unterschrieben. Hatte man in Rom kein Interesse an einer lateinischen Übersetzung dieses Briefes, der Papst Honorius zu den Häretikern zählt (S. 888,31)? Wie in der lateinischen Überlieferung folgt darauf das *Edictum Constantini* (S. 832,1 – 856,6), dann aber die *Sacra* Constantins an Papst Leo II. (S. 894,17 – 897,30) vom 13. Dez. 681, für die es wieder keine lateinische Übersetzung gibt, ohne daß sich für diese Auslassung eine Erklärung anböte. In derselben Reihenfolge steht die *Sacra* an die römische Synode (S. 856,10 – 866,9), und von dieser Sacra heißt es ausdrücklich, sie sei von den Legaten des Papstes befördert worden. Mit der griechischen Übersetzung des Briefes von Leo II. an den Kaiser (S. 866,10 – 884,19) von Sept. – Dez. 682 schloß das Briefcorpus ab, das der Chartophylax Agatho zusammen mit den Akten der Synode über die gefährliche Zeit des Philippicus Bardanes hinweggerettet hatte.

Von seinen Bemühungen berichtet Agatho dann in einem *Epilog* (S. 898,3 – 901,12), einer stilistisch mäßigen Leistung, die eine kostbare Perle enthält. Auf S. 898,15 bezeichnet er die Schrift, die Guglielmo Cavallo *Maiuscola biblica* genannt hat, mit ihrem zeitgenössischen Namen γράμματα ἐκκλησιαστικά. An seinen Epilog hängt er noch den Brief seines Patriarchen Iohannes V. an Papst Constantin, ein Schreiben, das nach dem Tode des Philippicus Bardanes am 3. Juni 713 verfaßt wurde (S. 901,15 – 908,27). Es ist ein altes Beispiel für eine Apologie, die zu erklären versucht, weshalb man in der Zeit einer Tyrannei gegen sein Gewissen geredet und gehandelt habe.

In diesen Briefen am Schluß der Akten gibt es eine bemerkenswerte Beurteilung des Priestermönchs Stephanus, der in den Akten selbst stets als Schüler (μαθητής) seines antiochenischen Patriarchen Macarius bezeichnet wird (S. 24,7; 178,11 – 12; 216,2 – 3; 268,6; 276,5 und im Symbolum, S. 772,9 – 10). Diese Qualifizierung wird zwar auch vom Λόγος προσφωνητικός (S. 816,3 – 4), vom *Edictum Constantini* (S. 834,18 – 19) und vom Brief Leos II. übernommen (S. 879,8), aber der Λόγος προσφωνητικός korrigiert μαθητής zu καθηγητής und das Edict φοιτητής zu εἰσηγητής. Davon hängt das Urteil im Brief

Leos II. ab, der zu *discipulus* auch *magister* hinzufügt, was mit διδάσκαλος übersetzt wird. Wenn also der Priestermönch Theophanes des sizilianischen Klosters τῶν Βαίων für den fähigsten Kopf unter den Konzilstheologen gehalten wird,[38] dann ist der Antiochener Stephanus, und nicht dessen Patriarch Macarius als das Haupt der monotheletischen Gegenpartei anzusehen.

ZUR LATEINISCHEN ÜBERSETZUNG

Die theologischen und historischen Fragen, die von diesen Konzilsakten ausgehen, können hier nicht beantwortet werden.[39] Der Herausgeber hat jedoch darüber zu berichten, wie er zu seinem Text gelangt ist, vor allem darüber, welche neuen Gesichtspunkte sich dabei ergeben haben. Der griechische Text dieser Akten ist so konservativ, daß er einem Byzantinisten kaum neue Erkenntnisse vermitteln wird. Innerhalb der griechischen Überlieferung ist der Wiener Papyrus G. 3 ohne Zweifel das wichtigste Stück, zumal er unser Wissen von der frühesten Entwicklung der griechischen Buchminuskel entscheidend erweitern kann.

Die lateinischen Übersetzungen der Akten der Lateransynode von 649 und des VI. ökumenischen Konzils von 680–681 aus den Jahren 682–701 sind die weitaus umfangreichsten lateinischen Texte, die aus dem 7. Jahrhundert erhalten sind. Daß es sich dabei um Konzilsakten handelt, also um Dokumente, für deren Entstehung ursprünglich die Kanzlei der Päpste zuständig war, hebt sie aus anderen literarischen Erzeugnissen heraus. Dazu kommt, daß im 7. Jahrhundert in Italien und in Rom eine einzigartige kulturelle Situation bestand, in der die Aktivitäten der einheimischen Kräfte nahezu auf den Nullpunkt abgesunken waren.[40] Demgegenüber hatte sich im Zeitalter der „griechischen Päpste" der Zustrom hochgebildeter byzantinischer Flüchtlinge verstärkt, die vor dem arabischen Ansturm aus den Ländern des östlichen Mittelmeeres in den Westen geflohen waren. Die lateinischen Übersetzungen dieser Akten sind das genaue Abbild der genannten Komponenten, die sich, wie manche anderen historischen Ereignisse auch, nur zu dieser Zeit und nur für diese Gelegenheit bündeln. Als Ergebnis besitzen wir lateinische Übersetzungen, die von Byzantinern angefertigt und niedergeschrieben worden sind.[41] Griechen übersetzen ins Lateinische, ein nicht eben gewöhnlicher Vorgang, der auch ein einzigartiges Ergebnis haben muß. Und Griechen schreiben ihre lateinische Übersetzung in lateinischen Buchstaben, auch das eine Besonderheit, die sich nicht wiederholen sollte.

An dieser Stelle kann nicht so verfahren werden wie in den zitierten Arbeiten,[42] in denen Beispiele gesammelt und Abbildungen geboten wurden, um aus konkreten Einzelheiten das Aussehen der lateinischen Authentica in der päpstlichen Kanzlei zu rekonstruieren. Es geht auch nicht an, die bereits genannten Beispiele nach Seite und Zeile der nunmehr abgeschlossenen Neueditionen zu lokalisieren. Im folgenden soll vielmehr versucht werden, das Authenticum und seine drei wichtigsten Abschriften näher zu charakterisieren, Eigenarten zu beschreiben, die der Benutzer dieser Akten allein beim Lesen kaum erkennen kann. Denn nach der Entstehung der römischen Urschrift der lateinischen Übersetzung gestatten uns die Abschriften, die zu den Handschriftengruppen VPG, CBR

---

38 So wiederum HENRY CHADWICK im Journal of Ecclesiastical History 42 (1991) 632.

39 Vgl. aber PIETRO CONTE., Il sinodo Lateranense ... (Anm. 6), und FRIEDHELM WINKELMANN, Die Quellen ... (Anm. 13).

40 Vgl. GEORG JENAL, Monaci e vescovi al tempo di Martino I (649–653) in: *Martino I Papa (649–653) e il suo tempo* (Anm. 9).

41 Vgl. die Arbeiten, die in Anm. 6, 9 und 28 zitiert werden.

42 Vgl. Anm. 41.

und MNL führen, Einsichten in ihre besondere Situation, die sie deutlich voneinander abhebt. Es dürfte keinen anderen lateinischen Text geben, in dessen Überlieferung sich die Eigenarten zweier verschiedener lateinischer Kopistengruppen von denjenigen einer griechisch beeinflußten Gruppe trennen lassen.

Wenn hier nach Kriterien gesucht wird, mit deren Hilfe sich das Aussehen des Authenticums erschließen läßt, dann muß auf eine Vorarbeit verwiesen werden, die dazu den ersten Anstoß lieferte.[43] Der Cod. Vat. Regin. Lat. 1040 (unser C) wurde nach BERNHARD BISCHOFF vermutlich von Saint-Amand-Händen in einem frühen Stadium der Schriftentwicklung dieses Klosters geschrieben (um das Jahr 785). Arn, der an der Jahrhundertwende Abt dieses Klosters war, hatte diese Handschrift auf eine seiner vier Reisen nach Rom mitgenommen, um sie dort vergleichen und korrigieren zu lassen. Auf den 89 erhaltenen Blättern finden sich jedenfalls etwa 150–200 Korrekturen in grauer Unziale, wie sie in Italien noch bis ins 9. Jahrhundert gebräuchlich war. Welche Vorlage hielt Arn für so bedeutsam, daß er seine Handschrift damit vergleichen ließ? Er konnte schwerlich wissen, daß sie selbst nach einer Kopie des römischen Authenticums gefertigt war. Auf f. 63a^{v} weist C eine Notiz in kurialer Schrift auf (S. 711,27 App.), die den Wegfall der Präsenzliste an dieser Stelle fälschlicherweise damit begründet, daß hier „die Namen der Bischöfe wie weiter oben" stünden.

Aus der Gruppe VPG ist die Wiener Handschrift V mit Sicherheit um das Jahr 800 ebenfalls von Saint-Amand-Händen geschrieben worden. Diese Gruppe gibt ihre Vorlage vollständiger wieder als die Gruppe CBR. Daraus wurde geschlossen, daß sich Arn die Mutterhandschrift von VPG in Rom anfertigen ließ, weil er C, seine ältere Handschrift, als unvollständig und korrekturbedürftig erkannt hatte.[44] Die gemeinsame Ursache seiner Bemühungen kann dann nur das römische Authenticum der Übersetzung gewesen sein, das man ihm in Rom gezeigt hatte. Dieses Authenticum war für ihn der Maßstab, an dem er C messen und nach dem er die Mutterhandschrift von VPG anfertigen lassen konnte. Dieses Authenticum war höchstwahrscheinlich auf Papyrusrollen geschrieben und zwar in einer Schrift, die für Arn ebenso neu war wie die altertümliche Buchform der Rolle, die ihm nur noch aus dem liturgischen Gebrauch bekannt war.

Wenn wir annehmen wollen, daß alle Korrekturen in grauer italischer Unziale, die sich in C finden, aus dem römischen Authenticum stammen, ist für diese Annahme der Beweis zu erbringen. Diese Korrekturen können jedenfalls nicht aus der Vorlage von CBR stammen, denn diese Vorlage las auf S. 811,11 *tenendum* anstelle des richtigen *tacendum*, was C^2 durch die darüber geschriebenen Unzialbuchstaben AC korrigierte. Eine ähnliche Korrektur gibt es auf S. 595,9, wo nur C^1BR anstelle von *honorabilium* das Wort *amabilium* schreiben und C^2 wiederum über *amabilium* HONORA schreibt. Von solchen Korrekturen gibt es mehrere Dutzend. Korrekturen, mit denen sich beweisen läßt, daß C^2 keine andere Vorlage als das römische Authenticum für seine Korrekturen benutzt haben kann, sind demgegenüber äußerst selten.[45]

Die beiden folgenden Unzialkorrekturen setzen jeweils einen Fehler im Authenticum voraus. Die eine davon steht auf S. 553,19, wo die Übersetzung von μὴ προσκρούσωμεν richtig *minime offendamus* lautet. So schreiben aber nur C^1BRG und M. Die Mutterhandschrift der Gruppe CBRG wurde ebenso wie die Handschrift M von Schreibern

43 RUDOLF RIEDINGER, Die lateinischen Handschriften der Akten des VI. Konzils (680/681) und die Unzialkorrekturen im Cod. Vat. Regin. Lat. 1040. Römische Historische Mitteilungen 22 (1980) 37–49.

44 RUDOLF RIEDINGER, Erzbischof Arn von Salzburg ... (Anm. 25).

45 Auch die Vorlage von VPG kommt dafür nicht in Frage, denn diese Kopie wurde unseres Wissens nur in Saint-Amand und Beauvais benutzt, lag also im Frankenreich und konnte dort keine italischen Unzialkorrekturen erhalten. Die Vorlage von MNL befand sich zwar in Italien, ist aber später entstanden als die Unzialkorrekturen in C.

lateinischer Muttersprache (außerhalb Italiens: Kultursprache und daher Schulsprache) geschrieben, denen ein Fehler ihrer Vorlage leichter auffallen konnte. Die Handschriften VP, die eine bemüht getreue Kopie des Autographs nachschreiben, lesen an dieser Stelle *offendam*, eine Lesart, die auch in NL steht. Das heißt, die gemeinsame Mutter von M und NL hatte den Fehler *offendam* ebenso wie VP. Diese Verschreibung wäre für sich damit zu erklären, daß hier das Zeichen für *-us* nicht vorhanden oder schlecht zu lesen war. Überraschenderweise korrigiert C^2 mit den Unzialbuchstaben NT zu *offendant*. Zur Erklärung dieser Korrektur müssen die Akten der Lateransynode herangezogen werden. Hier (S. 143,9) ist das äußerst selten zu belegende Wort *infidiam* das Ergebnis einer Konjektur, denn die Handschriften lesen anders, L^1: *infidiant*, L^2: *inficiant*, und DV: *insidiatur*. Das den Kopisten unbekannte *infidiam* löste eine allgemeine Ratlosigkeit aus. Daß aber in L^1 und L^2 für ein *m* ein *nt* zu lesen ist (und DV immerhin *tur* schreiben), interpretiert die Lesart von C^2 *offendant*: ein *m* konnte wegen seines in der Kuriale gebauchten Schlußstrichs in den Akten beider Synoden als *t* gelesen werden, denn in der Kuriale ist auch das *t* ein kreisförmiger Buchstabe.[46]

Der andere Fehler im Autograph, den C^2 nachschreibt, ist leichter zu erklären. Auf S. 557,18 heißt es richtig *fluctiuaga*, das aber steht aus denselben Gründen, die soeben genannt wurden, nur bei BG und M. VP schreiben *flutigaua*, N *fluctiga* und C^1 *fluctia*. Diese Lesart korrigiert C^2 mit den Unzialbuchstaben GABA, das heißt mit der Buchstabenfolge von VP, die auch in C^1 und N ihre Spur hinterlassen hat. Das Authenticum las also an dieser Stelle *fluctigaua* oder *fluctigaba*. Die byzantinischen Übersetzer, die C^2 als Vorbild für seine Korrektur benützt, hatten ein für sie schwieriges lateinisches Wort verschrieben. Aus all dem läßt sich folgern, daß die Unzialkorrekturen von C^2 auch dort, wo derartige Differenzen der Überlieferung nicht erhalten sind, in Rom nach der Urschrift aller lateinischen Handschriften vorgenommen worden sind.

C wurde aber nicht nur nach dem Authenticum in Rom korrigiert, es wurde auch (in Saint-Amand?) nach der gemeinsamen Mutterhandschrift von CBR verbessert, was nun Korrekturen in fränkischer Halbkursive ergab. Auf S. 773,22 steht deshalb *synodus fideliter*, was nur C^1 übersehen hatte, über der Zeile in Unzialbuchstaben und unter der Zeile in Halbkursive. Einer der beiden Korrektoren hatte nicht bemerkt, daß diese Korrektur bereits vollzogen war.

Wenn hier die Korrekturen der Handschrift C ausführlicher behandelt worden sind, weil sie über die Lesarten einer Handschrift hinaus zum Authenticum zurückführen, muß für andere Eigentümlichkeiten des Authenticums auf den Apparat verwiesen werden, der Übersetzungs- und Lesefehler, doppelte und sogar dreifache Übersetzungen (so auf S. 861,9–10) verzeichnet. Diese Mehrfachübersetzungen sind als verschiedene Versuche der Übersetzer zu verstehen, die von nachfolgenden Kopisten allesamt übergenau abgeschrieben worden sind.

Zum Latein dieser Konzilsakten können hier nur vereinzelte Beobachtungen festgehalten werden. So fällt beispielsweise auch in diesen Akten auf, was OSKAR HAAG zu „Fredegar“, einer Chronik des 7. Jahrhunderts, schreibt: „in einer außerordentlich großen Zahl von Beispielen nähert sich *ipse* dem Gebrauch als Artikel“.[47] Dafür gibt es auch in diesen Akten an die 30 Beispiele (auf S. 241,2; 245,8; 365,3; 607,4; 661,1–2; 661,19 usw.).

46 Erst nachdem diese Sachlage geklärt ist, erhalten ähnliche Verschreibungen in den Akten des VI. Konzils ihr Gewicht. Auf S. 67,17 schreiben VP für *dicant* – *dicam*, und auf S. 325,19 V allein für *ceterum* – *ceterunt*. Auf S. 661,18 lesen CRG für *dicam* – *dicat*, und auf S. 777,6 schreiben C^1BR für *dabimus* – *dabit*, was C^2 mit Unzialbuchstaben korrigiert.

47 OSKAR HAAG, Die Latinität Fredegars, nachgedruckt in: Mittellateinische Philologie, hrsg. von ALF ÖNNERFORS, Darmstadt 1975 (Wege der Forschung 292), S. 13–87, auf S. 69.

In den original lateinischen Briefen der 4. Sitzung wird *eorum* mit ὑμῶν übersetzt (auf S. 55,19–20; 58,1; 59,2; 59,8; 117,19; 121,13; 135,17 und 139,20), aber BR schreibt auf S. 55,20 anstelle von *eorum* – *uestrae* und bei 59,2 *eius*. Auf S. 121,13 läßt B *eorum* ausfallen, nur R bietet hier ein verschriebenes *coram*. Das läßt vermuten, daß bereits das *eorum* des lateinischen Originals anstößig sein konnte.

Die Tatsache, daß Byzantiner ins Lateinische übersetzen, läßt auf S. 253,24 *discipulo increpabat* (aus τῷ μαθητῇ ἐπιτιμῶν) entstehen, was nur B² und M zu *discipulum* korrigieren. Auf S. 271,2 heißt es dann richtig *increpans ... eum*, aber auf S. 299,14–15 steht wieder *increpuit autem ei*, von MNL zu *eum* korrigiert und von R übergangen.

In den Akten der Lateransynode (S. 67,6) überliefert die entscheidende Handschrift L *dignate*, was von DV sogleich zu *dignemini* korrigiert wird. Im VI. Konzil steht auf S. 495,1 *largite*. Das veranlaßte die Mutterhandschrift von CBR offensichtlich zu einer Korrektur, denn nur B liest ebenfalls *largite*, CR aber hilflos *largitate*. Auf S. 625,6 wird ἐξαιρεθείσης τῆς προσηγορίας mit *auferto ... uocabulo* übersetzt, was auch R bestätigt, während B wiederum mit *auferte* zu bessern versucht.

Auf S. 656,3 steht ἀναδιδάσκομεν mit dem Accusativ, die Übersetzung schreibt zunächst korrekt *suggerimus gloriae uestrae ac uniuersali*, dann aber statt *uestro concilio* (so nur M) *uestri concilii*. Auch bei 862,20 steht πῶς ἀπελάκτισας mit dem Accusativ, was die Übersetzung mit *quomodo recalcitrasti ... diligentes et inuitantes* (S. 863,20) nachbildet, obwohl *recalcitrare* den Dativ erfordert. Wenn sogar im Agatho-Brief (S. 101,22) *ex diuersorum probabilium patrum* steht (griechisch mit ἐκ διαφόρων ἐκκρίτων πατέρων übersetzt), dann scheint das darauf hinzudeuten, daß auch dieser lateinisch konzipierte Brief Byzantiner zu Autoren hatte. Auf S. 103,17: *quia uerus est et deus* (so nur P² und MNL) dürfte es eine Verlesung und keine falsche Wortwahl sein, wenn BRG *uerbum* und VP¹ gar *uerbus* schreiben.

Von den zahlreichen Fehlübersetzungen des Authenticums, die der Druck kenntlich macht, sei nur eine erwähnt. Auf S. 477,20 wird *Euphrates* nicht als Angehöriger der gnostischen Sekte der Peraten erkannt, sein Beiname *Perates* wird vielmehr mit *transmarinus* „übersetzt". Die wichtigste fehlerhafte Transkription aber findet sich auf S. 486,20 = 487,20, wo ΚЄΚѠΦѠΤΑΙ mit ΙΑΚΑΦΑΤΑΙ transliteriert wird, das heißt, zweimal wird ein Omega als kuriales A gelesen. Diese Ausführungen können nur Anregungen sein, das Autograph der lateinischen Übersetzung dieser Akten weiter zu studieren, das in römischer Kuriale geschrieben war und deshalb Fehlleistungen aller Art hervorrief.

Wenn wir die Eigenarten der Gruppe CBR zu charakterisieren versuchen, einer Überlieferung, die von Anfang an von Kopisten lateinischer Muttersprache (außerhalb Italiens: Kultursprache – Schulsprache) bestimmt wurde, dann ist es am leichtesten, die orthographischen Besonderheiten zu nennen, die in dieser Gruppe fast durchgängig üblich sind: Verwechslungen von *i* und *e* sogar bei *contenens*, *tradedit*, *anathima*, *semul* und *helarius* (*Hylarius*), Verwechslungen von *o* und *u* in *prumpta*, *utpute*, *uolontas*, *Theopoleus*, *Constantinopoleus* („latinisiert"), aber auch *Eotychius* („gräzisiert") und Verwechslungen von *c* und *g* in *Euacrius* und *Magario*, aber auch anderes wie *praesbyter*, *apostholus occansio* und *cetera*, dieses Wort jeweils mit *&* geschrieben. Diesen Kopisten fiel es schwer, die Vokale *i* und *e*, und *o* und *u*, sowie die Konsonanten *c* und *g* phonetisch zu unterscheiden. Weil es sich um Lateiner handelte, die über einen großen lateinischen Wortschatz verfügten, machten sie öfter Fehler, indem sie ihre oberflächlich gelesene Vorlage durch ein Wort verändern, das nicht in diesen Zusammenhang paßt.[48] So zum

48 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, Kuriale und Unziale ... (Anm. 28), S. 163, Anm. 57, und DERS., Der Codex ... (Anm. 6), S. 48, Anm. 42.

Beispiel auf S. 63,24 *conferet* zu *confirmat* und auf S. 525,4 *confirmandus* zu *conferendus*, desgleichen auf S. 531,21 *ascribat* zu *tribuat*. Die gemeinsame Mutterhandschrift von CBR, also eine Kopie des Authenticums, war für Verwechslungen von m – q – p besonders anfällig. Eindrucksvoll ist jedenfalls zweimal die Verwechslung von *omnium* mit *quoque* (S. 297,15 und 853,21), die eine paläographische Begründung erlaubt[49] und durch die Verlesung von *quippe* zu *quipque* (S. 327,18) geradezu interpretiert wird. Auf S. 861,7 schreiben CB anstelle von *euersione*m *turbidam* – *euersionem*que *turbidam*. Auf S. 647,4 hatte die Nachbarschaft von *m* und *p* vermutlich schon im Autograph Verwirrung erzeugt, denn VP und MN lesen fälschlich *et unamque personam*, aus dem die Handschriften CR *que* weglassen.

Wie die Mutterhandschrift von CBR gelegentlich mit dem Text „mitgedacht" hat, zeigt S. 21,23, wo sie wie in liturgischen Lesungen zu *qui in tempore* ein *illo* hinzufügt: *qui illo in tempore*, aber auch S. 119,18, wo sie verdoppelnd *quod porro longe sit* schreibt, weil sie offensichtlich das lateinisch bessere *longe* vermißt. Auf S. 609,5 versucht sie, die Verdoppelung *aperte plane* durch ein eingeschobenes *et* zu rechtfertigen.

Es wäre interessant, die Aberrationen zu verstehen, die zu Zeilenverlusten geführt haben. Leider läßt sich die Länge dieser Verluste auch nicht annähernd über die Zahl der verlorenen Buchstaben bestimmen, weil es niemals sicher ist, welche Kürzungen dabei zu berücksichtigen sind. Auf S. 335,12 hat R die Wörter *adiecit* – *carnem* verloren und C^2 ergänzt die auch bei ihm entstandene Lücke mit Unzialbuchstaben. C^1 und R gehen also auf eine gemeinsame Mutterhandschrift zurück, in der diese Wörter fehlten. Auch auf S. 345,13 weisen beide dieselbe Textlücke auf. In Zeile 361,3 fehlen die Wörter *dispensatione siue apparitionis*. Auf S. 487,1–2 übergehen C^1RG sechs Wörter, die C^2 in Halbkursive ergänzt, sie stehen aber in B, die Ergänzung wurde also nach der Mutterhandschrift von CBRG vorgenommen. Auf S. 455,16–17 vertauscht dann B allein zwei Zeilen seiner Vorlage, indem es zuerst *praedicantem et flagranter* ausläßt und diese drei Wörter nach dem anschließenden *annuntiantem unus itaque idemque* einschiebt. Wenn man diese Aberrationen untereinander vergleicht, sieht man, daß es sich überall um kurze Textstücke handelt. Die Mutterhandschrift von CBR war offensichtlich in Kurzzeilen geschrieben.

Bei diesen Aberrationen war mehrfach zu sehen, daß CR und B getrennte Wege gehen. Nun ist C unsere älteste Handschrift (um 785) und R unsere jüngste (s. XII), aber R bietet den reinen Text seiner Gruppe, der durch keinen Textvergleich getrübt wird. CR allein lassen bei 447,10 *et secundum* und *caro*[2] ausfallen und schreiben beide statt *animata* – *anima*. Das sind kleine, aber eindeutige Gemeinsamkeiten. Zwischen S. 533,9 (*eiusdem*) und S. 539,18 (*inquiente*) fehlen in C 73 Zeilen unseres Druckes. R, eine Handschrift des 12. Jahrhunderts, in der auch die pseudoisidorischen Dekretalen stehen, schreibt diesen Abschnitt, der in C fehlt, auf den Buchstaben genau zweimal nacheinander. Einerseits ist es also völlig eindeutig, daß CBR (und einzelne Lesarten in G) Abkömmlinge einer einzigen Vorlage sind, andererseits ist es ebenso eindeutig, daß C und R besonders eng miteinander verwandt sind, ohne daß diese Verwandtschaft überall in gleicher Deutlichkeit zu erkennen und zu erklären wäre.

Wie getreu die Handschriften VP ihre Vorlage nachschreiben (und diese das Authenticum), zeigt auf S. 605,9 das Wort ΑΡΧΟΕΙΔΟϹ = ωΡΧΟΕΙΔΟϹ, wo nur VP das kuriale *a* = ω erhalten haben. Mit hoher Wahrscheinlichkeit wurde die Mutterhandschrift von VP um das Jahr 800 in Rom von Byzantinern geschrieben, und es ist nicht auszuschließen, daß auch einige Schreiber der Handschrift V aus Rom nach Saint-Amand gekommen

49 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, Der Codex ... (Anm. 6), S. 48–49.

waren.[50] Damit ergeben sich ganz andere Voraussetzungen als bei der Gruppe CBR, an der ausschließlich Kopisten lateinischer Muttersprache gearbeitet haben. Die Vorlage von VPG kopierte das Authenticum mit großer Treue, die Fehler, die ihr dabei unterlaufen, sind jedoch keine Fehler, die aus einem großen Wortschatz stammen, es sind meist sinnlose Fehler aus Verlesungen kurialer Buchstaben und aus irrtümlichen Angleichungen an unverstandene lateinische Wortfolgen.

So wird sehr oft *et* mit *ex* verwechselt (etwa auf S. 171,20; 177,1; 187,5; 187,20; 197,22; 227,1 usw.) und das kuriale *a* = ω wird immer wieder als *a* + *c* geschrieben. Diese falsche Interpretation des Schriftbildes gibt es vor allem im Namen *Macarius* = *Maccarius* (S. 167,4; 167,11; 167,19; 169,2; 169,4; 189,7; 277,5 usw.), aber auch bei *ac gentibus* (S. 55,3: *agentibus*), *Peraticorum* (S. 485,6: *peracticorum*), *sacellarium* (S. 547,8: *saccellarium*) und *Macedonius* (S. 809,17: *maccedonius*).

Vier benachbarte Wortendungen auf *-am* veranlassen VP dazu, auf S. 487,8 statt *contra* – *contram* zu schreiben. Aus einem gekürzt geschriebenen *suprascriptarum* wird auf S. 579,25: *sanctarum*, auf S. 583,16 wird aus *secta* – *recta*. *Mel* wird als *uel* gelesen (S. 659,16) und auf S. 667,21 wird aus *agente* – *regentis*. Die Ähnlichkeit von *d* und *b* in der Kuriale verführt zu der Fehlinterpretation *obuenit* anstelle von *aduenit* (S. 695,21) und auf S. 521,16 zur Verschreibung von *Psibilorum* zu *psidilorum*. Kurzwörter, die mit *p* beginnen, wurden gekürzt, und die Auflösung dieser Kürzungen durch die Kopisten erforderte einige Kenntnisse der lateinischen Sprache. Die Gruppe VPG verschreibt unter anderem dreimal *post* zu *per* (S. 587,12; 599,24 und 627,4). Die Unterscheidung von *ct* und *pt* im Authenticum bereitete den Kopisten Schwierigkeiten, denn auf S. 815,19 schreiben BR und MNL fälschlicherweise *sectis* und nur VP *septis*. Dasselbe geschieht auf S. 833,23, wo BR und M *eructuantia* lesen, VP und NL aber das richtige *eruptuantia*. Daß VP an diesen beiden Stellen das Richtige treffen, dürfte weniger mit ihren Lateinkenntnissen zu erklären sein als damit, daß ihre Mutterhandschrift an diesen Stellen das Authenticum besser lesen konnte. Daraus folgt nicht, daß ihr das überall möglich war. Der letzte Abstrich des *m*, der in der Kuriale stark gebaucht war, führte zu Verlesungen mit *m*, *q* und *p*. So lesen VPG auf S. 461,5 statt *et tactu manuum* die Wörter *et tactuque manuum*, das heißt ein durch das *m* beeinflußtes zusätzliches *que*. Auf S. 497,5 tritt zu VPG noch die Gruppe MNL hinzu und beide lesen statt *et alia plurima* – *et aliam plurima*. Die Handschriften VPG bestätigen diese Schwierigkeiten, wenn sie auf S. 519,18 anstelle von *Hypeporum* – *hypemorum* schreiben.

Auch bei VP gibt es Aberrationen, die in diesen Handschriften jedoch ganz mechanisch abbrechen. Auf 857,18 lassen VP die Worte *pacificare didicistis et compugnare eruditi estis* so aus, daß sie *pacificare|tis* schreiben. Die Lücke beginnt also mit *didicistis* und endet mit *es*. Auf S. 431,20 hatte P¹ *incarnatus est qui erat* ausgelassen (darauf folgt *incarneus*), was P² ergänzen konnte. Auf S. 675,4–5 ergänzt P² eine wiederum mechanisch entstandene Lücke in P¹: *sanctum concilium dixerunt ingre[diatur*. Diese Beispiele bezeugen auch in VPG wie in CBR Kurzzeilen der jeweiligen Vorlage.

Die Vorlage von MNL zeigt sich am deutlichsten in der Lücke auf S. 439,13–441,12, wo 22 Zeilen dieses Druckes ausgefallen sind, etwa ein Drittel des Verlustes, den CR für ihre Vorlage bezeugten (73 Zeilen). Auf S. 433,10 läßt M allein die Wörter *et cognato*

50 In Der Codex ... (Anm. 6), S. 57, Anm. 44, hatte ich geschrieben, daß die Budapester Paulus-Handschrift des Ungarischen Nationalmuseums, Cod. lat. medii aevi 1, eine Arn-Handschrift, nicht unbedingt in Salzburg, sondern eher in Saint-Amand geschrieben sein könnte. Wenn Bernhard Bischoff (gest. am 17. Sept 1991), dem ich seit 30 Jahren viel zu verdanken habe, das noch gelesen haben sollte, könnte sein Hinweis an Hermann Josef Frede, diese Handschrift sei in Saint-Amand geschrieben worden, bedeuten, daß er meinen Ergebnissen später positiver gegenübergestanden wäre. Vgl. Vetus Latina, 25. Band, Pars II, S. 1003–1004.

cognatum saluificaret ausfallen und auf S. 821,13 alle drei (MNL) die Wörter: *saluabit te adducet super te iocunditatem.*

Wie oben (S. XXVII) zu sehen war, gehören MNL, vor allem aber M, zu denjenigen Handschriften dieser Überlieferung, die am vermeintlich fehlerhaften Text selbständige Korrekturen vornehmen. M ist in der zweiten Hälfte des 9. Jahrhunderts in Bobbio geschrieben worden, und N stammt aus Nonantola. MNL bezeugen also eine Kopie des Authenticums, deren Abkömmlinge unseres Wissens nur in Italien Verbreitung fanden. Entsprechend gut ist die sprachliche Schulung ihrer Kopisten, und entsprechend hoch ist deren Anspruch, ihre Vorlage korrigieren zu können. M allein schreibt zum Beispiel auf S. 429,12 für *figurant* – *significant.* Im übrigen aber verhält sich die Gruppe MNL ähnlich wie CBR. Sie liest ihre kuriale Vorlage öfter mit ungenügender Aufmerksamkeit, verkennt dabei manche Buchstaben, die in kurialer Schrift ähnlich aussehen und kommt so zu Fehlinterpretationen. Davon einige Beispiele: S. 123,22: *donet* zu *donec* (*t* – *c*) MN; S. 145,27: *Nursinae* zu *nupsine* (*r* – *p*) MNL; S. 147,9: *Bibonensis* zu *dibonensis* (*b* – *d*) MNL; S. 353,6: *aperte* zu *a parte* (*e* – *a*) MNL; S. 459,12: *operationem* zu *quae rationem* (*op* – *qe*) MNL; S. 459,12: *ascendit* zu *ostendit* (*asc* – *ost*) MNL und S. 537,20: *dispensatione* zu *disputatione* (*ens* – *ut*) MNL.

Ihre Fähigkeit „weiterzudenken" beweist die Gruppe MNL auf S. 475,15, wo aus *quinque* – *qui non quae* und auf S. 607,21, wo aus *deiloqui* – *de illo qui* wird. Auf 649,21 führt das „Weiterdenken" allerdings zur Groteske, denn aus *bifolio* wird in M *uitofolie*, in N *VI.folio* und in L *sestofolio*, eine „Lesart", die in die *Editio Romana* eingegangen ist, denn bei MANSI (XI 594 A 10) liest man *sexto folio.*

Wenn man diese Tendenz im Auge behält, ist es nicht schwer, die mißglückten Korrekturen von MNL zu erkennen. Im übrigen aber können Lesarten von MNL dort wertvoll sein, wo sie entweder den Text von VPG oder den von CBR bestätigen, denn wo zwei dieser drei Gruppen dieselbe Lesart aufweisen, erhöht sich die Wahrscheinlichkeit, daß auch das Authenticum so las.

Der umfangreiche Variantenapparat dieser Edition verzeichnet darüber hinaus Lesarten einzelner Handschriften, welche die Herausgeber des 19. Jahrhunderts beiseite gelassen hätten, weil sie zu deren vorrangiger Absicht, den „Urtext" zu finden, nichts beitragen können. Solche Lesarten „belasten" den Apparat. Die vorliegende Ausgabe hat sich nun nicht allein zum Ziele gesetzt, den vom Authenticum ursprünglich intendierten lateinischen Text zu finden. Weil diese lateinische Übersetzung für Philologen des Mittellateins mindestens so wichtig sein dürfte wie für Theologen und Historiker, ist ihre weitere Entwicklung bis ins 12. Jahrhundert von einigem Interesse. Wenn es nur die jüngeren Handschriften dieser Überlieferung gäbe, nicht aber die fünf Handschriften aus den Jahren 785–890, hätten wir für unseren Text eine sehr mangelhafte Grundlage.

Von den Lesarten der jüngeren Handschriften seien nur einige Typen erwähnt, die immer wiederkehren. So schreibt N fast immer anstelle von *diaconus* – *diacono* und bezeugt damit den Sprachstand seiner Entstehung. Sehr oft finden sich hyperkritische Lesarten wie *captolica* (*catolica*), *scruptantibus* (*scrutantibus*), *substentari* (*sustentari*), aber auch *subiessit* (*subgessit*), *fabor* (*fauor*), *exurgentes* (*exsurgentes*), *michi* (*mihi*), *nichil* (*nihil*), *olym* (*olim*), *dyonisius* (*dionysius*), *hiis* (*his*), *iusta* (*iuxta*) und andere mehr.

ZU DEN INDICES

Während die Erstellung der Register der Bibelstellen keine besonderen Schwierigkeiten bereitete,[51] traten solche bei der Abfassung des Index der *Nomina ciuitatum et regionum* auf; obwohl nämlich die meisten dieser Orte unschwer zu identifizieren sind, handelt es sich bei einigen Siedlungen um Orte, die entweder seit dem 7. Jahrhundert aufgegeben wurden, deren Bischofssitze verlegt wurden oder einen anderen Namen erhalten haben. Für die Bistümer der östlichen Reichshälfte ist RUDOLF SCHIEFFERS *Index Topographicvs* ein zuverlässiger Wegweiser.[52] Einige Städtenamen in Italien sind nur schwer zu verifizieren. Die ältere Untersuchung von FRANCESCO LANZONI behandelt die Bistümer Italiens bis zum Jahre 604,[53] eine ähnlich umfassende Arbeit ist seitdem nicht mehr erschienen. Unter diesen Umständen war es eine große Hilfe, daß Don PIETRO CONTE nicht nur die Namen der italischen Bistümer kontrollierte, die in den Akten des VI. Konzils genannt werden, sondern auch die Fehler im Index der Akten der Lateransynode (S. 448–451) korrigierte, die damals vor allem dadurch zustande gekommen waren, daß der Bearbeiter zu unangemessener Eile getrieben wurde.[54] Im Index der Lateranakten wurden auch die italienischen Namen der Städte genannt. Dasselbe geschieht jetzt im Index der Akten des VI. Konzils, der zudem die von den griechischen Handschriften öfter mißverstandenen Namen italischer Städte normalisiert.

Bei den *Nomina personarum* war bereits im Index der Akten der Lateransynode die Nummer angegeben worden, unter der ein Bischofssitz als einer von 105 in den fünf gleichlautenden Präsenzlisten und in der Subskriptionsliste erscheint. Das VI. Konzil kennt in den 10 Monaten seiner Durchführung eine stark ansteigende Anzahl von Teilnehmern, so daß kaum eine Präsenzliste der anderen gleicht. Außerdem gibt es neben der Subskriptionsliste der 17. Sitzung eine solche der 18. Sitzung, in der die griechischen und lateinischen Handschriften nicht völlig übereinstimmen. Wegen ihrer stark veränderten Abfolge ist schließlich noch die Subskriptionsliste unter dem Λόγος προσφωνητικός von Interesse.

Man könnte nun die Namen aller Teilnehmer und deren Bischofssitze in die allgemeinen Indices aufnehmen und die jeweiligen Positionen in wenig aussagekräftigen Zahlenreihen verschwinden lassen. Wirkliche Anschaulichkeit dieser Vorgänge kann nur in einer Weise erreicht werden, wie das bereits im Jahre 1979 angestrebt worden ist.[55] In den hier vorgelegten Tabellen (S. 935–943) kann man sehen, von welcher Sitzung an der jeweilige Teilnehmer anwesend ist, in welcher Reihenfolge er in die Präsenzlisten aufgenommen wird und an welcher Stelle er jeweils unterschreibt. Als Maßstab dieser Abfolge sind allein die Präsenzlisten der 17. und 18. Sitzung geeignet, die genau übereinstimmen und

---

51 Es sei betont, daß die Septuaginta durchweg nach der Ausgabe von ALFRED RAHLFS zitiert wird und das Neue Testament nach der Edition von EBERHARD und ERWIN NESTLE.

52 Index Generalis Tomorum I–IIII, ACO IV 3,3, Berlin 1984.

53 FRANCESCO LANZONI, Le diocesi d'Italia dalla origini al principio del secolo VII (a. 604), I–II, Faenza 1927 (Riprod. anast. 1963).

54 Hier werden nur die korrigierten Namen der Städte verzeichnet: Aiacium (Aiaccio – Corsica); Alesa (Ἄλαισα – Sicilia); Blera (Blera); Carini (Carina); Falerii Noui (Falerii Novi); Fauentia (Faenza); [Ferentum] Polymartium (Bomarzo); Formiae (Formia); Leontini (Lentini); Locri (apud Locri); Manturianum (Monterano?); Numana (Numana); [Popilia] Forum Popilii (Forlimpopoli); Scylacium, Squillacium (Squillace); Taurianum (Taureana); Tarracina (Terracina); Thermae Himerenses (Termini Imerese); Thurii (Thurii); Triocala, Trocali (Triocala); Trapeia, Trop(a)ea (Tropea); [Uibo] Hipponium, Uibo Ualentia (Bivona, Vibo Valentia).

Im ersten Halbband der Edition des VI. Konzils (1990) wurde nach der letzten Revision die Verteilung der Zeilen im Textblock auf 34 Seiten verändert. Das Verhältnis von Text und Variantenapparat wurde dadurch gestört. Auf diese Weise sind 24 neue Fehler entstanden, auf S. 335 allein deren 12.

55 Vgl. RUDOLF RIEDINGER, Die Präsenz- und Subskriptionslisten ... (Anm. 32), S. 14–21.

so die Ansicht der maßgebenden Notare des Konzils an seinem Ende wiedergeben. Von dieser Abfolge weicht die Reihenfolge aller anderen Listen in verschiedener Weise ab. Den Namen der einzelnen Bischöfe und ihrer Städte wurde deshalb die laufende Nummer beigegeben, die sie in den Präsenzlisten der 17. und 18. Sitzung haben. Während in den Indices die Titel der anderen kirchlichen Würdenträger und der kaiserlichen Beamten verwendet werden, wird auf die Nennung des häufigsten Titels (ep.) durchwegs verzichtet.

Anders als in den Akten der Lateransynode finden sich in den Präsenzlisten des VI. Konzils auch die Namen von kaiserlichen Beamten[56] und am Ende die Namen von Mönchen verschiedener Klöster.[57] Auch von diesen beiden Gruppen werden Tabellen vorgelegt (S. 945). Die Beamten erhalten in der allgemeinen Namensliste Nummern mit römischen Zahlen, die Mönche der einzelnen Klöster die Großbuchstaben A–G.

Die Liste der *Auctores* wird wie in der Edition der Akten der Lateransynode gestaltet. Mit den Nummern der *Clavis Patrum Latinorum* und der *Clavis Patrum Graecorum* sind die einzelnen Schriften eindeutig identifiziert. Das Konzil selbst bedient sich der antiken Manier, ein bestimmtes Schriftwerk mit seinem Initium zu bezeichnen. Von den mehr als 80 *Initien und Superscriptiones* in den Akten des VI. Konzils finden sich etwa 35 nicht in der Sammlung von Chrysostomus Baur,[58] so daß es angemessen scheint, alle Initia zu erfassen, die sich in den Akten des VI. Konzils nachweisen lassen, und die von Chrysostomus Baur nicht verzeichneten mit einem Asteriscus zu versehen.

Friedhelm Winkelmann hat im Jahre 1987 Regesten der Quellen des Monotheletenstreites vorgelegt, die 185 Nummern umfassen.[59] Weil heute nicht allein die Akten der Lateransynode, sondern auch die Akten des VI. ökumenischen Konzils in Neuauflagen vorliegen, schließen die Indices des VI. Konzils mit einer Liste ab, die Winkelmanns Nummern mit den Fundorten in den Akten beider Synoden verbindet.

Schließlich ist beabsichtigt, nach dem Vorbild der beiden Thesaurusbände des *Corpus Glossariorum Latinorum*[60] Wortregister beider Synoden herzustellen. Ob diese Wortregister jemals abgeschlossen werden können, liegt nicht mehr im Ermessen des Bearbeiters.

Wie beim ersten Halbband habe ich auch bei diesem zweiten Frau Dr. Renate Frohne und Herrn Prof. Sven Lundström zu danken, ebenso den Herren Dr. Erich Lamberz, Dr. Eckhard Reichert und Herrn Prof. Dr. Ernst Vogt.

Bei diesem zweiten Halbband habe ich von den Herren Professoren Don Pietro Conte (Milano), Dr. Herbert Hunger und Dr. Otto Kresten (Wien) besondere Hilfe erfahren. Herr Otto Kresten hat mir seine Umschrift des Pap. Vindob. G. 3 zur Verfügung gestellt. Für ihre Mithilfe bei der Korrektur der Einleitung und der Indices danke ich den Herren Michael Kohlbacher, Dr. Heinz Ohme und Dr. Andreas Schminck.

Würzburg, im August 1992 — Rudolf Riedinger

56 Vgl. Ralph-Johannes Lilie, „Thrakien" und „Thrakesion". Zur byzantinischen Provinzorganisation am Ende des 7. Jahrhunderts. Jahrbuch der Österr. Byzantinistik 26 (1977) 7–13.

57 Vgl. Jean-Marie Sansterre, Les moines grecs et orientaux à Rome aux époques byzantine et carolingienne (milieu du VIe s.–fin du IXe s.). Bruxelles I (1980) 37–38 und öfter.

58 Vgl. Chrysostomus Baur, Initia Patrum Graecorum I–II. Città del Vaticano 1955 (Studi e Testi 180–181).

59 Vgl. Friedhelm Winkelmann, Die Quellen ... (Anm. 13).

60 Vgl. Corpus Glossariorum Latinorum, edd. Georg Goetz – Gustav Loewe – Gotthold Gundermann. Leipzig – Berlin 1888–1923.

DIE GRIECHISCHEN HANDSCHRIFTEN

Pap. Vindob. G. 3 = Wien, Österreichische Nationalbibliothek, (a. 681) (vorhanden sind S. 732,9 – 738,10)

M = München, Bayerische Staatsbibliothek, Cod. gr. 186 (a. 1446), ff. 131^r – 298^v (vorhanden bis S. 905,30)

T = Turin, Biblioteca Nazionale, Cod. gr. 67 (s. XIII), ff. 1^r – 207^v (vorhanden bis S. 908,27)

O = Ochrid, Bibliothèque Saint-Clément, Cod. gr. 84 (s. XIII), pp. 1 – 141 (mit Lücken vorhanden bis S. 908,9). Die Lücken auf S. 570,9 – 576,19; 602,4 – 620,8; 628,25 – 636,18; 666,26 – 672,16; 684,2 – 694,6; 842,4 – 888,3 und 894,13 – 902,13.

---

f = Florenz, Biblioteca Laurenziana, Plut. IX – 8 (s. XII), ff. 190^v – 193^r (vorhanden sind S. 768,1 – 776,27; 798,4 – 22 und 802,16 – 804,2)

l = Leiden, Universiteits-Bibliotheek, Cod. 60 A (s. XIII – XIV), ff. 143^v – 145^r (vorhanden sind S. 804,14 – 820,17)

DIE LATEINISCHEN HANDSCHRIFTEN

V = Wien, Österreichische Nationalbibliothek, Cod. 418 (s. VIII – IX), ff. 1^{r} – 171^{v} (vorhanden bis S. 887,21))

P = Paris, Bibliothèque Nationale, Cod. lat. nouv. acq. 1982 (s. IX^{1}), ff. 1^{r} – 176^{v} (vorhanden bis S. 859,13)

G = Berlin, Deutsche Staatsbibliothek, Cod. Lat. F 626 (s. XII), ff. 93^{r} – 148^{v} (vorhanden bis S. 791,13)
VPG haben eine gemeinsame Lücke auf S. 769,5 – 777,27.

C = Rom, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Cod. Regin. lat. 1040 (s. VIII), ff. 1^{r} – 89^{v} (mit Lücken vorhanden bis S. 887,11). Die Lücken auf S. 533,9 – 539,18; 597,8 – 639,10 und 815,1 – 847,21.

B = London, British Library, Cotton Claudius B.V. (s. IX), ff. 1^{r} – 131^{v} (mit einer Lücke vorhanden bis S. 887,21). Die Lücke auf S. 627,13 – 705,6.

R = Rom, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Cod. lat. 631 (s. XII), ff. 408^{r} – 466^{v} (mit einer Lücke vorhanden bis S. 887,21). Die Lücke auf S. 859,14 – 873,12.
CBR haben gemeinsame Lücken auf S. 515,10 – 521,31; 571,9 – 577,18; 629,11 – 637,17; 665,17 – 673,18; 683,20 – 695,4; 706,1 – 711,26; 753,11 – 765,22 und 767,20 – 797,26.

M = Mailand, Bibliotheca Ambrosiana, Cod. M 67 sup. (s. IX^{4}), ff. 1^{r} – 169^{r} (vorhanden bis S. 887,21).

N = Rom, Biblioteca Nazionale Centrale Vittorio Emmanuele, Cod. lat. 1326 (s. XI), ff. IV – 204^{v} (vorhanden bis S. 887,21).

L = Rom, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Cod. lat. 1326 (s. XI), ff. 1^{r} – 62^{v} (mit Lücken vorhanden bis S. 853,6). Die Lücken auf S. 555,3 – 559,1; 809,14 – 815,1 und 841,17 – 845,14.
MNL haben gemeinsame Lücken auf S. 515,10 – 521,31; 571,9 – 577,18; 665,17 – 673,18; 683,20 – 695,4; 705,11 – 711,26; 753,11 – 765,22 und 779,1 – 797,26.

Pseudoisidor = New Haven, Yale University, Beinecke Library, Cod. lat. 442 (s. IX), ff. 252rb – 253ra (cf. ACO ser. II vol. II pars I, p. XIV) Nr. 1 = Cyrillus (Alexandria), ep. 17 ad Nestorium, ACO I 2 (1925 – 26) 46,3 – 5 = ACO I 1,1 (1927) 33,18 – 21; Nr. 2 = p. 213,14 – 17; Nr. 3 = p. 213,21 – 24; Nr. 4 = p. 215,1 – 4; Nr. 5 = p. 227,9 – 11; Nr. 6 = p. 243,9 – 16; Nr. 7 = p. 249,1 – 2; Nr. 8 = p. 249,5 – 11; Nr. 9 = p. 249,21 – 23; Nr. 10 = p. 259,1 – 3; Nr. 11 = p. 399,7 – 8; Nr. 12 = p. 841,9 – 11 + 18; Nr. 13 a = p. 851,5 – 853,18; Nr. 13 b = p. 861,6 – 9; Nr. 13 c = p. 865,15 – 19; Nr. 13 d = p. 875,16 – 19; Nr. 14 = p. 883,1 – 2; Nr. 15 = p. 883,15 – 16; Nr. 16 = p. 863,9 (cf. p. 201,23 – 25); Nr. 17 = p. 881,10 – 885,11; Nr. 18 = p. 643,7 – 15.

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ
ΠΡΑΞΙΣ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ εἰκάδι δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνός ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σένσου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων

Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ὁρμίσδου

Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου

Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ

Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι

Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ

Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ

Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ

Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων

MTO

---

1 ἕκτος] ϛ' MTO 2 δωδεκάτη] ιβ' TO 6 μὲν *om.* M 7 εἰκοστοεβδόμου] κζ' O 8 τρισκαιδεκάτου] ιγ' O 9 εἰκοστοδευτέρου] κβ' O 10 ἐνάτης] θ' TO 14 τρούλλῳ] τρούλῳ O 16 κωνσταντίνου] νικήτα O 16 – 17 κουράτωρος … ὁρμίσδου] μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων O 30 – 31 τῆς θεοφυλάκτου τῶν ἀλεξανδρέων O

ACTIO DUODECIMA

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis ac serenissimis nostris domnis Flauiis Constantino quidem piissimo et a deo decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicesimo septimo
et post consulatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo
Heraclio ⟨uero⟩ atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo
die uicesima secunda mensis Martii indictionis nonae.

Praeposito uenerando sessu piissimi et Christo amabilis magni imperatoris Constantini in secretario sacri palatii, ⟨quod⟩ cognominatur Trullus, et secundum iussionem eius deo instructae serenitatis ex persona eius presentibus et audientibus
Constantino gloriosissimo exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdae
Anastasio ⟨gloriosissimo⟩ exconsule patricio et loci seruatore comitis imperialis excubiti
Polieucto glorioso exconsule
Petro glorioso exconsule.

⟨Con⟩ueniente quoque [etiam] et sancto ac uniuersali concilio quod per imperialem sanctionem congregatum est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est
Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabili diacono, locum representantibus sanctissimi ac beatissimi papae antiquae Romae Agathonis, et
Georgio uenerabili et sanctissimo archiepiscopo huius magnisonae Constantinopoleos nouae Romae et
Petro presbitero deo amabili monacho et loci posito sedis Alexandrinae magnae ciuitatis et
Georgio deo amabili presbitero monacho et apochrisiario Theodori sanctissimi loci posito sedis Hierusolymorum

---

VPG CBR(10) MNL(10)

1 duodecima] XII BRG N 3 et dominatoris] nostri VPG καὶ = et[2] *om.* VPG CB ML imperantibus] impbb P imperantibus beatissimis G 3–4 imperantibus a deo *om.* N 4 ac] et CBR domnis] dominis P CB MNL constantino] constantinus G N quidem *om.* G 4–7 quidem ... anno] data CBR 4 piissimo] piissimus G N 5 principe magno L uicesimo] uicessimo P uigesimo N 6 et post consulatum *om.* VPG consulatum] consolatum N 7 heraclio] heraclyo N δὲ = ⟨uero⟩ *om.* VPG CBR MNL tiberio] tyberio PG M uicesimo secundo] XXII VPG CBR L 8 uicesima secunda] XXII VPG L *om.* CBR mensis] mens P[1] mensi P[2] martii] mart B mar M martiis N marcii L indictionis nonae] indictione VIIII CBR 10 praeposito ... 521,31 roma *om.* CBR MNL 11 sacri] magni G ⟨quod⟩] qui VPG 13 constantino gloriosissimo] gloriosissimo constantino VPG exconsule] exconsulis VP hormisdae] ormisdae V 14 ⟨gloriosissimo] *om.* VPG exconsule] exconsulis P 15 polieucto] poli;eucto VP (*cf.* 517,23) 18 συνελθούσης = ⟨con⟩ueniente] ueniente VPG δὲ = quoque [etiam] VPG 19 regia urbe] urbe regia VPG 20 theodoro] theodero V[1] uenerabili] uenerabile VP diacono] diacone P 22 huius *om.* V 24 presbitero petro VP amabili] amabilis VP 26 amabili] amabilis VP apochrisiario] apochrisiaria VP apocrisario G theodori] teodoro G 27 hierusolymorum] hyerusolymorum P hierosolimorum G

Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ, καὶ

Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου

Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης

Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου

Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας

Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου

Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης

Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας

Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου

Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων

Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας

Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας

Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος

Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης

Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς

Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων

Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν

Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως

Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας

Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας

Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας

Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων

Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας

Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης

Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ

Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου

Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας

MTO

1 πόλεως[1]] πόλεως πόλεως M ἐπισκόπου[2] *om.* O (*et ita usque ad* 520,21) πόλεως[2] *om.* O 2 ἐπισκόπου πόλεως *om.* O 3 ἑκατὸν εἴκοσι πέντε] ρκε' O 9 ἐπισκόπου πόλεως *om.* O 12 σισινίου] σισιννίου O 20 μελιτηνῆς] μελιτήνης T μελιτινῆς O 21 τυάνων] τυανῶν O 30 μωκισσοῦ] μοκισσοῦ T μωκισοῦ O 32 σισινίου] σισιννίου O

Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternae, Iohanne episcopo ciuitatis Regitanae, locum representantibus sancti concilii centum uiginti quinque uenerabilium episcoporum antiquae Romae, qui etiam per subscriptiones suas declarantur in suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum principem, et

Theodoro relegioso presbitero et locum seruatori Theodori deo amabilis archiepiscopi Rauennae

Iohanne episcopo Thes⟨s⟩alonicensi

Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insule Crete

Philaletis episcopo Caesareae Capadociae

Theodoro episcopo Ephesorum

Sisinnio episcopo Eracliae Thraciae

Platone episcopo Ancyrae Galatiae

Georgio episcopo Cyzicensi

Marino episcopo Sardeorum

Petro episcopo Nicomediae

Photio episcopo Nice⟨ae⟩

Iohanne episcopo Calchedona⟨e⟩

Iohanne episcopo Sidensi

Theodoro episcopo Meletenensi

Iustino episcopo Tyanorum

Alipio episcopo Gangrensi

Cypriano episcopo Claudiopoleos

Polieucto episcopo Mirorum Liciae

Theodoro episcopo Staurupoleos Cariae

Tiberio episcopo Laodiciae Frigiae

Cosm⟨a⟩ episcopo Sinadorum

Stephano episcopo Antiochiae Pisidiae

Iohanne episcopo Pergensi

Theopempto episcopo Iustinianupoleos siue Muccissi

Hisidoro episcopo Rodi

Sisinio episcopo Gerapoleos Frigiae

VPG

1 abundantio] habundantio PG ciuitatis^{2}] ciuitate P 2 ciūitatis] ciūitate P 2–3 centum uiginti quinque] CXXV VG centum XXV P 3 subscriptiones] subscriptionis VP 5 relegioso] religioso G 7 episcopo] ēpī VP (*ita saepe, aut*: ēpīs) thes⟨s⟩alonicensi] thesalonicensi VP tesalonicensi G 9 philaletis] philalethis P caesareae] cessareae P cesariae G capadociae] capodociae V capadotie G 11 eracliae] heracliae G thraciae] traciae V^{1}G 13 cyzicensi] cycycensi G^{1} cyzycensi G^{2} 14 sardeorum] sartheorum G 15 nicomediae] nichomediae G 16 nice⟨ae⟩] nice VP nicae G 17 calchedona⟨e⟩] calchedona VP calcedona G 19 meletenensi] meletensi G 20 iustino] iustiano G^{1} iustiniano G^{2} 22 cypriano] cyprino V 23 polieucto] poli;eucto V (*cf.* 515,15) 24 staurupoleos] stauropoleos P^{1} cariae] caria V 25 tiberio] tyberio V 26 cosm⟨a⟩] cosme VP cosmae G 27 antiochiae] anthiochiae V pisidiae] pissidae G^{1} pissidiae G^{2} 28 iohanne] iohannis P 29 iustinianupoleos] iustinianupoleus V 30 hisidoro] hysedoro V^{1} hysidoro V^{2} rodi] rode G 31 sisinio] sisinnio G gerapoleos = hierapoleos] ierapoleos G

Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ
Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκίας Ἰσαυρίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης
Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντουπόλεως Ἰσαυρίας
Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου
Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαίτων
Πέτρου ἐπισκόπου Μεσημβρίας
Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θρᾴκης
Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσσης
Θεοδώρου ἐπισκόπου τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν
Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
Ζωΐτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως Ἀσίας
Πατρικίου ἐπισκόπου Μαγνησίας
Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου
Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
Στεφάνου ἐπισκόπου Βηρινουπόλεως
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως
Ἰωάννου ἐπισκόπου Φιλαδελφείας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραινέτου
Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
Μηνᾶ ἐπισκόπου Καραλίας Παμφιλίας
Καλλινίκου ἐπισκόπου Κολωνείας Ἀρμενίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
Τιβερίου ἐπισκόπου Ἀμισσοῦ
Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης

MTO

3 βυζίης] βιζύης TO 7 σηλυβρίας] σιλυβρίας T σηλυμβρίας O 16 ζωΐτου] ζωιτοῦ M ζωήτου O χριστουπόλεως] πόλεως O 18 ὑπαίπων] ὑπέπων TO 19 περγάμου] περγαμῶν O 22 βηρινουπόλεως] βηρνουπόλεως O 23 μνίζου] μνιζοῦ O 24–25 O *transp.* 26 πραινέτου] πρενέτου O 27 δασκυλίου] δασκυλέου M 30 καλλινίκου] καλινίκου M κολωνείας] κολωνίας T 32 ἀμισσοῦ] ἀμινσοῦ M ἀμισοῦ O

Theodoro episcopo Tharsensi
Macrobio episcopo Seleuciae Hisauriae
Georgio episcopo Bizyensi Traciae
Zacharia[e] episcopo Leontopoleos Hisauriae
Gregorio episcopo Mitilenensi
Georgio episcopo Mileti
Sergio episcopo Sylimbriae
Andrea episcopo Methimnensi
Theognio episcopo Chiensi
Epiphanio episcopo Euchaitorum
Petro episcopo Misembriae
Petro episcopo Sozopoleos Thraciae
Iohanne episcopo Nisaeno
Theodoro episcopo Imperialium Thermarum
Georgio episcopo Camulianorum
Zoeto episcopo Christupoleos Asiae
Patricio episcopo Magnisiae
Antonio episcopo Hype⟨p⟩orum
Theodoro episcopo Pergameno
Genesio episcopo Anastasiupoleos
Platone episcopo Cinne
Stephano episcopo Uirinupoleos
Andrea episcopo Mnizi
Iohanne episcopo Militupoleos
Iohanne episcopo Philadelphiae
Theodoro episcopo Praeneti
Iohanne episcopo Dascilii
Theodoro episcopo ⟨Iustiniano⟩politano Gordi
Mena episcopo Caraliae Pa⟨m⟩philiae
Callinico episcopo Coloniae Armeniae
Theodoro episcopo Berissae
Tiberio episcopo Amissi
Sergio episcopo Sinopis

VPG

1 tharsensi] tarsensi G 2 hisauriae] hissauriae G 3 episcopo *om.* VP bizyensi] biziensi P 3–6 bizyensi ... episcopo *om.* G 4 zacharia[e]] zachariae VPG 7 sylimbriae] silimbriae G 8 andrea] andreae V methimnensi] methimnemsi G 9 chiensi] chyensi P 11 misembriae] misimbriae P 12 sozopoleos] soacopoleos V socopoleos P thraciae] threiae G 13 nisaeno] nyseno G 16 christupoleos] christopholeos P cyhystapoleos G 18 hype⟨p⟩orum] hypemorum VPG 20 anastasiupoleos] anastasiupoleus V 21 platone] platoni VP cinne] cynnae G 22 stephano] stephani VP uirinupoleos] uirinipoleos VP uerinupoleos G 23 andrea] andreae VP mnizi] mynizi VG 24–25 militupoleos ... episcopo *om.* G 25 philadelphiae] philadeliphiae P 26 praeneti] preneti VG 27 dascilii] dascillii VP 28–30 theodoro ... armeniae P^2 *add.* 28 ⟨iustianiano⟩politano] hirapolitano VP haerepolitano G 29 mena] menna G pa⟨m⟩philiae] panphiliae VP^2G panpilie P^1 30 callinico] callicino V^1P^1 31 berissae] berisrae VP 32 amissi] ammissi G 33 sinopis] sinnopis P synopis G

Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνοπόλεως
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατίας
Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀδριανουπόλεως
Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλούζων
Πέτρου ἐπισκόπου Ἀππίας
Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακωλείας
Δομετίου ἐπισκόπου Πρυμνησσοῦ
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτης
Θεοδο⟨σί⟩ου ἐπισκόπου Ψιβίλων
Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Πισιδίας
Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τοῦ Συλλέου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ
Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου
Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου
Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης
Θεοφάνους τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγουμένου Βαίων
Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ
Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

MTO

1 ἰουνοπόλεως] ἰωνουπόλεως M   11 ἰλούζων] ἰουλίζων O   13 νακωλείας] νακολείας M   νακολίας T   **14** δομετίου] δομετρίου O   πρυμνησσοῦ] πρυμνήσου T   16 θεοδο⟨σί⟩ου] θεοδώρου MTO   ψιβίλων] ψιβήλων TO   18 τοῦ *om.* M   συλλέου] συλαίου M   19 ναζιανζοῦ] νανζιανζοῦ T   20 δημητρίου] βμητρίου O   22 καντάνου] καντανοῦ M   24 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M   ζινουπόλεως O   27 σικελίᾳ] σικελλίᾳ O   29 τῇ πρεσβυτέρᾳ *om.* O   31 κόνωνος] κώνωνος T   32 ὡσαύτως *om.* O   πρεσβυτέραν *om.* O

Georgio episcopo Iunopoleos
Stephano episcopo Haeracliae Ponti
Longino episcopo Tiensi
Dometi[c]o episcopo Plusiados
Georgio episcopo Cratiensi
Platone episcopo Hadrianopoleos
Salomone episcopo Clanei
Georgio episcopo Choensi
Iohanne episcopo Erizorum
Iohanne episcopo M⟨y⟩ndi
Patricio episcopo Hiluzorum
Petro episcopo Appiae
Alexandro episcopo Nacoliae
Dometio episcopo Pr⟨y⟩m⟨n⟩issi
Constantino episcopo Baratis
Theodosio episcopo Psi⟨b⟩ilorum
Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiae
Plusiano episcopo Sillei
Theodoro episcopo Nazianzeno
Demetrio episcopo Tini
Stephano episcopo Pari
⟨Gregorio⟩ episcopo Cantani
Iohanne episcopo Lappis
Eulalio episcopo Zinonupoleos
Constantino episcopo Dal⟨i⟩sandi
Theodoro episcopo Olbis
Theophane deo amabili presbitero et abbate ⟨uenerabilis⟩ monasterii ⟨quod apellatur Baiarum⟩ Siciliae
Georgio presbitero monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii quod cognominatur domus Arsicia adaeque positi in antiqua Roma.

VPG

2 haeracliae] herecliae G 3 tiensi] ciensi G 4 dometi[c]o] dometico VPG 6 platone] platoni V hadrianopoleos] hydrianopoleos VP[1] hydrianopoleus P[2] 7 salomone] solomone P 9 iohanne] iohannis P[1] 10 iohanne] iohannis P[1] m⟨y⟩ndi] mundi VPG 11 hiluzorum] heluzorum G 14 pr⟨y⟩m⟨n⟩issi] promissi VPG 16 psi⟨b⟩ilorum] pisidilorum V psidolorum P psidilorum G 17 sozopoleos pisidiae] zolopoleos phisidae G 18 sillei] syllei G 19 nazianzeno] nazianteno G 20 tini] tyne G 22 ⟨gregorio⟩] georgio VP gaeorgio G 24 zinonupoleos] zynonupoleos V 25 dal⟨i⟩sandi] dalasandi VPG 27 theophane] theophano V[1] τοῦ … εὐαγοῦς = ⟨uenerabilis⟩ *om.* VPG 27–28 ἐπιλεγομένου βαίων = ⟨quod apellatur baiarum⟩] quampuadarum VP campalarum G 29 georgio] georgios P presbitero] preşbiteri V 30 conone] canone G stephano] sthephano V arsitia domus G

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων ἐκ πλαγίου τοῦ σεβασμιωτάτου σένσου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ πάντων δὲ τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων ὡσαύτως καθεσθέντων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου εἶπε·

Πάντα ἀνελλιπῶς καὶ πρὸς ἀκριβῆ κατάληψιν τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἐπισκεπτομένη ἥ τε ὑμετέρα ἐνδοξότης καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος γινώσκει, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν – ἀναγινωσκομένου τοῦ ὡσανεὶ γενομένου προσφωνητικοῦ λόγου παρὰ Μακαρίου πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεόστεπτον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν βασιλέα – διαλαλῆσαι κατηξίωσεν ἡ αὐτοῦ θεόσοφος γαλήνη χαρτία τινὰ ἐπιδεδόσθαι αὐτῷ παρὰ Μακαρίου, μὴ ἐντυχεῖν δὲ αὐτοῖς μέχρι τοῦ παρόντος, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ καθ' ἑτέραν τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν προκομίζειν συνόδῳ ὀφειλούσῃ τὴν εἴδησιν αὐτῶν λαβεῖν. ἕστηκε τοίνυν πρὸ βήλου Ἰωάννης ὁ ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου ⟨μεγάλου⟩ ἡμῶν βασιλέως χάρτας τινὰς ἐπιφερόμενος, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Τέως ἡ τῶν ἤδη πραχθέντων ἀκολούθως γινέσθω ἀνάγνωσις.

Καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Εἰσίτω Ἰωάννης ὁ ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ.

Καὶ εἰσῆλθεν.

MTO

---

1 σεβασμιωτάτου] εὐσεβεστάτου O 4 τρούλλου] τρούλου O 5 ἀρχιδιάκονος] διάκονος O 6 πριμμικήριος] πριμμικίριος T 7 κωνσταντινουπόλεως *om.* O 8–9 τῶν χριστιανῶν *om.* O 9 ὑμετέρα] ἡμετέρα M 10 ὑμῶν] ἡμῶν O 12 θεόστεπτον] θεοπρεπῆ M 14 προκομίζειν] προσκομίζειν M 16 κοιαίστωρ] κυαίστωρ T 17 ⟨μεγάλου⟩ = magno *om.* MTO 21 καὶ ἀνεγνώσθησαν *om.* O 23 ἰωάννης ... κοιαίστωρ *om.* M

Residentibus quoque gloriosissimis patriciis et consulibus ex latere uenerandi sessi piissimi et Christi amatoris imperatoris nostri Constantini omnibusque sanctissimis et deo amabilibus episcopis similiter in eodem Trulli secretario ex ordine residentibus prepositis in medio sacrosanctis Christi dei nostri euangeliis, Constantinus deo amabilis ⟨archi⟩diaconus hic sitae sanctae dei catholicae atque apostolicae magnae ecclesiae et primicerius deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos dixit:

Omnia indeminute et [ob] ⟨ad⟩ exactissimam conprehensionem orthodoxae atque inmaculatae nostrae Christianorum fidei considerans hoc quidem uestra gloria hoc autem sanctum et uniuersale uestrum concilium nouit, quod in preterito conuentu, dum relegeretur quasi acclamaturius ⟨sermo⟩ Macarii ad piissimum et a deo coronatum domnum nostrum et magnum imperatorem factus, interloqui dignata est eius deo instructa serenitas chartas quasdam ei fuisse porrectas a Macario, non autem eas usque actenus relegisse, sed et has subsequenter in sancto uestro proferre concilio, quatenus earum scientiam percipere debeat. prae uelo igitur astat Iohannes gloriosissimus patricius et questor missus a piissimo et serenissimo magno ⟨nostro⟩ imperatore chartas quasdam deferens, et suggerimus quid uidetur.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Interim eorum quae dudum gesta sunt consequenter proueniat lectio.

Et relecta sunt.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Ingrediatur Iohannes gloriosissimus patricius et questor.

Et ingressus est.

VPG CBR MNL

---

1 residentibus *inc.* CBR MNL (515,10) residentibus] resedentibus CB consulibus] consolibus B^1C^2 2 imperatoris] imperatori N 3 similiter] simili C^1 residentibus] resedentibus CB 4 sacrosanctis] sacrumsanctis N sacrissanctis L christi dei nostri M *add.* 4 – 5 ἀρχιδιάκονος = ⟨archi⟩diaconus? (*textus graecus a.* 713!) 5 diaconus] diaconos P diacono N sanctae C *add.* sede R *om.* MNL catholicae] captolice L atque ... ecclesiae P^2 *add.* atque] adque P^2 magnae dei ecclesiae G 5 – 6 primicerius] primecerius M 6 notariorum] naturiorum N georgii] georrii L sanctissimi archiepiscopi] epī sanctissimi archi VP constantinopoleos] constantinupoleos V N constantinopoleus CBR 8 indeminute] indeminutae VP πρὸς = ⟨ad⟩] [ob] VPG CBR MNL conprehensionem] comprehensionem ML orthodoxae] ortodoxe VP^1 atque] adque P 9 inmaculatae] immaculatae ML nostrae *om.* N nostrae et christianorum V hoc ... gloria *om.* CBR gloria *om.* MNL 10 uniuersale] uenerabile L concilium nostrum L conuentu] conuento VP N 11 acclamaturius] acclamaturis VP adclamaturius CBR acclatorius M^1 aclamatorius N acclamatorius G M^2L λόγου = ⟨sermo⟩ *om.* VPG CBR MNL macarii] macharii PG macari CBR macarii et ad MNL a deo] ad V deo L domnum] dominum CB^2G MNL domini B^1 12 imperatorem] imperatore N dignata est] dignitatem L 13 chartas] carthas G cartas R L quasdam] qusdam P^1G^1 macario] machario G eas] eos NL actenus] hactenus R M relegisse] legisse P^1 14 uestro *om.* CBR proferre] proferrere P B *om.* N scientiam] scientia N 15 debeat] debeatis CBRG (*cf.* 525,7) astat] stat C^1 iohannes] iohannis P patricius] patritius B questor] quaestor CB M 16 a piissimo] apostlco V apiso P serenissimo] serenisimo P ἡμῶν = ⟨nostro⟩ *om.* VPG CBR MNL imperatore] imperatori G chartas] carthas G cartas R L quasdam] quadam G 17 suggerimus] sugerimus G 18 concilium] concȳ P 19 – 525,1 interim ... dixerunt *om.* L 19 consequenter] consequantur C^2 22 patricius] patritius B N questor] quaestor CB M 23 ingressus] ingresus G

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Διεξίτω Ἰωάννης ὁ ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ τίνος χάριν εἰς ἡμᾶς παραγέγονεν.

Ἰωάννης ὁ ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ εἶπεν·

Ὁ πανάγαθος καὶ θεοστήρικτος ἡμῶν δεσπότης καὶ μέγας νικητὴς βασιλεὺς περὶ τῶν κατὰ τὴν προτεραίαν ἐπιμνησθέντων ἐπιδοθῆναι αὐτῷ χάρτων παρὰ Μακαρίου πόθῳ τοῦ στέψαντος αὐτὸν θεοῦ συνεχόμενος καὶ δι' ἐρεύνης γενόμενος, ἅπερ ἐπιφέρομαι χαρτία τε καὶ κωδίκια ἐπιδέδωκέ μοι κελεύσας δι' ἐμοῦ ταῦτα τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν ἐπιδοθῆναι συνόδῳ ὀφειλούσῃ τὴν τούτων ποιήσασθαι ἀνάκρισιν· καὶ τοῦτο καταξιώσας δι' ἐμοῦ δηλοποιηθῆναι ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἀνέγνω αὐτὰ ἡ θεοτείχιστος αὐτοῦ ἡμερότης μέχρι τοῦ παρόντος, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῶν, εὑρηκέναι δὲ αὐτὰ ἔνδον τῶν παρόντων κωδικίων, ἅτινα κωδίκια καὶ μετὰ τῶν τοιούτων χάρτων, ὡς ὁρᾶτε, ἀπέστειλε τὰ πάντα ἐσφραγισμένα.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Οἱ προκομισθέντες χάρται καὶ κωδίκια παρὰ Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου πατρικίου καὶ κοιαίστωρος ὑποδεχέσθωσαν.

Καὶ ἐπεδόθησαν δύο χαρτία ἐσφραγισμένα ἀπὸ κηρίου ἐκτυποῦντα μονόγραμμον Κωνσταντίνου δεσπότου, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ προδηλούμενα κωδίκια τὴν αὐτὴν σφραγῖδα ἔχοντα.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ὁ μὲν παρὼν ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ τὸ ἀποχρῶν τῇ βασιλικῇ ποιησάμενος κελεύσει πρὸς τὰ οἰκεῖα χωρείτω, τὰ δὲ εἰρημένα χαρτία ἀναγνώσει ὑποβαλλέσθωσαν.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἓν ἐκ τῶν κωδικίων ἀνέγνω ἔχον ἐν προγραφῇ οὕτως·

Λόγος προσφωνηθεὶς τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ εἰρηνοποιῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ παρὰ Μακαρίου ἐπισκόπου Θεουπόλεως.

---

25 – 526,5 cf. Macarius Ant., sermo prosphoneticus

MTO

1 ἡ *om.* M 2 κοιαίστωρ] κϋαίστωρ T εἰς] ὡς MO 2 – 3 παραγέγονεν] παραγένομεν O 4 πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ *om.* O κοιαίστωρ] κϋαίστωρ T 6 αὐτῷ *om.* M χάρτων] χάρτην T 8 τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν ταῦτα M 15 κοιαίστωρος] κϋαίστωρος T 16 ἀπὸ] ὑπὸ M 20 κοιαίστωρ] κϋαίστωρ T ἀποχρῶν] ἀποχρον T (!) 21 εἰρημένα] προειρημένα O 21 – 22 ὑποβαλλέσθωσαν] ὑποβαλέσθωσαν M 23 εὐλαβέστατος] εὐσεβέστατος O 24 προγραφῇ] ἐπιγραφῇ O

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Prosequatur Iohannes gloriosissimus patricius et quaestor cuius rei gratia ad nos uenit.

Iohannes gloriosissimus patricius et questor dixit:

Benignissimus et a deo confirmandus domnus noster et magnus uictor imperator de chartis in transacto memoratis, quae ei oblata sunt a Macario, coartatus amore dei coronatoris sui et inquisitionem efficiens chartas, quas mecum defero, atque codicia contradidit mihi iubens per me haec sancto uestro offerre concilio, quatenus eorum debeat discussionem efficere; et hoc per me dignatus est insinuare uobis, quod nequaquam eas usque actenus legit a deo munita eius mansuetudo, sed nec superscriptionem earum, inuenisse autem eas intra haec codicia quae codicia, una cum huiusmodi chartis, sicut conspicitis, misit omnia sigillata.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Chartae quae prolatae sunt atque codicia a Iohanne gloriosissimo patricio et questore suscipiantur.

Et porrectae sunt duo chartae habentes sigillum ex cera exprimentem monogrammon Constantini domini, similiter autem et praememorata codicia eundem sigillum habentia.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Memoratus ⟨gloriosissimus⟩ patricius et questor debitum iussis imperialibus exhibens ad propria repetat, suprascriptae autem chartae lectioni summitantur.

Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius sanctissimi patriarchae Constantinopoleos unum ex codicibus relegit habentem praescriptionem ita:

Sermo acclamatus apud piissimum ac pacificum magnum imperatorem Constantinum a Macario episcopo Theupoleos.

VPG CBR MNL

---

2 patricius] patritius B quaestor] questor P NL 3 iohannes] iohannis B patricius] patritius B questor] quaestor CB M 4 a *om.* L confirmandus] conferendus CBR (*cf.* 63,24: conferet] confirmat Bm) domnus] dominus P CB MN magnus] nus P[1] 5 chartis] carthis G cartis R ML transacto] trasacto B[1] memoratis] memoratos B[1] ei *om.* MNL oblata] oblatae B MNL macario] machario PG coartatus] coartus VP 6 inquisitionem] inquaesitionem B chartas] carthas G cartas R M mecum *om.* N codicia] coditia N 7 mihi] michi G N offerre] offerri PG MNL debeat] debeatis CBR (*cf.* 523,15) 8 discussionem] disscussionem G[1] discussio rem MN eas] ea M 9 actenus] hactenus PG R antenus B[1] munita] minuta N superscriptionem] superscribtionem C 10 autem] aut C[1]R codicia[1]] codicea V coditia N quae codicia[2] *om.* C[1]BR M[1]N quae haec codicia G codicia[2]] codicea VP chartis] carthis G cartis R ML 11 conspicitis] conspicis L omnia] om C[1] 12 dixerunt *om.* N 13 chartae] charte VP carthae G carte R L sunt *om.* VP CB NL codicia] codicea BP coditia N iohanne *om.* V patricio] patritio B questore] quaestore CB M 14 suscipiantur] suspicantur P 15 duo] duae CBG M chartae] carthae G cartae R ML ex] et R cera] aera B exprimentem] exprementem C expraementem B monogrammon] monogramum CBR monogrammum MN monogramentum L 16 constantini] constanti G[1] constantino M domini] domni C[1] praememorata] premorata G codicia] codicea VPG coditia N 17 gloriosissimi] glors V glori PG 18 memoratus] meneratus L ἐνδοξότατος = ⟨gloriosissimus⟩ *om.* VPG CBR MNL patricius] patritius B questor] quaestor B M exhibens] exibens G L 19 repetat] repedat G suprascriptae] superscriptae CB MNL chartae] charte VP N carthe G carte R L lectioni] leccioni V lectionis B summitantur] submittantur CBR M 20 accipiens autem antiochus NL relegiosus] religiosus G MNL notarius] notario N 20–21 constantinopoleos] constantinopoleus CBR constantinupoleos N 21 praescriptionem] perscriptionem L 22 magnum *om.* N 23 macario] machario PG magario CR theupoleos] poteupoleos VP theopoleus CBR theopoleos G ML

Καὶ τῆς ἀναγνώσεως ἐπ' ὀλίγον γενομένης οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ὁ λεγόμενος προσφωνητικὸς ὡσανεὶ λόγος καὶ κατὰ τὴν προτεραίαν παρόντος τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοστηρίκτου μεγάλου ἡμῶν βασιλέως ἐν ἑτέρᾳ βίβλῳ ἀνεγνώσθη, καὶ περισσὸν ὑπάρχει καὶ αὖθις τοῦτον ἀναγνωσθῆναι· τὸ δὲ σὺν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ εὑρεθὲν χαρτίον ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος ἀνέγνω ἔχον οὕτως·

»Παρασημείωσις μηνὶ Σεπτε⟨μ⟩βρίῳ εἰκάδι δευτέρᾳ, ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης.«

Ζαχαρίας ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως καὶ Γεώργιος ἐπίσκοπος Ἀδρασσοῦ τῆς Ἰσαυρίας καὶ Τιβέριος διάκονος καὶ νοτάριος εἶπον·

Ἀπέστειλεν ἡμᾶς ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης ἡμῶν πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἐπιφερομένους ὑπαναγνωστικὸν διὰ σημείων· καὶ ἐξέλαβεν ὁ εἷς ἡμῶν Τιβέριος διάκονος καὶ νοτάριος, καὶ ἀνελθόντων ἡμῶν εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐξῆλθεν ὁ χαρτοφύλαξ, καὶ εἴπομεν αὐτῷ ὅτι „μήνυσον ἡμᾶς" καὶ λέγει· „τί ἐστι τὸ πρᾶγμα;" καὶ εἴπομεν αὐτῷ· „θέλομεν εἰσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι τὰ ἴχνη αὐτοῦ."«

Καὶ τῆς ἀναγνώσεως γινομένης οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἐπεὶ καὶ ἡ δύναμις ἡ ἐν τῷ περιεχομένῳ χάρτῃ οὐδὲν πρὸς τὴν παροῦσαν συντείνει ὑπόθεσιν, συνορῶμεν μηδὲ τὴν τούτου γενέσθαι ἀνάγνωσιν· τὰ δὲ λοιπὰ ἀναγινωσκέσθωσαν.

Ἔτι λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Ἀντίοχος ἕτερον κωδίκιον ἀνέγνω ἔχον ἴσον ἐπιστολῆς Σεργίου τοῦ γενομένου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Κῦρον ἐπίσκοπον τοῦ Φάσιδος ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·

---

8 a. 679

MTO

---

3 παρόντος καὶ τοῦ M 4 μεγάλου *om.* O 7 λαβὼν ὁ ῥηθεὶς ἀντίοχος O ὁ ... νοτάριος *om.* O 8 σεπτε⟨μ⟩βρίῳ] σεπτεβρίῳ M σεπτ TO εἰκάδι δευτέρᾳ] κβ' MT ἑβδόμης] ζ' MTO 9 ἀδρασσοῦ] ἀδρασοῦ T ἀδράσου O 12 ἐξέλαβεν] ἐξέβαλεν O 13 πατριαρχεῖον] πατριαρχίον T 15 καὶ *om.* T 20 ἔτι λαβὼν] καὶ λαβὼν ἔτι M αὐτὸς *om.* O 21 κῦρον] κύρον T 22 φάσιδος] φασίδος O

Et dum ad modicum lectio fieret, gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Qui quasi acclamatorius dicitur liber etiam in transactis praesente piissimo et a deo confirmato magno ⟨nostro⟩ imperatore et in altero codice lectus est, et superfluum exsistit hunc denuo legi; chartula uero, quae cum eodem codicio inuenta est, relegatur.

Et accipiens idem Antiochus relegiosissimus lector et notarius relegit continens ita:

»Adnotatio mense Septembrio die uicesima secunda feria quinta indictione septima.«

Zacharias episcopus Claudiopoleos et Georgius episcopus Adrasi Hisauriae et Tiberius diaconus et notarius dixerunt:

Misit nos sanctissimus patriarcha noster ad sanctissimum patriarcham Constantinopoleos deferentes ad relegendum in notis; et excepit unus nostrum Tiberius diaconus et notarius, et ascendentibus nobis in patriarchium egressus est chartophilax, et diximus ei quia „nuntia nos“ et dicit „quae causa est?“ et diximus ei „uolumus ingredi salutare uestigia eius“.«

Et dum lectio fieret, gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Quoniam et uirtus, quae in praesenti charta continetur, nihil ad praesentem pertinet causam, praeuidimus nec huius fieri lectionem; reliqua uero relegantur.

Item accipiens idem relegiosus Antiochus alterum codicium relegit habens exemplar epistulae Sergii quondam patriarchae Constantinopoleos ad Cyrum episcopum Phasidis habens in uerbis ita:

VPG CBR MNL

1 gloriosissimi] glr V gloriosi G 2 acclamatorius] acclamaturius CBR liber = sermo 3 ἡμῶν = ⟨nostro⟩ *om.* VPG CBR MNL imperatore] imperatori N lectus] lectum G superfluum] super filium N exsistit] existit V^1PG R MNL 4 legi *om.* N chartula] cartola CB chartola G cartula R L eodem] eo MNL codicio] codicello CBR 5 accipiens] accipientes L antiochus] anthicus B^1 anthiocus B^2 anthiochus G L relegiosissimus] relegiosus CBR religiosissimus G MNL notarius] notarios P notario N continens] contenens CB 6 adnotatio] anotatio VPG^2 atatio G^1 adnotacio B uicesima secunda] .XII. CB .XXII. L feria quinta (*cf. Graeca*) quinta] .V. V R L indictione] indiccione V indicione P editione G inditione L septima] .VII. V 7 claudiopoleos] claudiupoleos V claudiupuleos P claudiopoleus CBRG et^1 *om.* N adrasi] adras G hisauriae] hissauriae PG bysauriae R tiberius] tyberius CBR N 8 diaconus] diacono N notarius] notario N 9 noster sanctissimus patriarcha VPG noster] noter C^1 patriarcham] patriarcha C 9 – 10 constantinopoleos] constantinopoleus CBR 10 relegendum] legendum M excepit] cepit B exeptis M nostrum] nom̄ V nr̄m̄ P NL nm̄ G tiberius] tyberius CBR MN diaconus] dyaconus R diacono N 11 notarius] notario N chartophilax] carthofilax CR chartofilax B cartopilax G cartophilax M catophilax N carthophilax L 12 quia nuntia] quia nontia VP qui admintiat G qui annuntia N quia ... ei *om.* R nuntia ... ei *om.* B nos] de nobis CG ei uolumus *om.* N uolumus] uolomus C salutare] sulutare CR 15 et *om.* C^1BR charta] carta V^1 CBR ML continetur] contenetur CB nihil] nichil RG N pertinet] pertenet CB 16 fieri] fieret M^1NL fierit M^2 lectionem] lectioni R lectione NL reliqua] reliqui G 17 item] iter VP accipiens] recipiens VPG idem *om.* CBR id est N relegiosus] religiosus G MNL codicium] coditium N codicum L 18 epistulae] epistule P BR N aepistole C epistolae G L quondam] qd VG quod P quoddam CBR NL patriarchae] patritii CBR constantinopoleos] constantinupoleos P constantinupoleus CB^2R constatinopoleus B^1 cyrum] cirum V phasidis] fasidis CB falsidis R

Ἐφάνη μὲν ἡμῖν καὶ ἀπὸ πρώτης εὐθέως πείρας τὸ πυκνὸν καὶ ἐπιμελὲς τοῦ τρόπου τῆς θεοφιλίας ὑμῶν, πλέον δὲ νῦν διὰ τῶν παρ' αὐτῆς γραφέντων τὸ φιλόπονον αὐτῆς καὶ φιλομαθὲς κατεμάθομεν.

Ἐντυχεῖν γὰρ σημάνασα τῇ πρὸς Ἀρκάδιον τὸν τῆς Κυπρίων νήσου θεοφιλῆ πρόεδρον γενομένῃ πανευσεβεῖ κελεύσει παρὰ τοῦ κρατίστου καὶ θεοστηρίκτου ἡμῶν βασιλέως κατὰ Παύλου τοῦ κεφαλαιωτοῦ τῆς τῶν Ἀκεφάλων πονηρᾶς συμμορίας καὶ τὴν εἰρημένην εὐσεβῆ κέλευσιν εὑρεῖν δύο κωλύουσαν ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν λέγειν ἐνεργείας, ἠρώτησεν ἡμᾶς διὰ τῆς οἰκείας μηνύσεως, πότερον χρὴ δύο πρεσβεύειν ἐνεργείας ἢ μίαν τοῦ κυρίου λέγειν ἐνέργειαν. ὅθεν ἡμεῖς ἁπλῷ καὶ συντόμῳ λόγῳ κεχρήμεθα καὶ τὰ τῆς ἡμετέρας ἐροῦμεν εἰδήσεως. ἐροῦμεν τοίνυν, ὡς ἐν μὲν ταῖς ἁγίαις μεγάλαις καὶ οἰκουμενικαῖς συνόδοις οὐδεμία περὶ τούτου κίνησις γέγονεν, οὐδὲ ἔστι περὶ τῆς τοιαύτης ζητήσεως ὅρον ἐξενεχθέντα τὸν οἱονοῦν παρά τινος τῶν ὀρθοδόξων συνόδων εὑρεῖν. τῶν δέ γε ἐκκρίτων πατέρων ἐνίους ἐπιστάμεθα καὶ κατ' ἐξαίρετον τὸν ἁγιώτατον Κύριλλον τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων ἀρχιεπίσκοπον ἔν τισι τῶν ἰδίων συγγραμμάτων μίαν *ζωοποιὸν* ἐνέργειαν Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν εἰρηκότα· ἀλλὰ μὴν καὶ Μηνᾶς ὁ ἐν ἁγίοις ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως λόγον συνέταξε προσφωνηθέντα πρὸς Βιγίλλιον τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης γενόμενον πάπαν, ἐν ᾧ τὸν ὅμοιον καὶ αὐτὸς τρόπον ἓν τὸ *τοῦ ⟨μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ⟩ Χριστοῦ* θέλημα καὶ μίαν *ζωοποιὸν* ἐνέργειαν ἐδογμάτισε. καὶ ὥστε μὲν τὴν συνετωτάτην ὑμῶν φιλοπονίαν ἐντυγχάνουσαν τὴν ἐμπεριεχομένην αὐτῷ δύναμιν γνῶναι, ἀναγκαίως τὸν εἰρημένον λόγον μεταγραφῆναι παρεσκευάσαμεν ὑποκειμένων αὐτῷ καὶ χρήσεων διαφόρων πρὸς σύστασιν τοῦ προκειμένου σκοποῦ, καὶ τοῦτον σὺν τοῖς ἡμετέροις αὐτῇ σταλῆναι γράμμασιν ἐπετρέψαμεν.

Ἐπειδὴ δέ φησιν ἡ θεοφίλεια ὑμῶν τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς Ῥωμαίων Λέοντα διὰ τοῦ λέγειν „ἐνεργεῖ ⟨γὰρ⟩ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας" δύο ἐνεργείας ἐπὶ

---

14 + 19 cf. Joh. 5,21 18 Tit. 2,13

528,1 – 530,24 Sergius Const., epist. ad Cyrum ep. Phas. 25 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27 – 28

MTO

1 ἐφάνη] † ἐφάνη M 2 ὑμῶν] ἡμῶν T 4 τῇ] τὴν TO 5 πανευσεβεῖ] πανευσεβῆ O 12 εὑρεῖν συνόδων O 13 γε ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O ἁγιώτατον] ἅγιον MO 14 συγγραμμάτων] γραμμάτων M 17 βιγίλλιον] βιγίλιον T 18 magni dei et saluatoris nostri iesu = ⟨μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ⟩ *om.* MTO 22 ἡμετέροις] εἰρημένοις O 24 ἐπειδὴ] ἐπεὶ M θεοφίλεια] θεοφιλία T λέοντα *om.* O 25 enim = ⟨γὰρ⟩ *om.* MTO

Apparuit quidem nobis statim et a primo experimento uehementia et sedulitas sensus deo amabilitatis uestrae, nunc autem multo amplius per haec quae scripsit solertiam eius atque diligentiam addidicimus.

Insinuans quippe relegisse diuinam iussionem fortissimi et a deo conseruandi nostri imperatoris ad Arcadium reuerentissimum praesulem insulae Cypri contra Paulum priorem maligni coetus Acephalorum et inuenisse praedictam piam iussionem prohibentem duas in Christo deo nostro dicere operationes, interrogauit nos per nuntionem suam, utrum oporteat duas praedicare operationes an unam dicere in domino operationem. unde nos simplici et conpendioso sermone utimur et quae nostrae sunt scientiae perhibemus.
asserimus igitur, quod in sanctis quidem magnis et uniuersalibus conciliis nulla de hoc motio facta est, nec inuenire est de huiusmodi quaestione definitionem quamlibet esse prolatam a quodam orthodoxorum conciliorum. nonnullos uero probabilium patrum scimus et praecipue sanctissimum Cyrillum Alexandriae archiepiscopum in quibusdam scriptis suis unam *uiuificam* operationem Christi ueri dei nostri dicentes; sed et Menas sanctae memoriae quondam archiepiscopus a deo conseruandae huius regiae urbis sermonem composuit acclamatum ad Uigilium quondam sanctissimum papam antiquae Romae, in quo et ipse simili modo unam uoluntatem et unam *magni dei et saluatoris nostri Iesu Christi* ⟨*uiuificam*⟩ operationem astruxit. et ut prudentissima uestra diligentia relegens uigorem, [quae] ⟨qui⟩ in [ea] ⟨eo⟩ continetur, agnoscat, necessario praefatum sermonem transscribi fecimus subnectentes ⟨ei et⟩ testimonia diuersa ad stabiliendam propositam intentionem, et hunc una cum nostris litteris ad eam destinare precipimus.

Quoniam igitur asseruit reuerentia uestra Leonem sanctissimum papam Romanum in eo, quod dicit „operatur enim utraque forma cum alterius communione", duas operationes

---

VPG CBR MNL

1 apparuit] aparuit G a *om.* N primo] principio C^1BR experimento = πείρας (peritia) experimento] experimenti B uehementia = τὸ πυκνὸν (prudentia) (uehementia = σφοδρότης) uehementia] uehe M sensus = τοῦ τρόπου (modi – moris) 2 deo amabilitatis = τῆς θεοφιλίας (*cf.* 529,22; 531,19: reuerentia) amabilitatis] ammabilitatis G uestrae] nostrae G haec] his VP hoc G scripsit] scribssit C scribis B solertiam] solerciam V sollertiam M sollertia N̆ 3 atque] adque V addidicimus] addicimus VPG addididicimus N 4 relegisse diuinam] relegis sed diuinam G diuinam = πανευσεβεῖ (piissimam, *cf.* 529,6: piam) 5 imperatoris] imperii MNL arcadium] archadium CRG M reuerentissimum] reuerendissimum L praesulem] praesolem CB cypri] ciprie V cyprie P cypriae G cybri C^1 contra] con P^1 paulum] paululum V priorem = κεφαλαιωτοῦ (primatem) 6 coetus] cetus V NL caetus G acephalorum] acefalorum CB iussionem] iusionem G^1 prohibentem] proibentem B prohibente NL 7 dicere] dice P^1 nuntionem] notionem CBRG nuntiationem M^2 nunctionem L^1 suam M^2 add. utrum] trum N 10 asserimus] adserimus CB asserimus ... sanctis *om.* L quidem] quinto est L et innumerabilibus in uniuersalibus L^1 11 motio] mocio V definitionem] diffinitionem G ML 12 a] ad VP quodam] quondam B orthodoxorum] ortodoxorum V^1 C^1 nonnullos] nonnullus V^1 probabilium] probalium BG 13 praecipue] praecipuae B N cyrillum] cocirillum L alexandriae] alexandrinae VP^1 archiepiscopum] archiepiscopus N quibusdam] quidem B N 14 menas] mennas L 15 quondam] quod VP quodam CBR quoddam NL 16 composuit] conposuit CBR acclamatum] adclamatum CBR quondam] quod VP quidem G quodam CBR quoddam N 17 uoluntatem] uolontatem C 18 ζωοποιὸν = ⟨uiuificam⟩ *om.* VPG CBR MNL 19 uigorem ⟨qui⟩] uigorem [quae] VPG CBR MNL 20 sermonem ... ⟨ei⟩] sermonem ... [ea] VPG CBR MNL transscribi] transcibi PG CB L αὐτῷ καὶ = ⟨ei et⟩ *om.* VPG CBR MNL 21 destinare] distinare V CB precipimus] praecepimus PG C ML 22 asseruit] adseruit CB N leonem] leone V leon& P 23 communione] conmunione B

Χριστοῦ τοῦ ⟨ἀληθινοῦ⟩ θεοῦ ἡμῶν παραδιδόναι τε καὶ κηρύττειν, χρεὼν αὐτὴν εἰδέναι, ὡς – πολλῶν τοῦ δυσσεβοῦς κατὰ Σεβῆρον τὸν κατάρατον τμήματος τῶν ἀεὶ πρὸς τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα διαμαχομένων καὶ τῆς τοῦ εἰρημένου πανευφήμου πατρὸς καθυλακτησάντων ἐπιστολῆς, ἥτις κοινὴ τῷ ὄντι „τῆς ὀρθοδοξίας στήλη" καθέστηκε –, διάφοροι τῶν ἐκκρίτων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας διδασκάλων πρὸς δικαίαν καὶ ἀληθῆ συνηγορίαν τῆς λελεγμένης διανέστησαν ἐπιστολῆς, καὶ οὐδένα ἴσμεν ἐκείνων εἰπόντα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ῥητοῦ δύο ἐνεργείας τὸν ἐν ἁγίοις εἰρηκέναι Λέοντα. ἀλλ' ἵνα μὴ πάντας αὐτοὺς εἰς μέσον ἄγοντες τὸ γράμμα μηκύνωμεν, ἑνὸς τούτων πολὺν ἐπὶ τῇ τῶν ἀληθῶν δογμάτων διδασκαλίᾳ παρὰ πάντων ἀπενεγκαμένου τὸν ἔπαινον, φημὶ δὴ οὖν Εὐλογίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης τῆς Ἀλεξανδρέων γενομένου ποιμένος, λόγον ὁλόκληρον ὑπὲρ τῆς εἰρημένης γεγραφότος ἐπιστολῆς χρῆσιν εἰς τὸ προκείμενον φερομένην ῥητὸν τῷ ἀνωτέρω μνημονευθέντι λόγῳ μετὰ τὰς πατρικὰς χρήσεις καθυποταγῆναι παρεσκευάσαμεν.

Οὔτε οὖν οὕσπερ ἐπιστάμεθα τῆς πολλάκις λεχθείσης εὐσεβῶς ὑπεραγωνισαμένους ἐπιστολῆς, οὔτε ἄλλον τινα τῶν θεοπνεύστων τῆς ἐκκλησίας μυσταγωγῶν ἄχρι καὶ σήμερον εὕρομεν δύο ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εἰρηκότας· εἰ δέ τις τῶν ἀκριβεστέρων δεῖξαι δυνηθείη τινὰς τῶν ἐκκρίτων καὶ θεοφόρων ἡμῶν πατέρων, ὧν τὰ δόγματα νόμος τῇ καθολικῇ καθέστηκεν ἐκκλησίᾳ, δύο ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν παραδιδόντας, δεῖ πάντως ἀκολουθῆσαι· πᾶσα γὰρ ἀνάγκη μὴ μόνον κατ' ἔννοιαν τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ἕπεσθαι δόγμασιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς αὐταῖς ἐκείνοις κεχρῆσθαι φωναῖς καὶ μηδὲν τὸ παράπαν καινοτομεῖν. ἃ μὲν οὖν ἐπιστάμεθα τοῦ προκειμένου χάριν κεφαλαίου ταῦτά ἐστι· δεχομένη δὲ ἡ θεοφίλεια ὑμῶν καὶ καθεξῆς τοῖς σταλεῖσιν αὐτῇ παρ' ἡμῶν ἐντυγχάνουσα τὰ μὲν τῆς ὠφελείας τῷ τῶν γνώσεων θεῷ καὶ τοῖς πατράσι τῶν τοιούτων ἐπιγραφέτω λόγων καὶ πονημάτων, δῶρον δὲ τῆς ἡμῶν ὑπερευχέσθω ταπεινώσεως καὶ τὰ περὶ τούτων ἀντίγραφα διὰ τάχους ἡμῖν στειλάτω.

---

4 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,15   9–12 Eulogius Alex., apol. pro syn. Chalc. (CPG 6976)

MTO

---

1 uero = ⟨ἀληθινοῦ⟩ *om.* MTO   2 σεβῆρον] σέβηρον T   3 διαμαχομένων] μαχομένων M   5 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O   6 λελεγμένης] λεγομένης O   ἐκείνων] ἐκεῖνον M   *om.* O   7–8 πάντας αὐτοὺς] πάντα σαφῶς O   8 γράμμα] πρᾶγμα O   πολὺν] πολλὴν O   9 ἀπενεγκαμένου] ἀνενεγκαμένου M   13 οὕσπερ] ὥσπερ M   ὑπεραγωνισαμένους] ὑπεραγωνισαμένου O   15 εὕρομεν] ηὕρομεν T   16 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O   ἡμῶν *om.* O   18 κατ' ἔννοιαν *om.* O   19 αὐταῖς *om.* O   21 θεοφίλεια] θεοφιλεία M   θεοφιλία T   καὶ *om.* O   24 διὰ τάχους] διευτυχοῦσα O

in Christo uero deo nostro tradere atque praedicare, oportet eam scire, quod – multis ex impio scismate maledicti Seueri aduersum pietatis dogmata iugiter decertantibus et aduersum praedicti egregii patris epistulam latrantibus, quae communiter ut est „rectae fidei fundamentum“ exsistit –, diuersi probabilium catholicae ecclesiae doctorum ad iustam et ueram aduocationem praedictae epistulae adsurrexerunt, et nullum horum scimus dixisse, quod in praesenti libro duas operationes Leo sanctissimus asseruisset.

sed ut non omnes hos ad medium deducentes litteras extendamus, unius eorum, qui plurimam ob doctrinam ueracium dogmatum ab omnibus laudem adeptus est, Eulogium dico uenerabilis memoriae quondam Alexandrinorum pastorem, librum, ⟨qui⟩ integrum pro praefata scripsit epistula testimonium ad praesentem pertinens, textum superius memorato sermoni subnecti post paterna testimonia fecimus.

Neque ergo eos, quos scimus pie pro ⟨saepius⟩ dicta epistula propugnasse, neque alium quemquam deo inspirabilium ecclesiae institutorum usque hodie duas operationes in Christo deo nostro repperimus astruxisse; si quis uero de solertioribus ostendere ualuerit quemquam probabilium et deo inspirabilium patrum nostrorum, quorum dogmata lex catholicae exsistunt ecclesiae, duas operationes in Christo dicere tradidisse, oportunum est per omnia sequi; omnino enim necesse est non solum secundum sensum sequi sanctorum patrum dogmata, sed et eisdem uocibus uti cum illis nihilque penitus innouare.

quae igitur nouimus propositi capituli gratia haec sunt; suscipiens autem deo amabilitas uestra et sequenter ea, quae a nobis missa sunt, relegens quae sunt aedificationis quidem in huiusmodi sermonibus atque opusculis ipsi scientiarum deo et patribus ascribat.

gratis autem pro nostra exoret humilitate et horum rescripta ad nos uelociter dirigat.

VPG CBR MNL

1 tradere] dradere P oportet] oportit C 2 ex] et R scismate] schismate CB maledicti] malediccio V maledictio P MNL maledicti seueri] maletiosisuiris C malitiosusuiris B^1 malitiosisuiris B^2 maliciosisuiris RG aduersum] aduersus M^1 pietatis] piaetatis V iugiter] igitur VPG 3 egregii] egregi N epistulam] aepistolam C epistolam BG NL 4 exsistit] existit RG MNL probabilium] probalium PG probabiles C^1BR doctorum] doctores CBRG dogmatorum MNL 5 epistulae] epistule P aepistolae CG aplice R epistole N adsurrexerunt] assurrexerunt M 6 scimus] simus B dixisse ... sanctissimus *om.* L ῥητοῦ = libro (*cf.* 531,10: textum) asseruisset] adseruisset CB asseruisse MNL 7 non ut B hos] homines G M^2 *add.* τὸ γράμμα = litteras] lecterius V licterius P litterius CB N litteris R ulterius M luteris L 8 plurimam] plurimum G ueracium] ueratium VP C^1 N eulogium] eologium CB 9 quondam] quodam CBR quoddam MN librum ⟨qui⟩] librumque VPG CBR MNL integrum] intengrum P^1 10 praefata] profata L epistula] aepistola CG epistolam N pertinens] pertenens C 11 memorato] nominato B memorati G sermoni] sermonis VPG sermone CBR subnecti] subiecti VPG MNL 12 neque[1]] nequae C quos scimus] quoscimus B N πολλάκις = ⟨saepius⟩] superius VPG CBR MNL epistula] aepistola C propugnasse] propugnase M^1 13 quemquam] quemque MNL inspirabilium] insperabilium P inspirabilem R inseparabilium N institutorum] institutorem CR usque] neque R hodie] hodiae P^2 14 repperimus] reperitur CBR astruxisse] abstrucxisse G adstruxisse N solertioribus] sollertioribus N ualuerit] maluerit MNL 15 quemquam] quequam V quaemquam N inspirabilium] insepaerabilium V insperabilium P N lex *om.* C^1BR 16 catholicae] captolice L exsistunt] existunt RG MNL tradidisse] tradedisse V^1 17 enim *om.* MNL secundum G^2 *add.* sequi] sed V 18 patrum sequi dogmata VP eisdem] isdem N uocibus] uobis M nihilque] nichilque RG N penitus] paenitus P poenitus C^1 innouare] innouari CBR 19 nouimus] nouissimus B 20 a *om.* N sunt missa V aedificationis] edificationis R M hedificationis L quidem *om.* MNL 21 huiusmodi] huius R eiusmodi G ipsi] ipsis CBR MNL ascribat] adscribat C^2 NL tribuat C^1BR 22 exoret] exhoret P N dirigat] diregat B

Καὶ μετὰ τὸ συμπέρασμα τῆς ἀναγνώσεως τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Ἀντίοχος ἀνέγνω ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου λόγον ὡσανεὶ Μηνᾶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Βιγίλλιον πάπαν Ῥώμης· καὶ τούτου ἀναγινωσκομένου οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Περιττὴ καὶ ἡ τοῦ παρόντος λόγου ἀνάγνωσις καθέστηκεν ἐπειδὴ πάντῃ πλαστὸς καὶ φάλσος ἐστί, καθὸ οὔτε ἐν τοῖς ἀποκειμένοις ῥεγέστροις ἐν τῷ εὐαγεῖ τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείῳ τῶν γενομένων ἐπιστολῶν ὑπὸ Μηνᾶ τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ προεδρεύσαντος τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως ὁ λεγόμενος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλλιον εὕρηται λόγος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν προανατεταγμένην τρίτην πρᾶξιν τηνικαῦτα ἀναγινωσκομένης τῆς πρώτης βίβλου τῶν πεπραγμένων τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου εὑρέθησαν κατὰ προσθήκην φάλσοι τρεῖς τετράδες διαγορεύουσαι τὸν τοιοῦτον λόγον. τὰ δὲ ὑπόλοιπα τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἀναγινωσκέσθωσαν.

Ἔτι ἀνέγνω ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Ἀντίοχος ἴσα τῆς ἑβδόμης καὶ ὀγδόης πράξεως τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου μεταγραφέντα ἐκ τῶν αὐθεντικῶς πεπραγμένων τῶν ἀποκειμένων ἐν τῷ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ. τῆς τούτων τοίνυν ἀναγνώσεως γινομένης οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἤδη καὶ αἱ πράξεις αἱ παροῦσαι ἑβδόμη καὶ ὀγδόη κατὰ τὴν γενομένην ἀνάγνωσιν τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου ἐδηλοποιήθησαν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ μνήμης ἔχομεν, ὡς τηνικαῦτα διεξῆλθον οἱ τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης φαλσευθῆναι τὴν προλεχθεῖσαν ἑβδόμην πρᾶξιν, καθὸ οὐκ εἰσὶν ἀληθεῖς οἱ ἐν αὐτῇ ἐμφερόμενοι δύο λίβελλοι, οἱ ὡσανεὶ προδοθέντες ἀπὸ Βιγιλλίου Ἰουστινιανῷ καὶ Θεοδώρᾳ τοῖς ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ, καὶ περιττὴ καθέστηκε καὶ ἡ τῶν εἰρημένων δύο πράξεων ἀνάγνωσις.

Αὖθις τοίνυν ἐπεδόθη τῷ προδηλουμένῳ εὐλαβεστάτῳ Ἀντιόχῳ ἕτερον κωδίκιον, ὅπερ ἀνέγνω φέρον οὕτως·

---

13 – 15 cf. ACO IV 1 (1971) 183 – 220

MTO

---

1 τὸ συμπέρασμα *om.* M ἀναγνώσεως *om.* O 3 βιγίλλιον] βιγίλιον T τούτου] τοῦτο M 5 πάντῃ *om.* T 6 ῥεγέστροις] ῥεγεστρίοις O 6 – 7 πατριαρχείῳ] πατριαρχίῳ T 7 ὑπὸ μηνᾶ] ὑπόμνημα M 8 βιγίλλιον] βιγίλιον T εὕρηται] ηὕρηται T καὶ *om.* M 9 κατὰ τὴν] ταύτην T 10 εὑρέθησαν] ηὑρέθησαν T 13 ἴσα] ἶσα O ἑβδόμης] ζ′ O ὀγδόης] η′ O 14 αὐθεντικῶς] αὐθεντικῶ⟨ν⟩? 15 πατριαρχείῳ] πατριαρχίῳ T 17 πράξεις αἱ[2] *om.* O παροῦσαι] προσοῦσαι T ὀγδόη πρᾶξεις κατὰ O 19 τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης *om.* O 21 οἱ *om.* M προδοθέντες] προσδοθέντες O βιγιλλίου] βιγιλίου T 22 τοῖς] τῆς T 25 εὐλαβεστάτῳ *om.* O

Et post finem lectionis huius epistulae idem relegiosus Antiochus relegit ex eodem codice sermonem quasi Menae quondam patriarchae Constantinopoleos ad Uigilium papam Romanum, et dum hic relegeretur, gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Superflua etiam praesentis lectio sermonis exsistit, quia paenitus finctus et falsus est, eo quod neque in repositis regestis hic siti uenerabilis patriarchii epistularum Menae sanctae memoriae huius regiae urbis antestitis sermo qui dicitur Menae ad Uigilium inuenitur, sed et in superius posita tertia actione, dum relegeretur primus liber gestorum sancti quinti concilii, inuenti sunt additi tres falsi quaterniones hunc sermonem astruentes. reliqua uero eiusdem codicii relegantur.

Item relegit idem relegiosissimus Antiochus exemplaria septimae et octauae actionis sancti et uniuersalis quinti concilii transscripta ⟨ab⟩ actis [principalibus] ⟨authenticis⟩ reiacentibus in uenerabile patriarchio. dumque haec [igitur] releguntur, gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Iamdudum et praesentes septima atque octaua actiones, dum relegeretur sanctum quintum concilium, declaratae sunt nobis, sed et in memoria habemus, quod tunc prosecuti sunt, qui ex parte apostolicae sedis antiquae Romae sunt, falsatam fuisse praedictam septimam actionem, eo quod non sint ueraces duo libelli, qui in ea continentur, quasi porrecti a Uigilio Iustiniano et Theodorae piae memoriae, et superflua exsistit etiam praefatarum duarum actionum lectio.

Item quoque porrectus est a suprascripto relegiosissimo Antiocho alterum codicium, quod et relegit continens ita:

VPG C(9)BR MNL

1 lectionis] lectionem VPG huius lectionem G epistulae] aepistolae CG epistolae NL idem] id est V N relegiosus] religiosus RG MNL 2 menae] maene V B mene P R L maenae G quondam] quodam CR quidam B patriarchae] patriarcha CBR NL constantinopoleos] constantinopoleus CBR 3 romanum] romanam B[1] *om.* N et[1] *om.* VP hic M[2] *add.* gloriosissimi] gloriosm V glor P glosi G 4 lectio] leccio V sermonis] sermones C[1] exsistit] existit RG MNL paenitus] penitus G MNL finctus] fictus R M 5 ἀποκειμένοις = repositis (*cf.* 533,11 – 12: reiacentibus) patriarchii] patriarchi VPG MN patriarcha L epistularum] aepistolarum C epistolarum G NL menae] mene VP maenae G N 6 memoriae] mene L antestitis] antistitis PG R MNL antestis B menae] mene V mane PG maene B maenae MN 7 et *om.* M superius] supuerius M tertia] tercia G relegeretur] relegetur CR 8 concilii et inuenti G quaterniones] quaternionis P astruentes] adstruentes CB eiusdem 533,9 ... inquiente 539,18 *om.* C 9 eiusdem] eiudem P[1] eius N codicii] codici VPG 10 item] idem VG idaem P relegiosissimus] religiosissimus RG ML religiosus L exemplaria] exsemplaria B 11 transscripta ⟨ab⟩ actis] transactis N ἐκ τῶν = ⟨ab⟩ *om.* VPG BR MNL αὐθεντικῶς = ⟨authenticis⟩] [principalibus] VPG BR MNL (αὐθεντικῶν?) 12 uenerabile] uenerabili BRG L[1] τοίνυν = dumque + [igitur] gloriosissimi] glrs V glori P glosi G 13 et] ex N 14 atque] adque P et L octaua] optaua L actiones] actionis V L octiones P 15 concilium] conclium M[1] et *om.* G M prosecuti] persecuti G 16 ex ... sunt *om.* R fuisse] se B praedictam] predicta N 17 sint] sunt L continentur] contenentur B 18 theodorae] theodoro RG L exsistit] existit RG MNL 19 praefatarum] praefatorum VPG 21 αὖθις = item (iterum?) (πάλιν – ὁμοίως = item) τοίνυν = quoque (igitur?) porrectus] porrectum N a *om.* VPG MNL suprascripto] sacrelegio P suprascripto ac (a G) relegiosissimo VPG relegiosissimo] religiosissimo RG NL antiocho G *add.*] antioco N codicium] coditium N 22 continens] continentem VPG contenens B

Ἴσον ἐπιστολῆς Σεργίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Ὀνώριον πάπαν Ῥώμης.

Οὕτω τοῖς ἁγιωτάτοις ὑμῖν ὁλικῶς τε καὶ συμφυῶς εἰς *ἑνότητα* συνεσφίγμεθα *πνεύματος*, ὡς σπεύδειν ἡμᾶς πάντων τῶν ἡμετέρων βουλευμάτων καὶ πράξεων συλλήπτορας τοὺς ἱερωτάτους ἔχειν ὑμᾶς, καὶ εἰ μὴ πολὺ τὸ διεῖργον ἡ τῶν τόπων παρεῖχε διάστασις, τοῦτο ἂν καθ' ἡμέραν ἐπράττομεν τῇ ὀχυρᾷ καὶ τετειχισμένῃ τῆς τιμίας καὶ ὁμοψύχου ὑμῶν ἀδελφότητος ἑαυτοὺς περιφράττοντες συμβουλίᾳ· ὅμως ἐπείπερ ἡμῖν καὶ καμάτου χωρὶς ὁ λόγος τε καὶ τὸ γράμμα τὸ σπουδαζόμενον δίδωσιν, αὐτίκα τὰ περὶ ὧν τοῦτο χαράσσομεν ἐν ἀφηγήσει ποιούμεθα.

Πρό τινος φανεροῦ χρόνου, ἡνίκα τὴν κατὰ Περσῶν ἐκστρατείαν ὁ καλλίνικος καὶ θεοστήρικτος δεσπότης καὶ μέγας βασιλεὺς ἐποιεῖτο διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ καταπιστευθείσης αὐτῷ φιλοχρίστου πολιτείας ἀγῶνας καὶ ἐπὶ τὰ τῆς Ἀρμενίων χώρας γέγονε μέρη, ⟨τις⟩ τῶν πρωτευόντων τῆς δυσσεβοῦς Σεβήρου τοῦ καταράτου μερίδος Παῦλος τοὔνομα ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις ἀναφανεὶς προσέλευσιν τῇ αὐτοῦ ἐποιήσατο εὐσεβείᾳ τὸν ὑπὲρ τῆς κατ' αὐτὸν πεπλανημένης αἱρέσεως προβαλλόμενος λόγον καὶ τοῦτο δῆθεν συνηγορῶν, ἐφ' οἷς ἡ πανευσεβὴς αὐτοῦ καὶ βασιλικὴ μεγαλόνοια – μετὰ γὰρ τῶν ἄλλων τοῦ θεοῦ χαρισμάτων καὶ τὴν τῶν θείων δογμάτων καταπλουτεῖν ἔλαχε γνῶσιν – διελέγξασά τε καὶ θριαμβεύσασα τὴν μοχθηρὰν τούτου δυσσέβειαν ταῖς αὐτοῦ βεβήλοις κακοτεχνίαις τὰ τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας ὡς ἀληθὴς ταύτης ὑπέρμαχος ὀρθὰ καὶ ἀμώμητα ἀντεξήγαγε δόγματα, ἐν οἷς καὶ μιᾶς ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐποιήσατο μνήμην.

Μετά τινα δὲ καιρὸν ὁ αὐτὸς θεοστήρικτος βασιλεὺς κατὰ τὴν Λαζῶν γενόμενος χώραν τῆς, ὡς εἴρηται, γενομένης αὐτῷ πρὸς τὸν αἱρετικὸν ἐκεῖνον Παῦλον διαλέξεως ἀνεμνήσθη παρουσίᾳ Κύρου τοῦ ἁγιωτάτου, τηνικαῦτα μὲν τὸν τῆς αὐτῆς φιλοχρίστου Λαζῶν χώρας μητροπολιτικὸν ἐπέχοντος θρόνον, νυνὶ δὲ τὴν μεγάλην ποιμαίνοντος Ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ

---

4 cf. Eph. 4,3

4 – 546,25 Sergius Const. ad Honorium papam

MTO

1 ἴσον] Ἶσον TO 5 σπεύδειν] παιδεύειν M 6 ὑμᾶς] ἡμᾶς T 13 ἀρμενίων] ἀρμενίας O 14 unus = ⟨τις⟩ *om.* MTO πρωτευόντων] προτευόντων O 16 τοῦτο = hoc] τούτῳ TO 17 μεγαλόνοια] μεγαλώνοια O 23 λαζῶν] λέξων T[1] 24 τῆς] τῇ T γενομένης αὐτῷ] γενομένη σαυτῶ T 26 ἀλεξάνδρειαν] ἀλεξανδρείαν T

Exemplar epistulae Sergii ⟨archiepiscopi⟩ Constantinopolitani ad Honorium papam Romanum.

In tantum uobis sanctissimis [consonanter in omnibus] ⟨integre coherentes⟩ in ⟨*unitate*⟩ *spiritus* constringimur, ut studeamus omnium consiliorum nostrorum et actionum uos sacratissimos habere praesidiantes, et nisi plurimum ⟨separantis⟩ locorum distantia seiungeret, hoc utique cotidie gereremus uestrae honorandae unianimisque fraternitatis munito muratoque nosmetipsos circumsaepientes consultu; attamen quoniam nobis etiam sermo atque absque labore littera quod studeamus inpertit, confestim ea pro quibus hoc scribimus enarramus.

Ante aliquod certum tempus, cum aduersus Persas a deo confirmatus domnus noster et magnus uictor imperator promouebat exercitum propter certamina a deo sibi creditae Christo amabilis rei publicae et ad partes Armeniae prouinciae peruenisset, unus ex primatibus impiae partis Seueri exsecrabilis nomine Paulus in illis locis apparens ad eius piaetatem accessit sermonem pro sua errabunda herese proferens et hoc [profecto] dumtaxat satisfaciendo, in quibus piissima eius ac regalis magnanimitas – cum ceteris enim donis dei etiam diuinorum dogmatum locupletari scientiam meruit – dum redarguisset ac depompasset prauam eius impiaetatem profanis eius astutiis sanctae nostrae ecclesiae, ut uerus eius propugnator recta atque inmaculata e diuerso protulit dogmata, inter quae et unius operationis Christi ueri dei nostri mentionem effecit.

Post aliquod uero tempus idem a deo confirmatus imperator in prouintiam Lazorum adueniens recordatus est disputationis quam, sicut diximus, fecerat ad Paulum illum hereticum praesentia Cyri sanctissimi, tunc quidem eiusdem Christo amabilis Lazorum prouinciae mitropolitanam sedem tenentis, nunc autem magnam Alexandriam regentis.

VPG BR MNL

---

1 epistulae] epistula V epistolae G epistola NL ἀρχιεπισκόπου = ⟨archiepiscopi⟩ *om.* VPG BR MNL constantinopolitani] constantinopolitanae BR 4 ὁλικῶς τε καὶ συμφυῶς = ⟨integre coherentes⟩] [consonanter in omnibus] VPG BR MNL εἰς ἑνότητα = in ⟨unitate⟩] in unanimitate VPG BR MNL 5 constringimur] constringamur V[1] constringitur P constringemur BR ut … omnium *om.* G studeamus] studiamus VP consiliorum] consilium N 6 τὸ διεῖργον = ⟨separantis⟩ *om.* VPG BR MNL distantia] distantiae VPG 7 cotidie] cotidiae B cottidie MN gereremus] geremus VP N egeremus G unianimisque] unianimis B uniamisque G fraternitatis] fraternitati BR 8 nosmetipsos] nobismetipsos BR circumsaepientes] circumsapientes VPG circumsepientes B MNL attamen] adtamen B 9 absque *om.* L studeamus] studemus BR ML studeorum N inpertit] impertit R MNL 10 enarramus] ennarramus B enarrabimus G 11 aliquod] aliquot B aliquid NL domnus] dominus B MNL 12 magnus] magnos V uictor] uietor B[1] sibi creditae] siue credita N 13 armeniae] armini ae B armaeniae R N prouinciae] prouintiae B prouinciae peruenisset *om.* N 14 primatibus] principibus BR partis] partes V exsecrabilis] execrabilis VPG MNL exceptibilis R 15 piaetatem] pietatem PG B MNL herese] heresae P 15–16 δῆθεν = [profecto] + dumtaxat 16 piissima] piissama P[1] regalis] regales VP regal G cum] con VP 17 locupletari] locupletare V locuplectari NL scientiam] scientia ML scientiae N 18 ac] atque BR depompasset] adepompasset P deponpasset G depomposset ML depompasset et prauam MNL impiaetatem] impietatem PG B MNL profanis] prophanis BR astutiis] adstutiis B astutius R astuciis M 19 inmaculata] immaculata ML protulit] optulit N inter quae] uterque L 20 effecit] efficit G 21 aliquod] aliquot BG idem uero a G[1] prouintiam] prouinciam G prouintia B MN prouincia R L 22 ad] a VP 23 lazorum] lazarum G 24 prouinciae] prouintiae P B N mitropolitanam] metropolitanam RG M mitropolitana N patropolitana L tenentis sedem G alexandriam magnam VP regentis] regentes B

ῥηθεὶς ἁγιώτατος ἀνὴρ τούτων ἀκούσας πρὸς τὴν αὐτοῦ ἀπεκρίθη γαλήνην μὴ εἰδέναι ἀκριβῶς, εἴ τε μίαν εἴ τε δύο ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν χρεὼν ἐστι δογματίζειν. καὶ δὴ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ εὐσεβείας διὰ γραμμάτων οἰκείων ἐπηρώτησεν ἡμᾶς ὁ ῥηθεὶς ἁγιώτατος ἀνήρ, πότερον χρὴ μίαν ἐνέργειαν ἢ δύο ἐπὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν λέγεσθαι Χριστοῦ, καὶ εἴπερ τινὰς οἴδαμεν τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων μίαν εἰρηκότας ἐνέργειαν. ὅθεν ἡμεῖς τὰ τῆς οἰκείας εἰδήσεως αὐτῷ δι' ἡμετέρων ἐσημάναμεν ἀντιγράφων – στείλαντες καὶ λόγον Μηνᾶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως γενομένου προσφωνηθέντα καὶ ἐπιδοθέντα παρ' αὐτοῦ ἐνταῦθα παρόντι Βιγιλλίῳ τῷ ἐν ἁγίοις τὴν ὑμετέραν προηγησαμένῳ ἁγιωσύνην, ἔχοντα καὶ χρήσεις πατρικὰς διαφόρους περὶ μιᾶς ἐνεργείας καὶ ἑνὸς θελήματος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ – οὐδὲν μέντοι παντάπασιν ἴδιον ἐν τοῖς τοιούτοις ἡμῶν ἀντιγράφοις ἀπεφηνάμεθα, ὡς ἔστι γνῶναι τοὺς πανιέρους ⟨καὶ ὁμοψύχους⟩ ὑμᾶς τοῖς ἀποσταλεῖσιν ἰσοτύποις αὐτῶν ἐντυγχάνοντας, καὶ σιγὴν μὲν ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τὸ τοιοῦτον κεφάλαιον ἔλαβεν.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸ ὀλίγου καιροῦ συνεργίᾳ καὶ χάριτι τοῦ *πάντας ἀνθρώπους θέλοντος σωθῆναι θεοῦ ⟨καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν⟩* εὐσεβεῖ τε ζήλῳ τοῦ κρατίστου καὶ καλλινίκου μεγάλου βασιλέως παρορμηθεὶς Κῦρος ὁ ἁγιώτατος τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως πατριάρχης καὶ κοινὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς φιλοθέως τε καὶ ἐπιεικῶς προετρέψατο τοὺς κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων μεγαλόπολιν τὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου, Σεβήρου τε καὶ Ἰουλιανοῦ τῶν θεοστυγῶν νοσοῦντας τῇ καθολικῇ προσελθεῖν ἐκκλησίᾳ καὶ μετὰ πολλὰς διαλέξεις καὶ καμάτους, οὓς μετὰ πλείστης φρονήσεως καὶ λυσιτελεστάτης οἰκονομίας ἐν τῷ πράγματι κατεβάλετο, τὸ σπουδαζόμενον διὰ τῆς ἄνωθεν κατώρθωσε χάριτος· γεγόνασι μεταξὺ μέρους ἑκατέρου δογματικά τινα κεφάλαια, ἐφ' οἷς ἅπαντες οἱ πρώην μὲν εἰς διαφόρους ἀπεσχοινισμένοι μερίδας προπάτορας δὲ Διόσκορον καὶ Σεβῆρον τοὺς ἀλητηρίους ἐπιγραφόμενοι ἡνώθησαν τῇ ἁγιωτάτῃ καὶ μόνῃ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ *μία* τε *ποίμνη* Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἅπας ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων φιλόχριστος γέγονε

15 – 16 1. Tim. 2,4   25 – 26 cf. Joh. 10,16

MTO

2 χρεὼν] χρεὸν TO   3 καὶ δὴ] ἤδη O   9 βιγιλλίῳ] βιγιλίῳ T   ὑμετέραν] ἡμετέραν TO   10 πατρικὰς χρήσεις O   μιᾶς] μίας T   10 – 11 ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ O   12 ἀπεφηνάμεθα] ἀπεφαινόμεθα O   et unanimes = ⟨καὶ ὁμοψύχους⟩ *om.* MTO   15 ἐπειδὴ] ἐπεὶ M   16 et ad agnitionem ueritatis uenire = ⟨καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν⟩ *om.* MTO   εὐσεβεῖ] εὐσεβείας O καὶ *om.* M   22 κατώρθωσε] κατορθώσεως T   26 τῆς] τῶν M

praedictus igitur sanctissimus uir his auditis eius serenitati respondit nescire subtiliter, utrum unam an duas operationes Christi ueri dei nostri [oportunum] astruere necesse sit. ergo per iussionem eius piaetatis per litteras proprias interrogauit nos praedictus sanctissimus uir, utrum unam operationem an duas in saluatore nostro Christo necesse sit dicere, et si quosdam noscamus sanctorum ac beatissimorum patrum unam dicentes operationem. unde nos quae nostrae erant scientiae per nostra rescripta ei significauimus – dirigentes etiam sermonem acclamatorium Menae sanctissimi quondam patriarchae huius a deo conseruandae regiae urbis porrectum ab eo hic praesenti Uigilio sanctae memoriae praedecessori sanctitatis uestrae, habentem et diuersa paterna testimonia de una operatione et una uoluntate saluatoris nostri Christi ueri dei nostri – nihil tamen proprium paenitus in huiusmodi nostris rescriptis promulgauimus, sicut suppetit nosse uos sacratissimos et unanimes relegentes eorum quae missa sunt exemplaria, et silentium quidem ex illo tempore huiusmodi suscepit capitulum.

Quia igitur ante paruum tempus cooperante gratia *dei, qui omnes homines uult saluos fieri et ad agnitionem ueritatis uenire*, pio zelo fortissimi ac inuictissimi magni imperatoris excitatus Cyrus santissimus Alexandrinae magnae ciuitatis patriarcha et communis frater noster et consacerdos deo amabiliter et modeste adortatus est eos, qui in magna ciuitate Alexandrinae a parte Eutychetis et Dioscori, Seueri quoque et Iuliani sunt deo odibilium languentes, ad catholicam ecclesiam accedere, et post multas disputationes et labores, quos cum nimia prudentia et saluberrima dispensatione in hac causa inpendit, hoc quod festinabat per supernam gratiam ordinauit factaque sunt inter utrasque partes dogmatica quaedam capitula, in quibus omnes, qui antea quidem in diuersas portiones diuisi fuerant, proauosque sibi Dioscorum atque Seuerum erraticos ⟨con⟩scribentes coadunati sunt cum

---

VPG BR MNL

1 uir *om.* B auditis] audientis B serenitati] serenitate V serenitatis BR NL nescire] aduertere B nesciri R subtiliter] suptiliter P 2 duas] dua.s P *ras.* χρεὼν = [oportunum] + necesse sit sit] est MNL *om.* G 3 piaetatis] pietatis PG BR MN 3–4 praedictus igitur sanctissimus L 6 unde] uñ M erant *om.* G ei significauimus] eis signauimus G dirigentes] diregentes B 7 etiam *om.* N acclamatorium] adclamaturium BR menae] maene VP N maenae G M mene L quondam] quod VP quotdam B patriarchae] patriarcha NL 8 praesenti] praesente V uigilio] uigilii B 9 sanctitatis ... et *om.* N et de una MNL 10 nihil] nichil RG N paenitus] poenitus P penitus G MNL 11 nostris] nostri L promulgauimus] promulgamus G prouulgauimus L suppetit] subpetit B 12 unanimes] una animes B exemplaria] emmplaria G 14 homines *bis* G *om.* N 15 ad *om.* RG ueritatis *om.* G L pio] pro R ac inuictissimi *om.* N imperatoris] imperatori N 16 excitatus] exitatus M alexandrinae] alexandriae RG L[1] frater] frã P fr̃ G 17 consacerdos] consacerdus B[1] deo *om.* B modeste] honeste L adortatus] adhortatus BG MN adoratus L in magna] immagna P magna R 18 alexandrinae] alexandrina BR MNL a parte] qua VP L quae G N *om.* M (p-q) eutychetis] euticetis B N euthicetis M tichetis L 19 languentes] languente VPG languentem ML ad *om.* MNL catholicam ecclesiam] catholica ecclesia MNL multas] multos VP disputationes] disputationis B[1] 20 saluberrima dispensatione] saluberrimam dispensationem V dispensatione] disputatione MNL inpendit] impendit P ML 21 festinabat et per L factaque] facta V inter] in G utrasque] utrosque R dogmatica] dagmatica V 22 capitula] caprula VP[2] crapula P[1] diuersas] diuersos P diuersis N portiones] potiones N fuerant] fuerunt R NL 23 seuerum] seuerus VP erraticos] erraticus P hereticos BRG ἐπιγραφόμενοι = ⟨con⟩scribentes] erraticos scribentes V erraticus scribentes P scribentes BRG MNL coadunati] ...quoadhuniti P *ras.* quoadunati B

λαὸς καὶ πᾶσα σχεδὸν πρὸς τούτοις ἡ Αἴγυπτος καὶ Θηβαῒς καὶ Λιβύη καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως ἐπαρχίαι, οὕστινας ἦν ἰδεῖν πρίν, ὡς εἰρήκαμεν, εἰς ἀναρίθμητον πλῆθος αἱρέσεων διεσκεδασμένους, εὐδοκίᾳ δὲ νῦν τοῦ θεοῦ καὶ σπουδῇ θεαρέστῳ τοῦ ῥηθέντος ἁγιωτάτου τῆς Ἀλεξανδρέων ἱεράρχου ἓν ⟨χεῖλος⟩ γεγόνασι πάντες, μία φωνή, καὶ ἑνότητι πνεύματος τὰ ὀρθὰ τῆς ἐκκλησίας ὁμολογοῦντες δόγματα· τῶν εἰρημένων δὲ καὶ ἐστοιχημένων ἓν καθέστηκε κεφάλαιον τὸ περὶ μιᾶς ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν.

Τούτων οὕτως προεληλυθότων Σωφρόνιος ὁ ὁσιώτατος μοναχός, ὁ τανῦν – ὡς ἐξ ἀκοῆς καὶ μόνης μεμαθήκαμεν – τῆς Ἱεροσολυμιτῶν χειροτονηθεὶς πρόεδρος – οὔπω γὰρ αὐτοῦ τὰ ἐξ ἔθους συνοδικὰ μέχρι τοῦ νῦν ἐδεξάμεθα – κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων τηνικαῦτα γενόμενος καὶ τῷ ῥηθέντι ἁγιωτάτῳ πάπᾳ συνών, ἡνίκα τήν, ὡς εἴρηται, πρὸς τοὺς πρώην αἱρετικοὺς εὐδοκίᾳ θεοῦ κατώρθου παράδοξον ἕνωσιν καὶ σὺν αὐτῷ τὰ περὶ τῶν τοιούτων διασκοπούμενος κεφαλαίων, ἠναντιώθη καὶ ἀντεῖπε πρὸς τὸ τῆς μιᾶς ἐνεργείας κεφάλαιον δύο παντὶ τρόπῳ ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀξιῶν δογματίζεσθαι. τοῦ δὲ λεχθέντος ἁγιωτάτου πάπα μάλιστα μὲν χρήσεις τινὰς αὐτῷ τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων προαγαγόντος σποράδην ἔν τισι τῶν οἰκείων συγγραμμάτων μίαν ἐνέργειαν εἰρηκότων, ἔτι δὲ καὶ ἐκ περιουσίας φάσκοντος, ὡς πολλάκις οἱ ἅγιοι πατέρες ἡμῶν διὰ τὸ κερδᾶναι πλειόνων ψυχῶν σωτηρίαν τοιούτων ἀναφυέντων κεφαλαίων θεαρέστοις οἰκονομίαις χρησάμενοι φαίνονται καὶ συμβάσεσι μηδὲν τῆς ἀκριβείας τῶν ὀρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων παρασαλεύσαντες, καὶ λέγοντος, ὡς ἄρα χρὴ καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοσούτων μυριάδων λαοῦ σωτηρίας ἐν χερσὶ προκειμένης μηδὲν περὶ τοῦ τοιούτου

MTO

3 τοῦ θεοῦ *om.* T 4 labium = ⟨χεῖλος⟩ *om.* MTO 5 εἰρημένων] ἠρημένων M 6 κεφάλαιον] κεφαλαίων MO 8 τανῦν] τὰ νῦν T 9 μόνης] μονῆς T ἱεροσολυμιτῶν] ἱεροσολυμητῶν T 12 κατώρθου] κατόρθου T 17 ἔτι] εἶτα TO ἅγιοι] ἁγιώτατοι M 18 ἀναφυέντων] ἀναφανέντων M 19 ὀρθῶν] νόθων M

sanctissima et sola catholica ecclesia, et *unus grex* Christi ueri dei nostri omnis Christo amabilis Alexandriae populus factus est et paene uniuersa cum eis Aegyptus et Thibais et Libia et caeterae Aegyptiacae dispositionis regiones, quos olim considerabantur, ut diximus, in innumerabilem copiam heresum [multitudinem] discissos, nunc autem beneplacito deo et studio ⟨deo placito⟩ predicti sanctissimi Alexandrinorum antestitis unum labium facti sunt omnes, una uox, et in unitate spiritus recta ecclesiae dogmata confitentur; ex his autem, quae dicta atque stabilita sunt, unum exsistit capitulum de una operatione Christi magni dei et saluatoris nostri.

His ita prouenientibus Sophronius uenerabilis monachus, qui nunc – ut ex auditu solo didicimus – Hierusolymitarum praesul est ordinatus – necdum enim actenus eius ex more synodica suscepimus – apud Alexandriam tunc temporis positus cum prefato sanctissimo papa, quando, sicut diximus, ammirabilem illam circa eos, qui dudum heretici fuerant, deo beneplacito unitatem conponebat atque cum eo de eisdem capitulis pertractabat, aduersatus est et contradixit ad unius operationis capitulum duas omnimodo operationes Christi dei nostri dignum inquiens censeri. praenominato autem sanctissimo papa praesertim testimonia ei quorumdam sanctorum patrum nostrorum proferente dispersim in quibusdam opusculis suis unam operationem asserentium, adhaec quoque et ex abundanti inquiente, quod multotiens sancti patres nostri, ut lucrarentur plurium animarum salutem dum talia emergerent capitula, deo placitis dispensationibus ac placiti usi fuisse uidentur nihil de subtilitate rectorum ecclesiae dogmatum exagitantes, et dicente, quod oporteat utique etiam in praesenti, dum tantorum milium [dum] populi

---

VPG C(18)BR MNL

1 et[1]] et et M catholica] captholica L catholica ecclesia] catholicae ecclesiae VPG ecclesia] aecclesia N 1–2 omnes christo amabiles R christo deo amabilis P 2 paene] poene V penae P pene RG MNL aegyptus] egyptus P R MNL egiptus G thibais] hibais VP[2]G ibas P[1] thybais B MNL thebais R 3 caeterae] cetere P NL ceterae B M crete R aegyptiacae] aegyptiaecae VP egyptiacae ML dispositionis] disposicionis P dispositiones G quos olim] quo solum G 4 in *om.* R N innumerabilem] ennumerabilem V[1] πλῆθος αἱρέσεων = copiam heresum + [multitudinem] heresum] haeresum P discissos] discisas VP discissa G discisos B decisos R 4–5 beneplacito] beneplacitum L 5 θεαρέστῳ = ⟨deo placito⟩ *om.* VPG BR MNL antestitis] antistitis PG R MNL 6 recta] recte VP NL rectae BG M dogmata] dogmatica N 7 sunt atque stabilita RG stabilita] stabiltra N exsistit] exstic B[1] existit RG MNL 8 saluatoris] saluatores V[1] 9 prouenientibus] preuenientibus MNL sophronius] sopronius V[1] sophonius G sofronius BR ut nunc ex solo auditu M ut *om.* BR NL solo *om.* BR NL 10 hierusolymitarum] hierusolimitarum P M iherosolimitarum G hyerosolimitarum N hierosolimitarum L praesul] praesol B[1] enim *om.* L actenus] hactenus PG R eius *om.* R MNL 11 synodica] sinodica P BG L suscepimus] suscipimus VP alexandriam] alexandria BR N falexandriam G prefato] praefato B prefacto N 12 ammirabilem] admirabilem BR M ammirabile N heretici] heretica L 13 fuerant] fuerunt NL beneplacito] beneplacitam M beneplacato L conponebat] componebat NL eisdem] hisdem N 14 duas] daias V[1] 15 dei] domini G ἀξιῶν = dignum inquiens censeri] conseri R 16 papa *om.* L ei *om.* VPG quorumdam] corundam P nostrorum *om.* L 17 opusculis] opussculis G asserentium] adserentium B asserpentium N 18 et] ut V abundanti] habundanti V[2]PG MN quod *inc.* C (533,9) multotiens] multociens RG M lucrarentur] lucrentur C[1] 19 plurium] plurimam CBR M plurimum G NL placitis] placidis N 20 placiti] placitis VPG placit M placid NL usi] osi CBR esi MNL nihil] nichil RG N subtilitate] subplitate P sanctitate C[1]BR sciptiltate C[2] sublimitate G ecclesiae] aecclesiae G MN 21 dicente] dicentes VG CBR praesenti] presente G [dum] VPG CBR MNL

κεφαλαίου ἐριστικῶς ζυγομαχεῖν διὰ τό, ὡς εἴρηται, καὶ ὑπό τινων θεσπεσίων πατέρων τὴν τοιαύτην εἰρῆσθαι φωνὴν καὶ μηδὲν περὶ τούτου τὸν τῆς ὀρθοδοξίας παραβλάπτεσθαι λόγον, ὁ ῥηθεὶς θεοφιλὴς Σωφρόνιος τὴν τοιαύτην οἰκονομίαν οὐδαμῶς κατεδέξατο. ἐπεὶ οὖν τούτου ἕνεκα μετὰ γραμμάτων τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν συλλειτουργοῦ πρὸς ἡμᾶς παραγέγονε, τὸν περὶ τούτου τε καὶ παρ' ἡμῖν ἀνεκίνησε λόγον ἐνιστάμενος τῶν τοιούτων ἐξαιρεθῆναι κεφαλαίων μετὰ τὴν γενομένην ἕνωσιν τὴν τῆς μιᾶς ἐνεργείας φωνήν – σκληρὸν ἡμεῖς ἡγησάμεθα τοῦτο· πῶς γὰρ σκληρὸν οὐκ ἦν; – καὶ σφόδρα βαρύτατον ἅτε δὴ μέλλον ἀναλύειν τε καὶ ἀνατρέπειν ὅλην ἐκείνην τὴν καλῶς γεγενημένην ὁμόνοιάν τε καὶ ἕνωσιν κατά τε τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν καὶ κατὰ πάσας τὰς ὑπ' αὐτὴν ἐπαρχίας τὰς ἐν μηδενὶ καιρῷ μέχρι τοῦ νῦν καταδεξαμένας ὄνομα γοῦν ἁπλῶς τοῦ θεσπεσίου καὶ ἀοιδίμου πατρὸς ἡμῶν Λέοντος ἢ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἐπὶ μνήμης φέρειν, νυνὶ δὲ λαμπρᾷ καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐν ταῖς θείαις μυσταγωγίαις ταύτην ἀνακηρύττοντας.

Πολλῶν τοίνυν περὶ τούτου κεκινημένων λόγων ἡμῖν πρὸς τὸν εἰρημένον ὁσιώτατον Σωφρόνιον τέλος προετρέψαμεν αὐτὸν χρήσεις ἡμῖν προκομίσαι ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, ἐκείνων μέντοι προδήλως, οὓς ἅπαντες κοινοὺς διδασκάλους ὁμολογοῦμεν καὶ τὰ τούτων δόγματα νόμον αἱ ἅγιαι τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαι γινώσκουσι, δύο ῥητῶς καὶ αὐταῖς λέξεσιν ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν παραδιδούσας, ὁ δὲ τοῦτο ποιῆσαι παντοίως ἠπόρησεν. ἡμεῖς οὖν τὴν ἐντεῦθεν ἀρξαμένην ἐξάπτεσθαί τισι τῶν ἐνταῦθα ἀμφισβήτησιν κατανοήσαντες καὶ εἰδότες, ὡς ἐκ τῶν τοιούτων ἀεὶ φιλονεικιῶν αἱ τῶν αἱρέσεων διχοστασίαι γεγόνασιν, ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν πᾶσαν θέσθαι σπουδὴν πρὸς τὸ καταπαῦσαί τε καὶ ἐκκόψαι τὴν περιττὴν ταύτην λογομαχίαν καὶ πρὸς μὲν τὸν συχνῶς εἰρημένον ἁγιώτατον

---

14 – 19 cf. Stephanus Dor., ACO ser. II vol. I p. 40,19 – 21 (41,19 – 20)

MTO

---

1 καὶ *om.* O   2 τούτου] τοῦτον T   τὸν *om.* T   5 παραγέγονε] παραγέγονεν ἐν T   6 ἐξαιρεθῆναι] ἐξενεχθῆναι O   8 μέλλον] μᾶλλον O   τε *om.* O   9 τε *om.* O   ὑπ'] ἐπ' M   15 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O   17 τούτων] ἔκτων O   18 παντοίως τοῦτο ποιῆσαι O

salus prae manibus praeponitur, nihil de hoc ⟨capitulo⟩ per contentionem altercare idcirco quod, sicut dictum est, etiam a quibusdam sacris patribus uox huiusmodi dicta est nihilque de hoc laedatur rectae fidei ratio, memoratus deo amabilis Sophronius talem dispensationem nullatenus accepto tulit. quia igitur pro hoc cum litteris eiusdem sanctissimi nostri comministri ad nos [coniunxit] ⟨uenit⟩, de hoc quoque etiam apud nos sermonem mouendo insistens, ut de talibus adimeretur capitulis post factam unitionem uox unius operationis – durum nos hoc arbitrati sumus; quomodo enim non esset durum? – et ualde onerosum, quando hoc resoluere euertereque erat futurum quidem omnem illam concordiam atque unitatem, quae bene fuerat effecta tam apud Alexandrinam magnam ciuitatem quamque per uniuersas sub eam prouintias, quae nullo tempore usque nunc acquieuerant nomen saltem simplex diuini atque laudabilis patris nostri Leonis aut sanctae et magnae atque uniuersalis Chalcedonensis concilii mentionem facere, nunc uero praeclara et magna uoce in diuinis missarum archanis hoc praedicantes.

Multis igitur a nobis de hoc motis sermonibus ad praenominatum uenerabilem Sophronium postremo adhortati eum sumus testimonia nobis proferre sanctorum et probabilium patrum, illorum uidelicet, quos omnes communiter doctores confitemur et horum dogmata legem sanctae dei cognoscunt ecclesiae, duas nominatim et ipsis uerbis operationes in Christo dicendas tradentia, ille autem hoc facere penitus non ΗΠΟΡΗϹΕΝ ualuit. nos uero considerantes incipientem ex hoc inter quosdam hic contentionem exardescere et scientes, quod semper ex huiusmodi decertationibus illae heresum dissensiones effectae sunt, necessarium iudicauimus omnem studium ponere ad sedandum atque amputandum

---

VPG CBR MNL

---

1 praeponitur] ponitur CBR MNL nihil] nichil RG N κεφαλαίου = ⟨capitulo⟩ *om.* VPG CBR MNL 2 nihilque] nichilque RG N 3 laedatur] ledatur CBG NL leditur R fidei] iudei B ratio memoratus] rati memoratus V rationem oratus PG sophronius] sofronius CBR 4 κατεδέξατο = accepto tulit (*cf.* 567,17: accepto ferente) pro hoc *om.* G 5 nostri *om.* CBR comministri] conministri CB παραγέγονε = ⟨uenit⟩] [coniunxit] VPG CBR MNL (*cf.* 499,11–12: παραγενόμενος = introiens-coniungens) apud] aput V B 6 adimeretur] admiretur G adimmeretur N capitulis] capitulum MNL 7 operationis] perationis P^{1} sumus] summus C esset] esse G et *om.* MNL 8 onerosum] honerosum V R MN unerosum P honesosum L hoc] haec N euertereque] euerdereque R cumterequae L 9 quae] qui N effecta] efecta N effecta tam] effectam L 10 eam] ea G ML prouintias] prouicias C^{2}G ML nullo tunc tempore G nunc] ń V huc M^{1} 11 acquieuerant] acquieuerat P^{1} adquieuerant CBG atque euertant L saltem] saltim CBR simplex] subplecat C subplicat B supplicat R simplex *sup. ras.* N diuini] diuina G patris nostri] patribus nostris VP 12 et magnae] imaginae VP^{2}G^{2} imagnae P^{1}G^{1} magnae memoriae atque G uniuersalis] uniuersa N chalcedonensis] calcedonensis V^{1} CBR ML calchedonensis P chalcedonenses N 13 et] ex B μυσταγωγίαις = missarum archanis archanis] arcans P^{1} arcanis P^{2} carnis M 14 a nobis] abis B uenerabilem] uenerabil N 14–15 sophronium] sofronium CBR 15 postremo] postermo G postremo uero adhortati N adhortati] adortati L eum G *add.* sumus] summus CB suorum N proferre] proferrere VPG probabilium] probalium N 16 confitemur] confitentur G 17 cognoscunt] cognuscunt V^{1} nominatim] nominati VP ipsis] ipsi V in C^{2} *add.* 18 dicendas] diligendas N tradentia] tradetia G^{1} penitus] paenitus P CB^{2} poenitus N non *om.* V ΗΠΟΡΗϹΕΝ] ΗΠΟΡΙϹΕΝ VPG CB ML ΗΤΙΟΡΙϹΕΝ N 19 contentionem] contionem P^{1} exardescere] exardiscere V^{1} 20 illae] ille P^{1}G CBR MNL heresum] haeresum P dissensiones] desensiones G dissentiones R descensiones N discensiones L 20–21 effectae sunt] effecta erunt CBR MNL (s-r) 21 iudicauimus] iudicabimus N omnem] omne G ML sedandum] sedandam G^{1} N amputandum] ambutandum C^{1} amputandam G^{1}

τῆς Ἀλεξανδρέων πατριάρχην γεγραφήκαμεν, ὥστε αὐτὸν τὴν πρὸς τοὺς πάλαι χωριζομένους ἕνωσιν σὺν θεῷ κατορθώσαντα μηκέτι τοῦ λοιποῦ τινι συγχωρεῖν μίαν ἢ δύο προφέρειν ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἀλλὰ μᾶλλον, καθάπερ αἱ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ παραδεδώκασι σύνοδοι, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἐνεργεῖν ὁμολογεῖν τά τε θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ πᾶσαν θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρωποπρεπῆ ἐνέργειαν ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σεσαρκωμένου θεοῦ λόγου ἀδιαιρέτως προϊέναι καὶ εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀναφέρεσθαι διὰ τὸ τὴν μὲν τῆς μιᾶς ἐνεργείας φωνήν, εἰ καί τισι τῶν ἁγίων εἴρηται πατέρων, ὅμως ξενίζειν καὶ θορυβεῖν τάς τινων ἀκοὰς ὑπολαμβανόντων ἐπ' ἀναιρέσει ταύτην προφέρεσθαι τῶν ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν ἀσυγχύτως καὶ καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένων δύο φύσεων (ὅπερ οὐκ ἔστι ποτὲ μηδὲ γένοιτο)· ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν τῶν δύο ἐνεργειῶν ῥῆσιν πολλοὺς σκανδαλίζειν οἷα μηδέ τινι τῶν θεσπεσίων τε καὶ ἐκκρίτων τῆς ἐκκλησίας εἰρημένην μυσταγωγῶν, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἕπεσθαι ταύτῃ τὸ καὶ δύο πρεσβεύειν θελήματα ἐναντίως πρὸς ἄλληλα ἔχοντα, ὡς τοῦ μὲν θεοῦ λόγου τὸ σωτήριον θέλοντος ἐκπληρωθῆναι πάθος, τῆς δὲ κατ' αὐτὸν ἀνθρωπότητος ἀντιπιπτούσης τῷ αὐτοῦ θελήματι καὶ ἐναντιουμένης, καὶ ἔνθεν δύο τοὺς τἀναντία θέλοντας εἰσάγεσθαι, ὅπερ δυσσεβές. ἀδύνατον γὰρ ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ δύο ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν ⟨ἐναντία⟩ ὑφεστάναι θελήματα ἡ δὲ σωτήριος τῶν θεοφόρων πατέρων διδασκαλία ἐναργῶς ἐκπαιδεύει τὸ μηδέποτε τὴν νοερῶς ἐψυχωμένην τοῦ κυρίου σάρκα κεχωρισμένως καὶ ἐξ οἰκείας ὁρμῆς ἐναντίως τῷ νεύματι τοῦ ἡνωμένου αὐτῇ καθ' ὑπόστασιν θεοῦ λόγου τὴν φυσικὴν αὐτῆς ποιήσασθαι κίνησιν, ἀλλ' ὁπότε καὶ οἵαν καὶ ὅσην αὐτὸς ὁ θεὸς λόγος ἐβούλετο, καί, σαφῶς εἰπεῖν, ὃν τρόπον τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον

---

14 cf. Mt. 26,39

2–3 cf. Ecthesis, ACO ser. II vol. I p. 160,4–19 4–5 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,30; p. 130,1–2 10–11 cf. Macarius Ant., confessio fidei, p. 225,2–3 (*om.* Ecthesis ACO ser. II vol. I p. 160,13) 14–16 cf. Ecthesis ACO ser. II vol. I p. 160,15–19 16–17 cf. Apollinaris Laod., Doctrina patrum, 41 XVII p. 307,5–9

MTO

---

4 μονογενῆ] μονογεννῆ M μονογῆ T 7 τῆς *om.* T 11–12 μηδέ τινι] μηδέτι O 12 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O εἰρημένην] ἐρημένων M 14 λόγου τὸ *om.* O 16 τῷ αὐτῷ] ταυτῷ M 17 contrarias = ⟨ἐναντία⟩ *om.* MTO 18 ἐψυχωμένην] ἐμψυχωμένην O

talem superfluum uerborum conflictum, et ad saepe dictum sanctissimum Alexandriae patriarcham scripsimus, ut, postquam unitatem cum his, qui pridem separabantur, deo auxiliante conposuit, de cetero nullum permitteret unam aut duas operationes proferre in Christo deo nostro, magis autem, sicut sancta et uniuersalia tradiderunt concilia, unum eundemque filium unigenitum dominum nostrum Iesum Christum uerum deum operatum confiteri tam diuina quamque humana, et omnem deo decibilem et homine[m] dignam operationem ex uno eodemque incarnato deo uerbo indiuise procedere et ad unum eundemque redigere, eo quod unius quidem operationis uox, quamquam a quibusdam sanctis dicta est patribus, uerumtamen peregrina uideri et perturbare aures quorundam suspicantium ad peremptionem hanc proferri inconfuse atque secundum subsistentiam unitarum in Christo deo nostro duarum naturarum (quod non est umquam nec fiat); similiter autem et duarum operationum dictio multos scandalizet utpote a nullo sanctorum et probabilium ecclesiae institutorum edictam; insuper et consequens ei est duas praedicari uoluntates contrariae se circa inuicem habentes, tamquam deo quidem uerbo salutarem uolenti adimpleri passionem, humanitatem uero eius obsistente eius uoluntati et resistente, et perinde duo contraria uolentes introduci, quod impium est. inpossibile quippe est in uno eodemque subiacenti duas simul et erga hoc ipsum contrarias subsistere uoluntates; nam salutaris deum gerentium patrum doctrina [opere pretium] 〈manifeste〉 instruit, quod numquam intellectualiter animata domini caro separatim et ex appetitu proprio contrarie nutui uniti sibi secundum subsistentiam dei uerbi naturalem motum suum effecisse, sed quando et qualem et quantam ipse deus uerbum uolebat, et, ut planius

VPG CBR MNL

1 ad] a L saepe] se.pe G *ras.* 2 patriarcham] p. .riarcham P[2] *ras.* separabantur] reparabantur V CBR M[1]L (r-s) reparabuntur M[2] 3 conposuit] conposui P[1] composuit G NL de cetero] deceterum CBR decaeterum G proferre operationes CBR proferre] proferrere VP[2] C[2] (!) 4 uniuersalia] uniuersalisi G unum P[2] *add.* 6 diuina] diuinam CBR quamque] quam V B humana] humanam CBR L humam N decibilem] docibilem VG NL dicibilem P decebilem CR homine[m]] hominem VP CBR MNL homini G dignam] digna MN 7 operationem] operatione M ex] et L eodemque] eodemqui N indiuise] indiuse N unum] .unum M *ras.* unam N 8 eundemque] eudemque P[1] quidem *om.* G 9 sanctis M *add.* scissi N[1] uerumtamen] ueruntamen N quorundam] quorumdam G N 10 peremptionem] peremtionem G atque] adque P 11 in C[2] *add. marg.* umquam] unquam G 12 dictio] dicto N multos *om.* L scandalizet] scandalizat M utpote] utpute CBR 13 institutorum] institutorem C[1] edictam] et dictam R editam M praedicari] praedicare CBR 14 uoluntates] uolontates C contrariae se] contrariae sunt V contrarie se P[1] NL contrariae sē P[2] contrariae si CR contrariae G inuicem] unicum R deo] dei MNL salutarem] salutare L 15 adimpleri] adimplere M[1] passionem] passione NL humanitatem] humanitate ML obsistente] obsistentem G eius[2] *om.* G uoluntati] uolontati C et *om.* MNL 16 duo] dua N inpossibile] impossibile R ML 16–17 est quippe MNL 17 eodemque] eademque VP edeque G[1] subiacenti] subsacenti B et *om.* M erga] ergo M contrarias] contraria N 18 uoluntates] uolontates C salutaris] salutares C salutare R gerentium] gentium V ἐναργῶς = 〈manifeste〉] [opere pretium] (= ἐνεργῶς) VPG CBR MNL [opere pretium]] opere precium V opere praecium C[1] opere preci B[1] operantium R operare pretium MN 19 numquam] nec R nunquam L domini] dei M et *om.* C[1]B C[2]M[2] *add.* appetitu] appeditum B apetitum G 20 contrarie] contrario CRG contrariae B M subsistentiam] substsistentiam P subsistentia N naturalem] naturale G 21 effecisse] efficisse VP fuisse G[1] sed] se M[1] quantam et qualem G

ἡγεμονεύεται καὶ κοσμεῖται καὶ τάττεται ὑπὸ τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ἡμῶν ψυχῆς, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ σύγκριμα ὑπὸ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου θεότητος ἀεὶ καὶ ἐν πᾶσιν ἀγόμενον θεοκίνητον ἦν κατὰ τὸν Νύσσης Γρηγόριον λέγοντα ἐν τοῖς κατ' Εὐνομίου οὕτως· „καθὸ θεὸς ὁ υἱός, ἀπαθὴς πάντως ἐστὶ καὶ ἀκήρατος· εἰ δέ τι πάθος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ περὶ αὐτοῦ λέγοιτο, διὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πάντως τοῦ δεχομένου τὸ πάθος τὸ τοιοῦτον ἐνήργησεν. ἐνεργεῖ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ θεότης διὰ τοῦ περὶ αὐτὴν σώματος τὴν τοῦ παντὸς σωτηρίαν, ὡς εἶναι τῆς μὲν σαρκὸς τὸ πάθος, τοῦ δὲ θεοῦ τὴν ἐνέργειαν."

Ταύτην τοίνυν, ⟨ὡς εἴρηται,⟩ τὴν ἀρξαμένην ἀνάπτεσθαι φιλονεικίαν ἑωρακότες ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν ταῖς τετριμμέναις μᾶλλον τῶν ἁγίων πατέρων φωναῖς καὶ συνοδικῶς ὡρισμέναις διὰ πάντων ἀκολουθῆσαι καὶ μήτε τὰ σπανίως ὑπό τινων πατέρων εἰρημένα καὶ οὐ περὶ αὐτὰ τὸν σκοπὸν ἐσχηκότων, ὥστε σαφῆ καὶ ἀναμφίλεκτον τὴν περὶ αὐτῶν ἐκθέσθαι διδασκαλίαν εἰς κανόνα καὶ νόμον πάντως ἄγειν δογματικόν, ὁποῖόν ἐστι καὶ τὸ περὶ μιᾶς ἐνεργείας αὐτοῖς εἰρημένον, μήτε μὴν τὰ μηδαμῶς εἰρημένα τοῖς ἐκκρίτοις πατράσιν, ὑπό τινων δὲ νῦν προφερόμενα, φημί, δὴ τὰς δύο ἐνεργείας ὡς δόγμα προφέρειν ἐκκλησιαστικόν. καὶ πέρας ἔδοξε καὶ ἐστέρχθη, ὥστε τὸν εἰρημένον ὁσιώτατον Σωφρόνιον μηδένα τὸ λοιπὸν περὶ μιᾶς ἢ δύο ἐνεργειῶν λόγον κινεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τῇ προλελεγμένῃ ἀσφαλεῖ τε καὶ τετριμμένῃ τῶν ἁγίων πατέρων ὀρθοτομίᾳ τε καὶ διδασκαλίᾳ. τούτοις οὖν ἀρκεσθεὶς ὁ συχνῶς εἰρημένος ὁσιώτατος ἀνὴρ καὶ παραφυλάττειν αὐτὰ διαβεβαιωσάμενος ᾔτησεν ἡμᾶς καὶ δι' ἐπιστολῆς τὴν περὶ τούτων αὐτῷ παρασχεῖν ἀπόκρισιν, ὥστε τὴν τοιαύτην αὐτόν, ὡς εἰπεῖν, ἐπιστολὴν ἐπιδεικνύναι τοῖς ὡς εἰκὸς ἐπερωτᾶν αὐτὸν περὶ τῆς εἰρημένης ζητήσεως βουλομένοις, ὃ δὴ καὶ ἀσμένως πεπράχαμεν. ὁ μὲν οὖν ἐπὶ τούτοις ἐντεῦθεν ἐξέπλευσεν.

4–8 Gregorius Nyss., adv. Eunomium 3 (4) 8, PG 45,713 A; ed W. Jaeger II (1960) 136,19–24; cf. Flor. dyothel., ACO ser. II vol. I p. 428 Nr. 28

MTO

---

3 τὸν τῆς νύσσης T   4 ἀκήρατος] ἀόρατος O   6 ἐνεργεῖ] ἐνήργει O   9 ut dictum est = ⟨ὡς εἴρηται⟩ *om.* MTO   10 ἐκρίναμεν *om.* T   καὶ συνοδικῶς φωναῖς O   11 ὡρισμέναις] ὁρισμέναις M   14 ἐκκρίτοις] ἐγκρίτοις O   17 ἀρκεῖσθαι] ἀρκεῖσθε T   18 πατέρων *om.* M   19 οὖν *om.* O   20 αὐτῷ] αὐτῶν T   22 περὶ … ζητήσεως *om.* O

dicatur, quemadmodum corpus nostrum regitur et ornatur et disponitur ab intellectuali et rationali anima nostra, ita et in domino Christo tota humana eius consparsio ab ipsius uerbi deitate semper et in omnibus mota ΘЄΟΚΙΝΗΤΟΝ deimobilis erat secundum Nisenum Gregorium dicentem contra Eunomium ita: „secundum quod deus erat filius, inpassibilis utique est et inmortalis, si qua autem passio de eo in euangelio dicitur, per humanitatem profecto, quae suscipiebat passionem, huiusmodi operatus est. operatur quippe uere deitas per corpus quod circa ipsam est, omnium salutem, ut sit carnis quidem passiones, dei autem operationem."

Hanc igitur, ut dictum est, contentionem incipientem accendi uidentes necessarium iudica⟨ui⟩mus adtritas potius sanctorum patrum uoces et sinodice definitas semper sequi et neque quae raro a quibusdam patribus dicta sunt et non circa haec intentionem habentibus, [quasi] ⟨quatenus⟩ planam et inambiguam de eis doctrinam exponerent ad regulam et legem per omnia dogmaticam [reducere] ⟨per⟩ducere, quale est et quod de una operatione ab eis dictum est, neque iterum quae nullatenus dicta sunt a probabilibus patribus, nunc uero a quibusdam proferuntur, duas inquam operationes, tamquam dogma ecclesiasticum proferre. et ad ultimum stetit ac placuit, quatenus praedictus Sophronius uenerabilis nullum sermonem de cetero de una siue de duabus operationibus mouere debeat, sed ei sufficiat praefata cautaque adtrita sanctorum patrum recta traditio atque doctrina. his itaque contentus sepe nominatus uenerabilis uir et haec custodire certificans petiit nos etiam per epistulam de his ei praebere responsum, quatenus huiusmodi epistulam, ut ait, ostendat his, qui forsan interrogare eum de praedicta questione uoluerint, quod et [alacriter] ⟨iucunde⟩ egimus. et ille quidem in his hinc enauigauit.

VPG CBR MNL

1 dicatur] dicant L   2 et rationali *om.* L   et^2 *om.* B   in C *add.*   tota] tata G^1 consparsio] conspersio ML^2 compersio L^1 3 deitate] deitates VP   et *om.* CBR   ΘЄΟΚΙΝΗΤΟΝ *om.* VPG   ΘЄΟΚΙΝΗΤΟΝ] ΘЄΟΚΑΙΥΤΟϹ CBR M   ΘЄΟRΑΤΥΤΟϹ N   ΘЄΟΚΑΙΥΤΟΟ L   4 nisenum] nysenum V N   niseum CBR   n.ysaenu M   misenum L   gregorium] egregorium N   eunomium] eumomnium VPG   eonomium CBR   5 inpassibilis] impassibilis M   est *om.* N   inmortalis] immortalis ML   dicitur] legitur G   6 suscipiebat] susci.piebat P *ras.*   passionem] paspassionem N   operatur] operator P^1 7 uere] uera MNL   ipsam] ipsum VPG^2 sit] sicut P   sint M^2 8 passiones] passionis CBR   10 iudica⟨ui⟩mus] iudicamus VPG CBR MNL (*cf.* 547,19 = a-ui)   adtritas] adtritus VP MNL   attritas R   potius] pocius R G   sinodice] synodicae CG   synodice R M   definitas] diffinitas G M   11 et^1 *om.* MNL   patribus *om.* G   12 ὥστε = ⟨quatenus⟩] [quasi] VPG CBR MNL   planam] plenam L   12–13 de ... legem N *iter.*   12 eis] eius N   13 dogmaticam] dogmatica CBR MNL   ἄγειν = ⟨per⟩ducere] [reducere] VPG CBR MNL   et^2 *om.* VPG   14 dictum] dic.tum B^1 *ras.*   dicytum B^2 est dictum PG NL   est *om.* M   quae *om.* N   dicta sunt *om.* MNL   probabilibus] probalibus G   15 uero] uera VPG   a *om.* VP   tamquam] tanquam L   16 ecclesiasticum] aecblesiasticum N   proferre] proferrere P^2 proferere N (!)   quatenus] quatinus G   16–17 sophronius] sofronius CBR   17 cetero] ceterum CBR   de^3 *om.* L   18 ei] dei G   adtrita] atrita VPG   attrita R MNL   traditio] tradicio VG   19 contentus] contentu B   sepe] saepe M   20 certificans] cestificans B   testificans R (!)   petiit] tuam petimus C^1BR petimus C^2 epistulam] epistolam CG L   ei] et MNL   praebere] praehibere CBR   responsum] possimus R   quatenus] quatinus G   21 epistulam] epistolam CG R L   ut ait M^2 *add.*   his] huius VP   ab hiis R   *om.* MNL   forsan] forsa VP   forsitan CB^2R forsitant B^1 uoluerint] uoluerit P^1 22 quod] quo VP^2G ἀσμένως = ⟨iucunde⟩] [alacriter] (= προθύμως) VPG CBR MNL   his etiam hinc G

Ἀρτίως δὲ ὁ πανευσεβὴς καὶ θεοστήρικτος ἡμῶν δεσπότης κατὰ τὴν Ἐδεσσηνῶν διατρίβων πόλιν πανευσεβῆ κεραίαν ἐποιήσατο πρὸς ἡμᾶς παρακελευομένην, ἵνα τὰς πατρικὰς ἐκείνας παρεκβάλλωμεν χρήσεις τὰς ἐμφερομένας τῷ γενομένῳ, ὡς εἴρηται, παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Μηνᾶ πρὸς τὸν ἁγιώτατον Βιγίλλιον δογματικῷ περὶ μιᾶς ἐνεργείας καὶ ἑνὸς θελήματος λόγῳ· καὶ ταύτας τῇ θεοσόφῳ αὐτοῦ ἀποστείλωμεν γαληνότητι, ὃ δὴ καὶ πρὸς ἔργον ἠγάγομεν, ἡμεῖς δὲ τὴν τῶν ἤδη κεκινημένων ἔχοντες μνήμην καὶ τὸν ἐκ τῆς τοιαύτης κινήσεως ἀρξάμενον θόρυβον ἐπιστάμενοι ἀνηγάγομεν τῇ αὐτοῦ πανευσεβεῖ γαληνότητι διὰ μετρίας ἡμῶν ἀναφορᾶς καὶ γραμμάτων πρὸς τὸν εὐκλεέστατον βασιλικὸν σακελλάριον τῶν περὶ τούτου παρ' ἡμῶν γενομένων ἅπασαν ἑξῆς τοῦ κεφαλαίου τὴν λεπτομέρειαν, καὶ ὡς οὐ χρὴ τὰ περὶ τῆς τοιαύτης ζητήσεως ἐρευνᾶν, ἀλλ' ἐμμένειν τῇ τετριμμένῃ καὶ συμφώνως παρὰ πάντων ὁμολογουμένῃ πατρικῇ διδασκαλίᾳ περὶ τοῦ τοιούτου ζητήματος, καὶ ὁμολογεῖν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν ὄντα κατὰ ἀλήθειαν θεὸν ἅμα καὶ ἄνθρωπον, τὸν αὐτὸν ἐνεργεῖν τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα καὶ ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σεσαρκωμένου θεοῦ λόγου, καθὰ φθάσαντες ἔφημεν, πᾶσαν προϊέναι ἀμερίστως καὶ ἀδιαιρέτως θείαν τε καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν. τοῦτο γὰρ ἡμᾶς ὁ θεοφόρος ἐκδιδάσκει Λέων διαρρήδην εἰπών· „ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκεν." ἐφ' οἷς ἀντίγραφον πανευσεβῆ κέλευσιν τοῦ πανημέρου αὐτοῦ ἐδεξάμεθα κράτους τὰ πρέποντα τῇ θεοδηγήτῳ αὐτοῦ περιέχουσαν γαληνότητι.

Τούτων οὖν ἁπάντων ἄνωθεν οὕτω παρηκολουθηκότων εὔλογον ἅμα καὶ ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν τῶν κατὰ μέρος μεμνημονευμένων τὴν εἴδησιν τῇ ὑμετέρᾳ ἀδελφικῇ καὶ ὁμοψύχῳ μακαριότητι παρασχεῖν διὰ τῶν ἐσταλμένων παρ' ἡμῶν ἰσοτύπων, καὶ προτρέπομεν τοὺς πανιέρους ὑμᾶς τούτοις ἅπασιν ἐντυχεῖν καὶ τῇ προσούσῃ ὑμῖν θεαρέστῳ καὶ πληρεστάτῃ ἀγάπῃ καὶ νῦν ἑπομένους, εἴ τί περ ἴσως ἐλλεῖπον εὕρηται, τοῦτο τῇ δεδωρημένῃ ὑμῖν ἐκ θεοῦ χάριτι ἀναπληρῶσαι καὶ δι' ὁσίων ὑμῶν συλλαβῶν σὺν τῇ ὑμετέρᾳ εὐκταίᾳ ῥώσει τὰ περὶ τούτων ὑμῖν δοκοῦντα σημᾶναι.

---

23 – 24 cf. 1. Cor. 16,17; Phil. 2,30

1 – 2 cf. Heraclius imp. ad Sergium Const., Dölger, Reg. 204, a. 633 8 – 9 cf. Sergius Const. ad Heraclium imp., V. Grumel, Reg. 289, a. 633 12 – 13 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,25 16 – 17 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27 – 28

MTO

1 πανευσεβὴς] πανευσεβέστατος O ἐδεσσηνῶν] ἐδεσηνῶν M αἰδεσσηνῶν T 3 παρεκβάλλωμεν] παρεκβάλλομεν M παραβάλωμεν O 3 – 4 παρὰ ... βιγίλλιον *om.* O 4 βιγίλλιον] βιγίλιον T 5 ἀποστείλωμεν] ἀποστείλομεν T 10 λεπτομέρειαν] λεπτομερίαν TO 12 μονογενῆ] μονογεννῆ M 15 θεοφόρος] θεόσοφος O 16 διαρρήδην] διαρήδην M 20 μεμνημονευμένων] ἐμνημονευμένων T 22 πληρεστάτῃ] πληρέστῃ O 23 ἑπομένους] ἐπημένου O τί *om.* O εὕρηται] ηὕρηται T 23 – 24 τοῦτο ... ἀναπληρῶσαι *om.* O 23 ὑμῖν] ἡμῖν T ἐκ *om.* M 24 ὑμῶν] ἡμῶν T 25 ὑμῖν] ἡμῖν T

Nuper autem piissimus et a deo coronatus dominus noster apud Edessenam demorans ciuitatem pios ad nos apices fecit praecipientes, ut paterna illa testimonia defloremus, quae continentur in libro dogmatico, sicut dictum est, facto a sanctae memoriae Mena ad sanctissimum Uigilium de una operatione et una uoluntate; et haec a deo instructae eius serenitati dirigere deberemus, quod et ad effectum perduximus. nos autem quae dudum mota sunt memoria retinentes et tumultum, qui ex huiusmodi motione coepit, scientes suggessimus eius piissimae serenitati per mediocrem nostram suggestionem et scripta ad excellentissimum sacellarium imperialem consequenter huius capituli omnem subtilitatem horum quae a nobis pro hoc actitata sunt, et quod non oporteat de huiusmodi inquisitione perscrutari, sed permanere in adtrita patrum doctrina, quam omnes consone confitentur de huiusmodi questione, et confiteri unigenitum filium dei, qui ueraciter deus simul et homo est, eundem operari diuina et humana et ex uno eodemque incarnato deo uerbo, sicut quod occurentes iam sumus effati, inseparabiliter atque indiuise omnem diuinam atque humanam operationem procedere. hoc namque nos Leo dei portitor instruit manifeste perhibens: „agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium habet". in quibus rescriptum pie iussionis ab eius mansuetissima suscepimus fortitudine, quae a deo conseruandam eius serenitatem condecent continentem.

His igitur omnibus a principio ita prouenientibus rationabilem simul et necessarium iudicauimus de his, quae partim memorata sunt, cognitionem dare uestrae fraternae atque unianimi beatitudini per exemplaria, quae a nobis directa sunt, et adhortamur uos, sacratissimi, haec omnia relegere et deo placitam ac plenissimam caritatem, quae in uobis est, nunc quoque sequentes, si quid amplius minusue inueneritis, hoc per datam uobis a deo gratiam adimplere atque per sanctas sillabas uestras una cum uestra obtabili sospitate quaeque super his uobis fuerint placita significare.

VPG CBR MNL

1 a *om.* VP edessenam] edessinam B cccam R aedessenam G essenam MNL 2 paterna] fraterna VPG deflo⟨ra⟩remus? 3 continentur] contenentur CB continetur N facto] factum MNL mena] maena PG M mene C menae B *om.* R 4 et de una MNL 5 eius *om.* G serenitati] serenitate B serenitatem R dirigere] diregere CB ad effectum] affectum B 6 dudum] dodum P[1] dum CR mota sunt] motas NL memoria] memoriae MN memorie L retinentes] retenentes CB tumultum] tumulum N huiusmodi] huiuscemodi CR coepit] cepit CBR caepit G N ceperet L 7 nostram] eius L 8 scripta] scriptam CBR M excellentissimum] exellentissimum M sacellarium] saccellarium VP NL (ω – ca) imperialem] inperialem V huius] huiusmodi G capituli omnem] capitulionem M 9 subtilitatem] suptilitatem P horum quae] horumque quae B actitata] actita VP CRG N 10 inquisitione] inquisitioni P inquaesitione C[1]B[2] inquesitione C[2]B[1] perscrutari] perscruptari L permanere] manere P[1] adtrita] atrita VP N attrita R M actrita L consone] consonanter CBR 11 huiusmodi] huius R huiuscemodi G 12 simul *om.* V semul C similis N 13 sumus effati] summus efati CBR inseparabiliter] separabiliter VP B MNL 14 nos C[2] *add., om.* R L leo] deo L portitor] portotor C[1] pertito L 15 agit] ait P NL communione] communionem P 16 rescriptum est pie C[1]R pie] piae BG M iussionis eius ab M[1] mansuetissima] mansuetissimam NL fortitudine] fortitudinem NL 17 condecent] condecedent N continentem *om.* VPG contenentem CB continenter L 18 his igitur] . . . .gitur P *ras.* hiis igitur R a principio] apprincipi N aprincipi L rationabilem] rationabile M simul] semul C 19 iudicauimus] iudicamus VPG (*cf.* 545,10) memorata sunt] memoratas N nobis memoratas L fraternae] fraternitati G 20 unianimi] hunanimi V unanimi PG MNL et C[2] *add.* adhortamur] adortamor P adadhortamur C adostamur B 21 sacratissimi et haec C[1]R 22 quid] quod N minusue] minus sue VP minusuae B minus M inueneritis] inueneretis B 23 sillabas] sillubas P syllabas CB ML sylabas G uestras *om.* G obtabili] optabili CBG[1] MNL sospitate] sosplate VP 24 fuerint] fuerunt G

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἀντίγραφος ἐπιστολὴ Ὀνωρίου πάπα Ῥώμης πρὸς τὸν αὐτὸν Σέργιον, ἔχουσα οὕτως·

Τὰ γραφέντα παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀδελφότητος ἐδεξάμεθα, δι' ὧν φιλονεικίας τινὰς καὶ νέας φωνῶν ζητήσεις ἔγνωμεν εἰσενεχθείσας παρὰ Σωφρονίου τινὸς τηνικαῦτα μὲν μοναχοῦ, νυνὶ δέ, ὡς ἀκούομεν, ἐπισκόπου καθεστῶτος τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως κατὰ Κύρου τοῦ ἡμετέρου ἀδελφοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως προέδρου μίαν ἐνέργειαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἐπιστρέψασιν ἐκ τῶν αἱρέσεων κηρύξαντος. ὅστις Σωφρόνιος παραγενόμενος πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀδελφότητα καὶ τὴν τοιαύτην ἀποτιθέμενος μέμψιν πολυτρόπως παιδευθεὶς ᾔτησε περὶ ὧν παρ' ὑμῶν κατηχήθη ἐγγράφως αὐτῷ σαφηνισθῆναι. ὧντινων γραμμάτων πρὸς τὸν αὐτὸν Σωφρόνιον πεμφθέντων παρ' ὑμῶν δεξάμενοι τὰ ἴσα καὶ ἐντυχόντες ἐπαινοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἀδελφότητα μετὰ πολλῆς προνοίας τε καὶ ἐπισκέψεως γράψασαν, περιαιροῦσαν τὸ καινὸν τῆς ὀνομασίας δυνάμενον τοῖς ἁπλουστέροις σκάνδαλον εἰσάγειν.

Ἡμᾶς γὰρ δέον ἐστι *βαδίζειν ὥσπερ ἐλάβομεν,* καὶ γὰρ προηγουμένου τοῦ θεοῦ παραγενόμεθα πρὸς τὸ *μέτρον* τῆς *πίστεως,* ἥντινα οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀληθείας [τῷ φωτὶ] ⟨τῷ σχοινίῳ⟩ τῶν θείων γραφῶν ἐξέτειναν, ὁμολογοῦντες τὸν κύριον *Ἰησοῦν Χριστὸν μεσίτην θεοῦ καὶ ἀνθρώπων,* ἐνεργοῦντα τὰ θεῖα μεσιτευούσης τῆς ἀνθρωπότητος τῆς ἑνωθείσης αὐτῷ τῷ θεῷ λόγῳ καθ' ὑπόστασιν καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργοῦντα τὰ ἀνθρώπινα ἀφράστως καὶ [μονογενῶς] ⟨μοναδικῶς⟩ προσληφθείσης τῆς σαρκὸς ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως τελεί⟨α⟩ς τῆς θεότητος, καὶ ὁ ἐκλάμψας ἐν σαρκὶ τοῖς θαύμασι τελείᾳ θεότητι, αὐτός ἐστιν ὁ καὶ τῆς σαρκὸς τὰς διαθέσεις τοῖς ὀνειδισμοῖς τοῦ πάθους ἐνεργήσας, τέλειος θεὸς καὶ ἄνθρωπος, *εἷς μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων* ἐν ἑκατέραις ταῖς φύσεσι, *λόγος σὰρξ γενόμενος καὶ ἐνῴκησεν ἐν ἡμῖν* αὐτὸς υἱὸς ἀνθρώπου *καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, εἷς* καὶ ὁ αὐτός,

---

15 1. Thess. 4,1 16 cf. Rom. 12,3 17–18 1. Tim. 2,5 23 1. Tim. 2,5 23–24 Joh. 1,14 24 Joh. 6,41

4–558,8 Honorius papa, epist. I ad Sergium Const. 20–21 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,31 21 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,29–15,1

MTO

---

4 φιλονεικίας = intentiones (σκοποὺς – contentiones) 5 εἰσενεχθείσας = introductas (εἰσαχθείσας – illatas, *cf.* 558,2) 6 Ἱεροσολυμιτῶν] Ἱεροσολυμητῶν T 7 ἀδελφοῦ καὶ τῆς O πόλεως] μεγαλοπόλεως M 10 παιδευθεὶς = eruditus (*cf.* 550,5: παιδεύουσα – instruens) παρ' ὑμῶν *om.* O κατηχήθη = instructus (καταρτίζειν – institutus) ἐγγράφως = paginalibus sillabis (in scripto – in scriptis) 10–11 σαφηνισθῆναι = reserari (ἀποκαλύπτειν – explanare, declarare) 11 πεμφθέντων = directarum (ἀποστελλόντων – missarum) ὑμῶν] ὑμῖν M ἡμῶν O 13 ἐπισκέψεως = circumspecteque (περισκέψεως – inspecteque) γράψασαν] γράψαντες T ὀνομασία = uocabulum (= προσηγορία 5×, ἐπωνυμία 3×, ὄνομα 1×, φωνή 1×) 14 εἰσάγειν = generare (*cf.* 556,8: τίκτειν – generare) 15 ὥσπερ ἐλάβομεν] ὡς παρελάβομεν M = sicut percepimus in quo peruenimus = ⟨εἰς ὃ παραγενόμεθα⟩ 16–17 [τῷ φωτὶ] ⟨τῷ σχοινίῳ⟩ = funiculo – (lumine) 20 [μονογενῶς] ⟨μοναδικῶς⟩ = singulariter – (unigenite) ἀδιαιρέτως = ⟨in⟩discrete (*cf.* 550,6) 21 τελεί⟨α⟩ς τῆς θεότητος = plena diuinitate] τελείως MTO 24 ἐνῴκησεν] ἐνοίκησεν O

Item relectum est ex eodem codicio rescriptum epistulae Honorii papae Romani ad eundem Sergium continens ita:

Scripta fraternitatis uestrae suscipimus, per quae intentiones quasdam et nouas uocum quaestiones cognouimus introductas per Sophronium quendam tunc monachum, nunc uero ex auditu episcopum Hierusolimitanae urbis constitutum, aduersus fratrem nostrum Cyrum Alexandrinae ciuitatis antistitem unam operationem domini nostri Iesu Christi conuersis ex heresi praedicantem. qui denique ad uestram fraternitatem Sophronius ueniens quaerellamque huiusmodi deponens multiformiter eruditus petiit de his, quae a uobis fuerat instructus, paginalibus sibi sillabis reserari. quarum litterarum ad eundem Sophronium directarum suscipientes et exemplar intuentes satis prouide circumspecteque fraternitatem uestram scripsisse laudamus nouitatem uocabuli auferentem, quod posset scandalum simplicibus generare.

Nos enim *in quo [peruenimus]* ⟨*percepimus*⟩ *oportet ambulare,* enimuero duce deo peruenimus usque ad *mensuram* rectae *fidei*, quam apostoli ueritatis scripturarum sanctarum funiculo extenderunt, confitentes dominum *Iesum Christum mediatorem dei et hominum*, operatum diuina media humanitate uerbo dei [naturaliter] ⟨secundum subsistentiam⟩ unita – eundemque operatum humana ineffabiliter atque singulariter – assumpta carne ⟨in⟩discrete, inconfuse atque inconuertibiliter plena diuinitate –, et qui coruscauit in carne plena diuinitate miraculis, ipse est et carnis affectus plene deus ⟨et⟩ homo passionis opprobriis operator, *unus mediator dei et hominum* in utrisque naturis; *uerbum caro factum est et habitauit in nobis*, ipse filius hominis *de caelo descendens,*

VPG CBR MNL

1 rescriptum honorii papae L *marg.* codicio] codicello C¹BR codicillo C² codice G coditio N romani] romanae CBR romano G¹ eundem] eum NL 2 continens] contenens B 4 suscipimus] suscepimus B² MNL sucipimus G¹ intentiones] intentionis CB¹R 5 quaestiones] questiones V quescientes P introductas] introducta NL sophronium] sofronium CBR quendam] quemdam L monachum] monacum L 6 hierusolimitanae] hierusolymitanae CB iherosolimitanae G hyerusolimitanae M hierosolimitanae N hyerosolimitanae L fratrem] frater N 7 antistitem] antestitem V CB antistites N antistem L 8 conuersis] conuersi N ex heresi] ex heresim C N ad heresim L qui denique] quidemque VP R uestram] nostram N sophronius] sofronius CBR 9 quaerellamque] querellamque P B¹ M querelamque RG NL petiit] petit G 10 uobis] nobis L sillabis] syllabis CBG ML reserari] reseruari G 11 sophronium] sofronium CBR et *om.* PG CBR MNL (et-ex) circumspecteque] circumspectateque L¹ 14 [peruenimus]] peruenemus C¹ ἐλάβομεν = ⟨percepimus⟩ *om.* VPG CBR MNL duce] ducae P 15 peruenimus] peruenemus C¹ apostoli] apli P N apostholi CB apostolice L 15–16 sanctarum scripturarum G sanctarum] sacrarum L 16 funiculo] finiculo P¹ funiculos G dominum nostrum iesum L 17 hominum] hominem V diuina] de una VP deuina C diu.nam G *ras.* media] aeilia G 17–18 καθ' ὑπόστασιν = ⟨secundum subsistentiam⟩] [naturaliter] VPG CBR MNL 18 humana] humanam CR NL atque] adque C 19 assumpta] adsumpta CB ἀδιαιρέτως = ⟨in⟩discrete] discretae VP¹ discrete P² CBRG MNL atque] adque C inconuertibiliter] inconuentibiliter N diuinitate miraculis et C¹ 19–20 et ... diuinitate *om.* R L 20 coruscauit] corruscauit G et carnis] et in carne B² affectus] afectus CB effectus MNL plene] planae G plenae M (τέλειος) καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CBR MNL 21 opprobriis] obprobriis CRG MNL obpropriis B operator] operatur C¹B¹RG *del.* C²B² unus] unusque C¹BR et hominum] atque hominis L in *om.* NL utrisque] utriusque B L 22 factum] statum B¹ est *om.* P CB¹ MN descendens] discendens V C¹B

καθὼς γέγραπται, *σταυρωθεὶς ὁ κύριος τῆς δόξης*, ὁπόταν ὡμολόγηται τὴν θεότητα μηδαμῶς δύνασθαί τινα ὑπομεῖναι ἀνθρώπινα πάθη, καὶ οὐκ *ἐξ οὐρανοῦ*, ἀλλ' ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου προσελήφθη ἡ σάρξ, δι' ἑαυτῆς γὰρ ἡ ἀλήθεια ἐν τοῖς εὐαγγελίοις οὕτως εἶπεν· *οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ*· δηλαδὴ παιδεύουσα ἡμᾶς, ὅτι τῇ θεότητι ἡνώθη ἡ παθητὴ σὰρξ ἀφράστως καὶ [μονογενῶς] ⟨μοναδικῶς⟩, ὡς διακεκριμένως καὶ ἀσυγχύτως οὕτως καὶ ἀδιαιρέτως δόξῃ ἑνοῦσθαι, ὅπως ἀναμφιλέκτως θαυμαστῷ λόγῳ νοηθείη μενουσῶν τῶν διαφόρων ἑκατέρων φύσεων ἑνοῦσθαι. ᾧτινι ὁ ἀπόστολος συνᾴδων πρὸς Κορινθίους εἶπε· *σοφίαν λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς εἰς δόξαν ἡμῶν πρὸ τῶν αἰώνων, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνω⟨κεν⟩· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν*. ὁπόταν δηλαδὴ ἡ θεότης οὐδὲ σταυροῦσθαι ἠδύνατο οὐδὲ παθῶν ἀνθρωπίνων πεῖραν λαμβάνειν, ⟨ἀλλὰ διὰ τὴν ἄφραστον συνάφειαν τῆς ἀνθρωπίνης καὶ θείας φύσεως⟩, διὰ τοῦτο κατ' ἀμφότερα καὶ θεὸς λέγεται παθεῖν καὶ ἡ ἀνθρωπότης *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατεληλυθέναι* μετὰ τῆς θεότητος. ὅθεν καὶ ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ προδήλως ἐκ τῆς θεότητος προσελήφθη ἡ ἡμετέρα φύσις, *οὐχ ἁμαρτία* ἐν ἐκείνῃ δηλαδὴ ἡ φύσις ἡ πρὸ τῆς ἁμαρτίας κτισθεῖσα, οὐχ ἥτις μετὰ τὴν παράβασιν ἐφθάρη. Χριστὸς γὰρ ὁ κύριος *ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας* παραγενόμενος *τὴν ἁμαρτίαν ἀφείλατο τοῦ κόσμου, καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν*, καὶ *μορφὴν δούλου λαβὼν ἐν σχήματι εὑρέθη ὡς ἄνθρωπος*, ἐπειδὴ γὰρ *χωρὶς ἁμαρτίας* συνελήφθη ἐκ πνεύματος ἁγίου, διὰ τοῦτο καὶ *χωρὶς ἁμαρτίας* ἐστὶν ὁ τόκος ὁ ἐκ τῆς ἁγίας ἀχράντου παρθένου καὶ θεοτόκου ⟨οὐδεμιᾶς⟩ μετασχὼν πείρας τῆς ἁμαρτησάσης φύσεως. τὸ γὰρ τῆς σαρκὸς ὄνομα κατὰ δύο τρόπους διὰ τῶν θείων λογίων ἐπὶ

1 1. Cor. 2,8 4 – 5 Joh. 3,13 9 – 13 1. Cor. 2,6 – 8 15 – 16 Joh. 6,41 18 cf. Hebr. 1,15 19 Rom. 8,3 20 cf. Joh. 1,29 Joh. 1,16 21 + 22 Phil. 2,7 cf. Hebr. 4,15

MTO

1 τῆς δόξης = maiestatis (*cf.* 550,12) (gloriae) ὡμολόγηται] ὁμολογῆται T 2 μηδαμῶς (= nullas) 6 [μονογενῶς] ⟨μοναδικῶς⟩ = singulariter διακεκριμένως = discrete (*cf.* 548,20) 7 δόξῃ = uidetur 8 διαφόρων] διαφορῶν M ᾧτινι] ὥντινι M πρὸς τοὺς κορινθίους M 10 σοφίαν τὴν ἐν T 10 – 11 μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην O 11 πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν = NT 12 ἔγνω⟨κεν⟩] ἔγνω MTO (= Pap. 46) τῆς δόξης (*cf.* 550,1) 14 πεῖραν λαμβάνειν = experiri uel perpeti 14 – 15 sed … naturae = ⟨ἀλλὰ … φύσεως⟩ *om.* MTO 15 κατ' ἀμφότερα = [ut ubique] ⟨in utrisque⟩ (ὡς πανταχοῦ) 18 ἁμαρτία ἐν] ἁμαρτίαν O 19 παραγενόμενος] γενόμενος = NT (ueniens – factus) 21 εὑρέθη] ηὑρέθη T 23 nullum = ⟨οὐδεμιᾶς⟩ *om.* MTO

unus atque idem, sicut scriptum est, *crucifixus dominus maiestatis*, dum constet diuinitatem nullas posse humanas perpeti passiones et non *de caelo*, sed de sancta est assumpta caro dei genetrice, nam per se ueritas in euangelio ita inquid: *nullus ascendit in caelum, nisi qui de caelo descendit filius hominis qui est in caelo*, profecto nos instruens, quod diuinitati unita est caro passibilis ineffabiliter atque singulariter, ut discrete atque inconfuse sic ⟨et⟩ indiuise uideretur coniungi, ut nimirum [stupenda mente] mirabiliter manentibus utrarumque naturarum differentiis cognoscatur uniri. cui apostolus concinens ad Corinthios ait: *sapientiam loquimur inter perfectos, sapientiam uero non huius saeculi neque principum huius saeculi qui destruuntur, sed loquimur dei sapientiam et misterio absconditam, quam praedistinauit deus ante saecula in gloriam nostram, quam nemo principum huius saeculi cognouit. si enim cognouissent, numquam dominum maiestatis crucifixissent.* dum profecto diuinitas nec crucifigi potuit nec passiones humanas experiri uel perpeti, sed propter ineffabilem coniunctionem humanae diuinaeque naturae, idcirco ut ubique et deus dicitur pati et humanitas *e celo* cum diuinitate *descendisse.* unde et unam uoluntatem fatemur domini Iesu Christi, quia profecto a diuinitate assumpta est nostra natura, non culpa ⟨in⟩ illa profecto ⟨natura⟩, quae ante peccatum creata est, non quae post praeuaricationem uitiata. Christus enim dominus *in similitudinem carnis peccati* ueniens *peccatum mundi abstulit, et de plenitudine eius* ⟨*nos*⟩ omnes accepimus, et *formam serui accipiens habitu inuentus ut homo est*, quia *sine peccato* conceptus de spiritu sancto, etiam *absque peccato* est partus de sancta et inmaculata uirgine ⟨et⟩ dei genetrice nullum experiens contagium uiciatae naturae. carnis enim uocabulum

---

VPG CBR MNL

---

1 unus] onus B^1 atque] adque C maiestatis] magistatis B^1 2 humanas] humanes C assumpta] adsumpta CB 3 genetrice] genitrice RG ML euangelio] euungelio L ita inquid] ait G inquid] inquit VG ML nullus = nemo 4 nisi] nis B^1 descendit] discendit V C^1 instruens] instrues N 5 atque^1] adque C atque^2] adque C 6 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CBR MNL coniungi] coniugi VP ut *om.* G θαυμαστῷ λόγῳ = [stupenda mente] + mirabiliter manentibus] man.entibus G *ras.* 7 cognoscatur] cognuscatur V cognoscamus C^1B concinens] continens R L 7–8 corinthios] corintheus CB^1 chorinthios G 8 sapientiam^1] sapientia L loquimur] loquitur C^1 inter perfectos] interfectos P (p-f) sapientiam^2] sapientia L huius saeculi] husseculi P saeculi] mundi G 8–9 neque … saeculi *om.* VPG N 9 destruuntur] distruuntur CB^1 sed qui loquimur G et = in? misterio] ministerio VPG mysterio CB L 10 praedistinauit] praedestinauit MNL saecula] saeculam N in gloriam nostram ante saecula G (!) principum] principium N 11 dominum] domini V^1 maiestatis] aiestatis V^1 magestatis B^1 gloriae MNL 12 dum perfecte profecto C^1B^1 (pro – per) uel perpeti B^2 *del.* 13 coniunctionem] coniunctio P^1 humanae C^2 *marg.* diuinaeque] diuinecque V diuineque PG B^1 NL ut] et C^1R ut C^2 *add.* B^2 *del.* et *om.* CR 14 e celo] eccelo VPG N de caelo M^1 e celo cum] et locum R descendisse] discendisse CB^1 15 domini nostri iesu C^1G assumpta] assumta P adsumpta CB ἡμετέρα = nostra] nostri VPG CR MNL nostre B^1 nostra B^2 16 ἐν = ⟨in⟩ *om.* VPG CBR MNL ἡ φύσις = ⟨natura⟩ *om.* VPG CB MNL quae] qui N 17 praeuaricationem] praeuaricatione CB^1 uitiata] uiata P^1 uiciata CBR dominus] deus M^2 similitudinem] similitudine VPG 18 ἡμεῖς = ⟨nos⟩ *om.* VPG CBR MNL accepimus] actipiens P accipimus N 19 formam] forma VP CB^1 accipiens] suscipiens CBR ML silscipiens N habitu] abitu V^1 habita G conceptus] conceptu L 20 sancto *om.* M absque] sine N inmaculata] immaculata ML καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CBR MNL 21 genetrice] genetricae VP^2 genitrice RG MNL genitrice et nullum N uiciatae] ui. .e P^1 uiate P^2 uicittae C^2 uiciate BR uicii G uitiate NL

καλῷ καὶ ἐπὶ κακῷ ἔγνωμεν λαμβάνεσθαι, καθὼς γέγραπται· *οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις εἰς τὸν αἰῶνα, διότι εἰσὶ σάρξ.* καὶ ὁ ἀπόστολος· *σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι,* καὶ πάλιν· *τῷ νῷ δουλεύω τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας· θεωρῶ δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλοτίζοντά με ⟨ἐν⟩ τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας, ὅς ἐστιν ἐν τοῖς μέλεσί μου.* καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἐπὶ κακῷ ἀπολύθως εἴωθε νοεῖσθαί τε καὶ λέγεσθαι. ἐπ' ἀγαθῷ δὲ οὕτως Ἠσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· *ἐλεύσεται ἅπασα σὰρξ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν μου.* καὶ ἐν τῷ Ἰώβ· *ἐν τῇ σαρκί μου ὄψομαι τὸν θεόν,* καὶ ἀλλαχοῦ· *ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ,* καὶ ἄλλα διάφορα, οὐ προσελήφθη οὖν, καθὼς εἰρήκαμεν, ἀπὸ τοῦ σωτῆρος ἡ ἁμαρτήσασα φύσις, ἡ *ἀντιστρατευομένη τῷ νόμῳ τοῦ νοός,* ἀλλ' *ἦλθε ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός,* τουτέστι τὴν ἁμαρτήσασαν τοῦ ἀνθρωπείου γένους φύσιν. *ἕτερος* γὰρ *νόμος τοῖς μέλεσιν* ἢ θέλημα διάφορον ἢ ἐναντίον οὐ γέγονεν ἐν τῷ σωτῆρι, ἐπειδὴ καὶ ὑπὲρ νόμον ἀνθρωπίνης [φύσεως] ⟨αἱρέσεως⟩ ἐτέχθη. κἂν γὰρ γέγραπται· *οὐκ ἦλθον ποιῆσαι τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός,* καί· *οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὅπερ σὺ θέλεις, πάτερ* καὶ ἄλλα τοιουτότροπα, οὐκ εἰσὶ ταῦτα διαφόρου θελήματος, ἀλλὰ τῆς οἰκονομίας τῆς ἀνθρωπότητος τῆς προσληφθείσης. ταῦτα γὰρ δι' ἡμᾶς ἐλέχθη, οἷς δέδωκε παράδειγμα, *ἵνα τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ ἑψώμεθα,* ὁ τῆς εὐσεβείας διδάσκαλος τοὺς μαθητὰς διδάσκων, ἵνα μὴ τὸ ἴδιον ἕκαστος ἡμῶν, ἀλλὰ τὸ τοῦ κυρίου μᾶλλον ἐν πᾶσι προτιμήσῃ θέλημα.

Ὁδῷ τοίνυν βασιλικῇ πορευόμενοι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν θηρευτῶν τὰς περικειμένας παγίδας ἐκφεύγοντες *πρὸς λίθον* τὸν ἡμέτερον μὴ προσκρούσωμεν *πόδα,* τοῖς Ἰδουμαίοις, τουτέστι τοῖς γηΐνοις ⟨καὶ⟩ αἱρετικοῖς τὰ οἰκεῖα καταλιμπάνοντες, μήτε εἰς ἴχνος ποδὸς γῆς, τουτέστιν εἰς τὴν φαύλην αὐτῶν διδασκαλίαν, παντὶ τρόπῳ αἱ διάνοιαι ἡμῶν προσψαύσωσιν, ὅπως δυνηθῶμεν καταντῆσαι πρὸς τοὺς πατρῴους ὅρους ταῖς τρίβοις

1–2 Gen. 6,3 2–3 1. Cor. 15,50 3–4 Rom. 7,25 4–6 Rom. 7,23 7–8 Is. 66,23 8–9 Iob 19,26 9 Is. 40,5; Lc. 3,6 11 Rom. 7,23 Lc. 19,10 12 Rom. 7,23 14–15 Joh. 6,38 15 Mt. 26,39 16 cf. Joh. 20,31 18 cf. 1. Petr. 2,21 21 cf. Ps. 91,92; Mt. 4,6 22 cf. 3. Reg. 18,18

---

20 cf. Sophronius Hieros., p. 438,6

MTO

---

1 καθὼς γέγραπται *om.* O 2 εἰς τὸν αἰῶνα = ⟨in aeternum⟩? 5 in = ⟨ἐν⟩ *om.* MTO ὅς] ὅ TO 7 ἅπασα] πᾶσα O 8–9 Iob 19,26 = Vulg.! 12 ἀνθρωπείου] ἀνθρωπίνου T 13 ἢ[2] *om.* O 14 [φύσεως] ⟨αἱρέσεως⟩ = conditionis 16 τοιουτότροπα] τοιουτοτρόπα T 17 δέδωκε] δέδοται O παράδειγμα = exemplum (ὑπογραμμὸν = NT) 18 ἑψώμεθα = assequamur (ἀκολουθήσωμεν = NT) ἑψώμεθα M *marg.* ἀκολουθήσωμεν = M *txt.* ὁ τῆς εὐσεβείας = pius 22 atque = ⟨καὶ⟩ *om.* MTO 24 καταντῆσαι πρὸς] κατανοῆσαι M

duobus modis sacris elogiis boni malique cognouimus nuncupari, sicut scriptum est: *non permanebit spiritus meus in hominibus istis ⟨in aeternum⟩, quia caro sunt.* et apostolus: *caro et sanguis regnum dei non possidebunt*, et rursum: *mente seruio legi dei, carne autem legi peccati* et: *uideo ⟨autem⟩ aliam legem in membris meis oppugnantem legi mentis meae et captiuum me trahentem in legem peccati, quae est in membris meis.* et alia multa huiusmodi in malo absolute solent intellegi uel uocari. in bono autem ita Esaia propheta dicente: *ueniet omnis caro in Hierusalem et adorabit in conspectu meo.* et Iob: *in carne mea uidebo deum*, et alias: *uidebit omnis caro salutare dei*, et alia diuersa.
non est ⟨itaque⟩ assumpta, sicut praefati sumus, a saluatore uitiata natura, *quae repugnaret legi mentis eius,* sed *uenit querere et saluare quod perierat*, id est uitiatam generis humani naturam. nam *lex alia in membris* aut uoluntas diuersa non fuit uel contraria saluatori, quia super legem natus est humanae conditionis. et si quidem scriptum est: *non ueni facere uoluntatem meam, sed eius qui misit me patris*, et: *non quod ego uolo, sed quod tu uis, pater,* et alia huiusmodi, non sunt haec diuersae uoluntatis, sed dispensationis humanitatis assumptae. ista enim propter nos dicta sunt, quibus *dedit exemplum, ut assequamur uestigia eius*, pius magister discipulos imbuens, ut non suam unusquisque nostrum, sed potius domini in omnibus praeferat uoluntas.

Uia igitur regia incedentes dextrorsum uel sinistrorsum uenatorum laqueos circumpositos euitantes *ad lapidem pedem* nostrum minime offendamus, Idumeis, id est terrenis atque hereticis propria relinquentes, nec uestigium quidem pedis sensus nostri terram, id est prauam eorum doctrinam omnimodo atterentes, ad id quo tendimus, hoc est fines

VPG CBR MNL

1 elogiis] eulogiis R eloquiis L boni malique] bonum aliquo MNL nuncupari] noncupari P M nonconpari G 2 spiritus ... istis] meis in istis omnibus G hominibus] omnibus N εἰς τὸν αἰῶνα = ⟨in aeternum⟩ *om.* VPG CBR MNL sunt] est L apostolus] apostulus P apostholus B 4 δὲ = ⟨autem⟩ *om.* VPG CBR MNL membris] menbris BG NL oppugnantem] obpugnantem CB MNL 5 αἰχμαλωτίζοντά με = captiuum me trahentem legem] lege CR membris] menbris G 6 absolute] obsolute N intellegi] intelligi RG ML esaia] esaie V esia P^{1} ysaia G isaia M aesaia N esaya L 7 propheta *om.* VPG dicente] dicentem NL caro] cari B^{1} hierusalem] ierlm N hyerusalem L adorabit] adorauit VPG $CB^{1}R$ N 8 alias et uidebit NL uidebit] uidebi M^{1} omnis] hominis G 9 οὖν = ⟨itaque⟩ *om.* VPG CBR MNL assumpta] adsumpta P^{1} CB praefati] praefecti B uitiata] uiciata P CBR M natura] naturae G 9–10 repugnaret] repugnare $CB^{1}R$ repugnaret . .legi P *ras.* 10 legi] legem $C^{1}B^{1}R$ legim $C^{2}B^{2}$ mentis] mentes VP B querere] quaerere CB M uitiatam] uicitam B^{1} uiciatam $B^{2}R$ M 11 naturam] natura P N in membris] in menbris G L inembris N 12 conditionis] condicionis V 13 uoluntatem] uolontatem C sed *om.* N 14 tu uis] tuus N uoluntatis] uolontatis C dispensationis] dispositionis G 15 humanitatis *om.* G assumptae] adsumptae CB 16 assequamur] asseqmur V^{1} asseqamur V^{2} sequamur $C^{1}R$ adsequamur $C^{2}B$ N discipulos] discipulus P^{1} imbuens] impuens V^{1} inbuens CRG 17 potius] pocius G praeferat] preferatur M uoluntas] uolontatem C uoluntatem BRG 18 incedentes dextrorsum] incedenfes destrorsum L uel M *add.* sinistrorsum] sinestrorsum VP^{2} sinistrum G uenatorum] uenectorum L 19 euitantes] seuitantes B^{1} offendamus] offendant C^{2} idumeis] idomeis CB id *om.* P 20 atque] adque C hereticis] heticis M^{1} relinquentes ut nec B^{2} uestigium] uestigio B^{2} pedis id est sensus B^{2} 21 doctrinam eorum G omnimodo] omnimo B^{1} omnino B^{2} atterentes] acterentes VP adterentes CB quo] quod VPG CBR NL fines] finis V^{2} fides MNL

τῶν ἡγουμένων ἡμῶν βαδίζοντες. καὶ κἂν εἴ τινα ψελλίζοντες, ἵνα οὕτως εἴπωμεν, ἐπεχείρησαν προφέροντες ἐκθέσθαι τυποῦντες αὐτοὺς ἐν σχήματι [διδασκάλων] ⟨τρεφόντων⟩, ὅπως δυνηθῶσι τὰς διανοίας [τυπῶσαι] ⟨διδάσκειν⟩ τῶν ἀκροατῶν. οὐ χρὴ ταῦτα πρὸς δόγματα ἐκκλησιαστικὰ μεταστρέφειν, ἅπερ οὐδὲ σύνοδοι κατεξέτασαν οὐδὲ αὐθεντίαι κανονικαὶ ἔδοξαν σαφηνίζειν, ἵνα μίαν ἢ δύο ἐνεργείας τις τολμήσῃ ἐπὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ κηρύξαι, ἃς οὐδὲ εὐαγγελικὰ οὐδὲ ἀποστολικὰ γράμματα οὐδὲ συνοδικαὶ κρίσεις ⟨περὶ τούτων γενόμεναι⟩ φαίνονται ὁρίσασαι, εἰ μὴ ⟨ἴσως⟩, ὡς προείπομεν, τινὲς ψελλίζοντές τινα ἐδίδαξαν συγκαταβαίνοντες πρὸς τὸ τυποῦν τὰς διανοίας καὶ ἐννοίας τῶν ἔτι νηπιαζόντων, ἅτινα πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ δόγματα φέρεσθαι οὐκ ὀφείλει, ἅπερ εἷς ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ λογισμῷ πλημμυρῶν ὡς οἰκείαν γνώμην προφέρει.

ὅτι γὰρ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ, *δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο*, εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐνεργῶν τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, τελείως αἱ θεῖαι γραφαὶ καὶ φανερῶς ἀποδεικνύουσι. πότερον δὲ διὰ τὰ ἔργα τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος μία ἢ δύο ἐνέργειαι ὦφελον παραγόμεναι λέγεσθαι ἢ νοεῖσθαι, ταῦτα πρὸς ἡμᾶς ἀνήκειν οὐκ ὦφελον, ἀλλὰ καταλιμπάνομεν ταῦτα τοῖς γραμματικοῖς ἤγουν τεχνογράφοις, οἵτινες εἰώθασι τοῖς παισὶν ἐν τῷ παραγωγὰς ποιεῖν τὰ ἐφευρισκόμενα παρ' αὐτοῖς ὀνόματα πιπράσκειν. ἡμεῖς γὰρ οὐ μίαν ἐνέργειαν ἢ δύο τὸν κύριον [ἡμῶν] Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸ αὐτοῦ ἅγιον πνεῦμα διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν παρελάβομεν, ἀλλὰ πολυτρόπως ἔγνωμεν αὐτὸν ἐνεργοῦντα· γέγραπται γάρ· *ὃς οὐκ ἔχει τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.* καὶ πάλιν· *οὐδεὶς δύναται λέγειν κύριον Ἰησοῦν εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσί, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσίν, ὁ αὐτὸς δὲ κύριος· καὶ διαρέσεις ἐνεργειῶν εἰσίν, ὁ αὐτὸς δὲ θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.* ἐὰν γὰρ αἱ *διαιρέσεις τῶν ἐνεργειῶν* πολλαί εἰσι, καὶ ταύτας πάσας *ὁ θεὸς ἐν* πᾶσι *τοῖς μέλεσι* τοῦ πεπληρωμένου σώματος *ἐνεργεῖ*, πόσῳ μᾶλλον ἐν *τῇ κεφαλῇ* ἡμῶν Χριστῷ τῷ κυρίῳ ταῦτα δύνανται πληρέστατα ἁρμοσθῆναι, ὅπως καὶ *ἡ κεφαλὴ* καὶ τὸ σῶμα ἓν εἴη τέλειον, ἵνα δηλαδὴ συνδράμῃ, ὡς γέγραπται, *εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ*

---

11 Joh. 1,3   19–20 Rom. 8,9   20–23 1. Cor. 12,3–6   23–24 cf. Rom. 7,5   24–25 cf. Eph. 4,15   26–556,1 Eph. 4,13

MTO

---

2 προφέροντες] προσφέροντες M   αὐτοὺς] ἑαυτοὺς O   2–3 [διδασκάλων] ⟨τρεφόντων⟩ = nutritorum   3 [τυπῶσαι] ⟨διδάσκειν⟩ = inbuere (*cf.* 554,8: τυποῦν – informandas)   5 ἐνεργείας = energias!   τις *om.* O   6 κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ O   ἰησοῦ = ⟨iesu⟩?   7 super his habita = ⟨περὶ τούτων γενόμεναι⟩ *om.* MTO   φαίνονται ὁρίσασαι] φέρονται ὁρίσασθαι O   fortassis = ⟨ἴσως⟩ *om.* MTO   10 ὀφείλει] ὠφελεῖ M   ὤφειλεν O   προφέρει = explicare   13–14 μία ἢ = ⟨una aut⟩?   14 ὦφελον] ὤφειλον M   παραγόμεναι = deriuatae (παρηγμένα – peruenire, *cf.* 554,16: παραγωγάς)   15 ὦφελον] ὤφειλον MT   ἤγουν τεχνογράφοις = ⟨aut rhetoricis⟩?   17 [ἡμῶν] *om. lat.*   19 οὗτος] οὕτως T   20 κύριον ἰησοῦν] κύριος ἰησοῦς T (= NT + lat.)   21–22 δὲ αὐτὸς M   22 ἐνεργειῶν = operationum! (ἐνεργημάτων = NT)   24 πεπληρωμένου = pleni   πόσω δὲ μᾶλλον M   26 συνδράμῃ] σύνδρομοι O   ὡς γέγραπται O *lac.*

patrios, peruenire possumus ducum nostrorum semita gradientes. et si forte quaedam balbutientes, ut ita dicamus, nisi sunt proferentes exponere formantes se in specimen [nutritorum] ⟨doctorum⟩ ut possint mentes inbuere auditorum. non oportet ad dogmata haec ecclesiastica retorquere, quae neque sinodales apices super hoc examinantes neque auctoritates canonicae uisae sunt explanasse, ut unam uel duas energias aliquis praesumat ⟨Iesu⟩ Christi domini praedicare, quas neque euangelicae uel apostolicae litterae neque sinodalis examinatio super his habita uisae sunt terminasse, nisi fortassis, sicut praefati sumus, quidam aliqua balbutiendo docuerunt condescendentes ad informandas mentes atque intellegentias paruulorum, quae ad ecclesiastica dogmata trahi non debent, quae unusquisque in sensu suo habundans uidetur utcumque propriam sententiam explicare. nam quia dominus Iesus Christus filius ac uerbum dei, *per quem facta sunt omnia*, ipse sit unus operator diuinitatis atque humanitatis, plenae sunt sacrae litterae ⟨et⟩ luculentius demonstrantes. utrum autem propter opera diuinitatis et humanitatis ⟨una aut⟩ geminae operationes debent deriuatae dici uel intellegi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea grammaticis ⟨uel rhetoricis⟩, qui solent paruulis exquisita deriuando nomina uendicare. nos enim non unam operationem uel duas dominum ⟨nostrum⟩ Iesum Christum eiusque sanctum spiritum sacris litteris percepimus, sed multiformiter cognouimus operatum; scriptum est enim: *si quis spiritum Christi non habet, hic eius non est.* et alibi: *nemo potest dicere dominus Iesus nisi in spiritu sancto. diuisiones uero gratiarum sunt, idem autem spiritus; et diuisiones ministrationum sunt, idem autem dominus; et diuisiones operationum sunt, idem uero deus, qui operatur omnia in omnibus.* si enim *diuisiones operationum* multae sunt, et has omnes *deus* in membris omnibus pleni corporis *operatur*, quanto magis *capiti* nostro Christo domino haec possunt plenissime coaptari, ut ⟨et⟩ *caput* et corpus unum sit perfectum, ut profecto occurrat, sicut scriptum est, *in*

VPG CBR MNL(3)

1 patrios] proprios R possumus] possimus CBG semita] semitam MNL 1–2 quaedam] quedam VP (quidam?) 2 balbutientes] balbucientes BR dicamus] dicam; C dicam R specimen] spicimen VP NL 3 διδασκάλων = [nutritorum] ⟨doctorum⟩ *om.* VPG CBR MNL ut ... 559,1 nos *om.* L (*folium?*) possint] possent C inbuere] imbuere V B M oportet] oportit CB¹ 4 haec *om.* VPG ecclesiastica] haecclesiastica P aecclesiastica G aecclaesiastica N sinodales] synodales RG MN 5 auctoritates] auctoritatis V¹ uisae] iusse N energias (ἐνεργείας) 6 ἰησοῦ = ⟨iesu⟩? apostolicae] apostholicae C 7 sinodalis] synodalis G MN his habita] auita MN uisae] uisse N fortassis] fortasis G 8 quidam] quidem VP balbutiendo] balbuciendo BR M condescendentes] condiscendentes CB¹ 9 atque] adque C intellegentias] intelligentias RG M paruulorum] paruolorum V N quae] quia B² 10 sensu] senso P CB¹ habundans] abundans CB utcumque] utque P¹ explicare] explecare C 11 christus V *add.*, *om.* R 12 atque] adque C plenae] plene VP B¹R NL sacrae] sacri V² sacre P B¹ N καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CBR MN 13 μία ἢ = ⟨una aut⟩ *om.* VPG CBR MN 14 operationes] operationis CR debent] debebent VP¹ debeant M deriuatae] deribatae VP intellegi] intelligi RG M ista] istas V pertinere] pertenere C¹B¹ 15 grammaticis] gramaticis CBR ἤγουν τεχνογράφοις = ⟨uel rhetoricis⟩ *om.* VPG CBR MN exquisita] exquesita CB deriuando] deribando V diribando P dirriuando C diriuando BG 16 uendicare] uindicare VPG M uenditare CB non *om.* N ἡμῶν = ⟨nostrum⟩? 17 multiformiter] multiformi N 17–18 cogno..imus P *ras.* 18 est¹ B² *add.* enim] en.. P *ras.* non est eius M est²] habet VP 19 diuisiones] diuisionem VP 20 spiritus ... autem *om.* MN spiritus] pp̄r̄s̄ P (s-p) 21 diuisiones uero operationum G 22 sunt multae sunt G membris] menbris N pleni] plenae CB² plene B¹R plenis N 23 quanto] quantum C¹B¹R capiti] capito G possunt] possint VP 24 ὅπως καὶ = ut ⟨et⟩ *om.* VPG CB MN ue ⟨et⟩ R caput] capud V perfectum] fectum N

πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ ἐν ἄλλοις, τουτέστιν *ἐν τοῖς μέλεσι* τοῖς ἰδίοις, τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ πολυτρόπως ἐνεργεῖ, *ἐν ᾧ ζῶσι καὶ κινοῦνται καὶ εἰσί*, πόσῳ μᾶλλον δι' ἑαυτοῦ *τοῦ μεσίτου θεοῦ καὶ ἀνθρώπων* πληρέστατα καὶ τελειότητα καὶ πολυτρόπως καὶ ἀφράστως ἡμᾶς δέον ἐστὶν ὁμολογεῖν τῇ κοινωνίᾳ ἑκατέρας φύσεως αὐτῶν ἐνεργεῖν.

Καὶ ἡμᾶς μὲν χρὴ κατὰ τὰ θεσπίσματα τῶν θείων λογίων φρονεῖν καὶ [ἀναπνεῖν] ⟨προσδοκεῖν⟩ ἐκεῖνα δηλαδὴ ἀνατρέποντας, ἅτινα καινισμῷ φωνῆς γινώσκονται ταῖς ἁγίαις τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαις σκάνδαλα τίκτειν, μήπως οἱ νηπιάζοντες τῇ ἐπωνυμίᾳ τῶν δύο ἐνεργειῶν προσκόψαντες τὴν Νεστοριανὴν μανίαν ἡμᾶς φρονεῖν νομίσωσιν, ἢ ἐὰν [δηλαδὴ] ⟨ὄντως⟩ πάλιν μίαν ἐνέργειαν τοῦ κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογητέαν εἶναι δοξάσωμεν, τὴν μωρὰν τῶν Εὐτυχιανιστῶν ταῖς ἐμβροτήτοις ἀκοαῖς ἄνοιαν ὁμολογεῖν νομισθῶμεν, παραφυλαττόμενοι, ἵνα μὴ ὧν τὰ μάταια καὶ κενὰ ὅπλα συνεκαύθησαν, τούτων αἱ τέφραι ἀνακαινίσωσι τοὺς πύρσους ἀναζωπυρηθέντας τῶν φλογοφόρων ζητήσεων, ἁπλότητι καὶ ἀληθείᾳ ὁμολογοῦντες τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργοῦντα ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἀνθρωπίνῃ φύσει βέλτιον ὑπολαμβάνοντες, ἵνα οἱ μάταιοι τῶν φύσεων σταθμισταὶ ἀργοὶ καὶ [παγανικώτατοι] ⟨πραγματικώτατοι⟩ φιλόσοφοι τύφον ἔχοντες καὶ οἰδαίνοντες καθ' ἡμῶν ἐπιψοφήσωσι ταῖς φωναῖς τῶν βατράχων, εἴπερ ἵνα οἱ ἁπλούστεροι καὶ *ταπεινοὶ τῷ πνεύματι* λαοὶ τῶν Χριστιανῶν δυνηθῶσι μένειν νήστεις. οὐδεὶς γὰρ *ἀπατήσει διὰ φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης* τοὺς μαθητὰς τῶν ἁλιέων τοὺς ἑπομένους τῇ τούτων διδασκαλίᾳ· πᾶσα γὰρ ἡ ὑπόθεσις ἡ πετρώδης καὶ περιρρέουσα πανούργου συλλογισμοῦ ἐν τοῖς τούτων δικτύοις συνετρίβη.

---

1 cf. Rom. 7,5 2 Act. 17,28 3 1. Tim. 2,5 12 cf. Ez. 39,9 – 10 18 Mt. 5,3 19 Col. 2,8

---

17 – 18 cf. Gregorius Nyss., c. Eunomium, PG 45,540 B 19 – 20 cf. Leo papa, epist. 164 ad Leonem, ACO II 4 p. 111,5

MTO

---

3 τελειότητα] τελέστατα O 5 αὐτῶν] αὐτοῦ T αὐτὸν O 6 – 7 [ἀναπνεῖν] ⟨προσδοκεῖν⟩ = sperare (spirare) 8 τίκτειν = generare (*cf.* 548,14) νηπιάζοντες = lactantes (γαλακτοτρέφοντες – paruuli) 10 [δηλαδὴ] ⟨ὄντως⟩ = certe (profecto) [ἡμῶν] *om.* lat. 11 εὐτυχιανιστῶν] εὐτυχιανιτῶν O ἐμβροτήτοις] ἐμβροτίτοις TO 13 πύρσους] πυρσοὺς O ἀναζωπυρηθέντας διὰ τῶν M 14 ζητήσεων] ζητίσεων O 15 βέλτιον = electius βέλτιον μᾶλλον ὑπολαμβάνοντες TO 16 [παγανικώτατοι] ⟨πραγματικώτατοι⟩ = negotiosi 17 τύφον ἔχοντες = typhantes 18 εἴπερ] ἤπερ O = ⟨siquidem⟩ 19 νήστεις] νῆστις O 20 ἡ[1] *om.* O 21 περιρρέουσα] περιρριρέουσα M

uirum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi. si enim in aliis, id est *in membris* suis, spiritus Christi multiformiter operatur, *in quo uiuunt, mouentur et sunt*, quanto magis per semetipsum *mediatorem dei et hominum* plene ac perfecte multisque modis et ineffabilibus confiteri nos communione utriusque naturae ⟨eorum⟩ condecet operatum.

Et nos quidem secundum sanctiones diuinorum eloquiorum oportet sapere uel sperare illa uidelicet refutantes, quae nouae uocis noscuntur sanctis dei ecclesiis scandala generare, ne aut duarum operationum uocabulo offensi lactantes Nestoriana nos uesania sapere arbitrentur, aut certe, si rursum unam operationem domini Iesu Christi fatendam esse censuerimus, stultam Eutichianistarum attonitis auribus dementiam fateri putemur, praecauentes, ne quorum ⟨uana et⟩ inania arma conbusta sunt, eorum cineres rediuiuos ignes flammiuomarum denuo renouent questionum, simpliciter atque ueraciter confitentes dominum Iesum Christum unum operatorem diuinae atque humanae naturae electius arbitrantes, ut uani naturarum ponderatores otiosi atque negotiosi typhantes et turgidi aduersus nos insonent uocibus ranarum philosophi, [quam] ⟨siquidem⟩ ut simplices et *humiles spiritu* populi Christiani possint remanere ieiuni. nullus enim *decipiat per philosophiam et inanem fallaciam* discipulos piscatorum eorum [enim] doctrinam sequentes; omnia ⟨enim⟩ argumenta scopulosa disputationis callide atque fluctiuaga intra eorum retia sunt collisa.

VPG CBR MN

1 mensuram] mensura CR 2 membris] menbris N 3 quanto] quantum CB^1R ac] hac P 4 confiteri nos VPG *bis* communione] communionem M utriusque] utrisque B^1 αὐτῶν = ⟨eorum⟩ *om.* VPG CBR MN 4 – 5 condecet et operatum VPG MNL 5 operatum] operatam G 6 sanctiones] sanctionis C^1R 7 quae] quae quidem CB^2R qui N uocis] uoces CBR M 8 offensi] ofensi B lactantes] luctantes G nestoriana] nestorianam B^2 uesania] uesiana C^1R uesaniam B^2 sapere] sapore G rapere M repere N 9 rursum] rorsum V rursus CBR unam] hunam P^1 domini nostri iesu M fatendam] fatenda VPG CR N 10 censuerimus] censeremus C^1 censaremus B^1 censeamus C^2B^2 stultam] stulta N eutichianistarum] euthichianistarum M eunuchianistarum N attonitis] adtonitis CB dementiam] clementiam N fateri] pateri VPG (f-p) 10 – 11 praecauentes] praecabentes P 11 μάταια καὶ = ⟨uana et⟩ *om.* VPG CBR MN inania] inana CB^1 conbusta] combusta P cineres] cinerem N rediuiuos] rediuibos VP ignes] ignis P CBR N 12 flammiuomarum] flammiuomerum CB^1R renouent] renobent VP 13 unum] onum P operatorem] operatorum VPG atque] adque C humanae] umane P 14 uani] bani VP boni G atque ut uani N otiosi] otiose C ocioso B ociose R ociosi G atque *om.* CBR negotiosi] negucio C negocio BR typhantes] thypantes V sythiphantes CBR 15 ranarum] uanarum R philosophi] filosophi CB εἴπερ = [quam] ⟨siquidem⟩ *om.* VPG CBR MN simplices] simplici VP 16 christiani] cristiani C possint] possent CB^1R possunt G ieiuni] ieiunii N 16 – 17 philosophiam] phylosophiam V filosophiam CB 17 inanem] inanam R inanem philosophiam et G fallaciam] falaciam P fallatiam BG N discipulos] dicipulos G^1 [enim] *om.* MN 18 γὰρ = ⟨enim⟩ *om.* VPG CBR MN scopulosa] scopolosae C^1 scopulosae $C^2B^2G^2$ scopulose B^1G^1 scopulo R disputationis] disputionis M callide] callidae B^2 M callida B^3G atque] adque C fluctiuaga] fluctigaua VP fluctia C^1 fluctigaba C^2 (!) fluctiue R fluctiga N (!) fluctiuaga quam intra B^3 19 retia] recia RG collisa] conlisa CB^1 N 19 – 559,1 conlisa euademus haec B^3

Ταῦτα μεθ' ἡμῶν ἡ ἀδελφότης ἡ ὑμετέρα κηρύξει, καθὼς καὶ ἡμεῖς ταῦτα μεθ' ὑμῶν ὁμοψύχως κηρύσσομεν προτρέποντες ὑμᾶς, ἵνα τὴν εἰσαχθεῖσαν προσηγορίαν τῆς νέας φωνῆς τῆς μιᾶς ἢ τῶν δύο ἐνεργειῶν ἐκφεύγοντες ἕνα μεθ' ἡμῶν τὸν κύριον *Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ* τοῦ ζῶντος, *θεὸν ἀληθινὸν* ἐν δύο φύσεσιν ἐνεργοῦντα τὰ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ ἑνότητι καθολικῇ κηρύξητε.

Ἡ ὑπογραφή

Ὁ θεός σε ἐρρωμένον φυλάξαι, ἀγαπητὲ καὶ ἁγιώτατε ἀδελφέ.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Δέον ἀχθῆναι πρὸς ἡμᾶς τὰ ῥέγεστρα καὶ δογματικὰ συγγράμματα τὰ ἐκτεθέντα ὑπὸ Σεργίου τοῦ γενομένου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, εἴ τε πρὸς Ὀνώριον ἢ Κῦρον ἢ Σωφρόνιον ἢ καὶ πρὸς ἕτερα πρόσωπα ἢ καὶ ἀπὸ Ὀνωρίου πρὸς Σέργιον γενόμενα τῆς παρούσης ἕνεκεν δογματικῆς ζητήσεως καὶ ἀποκείμενα ἐν τῷ ⟨θείῳ⟩ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείου, πρὸς ἀντιβολὴν τῶν παρὰ Μακαρίου ἐπιδοθέντων κωδικίων τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν ⟨δεσπότῃ καὶ⟩ βασιλεῖ τῶν καὶ νῦν ἀναγνωσθέντων. Γεώργιος τοίνυν ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας μετὰ πάσης σπουδῆς ἀπερχόμενος ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τὰ λεχθέντα ἀγαγέτω ῥέγεστρά τε καὶ συγγράμματα.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε·

– Καθὼς ἐκέλευσεν ἥ τε ὑμετέρα ἐνδοξότης καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, παραχρῆμα ἀπέρχομαι καὶ ὅσα εὑρεῖν δυνηθῶ φέρω μεθ' ἑαυτοῦ.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

---

3 – 4 1. Joh. 5,20

MTO

1 ὑμετέρα] ἡμετέρα T   ὑμῶν] ἡμῶν T   2 κηρύσσομεν] κηρύσομεν O   ὑμᾶς] ἡμας O   εἰσαχθεῖσαν = inductum (*cf.* 548,2)   3 κύριον ἡμῶν ἰησοῦν O   8 φυλάξαι] φυλάξει T   11 ἡμᾶς] ὑμας M   13 καὶ[2] *om.* M   14 δογματικῆς *om.* O   ζητήσεως] ζητίσεως O   καὶ *om.* O   sacro = ⟨θείῳ⟩ *om.* MTO   χαρτοφυλακίῳ] χαρτοφυλακείῳ O   15 πατριαρχείου] πατριαρχίου T   16 domno = ⟨δεσπότῃ καὶ⟩ *om.* MTO   18 – 19 χαρτοφυλακίῳ] χαρτοφυλακείῳ O   19 πατριαρχείου] πατριαρχίου T   ῥέγεστρά] ῥέγιστρά T   τε *om.* M   20 εἶπε] εἶπεν T   21 ὑμετέρα] ἡμετέρα T

Haec nobiscum fraternitas uestra praedicet, sicut et nos ea uobiscum unanimiter praedicamus hortantes uos, ut unius uel geminae nouae uocis inductum operationis uocabulum aufugantes unum nobiscum dominum *Iesum Christum filium dei* uiui, *deum uerissimum* in duabus naturis operatum diuinitatis atque humanitatis, fide orthodoxa et unitate catholica praedicetis.

Et subscriptio

Deus te incolumen custodiat, dilectissime atque sanctissime frater.

Gloriosissimi iudices et sancta sinodus dixerunt:

Oportet ad nos afferi regesta ac dogmatica scripta, quae exposita sunt a Sergio quondam patriarcha huius regiae urbis, siue ad Honorium uel Cyrum uel Sophronium aut etiam ad alias personas seu ⟨et⟩ ab Honorio ad Sergium facta super praesenti dogmatica quaestione ⟨et⟩ reiacentia in sacra chartophilatio huius uenerabilis patriarchii, ut conferantur cum codiciis, qui piissimo domno nostro principi a Macario oblati sunt et nunc relecti. Georgius igitur deo amabilis diaconus et chartophilax huius sanctissimae magnae ecclesiae cum omni festinantia pergens in chartophilatium uenerabilis patriarchii eadem regesta et scripta quae dicta sunt deferat.

Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax dixit:

Sicut iussit uestra ⟨gloria et⟩ sancta ⟨ac uniuersalis uestra⟩ synodus, confestim uado et quanta inuenire potuero mecum defero.

Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:

VPG CBR MNL(1)

1 ea *inc.* L 555,3 2 ut] et N uocis nouae G inductum] indutum VPG 3 uocabulum] uocabilum V aufugantes] aufugientes G unum C *bis et del.* 4 atque] adque C orthodoxa] orthodoxe B[1] orthodoxae B[2] horthodoxa M et] ut R 5 catholica] captolica L 6 – 8 et ... frater *om.* NL 6 et *om.* P subscriptio] superscriptio CB 8 incolumen] incolumnem P incolomem C M incolomen B atque] adque C 10 gloriosissimi] gloriosissime B sancta sinodus] santum concilium R sinodus] synodus PG MNL sinodos B 11 oportet] oportit CB[1] oportet ad] oporteat G afferi] apperi V aperi PG (f-p) dogmatica] domatica N quondam] qda V qd P quodam CBR 12 regiae] rei C[1] honorium] horium VP L (n-r) sophronium] soprhonium P sofronium CBR sepfronium N 13 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CBR MNL honorio] onorio P sergium] sergiam VP facta] factam CBR super] sub MN 14 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CBR MNL reiacentia] retacentia N chartophilatio] chartofilatio CBR charthophylatio G cartophilatio M carthophilatio L patriarchii] patriarche N conferantur] cumferantur VPG confiteantur R conferatur N 15 codiciis] codicibus G coditiis N domno] domino G MNL principi] principe CBR macario] machario PG CR N oblati] ablati N nunc *om.* L relecti] relicti CR 16 igitur *om.* G diaconus] diaci P dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax CBR charthophilax G cartopylax M cartophilax N carthophilax L ecclesiae] aecclesiae G N 17 chartophilatium] carthophilacium V carthofilatium C carthofilacium BR carthophilatium G L cartopylatium M regesta] reiesta CR 17 – 18 quae dicta sunt et scripta R 18 scripta] superscripta MNL deferat] deferant VP referant C[1]R deferet C[2] *marg.* deferens G 19 deo amabilis *bis* P diaconus] diati P dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax CBRG cartopylax M[1] cartophylax M[2] cartophilax N carthophilax L 20 ἐνδοξότης καὶ = ⟨gloria et⟩ *om.* VPG CBR MNL καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν = ⟨ac uniuersalis uestra⟩ *om.* VPG CBR MNL synodus] sinodus CB uado] ..ado N *ras.* 21 potuero] potero P[1]G 22 synodus] sinodus CB

Τὸ μὲν παρ' αὐτοῦ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος ὑποσχεθὲν πρὸς τέλειον πέρας ἀγέσθω. οἱ δὲ ὑπεκλαμβάνοντες τὰ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ ἁγίᾳ συνόδῳ πραττόμενα, γινέσθωσαν ἅμα Ἰωάννῃ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ πόλεως Ῥηγίου, Γεωργίῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Κυζίκου καὶ Δομετίῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ πόλεως Πλουσιάδου πρὸς Μακάριον καὶ ὑποδεικνύτωσαν αὐτῷ τά τε δύο βιβλία καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῷον τετράδιον καὶ πυνθανέσθωσαν παρ' αὐτοῦ, εἰ ἀληθῶς ταῦτα πονήματα αὐτοῦ Μακαρίου τυγχάνουσιν· ὡσαύτως δὲ ὑποδεικνύτωσαν αὐτῷ καὶ τὰ τρία κωδίκια καὶ τὸν ἕνα χάρτην τὰ καὶ νῦν ἐπὶ ἡμῶν ἀναγνωσθέντα, εἰ ἄρα καὶ ταῦτα αὐτὸς ἐπιδέδωκε τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διδομένην ἀπόκρισιν παραυτὰ πρὸς ἡμᾶς ἀγαγέτωσαν.

Καὶ πρὸς ὀλίγον ὑπεξελθόντες οἱ εἰρημένοι θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι ἅμα Παύλῳ καὶ Ἰωάννῃ τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις ἀσηκρῆτοις καὶ σεκρεταρίοις βασιλικοῖς καὶ Ἀγάθωνι τῷ εὐλαβεστάτῳ ἀναγνώστῃ καὶ νοταρίῳ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ παραγενόμενοι πρὸς Μακάριον καὶ μετὰ βραχύ τε ἀνθυποστρέψαντες εἶπον·

Ἀπελθόντες κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς τε ὑμετέρας ἐνδοξότητος καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὑμῶν συνόδου ἀνήλθομεν ἐν τῷ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ καὶ εἰσελθόντες ἐν ἑνὶ κελλίῳ, ἔνθα ἐστὶ Μακάριος· ὡς ἐκελεύσατε, ἐπηρωτήσαμεν αὐτόν, εἰ ἐπιγινώσκει τὰ δύο βιβλία τὰ εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἐπιγράφοντα καὶ τὸ ἓν σὺν αὐτοῖς χαρτῷον τετράδιον, καὶ εἰ πονήματα αὐτοῦ τυγχάνουσιν. ὅστις Μακάριος κομισάμενος αὐτὰ καὶ ἀναπτύξας καὶ κανονίσας εἶπε· „ναί, δέσποτα, ἀκριβῶς ἐμὰ πονήματά εἰσι καὶ ἐπιγινώσκω αὐτά." ὁμοίως δὲ ὑπεδείχθησαν αὐτῷ καὶ τὰ τρία κωδίκια καὶ τὸ ἓν χαρτίον, ἅπερ καὶ κατὰ τὴν σήμερον

MTO

2 ἡμᾶς] ὑμᾶς T ταύτῃ ἁγίᾳ] ἁγίᾳ ταύτῃ T ἁγιωτάτῃ O 4 κυζίκου] κιζύκου T 7 πονήματα τοῦ αὐτοῦ M δὲ καὶ ὑποδεικνύτωσαν M 10 παραυτὰ] παρ' αὐτὰ T 12 ἀσηκρήτοις] ἀσηκρῆτες M ἀσεκρέτοις T καὶ[1] *om.* MT 14 καὶ *om.* O 16 ὑμῶν *om.* O πατριαρχείῳ] πατριαρχίῳ T 19 ὅστις] ὅς τις TO κανονίσας = inspiciens (*cf.* 561,20: aspiciens) 20 δὲ ὑπεδείχθησαν] ὑπεδείχθη M

Quae promissa quidem sunt ab eodem Georgio deo amabili diacono et chartophilace ad effectum proueniant. hii autem qui [uero] excipiunt quae geruntur in hac [gesta] sancta nostra synodo, eant una cum Iohanne reuerentissimo episcopo ciuitatis Regitanae, Georgio deo amabili episcopo Cyzici et Dometio ⟨deo amabili⟩ episcopo Plusiados aput Macarium et ostendant ei tam illos duos libros et chartacium quaternionem, qui cum eis est, et sciscitentur ab eo, si uere haec opuscula eiusdem Macarii exsistunt; similiter autem ostendant ei et tria codicia et illam unam cartam, quae nunc quoque coram nobis relecta sunt, si haec utique quoque ipse obtulit piissimo nostro domino et magno imperatori, et responsum, quod eis dederit, ad nos statim perducant.

Et paululum recedentes praefati reuerentissimi episcopi una cum Paulo et Iohanne magnificis asecretis atque imperialibus secretariis et Agathone relegioso lectore et notario sanctissimi patriarchae Constantinopoleos et uenientes ad Macarium atque paulo post reuertentes dixerunt:

Secundum iussionem uestrae gloriae ⟨et⟩ sanctae uniuersalisque uestrae synodi pergentes ascendimus in uenerabilem patriarchium et intrantes unam cellulam, in qua est Macarius; sicut iussistis interrogauimus eum, si recognoscit illos duos libros, qui in nomine eius superscripti sunt, et unum, qui cum eis est chartacium quaternionem, et si opuscula eius exsistunt. qui Macarius accipiens ea et reuoluens ac inspiciens dixit: „etiam, domine, pro certo mea opuscula sunt et recognosco ea.“ similiter autem ostensa sunt ei et tria codicia et una charta, quae hodierna die relecta sunt, et aspiciens ⟨et⟩ ea dixit:

VPG CBR MNL

1 quidem *om.* G ab eodem] a G chartophilace] chartophilacae P^2 B^2 carthofilace CB^1R L cartophylace M cartophilace N 1–2 πρὸς τέλειον πέρας = ad effectum hii] hi G M δὲ = autem + [uero] autem] uero G qui uero excipiunt VP MN qui uere excipiunt G qui non excipiunt L excipiunt] exipiunt M 2–3 ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ ἁγίᾳ συνόδῳ πραττόμενα = quae geruntur in hac [gesta] sancta nostra synodo 2 sancta] sancto P sancta [gesta] VPG 3 synodo] sinodo CB eant] ea N regitanae] regitane VP R NL 4 amabili] amabile CBR cyzici] cizici P R cyczici C cyzio ML tizio N dometio] domecio C τῷ θεοφιλεστάτῳ = ⟨deo amabili⟩ *om.* VPG CBR MNL aput] apud P C^1R ML ad B macarium] macharium PG N 5 ostendant] ostendent N illos] illo G duos] duo VP N libros] lib N liberos L^1 chartacium] cartacium P R M carthacium CB carthatium G chartatium N carthachium L eis] eo N 6 sciscitentur] siscitentur N uere] uero CR nere L macarii] macharii PG exsistunt] existunt RG exsistunt macarii CBR MNL 7 ei *om.* N tria] trea CB codicia] coditia V N cartam] chartam PG N quoque] q̄q̄ P quoquae N 7–8 coram ... quoque *om.* L 7 nobis *om.* N relecta] relicta CR 8 quoque] sunt quae CBRG (!) obtulit] optulit RG domino] domno V 9 eis] ei NL dederit] dederint G statim] tatim B stratim G^1 perducant] deducant G 10 paululum] paulolum CB 11 atque] adque C agathone] agathonae B^2 agatone L relegioso] religioso RG MN glorioso L 12 constantinopoleos] constantinopoleus CB macarium] macharium PG N macharium uenientes atque P atque] adque C 13 reuertentes] reuerentes VP 14 gloriae] gloriose L καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CBR MNL sanctae *om.* G uniuersalisque] uniuersalesque B uestrae] nostre L synodi] sinodo C^1 sinodi C^2B 15 ascendimus] discendimus VP discedimus G ascendemus L^2 uenerabilem] uenerabile M cellulam] cellam CBR 16 macarius] macharius PG iussistis] iusistis G M eum] eos L recognoscit] recognoscet VP recognoscat G 17 superscripti] scripti G eis *bis* G est *om.* R M *add.* chartacium] carthacium CB L carthatium G cartacium R M chartatium N si *om.* MNL opuscula] epistula MNL 18 exsistunt] existunt RG MNL macarius] macharius PG et] ac VP ac] in hac N inspiciens] inspitiens N 19 mea] meo N opuscula ea sunt G recognosco] recognusco V 20 tria] trea CB codicia] coditia N charta] carta V^1 CG M cartha BR L aspiciens] aspitiens N καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CBR MNL

ἡμέραν ἀνεγνώσθησαν, καὶ κανονίσας καὶ αὐτὰ εἶπε· „ναί, δέσποτα, γνωρίζω αὐτά· κατὰ γὰρ τὸν περυσινὸν χρόνον ἐπιδέδωκα αὐτὰ τῷ δεσπότῃ καὶ ἀληθῶς ἐπιγινώσκω αὐτά."

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἰσελθὼν ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας συνόδου εἶπε·

Κατὰ τὰ κελευσθέντα μοι παρά τε τῆς ὑμετέρας ἐνδοξότητος καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπελθὼν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου, ἅπερ εὑρεῖν ἠδυνήθην κωδίκια ἤτοι ῥέγεστρα ἐπιφέρομαι πρὸς τὸ ὑμῖν παραστησόμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἐπιδιδότω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ πρὸς ἀνάγνωσιν ἤτοι ἀντιβολὴν τῶν ἐπιδοθέντων παρὰ Μακαρίου κωδικίων τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, ἅπερ ἐπιφέρεται κωδίκια ἤτοι ῥέγεστρα.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως κωδίκιον ἤτοι ῥέγεστρον διαφόρων ἐπιστολῶν Σεργίου γενομένου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀνέγνω ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοῦ Σεργίου πρὸς Κῦρον ἐπίσκοπον γενόμενον Λαζικῆς, καὶ ἀντεβλήθη πρὸς τὸ προσενεχθὲν διὰ Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου κοιαίστωρος κατὰ Μακάριον κωδίκιον, καὶ ἐστοίχησεν.

Ἔτι προσηνέχθη ἕτερον κωδίκιον ἤτοι ῥέγεστρον ἀναγνωσθὲν ὁμοίως διὰ τοῦ αὐτοῦ εὐλαβεστάτου Ἀντιόχου ἔχον ἐπιστολὴν Σεργίου πατριάρχου γενομένου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Ὁνώριον γενόμενον πάπαν Ῥώμης, καὶ ἀντεβλήθη πρὸς τὸ ἐπιδοθὲν κωδίκιον παρὰ Μακαρίου τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ, καὶ ἐστοίχησεν.

MTO

1 καὶ² *om.* M 2 περυσινὸν] περισινὸν M¹ περυσηνὸν T προπερίσυ O χρόνον] καιρὸν O 4 θεοσεβέστατος] θεοφιλέστατος O ἐν τῷ μέσῳ M 6 τε *om.* M 7 χαρτοφυλακίῳ] χαρτοφυλακείῳ O πατριαρχείου] πατριαρχίου T 8 ὑμῖν] ὑμῶν M 10 ἐπιδιδότω] ἐπιδιδώτω M 12 ῥέγεστρα] ῥεγέστρα T 14 ῥέγεστρον] ῥεγέστρον T 16 λαζικῆς] λαζίκης T 17 κοιαίστωρος] κυαίστορος T μακάριον] μακαρίου O 18 ῥέγεστρον] ῥεγέστρον T ῥέγεστρον καὶ ἀναγνωσθὲν M 19 ἔχον οὕτως ἐπιστολὴν O

„etiam, domine, cognosco ea; anno enim praeterito obtuli ea domino et uere recognosco ea.“

Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax ingressus in medium sancti concilii dixit:

Iuxta quae mihi iussa sunt a uestra gloria et a sancto et uniuersali concilio pergens in chartophilacium uenerabilis patriarchii codicia siue regesta, quae inuenire potui, defero ad quod uobis placuerit.

Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:

Offerat Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax ad relegendum atque conferendum cum codiciis a Macario porrectis piissimo nostro principi codicia siue regesta quae detulit.

Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos codicium siue regestum diuersarum epistularum Sergii quondam patriarchae Constantinopoleos relegit epistulam eiusdem Sergii ad Cyrum quondam episcopum Lazicae, et collata est cum codicio Macarii, quod prolatum est per Iohannem gloriosissimum quaestorem, et constitit.

Item prolatum est aliud codicium siue regestum relectum similiter per eundem relegiosum Antiochum habens epistulam Sergii quondam patriarchae Constantinopoleos ad Honorium quondam papam Romanum, et collata est cum codicio, quod a Macario datum est piissimo principi, et constitit.

VPG CBR MNL

1 cognosco] cognusco V recognosco R anno ... ea *om.* MNL obtuli] optuli PG R recognosco] recognusco V cognosco CBRG 3 diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax CBRG cartophylax M cartophilax N 4 mihi] michi G N nihil L gloria] gloriosa L a[2] *om.* L et[2] *om.* G N *add.* M 5 chartophilacium] cartophilacium V[1] M carthofilacium CBR carthophilatium G chartophilatium NL patriarchii] patriarchi VPG B patriarcii R codicia] coditia N regesta] reiesta CR inuenire] inueniri CBR 6 placuerit] placuit R 7 synodus] sinodus CB dixerunt] dx̄r̄ V dixit P dix̄ G 8 diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax CBRG L cartophilax MN atque] adque C 9 codiciis] codicis VPG coditiis N macario] machario PG mario C[1] principi] principe CBR codicia] coditia N regesta] reiesta CR 11 antiochus] anthiochus VG L anthiocus BR relegiosus] religiosus CRG MNL notarius] notario N georgii] georgius G *om.* N 12 constantinopoleos] constantinopoleus CBR codicium] coditium P N codicum C[1]R regestum] regesta V[1] regestu V[2] reiestarum C[1]R diuersarum C[2] *add.* epistularum] epistolarum G L quondam] qd VP quodam CBR quoddam N 12–13 patriarchae] patriarchi P patriarche CB[1]R patriarcha NL 13 constantinopoleos] constantinopoleus CBR epistulam] epistolam G L ad] a P quondam] quoddam VP N quodam CBR 14 lazicae] lazycae V CR lazice P[1] L laziae G[1] lazige N collata] conlata CB est[1] M *add.* codicio] coditio N macarii] macharii VPG[2] machario G[1] macari CB iohannem] iohanne P 15 gloriosissimum] gloriosisimum N quaestorem] questorem VPG R NL 16 aliud] aliut P alium N aliud pro codicium L codicium] coditium P N regestum] reiestum CR relectum est similiter ML relegiosum] religiosum RG MNL 17 antiochum] anthiocum R L epistulam] epistolam RG L quondam] quod VP quodam CBR quoddam N 17–18 patriarchae ... quondam *om.* B 17 patriarchae] patriarchi N patriarchii L constantinopoleos] constantinupoleos P[2] constantinopoleus CBR 17–18 honorium] onorium P 18 quondam] quod VP quodam CBR quoddam N papam] papa VP N collata] conlata CB collatum R codicio] coditio P quod] quodam C[1] M[1] quod a R N quoddam L macario] machario PG 18–19 est[2] et piissimo L

Ὁμοίως προσηνέχθη παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος αὐθεντικὴ ἐπιστολὴ Ῥωμαϊκὴ Ὁνωρίου γενομένου πάπα Ῥώμης πρὸς Σέργιον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως μετὰ καὶ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας, καὶ ἀντεβλήθη ἡ αὐτὴ Ῥωμαϊκὴ ἐπιστολὴ διὰ Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, ἑνὸς τυγχάνοντος τῆς συνόδου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ἐστοίχησεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Τὴν εἴδησιν λαβοῦσα ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος καὶ τῶν νῦν ἀναγνωσθέντων καὶ ἀντιβληθέντων περί τε Σεργίου τοῦ γενομένου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως ⟨καὶ περὶ⟩ Ὁνωρίου τοῦ γενομένου πάπα Ῥώμης, ἔτι δὲ καὶ Σωφρονίου τοῦ γενομένου πατριάρχου Ἱεροσολύμων, τὰ δοκοῦντα αὐτῇ διεξίτω.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Κατὰ τὰ διαλαληθέντα παρὰ τῶν ἐνδοξοτάτων ὑμῶν ἕνεκεν τῶν ἀναγνωσθέντων ἡμῖν ἔκ τε τῶν ῥεγέστρων τῶν γραφεισῶν ἀπὸ Σεργίου ἐπιστολῶν καὶ τῆς αὐθεντικῆς Ῥωμαϊκῆς Ὁνωρίου ἐπιστολῆς, εἶτα δὲ καὶ περὶ τῶν συνοδικῶν Σωφρονίου τῶν ἤδη ἀναγνωσθέντων ἡμῖν, ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν διασκεπτόμενοι καθ' ἑτέραν πρὸς τοὺς ἐνδοξοτάτους ὑμᾶς τὰ δέοντα λέξομεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Τοῦτο μὲν ἡ ἁγία ὑμῶν σύνοδος πραξάτω. ὁ εὐσεβέστατος δὲ καὶ θεοστήρικτος ἡμῶν δεσπότης καὶ μέγας βασιλεὺς τὸν στέψαντα αὐτὸν θεὸν φιλανθρωπίᾳ ἐν πᾶσι μιμούμενος καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκδεχόμενος Μακαρίου δι' ἡμῶν τῶν ἀναξίων αὐτοῦ δούλων

MTO

1 προσηνέχθη] προήχθη M προηνέχθη O 4 πόλεως *bis* M 9 quam de = ⟨καὶ περὶ⟩ *om.* MTO 12 διαλαληθέντα] λαληθέντα M 13 ῥεγέστρων] ῥεγεστέρων T 14 ἐπιστολῆς ὀνωρίου M δὲ *om.* O 18 ὑμῶν] ἡμῶν T[1] δὲ *om.* O

Similiter prolatum est a Georgio deo amabili diacono et chartophilace epistula authentica Latina Honorii quondam papae Romani ad Sergium quondam patriarcham Constantinopoleos una cum eius interpretatione, et collata est eadem Latina epistula per Iohannem reuerentissimum episcopum ciuitatis Portuensis, qui unus extitit de concilio antiquae Romae, et constitit.

Gloriosissimi iudices dixerunt:

Cognitionem accipiens sanctum uestrum et uniuersale concilium et eorum, quae nunc relecta atque collata sunt, tam de Sergio quondam patriarcha huius regiae urbis quam de Honorio quondam papa Romano, adhaec et Sophronio quondam patriarcha Hierusolimorum, quae ei uisa fuerint prosequatur.

Sancta synodus dixit:

Secundum interlocutionem gloriae uestrae de his, quae nobis relecta sunt, tam de regestis scriptarum a Sergio epistularum, quam et authentica epistula Honorii Latina, adhaec etiam et de synodicis Sophronii, quae iam nobis relecta sunt, accuratius de eis pertractantes futuro secretario uobis gloriosissimis quae oportuna sunt edicemus.

Gloriosissimi iudices dixerunt:

Hoc quidem sancta synodus peragat. piissimus uero atque a deo confirmandus dominus noster et magnus imperator deum coronatorem suum clementia in omnibus imitatus et penitentiam expectans Macarii per nos indignos eius famulos uestram scisci-

VPG CBR MNL

1 similiter *om.* G prolatum] prolata C^2BR amabili] amabile P chartophilace] cartophilace P MN carthofilace CB carthophilace RG L chartophylace M epistula] epistola G L authentica] autentica CBR M auttentica G 2 honorii] honori CB quondam^1] quod VP quodam CBR quoddam N papae] papa V NL pape P CR romani] romane CB^1R romanae B^2 quondam^2] quod VP^2 quodam P^1 CBR quoddam N patriarcham] patriarcha N 2–3 constantinopoleos] constantinopoleus CBR 3 eius] eiu N interpretatione] interpraetatione CB collata] conlata CB eadem] ad MN *om.* L latina] latinam M epistula] epistola G L iohannem] iohanne P 4 extitit] exstitit PG existit N 5 romae] romane C^1 6 iudices] iudicies M^1 7 cognitionem uero accipiens N uniuersale] uniuersalem G concilium] concilii G et^2 *om.* CBR 8 atque] adque C collata] conlata CB quondam] quod VP quid G quodam CBR quoddam N regiae] regio P NL quam de] quamque L 9 quondam^1] quod V quodam P CBR quoddam N papa … quondam *om.* G papa] pape VP^1 papae P^2 N romano] romanus NL sophronio] suffronio P sofronio CBR quondam^2] quod VPG quodam CBR quoddam N 9–10 hierusolimorum] hierusolymorum P C hierosolimorum G N hyerosolimorum L 10 prosequatur] persequatur L 11 synodus] sinodus CB 12 interlocutionem] interluquutionem C interloquutionem B interlocnitionem M de his P^2 *add.* 13 regestis] reiestis CR scriptarum] scripturarum VP C^1 NL epistularum] epistolarum G L quam *om.* VP MNL authentica] authenticha P autentica CBRG L epistula] epistola G honorii] honori CB latina] latanam C^1 14 synodicis] sinodicis CB sophronii] suffronii P sofronii CBR nobis iam CR sunt] est N accuratius] accuratus P accusatus G accuraticis MNL 15 gloriosissimis *om.* G edicemus] aedicaemus P aedicemus G edicimus CBR 17 synodus] sinodus CB piissimus et uero G^1 atque] adque C 18 dominus] domnus V coronatorem suum] coronatore sui N clementia] clementiam VPG N *om.* L 19 imitatus] imitatum MNL penitentiam] paenitentiam P poenitentiam M expectans] exspectans P macarii] macharii PG indignos] indegnos V^1 famulos] famulus B N^1 19–567,1 sciscitatur] suscitatur P^1 sciscitantur L

τὴν ὑμετέραν πυνθάνεται ⟨ἀεὶ⟩ ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον, εἴπερ τούτου ἐπιστρέφοντος μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου γενομένην ἐπ' αὐτῷ καθαίρεσιν ἐν τῷ ἰδίῳ ἀποκαθίστασθαι θρόνῳ.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Τὸν παλαιωθέντα Μακάριον ἐν τοῖς τῆς ἀσεβείας δόγμασι, καὶ οὐ μόνον τὸν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει οἰκοῦντα πάντα φιλόχριστον λαὸν *ἀνατροπὴν θολερὰν ποτίσαντα* καὶ φαλσεύσαντα τὰς χρήσεις τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, καὶ τὰς μὲν περικόψαντα, ταῖς δὲ προσθέντα καὶ κατὰ τὸ δόξαν αὐτῷ παρ' ὁδὸν βαλόντα τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεόστεπτον ἡμῶν βασιλέα διὰ τῶν ἐπιδοθέντων παρ' αὐτοῦ κωδικίων, ἀλλὰ μὴν καὶ *ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν* διά τε γραμμάτων αὐτοῦ καὶ ἀνθρώπων ἀποσταλέντων πάντας συνταράξαντα καὶ ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ἀποστήσαντα καὶ δικαίως καὶ κανονικῶς ἀπὸ τοῦ ἀρχιερατικοῦ σχήματος γυμνωθέντα οὐδαμῶς ὁ θεῖος κανὼν παραδέχεται τοῦ λοιποῦ εἰς διδασκαλικὸν καθίσαι θρόνον, ὅπως μὴ ἐντεῦθεν τὸ τῆς οἰκείας αὐτοῦ αἱρέσεως πλειόνως ἀναζωπυρηθείη φρόνημα καὶ *γένηται* κατὰ τὸ γεγραμμένον *τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.* καὶ μάλιστα διαφόρως κατὰ παρουσίαν τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ μεγάλου βασιλέως καὶ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς συνόδου ἐρωτηθέντος, εἰ ἕπεται καὶ συνομολογεῖ μετὰ πάντων ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὥσπερ δύο φύσεις οὕτω καὶ δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας φυσικάς, καὶ μὴ καταδεξαμένου αὐτοῦ τὸ σύνολον, ἀλλ' ἐπιβεβαιώσαντος τὰ ἤδη ἀσεβῶς παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντα καὶ λέξεσιν αὐταῖς εἰρηκότος ὅτι „ἐὰν τέμνωμαι κατὰ μέλη καὶ μέλη καὶ ῥίπτωμαι εἰς τὴν θάλασσαν, ἐγὼ οὔτε δύο θελήματα οὔτε δύο ἐνεργείας λέγω ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος", ἐντεῦθέν τε, ὡς εἴρηται, συνοδικῶς καθαιρεθέντα καὶ ἀναθεματισθέντα οὐδαμῶς τοῦτον Μακάριον τοῦ λοιποῦ, ὡς ἀνωτέρω λέλεκται, ἡ ἁγία αὕτη καθ' ἡμᾶς σύνοδος εἰς ἱερατικὸν δέχεται θρόνον, ἀλλὰ καὶ δεόμεθα ἔξω τῶν ὅρων αὐτὸν γενέσθαι τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως μετὰ καὶ τῶν τὰ ὅμοια αὐτῷ φρονούντων.

6–7 Hab. 2,15   10 Ps. 49,1   14–15 cf. Mt. 12,45; Lc. 11,26

20–22 cf. Macarius Ant., p. 232,11–13

MTO

---

1 semper = ⟨ἀεὶ⟩ *om.* MTO   2 ὑμῶν] ἡμῶν T[1]   5 τὸν[2]] τοῦ T   6 πόλει *om.* O   7 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O   8 ταῖς] τὰς M   in deuia = παρ' ὁδὸν] πάροδον MT   βαλόντα πρὸς τὸν M   12 γυμνωθέντα] γυμνωθέντος M   14 αὐτοῦ κακοδόξου αἱρέσεως M   15 τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου] αὐτοῦ O   16 διαφόρως καὶ κατὰ M   18 ἰησοῦ χριστοῦ *om.* O   20 ὁρισθέντα] ὡρισθέντα T   21 κατὰ μέλη καὶ μέλη] κατὰ μελιδόνα T   μεληδὸν O   23 τε ὡς] τέως MTO   τοῦτον τὸν μακάριον M   24 αὕτη] ταύτη O

tatur semper sanctam et uniuersalem synodum, si forsan eo penitente post depositionem a sancta uestra synodo in eum perpetratam in propria sede restituendus est.

Sancta synodus dixit:

Inueteratum Macarium impietatis dogmatibus, et non solum uniuersam Christo amabilem plebem, quae hanc a deo conseruandam regiam urbem inhabitat, *euersione turbulenta potantem* testimoniaque sanctorum et probabilium patrum falsantem et quaedam quidem abscidentem quaedam uero addentem, et secundum quod ei uidebatur in deuia mittentem piissimum et a deo coronatum nostrum principem per oblata ab eo codicia, sed et *a solis ortu usque ad occasum* per litteras suas et per homines, quos mittebat, uniuersos perturbantem et a fide uera segregantem et iuste atque regulariter a pontificali habitu denudatum nullatenus diuina regula de cetero suscipit in doctoris sede residere, ne ex hoc propriae suae hereseos multo amplius recrudescere faciat intellegentia et *fiat*, iuxta quod scriptum est, *nouissima illius hominis deteriora prioribus.* et maxime cum diuersis uicibus in praesentia piissimi nostri domini et magni imperatoris et cuncti nostri concilii interrogatus sit, si sequitur et una cum omnibus confitetur in domino nostro Iesu Christo sicut duas naturas ita et duas uoluntates naturales et duas operationes naturales, et eo nullatenus accepto ferente, sed et confirmante quae dudum ab eo impie definita sunt et ipsis sermonibus astruente quia „si membratim incidar et iacter in mare, ego neque duas uoluntates neque duas operationes dico in domino nostro Iesu Christo uno sanctae trinitatis“, et ex hoc, ut dictum est, synodice depositum et anathematum nullo modo hunc Macarem de cetero, sicut superius dictum est, hoc sanctum ⟨nostrum⟩ concilium in sacerdotali suscipit sede, sed et obsecramur extra terminos a deo conseruandae huius regiae urbis hunc fieri una cum similia ei sentientibus.

VPG CBR MNL

1 sanctam et uniuersalem] sancta et uniuersale N synodum] sinodum P CB forsan] forsitan CBR L penitente] paenitente P poenitente M penitentem N 2 synodo in eum] sinodo in eo CBR sede restituendus] sedere statuendus G 3 synodus] sinodus CB 4 macarium] macari in V macharii in G N macarin in M impietatis] inpietatibus R inpietatis N solum] solam CBR uniuersam] uniuersalem ML uniuersale N 5 regiam in urbem C[1] 6 potantem] putantem CBR potentem G quaedam] quae V M[1]ML quae....... P *ras.* 7 abscidentem] absidentem M[1] quaedam] quendam L deuia] deuiam L[1] 8 mittentem] mitentem P codicia] coditia N 9 et[1] *om.* N ortu] ostu B per[2] P *add.* homines] omnes G mittebat] mitebat P 10 perturbantem] perturbantes M[1] perturbante NL fide nostra uera L segregantem] segrantem N segregante L et[2] *om.* G atque] adque C 11 habitu] abitu M cetero] ceterum CBR suscipit] suscepit B N sede residere] sedere sedere G residere] resedere CBG ne] nec M[1]NL 12 suae] suos G hereseos] haereseus C hereseus B hereses eius R recrudescere faciat] recrudes resaciat VG recrudesre faciat P retrudescere faciat G L recrudiscere faciat CB intellegentia] intelligentia G intelligentiam ML 13 nouissima] nouissimo P[1] 14 διαφόρως = diuersis uicibus uicibus] uiciis C[1] domini] domni V C[1] cuncti] cunti P[1] 15 si N *add.* una] unam N 16 ita *om.* MNL duas naturales uoluntates L uoluntates et naturales VPG naturales *om.* L et[2] ... naturales P[2] *add.* 17 accepto ferente (*cf.* 541,4: accepto tulit) ferente] ferentes R L impie] impiae P definita impie CBR definita] diffinita G M 18 astruente] astruentes R membratim] menbratim L iacter] lacter P 19–20 uno ... trinitatis] una sancta trinitas G 19 sanctae] sancta VP 20 synodice] sinodice CB depositum] dispositum VPG anathematum] anathimatum CB anathematizatum G hunc] hucn G C *add.* 21 macarem] macharem P macharium G macaren C MNL cetero] ceterum CBR est *om.* G καθ' ἡμᾶς = ⟨nostrum⟩ *om.* VPG CBR MNL 22 sacerdotali] sacerdali G suscipit] suscepit CBR obsecramur] obsecramus P MN

Οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι καὶ οἱ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ οἱ ὑπὸ τὸν θρόνον τυγχάνοντες τῆς Ἀντιοχέων πόλεως προσελθόντες τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἄρχουσιν εἶπον·

Αἰτοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἐνδοξότητα τοῦ ἀναγάγαι τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ θεοστέπτῳ ἡμῶν δεσπότῃ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ ἕτερον ἀντὶ Μακαρίου τοῦ γενομένου ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον Ἀντιοχείας προελθεῖν διὰ τὸ μὴ χηρεύειν τὸν τοιοῦτον θρόνον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Κατὰ τὰ συνεωραθέντα παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὑμῶν συνόδου καὶ κατὰ τὰ αἰτηθέντα παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων καὶ εὐλαβεστάτων κληρικῶν τῶν ὑπὸ τὸν θρόνον τελούντων τῆς Ἀντιοχέων πόλεως ⟨ἐκκλησίας⟩, διαπραξόμεθα, τῆς ὑμετέρας ἁγίας συνόδου καθ' ἑτέραν τὰ ὑποσχεθέντα ἕνεκεν Σεργίου, Ὁνωρίου καὶ Σωφρονίου ἔργῳ πληρούσης.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου ⟨καὶ θεοψηφίστου⟩ μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ εἰκάδι ὀγδόῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σένσου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων

MTO

2 ἀντιοχέων] ἀντιοχείων T 10 ecclesiae = ⟨ἐκκλησίας⟩ *om.* MTO διαπραξόμεθα] διαπραξώμεθα O 15 τρισκαιδεκάτη] ιγ' TO 19 et a deo decreto = ⟨καὶ θεοψηφίστου⟩ *om.* MTO 20 εἰκοστοεβδόμου] κβ' O 21 τρισκαιδεκάτου] ιγ' O 22 εἰκοστοδευτέρου] κβ' O 23 ἐνάτης] θ' TO 27 τρούλλῳ] τρούλῳ O ἐκ προσώπου αὐτοῦ *om.* O

Reuerentissimi episcopi ac uenerabiles clerici, qui sub sede sunt Antiochenae ciuitatis, accedentes ad gloriosissimos iudices dixerunt:

Petimus uestram gloriam suggerere piissimo et a deo coronato nostro domino et magno imperatori alterum pro Macario, qui fuerat archiepiscopus noster, ad pontificalem sedem Antiochiae prouenire, ut non sit uidua huiusmodi sedes.

Gloriosissimi iudices dixerunt:

Secundum quae considerata sunt a sancto et uniuersali uestro concilio et iuxta petitionem reuerentissimorum episcoporum relegiosorumque clericorum, qui sub iure sunt sedis Antiochenae ciuitatis ecclesiae, peragemus, uestra sancta synodo in futuro secretario quae promissa sunt super Sergio, Honorio atque Sophronio opere adimplente.

ACTIO TERTIADECIMA

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis ac serenissimis nostris dominis Flauiis Constantino quidem piissimo et a deo decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicesimo septimo et post consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo die uicesima octaua mensis Marcii indictionis nonae.

Praeposito uenerando sesso piissimi et Christo amabilis nostri imperatoris Constantini in secretario sacri palatii quod cognominatur Trullus et per iussionem eius a deo instructae serenitatis ex persona eius presentibus et audientibus

VPG CBR MNL

1 clerici] clereci C antiochenae] antiocene V antiochiae G antiochinae CB anthiochine R anthiocenae M 2 accedentes] aedentes G[1] (a – cc) 3 petimus] petim L gloriam uestram G suggerere] suggere N a *om.* L domino] domno V 4 imperatori] imper.. P[1] *ras.* imperio P[2] macario] macchario P machario G archiepiscopus] archiepisci VP ad] a VP L pontificalem sedem] pontificali sede VP NL 5 antiochiae] anthiociae V anthiochiae M antiocie L sit] sint L[1] sedes] sedis CBR 7 quae] quod G considerata] considera.ta P *ras.* uniuersali] uniuersale CB uniuersali synodo uestro L iuxta] iusta L 7–8 petitionem] peticionem G 8 relegiosorumque] religiosorumque RG ML religiosum que N clericorum] clerecorum C iure] iurae PG sedis] sedes V saedis G 9 antiochenae] anthiocene V antiochiae G antiochinae CB anthiochine R anthiocenae MN antiocene L peragemus] peragimus CBR peragamus G synodo] synodus V sinodo CB 10 sophronio] sofronio CBR 13 tertiadecima] XIII CBRG terciadecima M 16 coronatis] coronatoris B[1] ac] et L dominis nostris L 17 decreto *om.* G augusto] agusto P uicesimo septimo] XXVII VP XXVIII CBRG 18 consolatum] consulatum G ML eius et patri (patrui V) eius a deo VPG tertio decimo] XIII V CBG L 19 heraclio] haeraclio P heracleo CBR atque] adque P tiberio] tyberio RG M uicesimo secundo] XXII VPG CBR NL uicesimo M[1] 20 mensi marcii die XXVIII VPG NL mensis marcii die uicesima octaua VPG M mensis] mens V mensi P mense G ML marcii] marc V marcio P L martio G indictionis] indic VP inditione CB L indictione R nonae] nona CR L 22 uenerando] uenerandos P sesso] sessu G M piissimi] piissimo V imperatoris V *supr. ras.* 23 secretario] sacratario V palatii] palacii BR a *om.* VPG CR instructae] instructue P[1] instructuae P[2] 24 serenitatis] serenetatis C[1] ex] et R

Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου

Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου

Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ

Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι

Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ

Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου ταύτης Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ

Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ

Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων

Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ, καὶ

Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου

Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης

Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου

Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας

Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου

Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης

Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας

Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου

Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων

Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας

MTO(9)

---

9 πόλει τῆς καὶ πολλάκις καθ' ὄνομα μνημονευθείσης O (*om. usque ad* 576,19)   19 πόλεως[1] *om.* M   27 πόλεως *om.* M

Constantino gloriosissimo exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdae
Anastasio gloriosissimo exconsule patricio et loci seruatore comitis imperialis excubiti
Polieucto glorios⟨issim⟩o exconsule et
Petro gloriosissimo exconsule.

Conueniente quoque et sancto ac uniuersali concilio, quod imperiali decreto congregatum est in hac a deo conseruanda urbe regia, id est
Theodoro et Georgio uenerabilibus praesbiteris et Iohanne uenerabili diacono, locum repraesentantibus Agathonis sanctissimi ac beatissimi papae antiquae Romae, et
Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo huius magnisonae Constantinopoleos nouae Romae et
Petro deo amabili praesbitero monacho ⟨et⟩ loci seruatore sedis Alexandriae ⟨magnae⟩ ciuitatis ⟨et⟩
Georgio relegioso presbitero monacho et apocrisiario Theodori uenerabilis loci seruatoris sedis Hierusolimorum
Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternensis, Iohanne episcopo ciuitatis Regitanae, locum representantibus sancti concilii antiquae Romae centum uiginti quinque uenerabilium episcoporum, qui etiam per suas subscriptiones declarantur in suggestione, quae ab eis facta est, ad Constantinum piissimum principem, et
Theodoro uenerabili presbitero et uicario Theodori reuerentissimi archiepiscopi Rauennae
Iohanne episcopo Thessalonicae
Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insulae Cretae
Philalithae episcopo Cesariae Cappadociae
Theodoro episcopo Effesi
Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae
P⟨l⟩atone episcopo Ancyrae Galatiae
Georgio episcopo Cyzicensi
Marino episcopo Sardeorum
Petro episcopo Nico⟨me⟩diae

VPG CBR(9) MNL(9)

1 exconsule] exconsole P exconsolu C[1] patricio] patritio CB 1–2 et ... patricio *om.* B 1 hormisdae] ormisdae VPG 2 exconsule] exconsole P C[1] patricio] patritio CR 3 polieucto] polyeucto CBR ἐνδοξοτάτου = glorios⟨issim⟩o] glorioso VPG CB exconsule] exconsole P et *om.* CBR 4 gloriosissimo] glorioso VP religioso G 6 uniuersali] uniuersale CB imperiali decreto] per imperialem decretum CB 7 urbe regia] regia urbe V 8 iohanne] iohannis P uenerabili] uenerabile CBRG[2] diacono] diaconi P dyaconi R 9 repraesentantibus] representantibus VG praesentantibus CBR et ... romae (577,18) *om.* CBR MNL 10 uenerabili] uenerabile P archiepiscopo] archiepi VP (*et ita usque ad* 577,11) 12 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG 12–13 μεγαλοπόλεως = ⟨magnae⟩ ciuitatis *om.* VPG 13 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG 14 relegioso] religioso G apocrisiario] apocrisario V theodori] theodoro VP τοῦ ὁσιωτάτου = uenerabilis uenerabilis] uenerabili V 15 hierusolimorum] hierosolimorum G 16 portuensis ... ciuitatis[2] *om.* G 17 ciuitatis] ciuitate P 18 per suas *om.* G subscriptiones] subscriptionis V subscristiones P[1] 22 thessalonicae] thesalonicae G 23 ciuitatis gortinae] ciuitati gortynae P cretae] creta P 24 philalithae] philalitae P[1]G cesariae] cessariae VP cappadociae] capadociae G 26 sisinnio] sisimnio G thraciae] traciae V 27 p⟨l⟩atone] phatoni VP phatone G 28 georgio] georgii P cyzicensi] cizycensi V cyziensi G[1] 30 petro] petri P[1] nico⟨me⟩diae] nichodiae VG nicodiae P

Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης
Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων
Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν
Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως
Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας
Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας
Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης
Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ
Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου
Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ
Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκίας Ἰσαυρίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης
Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντουπόλεως Ἰσαυρίας
Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου
Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαίτων
Πέτρου ἐπισκόπου Μεσημβρίας
Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θρᾴκης
Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσσης
Θεοδώρου ἐπισκόπου τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν
Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
Ζωΐτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως Ἀσίας

MT

4 μελιτηνῆς] μελιτήνης T 19–22 M *transp.*: μιτυλήνης – μιλήτου – βυζίης – λεοντουπόλεως 19 βυζίης] βιζύης T 27 μεσημβρίας] μεσηβρίας T 29 νύσσης] νύσης T 32 ζωΐτου] ζωΐτοῦ M ζωήτου T χριστουπόλεως] χαριστουπόλεως MT

Photio episcopo Niceae
Iohanne episcopo Calcidonensi
Iohanne episcopo Sidis
Theodoro episcopo Meleten⟨en⟩si
Iustino episcopo Tyanorum
Alipio episcopo Gangrorum
Cypriano episcopo Claudiupoleos
Polieucto episcopo M⟨y⟩rorum Liciae
Theodoro episcopo Stauropoleos Cari⟨ae⟩
Tiberio episcopo Laodiciae Phrigiae
Cosm⟨a⟩ episcopo Sinnadorum
Stephano episcopo Antiochiae Pisidiae
Iohanne episcopo Pergis
Theopempto episcopo Iustinianupoleos siue Muccissi
Hisidoro episcopo Rodi
Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae
Theodoro episcopo Tharsensis
Macrobio episcopo Seleuciae Hisauriae
Georgio episcopo Biziae Thracensis
Zacharia episcopo Le⟨o⟩ntopoleos Hisauriae
Gregorio episcopo Mit⟨y⟩lenae
Georgio episcopo Mileti
Sergio episcopo Silimbriae
Andrea episcopo Metimneo
Theognio episcopo Chii
Epiphanio episcopo Euchaitorum
Petro episcopo Mesembriae
Petro episcopo Sozopoleos ⟨T⟩hraciae
Iohanne episcopo Niseno
Theodoro episcopo Imperialium Thermarum
Georgio episcopo Chamulianorum
Zoito episcopo Christopoleos Asiae

VPG

1 photio] phocio VP^1 niceae] nicaeae G 2 calcidonensi] calcedonensi G 4 meleten⟨en⟩si] meletensi VP neletensi G 5 tyanorum] thianorum V 8 polieucto] polieuctu V polieuicto P m⟨y⟩rorum] murorum VPG liciae] lyciae P 9 cari⟨ae⟩] cario VP *om.* G 10 tiberio] tyberio VG laodiciae] lauditiae P 11 cosm⟨a⟩] cosme VPG 12 antiochiae] anthiociae V pisidiae] pisidae G 13 pergis] perdis G^1 13–14 pergis ... episcopo P^2 *add.* 14 muccissi] muscissi V^1 mucissi G 15 hisidoro] hisidero VG rodi] rodis V 16 sisinnio] sisinno V hierapoleos] herapoleos V 18 macrobio] macrubio V seleuciae] releuciae VP^2 leuciae P^1 seleutiae G 19 thracensis] traciensis V thraciensi G 20 zacharia] zachariae V le⟨o⟩ntopoleos] lentopoleos VPG hisauriae] hissauriae G 21 mit⟨y⟩lenae] mitulenae VG mytulenae P 22 mileti] militi P 23 sergio] segio P^1 silimbriae] silinibriae P sylimbriae G 24 metimneo] metymneo P methimneo G 25 theognio] theoginio P theogneo G chii] chi G 26 epiphanio] ephiphanio G euchaitorum] euchattorum G 28 ⟨t⟩hraciae] chraciae VPG 31 chamulianorum] thamulianorum V 32 zoito] zoyto P zoitho G

Πατρικίου ἐπισκόπου Μαγνησίας
Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου
Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
Στεφάνου ἐπισκόπου Βηρινουπόλεως
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως
Ἰωάννου ἐπισκόπου Φιλαδελφείας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραινέτου
Ἰωάννου ἐπισκόπου ⟨τοῦ⟩ Δασκυλίου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
Μηνᾶ ἐπισκόπου Καραλίας Παμφυλίας
Καλλινίκου ἐπισκόπου Κολωνείας Ἀρμενίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
Τιβερίου ἐπισκόπου Ἀμισσοῦ
Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης
Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνοπόλεως
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατίας
Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἁδριανουπόλεως
Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλούζων
Πέτρου ἐπισκόπου Ἀππίας
Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακολίας
Δομετίου ἐπισκόπου Πρυμνησσοῦ
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτης
Θεοδοσίου ἐπισκόπου Ψιβίλων

MT

1 πατρικίου] πατροκίου T μαγνησίας] μαγνισίας T 2 ὑπαίπων] ὑπέπων T 7 μνίζου] μνιζοῦ M 8 μιλητουπόλεως] μιλήτου πόλεως T 11 ⟨τοῦ⟩ *om.* MT δασκυλίου] δασκύλου M 13 καραλλίας παμφιλίας T 15 βερίσσης] βιρίσσης T 16 ἀμισσοῦ] ἀμινσοῦ M 17 σινώπης] σινόπης T 18 ἰουνοπόλεως] ἰωνουπόλεως M 28 ἀππίας] ἀπίας T 30 πρυμνησσοῦ] πρυμνισσοῦ M πρυμνήσου T 32 ψιβίλων] ψιβήλων M

Patricio episcopo Magnesiae
Antonio episcopo Hypeporum
Theodoro episcopo Pergame⟨no⟩
Genesio episcopo Anastasiupoleos
Platone episcopo Cynnae
Stephano episcopo Uerinupoleos
Andrea episcopo Mnizi
Iohanne episcopo Miletopoleos
Iohanne episcopo Philadelphiae
Theodoro episcopo Praenetino
Iohanne episcopo Dasciliensi
Theodoro episcopo Iustinianupoleos Gordi
Men⟨a⟩ episcopo Caraliae Pamphiliae
Callinico episcopo Coloniae Armeniae
Theodoro episcopo ⟨B⟩erissae
Tiberio episcopo Ammiseno
Sergio episcopo Sinopensi
Georgio episcopo Iunupoleos
Stephano episcopo Heracliae Ponti
Longino episcopo Tiensi
Dometio episcopo Plusiados
Georgio episcopo Cratiae
Platone episcopo Adrianupoleos
Salomone episcopo Clanense
Iohanne episcopo Erizorum
Iohanne episcopo Myndi
Patricio episcopo Iluzorum
Petro episcopo Appiae
Alexandro episcopo Nacoliano
Dometio episcopo Primneseno
Constantino episcopo Baratis
Theodo⟨sio⟩ episcopo ⟨P⟩sibilorum

VPG

---

3 pergame⟨no⟩] pergame VPG 4 anastasiupoleos] anastasiupoleus V anastasioposleus P anastasiopoleos G 5 platone] platoni V^2 cynnae] tynnae V cinnae G 7 andrea] andreae V mnizi] mynzi G 8 miletopoleos] miletupoleos G 10 theodoro] teodolo P 12 theodoro] teodoro P iustinianupoleos] iustinianipoleos P 13 men⟨a⟩] mene VP menae G caraliae] carraliae G pamphiliae] phamphiliae VG 15 ⟨b⟩erissae] paerissae V perissae PG 16 ammiseno] ammisseno G 17 sinopensi] sinopesi P^1 19 heracliae] eracliae P^1 22 cratiae] craciae P 24 salomone] salomon P clanense] clamense G 28 – 32 petro … ⟨p⟩sibilorum *om.* G 30 dometio] domicio P 31 baratis] barattis P 32 theodo⟨sio⟩] theodore V theodoro P ⟨p⟩sibilorum] sibilorum VP

Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Πισιδίας
Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τοῦ Συλ⟨λ⟩έου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ
Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου
Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου
Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης
Θεοφάνους τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου Βαίων
Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ
Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

Καὶ καθεσθέντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος [ἀρχι]διάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου εἶπεν·

Ἐπὶ μνήμης φέρει ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν διελαλήθη αὐτῇ ἐκ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, ἐφ' ᾧ τὴν οἰκείαν ἀποφήνασθαι γνώμην περί τε Σεργίου, Ὁνωρίου καὶ Σωφρονίου τῶν γενομένων πατριαρχῶν, καὶ ὑπέσχετο τοῦτο καθ' ἑτέραν διαπράττεσθαι, καὶ ὡς μετὰ ⟨τὸ⟩ τὰ συνεωραθέντα παρὰ

MTO(19)

2 συλ⟨λ⟩έου] συλαίου M συλέου T 3 ναζιανζοῦ] νανζιανζοῦ T 7 καντάνου] καντανοῦ M 9 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M 14 ῥενάτης] ῥενᾶ τῆς T 20 τρούλλου] τρούλῳ O 22 [ἀρχι]διάκονος = diaconus (*cf.* 522,5) 23 πριμμικήριος] πριμμικίριος T 28 ⟨τὸ⟩ *coni.* Lu, *om.* MTO

Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiae
Plusiano episcopo Silleno
Theodoro episcopo Nazianzeno
Georgio episcopo Co[l]ensi
Demetrio episcopo Tinensi
Stephano episcopo Pario
Gregorio episcopo Cantanensi
Iohanne episcopo Lappis
Eulalio episcopo Zenonopoleos
Constantino episcopo ⟨D⟩alisandi
Theodoro episcopo ⟨Ol⟩uiensi
Theophane relegioso presbitero et abbate uenerabilis monasterii, quod appellatur Baias, Sicilia constituti
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati, quod situm est in antiqua Roma
C⟨o⟩none et Stephano presbiteris et monachis monasterii, quod cognominatur Domus Arsicia, quod similiter situm est in antiqua Roma.

Residentibus quoque gloriosissimis patriciis et consulibus et omnibus sanctissimis et deo amabilibus episcopis per ordinem in eodem secretario Trullo, praepositis in medio sacrosanctis ⟨et intemeratis⟩ Christi dei nostri euangeliis, Constantinus deo amabilis diaconus huius sanctae dei catholicae et apostolicae magnae ecclesiae et primicerius deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi patriarchae huius a deo conseruandae regiae urbis dixit:

Meminit sanctum et uniuersale uestrum concilium, quod in praecedenti conuentu interlocutum est ei a gloriosissimis iudicibus, quatenus proprium promulgaret intentum super Sergio, Honorio et Sophronio quondam patriarchis, et promisit, quod in altero hoc

VPG CBR(18) MNL(18)

1 pisidiae] pisside G 2 silleno] sylleno P syleno G 3 theodoro] theodori P^1 nazianzeno] namnizeno P nizianteno G 4 co[l]ensi] colensi VG colensis P 7 gregorio] georgio G cantanensi] cathanensi G 8–9 episcopo lappis zenonopoleos V^1 9 zenonopoleos] zenenupoleos G 10 ⟨d⟩alisandi] talisandi VPG 11 theodoro] thodoro G ⟨ol⟩uiensi] uiensi VPG 12 theophane] theophanae P relegioso] religioso G abbate] abbt VG abba P monasterii] ministerio P appellatur] apellatur V baias] uias V^1 uaias V^2PG 14 monasterii renati] monasterio senati P 15–16 c⟨o⟩none … roma *om.* G 15 c⟨o⟩none] canone VP stephano] sthephano V monasterii] monasterio P 16 arsicia] arsitia P 18 CBR MNL *denuo inc.* residentibus] resedentibus CB patriciis] patris VP patritiis CB et consulibus] exconsulibus PG et consolibus C 19 amabilibus] amabilis VP eodem *om.* L trullo] trulli ML 19–20 sacrosanctis] sacrosancti G 20 καὶ ἀχράντων = ⟨et intemeratis⟩ *om.* VPG CBR ML euangeliis] euuangeliis G L 21 dei P^2 *add.* catholicae] catholicam P captolice L et … magnae M *marg.* apostolicae] apostholicae B magnae ecclesiae] magna ecclesia VP primicerius] primiceris VP primicirius CB 22 georgii] georgi CB 24 uniuersale] uniuersalem V praecedenti] praedenti C^1 presenti R 25 interlocutum] interlocutu P ei] et MNL proprium] prium P^1 promulgaret proprium G γνώμην = intentum (*cf.* 583,18: σκοπόν = intentionem *et* 581,7: γνώμην = mentem) 26 honorio] honorario P^1 sophronio] sofronio CBR quondam] qda V quodam P CBR quoddam NL patriarchis] apatriarchis G in P^2 *add.* altero] altera VPG altero secretario hoc M

τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου προελθεῖν τε καὶ κυρωθῆναι ἐπὶ Μακαρίῳ ᾐτήσαντο οἱ ὑπὸ τὸν θρόνον τελοῦντες τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ ἀνενεχθῆναι τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ ἕτερον προχειρισθῆναι εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θρόνον, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἀναγινωσκέσθωσαν τὰ ἤδη πραχθέντα.

Καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Διεξίτω ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος τὰ κατὰ τὴν προτεραίαν ὑποσχεθέντα παρ' αὐτῆς.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Κατὰ τὴν γενομένην τῇ ὑμετέρᾳ ἐνδοξότητι παρ' ἡμῶν ὑπόσχεσιν ἀνακρίναντες τὰς ὡς ἀπὸ Σεργίου τοῦ γενομένου πατριάρχου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως γραφείσας δογματικὰς ἐπιστολὰς πρός τε Κῦρον τὸν τηνικαῦτα γενόμενον ἐπίσκοπον τοῦ Φάσιδος καὶ Ὀνώριον τὸν γενόμενον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἀπ' ἐκείνου, τουτέστιν Ὀνωρίου, πρὸς αὐτὸν Σέργιον ἀντιγραφεῖσαν ἐπιστολὴν καὶ ταύτας εὑρηκότες πάντῃ ἀλλοτρίας τυγχανούσας τῶν ἀποστολικῶν διδαγμάτων καὶ τῶν ὁρισθέντων ὑπὸ τῶν ἁγίων συνόδων καὶ πάντων τῶν ἐκκρίτων πατέρων, ἑπομένας δὲ ταῖς τῶν αἱρετικῶν ψευδοδιδασκαλίαις, ταύτας πάντῃ ἀποβαλλόμεθα καὶ ὡς ψυχοφθόρους βδελυττόμεθα· ὧν δέ, τουτέστιν τῶν αὐτῶν, ὧν τὰ ἀσεβῆ ἀποστρεφόμεθα δόγματα, τούτων καὶ τὰ ὀνόματα ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἐκβληθῆναι ἐκρίναμεν, τουτέστι Σεργίου τοῦ γενομένου προέδρου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, τοῦ ἀρξαμένου περὶ τοῦ τοιούτου ἀσεβοῦς συγγράφεσθαι δόγματος, Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας, Πύρρου, Παύλου καὶ Πέτρου, καὶ αὐτῶν προεδρευσάντων ἐν τῷ θρόνῳ τῆς θεοφυλάκτου ταύτης πόλεως καὶ τὰ ὅμοια ἐκείνοις φρονησάντων, εἶτα δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαρὰν γενομένου ἐπισκόπου, ὧν πάντων προγεγραμμένων προσώπων ἐπεμνήσθη ἐν τῇ πρὸς

MTO

3 καί[2] *om.* O 9 ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον O 13 ἐνδοξότητι] ἐνδοξοτάτη T ἡμῶν] ὑμῶν T τὰς *om.* M 18 καὶ] κατὰ M 19 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O 21 τῶν] τούτων O 25 πύρρου] πύρου T

perageret, et quia, posteaquam quae considerata sunt a uestro sancto concilio, ut prouenirent atque confirmarentur super Macario, petierunt reuerentissimi episcopi, qui sedi subiacent Antiochenae ciuitatis, et relegiosi clerici ad suggerendum piissimo ac serenissimo nostro domino et magno principe alterum promoueri in sede Antiochenae ciuitatis, et suggerimus ad quod placuerit.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Relegantur acta praeterita.

Et relecta sunt.

Gloriosissimi iudices dixerunt:

Prosequatur sanctum et uniuersale uestrum concilium quae in antelatis ab eo promissa sunt.

Sanctum concilium dixit:

Secundum promissionem, quae a nobis ad uestram gloriam facta est, retractantes dogmaticas epistulas, quae tamquam a Sergio quondam patriarcha huius a deo conseruandae regiae urbis scriptae sunt, tam ad Cyrum, qui tunc fuerat episcopus Phasidis, quam ad Honorium quondam papam antiquae Romae, similiter autem et epistulam ab illo, id est Honorio, rescriptam ad eundem Sergium hasque inuenientes omnino alienas exsistere ab apostolicis dogmatibus et a definitionibus sanctorum conciliorum et cunctorum probabilium patrum, sequi uero falsas doctrinas hereticorum, eas omnimodo abicimus et tamquam animae noxias exsecramus; quorum autem id est eorundem ⟨quorum⟩ impia exsecramus dogmata, horum et nomina a sancta dei ecclesia proici iudicauimus, id est Sergii quondam praesulis huius a deo conseruandae regiae urbis, qui aggressus est de huiusmodi impio dogmate conscribere, Cyri Alexandriae, Pyrrhi, Pauli et Petri, qui et ipsi praesulatu functi sunt in sede huius a deo conseruandae ciuitatis et similia eis senserunt, adhaec et Theodori quondam episcopi Pharan, quarum omnium suprascriptarum perso-

---

VPG CBR MNL

1 quia] quae N posteaquam] posteaquae CBR post ea [quam] quae? considerata sunt] considera N a … concilio M² *add.* a] ad VP² M¹ 1–2 prouenirent] proueniret VP 2 sedi] sedis VPG C 3 antiochenae] antiocenae MNL ciuitatis] ciuitates PG relegiosi] religiosi RG MN clerici] cleri VP clereci C gloriosi N ac serenissimo *om.* VPG 4 domino] domno V principe] principi MNL pro..moueri V *ras.* antiochenae] antiochiae G anthiocenae MNL 5 ad] et N 6 iudices] iudicis P 7 praeterita] praetereta G¹ 9 gloriosissimi iudices] glorioso iudicio P 10 uniuersale] uniuersalem VP C¹ concilium uestrum VPG promissa] promisa P 13 retractantes] retrantes N 14 epistulas] epistolas G L tamquam *om.* CBR (quae – tamquam) quondam] quoddam VP N quodam CB patriarcha] patriarche VP a *om.* N 15 phasidis] presidis VP fasidis CB MN fasidi R 16 honorium] horium C¹ quondam] quoddam V N quodam PG CBR similiter] simlitér C¹ epistulam] epistolam G L 17 rescriptam] rescripta NL ad] ab B¹ inuenientes] inueniens V¹ inuenientes sunt P NL 18 exsistere] existere PG R MNL apostolicis] apostholicis C definitionibus] definicionibus P addfinitionibus B¹ diffinitionibus R M 19 probabilium] probalium PG¹ abicimus] abimus C¹ 20 exsecramus] execramus RG MNL id est] item N eorundem] eorumdem P ὧν = ⟨quorum⟩ *om.* VPG CBR MNL 21 exsecramus] execramus V¹G R MNL exsecramur P ecclesia] ecclesiae VP aecclesia G MN iudicauimus] iudicabimus CBR 22 quondam] quoddam VP N quodam CBR praesulis] praesolis CB regiae] regi P aggressus] adgressus CB ἀρξαμένου = exorsus (*cf.* 583,19) 23 pyrrhi] phyrhi V pyrhi PG pyrri R MNL 24 praesulatu] praesobto C presolato B presulatum M huius a deo *om.* G ciuitatis] regie urbis L 25 quondam] quoddam V N quodam P CBR episcopi] epis P pharan] faran CBR MNL suprascriptarum] sanctarum VP supra scripturarum NL

τὸν εὐσεβέστατον καὶ θεοστήρικτον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν βασιλέα ἀναφορᾷ Ἀγάθων ὁ ἁγιώτατος καὶ τρισμακάριστος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας καὶ ἀπεβάλλετο ὡς ἐναντίως τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως φρονήσαντας, οὓς καὶ ἀναθέματι καθυποβληθῆναι ὁρίζομεν. πρὸς τούτοις δὲ συνεκβληθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ⟨καθολικῆς⟩ ἐκκλησίας καὶ συναναθεματισθῆναι συνείδομεν καὶ Ὀνώριον τὸν γενόμενον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης διὰ τὸ εὑρηκέναι ἡμᾶς διὰ τῶν γενομένων παρ' αὐτοῦ γραμμάτων πρὸς Σέργιον κατὰ πάντα τῇ ἐκείνου γνώμῃ ἐξακολουθήσαντα καὶ τὰ αὐτοῦ ἀσεβῆ κυρώσαντα δόγματα. διεσκεψάμεθα δὲ καὶ τὰ συνοδικὰ Σωφρονίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης γενομένου [πατριάρχου] ⟨ἀρχιεπισκόπου⟩ τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως, καὶ ταῦτα εὑρηκότες τῇ ἀληθεῖ πίστει συμβαίνοντα καὶ ταῖς ἀποστολικαῖς καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων διδασκαλίαις ἐφάμιλλα ὡς ὀρθόδοξα ἐνεκρίναμεν καὶ ὡς ἐπωφελῆ ὄντα τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ παραδεξάμεθα καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνταγῆναι ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν δίκαιον εἶναι ἐκρίναμεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Τὸ ἀποχρῶν τῇ ἐρωτήσει ποιησαμένη ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος ἕνεκεν τῶν παρ' ἡμῶν προταθέντων αὐτῇ προσώπων Σεργίου καὶ Ὀνωρίου τῶν γενομένων πατριαρχῶν, ἔτι δὲ καὶ Σωφρονίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων, διεξελθοῦσα δὲ καὶ περὶ Πύρρου, Παύλου καὶ Πέτρου τῶν γενομένων προέδρων τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, πρὸς τούτοις δὲ καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας καὶ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου πόλεως Φαράν, διαλαλήσει πρὸς Γεώργιον τὸν θεοσεβέστατον διάκονον καὶ χαρτοφύλακα τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης

MTO

2 ἀπεβάλλετο] ἀπεβάλετο T 4 catholicae = ⟨καθολικῆς⟩ *om.* MTO 8–10 O *marg.*: περὶ τοῦ πατριαρχίου ἱεροσ⟨ολύ⟩μων 9 [πατριάρχου] ⟨ἀρχιεπισκόπου⟩ = archiepiscopi (*cf.* 580,18) 11 καὶ² *om.* M ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O πατέρων *om.* M ἐφάμιλλα] ἐφάμιλα MO 12 ἐνεκρίναμεν] ἐκρίναμεν O 16 ἀποχρῶν] ἀποχρὸν T

narum mentionem fecit Agatho sanctissimus ac ter beatissimus papa antiquae Romae in suggestione, quam fecit ad piissimum et a deo confirmatum dominum nostrum et magnum imperatorem eosque abiecit utpote contraria rectae fidei nostrae sentientes, quos et anathemati summitti definimus. cum his uero simul proici a sancta dei catholica ecclesia simulque anathemari praeuidimus et Honorium, qui fuerat papa antiquae Romae, eo quod inuenimus per scripta, quae ab eo facta sunt ad Sergium, quia in omnibus eius mentem secutus est et eius impia dogmata confirmauit. pertractauimus autem et sinodica Sophronii uenerabilis memoriae quondam archiepiscopi sanctae ⟨Christi⟩ dei Hierusolimorum ciuitatis, et haec repperientes cum uera fide conuenientia apostolicisque et sanctorum atque probabilium patrum doctrinis paria, utpote quae sunt orthodoxa, recepimus et ut salubria sanctae catholicae et apostolicae ecclesiae suscepimus et nomen eius inseri in sacris diptychis sanctarum ecclesiarum iustum esse iudicauimus.

Gloriosissimi iudices dixerunt:

Satisfaciens interrogationi sanctum uestrum et uniuersale concilium propter personas, quas ei proposuimus, id est Sergii et Honorii quondam patriarcharum nec non et Sophronii uenerabilis memoriae, qui fuit archiepiscopus Hierusolimorum, adsecuta est et de Pyrrho, Paulo et Petro et his quondam praesulibus huius a deo conseruandae ciuitatis, super his et Cyri, qui fuerat papa Alexandriae, et Theodori quondam episcopi ciuitatis Faran, interloquatur ad Georgium [deicolam] ⟨deo amabilem⟩ diaconum et chartophilacem huius

---

VPG CBR MNL

1 agatho] agato L papa] pape V B 2 suggestione] sugestionae B fecit dominus ad G^{1} 3 eosque] eos qui G abiecit] abicit CBR utpote] utpute CBR contraria] contrarie M^{1} et *om.* CBR 4 anathemati] anathimati CB summitti] submitti CBR MNL definimus] diffinimus R M simul] semul C 4–5 ecclesia catholica MNL 4 catholica] catholicae VP ML captolica L 5 simulque] semulque C anathemari] anathimari C^{1}B honorium] honorum P^{1} fuerat] fuerad B^{1} 6 inuenimus] inuenemus C ab] hab B^{1} facta] facti VP M *marg.*: de honorio papa NL *marg.*: honorius papa hereticus quia] qui P^{1} quae N 6–7 mentem eius G 6 mentem] mente N confirmauit] firmauit P^{1} autem] au P 8 sinodica] synodica RG MNL sophronii] sophroni VP sofroni CBR memoriae uenerabilis L uenerabilis] uenerabili N quondam] quodam VP CBR quoddam NL archiepiscopi] arciepiscopi P χριστοῦ = ⟨christi⟩ *om.* VPG CBR MNL 9 hierusolimorum] hierusolymorum V hierosolimorum G N hyerosolimorum L ciuitatis] ciuitates P repperientes] reperientes P CBR uera] uenera C^{1} 9–10 apostolicisque ... patrum *om.* L 10 et C *add.* paria] patria C^{1} utpote] utpute CBR quae *om.* G orthodoxa] ortodoxa P 11 recepimus] recipimus P^{1} MNL suscepimus R recaepimus B ut M *add.* salubria] sabria P^{1} salubriae G catholicae] captolice L suscepimus] suscaepimus B 12 sacris] sanctis CR diptychis] diptycis P CBG dipticis M dyptichis R N dicticis L sanctarum] sanctorum V esse] esset VP essae B iudicauimus] iudicabimus N 14 uestrum sanctum G uniuersale] uniuersali CB uniuersalem N 15 proposuimus] proposuemus C quondam] quod VP quodam CBR quoddam NL patriarcharum] patriacharum G sophronii] sofronii CBR 15–16 sophronii quondam uenerabilis G 16 hierusolimorum] hierusolymorum C hierosolimorum G N hyerosolimorum L adsecuta] adsecutus V assecuta R M pyrrho] purrho VP pyrro CBRG ML pirro L 17 et^{2} *om.* MN quondam] quandam V quadam P quodam CBR quoddam NL praesulibus] praesolibus CB 18 cyri] cyrri N fuerat] fuerad B alexandriae] elexandriae V quondam] quodam VP CBR quoddam L episcopi] epis P N ciuitatis *om.* R M *add.* faran] faram VPG 19 georgium] gregorium G θεοσεβέστατον = [deicolam] ⟨deo amabilem⟩ *om.* VPG CBR MNL [deicolam]] deicola NL diaconum] diaconus P dyaconum R diacono NL chartophilacem] carthophilacem V M chartofilacem CBR cartophilacem N cartophilace L

τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ εἰς μέσον πρὸς ἀνάγνωσιν ἀγαγεῖν τὰ ἀποκείμενα ἐν τῷ εὐαγεῖ πατριαρχείῳ τῶν εἰρημένων προσώπων συνοδικὰ ἢ καὶ δογματικὰ συγγράμματα ἢ καὶ ἐπιστολὰς πρὸς τὸ καὶ ἡμᾶς λαβεῖν τὴν αὐτῶν κατάληψιν. περὶ γὰρ τῆς γενομένης αἰτήσεως παρὰ τῶν ὑπὸ τὸν θρόνον τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως τελούντων θεοφιλῶν ἐπισκόπων καὶ εὐλαβεστάτων κληρικῶν ἕνεκεν τοῦ προχειρισθῆναι πρόεδρον ἐν τῷ τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θρόνῳ, ἀνηγάγομεν ἐπὶ τὰς θεοσόφους ἀκοὰς τοῦ κρατίστου καὶ θεοτειχίστου ἡμῶν βασιλέως, καὶ ἐκέλευσεν ἡ αὐτοῦ γαλήνη ψήφισμα γενέσθαι κατὰ τὴν συνήθη ἀκολουθίαν ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν εἰρημένον θρόνον θεοφιλῶν ἐπισκόπων τε καὶ κληρικῶν καὶ τοῦτο ἐπιδοθῆναι τῷ πανημέρῳ αὐτοῦ κράτει.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ἐπιζητησάσης τῆς ὑμῶν ἐνδοξότητος εἰς μέσον ἀγαγεῖν Γεώργιον τὸν θεοσεβέστατον διάκονον καὶ χαρτοφύλακα τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τὰς γραφείσας ἐπιστολὰς δογματικὰς ἢ καὶ ἕτερα συγγράμματα δογματικὰ ἀπό τε Πύρρου, Παύλου καὶ Πέτρου τῶν γενομένων πατριαρχῶν ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, ἔτι δὲ καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας καὶ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τῆς πόλεως Φαράν, πρὸς τὸ ταῦτα ἀνακριθῆναι τοῦτο γενέσθαι περιττὸν ἡγοῦμεθα διὰ τὸ καὶ τὴν ἐκείνων φανερὰν πᾶσιν ὑπάρχειν δόξαν περί τε θελήματος ἑνὸς καὶ μιᾶς ἐνεργείας· εἶτα δὲ καὶ Ἀγάθωνα τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρόεδρον διὰ τῆς οἰκείας αὐτοῦ ἀναφορᾶς τὸν ἐκείνων ἀποκαλύψαντα ἐναντίον σκοπόν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ δηλοποιήσαντα, ὡς τὰ ὅμοια ἐφρόνησαν Σεργίῳ τῷ ἐναρξαμένῳ καινοφωνίαν ἤτοιγε κακόδοξον καὶ βλάσφημον εἰσαγαγεῖν ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ διδασκαλίαν, διὸ καὶ τούτους μετὰ τῶν οἰκείων συγγραμμάτων ὁ προδηλούμενος ἁγιώτατος πάπας ἀπεβάλετο.

MTO

2 πατριαρχείῳ] πατριαρχίῳ T 4 ὑπὸ τὸν θρόνον] θρόνων O 7 ἡμῶν] ἡμῶν ἡμῶν M 9 πανημέρῳ] πανιέρῳ O 11 ἐπιζητησάσης] ἐπιζητούσης O 14 τῆς θεοφυλάκτου ταύτης O 15 πάπα *om.* O γενομένου[2] *om.* O 16 τῆς *om.* TO πόλεως *om.* O 17 ὑπάρχειν πᾶσι O 21 εἰσαγαγεῖν] εἰσαγεῖν O 22 τούτους] τοὺς T ἀπεβάλετο] ἀπεβάλλετο O

sanctissimae magnae dei ecclesiae, quatenus in medium proferat ad legendum quaeque reiacent in uenerabili patriarchio siue sinodica ⟨aut⟩ dogmatica opuscula uel epistulas ⟨supra⟩scriptarum personarum, ut et nos eorum percipiamus cognitionem. de petitione uero, quae facta est a reuerentissimis episcopis et relegiosissimis clericis subiacentibus sedis Antiochenae magnae ciuitatis pro ordinando praesule in sede Antiochenae ciuitatis, suggessimus deo instructis auribus fortissimi et a deo muniti nostri imperatoris, et iussit eius serenitas decretum secundum solitam [consequentiam] ⟨normam⟩ fieri a reuerentissimis episcopis et clericis suprascriptae sedis et hoc offerri mansuetissimae eius fortitudini.

Sanctum concilium dixit:

Inquirente uestra gloria, ut Georgius deo amabilis diaconus et cartophilax huius sanctissimae magnae ecclesiae quatenus ad medium deducat quascumque siue dogmaticas epistulas seu et alia opuscula ⟨dogmatica⟩, quae tam a Pyrro, Paulo et Petro quondam patriarchis huius a deo conseruandae regiae urbis quamque a Cyro quondam papa Alexandriae et Theodoro quondam episcopo ciuitatis Pharan, ad retractandum ea hoc fieri superfluum iudicamus, eo quod et secta eorum omnibus manifesta est de una uoluntate et una operatione, dehinc uero et Agatho sanctissimus antiquae Romae praesul per suggestionem suam eorum reuelauit contrariam intentionem, immo magis etiam declarauit eos, qui similia senserunt cum Sergio, qui exorsus est nouitatem uocis ⟨siue⟩ CACODOXAN [quae] et blasphema introducere in catholica ecclesia doctrina, unde etiam hos

VPG CBG MNL

1 dei *om.* VPG ecclesiae] aecclesiae BG N in] ad MNL proferat] proferad B 2 reiacent] raiacent N uenerabili] uenaeribili B^1 uenaerabili B^2 patriarchio] patriarhio B^{1}R sinodica] sidonica B synodica RG MNL ἢ καὶ = ⟨aut⟩ *om.* VPG CBR MNL epistulas] epistolas BG 3 τῶν εἰρημένων = ⟨supra⟩scriptarum] superscriptarum VPG CBR ML superscripturarum N et *om.* M κατάληψιν = cognitionem (comprehensionem – διάγνωσιν) 4 petitione] peticione V petione M relegiosissimis] religiosissimis G MN clericis] clerecis C 5 sedis] sedi M antiochenae] anthiocene V ML antiocene N magnae P^2 *add.* pro] per V 5–6 pro ... ciuitatis P^2 *add.* 5 ordinando] ordenando CB praesule] praesole C praesolae B in C^2 *add.* sede] solae B antiochenae] anthiocenae MN antiocene L 6 fortissimi] fortissimis P^1 deo] domino L imperatoris] imperatori VPG imperii NL 7 eius] deo G solitam] solidam CR ἀκολουθίαν = [consequentiam] ⟨normam⟩ *om.* VPG CBR MNL a] ac VG 8 et clericis *om.* VP clericis] clerecis C clis M suprascriptae] sstae VP supraccripta G^1 suprascripta G^2 offerri] offeri N 9 fortitudini] fortitudinis CB 11 inquirente] inquaerente C inquirentae B inquirentem N amabilis] amabili P diaconus] diaci P dyaconus R diacono N cartophilax] chartophilax P carthofilax CBRG 11–12 sanctissimae] sanctissimi N 12 quascumque] quascunque L 13 epistulas *om.* L seu et alia] siue alia VPG siue talia B seu alia L δογματικὰς = ⟨dogmatica⟩ *om.* VPG CBR MNL et^2 *om.* G quondam] quod VP quodam CB quoddam NL 14 quamque] quam R a *om.* B quondam] quodam VP CBR quoddam N papa] papae VPG CBR 15 alexandriae urbis et G quondam] quodam VP CBR quoddam NL episcopo] epi V epis P pharan] pharam VPG faran CB ML fratan R retractandum] retractandam VP^2 setractandam P^1 16 iudicamus] iudicauimus CBR secta] recta VPG manifesta] manifestata G uoluntate] uolontate C 17 et de una N dehinc] de hoc CBR et^2 *om.* N antiquae] atque G^1 praesul] praesol C 18 reuelauit] reuelabit B 19 ὡς = eos qui senserunt] senserint L nouitatem] nobitatem VP nobilitatem G ἤτοιγε = ⟨siue⟩ *om.* VPG CBR MNL 19–20 cacodoxan] cacodixan B^1 cathodoxan G 20 [quae] *om.* B et] e N blasphema] blasphemiam C^2 L plasphemia B blaspheimam R catholica] captolica L catholica ecclesia] (catholicae ecclesiae?) catholicam ecclesiam M doctrina] doctrinam M hos cum B^2 *add.*

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Εἰ καὶ κατὰ πάντα ὀρθόδοξος ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ τρισμακαρίστου πάπα Ἀγάθωνος τυγχάνει καὶ τῇ ἀληθείᾳ συμβαίνει, ἀλλὰ τῶν ἀναγκαίων καθέστηκε πάντως τὰ τῶν προλεχθέντων προσώπων συντάγματα εἰς μέσον ἐνεχθῆναι κατὰ τὰ πρότερον παρ' ἡμῶν διαλαληθέντα διὰ τὸ πλειόνως φανερωθῆναι τὴν τῶν αὐτῶν προσώπων δόξαν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ἡνίκα πρὸς τὸ ἀκριβέστερον διαγνῶναι τὰ περὶ Πύρρου, Παύλου καὶ Πέτρου καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας καὶ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τῆς Φαρὰν ἡ ἐνδοξότης ὑμῶν ἐνίσταται, Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας εἰς μέσον ἀγαγέτω τὰ ὑπὸ τῶν εἰρημένων προσώπων δογματικῶς γραφέντα πρὸς τὸ πάντας ἐν πληροφορίᾳ γενέσθαι, ὡς καὶ αὐτοὶ κατὰ πάντα τῇ Σεργίου κατηκολούθησαν κακοδοξίᾳ.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε·

Κατὰ τὰ ἤδη ἐν τῇ προλαβούσῃ πράξει διαλαληθέντα παρὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τηνικαῦτα ὑπεξελθὼν ἀνεζήτησα ἅπερ ἐκελεύσατε. καὶ κατὰ πρώτην τάξιν εὗρον ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου πρὸς τοῖς ἤδη προκομισθεῖσι παρ' ἐμοῦ ἐπιστολὴν Κύρου ἐπισκόπου τηνικαῦτα τοῦ Φάσιδος τυγχάνοντος σταλεῖσαν πρὸς Σέργιον τὸν γενόμενον πατριάρχην τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως πρὸ πεντήκοντα ἓξ χρόνων κατὰ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ἐπινέμησιν τοῦ προπαρελθόντος κύκλου, ἐρωτήσαντος αὐτοῦ διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς τὸν εἰρημένον Σέργιον περὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐνεργειῶν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἑτέραν ἐπιστολὴν

MTO

---

2 καὶ[1] *om.* M πάντα] τὰ παρόντα O 4 συντάγματα] συγγράμματα O ἐνεχθῆναι] ἐχθῆναι O 8 τοῦ[2] ... ἐπισκόπου *om.* O 10 τοῦ θεοῦ *om.* MT ἀγαγέτω] ἀγέτω M 12 κακοδοξίᾳ] διδασκαλίᾳ M 14 πράξει] τάξει MT 16 εὗρον ἐν] εὕρομεν T χαρτοφυλακίῳ] χαρτοφυλακείῳ O πατριαρχείου] πατριαρχίου T 19 τεσσαρεσκαιδεκάτην] ιδ' T

cum propriis eorum scriptis praefatus sanctissimus papa proiecit.
Gloriosissimi iudices dixerunt:

Quamquam in omnibus orthodoxa sit suggestio sanctissimi ac ter beatissimi Agathonis papae et ueritati conueniens, attamen omnino necessarium exsistit, ut praenominatarum personarum scripta ad medium producantur secundum anteriorem interlocutionem, quam fecimus, ut in amplius manifestetur secta earundem personarum.
Sanctum concilium dixit:

Postquam ob accuratius cognoscendum de Pyrrho, Paulo et Petro atque Cyro, qui fuit papa Alexandriae, et Theodoro quondam episcopo Pharanitano insistit uestra gloria, Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax huius sanctissimae magnae dei ecclesiae ad medium deducat quae a supradictis personis dogmaticae scripta sunt, quatenus omnibus satisfiat, quod et ipsi in omnibus Sergii errorem secuti sunt.
Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax dixit:

Secundum quae dudum in anteriorem actionem interlocutum est uestrum sanctum et uniuersale concilium, tunc egressus perquisiui quae iusseratis. et primum quidem inueni in chartophilatio uenerabilis patriarchii super haec, quae a me prolata sunt, etiam epistulam Cyri episcopi, qui tunc Phasidis fuerat, missam ad Sergium quondam patriarcham huius a deo conseruandae regiae urbis ante quinquaginta sex annos per quartamdecimam indictionem praeteriti circuli, interrogantis per eandem epistulam praedictum Sergium de questione operationum; similiter et alteram epistulam directam ab ipso

---

VPG CBR MNL

1 sanctissimus] sanctissime VP proiecit] proicit CBR relegit G[1] prolegit G[2] *om.* N 2 gloriosissimi] gloriosi ML 3 quamquam] quanquam M orthodoxa] ortodoxa V ordodoxa C orthodoxas B suggestio] suggesti P[1] sugestio B suggessio N agathonis] agatonis L 4 ueritati] ueritate V ueretati C attamen] actamen VP adtamen CB actum R omnino] omno B[1] exsistit] existit B[1]R MNL ut] et R 4–5 praenominatarum ... scripta] prenominata rescripta G 5 interlocutionem] interloquutionem CB 6 ut in] ut BG M aut L secta] se ita G earundem] earum V earumdem PG 8 ob] ab VP NL *om.* M accuratius] accusatius VP accuracius C[1] accuraeius B acuratius G acupatius N[1] accupatius N[2] cognoscendum] cognuscendum V C pyrrho] purrho VP pyrro CBRG MNL atque] adque B 9 theodoro] teodoro G quondam] quodam VP CBR episcopo] epis P pharanitano] faranitano CBR MNL 10 diaconus *om.* BR diacono N chartophilax] cartophilax V NL chār P carthofilax CBRG cartophylax M sanctissimae magnae] sanctissimus magni VP magnae sanctissimae MNL dei *om.* B 11 dogmaticae] dogmatice PG NL 12 satisfiat] satisfiad B satisfaciat L in omnibus] in om in omnibus B secuti] sequuti BR 13 georgius] georgios P diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax C[1]B cartofilax C[2]R cartphylax M cartophilax N carthophilax L 14 quae] quod G anteriorem] anterioraem B anteriore G NL actionem] actione VPG M interlocutum] interloquutum B 15 uniuersale] uniuersalae B uniuersalem N tunc] t̊ VG perquisiui] perquaesiui C perquesiui B exquisiui M[1] 16 chartophilatio] carthofilatio CBR cartophilatio MN carthophilatio G L uenerabilis] uenerabili G patriarchii] partriarchio CR 17 epistulam] epistolam G L episcopi] epis P qui] quae CBRG (!) phasidis] fasidis CBR MN fuerat] fuerad B missa fuerat G missam] missa CBRG quondam] quod VP quodam CBR quoddam N 17–18 patriarcham] patriarcha N 18 huius] huis N quinquaginta] quinquagenta P quinquaginta sex] .LVI. CBRG 18–19 quartamdecimam] .XIIII. VPG 19 indictionem] indictionis VP inditionem L praeteriti] praeterita B[1] circuli] concilii L interrogantis] interrogans CBR interrogantes NL eandem] eadem G epistulam] epistolam G L praedictum] praedictorum N 20 questione] quaestionae B operationum] operationem C[1] et alteram *om.* G directam] directa VPG

σταλεῖσαν παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κύρου πρὸς τὸν λεχθέντα Σέργιον μετὰ τὸ ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Φάσιδος αὐτὸν μετατεθῆναι ἐν τῷ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως θρόνῳ σημαίνουσαν τὴν γενομένην ἕνωσιν τῶν λεγομένων Θεοδοσιανῶν μετὰ καὶ ἴσου πληροφορίας τῆς τε προελθούσης μεταξὺ τῶν τε αὐτῶν Θεοδοσιανῶν καὶ τοῦ λεχθέντος Κύρου ἑνώσεως· ὁμοίως δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τῆς Φαρὰν βιβλία διάφορα παρεκβληθέντα ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου, ἐν οἷς ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ ⟨Θεοδώρου⟩ πρὸς Σέργιον ἐπίσκοπον τοῦ Ἀρσενοΐτου περὶ μιᾶς ἐνεργείας, ὡσαύτως δὲ καὶ ἑρμηνεῖαι διαφόρων πατρικῶν χρήσεων. παρεξέβαλον δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης καὶ ἕτερα βιβλία ἓξ ἔχοντα συντάγματα Πύρρου τοῦ γενομένου μετὰ Σέργιον πατριάρχου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, τὰ πολλὰ ἰδιόχειρα αὐτοῦ τυγχάνοντα περὶ θελήματος καὶ ἐνεργείας καὶ ἑτέρων τινῶν. ὁμοίως δὲ παρεξέβαλον ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου τοῦ μνημονευθέντος εὐαγοῦς πατριαρχείου ῥέγεστρον διαφόρων ἐπιστολῶν Παύλου τοῦ μετ' αὐτὸν Πύρρον γενομένου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἐν ᾧ φέρεται ἐπιστολὴ γραφεῖσα παρὰ τοῦ αὐτοῦ Παύλου πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Θεόδωρον τὸν γενόμενον πάπαν Ῥώμης περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ προσφωνητικοὺς τοῦ αὐτοῦ Παύλου τόμους τρεῖς πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις γενόμενον ἡμῶν βασιλέα καὶ πατέρα τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ μεγάλου βασιλέως περὶ θελήματος καὶ ἐνεργείας.

ἔτι μὴν καὶ Πέτρου τοῦ γενομένου πατριάρχου ὡσαύτως μετὰ τὸν αὐτὸν Παῦλον τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως ῥέγεστρον ὁμοίως διαφόρων ἐπιστολῶν, ἐν ᾧ ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ δογματικὴ γραφεῖσα πρὸς Βιταλιανὸν τὸν ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ῥώμης καὶ ἀμφότερα ἐπικομίζομαι πρὸς τὸ ὑμῖν παραστησόμενον.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ἅπερ μετὰ χεῖρας ἔχει Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα

MTO

---

4 τε *om.* O   5 γενομένου *om.* O   τῆς *om.* O   6 ἐκ *om.* M   πατριαρχείου] πατριαρχίου T   6–7 theodori = ⟨θεοδώρου⟩ *om.* MTO   7 ἀρσενοΐτου] ἀρσενοήτου T   9 ἓξ ἔχοντα] ἑξέχοντα T   12 χαρτοφυλακίου] χαρτοφυλακείου O   πατριαρχείου] πατριαρχίου T   ῥέγεστρον] ῥεγέστρον T   14 πόλεως *om.* O   16 ἡμῶν *om.* M   18 ἔτι γε μὴν O   19 ῥέγεστρον] ῥεγέστρον T   20 βιταλιανὸν] βιτάλιον O   23 ἅπερ] ὅπερ T   καὶ χαρτοφύλαξ *om.* O

Cyro ad eundem Sergium, postquam ab episcopatu Phasidis translatus est ad sedem Alexandriae, magnae ciuitatis, insinuante unitatem factam cum his, qui Theodosiani dicuntur, una cum exemplari satisfactionis de unitate, quae prouenit inter hos ipsos Theodosianos et praedictum Cyrum; pariterque et Theodori quondam episcopi Pharanitani libros diuersos prolatos ex bibliotheca uenerabilis patriarchii, inter quae et epistulam eiusdem Theodori ad Sergium episcopum Arsenuitam de una operatione, similiter et interpretationes diuersorum paternorum testimoniorum. excussi uero ex eadem bibliotheca et alios sex libros habentes scripta Pyrrhi, qui factus est post Sergium patriarcha huius a deo conseruandae regiae urbis; plurima horum ⟨propria⟩ manu eius scripta sunt de uoluntate et operatione et quibusdam aliis. similiter autem protuli ex chartophilatio memorati uenerabilis patriarchii regestum diuersarum epistularum Pauli, qui fuit post eundem Pyrrhum patriarcha huius regiae urbis, in quo iacet epistula scripta ab eodem Paulo ad sanctae memoriae Theodorum, qui fuit papa Romanus, de una uoluntate, et tres prosphoneticos, id est acclamatorios, tomos eiusdem Pauli ad sanctae memoriae quondam imperatorem nostrum et patrem piissimi nostri domini et magni imperatoris de uoluntate et operatione. adhaec et Petri, qui factus est patriarcha post eundem Paulum huius regiae urbis, similiter regestum diuersarum epistularum, in quo est epistula eiusdem dogmatica scripta ad Uitalianum sanctae memoriae quondam papam Romanum, et utraque prae manibus habeo ad quod uobis placuerit.

Sanctum concilium dixit:

Libros atque regesta uel chartas, quas prae manibus habet Georgius deo amabilis

---

VPG CBR MNL

---

1 cyro] caro C[1] eundem] eundaem B postquam] per quam VPG ab] per G ad L[1] episcopatu] episcopato B episcopatum L[1] phasidis] fasidis CBR est *om.* CBR sedem] sedaem B 2 insinuante] insinuantae B factam] *om.* R facta N 3 dicuntur] uocantur G exemplari] exemplaria CBR (!) de unitate] dae unitatae B 4 theodosianos] theosianos C[1] L quondam] quodam P CBR quoddam N 5 pharanitani] faranitani CBR MNL pharanitani tam libros VPG MNL prolatos] prolatus L bibliotheca] biblioteca M uenerabilis patriarchii] uenerabili patriarchi N patriarchii] patrii arhii B[1] patrii archii B[2] quae] quos CBR (?) 6 epistulam] epistolam G theodori] theoodori N arsenuitam] arsenuita VP MNL operatione] oratione C[1] operationae B 7 interpretationes] interpraetationis CBR 8 ex *om.* G eadem] edam B[1] bibliotheca] bibliotecha R biblioteca M sex] ex G pyrrhi] pyrrii VPG pyrri CBR ML pyri N 9 patriarcha] patriarha B patriarcham L regiae] raegiae B ἰδιόχειρα = ⟨propria⟩ manu] ⟨propria⟩ *om.* VPG CBR MNL 10 de uoluntate et operatione] dae uoluntatae et operationae B quibusdam] quibusdem C autem *om.* L protuli] protulit M 11 chartophilatio] cartofilatio CR carthofilatio B carthophilatio G L cartophylacio M cartophilatio N uenerabilis] uenerabili N regestum] reiestum R epistularum] epistolarum G L pauli] paulum V 12 pyrrhum] pyrrum CBRG MNL regiae] raegiae B regie R NL in quo] ubi G iacet] iacit C[1]BR epistula] epistola G L 14 prosphoneticos] prosponeticos V prosphonetiquos P acclamatorios] aclamatorios VP adclamaturios CBR adclamatorios G acclamatorius N adamatorius L tomos] thomos C[1]BRG M tomus N 15 quondam] quodam VP CBR quoddam N domini] domni V 16 operatione] operationae B et[2] *om.* G est G *add.* 16–17 patriarcha ⟨similiter⟩ post? 17 regestum] urbescum R epistularum] epistolarum PG L 18 epistula] epistola PG L *om.* N quondam] quodam VP CBR quoddam N 19 papam] papa VP utraque] utraquae B habeo] abeo PG NL placuerit] placuit R 21 atque] adquae P atquae B regesta] reiesta R uel] et L chartas] cartas V[1] C[1]BR ML amabilis] amabiliis P

ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας βιβλία, ῥέγεστρα καὶ χάρτας, ταῦτα ὑποδεχόμενοι οἱ ἡμᾶς ὑπεκλαμβάνοντες κατὰ τάξιν ἀναγινωσκέτωσαν.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τὰς γραφείσας ἀπὸ Κύρου πρὸς Σέργιον δύο ἐπιστολὰς μετὰ καὶ τοῦ λεχθέντος τῆς πληροφορίας ἴσου ἀνέγνω ἐχούσας ἐπὶ λέξεως οὕτως·

Τῷ θεοτιμήτῳ ⟨μου⟩ δεσπότῃ, ἀγαθῷ ἀρχιποιμένι, πατρὶ πατέρων, οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ παρὰ Κύρου ἐλαχίστου ὑμετέρου.

Προθυμηθέντι μοι τὴν παροῦσαν ἀναφορὰν ἀνατεῖναι τῷ θεοτιμήτῳ μου δεσπότῃ διάφοροι εἰσῄεσαν λογισμοὶ καὶ δυσὶ γνώμαις τὴν ψυχὴν ἐμεριζόμην. ἆρά γε, φησί, πεισθείην τῷ διδάσκοντι *ὑψηλότερά σου μὴ ζήτει καὶ βαθύτερά σου μὴ ἐρεύνα* καὶ κλεῖθρα ἐπιβαλὼν τοῖς χείλεσι σιγὴν ἀσκήσω ἢ ἀκούσοιμι τοῦ λέγοντος· *ζητῶν ζήτει καὶ παρ' ἐμοὶ μένε;*

Εἶτα ἱκανῶς ἐμαυτὸν ἐν τούτῳ βασανίσας τότε καὶ γράφειν ἐπαρρησιαζόμην, ὅτε τὴν τῶν τρισμακαρίστων ὑμῶν θεόπνευστον διδασκαλίαν κατὰ νοῦν ἐλάμβανον, πεπεισμένος, ὅτι δυοῖν θάτερον ἢ καὶ ἑκάτερα ἐκ τούτου μοι περιγένηται· ἢ γάρ, φησίν, ἀποδειχθείην ἢ πάντως διορθωθείην ἐπὶ τοῖς ἀναφερομένοις οὖσιν ἐν τούτοις ἀξιωθείς, θεοτίμητοι, τῶν πανευσεβῶν ἰχνῶν τοῦ θεοστηρίκτου ἡμῶν δεσπότου· ἅμα δὲ καὶ τῆς θεομιμήτου αὐτοῦ συγκαταβάσεως τυχὼν παρρησίας μετελάμβανον θείᾳ κελεύσει τῆς αὐτῶν ἡμερότητος ἐντυχεῖν πρὸς Ἀρκάδιον τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κατὰ Παύλου τοῦ κεφαλαιώτου τῶν ἀνεπισκόπων μάλα θεοπρεπῶς συνταγείσῃ, ἧς ἐπαινετὸς καὶ θεοφιλὴς ὡς

---

11 Sir. 3,21 12 – 13 Is. 21,12

MTO

1 ῥέγεστρα] ῥεγέστερα T ἡμᾶς] ὑμᾶς M 7 mihi = ⟨μου⟩ *om.* MTO 10 εἰσῄεσαν] εἰσίεσαν TO 16 περιγένηται] περιγένοιτο T ἢ] εἰ O 18 θεοστηρίκτου] θεοτιμήτου O 21 ἀνεπισκόπων] ἐπισκόπων O συνταγείσῃ] συνταγεῖσιν O

diaconus et chartophilax sanctae huius magnae ecclesiae, haec suscipientes hii, qui a nobis excipiunt, per ordinem relegant.

Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius duas epistulas a Cyro scriptas ad Sergium una cum praenominato satisfactionis exemplar relegit sic continentes in uerbis:

Deo honorabili mihi domino, benigno principi pastorum, patri patrum, uniuersali patriarchae Sergio a Cyro humili uestro.

Prompto me exsistente praesentem suggestionem porrigere deo honorabili meo domino, diuersae mihi subibant cogitationes et in duabus sententiis animam partiebar. putasne, inquid, docenti consentiam *altiora te ne quesieris et potiora te ne scrutatus fueris* et claustra labiis inponens silere studeam aut abscultem eum qui dixit: *quaerens quaere et apud me mane?*

Dehinc in hoc meipsum sufficienter examinans etiam scribendi sumebam fiduciam, cum ter beatitudinis uestrae a deo inspiratam doctrinam in mente perciperem, [satisfactus] ⟨certus sum⟩, quod unum e duobus siue etiam utrumque ex hoc mihi conquiritur; aut enim, inquid, suscipiar aut per omnia emendabor in his quae suggeruntur ita sese habent, dum dignus fuissem effectus, deo honorabiles, piissimis uestigiis a deo confirmati nostri domini; simulque et deo imitabilem eius condiscensionem indeptus fiduciam capiebam diuinam iussionem eorum serenitatis relegendi, quae ad Arcadium sanctissimum archiepiscopum Cypri contra Paulum primatem exepiscoporum nimium deo decenter constructa

VPG CBR MNL

1 diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax C[1]BR charthofilax C[2] carthophilax G L cartophylax M ecclesiae] aecclesiae G N hii] hi G M 2 excipiunt] exipiunt M relegant] legant M[1] 3 antiochus] antiocus R relegiosus] religiosus RG MNL lector] legtor G notarius] notarios G notario N epistulas] *om.* G epistolas L a cyro] a syro R adcyros NL[1] 4 exemplar] exemphar C (*cf.* 595,17) exemplari ML sic] si N continentes] continentis VPG contenentem CB continentem R 6 mihi] michi N L *marg.*: epistola cyri, epistola missa ad sergium uniuersali] uniuersale G 7 a] ad M[1] 8 prompto] promto V[1] prumpto CB me] mae B prompto me] presbitero thome N exsistente] existente PG R MNL existentae B suggestionem] sugestionem B subgestionem N porrigere] porregere CB 9 mihi subibant] michi subuniant N partiebar] patiebar V paciebar R 10 inquid] inquit P ML quid R altiora te] altior a te G te[1]] tae B *om.* L quesieris et et potiora C potiora] pora P[1] pociora C[1]B potiora te] potior a te G te[2]] tae B scrutatus] scruptatus L 11 claustra labiis] claustralibus G inponens] imponens ML abscultem] obscultem CBR (*cf.* 706,3) auscultem ML oscultem N eum] meum C quaere] quaerae B 12 apud] aput V C mane] manae B 13 dehinc] de hic VP deinde CBRG in *om.* N sumebam] summebam L fiduciam] fidutiam BR N 13–14 cum ter] cunter L 14 beatitudinis] baeatitudinis B a deo] ad eo G inspiratam *om.* N mente] mentem N perciperem] perceperem C perciperes G 14–15 πεπεισμένος = [satisfactus] ⟨certus sum⟩ (πληροφορεῖν = satisfacere) 15 quod in unum C e] et N mihi] michi N conquiritur] conquiretur CBR 16 inquid] inquam CR M inquedam B inquit L suscipiar] suspiciar G emendabor] enimendabor B[1] emendabar G[1] hemendabor N suggeruntur] suggerentur B suggerunt N sese] se L habent] habent⟨ia⟩ *coni.* Lu 17 effectus a deo N honorabiles] honorabilis CBRG piissimis] piissimi G 18 simulque] simulquae P[2] B semulque C imitabilem] inmutabilem G immitabilem N condiscensionem] condescensionem MN indeptus] inde post L fiduciam] fiunciam R fidutiam N capiebam] capiendam C[1] 19 eorum] eius CBR arcadium] archadium VG C[1]BR ML 20 primatem] primitatem N exepiscoporum] episcoporum M et episcoporum L nimium] minimum V decenter] dicenter B[1]

ἀληθῶς ἅπας μὲν ὁ σκοπὸς εὐσεβῶς τὴν ἀμώμητον ἡμῶν ὀρθοδοξίαν θρησκεύων, δύο δὲ ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἕνωσιν λέγεσθαι κωλύουσαν. αὐτὴν εὑρηκὼς ἀνένευον καὶ προφέρειν ἐπειρώμην τοῦ μακαρίου Λέοντος τὴν πάντιμον ἐπιστολὴν δύο ἐνεργείας μετὰ τῆς ἀλλήλων δηλαδὴ κοινωνίας, καθὼς διδάσκει ὁ πανάγιός μου δεσπότης, ἀναφανδὸν βοῶσαν. ἐνθένδε λοιπὸν ὁρμηθέντος ἡμῖν τοῦ λόγου πάντιμον ἀναφορὰν τῶν θεοπνεύστων ὑμῶν εἰς ἀνάγνωσιν ἐγχειρίζεσθαι ἐκελευόμην, ἀντίγραφον εἶναι λεγομένην καὶ δοκοῦσαν τῆς ῥηθείσης εὐσεβοῦς κελεύσεως· μνήμην γὰρ ἐποιεῖτο ἐκείνου Παύλου τοῦ φαύλου, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ τῆς κελεύσεως ἴσου καὶ τὸν ἐγγεγραμμένον αὐτῷ νοῦν ἀπεδέχετο. εἰκότως οὖν τηνικαῦτα ἡσυχίαν ἄγειν καὶ ἥκιστα ἀντιλέγειν ἐπαιδευόμην, ἐπὶ δὲ τὴν ὑμετέραν θεόφραστον διδασκαλίαν καταφεύγειν ἔγνων τιμίων αὐτῆς κεραιῶν ἀξιωθῆναι δεόμενος τηλαυγέστερον διασαφούντων, ὅπως δύο ἐνεργείας λέγειν μετὰ τὴν ἕνωσιν παραιτούμενοι εἰς μίαν ἤγουν ἑνικὴν ἐνέργειαν δυνάμεθα ἐπὶ πᾶσι τοῖς θείοις λογίοις συγκλείειν τό τε παθητὸν καὶ ἀπαθὲς τῆς ἀρρήτου οἰκονομίας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τῆς θεοφανοῦς παιδεύσεως τῶν θεοδιδάκτων ὑμῶν φωταγωγηθὲν ἡμῶν τὸ ἀπαίδευτον ἴσως κἂν ἐν τούτῳ μιμήσηται τὴν πίονα καὶ εὐθαλῆ γῆν καὶ τὸν καταβαλλόμενον τοῦ λόγου *κόκκον* ἀσμένως ὑποδεξάμενον πρὸς εὐκαρπίαν διασώσῃ.

Τὰς δὲ θεοπειθεῖς αὐτοῦ προσευχὰς συνήθως ἐπιχορηγῆσαι τῇ ἐμῇ βραχύτητι καὶ τοῖς σὺν ἐμοὶ ὁ ἀγαθός μου δεσπότης καταξιώσει.

---

8 cf. Act. 13,9 16 cf. Joh. 12,24

MTO

1 MT *marg.*: σῆ 5 ἐνθένδε] ἐνθέντε O 9 ἀπεδέχετο] ἀποδέχεται O 11 κεραιῶν] κερεῶν M διασαφούντων] διασαφουσῶν M 12 ἤγουν ἑνικὴν] ἠγουμενικὴν T 13 δυνάμεθα] δυνόμεθα O λογίοις] λόγοις O 16 γῆν *om.* O 19 καταξιώσει] καταξιώσοι M καταξιώσῃ O

est, cuius laudabilis ac deo amabilis uere est omnis quidem intentus piae inmaculatam nostrae fidei rectitudinem allegans, duas autem operationes in domino nostro Iesu Christo, ut post unitionem dicatur, prohibentem eam inueniens abnuebam et proferrere temptabam honoratissimam Leonis epistulam duas operationes cum alterutrum scilicet communionem, quemadmodum docet sanctissimus meus dominus, manifestissime praeclamantem. ex hoc ergo deinceps nobis exorto sermone uenerandam suggestionem deo inspirabilium uestrorum ad relegendum iubebar suscipere, quae dicebatur ac putabatur praefatae piae iussionis esse rescriptum; mentionem enim faciebat illius Pauli, qui et fauli, sed et iussionis exemplaris et intentum eorum, quae in eo scripta fuerant, ammittebat.

oportune ergo nunc silentium gerere et nequaquam contradicere perstruebar, ad uestram uero deo [eruditam] ⟨dictam⟩ doctrinam confugere didici uenerabiles eius sillabas postulans promereri liquidius declarantes, qualiter duas operationes post unitionem dicere recusantes in una, id est singulari, operatione in omnibus diuinis eloquiis possimus concludere tam quod passibile quam quod inpassibile est ipsius ineffabilis dispensationis saluatoris nostri Iesu Christi, quatenus a deo illustrata eruditione deo instructorum uestrorum inluminata imperitia nostra forsitan uel in hoc imitabitur pinguissimam atque fertilem terram seminat⟨u⟩mque uerbi *granum* libenter suscipiens ad fecunditatem saluum perducat.

Deo acceptas denique sui orationes solite ministrare tam meae paruitati quamque his qui mecum sunt benignus meus dominus dignetur.

VPG CBR MNL

1 ac] a V C^1 omnis *om.* G inmaculatam] immaculata ML inmaculata N 2 rectitudinem] rectitudine NL 3 post] pre N dicatur] diicatur L prohibentem] propter habentem R abnuebam] adnuebam P annuebam G N proferrere] proferere P proferreret C^1 proferret BR proferre G MN preferre L temptabam] initabam C^1B *om.* R 4 honoratissimam] honoratissimi G epistulam] epistolam G L alterutrum] alterum L communionem] communione CR M communionae B 5 quemadmodum] quemammodum P manifestissime] manifestissimae B 5–6 praeclamantem] proclamantem M 6 sermone] sermonae B deo *om.* N 7 iubebar] iubear P^1 iubere C^1 iubetae B iube R iubebas M quae] qui R MNL dicebatur] dicebantur G 8 praefatae] prefata VP esse *om.* NL 8–9 rescriptum ... iussionis *om.* L 8 enim *om.* B φαύλου = fauli fauli] sauli VPG R ML pauli N 9 iussionis] iussiones CBR exemplaris] exemplares CBR exemplar M quae] qui NL scripta] scripti VP ammittebat] admittebat CBR ammitebat G admittebar M amittebat L 10 oportune] oportunae P^2 B nunc] hunc G nequaquam] inequaquam N perstruebar] perferuebar B perscrutabar R (*cf.* 605,8) 11 uero om. G θεόφραστον = deo [eruditam] ⟨dictam⟩ ἔγνων = didici uenerabiles] uenerabilis C^1 NL uēn̄ M sillabas] syllabas P B^2 ML syllabes B^1 sylabas G 12 promereri] promeriri CB^2 promemiri B^1 13 una] uia MNL operatione] operationae B diuinis] diuinus VP eloquiis] eloquis C^1 14 concludere] concluderae B quod G *add.* que L passibile] passibilae B quam quod inpassibile *om.* M] quamque impassibile L est *om.* G 14–15 dispensationis saluatoris] dispensatioris R 15 christi] christus M illustrata] inlustrata V CB eruditione] eruditionae B deo^2 P^2 *add.* instructorum] instructurum C^1 16 inluminata] illuminata PG ML imperitia] inperitia BG N impericia R M nostra] uestra G ML forsitan] forsitam C uel *om.* N] et L imitabitur] mutabitur R inmitatur N imitabatur L pinguissimam] pinguissima N atque] adque B 17 seminat⟨u⟩mque] seminatamque VPG C^2BR NL semitamque C^1 M libenter] liuenter P 19 sui] siui B solite] solitae C ministrare] mynistrare P ministrarae B meae] maeae B mee G L paruitati] paruitate V prauitati G quamque] quam M 20 benignus] benignimes N

Ἡ ὑπογραφή

Κῦρος ἐλάχιστος ὑπερευχόμενος τῆς παντιμίου εὐζωΐας τοῦ θεοτιμήτου μου δεσπότου ἀνήγαγον.

Ἑτέρα ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ γραφεῖσα ἀπὸ Ἀλεξανδρείας.

Ἰδίῳ δεσπότῃ τὰ πάντα θεοτιμήτῳ καὶ τρισμακαρίστῳ ⟨ἀγαθῷ ποιμένων ποιμένι⟩, πατρὶ πατέρων, οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ Κῦρος ἐλάχιστος ὑμέτερος.

Εὐφορίας καὶ πάλιν πνευματικῆς διὰ τῶν εὐπροσδέκτων εὐχῶν τῆς τοῦ θεοτιμήτου μου δεσπότου μακαριότητος γεωργηθείσης τῇ διδαχῇ καὶ τοῖς πανευσεβέσι χρόνοις τῶν θεοφρουρήτων καὶ κατὰ ἀλήθειαν φιλοχρίστων ἡμῶν δεσποτῶν συμβαινούσης, καὶ νῦν ἀξιοῦμαι τῷ τρισμακαρίστῳ μου δεσπότῃ *τὰς ἀπαρχὰς ἀναφέρειν.*

Δῆλον γὰρ ποιοῦμαι, ὡς ἅπαντες οἱ τοῦ δόγματος τῶν λεγομένων Θεοδοσιανῶν κατὰ ταύτην τὴν Ἀλεξανδρέων φιλόχριστον πόλιν κληρικοί, ἅμα καὶ τοῖς ἐν ἀξίαις καὶ στρατείαις διαλάμπουσιν, ἔτι δὲ καὶ τοῖς εἰς δῆμον τελοῦσιν εἰς χιλιάδας συντείνοντες, κατὰ τὴν τρίτην τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἑνωθέντες τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ τοῦ θεοῦ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀχράντων τοῦ θεοῦ σὺν ἡμῖν μυστηρίων μετέλαβον, ὁδηγηθέντες πρὸς τοῦτο ἡγουμένης προδήλως τῆς τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ εὐδοκίας τῇ χορηγηθείσῃ μοι διδαχῇ παρά τε τῶν φιλαγάθων καὶ καλλινίκων ἡμῶν δεσποτῶν, παρά τε τῆς τοῦ δεσπότου μου θεοπνεύστου παναγιστείας – ὡς ἐντεῦθεν συστῆναι κατὰ τὸ γεγραμμένον *ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἑορτὴν μέχρι τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου*, εἰ δὲ δεῖ τἀληθέστερον λέγειν, οὐκ *ἐν τοῖς πυκάζουσι* μόνον οὐδὲ *μέχρι τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου*, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν τὴν Ἀλεξανδρέων φιλόχριστον πόλιν καὶ τὰς ὑπ' αὐτὴν ἐνορίας μέχρι τῶν νεφελῶν αὐτῶν καὶ τούτων ἐπέκεινα τῶν οὐρανίων τάξεων τῇ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν εἰρήνῃ καὶ τοῖς

---

12 cf. Lev. 23,10   20–22 Ps. 117,27

MTO

3 μου *om.* M   7 benignissimo pastorum pastori = ⟨ἀγαθῷ ποιμένων ποιμένι⟩ *om.* MTO   9 τοῦ *om.* M   15 συντείνοντες] συντείναντες O   16 ἰουνίου] ἰουλίου O (N – Λ)   17 μυστηρίων σὺν ἡμῖν M   19 καλλινίκων] καλλινικῶν M   21 λέγειν] εἰπεῖν O   23 ἐνορίας] ἐνωρίας O   24 τῇ] ἢ O   τῇ ἁγιωτάτῃ τῶν M

Et subscriptio

Cyrus humilis exorans pro honoratissima uita deo honorabilis mei domini suggessi.

Alia epistula eiusdem Cyri scripta ab Alexandria.

Proprio domino per omnia a deo honorando atque [et] ter beatissimo benigno pastorum pastori, patri patrum, uniuersali patriarchae Sergio Cyrus humilis uester.

Fecunditatem et iterum spiritalem fructificatam per [deo] acceptabiles orationes beatitudinis deo honorabilis mei domini, quae concurrit doctrinae piissimisque temporibus a deo conseruandorum et ueraciter Christo amabilium dominorum nostrorum, et nunc promereor ter beatissimo meo domino *primitias suggerere*.

Notum enim facio, quod omnes, qui dicuntur dogmatis Theodosianorum circa hanc Alexandrinorum Christo amabilem ciuitatem clerici una cum his, qui in dignitatibus et militibus clarent, insuper et qui ex plebe sunt in milibus constituti, per tertiam Iunii mensis adunati sanctae nostrae catholicae dei ecclesiae intemerabilia nobiscum dei misteria perceperunt, ad hoc adducti praeuiante profecto beneplacito omnipotentis dei consilio per collatam mihi doctrinam tam a piissimis ac inuictissimis nostris dominis quamque a deo inspirata domini mei sanctitate – ut per hoc stabiliretur secundum quod scriptum est *in confrequentationibus dies festus usque ad cornu⟨a⟩ altaris*, si autem oportet ueratius dicere, non *in confrequentationibus* tantum neque *usque ad cornu⟨a⟩ altaris*, sed et in omnem Alexandrinorum Christo amabilem ciuitatem eiusque confinia usque ad nubes ipsas et ultra haec caelestibus officiis in pacem sanctarum ecclesiarum et in his qui ad

VPG CBR MNL

3 exorans] exhorans P domini] dominis VP suggessi] subgessi N 5 alia] aliam CBRG NL epistula] epistulam CBR N epistolam G L cyri] cyris B scripta] scriptam CRG L alexandria] alexandrio N 6 proprio] propri N a *om.* G honorando] honoranda B atque] adque B^1 atque [et] ter VPG CB MNL ter] inter N 7 pastori] procedi VP NL *om.* G pastori proceri patri M patrum *om.* G uniuersali] uniuersale P patriarchae] patriarchi G 8 et *om.* C^1BRG spiritalem] spiritali VP NL spirituali M fructificatam] fructificata V CBR MNL (m – p) fructificato P διὰ τῶν εὐπροσδέκτων = per [deo] acceptabiles (ΕΫ – ΘΫ) 9 quae *om.* M concurrit] currit G doctrinae] doctrinis VPG doctrina C^1BR doctrine NL piissimisque] piissimorum CBR 10 nunc] non L 11 promereor] promerear V^1 beatissimo] bacatissimo B suggerere] suggere P suggererae B 12 omnes] omnis V^1 dogmatis] dogmates V *om.* N theodosianorum] theodoxianorum L 13 alexandrinorum] alexandrianorum C^1R ciuitatem] ciuitate P clerici] clereci C dignitatibus] dignitatis N 14 clarent] clarem B darent R in] ex M^1 tertiam] terciam PG R iunii] unius R 15 mensis collectionem (conlectionem G) adunati C^1BG adunati] adhunati B^1 adunatae G dei ecclesiae nostrae catholicae G catholicae] captolice L ecclesiae] hecelesiae B^1 intemerabilia nobiscum] intemerabiliumobiscum L^1 misteria] mysteria CB NL misericordia G 16 perceperunt] perciperunt CBG^2 perciperent G^1 praeuiante] praeueniante B consilio *om.* VPG MNL per] pe P 16 – 17 per collatam *om.* L 17 collatam] conlatam CB mihi] michi N a^1 *om.* B N ac] ad N quamque in a N 18 mei *om.* L hoc] haec V^1 stabiliretur] stabileretur C stabiletur G 19 – 20 cornu⟨a⟩] cornu VPG CBR MNL 19 autem *om.* N oportet] oportit C^1B ueratius] ueracius PG C^1R ML 20 dicere] dicerae B confrequentationibus] frequentationibus G L tantum] totum B usque] usquae B N et *om.* L 22 ipsas] ipsius G (!) caelestibus] acelestibus B (!) pacem] pacae G pace MNL sanctarum] santarum G^1 qui] quae V

πρὸς αὐτὴν ἐπιστρεφομένοις εὐφραινομένων, ὅπως δὲ τὰ τῆς τοιαύτης ἑνώσεως παρηκολούθησε –, λεπτομερῶς τολμήσας ἀνήγαγον ἐπὶ τὰς πανευσεβεῖς ἀκοὰς τῶν ἀηττήτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν διὰ τοῦ συνδούλου μου Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου διακόνου πᾶσι τοῖς κινηθεῖσι παρατυχόντος, καὶ πέπεισμαι, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ ἀποδέχεται τὸν ἐλάχιστον αὐτοῦ δοῦλον ὁ πανάγιός μου δεσπότης.

Δέομαι οὖν τοῦ τρισμακαρίστου μου δεσπότου, ὅπως ἐν εἰδήσει περὶ πάντων γενόμενος, εἴ τι μοι κατὰ τὴν τοιαύτην κίνησιν ὡς εἰκὸς καθυστέρηται ἢ κατ' ἄγνοιαν τοῦ δέοντος διημάρτηται, διορθώσασθαι τὸν ἐλάχιστον αὐτοῦ δοῦλον· ἔργον γὰρ τοῦτο τῶν θεοτιμήτων ὑμῶν πάσαις ταῖς θεϊκαῖς κεκοσμημένων γραφαῖς καὶ τετελειωμένων ταῖς ἄνωθεν ἀρεταῖς.

Ἡ ὑπογραφή

Κῦρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος ὑπερευχόμενος τῆς θεοτιμήτου εὐζωΐας τοῦ τρισμακαρίστου μου δεσπότου ἀνήγαγον.

Ἴσον τῆς γενομένης πληροφορίας μεταξὺ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν τῆς μερίδος τῶν Θεοδοσιανῶν.

Τοῦ δεσπότου Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν πάντων προλάμποντος καὶ πάντας εἰς τὴν σωτήριον καὶ ἀληθινὴν αὐτοῦ πίστιν ἰθύνοντος καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἁγίαν αὐτοῦ ἐκκλησίαν συγκαλοῦντος τὴν παροῦσαν πληροφορίαν πεποιήμεθα ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν μηνὶ Παϋνὶ ἰνδικτιῶνος ἕκτης.

Πληροφορία γενομένη παρὰ Κύρου ἐλέῳ θεοῦ ἐπισκόπου τὸν τόπον ἐπέχοντος κατὰ θεῖον θέσπισμα τῶν ἀγαθῶν καὶ καλλινίκων ἡμῶν δεσποτῶν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ταύτης τῆς Ἀλεξανδρέων φιλοχρίστου πόλεως.

---

20 cf. 1. Tim. 2,4 20–21 cf. 1. Cor. 14,23

22 a. 633 VI 3

MTO

1 τῆς *om.* M 1–2 παρηκολούθησε] παρηκολούθησα T 2 ἀηττήτων] ἀητήτων T 5 αὐτοῦ ἐλάχιστον O 7 καθυστέρηται ἢ] καθυστερεῖται καὶ O 9 ἄνωθεν *om.* M 22 ἕκτης] ς' TO

eam conuertuntur laetantibus, qualiter autem haec adunatio assecuta est –, subtiliter praesumens suggessi piissimis auribus inuictissimorum ac serenissimorum nostrorum dominorum per confamulum meum Iohannem deo amabilem diaconum, qui affuit in omnibus quae mota sunt, et certus sum, quia et in hoc acceptat ultimum suum famulum sanctissimus meus dominus.

Quaeso namque ter beatissimum meum dominum, quatenus cognitionem omnium faciens, si quid mihi in tali motione forsitan defuit aut per ignorantiam de competentibus [frustratus] ⟨contestatus⟩ sum emendare exiguum suum famulum; opus enim hoc deo honorabilium uestrorum est, qui omnibus diuinis scripturis decoramini et desuper uirtutibus perficimini.

Et subscriptio

Cyrus humilis episcopus orans pro deo honorabilis mei domini ⟨ter beatissimi⟩ uita suggessi.

Exemplar satisfactionis factae inter Cyrum quondam papam Alexandriae et eorum, qui erant ex parte Theodosianorum.

Domino Christo uero deo nostro omnibus praefulgente omnesque ad saluberrimam et ueram eius fidem dirigente et in unam eandemque sanctam suam ecclesiam conuocante praesentem satisfactionem facimus pro unitate sanctarum dei ecclesiarum mense Payni indictione sexta.

Satisfactio facta a Cyro misericordia dei episcopo per diuinam sanctionem benignissimorum atque triumphatorum dominorum nostrorum locum exhibente apostolicae sedis huius Alexandrinae Christo amabilis ciuitatis.

VPG CBR MNL

1 adunatio] adunitio V adunicio P assecuta] adsecuta CB NL subtiliter] similiter C^{1}B 2 inuictissimorum] inuictorum R ac serenissimorum C^{2} *add.* *om.* R 3 dominorum] domnorum V meum] eum R diaconum] diacom P diacono N et uenerabilem dyaconum R affuit] adfuit CB MNL 4 quae mota sunt *om.* N mota] nota G quia et in hoc] que N et^{2} *om.* B in *om.* L ultimum] timum P^{1} (at – ul) 6 quaeso] quesso P namque] namquae C^{1} dominum meum B quatenus] quiatenon N cognitionem] cogitationem VP 7 mihi] michi N motione] motionae B competentibus] conpetentibus G 8 διημάρτηται = [frustratus] ⟨contestatus⟩ sum (διαματαιόω) [frustratus] sum *om.* N ⟨contestatus⟩ *om.* VPG CBR MNL hoc] oc P hoc deo *om.* N 9 honorabilium] amabilium C^{1}BR uestrorum] nostrorum G^{1} decoramini] dedecoramini G 9 – 10 uirtutibus] uiribus C^{1}R uirilibus C^{2}B 10 perficimini] perficamini N 12 et subscriptio *om.* B M *add.* et superscriptio R 14 cyrus] cirus N cyrus humilis] cyri humili V cyrys humili P episcopus] epis P pro deo] deo pro deo B τοῦ τρισμακαρίστου = ⟨ter beatissimi⟩ *om.* VPG CBR MNL uita] uitam N 17 exemplar] exemphar C (*cf.* 589,4) satisfactionis *om.* G factae] facta G quondam] quodam VP CBR quoddam N papam] papa N 18 ex parte] experte L *marg.* theodosianorum] theodoxianorum L^{1} 19 domino yesu christo L ad saluberrimam] a suluberrimam V 20 fidem] fide N dirigente] diregente C diligente N eandemque] eademque V B eamdemque R conuocante] conuocantem G ML conuocatum N 21 praesentem] ferentem VPG (pres-fer) facimus *om.* N unitate] unitatem VP N mense] mensis CBR 22 payni] paynu CBR indictione] indiccione V R inditione L sexta] .VI. VG R N 23 episcopo] epis P sanctionem] santionem G 24 triumphatorum] triumphatorem VPG triumfatorum CB exhibente] exibente B L apostolicae] apostholicae CB sedis] sidis B 25 alexandrinae] alexandriae CR

Κεφάλαιον α'

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἀνάθεμα ἔστω.

Κεφάλαιον β'

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ „τὸν ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος" τὸν θεὸν λόγον, τὸν πρὸ αἰώνων ἀχρόνως γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρός, καὶ κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ καὶ ἀποθανόντα καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς, ἀνάθεμα ἔστω.

Κεφάλαιον γ'

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ τά τε πάθη καὶ τὰ θαύματα, ἀλλ' „ἄλλου καὶ ἄλλου", ἀνάθεμα ἔστω.

Κεφάλαιον δ'

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ ἐξ αὐτῆς ἄκρας ἑνώσεως τὸν θεὸν λόγον ἐν τῇ γαστρὶ τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ὑποστῆσαι ἑαυτῷ καθ' ἕνωσιν σάρκα ἐξ αὐτῆς τῆς ἁγίας θεοτόκου τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον ἐμψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ ἑνώσει φυσικῇ τε καὶ καθ' ὑπόστασιν καὶ οὕτως προελθεῖν ἐξ αὐτῆς ἕνα ὄντα, ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον, ἀνάθεμα ἔστω.

Κεφάλαιον ε'

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὴν ἁγίαν δέσποιναν ἡμῶν καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν κυρίως καὶ

---

2 – 3 cf. Sergius Const., ACO ser. II vol. I p. 136,26 – 27 6 – 9 cf. Sergius Const., ACO ser. II vol. I p. 136, 27 – 30 13 – 14 cf. Apollinaris Laod., ACO ser. II vol. I p. 322,23 – 24 18 – 20 cf. Sergius Const., ACO ser. II vol. I p. 136,30 – 32

MTO

---

1 κεφάλαιον *om.* T (usque *ad* 600,14) 6 ἁγίας *om.* M 8 ἁγίας καὶ ἐνδόξου O 13 ἀληθινοῦ ἡμῶν θεοῦ O 14 τε *om.* M 19 ἐμψυχωμένην] ἐψυχωμένην M

Capitulum primum

Si quis non confitetur patrem et filium et sanctum spiritum, trinitatem consubstantionalem, unam deitatem in tribus subsistentiis, anathema sit.

Capitulum secundum

Si quis non confitetur „unum sanctae trinitatis" deum uerbum, qui ante saecula sine tempore natus est ex patre, et discendisse de caelis et incarnatus esse ex spiritu sancto et domina nostra sancta gloriosa dei genetrice semperque uirgine Maria et humanatum, passum esse propria carne et mortuum et sepultum et resurrexisse tertia die secundum scripturas, anathema sit.

Capitulum tertium

Si quis non confitetur unius eiusdemque domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri tam passiones quamque miracula, sed „alterius et alterius", anathema sit.

Capitulum quartum

Si quis non confitetur ex ipsa summa unitione deum uerbum in utero sanctae dei genetricis semperque uirginis Mariae constituisse sibi per unitionem carnem ex ipsa sancta dei genetrice nobis consubstantialem, animatam anima rationali et intellectuali unitione naturali atque secundum subsistentiam, et sic processisse ex ea unum exsistentem, inconfusum atque indiuisum, anathema sit.

Capitulum quintum

Si quis non confitetur sanctam dominam nostram semperque uirginem Mariam propriae

VPG C(8)BR MNL

1 capitulum primum *om.* G primum] .I. N 2 confitetur] confitet B[1] spiritum sanctum CBRG MNL trinitatem] in trinitate N 2 – 3 consubstantionalem] consubstantialem VG R ML 3 subsistentiis] substantiis V anathema] anathima CB 5 capitulum secundum *om.* G secundum] .II. V MN 6 confitetur] confitet B[1] 7 tempore] temporae B patre] patrae B discendisse] discendissae B descendisse RG MNL de caelis] daecelis B incarnatus] incarnatum G ML esse] essae B ex spiritu] expu C[1] 8 sancta ... antiquae 639,10 *om.* C genetrice] genetricae VP B genitrice RG MNL maria semperque uirgine G humanatum] humatum M[1] 9 propria] pripria B[1] resurrexisse] resurrexissae B tertia] terci P die] diae V B 10 anathema] anth V anathima B 12 capitulum tertium *om.* G tertium capitulum P BR ML tertium] terctium P B (!) tercium R M tertium] .III. V N 13 eiusdemque] eiusdem R ueri dei nostri *om.* N 14 passiones] passionis V et alterius B[2] *add.* anathema sit] anth; V anathima sit B 16 capitulum quartum *om.* G quartum capitulum P BR ML quartum] .IIII. V N 17 ex] et N summa] suma M unitione] unicione P unitionem N deum] domini B 18 genetricis] genitricis RG MNL constituisse] constituissae B sibi per] super B unitionem] unicionem P unionem L carnem B *bis* carne R *om.* N ipsa] ipse VPG sancta] sanctae V[1] 19 genetrice] genitrice RG MNL anima] animi M rationali] racionali P rationalis M[1] 19 – 20 et ... naturali *om.* G 19 unitione] unicione P 20 atque] adque B[1] subsistentiam] substantiam B unum] una V[2] unam PG exsistentem] existentem B[1]RG MNL existentae B[2] existente N 20 – 21 inconfusum] confusum R inconfusam G 21 atque] adque B indiuisum] diuisam G indiusum M[1] anathema] anathima B 23 capitulum quintum *om.* G quintum capitulum P BR ML quintum] .V. V MN 24 sanctam dominam] sancta domina B[1] secundum dominam R uirginem] uirgine N mariam] mariame B *om.* M maria N propriae] propie B

κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκον εἶναι, ὡς τὸν θεὸν λόγον σεσαρκωμένον κυήσασαν καὶ τεκοῦσαν, ἀνάθεμα ἔστω.

Κεφάλαιον ϛʹ

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ ἐκ δύο φύσεων, τουτέστι θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, ἕνα Χριστόν, ἕνα υἱόν, „μίαν τοῦ θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην" κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀναλλοιώτως ἤγουν μίαν ὑπόστασιν σύνθετον, ὅπερ ἐστὶν αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, „εἷς ὢν τῆς ἁγίας ὁμοουσίου τριάδος", ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Κεφάλαιον ζʹ

Εἴ τις τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δυσὶ θεωρεῖσθαι λέγων ταῖς φύσεσιν οὐχ „ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος" τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖ, τὸν ἀϊδίως μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα θεὸν λόγον, *ἐν ἐσχάτοις δὲ τοῦ αἰῶνος καιροῖς* τὸν αὐτὸν σαρκωθέντα καὶ τεχθέντα ἐκ τῆς παναγίας καὶ ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἀλλ' „ἕτερον τοῦτον" οἶδε „καὶ ἕτερον", καὶ οὐχ „ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν" κατὰ τὸν σοφώτατον Κύριλλον „ἐν θεότητι τέλειον καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειον τὸν αὐτόν", καὶ κατὰ τοῦτο καὶ μόνον „ἐν δύο" θεωρούμενον „φύσεσι τὸν αὐτὸν πάσχοντα καὶ μὴ πάσχοντα κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο", ὡς ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις ἔφησε Κύριλλος, πάσχοντα μὲν ἀνθρωπίνως σαρκὶ καθὸ ἄνθρωπος, μένοντα δὲ ὡς θεὸν ἀπαθῆ ἐν τοῖς τῆς ἰδίας σαρκὸς πάθεσι, καὶ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα „μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ" κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Διονύσιον· θεωρίᾳ μόνῃ διακρίνων τὰ ἐξ ὧν ἡ ἕνωσις γέγονε, καὶ ταῦτα τῷ νῷ διασκοπῶν ἄτρεπτα καὶ ἀσύγχυτα μετὰ τὴν αὐτῶν φυσικὴν καὶ καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν μένοντα, καὶ ἐν τούτοις ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν καὶ υἱὸν γνωριζόμενον, καθὸ δύο τὰ ἀλλήλοις ἀσυγχύτως συνηνεγμένα καθορᾷ τῷ νῷ, πραγματικὴν αὐτῶν

---

14 Hebr. 1,2

---

5 – 8 cf. Sergius Const., ACO ser. II vol. I p. 138,2 – 5 13 cf. Iustinianus imp., confessio fidei, Abh. BAdW NF 18 (1939) 72,33 15 – 18 cf. Sergius Const., ACO ser. II vol. I p. 138,5 – 12 21 cf. Ps.-Dionysius Areop., epist. IV, PG 3,1072 C 1

MTO

---

1 κυήσασάν τε καὶ O 8 ἰησοῦς ὁ χριστός M 12 ταῖς *om.* O 13 τὸν[1] *om.* M 15 παναγίας] ἁγίας M καὶ ἀχράντου] ἡμῶν O ἡμῶν] καὶ ἀχράντου O 18 ἄλλο[2]] ἄλλον T 21 τὰ *om.* M 21 – 22 μιᾷ ... διονύσιον *om.* O 22 διακρίνων τὰ] διακρίνοντα O ἕνωσις] ἐξώνησις O 23 αὐτῶν] αὐτὴν O 24 – 25 γνωριζόμενον] γνωριζόμενος T 25 συνηνεγμένα] συνηγμένα M καθορᾷ] καθ' ὁρατῷ T καθορατὸν O νῷ] ὡς οὐ O

et secundum ueritatem ΘΕΟΤΟΚΟΝ, id est dei genetricem, utpute quae deum uerbum incarnatum concepit et genuit, anathema sit.

Capitulum sextum

Si quis non confitetur ex duabus naturis, id est deitate et humanitate, unum Christum, unum filium, „unam dei uerbi naturam incarnatam“ secundum sanctum Cyrillum inconfuse, inconuertibiliter, inmutabiliter siue unam subsistentiam conpositam, quod est ipse dominus noster Iesus Christus, qui „unus est de sancta consubstantiali trinitate“, talis anathema sit.

Capitulum septimum

Si quis unum dominum nostrum Iesum Christum in duabus considerari dicens naturis, non eundem „unum ⟨sanctae⟩ trinitat⟨is⟩“ confitetur, sempiterne quidem ex patre genitum deum uerbum, *in nouissimis autem saeculi temporibus* eundem incarnatum atque genitum ex sanctissima et intemerata domina nostra dei genetrice semperque uirgine Maria, sed „alterum hunc“ noscit „et alterum“, et non „unum eundemque“ secundum sapientissimum Cyrillum „in deitate perfectum et in humanitate eundem perfectum“, ex hocquae solo „in duabus“ contemplandum „naturis eundem passum et non passum secundum aliud et aliud“, sicut idem sanctus Cyrillus ait, patientem quidem humanitus carne secundum quod homo est, permanentem uero inpassibile ut deum in passionibus propriae carnis eundemque unum Christum et filium operantem deo decibilia et humana „una deiuirili operatione“ secundum sanctum Dionisium, sola contemplatione discernens ea, ex quibus unitio facta est, ⟨et⟩ haec intellectu considerans inconuertibilia et inconfusa post eorum naturalem et secundum subsistentiam unitione manentia, in hisque indiuise atque inseparabiliter unum eundemque Christum et filium recognoscens, iuxta quod duo

VPG BR MNL

1 ΘΕΟΤΟΚΟΝ] ΘΕΤΟΩΟΝ V ΘΕΟΤΟΩΟΝ PG theotokon B genetricem] genetricaem B genitricem RG M genitrice NL utpute] utpote MNL 2 anathema sit] anth. V anathima sit B 4 capitulum sextum *om.* G sextum capitulum P BR ML sextum] .VI. V N 5 non G *add.* humanitate] unitate G 6 dei *om.* N incarnatam] incarnatum VPG secundum P^2 *add.* cyrillum] cyrilllum N 7 inconuertibiliter] inconuertiuiliter N inmutabiliter] immutabiliter PG M unam ΘΕΟΤΟΚΟΝ subsistentiam PG subsistentiam] sistentiam P^1 substantiam B conpositam] compositam L est *om.* VP 8 consubstantiali] consubstantiale N 9 anathema] anathima B 11 capitulum septimum *om.* G septimum capitulum P BR ML septimum] .VII. V MN 12 unum *om.* L naturis dicens VPG 13 eundem] eum de VPG unum] una G τῆς ἁγίας = ⟨sanctae⟩ *om.* VPG BR MNL trinitat⟨is⟩] trinitate VPG BR trinitatem MNL confitetur] confitentur VPG BR confitentem L sempiterne] sempiternae B 14 deum] dominum L temporibus saeculi PG B MNL atque] adque B^1 15 genetrice] genetricae B genitrice RG MNL 16 sed et alterum G noscit] non scit ML non sit N 17 in^2 B^2 *add.* *om.* N humanitate] umanitate B eumdem G *add.* perfectum et ex G 18 hocquae] hoc G et non passum *om.* N 19 secundum] eundem MNL idem] indem B^1 sanctus *om.* M 20 carne] carnae B carnes G homo] omo B^1 permanentem] permanente NL uero inpassibile] non passibile L inpassibile] impassibilem M (!) 21 operantem] operante B N decibilia] decybilia B decebilia R deciuilia N 22 una *om.* G dionisium] dyonisium R L 23 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG BR MNL inconuertibilia] inconuertiuilia N 24 post] per VPG subsistentiam] substantiam B unitione] unitionae B καὶ ἐν τούτοις = in hisque 25 atque] adque B inseparabiliter] inspirabiliter B

τὴν θεωρίαν ποιούμενος, ἀλλ' ⟨οὐ⟩ φαντασίᾳ ψευδεῖ καὶ διακένοις νοῦ διαπλάσμασι, διιστῶσι δὲ οὐδαμῶς ὡς ἀνῃρημένης ἤδη τῆς εἰς δύο διατομῆς διὰ τὴν ἄφραστον ⟨καὶ ἀσύγχυτον⟩ καὶ ἀπερινόητον ἕνωσιν, λέγων κατὰ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον· „ἅμα γὰρ σάρξ, ἅμα θεοῦ λόγου σάρξ, ἅμα σὰρξ ἔμψυχος λογική, ἅμα θεοῦ λόγου σὰρξ ἔμψυχος λογική", ἀλλ' ἐπὶ διαιρέσει τῇ ἀνὰ μέρος τὴν τοιαύτην ἐκλαμβάνει φωνήν, ἀνάθεμα ἔστω.

Κεφάλαιον η'

Εἴ τις οὐκ ἀναθεματίζει Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον, Ἀπολινάριον τὸν αἱρετικόν, Νεστόριον, Εὐτυχέα τὸν δυσώνυμον καὶ Κῦρον καὶ Ἰωάννην τοὺς Αἰγεώτας καὶ πάντας τοὺς ἀντειρηκότας καθ' οἷον δήποτε τρόπον τοῖς δώδεκα κεφαλαίοις τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου καὶ μὴ μετανοήσαντας, ἀλλ' ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ ἀποθανόντας, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτῶν φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, ἀνάθεμα ἔστω.

Κεφάλαιον θ'

Εἴ τις οὐκ ἀναθεματίζει τὰ συγγράμματα Θεοδωρίτου τὰ κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ τὴν λεγομένην Ἴβα ἐπιστολήν, καὶ Θεόδωρον τὸν Μομψουεστίας καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ αὐτοῦ, καὶ εἴ τις οὐ δέχεται τὰ συγγράμματα τοῦ ἁγίου Κυρίλλου καὶ μάλιστα τὰ κατὰ Θεοδώρου καὶ Θεοδωρίτου καὶ Ἀνδρέου καὶ Νεστορίου καὶ τῶν τὰ ὅμοια αὐτοῖς καὶ ἑνὸς αὐτῶν πεφρονηκότων ἢ φρονούντων, ἀνάθεμα ἔστω.

1–3 cf. Sergius Const., ACO ser. II vol. I p. 138,10–12 3–4 cf. Ps.-Athanasius, epist. ad Iovinianum, PG 28,532 A; cf. Sophronius Hieros., p. 432,20–21; cf. ACO ser. II vol. I p. 134,27–28

MTO

---

1 ἀλλ'] ἀλλὰ MTO non = ⟨οὐ⟩ *om.* MTO 2 διιστῶσι] διίστησι ACO ser. II. vol. 1., p. 134,25 δὲ] δὴ T 2–3 et inconfusam = ⟨καὶ ἀσύγχυτον⟩ *om.* MTO 4 ἅμα[3] ... λογική *om.* O 9 εὐτυχέα τὸν δυσώνυμον νεστόριον κῦρον M αἰγεώτας] αἰγαιάτας O 10 οἷον δήποτε] οἷον δήτινα M 16 μομψουεστίας] μοψουεστίας T 17 τοῦ[1] *om.* O τοῦ[2] *om.* O 19 ἢ] καὶ O

adinuicem inconfuse conuenientia considerat intellectu, [causatiuam] ⟨rerum peritam⟩ eorum contemplationem faciens, et non fantasia mendaci atque inanibus mentis figmentis, nullatenus uero disiungit tamquam perempta iam illa, quae in duo est sectione, propter ineffabilem et inconfusam et inexcogitabilem unitionem, dicens secundum sanctum Athanasium: „simul enim caro, simul dei uerbi caro, simul caro animata rationalis, simul dei uerbi caro animata rationalis", sed ad diuisionem per partes huiusmodi assumit uocem, anathema sit.

Capitulum octauum

Si quis non anathematizat Arrium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem hereticum, Nestorium, Eutichem nec nominabilem et Cyrum et Iohannem [et] Aegeotas et omnes, qui quocumque modo contradixerunt duodecim capitulis sanctissimi Cyrilli et paenitentiam non egerunt, sed in hoc errore sunt mortui, et quiqui similia eis sapuerunt aut sapiunt, anathema sit.

Capitulum nonum

Si quis non anathematizat scripta Theodoriti, quaeque sunt contra rectam fidem et sanctum Cyrillum, et epistulam quae dicitur Hibae, et Theodorum Mobsuestenum et scripta eius, et si quis non suscipit scripta sancti Cyrilli et maxime quae sunt contra Theodorum et Theodoritum Andreamque et Nestorium et quiqui similia eis uniusue eorum sentierunt aut sentiunt, anathema sit.

VPG BR MNL

1 adinuicem] autinuicem N considerat] considerad B[1] πραγματικὴν = [causatiuam] ⟨rerum peritam⟩ (αἰτιολογικὴν) causatiuam] causatibam VPG[1] 2 fantasia] fantasiam BR NL phantasiam M mendaci] mendacii ML mendatii N mendaci atque] mendatium adque B mendacium atque R 3 disiungit] disiugit N tamquam] sicut R perempta] perimita B illa] illam BR 4 inconfusam] confusam N unitionem] unicionem PG 4–5 athanasium] athanisium B[1] anastasium G L 5 simul[1]] semul B simul[2]] semul B simul[3]] semul B 5–6 simul[4] ... rationalis *om.* NL 5 simul[4]] semul B 6 assumit] adsumit B N 7 anathema sit] anath; V anathima sit B 9 capitulum octauum] cap .VIII. V N octauum capitulum PG BR ML octauum] octabum P L 10 anathematizat] anathimatezat B anatematizat G[1] eunomium] eonomium BR macedonium] macedoneum VP macaedonium B apollinarem] appollinarem P M apolinaraem B apolinarem R hereticum] hereticos BR MNL 11 nestorium] nestoriam L eutichem] euthicem BG M euticem R eutycem N eutychem L nominabilem] nomibilem V memorabile L [et] VPG BR MNL aegeotas] egeotas P BR MNL egeothas G 12 quocumque] cocumque V cumque RG MN[2] contradixerunt] contradixerit N duodecim] XII M capitulis] capituli N 12–13 paenitentiam] penitentiam P BRG NL poenitentiam M 13 et *om.* L quiqui] quique M quequi NL similia] simili B 14 anathema] anathima B 16 nonum capitulum P BRG L nonum] .VIIII. VG MN 17 anathematizat] anathimatizat B theodoriti] theodoreti VP M theodorici G N quaeque sunt] qui querunt VPG quequae s̄ B 18 quae] qui V N hibae] hybae V ibae B hibe N theodorum] theodo B mobsuestenum] et in obsuestenum R mopsuestenum M 19 suscipit] suscepit V BRG 20 theodoritum] theodoricum R andreamque] andream G quiqui] qui P quique M[1] uniusue] unius ut R 21 sentierunt] senserunt BRG M anathema] anathima B sit] sint M

Ἔτι λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Ἀντίοχος ⟨ἀναγνώστης καὶ νοτάριος⟩ βιβλίον Θεοδώρου ἐπισκόπου γενομένου τῆς Φαρὰν ἀνέγνω λόγον τοῦ αὐτοῦ πρὸς Σέργιον ἐπίσκοπον γενόμενον τοῦ Ἀρσενοΐτου τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως, ἐν ᾧ περιέχεται οὕτως·

1 Πᾶν ὅ τι οὖν ἱστόρηται ἢ εἰπὼν ἢ δράσας ὁ κύριος διὰ νοῦ καὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητηρίων καὶ εἶπε καὶ ἔπραξε· καὶ οὕτως αὐτοῦ ὡς ὅλου καὶ ἑνὸς μία ἐνέργεια τοῦ λόγου, τοῦ νοῦ, τοῦ αἰσθητικοῦ σώματος καὶ ὀργανικοῦ, τὰ πάντα λεχθείη.

2 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Ἐπειδὴ προηγουμένως διά τινα θείαν καὶ σοφωτάτην οἰκονομίαν ὕπνον ⟨καὶ⟩ κάματον καὶ πεῖναν καὶ δίψαν προσήκατο ὁπότε καὶ ἠβουλήθη, καὶ μάλιστα δικαίως καὶ τὴν ἐν τούτοις κίνησιν καὶ ἠρεμίαν τῇ πανσθενεῖ καὶ πανσόφῳ τοῦ λόγου ἐνεργείᾳ προσάπτομεν, καὶ ἐντεῦθεν μίαν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς Χριστοῦ ἐνέργειαν προσαγορεύομεν.

3 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Ἱκανῶς οἶμαι παρέστησεν ἡμῖν ὁ λόγος διὰ τῆς ἐξετάσεως, ὅτι πάντα ὅσα ἱστόρηται περὶ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, εἴτε θεοῦ, εἴτε ψυχῆς, εἴτε σώματος ἢ τοῦ συναμφοτέρου, ψυχῆς λέγω καὶ σώματος, μοναδικῶς ἅμα καὶ ἀδιαιρέτως ἐπράττετο, ἀρχόμενα μὲν καί, οἷον εἰπεῖν, πηγάζοντα ἐκ τῆς τοῦ λόγου σοφίας καὶ ἀγαθότητος καὶ δυνάμεως διὰ μέσης [δὲ] ψυχῆς νοερᾶς καὶ σώματος προϊόντα· καὶ διὰ τοῦτο μία ἐνέργεια ὅλου ὡς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σωτῆρος ἡμῶν ταῦτα πάντα καὶ εἰσὶ καὶ ἐλέχθησαν.

4 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Ἔχομεν ἄρα ἐκ τούτων σαφῶς, ὅτι ἔργον θεοῦ ἅπαντα ὅσα περὶ Χριστοῦ καὶ ἀκούομεν καὶ πιστεύομεν, εἴτε τῇ θείᾳ φύσει προσεοικότα εἴτε τῇ ἀνθρωπίνῃ, καὶ κατὰ τοῦτο μία ἐνέργεια ταῦτα τῆς τε θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος εὐσεβῶς ὠνόμασται.

8–9 cf. Mt. 8,24 cf. Joh. 4,6 cf. Mt. 4,2 cf. Joh. 4,15

1–606,14 cf. ACO ser. II vol. I p. 120,1–124,7; cf. SiBer. ÖAdW 352 (1979) 26–39 10 cf. Symb. VI concilii, p. 774,24

MTO(4)

1 lector et notarius = ⟨ἀναγνώστης καὶ νοτάριος⟩ *om.* MTO 3 περιέχεται] περιέχονται MT^1 4 ὅ τι … πόλεως 620,7 *om.* O 8 et = ⟨καὶ⟩ (*cf.* 120,15) 17 [δὲ] *om.* ACO ser. II. vol. 1., p. 120,26 μία ἐνέργεια] μιᾷ ἐνεργείᾳ T 21–22 μία ἐνέργεια] μιᾷ ἐνεργείᾳ T

Item accipiens idem Antiochus relegiosus lector et notarius codicem Theodori, qui fuit episcopus Pharan, relegit librum eius scriptum ad Sergium quondam episcopum Arsenuitam Aegyptiacae dioceseos, in quo continebatur ita:

1 Omne ⟨igitur⟩ quicquid describitur seu locutus siue operatus dominus per mentem et sensum atque sententia organa, quae dicuntur AICΘHTHPIA; et dixit et operatus est; et sic eius tamquam totius et unius una operatio uerbi, mentis, sensibilis et organici corporis, cuncta dicantur.

2 Eiusdem ex eodem sermone:

Quoniam quidem primordialiter propter quandam diuinam et sapientissimam dispensationem somnum et fatigium, esuriem et sitim ammisit quando et uoluit, et maxime merito etiam in his motum horum et quietem ad illam omnipotentissimam ac sapientissimam uerbi operationem applicamus, et ex hoc unam unius eiusdemque Christi operationem appellamus.

3 Eiusdem ex eodem sermone:

Affatim ut opinor nobis sermo discutiendo monstrauit, quia omnia quaecumque scripta sunt de domino Christo, siue dei, seu animae, siue corporis, seu utriusque, animae inquam atque corporis, singulariter simul et inseparabiliter agebantur, incipientia quidem et, ut est dicere, affluentia ex uerbi sapientia et benignitate atque uirtute mediante intellectuali anima et corpore procedentia; et ideo una est operatio totius utpote unius eiusdemque saluatoris nostri haec omnia et sunt et dicta sunt.

4 Eiusdem ex eodem sermone:

Habemus utique ex his manifestum, quia opus dei sunt omnia quae de Christo audimus et credimus, siue diuinae naturae congruentia siue humanae, et ideo una operatio ista tam deitatis eius quamque humanitatis pie nominata sunt.

VPG BR MNL

---

1 item] idem P antiochus] antiocus R anthiochus ML relegiosus] relegiosis P religiosus RG MNL notarius] notario N 2 episcopus] epis P pharan] faran BR NL eius scriptum] est conscriptum P quondam] quodam V R qd P quoddam N episcopum] epis P 2 – 3 arsenuitam] arsinuitam BR arsenoitum M arsenoitam N arsonoitam L 3 aegyptiacae] egyptiacae P aegiptiacae B aegitiace N egyptiace R L aegyptiacae dioceseos] aegiptiam codices eos G dioceseos] diuceseus B in quo] in quibus G continebatur] contenebatur B continebar N 4 οὖν = ⟨igitur⟩ *om.* VPG BR MNL (*cf.* 121,9) quicquid] quidquid B L describitur] discribitur B M locutus] locutis VP siue] sium V mentem] mente N 5 atque] adque B[1] sententia] sapientiam BR sapientia G sentientia M AICΘHTHPIA] AIeCΘIΓIPIA V AIeCΘITIPIA P AICeNTHPIA B aicontupia R AICONTHPIA MNL 6 eius] eus L totius] tocius RG torius L unius] unicus B 7 cuncta] cunta N cuncra L 8 eiusdem] eiusque V (*cf.* 603,14) sermone] sermonae B[1] 10 somnum] sonum B sompnium R sumnum G somnium ML fatigium] fastigium R esuriem] esurientem P[1] ammisit] amisit V NL admisit BR M et[3+4] *om.* BR maxime] maxme P maxie L 11 quietem] quiaetem N ac] et L 12 uerbi *om.* N applicamus] adplicamus B appellamus G applicamur N 13 appellamus] apellamus V B 14 eiusdem] eiusdemque V NL (*cf.* 603,8) sermone] sermonae B[1] 15 affatim] adfatim B affatum L opinor] opinior P discutiendo monstrauit quia] discutiende monstrabit et N quaecumque] quaecumquae B scripta] scripti VP 17 atque] adque B[1] siue G simul] semul B et[1]] eut B et ut] aut N 18 est V *add.* uerbi] uerbis P BG M[1]ML et] atque G atque] adque B[1] 19 corpore] corporae B est una G est] & M[1] totius] tocius G utpote] utpute BR 21 eodem] edem P[1] sermone] sermonem NL 22 utique *om.* M his] is B hiis R opus *om.* BR christo] ipso L audimus] audiuimus VG BR 24 quamque *om.* N nominata] nominati N

5 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

...ὡς εἶναι πᾶσαν τὴν ἐνανθρώπησιν ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλους καὶ ὅσα ταύτης μικρά τε καὶ μεγάλα μίαν ἀληθῶς ὑψηλοτάτην καὶ θείαν ἐνέργειαν.

6 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ λόγου, ὅ⟨ν⟩περ ἐποίησεν εἰς τὰς ἑρμηνείας τῶν πατρικῶν χρήσεων·

Τὸ δὲ θεϊκὸν θέλημα ὅπερ ἐστὶν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, αὐτοῦ γὰρ τὸ θέλημα ἕν ἐστι καὶ τοῦτο θεϊκόν.

7 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Διὰ τούτων ἄρα χωρὶς πάσης [ἀμφιλογίας] ἀμφι⟨β⟩ο⟨λ⟩ίας παιδευόμεθα, ὅτι πάντα ⟨τὰ⟩ τῆς σωτηριώδους οἰκονομίας, εἴτε θεῖα εἴτε ἀνθρώπινα, περὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἀνιστόρηται. ἀρχοειδῶς μέν, οἷον εἰπεῖν, ἐκ τοῦ θείου τὴν ἔνδοσιν καὶ τὴν αἰτίαν ἐλάμβανε, διὰ μέσης δὲ τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ψυχῆς ὑπουργεῖτο παρὰ τοῦ σώματος, εἴτε θαυματοποιόν τινα δύναμιν εἴποις εἴτε καὶ φυσικήν τινα τοῦ ἀνθρώπου κίνησιν, οἷον τροφῆς ὄρεξιν, ὕπνον, κάματον καὶ πόνων ἀντίληψιν, λύπην καὶ ἀδημονίαν, ἃ καὶ πάθη κατὰ σύγχρησιν ὀνομάτων ἐκ τῆς συνηθείας προσαγορεύεται. κυρίως δὲ φυσικῆς κινήσεως διὰ τοῦ ἐμψύχου καὶ αἰσθητικοῦ ζῴου πεφύκασι, καὶ αὐτὰ δέ, ἅπερ κυρίως ἐστὶ καὶ λέγεται πάθη, ὁ σταυρός, ἡ νέκρωσις, οἱ μώλωπες, ἡ ὠτειλὴ καὶ καθήλωσις, τὰ ἐμπτύσματα, τὰ ῥαπίσματα, πάντα ταῦτα ὀρθῶς ἂν καὶ δικαίως κληθείη μία καὶ τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς Χριστοῦ ἐνέργεια.

8 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Νοείσθω οὖν ἡμῖν ἐκ παντὸς ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐνανθρώπησιν μία θεία τε καὶ σωτηριώδης ὄντως ἐνέργεια.

9 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Ἐκ τούτων γε πάντων καὶ τῶν ὁμοίων εὖ γε καὶ μάλα δικαίως μία θεοῦ ἐνέργεια πάντα ⟨τὰ⟩ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἴδια πιστευέσθω καὶ λεγέσθω.

---

13 cf. Mt. 8,24   cf. Joh. 4,6   cf. Lc. 22,43 – 44

MT

---

4 τοῦ αὐτοῦ λόγου M   quem = ὅ⟨ν⟩περ] οὗπερ MT   8 ambiguitate = ἀμφι⟨β⟩ο⟨λ⟩ίας (*cf.* 122,8) [ἀμφιλογίας] MT   9 ⟨τὰ⟩ (*cf.* 122,8)   12 θαυματοποιόν] θαυματοποιοῦν T   14 σύγχρησιν] συγχώρησιν T   16 καὶ καθήλωσις] αἱ καθηλώσεις *coni.* Lu   16 – 17 τὰ ῥαπίσματα *om.* M   20 ἐκ παντὸς] ἐκτὸς M   21 ὄντως] ὄντος T   24 ⟨τὰ⟩ *om.* MT

5 Eiusdem ex eodem sermone:

... ut sit omnis humanatio a principio usque ad finem et quaeque eius sunt parua et magna una ueraciter sublimissima et diuina operatio.

6 Eiusdem ex sermone, quem fecit in interpretatione paternorum testimoniorum:

Diuina uero uoluntas, quae est ipsius Christi, ipsius enim uoluntas una est et haec diuina.

7 Eiusdem ex eodem sermone:

Per haec igitur absque ulla ambiguitate instruimur, quod omnia salutaris dispensationis, seu diuina siue humana, de saluatore nostro Christo descripta sunt. ΑΡΧΟΕΙΔΩϹ, id est principaliter, quidem, ut est dicere, ex diuinitate facultatem originemque accipiebant, mediante tamen intellectuali atque rationali anima per corpus gerebantur, siue mirificam quandam uirtutem dixeris siue etiam naturalem aliquam hominis motionem, ut est ciui appetitum, somnum, fatigium et dolorum susceptionem, tristitiam ⟨et⟩ anxietatem, quae etiam per [in]usitationem nominum ex consuetudine passiones appellantur. propriae uero naturalis sunt motionis per animatum ac sensuale animal, et ipsa uero, quae reuera sunt et dicuntur passiones, crux, mortificatio, plagae, cicatrix, acclauationes, consputationes, alapae, omnia haec recte utique et iuste uocanda sunt una eiusdemque ⟨unius⟩ Christi operatio.

8 Eiusdem ex eodem sermone:

Intellegenda ergo sunt nobis omnino quaeque sunt circa saluatoris Christi humanationem ⟨una⟩ diuina et profecto salutaris operatio.

9 Eiusdem ex eodem sermone:

Ex his igitur omnibus et his similibus apte et satis iuste una dei operatio cuncta quaeque sunt propriae humanationis propria credenda atque dicenda sunt.

VPG BR MNL

---

1 sermone] sermonae B[1] 2 humanatio] umanatio P una natio M 4 ex] ea P sermone] sermonae B[1] in *om.* RG NL interpretatione] interpretationae B interpretationem NL 5 diuina] diuine N quae ... uoluntas *om.* R est in ipsius G[1] et haec] adhaec N 8 ambiguitate] ambiguitatem VP instruimur] inferuemur B[1] infestremur B[2] instruemur R dispensationis] dispensationes M 9 seu diuina *om.* B saluatore] salluatore N[1] descripta] disscripta B deo discripta MN deo descripta L ΑΡΧΟΕΙΔΩϹ] ωPXOeidoσ VP aPXOeiaOC B M apxocidoc R aOXOЄIaOC G APXOЄIAOC N aPXOЄIaOC L 10 ex] et R originemque] et originem VPG accipiebant] accipiebat BR 11 tamen] cum R atque] adque B[1] atque rationali *om.* N rationali] racionali P per] perque M[2] per corpus] corporis R 12 aliquam] alteram BR hominis] hominus P motionem] mutionem P[1] munitionem B unitioni R 12–14 ut ... in usitationem *om.* L 12 ut est ciui] utemciui N ciui] cybi B cibi R M qui G 13 somnum] sompnum R fatigium] fastigium R tristitiam] tristiciam G καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG BR MNL (*cf.* 123,14) 14 σύγχρησιν = [in]usitationem] inuisitationem N passiones] passionis L appellantur] apellantur P B propriae] propria M proprie L uero] non L 15 naturalis] naturales BR ML motionis] motiones VP B M moxionis N animatum] aranimatum B[1] animatam G sensuale] sensualem VPG animal] animam G reuera] reuer N 16 mortificatio] mortificatione VP acclauationes] acclabationes VP acclauiationes R aclauationes N 17 uocanda] uocande V uocandae P 17–18 una ... operatio *om.* B 17 ἑνὸς = ⟨unius⟩ *om.* VPG BR MNL (*cf.* 123,18) 19 sermone] sermonae B[1] 20 intellegenda] intelligenda R ML nobis sunt MNL quaeque] quequae B quaequae N 21 μία = ⟨una⟩ *om.* VPG BR MNL (*cf.* 123,23) salutaris] saluatoris G L 22 sermone] sermonae B[1] 23 apte] aptae VP aperte R abte N iuste] iustae P una dei] unaadei P 24 sunt[1] *om.* B propriae VPG B MNL (!) humanationis sunt propria VPG atque] atquae P B sunt[2] *om.* G

10 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Ἡ μὲν γὰρ ἡμετέρα ψυχὴ οὐ πέφυκε τοσαύτης δυνάμεως εἶναι, ἵνα ⟨καὶ⟩ τὰς φυσικὰς τοῦ σώματος ἰδιότητας ἐξ αὐτοῦ τε καὶ ἑαυτῆς ἀπελαύνῃ, ἀλλ' οὐδὲ κυρία τοσοῦτον ὤφθη ⟨ἡ⟩ λογικὴ ψυχὴ τοῦ ἰδίου σώματος, ὥστε καὶ τῶν κατ' αὐτὸ καὶ συμφυῶν αὐτῷ ὄγκου καὶ ῥοῆς καὶ χρώματος ἐπικρατῆσαι καὶ ἔξω τούτων αὐτὸ καταστῆσαί ποτε, ἅπερ ἅπαντα κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν [Ἰησοῦ] Χριστοῦ καὶ ἱστόρηται καὶ γεγένηται ἐν τῷ θείῳ καὶ ζωοποιῷ σώματι· καὶ γὰρ ἀόγκως καί, οἷον εἰπεῖν, ἀσωμάτως ἄνευ διαστολῆς προῆλθεν ἐκ μήτρας καὶ μνήματος καὶ θυρῶν καὶ ὡς ἐπ' ἐδάφους τῆς θαλάσσης πεζεύει.

11 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Δέον οὖν ⟨ἐστιν⟩ οὕτω φρονεῖν τε καὶ λέγειν ἡμᾶς, πάντα τὰ κατὰ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἱστορούμενα εἶναι μίαν γινώσκειν ἐνέργειαν, ταύτης δὲ τεχνίτην καὶ δημιουργὸν τὸν θεὸν λόγον, ὄργανον δὲ τὴν ἀνθρωπότητα. τά τε οὖν ὡς θεοῦ, τά τε ἀνθρωποπρεπῶς περὶ αὐτοῦ λεγόμενα πάντα ἐνέργειά ἐστι τῆς τοῦ λόγου θεότητος.

Ἔτι λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Ἀντίοχος βιβλίον ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ· *Πύρρου ἐλαχίστου ἐπισκόπου περὶ θελήματος καὶ ἐνεργείας*, ἀνέγνω τόμον δογματικὸν τοῦ αὐτοῦ Πύρρου, ἐν ᾧ περιέχεται οὕτως·

Ἑνὸς δέ, ὡς εἴρηται, καὶ μόνο⟨υ⟩ ἐπελάβετο κεφαλαίου Σωφρόνιος ὁ [εὐλαβέστατος] ⟨θεοφιλέστατος⟩, ὡς χρῆσιν Διονυσίου τοῦ θεοφόρου παραποιήσαντος διδασκάλου „μιᾶς" φωνῆς ἐν ἀμείψει, εἰκότα δὴ λέγων ἐν τούτῳ μάλιστα ὁ ἀνὴρ καὶ ἀσφαλείας ἐχόμενα· ἐν οἷς φησιν ἐκεῖνος· „ἀλλ' ἀνδρωθέντος θεοῦ καινήν τινα τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν ἡμῖν πεπολιτευμένος"· „μίαν" γὰρ ταῖς ἀληθείαις ἀντὶ τοῦ „καινὴν" περιεῖχεν ὁ χάρτης, οὐ

16 – 608,5 cf. ACO ser. II vol. I p. 152,27 – 39

MT

2 et = ⟨καὶ⟩ *om.* MT (*cf.* 122,32)   3 ἀπελαύνῃ] ἀπελαύνει M   4 ⟨ἡ⟩ (*cf.* 122,33)   αὐτὸ] αὐτῷ T   5 ῥοῆς] ῥωῆς T   6 [Ἰησοῦ] *om.* ACO ser. II. vol. 1., p. 122,36   7 ἀσωμάτως] ἀσώματος M   8 καὶ[3] *om.* M   11 ⟨ἐστιν⟩ *om.* MT (*cf.* 124,3)   13 λόγον *om.* T   14 τῆς *om.* M   19 μόνο⟨υ⟩ (*cf.* 152,30)] μόνον MT (tantum)   [εὐλαβέστατος] = relegiosus (152,30)   20 deo amabilis = ⟨θεοφιλέστατος⟩ *om.* MT (*cf.* 152,30)   23 πεπολιτευμένος] πεπολιτευμένως T

10 Eiusdem ex eodem sermone:

Nostra quidem anima non habet insitum talius esse uirtutis, ut et naturales corporis proprietates ab eo et a semetipso expellat, sed neque domina in tantum apparuit rationalis anima ipsius proprii corporis, ut etiam quae circa hoc sunt huicque sunt insita, id est molem fluxumque et colorem, optineat idque et citra haec umquam constituat, quae omnia in dispensatione Christi saluatoris nostri et conscripta et facta sunt in illo diuino et uiuifico corpore; etenim absque mole et, ut ita dicatur, incorporaliter absque ΔΙΑΣΤΟΛΗΣ direptione de uulua processit et sepulcro et ianuis et tamquam super pauimentum supra mare ambulare.

11 Eiusdem ex eodem sermone:

Oportunum quippe est nos ita sentire et dicere, omnia quaeque in humanatione de saluatore Christo esse scribuntur unam cognoscere operationem, huius autem opificem et creatorem ipsum deum uerbum, instrumentum uero humanitatem. quaeque igitur tamquam dei et quaeque humanati congruentia de eo dicta sunt, omnia ipsius deitatis uerbi est operatio.

Item accipiens idem relegiosus Antiochus librum in superscriptione continentem: *Pyrrhi humilis episcopi de uoluntate et operatione*, relegit tomum dogmaticum eiusdem Pyrrhi, in quo continebatur ita:

Unum autem, ut dictum est, tantum reprehendit capitulum Sophronius deo amabilis, tamquam qui testimonium Dionisii deiloqui doctoris dissimulasset per inmutationem „unius“ uocis, congrua quippe in hoc maxime dicens idem uir et cautelam habentia, in quibus ait ille: „sed uirificati dei nouam quandam deiuirilem operationem nobis morigerans“; „unam“ enim in ueritate pro „noua“ continebat eadem charta, non malitiose, quod

VPG BR MNL

1 eodem G *add.* sermone] sermonem VP 2 insitum] intum P^1 naturales] naturalis G 3 proprietates] proprietatis G^1 ab eo] habeo M semetipso] semet VP R MN aseniet L domina] domna P^1 4 proprii] propriae N ut *om.* V] suo P sui G 5 molem] moles P^1 optineat idque et citra] obteneadque et circa B obtineat que et cetera R citra] circa L umquam] unquam G L cum qua N constituat] constituad B 6 saluatoris] saluam P in illo] nullo R 7 incorporaliter] incorporabiliter MNL absque] absquae B 7 – 8 ΔΙΑCΤΟΛΗC] ΔΙΑCΤΟΛΙC VP ΔΑCΤΟΔΗC BR diaCTOaiC G ΔiaCTOaNC MNL 8 direptione] directione B L diremtione R sepulcro] sepulchro PG MN ianuis] quis R 9 ambulare] ambulauit G 11 oportunum] denuo B oportuno G 12 saluatore] saluatores B^1 saluatori B^2 saluatore nostro christo G cognoscere] cognuscere V autem] au P 13 instrumentum] instrumen V^1 13 – 14 tamquam] sicut R 14 humanati] humanam P umanati B L humanitati MN uerbi] ubi M 17 item] ite G relegiosus] religiosus RG MNL relegiosus lector antiochus V^1G librum] lib M in superscriptione] superinscriptione P superscriptione] superscriptionae B pyrrhi] pyrhi V pyrthi G pyrri BR MN pyrchi L 18 episcopi] epis N de una uoluntate N tomum] thomum BR M omnium G dogmaticum] dogmatum cum N pyrrhi] pyrri BR ML pyrthi G 20 unum] u.num B *ras.* autem] au P M sophronius] sofronius BR 21 qui testimonium] questimonium L dionisii] diunisii B dyonisii R dyonisyi G dyonisi N deiloqui] deiqoqui G^1 de illo qui MNL inmutationem] immutationem V MNL 22 unius] ipsius G congrua] congruit P congrue B quippe] quippae B^1 hoc] ha M hac NL 23 uirificati] uirificate VPG deiuirilem] deiuirile N^1 nobis] nobi G 23 – 24 morigerans] morigerens V^1 24 enim] quippe G noua] no. .a L *ras.* eadem] eidem N charta] carta BR M cartha L (uolumen, 153,34) malitiose] maliciose VP malitiosae B

κακούργως μᾶλλον, μὴ γένοιτο, κατά γε τὸν ἐμὸν λόγον, ἀλλ' ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ⟨νοεῖσθαι⟩ τῆς „καινῆς" ἢ „μιᾶς" δυναμένης παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου Κύρου τῆς τοιᾶσδε φωνῆς ἐντεθείσης· τῇ γὰρ ἀποφάσει τῶν ἄκρων „μίαν" φησὶν ὁ θεῖος διδάσκαλος κατάφασιν ποιησάμενος καὶ ταύτην μοναδικῶς ἐκφωνήσας, τί ἄλλο γε ἢ „μίαν" ὁμολογεῖν „ἐνέργειαν" ὡς ἑνὸς τοῦ Χριστοῦ, καθ' ὅν τινα οὖν λόγον σαφῶς παραδέδωκεν;

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἀπὸ ῥεγέστρου διαφόρων ἐπιστολῶν ἴσον ἐπιστολῆς Παύλου τοῦ γενομένου προέδρου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως γραφείσης πρὸς Θεόδωρον τὸν γενόμενον πάπαν Ῥώμης, ἧς ἡ ἀρχή· *Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνὸν ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό.* ἔχει δὲ μετά τινα ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ οὕτως·

Ἑνὸς δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου τά τε θαύματα κηρύττομεν καὶ τὰ πάθη γνωρίζομεν, ἅπερ σαρκὶ δι' ἡμᾶς ἑκουσίως ὑπέμεινεν. ὅθεν καὶ θεὸς λέγεται παθεῖν καὶ υἱὸς ἀνθρώπου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατεληλυθέναι διὰ τὴν ὑπὲρ νοῦν καὶ ἀδιάσπαστον καθ' ὑπόστασιν τῶν δύο φύσεων ἕνωσιν· διὰ τοῦτο καὶ ἓν θέλημα τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νοοῦμεν, ἵνα μὴ ἐναντίωσιν ἢ διαφορὰν θελημάτων ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ προσώπῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ περιάψωμεν, ἢ αὐτὸν ἑαυτῷ διαμαχόμενον δογματίσωμεν ἢ δύο τοὺς θέλοντας εἰσαγάγωμεν· οὐκ ἐπὶ συναλοιφῇ παντοίως ἢ συγχύσει τῶν δύο φύσεων τῶν ἐν αὐτῷ θεωρουμένων τὴν τοιαύτην τοῦ ἑνὸς θελήματος προσφέροντες φωνήν, ἢ ἐπὶ ἀναιρέσει θατέρας μόνην τὴν ἑτέραν εἶναι πρεσβεύοντες, ἀλλὰ τοῦτο διὰ τῆς τοιαύτης σημαίνοντες φωνῆς, ὡς ἡ αὐτοῦ λογικῶς τε καὶ νοερῶς ἐψυχωμένη σάρξ, ἐξ αὐτῆς ἄκρας ἑνώσεως ἀρρήτως τὰ θεῖα καταπλουτήσασα τὸ τοῦ ἑνώσαντος αὐτὴν ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν ⟨λόγου⟩ θεῖον ἐκέκτητο καὶ οὐ διάφορον θέλημα.

---

9 – 10 Ps. 132,1

11 – 22 cf. ACO ser. II vol. I p. 200,22 – 34

MT

1 intellegi = ⟨νοεῖσθαι⟩ *om.* MT (*cf.* 152,35)   2 τῆς τοιᾶσδε παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου κύρου MT   9 τὸν γενόμενον *om.* M   17 συναλοιφῇ] συναλειφῇ T   20 ἐψυχωμένη] ἐμψυχωμένη T   22 uerbi = ⟨λόγου⟩ *om.* MT (*cf.* 200,33)

absit, secundum meum sermonem, sed utpote quae non aliter „noua“ intellegi ualuisset ⟨quam „una“⟩ a Cyro sanctissimo huiusmodi uox est apposita; per extremitatum quippe negationem „unam“ diuinus doctor asseruit affirmatiuam faciens et hanc singulariter exprimens, quid aliud quam „unam“ confiteri „operationem“ tamquam unius Christi, secundum quem sermonem aperte [plane] contradidit?

Item relectum est ex regesto diuersarum epistularum exemplar epistulae Pauli quondam praesulis huius a deo conseruandae regiae urbis scriptae ad Theodorum quondam papam Romanum, cuius initium: *Ecce quam bonum et quam iocundum habitare fratres in unum.* habet autem post aliqua eadem epistula ita:

Unius autem eiusdemque dei uerbi incarnati tam miracula praedicamus quam passiones agnoscimus, quas carne pro nobis sponte sustenuit. unde et deus dicitur passus et filius hominis de caelo discendisse propter illam quae super sensum est inseparabilem et secundum subsistentiam duarum naturarum unitionem; propterea et unam uoluntatem domini nostri Iesu Christi intellegimus, ne aduersitatem uel differentiam uoluntatuum uni eademque personae domini nostri Iesu Christi adnectamus, aut eumue sibi reluctantem doceamus aut duos uolentes introducamus; non pro commixtione prorsus uel confusione duarum naturarum, quae in eo considerantur, huiusmodi unius uoluntatis uocem proferentes, [ob] ⟨ad⟩ peremptionem alterius solam alteram esse pronuntiantes, sed id per huiusmodi uocem insinuantes, quod eius rationaliter ac intellectualiter animata caro, ex ipsa principali unitione ineffabiliter quaeque diuina sunt locupletata, eam sibi unientis secundum subsistentiam uerbi ipsam diuinam possidebat et non differentem uoluntatem.

VPG BR MNL

1 utpote] utpute BR non aliter] equaliter BR intellegi] intelligi RG L ualuisset] uoluisset MNL 2 ἢ „μιᾶς“ = ⟨quam „una“⟩ *om.* VPG BR MNL (*cf.* 153,35) cyro] cypro N apposita] aposita B 3 negationem] nagatione N „unam“] „unum“ B asseruit] adserit B asserit R affirmatiuam] afirmatiuam V affirmatiuum P^1 hanc] han B^1 4 exprimens] expremens B aliud] aliter P alium NL „unam“] „unum“ P christi] christum BR 5 quem *om.* BR aperte et plane BR σαφῶς = aperte + [plane] contradidit] contradicit B 7 diuersarum] diuinarum P (r-n) epistularum] epistolarum G L exemplar] exemplum G epistulae] epistula B^1 epistolae G L pauli] palli N quondam] qd VP quodam B quoddam N 8 praesulis] praesolis B^1 ad] a N quondam] quodam VP B quoddam N 9 cuius initium *om.* N initium] inicium G iocundum] iucundum M 10 autem *om.* G post] p; P 11 eiusdemque] eius quem VP 12 carne] carnae B^1 sustenuit] sustinuit RG MNL sustesustenuit B 13 discendisse] descendisse PG R MNL 15 intellegimus] intelligimus RG M intellegiorum N differentiam] differentia NL uoluntatuum] uoluntatum RG ML 16 eademque] eaedemque M^1 eidemque M^2L adnectamus] adnectamen B^1 acnectamus G aut eumue] autemue B aute eum uel N aut cum uerbi L 17 doceamus] docemus V duos] duo VP R N duas B L uolentes] uoluntes G uoluntates L commixtione] conmixtionae B prorsus] prussus B passus G^1 prorssus G^2 (r-s) confusione] confusionem N 18 considerantur] consideranter B unius uoluntatis *om.* G 18 – 19 proferentes] proferentis V^1 proferentes unius uoluntatis ob G 19 ἐπὶ = ⟨ad⟩] [ob] VPG BR ML [ob] peremptionem] ob perimitionem B o pereptionem N esse alteram G esse] eise B pronuntiantes] pronunciantes M id] hic M 20 huiusmodi] huius R uniusmodi G rationaliter] racionaliter P naturaliter R^1 intellectualiter enim animata VP caro *om.* N 21 ipsa] ipso N principali] principalia N unitione] unicione V unitionem M locupletata] locuplectata L unientis] uenientis V unientes RG 22 possidebat] possedebat V differentem] diffentem G

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἀπὸ ἑτέρου ῥεγέστρου ἐπιστολὴ Πέτρου καὶ αὐτοῦ γενομένου προέδρου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως πρὸς Βιταλιανὸν τὸν ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ῥώμης, ἧς ἡ ἀρχή· *Πνευματικῆς εὐφροσύνης πρόξενον ἡμῖν τὸ γράμμα τῆς ὑμετέρας ὁμοψύχου καὶ ἁγίας ἀδελφότητος γέγονε.*

Καὶ ἀναγινωσκομένης τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς ἐχούσης διαφόρους πατρικὰς χρήσεις οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης εἶπον·

Διδάσκομεν τὴν ὑμῶν ἐνδοξότητα, ὡς αἱ ἐμφερόμεναι πατρικαὶ χρήσεις ἐν τῇ παρούσῃ καὶ νῦν ἀναγινωσκομένῃ Πέτρου ἐπιστολῇ περικεκομμένως παρεξεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πέτρου διὰ τὸ παραστῆσαι αὐτὸν ἐθέλειν τὸν αὐτοῦ περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας σκοπόν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Ἔγνωμεν ἀκριβῶς κατὰ τὰ παρὰ τῶν θεοφιλῶν ὑμῶν λεχθέντα, ὡς αἱ τοιαῦται ἐμφερόμεναι χρήσεις ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιστολῇ περικεκομμένως ἐνετέθησαν· καὶ εἰ δοκεῖ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, εἰς τὰ πρόσω μὴ χωρείτω ἡ τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Πρὸς τὰ παρὰ τῆς ὑμῶν ἐνδοξότητος ἀρτίως διαλαληθέντα ἀρκούντως ἔχει τῆς παρούσης ἐπιστολῆς ἡ ἀνάγνωσις. Ἰδοὺ δὲ κατὰ τὰ παρὰ τῶν ἐνδοξοτάτων ὑμῶν διαλαληθέντα ἤγουν ἐπιζητηθέντα – εἰς μέσον ἐλθόντων τῶν τε δογματικῶν ἐπιστολῶν τε καὶ συγγραμμάτων ἀπό τε Πύρρου, Παύλου καὶ Πέτρου τῶν γενομένων πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ Θεοδώρου ἐπισκόπου τῆς Φαράν, καὶ Κύρου τοῦ γενομένου πάπα Ἀλεξανδρείας, καὶ εἰς ἐπήκοον ἡμῶν καὶ τῆς ὑμῶν ἐνδοξότητος ὑπαναγνωσθέντων, φανερῶς τε καὶ μίαν ἐνέργειαν καὶ ἓν θέλημα ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀσεβῶς δογματίσαι αὐτοὺς ἀποδηλωσάντων ἐν πάσῃ πληροφορίᾳ ὀφείλει ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης γενέσθαι –· ὡς καλῶς καὶ δικαίως ἤδη

1–4 cf. V. Grumel, Reg., Nr. 303 22–23 cf. p. 619,2–4

MT

17 δὲ] δὴ M 18 τε γινομένων δογματικῶν T 21 ὑμῶν] ἡμῶν M 22 καί[1] *om.* M 24 ὀφείλει] ὤφειλεν T

Item relectum est ex altero regesto epistula Petri et ipsius quondam praesulis huius regiae ciuitatis ad Uitalianum sanctae memoriae, qui fuit papa Romanus, cuius est initium: *Spiritalem nobis laetitiam peperit littera uestrae unianimis et sanctae fraternitatis.* Dumque relegeretur eadem epistula habens diuersa patrum testimonia, hii qui locum gerebant Agathonis sanctissimi papae Romani, dixerunt:

Innotescimus uestrae gloriae, quod paterna testimonia, quae continentur in praesenti quae nunc relegitur Petri epistula, circumrescisae deflorata sunt ab eodem Petro, eo quod ex hoc ostendere uoluisset suam super una uoluntate et una operatione intentionem.

Gloriosissimi iudices dixerunt:

Conperimus diligenter iuxta quae a uestra reuerentia dicta sunt, quod talia testimonia, quae continentur in praesenti epistula, detruncata posita sunt; et si placet uestro sancto ac uniuersali concilio, in amplius huiusmodi epistulae lectio non procedat.

Sanctum concilium dixit:

Ad haec, quae uestra gloria nuper interlocuta est, satis est praesentis epistulae lectio. ecce autem secundum quae iam uestra interlocuta est gloria siue inquisiuit – in medium uenientibus tam dogmaticis epistulis quam scriptis, quae fecerunt Pyrrhus, Paulus et Petrus quondam patriarchae huius regiae urbis, nec non quae a Theodoro, qui fuit Pharan episcopus, et Cyro quondam papa Alexandriae, et ante nostros uestraeque gloriae relectis [auditur] auditu⟨s⟩ aperte ⟨et⟩ unam operationem et unam uoluntatem in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri eos impie praedicasse declarantibus –; omnem satisfactionem uestra gloria debet percipere, quod bene atque iuste eos

---

VPG BR MNL

1 est *om.* G epistula] epistola G L quondam] quoddam VP^2 NL quodam P^1 B praesulis] praesolis B^1 2 qui fuit sanctae memoriae MNL papa] pape P papam NL romanus] romanum L inicium est G 3 spiritalem] spiritualem M spiritalem … peperit] πνευματικῆς εὐφροσύνης πρόξενον … γέγονε = spiritalis nobis laetitia ⟨accepta fuit⟩ γέγονε = peperit (γεγέννηκε) laetitiam] leticiam RG letitiam NL littera] litterae MNL uestrae] uestri G unianimis] umanis B^1 unanimis R 4 dumque relegeretur] dum quae relegetur P B epistula] epistola G L hii] hi G MNL 5 agathonis] agatonis L sanctissimi] sanctissimus VP romani] romane B^{1}R romanae B^2 6 innotescimus] innotiscimus V innotiscim P innotiscemus B innotescemus R innotescimus uel uestrae VP quod] quodam VP quedam G paterna] paternam N 7 epistula petri M^1 epistula] apostoli G epistola L circumrescisae] circumrecise P^1 R MNL circumrescisse B 8 suam super una] conseruam R una^1] unam BR MNL uoluntate … operatione] uoluntatem et unam operationem B^{1}R NL una^2 *om.* G 10 conperimus] conperuimus N iuxta] iusta L a *om.* N 11 praesenti] persenti P epistula] epistola G detruncata] de trinitate B^1 si] ipsi N 12 epistulae] epistolae L lectio non] lectionem MNL procedat] procedit R 14 gloria *om.* N interlocuta] locuta BRG^1 praesentis] presenti N epistulae] epistolae L 15 uestra gloria interlocuta P^1 inquisiuit] inquesiuit BR 16 dogmaticis] dogmatis V^1 dogmatibus P^1 epistulis] epistolis B NL quam scriptis] conscriptis M quae] quas G^2 pyrrhus] pyrrhys P pyrrus B MN pyrthus G pirrus R L 17 quondam] quoddam VP quodam B quondam patriarchae] queque deo amabilis patriarchii M quoque deo patriarchii NL huius] hius P non *om.* G a] ad B pharan] faran BR 18 episcopus] epis P N epc RG quondam] quoddam VP N qui fuit BR papa] pape N nostros] nostrorum MNL (s-r) relectis] relictis L 19 εἰς ἐπήκοον ἡμῶν = ante nostros … auditu⟨s⟩ auditu⟨s⟩] [auditur] VP BR MN audiatur G καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG BR MNL 20 impie] impiae P N praedicasse] praedicassae B 21 omnem] omnes M satisfactionem] satisfactionum M percipere] percip. .ere M *ras.* atque] adque B iuste] iustae P

τούτους ἀπεβάλετο Ἀγάθων ὁ ἁγιώτατος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας διὰ τῆς παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ καλλίνικον ⟨μέγαν⟩ ἡμῶν βασιλέα γενομένης ἀναφορᾶς. συνῳδὰ δὲ αὐτῷ καὶ ἡμεῖς ὡς τἀναντία τῆς ὀρθῆς πίστεως φρονήσαντας τούτους ἀποβληθῆναι ἐκ τῶν ἱερῶν διπτύχων καὶ ἀναθέματι καθυποβληθῆναι ἐκρίναμεν καὶ τὰ αὐτῶν συγγράμματα ὡς ἀσεβείας ἀνάμεστα βδελυσσόμεθα καὶ ἀφανισμῷ ὀφείλοντα ὑποβληθῆναι ἀποφαινόμεθα.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Εἰ οἱ μετὰ Πέτρον ἐπισκοπήσαντες ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, τουτέστι Θωμᾶς, Ἰωάννης καὶ Κωνσταντῖνος, φαίνονται εἴτε ἐπιστολὰς γράψαντες εἴτε λόγους συντεθεικότες περὶ τῆς νῦν ἀσεβῶς εἰσαχθείσης καινοφωνίας εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, τὰ τούτων ἴσα ἤτοι ῥέγεστρα ἢ καὶ αὐθεντικὰ εἰς μέσον ἀγαγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ πρὸς τὸ καὶ τὴν τούτων εἴδησιν λαμβάνουσαν τὴν ἁγίαν ὑμῶν σύνοδον τὰ τῷ καλῶς ἔχοντι συμβαίνοντα ἀποφήνασθαι· ὡσαύτως καὶ εἰ φαίνονται, εἴτε ἐπίσκοποι, εἴτε κληρικοί, εἴτε μοναχοί, εἴτε ἕτεροί τινες λιβέλλους ἀπαιτηθέντες παρὰ τῶν ἐπισκοπησάντων ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως περὶ μιᾶς ἐνεργείας καὶ ἑνὸς θελήματος· καὶ ταῦτα συνείδομεν τὸν εἰρημένον θεοσεβέστατον διάκονον καὶ χαρτοφύλακα Γεώργιον εἰς μέσον προαγαγεῖν ἀπαραλείπτως πρὸς τὸ καὶ ταῦτα κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου ἀφανισμῷ παραδοθῆναι.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε·

Τὸ κωδίκιον, δέσποτα, ἤτοι ῥέγεστρον τὸ ἔχον τὰ ἰσότυπα τῶν γενομένων συνοδικῶν ἀπό τε Θωμᾶ, Ἰωάννου καὶ Κωνσταντίνου τῶν ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένων πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως ὕπεστί μοι ἐνταῦθα, πρὸς τούτοις καὶ τὰ αὐθεντικὰ συνοδικὰ

---

22 – 614,1 cf. V. Grumel, Reg., Nr. 307

MT

---

2 magnum = ⟨μέγαν⟩ *om.* MT 3 αὐτῷ] αὐτοῦ T 5 βδελυσσόμεθα] βδελυττόμεθα T 10 καινοφωνίας] κενοφωνίας T 12 τὸ] τὸν T 14 – 15 ἀπαιτηθέντες] ἀποτιθέντες M 18 ὑμῶν *om.* T 22 πρὸς τούτοις] ὡσαύτως δὲ M

iam abiecit Agathon sanctissimus papa antiquae Romae per suggestionem, quam fecit ad piissimum ac triumphatorem magnum nostrum imperatorem. et nos quoque consonanter cum eo utpote hos aduersa rectae fidei sentientes expelli de sacris dipticis et anathemate percelli censuimus eorumque scripta ut impietate repleta abominamur et ut exterminio debeant submitti decernimus.

Gloriosissimi iudices dixerunt:

Si hii, qui post Petrum episcopi fuerunt huius a deo conseruandae regiae urbis, id est Thomas, Iohannes et Constantinus, uidentur seu epistulas scripsisse siue sermones conposuisse de nouitate uocum, quae nuper impie in catholicam ecclesiam intromissa est, eorum exemplaria siue regesta uel authentica in medium proferat Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax, quatenus et eorum cognitionem percipiens sanctum uestrum concilium quae aequitati conueniunt decernat; similiter, et si uidentur, siue episcopi siue clerici uel monachi ceteriue quidam libellos fuisse exacti ab his, qui episcopatum gesserunt huius a deo conseruandae regiae urbis, de una operatione et una uoluntate; etiam haec praeuidimus, ut praedictus Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax ad medium indiminute deducat, ut et ipsa secundum iudicium sancti uestri concilii exterminio contradantur.

Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax dixit:

Poliptichum, domine, siue regestum, in quo continentur exemplaria synodicorum, quae facta sunt tam a Thoma, Iohanne et Constantino sanctae memoriae quondam patriarcharum huius regiae urbis hic mihi praesto est, cum his et authentica synodica bullata, quae

---

VPG BR MNL

1 iam] tam N abiecit] abicit BR agathon] agato M[1] agatho M[2] agaton L papa] pape B[1] suggestionem] sugestionem N quam] quae N ad] a B[1] 2 ac] et NL triumphatorem] triumfatorem B 3 utpote] utpute BR hos] os P[1] *om.* M eos dum N rectae] recta G fidei] fidi P[2] expelli] expellit BR de] da P dipticis] dypticis N anathemate] anthemate V anathimate B 4 censuimus] censuemus B[1] censemus R eorumque] ...pereorumque G *ras.* repleta] replata B[1] abominamur] abhominamur R N exterminio] extermino P (*cf.* 613,16) ettermino G 7 hii] hi PG MNL qui post] quippe B qui p G episcopi] episcopum BR MNL 8 thomas] thomus B[1] iohannes] iohannis B uidentur] uidenter B uiderunt M seu] se M[1] epistulas] epistolas L scripsisse] scripxisse L 8–9 conposuisse] conposuissae B composuisse G NL 9 nouitate] uomitate VP (!) catholicam] chatolicam V catolicam M captolicam L est] sunt L 10 siue] siuae G authentica] autentica B ML auttentica R proferat] proferad B[1] 11 diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax BR carthophylax G cartophylax M carthophilax L cognitionem] cognicionem P 12 conueniunt] conueniant G siue[1]] siu P[1] seu BR MNL episcopi] epis P 13 uel *om.* B ceteriue] ceteri uero MNL libellos] libellus B fuisse] fuissae B exacti] exhacti P 14 una[1]] huna P[1] haec] et G 15 diaconus] diacono N chartophilax] carthofilax B cartofilax R chartophylax G cartophylax M carthophilax L 16 indiminute] indeminute BR MNL et B[2] *add.* iudicium] iuditium B concilii *om.* L exterminio] extermino B[1] (*cf.* 613,4) 18 deo B[2] *add.* diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax BR carthophylax G cartophylax M carthophilax L dixit *om.* V B M 19 poliptichum] polyptio B poliptice R polypticum G polypticus MN *om.* L synodicorum] sinodicorum B 20 thoma] thomo R thoma iohanne] toma et iohanne L memoriae] moriae V[1] mem̄ P quondam] quod VPG quodam B quoddam N 20–21 patriarcharum] patriarcarum L 21 urbis] hurbis B[1] mihi] michi G N praesto] praestu B[1] authentica] autentica BRG ML synodica] sinodica V bullata] uullata BR N illata L

βεβουλλωμένα τὰ γενόμενα ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου πατριάρχου πρὸς Βιταλιανὸν τὸν ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ῥώμης, ἅτινα καὶ ἀποστεῖλαι πρὸς αὐτὸν βουληθέντος αὐτοῦ διὰ τὴν γενομένην, ὡς ἐπίστασθε, τῶν ἀθέων Σαρακηνῶν ἐπι⟨κεί⟩μ⟨ε⟩νον καταδρομὴν καὶ παράστασιν εἰς τὸν διετῆ χρόνον, ὃν ἐπεσκόπησεν, ἐκπέμψαι οὐκ ἴσχυσε καὶ ταῦτα παρευθὺ κελευόντων ὑμῶν προφέρω. τὴν μέντοι ἀναζήτησιν τῶν γενομένων λιβέλλων ἀπὸ διαφόρων ἐπισκόπων ἢ μοναχῶν ἢ κληρικῶν ἢ λαϊκῶν περὶ θελήματος καὶ ἐνεργείας μετὰ ἀκριβείας ἐποιησάμην καὶ τούτους παρεξέβαλον καὶ εἰσὶν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ πρὸς τὸ ὑμῖν παραστησόμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἅπερ ἔφησε Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ μετὰ χεῖρας ἔχειν ῥέγεστρα συνοδικῶν τῶν γραφέντων ἀπὸ Θωμᾶ, Ἰωάννου καὶ Κωνσταντίνου τῶν ἐπισκοπησάντων τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, εἶτα δὲ καὶ τὰ αὐθεντικὰ συνοδικά, ἅπερ εἶπε γράψαι Θωμᾶν πρὸς Βιταλιανὸν τὸν ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἰς μέσον ἀγαγέτω, καὶ ταῦτα ὑποδεχόμενοι οἱ ἡμᾶς ὑπεκλαμβάνοντες εἰς ἐπήκοον πάντων ἡμῶν ἀναγινωσκέτωσαν.

Καὶ λαβὼν Ἀγάθων ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ αὐθεντικὸν συνοδικὸν γράμμα τοῦ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ Θωμᾶ βεβουλλωμένον, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐπικειμένης βούλλας ἐπὶ πάντων ἀφαιρεθείσης ἀνέγνω ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ οὕτως·

Τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Βιταλιανῷ Θωμᾶς ἀνάξιος ἐπίσκοπος ἐν κυρίῳ χαίρειν.

οὗ ἡ ἀρχή· *Ὁ μὲν ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα.*

21–23 cf. V. Grumel, Reg., Nr. 307

MT

4 ἐπι⟨κεί⟩μ⟨ε⟩νον] ἐπίμονον MT   ὃν *om.* T   10 ἅπερ] ὅπερ T   13 θωμᾶν] θωμᾶς M   βιταλιανὸν] βιταλλιανὸν M   14 ἡμᾶς] ὑμᾶς M   19 βούλλας] βούλλης M   20 ἐν ἐπιγραφῇ] ἐπιγραφὴν M   21 καὶ συλλειτουργῷ *om.* M   23 οὗ] ὧν? (*cf.* 616,10 *et* 616,17)

facta sunt a Thoma sanctae memoriae quondam patriarcha ad Uitalianum sanctae memoriae quondam papam Romanum, quae etiam uolens ad eum dirigere propter impiorum Sarracinorum incursum assidue inminentem, ut nostis, et obsessionem quae facta est per biennium, quo gessit episcopatum, non ualuit dirigere, et haec ergo statim uobis iubentibus profero. perscrutatus sum uero libellos, qui facti sunt a diuersis episcopis seu monachis siue clericis ac laicis de uoluntate et operatione diligenter et hos protuli et sunt in chartophilatio ad id quod uobis placuerit.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Regesta synodicorum, quae asseruit Georgius deo amabilis diaconus et carthophilax prae manibus habere scriptorum a Thoma, Iohanne et Constantino, qui episcopatum gesserunt huius a deo conseruandae regiae urbis, nec non et authentica synodica, quae dixit scripsisse Thomam ad Uitalianum sanctae memoriae quondam papam antiquae Romae, ad medium proferat, et haec suscipientes, qui nos excipiunt, [ob] ⟨ad⟩ auditum nostrum omnium relegant.

Et accipiens Agatho relegiosus lector et notarius sanctissimi patriarchae Constantinopoleos synodicum autenticum sanctae memoriae Thomae bullatum et coram omnibus bullam, quae in eo inpressa fuerat, auferens relegit habens in superscriptione ita:

Per omnia sanctissimo ac beatissimo fratri et consacerdoti domno Uitaliano
Thomas indignus episcopus in domino salutem. cuius initium est: *Qui cuncta ex nihilo quidem ut exsisterent protulit.*

VPG BR MNL

---

1 thoma] toma N quondam] qd V quodam P B quoddam N quomdam L patriarcha] patriarcharum R N patriarcarum L 2 quondam] quodam VP B quoddam N papam] papa VP dirigere] diregere B 3 sarracinorum] saracinorum B sarcinorum N assidue] adsiduae N inminentem] imminentem P B MNL obsessionem] obsesionem VP 4 biennium] uiennium PG urennium N quo] quod G quoquo N gessit] iessit B dirigere] diregere VP haec] hac G ergo non statim G 5 profero] recolo R perscrutatus] perscruptatus L sum] est R libellos] de libellis G qui] que B a clericis diuersis G a diuersis] aduersus N aduersis L 6 laicis] laycis R lacis L 7 chartophilatio] cartophilatio P carthofilatio BR carthophilatio G cartophylatio M carthophilacio L 8 iudices] iudicis P 9 synodicorum] sinodicorum B asseruit] adserit B diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax B cartofilax R carthophilax G L cartophylax M 10 thoma et iohanne NL et *om.* N 11 authentica] autentica BR ML synodica] sinodica B *om.* N 12 scripsisse] scribissae B scripsit R thomam ad uitalianum] thoma a uitalium B^1R thoma ad uitalium B^2 quondam] quoddam VP N quodam B 13 proferat] proferad B nos] a nobis BR excipiunt] exipiunt M εἰς ἐπήκοον = ⟨ad⟩ auditum] [ob] VG BR MNL ab P 15 accipiens] acipiens P^1 agatho] aghatho G aǥato ML relegiosus] religiosus RG MNL notarius] notario N sanctissimi] sanctissimus N sanctissimum L patriarchae V^2 *add.* patrearche P patriarchii M patriarcham NL constantinopoleos] constantinopoleus BR constantino N 16 synodicum] sinodicum B synodicium N autenticum] authenticum PG NL bullatum] uallatum G uullatum NL bullam] nullam B uullam R N ullam L 17 inpressa] impressa ML pressa N fuerat] fuerad B^1 superscriptione] superscriptionem P B^2R ML 18 consacerdoti] consacerdi V^1 domno] domino MNL 19 episcopus] epis VP episcopus in domino *om.* G initium] inicium G nihilo] nichilo RG N L *marg.*: epistola thome ad uitalianum papam romanum 20 quidem] fidem M exsisterent] existerent P BRG MN existerem L

Ὅπερ συνοδικὸν ἀντεβλήθη πρὸς τὸ ῥέγεστρον τὸ προκομισθὲν παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος, καὶ ἐστοίχησεν ἀπὸ ἀρχῆς ἕως τέλους ἀπαραλείπτως.

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἤτοι ῥεγέστρου ἰσότυπα τῶν συνοδικῶν Ἰωάννου τοῦ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ ὡσαύτως γενομένου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως ἔχοντα ἐν ἐπιγραφῇ οὕτως·

Τῷ τὰ πάντα ὁσιωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Μακαρίῳ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος.

ὧν ἡ ἀρχή· *Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου;*

Ἔτι ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἤτοι ῥεγέστρου ἰσότυπα τῶν συνοδικῶν Κωνσταντίνου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως ἔχοντα ἐν ἐπιγραφῇ οὕτως·

Τῷ τὰ πάντα ὁσιωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Μακαρίῳ Κωνσταντῖνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος.

ὧν ἡ ἀρχή· *Ἄλλοι μὲν ἴσως ἐπιεικείᾳ μείζονι τῆς τῶν πολλῶν καταλήψεως.*

Τούτων τοίνυν ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀπαραλείπτως ἀναγνωσθέντων ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ἐν ἀκροάσει γενόμενοι τῶν γραφέντων συνοδικῶν ἐπιστολῶν παρά τε Θωμᾶ, Ἰωάννου καὶ Κωνσταντίνου τῶν γενομένων πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως καὶ εὑρηκότες μηδὲν ἐναντίον αὐτοὺς περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως φρονήσαντας ἢ γράψαντας, συνείδομεν τὸν θεοσεβέστατον διάκονον καὶ χαρτοφύλακα Γεώργιον τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας ἐπ' ὄψεσιν ἡμῶν ἐπὶ τῶν προκειμένων ἀχράντων τοῦ θεοῦ λογίων πληροφορῆσαι ἡμᾶς, ὡς διὰ πάσης ἐρεύνης ἐλθὼν οὐχ εὗρε λιβέλλους γραφῆναι ἀπό τινων καὶ

---

10 Ps. 105,2

---

10 cf. V. Grumel, Reg., Nr. 308 17 cf. V. Grumel, Reg., Nr. 309

MT

---

2 ἀπὸ] ἀπ' T 8 τὰ πάντα ὁσιωτάτῳ] πανοσιωτάτῳ M 14 ἐπιγραφῇ] προγραφῇ T 15 τὰ πάντα] πάντων M 24 γεώργιον *om.* T 26 εὗρε] ηὗρεν T

Quod sinodicum collatum est cum regesto, quod protulit Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax, et constitit ab initio usque ad finem indiminute.

[Similiter] ⟨Item⟩ relectum est ex eodem ⟨polipticho seu⟩ regesto exemplar synodicorum Iohannis sanctae memoriae, qui fuit similiter patriarcha huius regiae urbis, continentium in superscriptionem ita:

Per omnia sanctissimo ⟨ac beatissimo fratri⟩ et consacerdoti Macario Iohannes indignus episcopus. quorum initium est: *Quis loquitur potentias domini?*

Item relecta sunt ex eodem polipticho atque regesto exemplaria synodicorum Constantini uenerabilis quondam patriarchae huius regiae urbis continentia in superscriptione ita:

Per omnia uenerabili atque sanctissimo ⟨fratri et⟩ consacerdoti Macario Constantinus indignus episcopus. quorum est initium: *Alii quidem fortassis maiore modestia ex comprehensione multorum.*

His ergo ab initio usque in finem indiminute relectis sanctum concilium dixit:

Auditum accipientes synodicarum epistularum, quae scripta sunt a Thoma, Iohanne et Constantino quondam patriarchis huius regiae urbis et nihil inuenientes contrarium de orthodoxa fide eos sensisse siue scripsisse, praeuidimus ut Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax huius sanctae magnae ecclesiae in conspectu nostro coram positis sacrosanctis ⟨dei⟩ eloquiis satisfaciat nobis, quod omnibus modis perscrutatus nequaquam

---

VPG BR MNL

1 sinodicum] synodicum PG synodica MNL collatum] conlatum B quod^2] quodam P diaconus] dyaconus R diacono N 2 chartophilax] carthofilax B cartofilax R carthophilax G L cartophylax M constitit] constituit V constit P initio] inicio P indiminute] indeminute MNL 4 ἔτι = ⟨item⟩] [similiter] VPG BR MNL relectum est] relecta sunt G ex eodem regesto *om.* G eodem] edem B^1 κωδικίου ἤτοι = ⟨polipticho seu⟩ *om.* VPG BR MNL exemplar] exempla VPG (r-s) synodicorum] sinodicorum B 5 iohannis] iohannes B regiae] raegie B ἔχοντα = continentium] contenens B 6 in *om.* M superscriptionem] superscriptione B^1 L scriptione R 7 καὶ ἁγιωτάτῳ ἀδελφῷ = ⟨ac beatissimo fratri⟩ *om.* VPG BR MNL macario] machario G M iohannes] iohannis B 8 episcopus] epis VP initium] inicium G loquitur] loquetur G 10 relecta] relecte B polipticho] polyptico P^1 M polypticho P^2 poliptico BG polipthico N polictico L atque] adque B^1 synodicorum] sinodicorum BG constantini] constantino N 11 uenerabilis ... superscriptione *om.* G quondam] qd VP quodam B quoddam N patriarchae] patriarchii NL regiae] raegie B continentia] contentia N superscriptione] superscriptionem P B NL 12 atque] adque B^1 ἀδελφῷ καὶ = ⟨fratri et⟩ *om.* VPG B MNL macario] snachario G machario M 13 episcopus] epis P N initium est B initium] inicium G M alii quidem] aliquidem VPG BR N fortassis] portassis VP (f-p) fortassi B maiore] maiora B 14 ex] et R comprehensione] conprehensione N 16 his] bis V R initio] inicio PG in] ad BRG N indiminute] indimminute P indeminute BR M *om.* G deminute NL relectis] relictis R L concilium] concilio N 17 synodicarum] sinodicarum V epistularum] epistolarum BRG L scripta] scriptae G et *om.* NL 18 quondam] quod VP quodam B qui quondam ML qui quoddam N (q-q) patriarchis] patriarches MN patriarchos L patriarches fuerunt huius M huius a deo conseruandae regiae G nihil] nichil RG N 19 sensisse] sensissae B scripsisse] escripsissae B seripssisse G ut] et L georgius] georgium VP amabilis] amabile P diaconus] diacono P N dyaconus R 20 chartophilax] carthophilax BG L cartofilax R cartophylax M cartophilax N sanctae *om.* B magnae dei ecclesiae RG ecclesiae] haecclesiae B 21 θεοῦ = ⟨dei⟩] [christo] VPG B [christi] R MNL satisfaciat] satisfaciad B^1 nobis *om.* BR perscrutatus] perscruptatus L

προσδοθῆναι τοῖς εἰρημένοις τρισὶ πατριάρχαις Θωμᾷ, Ἰωάννῃ καὶ Κωνσταντίνῳ, ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν δηλοῦντας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

Καὶ ἀψάμενος τῶν προκειμένων ἀχράντων τοῦ θεοῦ λογίων Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ ὤμοσεν οὕτως·

Μὰ τὰς ἁγίας γραφὰς ταύτας καὶ τὸν θεὸν λαλήσαντα δι' αὐτῶν διὰ πάσης ἐρεύνης ἐλθὼν οὐχ εὗρον λιβέλλους γενομένους ἀπό τινων καὶ προσδοθέντας τοῖς εἰρημένοις τρισὶν ἁγιωτάτοις πατριάρχαις Θωμᾷ, Ἰωάννῃ καὶ Κωνσταντίνῳ περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Τοῦ σωματικοῦ λόγου εἰς ἐπήκοον ἡμῶν καὶ τῶν συμπαρόντων ἡμῖν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καταβληθέντος παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πληροφορίαν ἡμῖν τελείαν διὰ τοῦ τοιούτου παρασχόντος σωματικοῦ λόγου, ὡς οὐδαμῶς οἱ αὐτοὶ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ Θωμᾶς, Ἰωάννης καὶ Κωνσταντῖνός τινας εἰσέπραξαν λιβέλλους περὶ ἐνεργείας καὶ θελήματος, τοὺς τοιούτους ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ τρεῖς ἄνδρας, τουτέστι Θωμᾶν, Ἰωάννην καὶ Κωνσταντῖνον, συνείδομεν ἐν τῇ ταυτότητι μεῖναι καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις ἀναφέρεσθαι τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, ὡς οἷα ἐν ἅπασιν ἀμωμήτων αὐτῶν καὶ ἀνεπιλήπτων εὑρεθέντων περὶ τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν. οὓς δὲ ἔφησε Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ ἔχειν λιβέλλους ἀπὸ διαφόρων προσώπων γενομένους ἐπὶ Σεργίου, Πύρρου, Παύλου καὶ Πέτρου, παραχρῆμα πρὸς ἡμᾶς ἀγαγέτω, ἐφ' ᾧ τὸν ἀφανισμὸν αὐτῶν προσφόρως γενέσθαι.

Καὶ ὑπεξελθὼν πρὸς βραχὺ Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ καὶ μετ' ὀλίγον ἀνθυποστρέψας διαφόρους τε χάρτας ἐπιφερόμενος εἶπε·

MT

---

1 ἰωάννῃ θωμᾶ M 7 εὗρον] ηὗρον T 11 sacramento = ὅρκου? (*cf.* 618,14: λόγου = uerbo) 13 ἡμῖν *om.* M 15 κωνσταντῖνος συνείδομεν ἐν τῇ ταυτότητι μεῖναί τινας M[1] 17 ταυτότητι] αὐτότητι T 18 ἅπασιν] πᾶσιν T 21 ᾧ] ὧν M

repperit libellos scriptos fuisse a quibusdam atque oblatos praedictis tribus patriarchis Thomae, Iohanni et Constantino, unam uoluntatem et unam operationem [astruentes] ⟨asserentes⟩ in incarnationis dispensatione unius de sancta trinitate domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri.

Et tactis praepositis sacrosanctis dei [euangeliis] ⟨eloquiis⟩ Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax iurauit hoc modo:

Per has sanctas scripturas et deum, qui per eas locutus est, omnia perscrutatus non inueni libellos fuisse factos a quibusdam et oblatos praedictis tribus sanctissimis patriarchis Thomae, Iohanni atque Constantino de una uoluntate et una operatione.

Sanctum concilium dixit:

Corporali sacramento in nostra audientia et gloriosissimorum iudicum, qui nobiscum sunt, persoluto a Georgio deo amabili diacono et chartophilace sanctae huius magnae dei ecclesiae perfectamque nobis satisfactionem per huiusmodi corporali uerbo praebente, quod nullatenus sanctae memoriae Thomas, Iohannes atque Constantinus a quibusdam libellos extorserunt de operatione et uoluntate, hos sanctae memoriae tres uiros, id est Thomam, Iohannem et Constantinum, praeuidimus in identitate manere atque in sacris dipticis sanctarum ecclesiarum recitari, utpote qui in omnibus inmaculati et inreprehensibiles inuenti sunt circa rectam nostram Christianorum fidem. libellos uero, quos asseruit Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax se habere factos a diuersis personis sub Sergio, Pyrro, Paulo et Petro, statim ad nos perducat, quatenus horum conpetenter fiat exterminatio.

Et paululum egressus Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax et post modicum regrediens cartasque diuersas deferens dixit:

VPG BR MNL

1 repperit] reperit BR libellos] libello P^{1} NL atque] adque B^{1} patriarchis] patriarchiis L 2 thomae] thoma G iohanni] iohanne BRG iohani L 2 – 3 astruentes] inastruentes VP asstruentes G δηλοῦντας = ⟨asserentes⟩] [astruentes] VPG BR MNL 3 dispensatione] dispensationi V 4 ueri] uiri B^{1}R 5 tactis] tractis V tactus ML actus N sacrosanctis] sacrosancto V^{1} sacrosancti V^{2}PG λογίων = ⟨eloquiis⟩] [euangeliis] VPG BR MNL diaconus] *om.* R diacono N 6 chartophilax] carthofilax BR carthophilax G L cartophylax M cartophilax N iurauit] G *marg.*: quomodo iuratum est M *marg.*: iuramentum georgii cartophylacis L *marg.*: georgius hic iurat sic 7 sanctas] sacrosanctas M sacras sanctas NL eas] as B^{1} perscrutatus] perscruptatus L 8 oblatos] oblatus NL patriarchis] patriarchiis L 9 iohanni] iohanne P^{2}G M iohannis BR atque] adque B^{1} et G constantino] constantini B 11 gloriosissimorum] glorosissimorum M^{1} iudicum] iudicium VP N 12 persoluto] persaluto NL amabili] amabile P BR chartophilace] cartofilacae B carthofilace R carthophilace G L cartophylace M cartophilace N huius sanctae ML dei *om.* B 13 perfectamque] perfectaque B prefatamque R per *om.* VPG (m – p) corporali uerbo] corporale uerbum M praebente] perhibente BR 14 iohannes] iohannis B atque] adque B quibusdam] quibusda P 15 libellos] libellis G operatione] operationae B hos] .ho.s P *ras.* tres uiros] thesauros R id est *om.* V 16 constantinum] constantinos P identitate] indemptitate R identitatem MNL 17 dipticis] tipticis V dypticis G N ecclesiarum] aecclesiarum G N recitare utpote] non recusari utpute B recusari utpute R inmaculati] immaculati ML 17 – 18 inreprehensibiles] inreprehensibilis B reprehensibiles N 18 nostram *om.* N asseruit] adseruit B 19 diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax BR carthophilax G L cartophylax M 20 pyrro] pyro P^{1} conpetenter] competenter L fiat] fiad B^{1} 22 paululum] paulum V^{1}G diaconus] diacono N chartophilax] cartophilax VP carthofilax B carthophilax G L cartophylax M post modicum] postmodum G 23 cartasque] charthasque P deferens] deferreos N referens L

Κατὰ τὰ παραστάντα τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ πάντας τοὺς γενομένους λιβέλλους καὶ καταθέσεις καὶ ἑτέρους χάρτας εἰς τὴν παροῦσαν συντείνοντας δογματικὴν κίνησιν καὶ εὑρεθέντας ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου παρεξέβαλον, ἐν οἷς καὶ ἑτέρα Ῥωμαϊκὴ ἐπιστολὴ Ὀνωρίου τοῦ γενομένου πάπα Ῥώμης πρὸς τῇ ἤδη προσενεχθείσῃ αὐτοῦ ἐπιστολῇ εὕρηται μετὰ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας. ἔτι δὲ ἐπιφέρομαι καὶ βιβλίον ἐν σώμασιν ἔχουσαν ἴσα διαφόρων ἐπιστολῶν δογματικῶν, ἐν ᾗ ἔγκειται ἐπιστολὴ δογματικὴ Πύρρου τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως γραφεῖσα πρὸς Ἰωάννην τὸν ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ῥώμης, καὶ ἅπαντα ἐπιφέρομαι πρὸς τὸ ὑμῖν παραστησόμενον.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Οὕσπερ ἔφησε Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας λιβέλλους καὶ ἕτερα χαρτία εἰς τὴν παροῦσαν δογματικὴν φερόμενα κίνησιν εἰς μέσον ἀγαγέτω πρὸς τὸ ταῦτα διασκεπτομένους ἡμᾶς· εἰ ἐναντία τῆς ὀρθοδοξίας εὕρωμεν, τῷ ἁρμοδίῳ ὑποβληθῆναι ἀφανισμῷ ἐπιτρέψομεν. ἣν δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος εὑρηκὼς εἶπε μετὰ χεῖρας ἔχειν ὁ αὐτὸς θεοσεβέστατος 〈διάκονος καὶ〉 χαρτοφύλαξ Γεώργιος Ῥωμαϊκὴν Ὀνωρίου γενομένου πάπα Ῥώμης ἐπιστολὴν μετὰ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας, ὡσαύτως καὶ τὴν βίβλον, ἐν ᾗ φέρεται ἡ ἐπιστολὴ Πύρρου πρὸς Ἰωάννην τὸν γενόμενον πάπαν Ῥώμης, ἐπιδιδότω πρὸς ἀνάγνωσιν πρὸς τὸ τὴν τούτων λαβεῖν ἡμᾶς εἴδησιν.

Καὶ προεκομίσθη ἡ τοιαύτη Ῥωμαϊκὴ Ὀνωρίου ἐπιστολὴ μετὰ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας ἔχουσα ἐν προγραφῇ οὕτως·

Τῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ Σεργίῳ Ὀνώριος.

ἧς ἡ ἀρχή· *Τὰ γραφέντα παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν τέκνου Σηρίκου τοῦ διακόνου.*

Ἔχει δὲ ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ μετά τινα οὕτως·

MTO(8)

1 ὑμῶν] ἡμῶν T 3 πατριαρχείου] πατριαρχίου T 4 προσενεχθείσῃ] προενεχθείσῃ T 5 εὕρηται] ηὕρηται T 6 δογματικὴ ἐπιστολὴ M 8 γραφεῖσα *inc.* O (*cf.* 602,4) 15 diaconus et = 〈διάκονος καὶ〉 *om.* MTO 16 γεώργιος *om.* O ἐπιστολὴν] ἐπιστολὴ MT 21 ἐν προγραφῇ] ἐπὶ λέξεως M

Secundum quod placuit uestro sancto concilio omnes libellos professionesque et ceteras chartas, quae factae sunt ad praesentem dogmaticam motionem pertinentes quaeque inuentae sunt in chartophilacio uenerabilis patriarchii, protuli, in quibus et altera Latina epistula Honorii, qui fuit papa Romanus, praeter illam epistulam eius, quae iam prolata est ⟨inuenta est⟩ cum eius interpretatione. item defero et librum membranatium habentem exemplaria diuersarum dogmaticarum epistularum, in qua iacet epistula dogmatica Pyrrhi quondam archiepiscopi huius a deo conseruandae regiae urbis, quam scripsit ad Iohannem sanctae memoriae quondam papam Romanum, et omnia defero ad quod uobis placuerit.

Sanctum concilium dixit:

Libellos et ceteras chartas, quas asseruit Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax sanctae huius magnae ecclesiae ad praesentem dogmaticam motionem ducentes in medium proferat, quatenus haec pertractantes, si contraria rectae fidei inuenerimus, congruenti exterminio summitti praecipiamus. epistulam uero Latinam, quam in praesenti dixit inuenisse ac prae manibus habere idem deo amabilis diaconus et chartophilax Georgius Honorii quondam papae Romani cum interpretatione sua pariterque et librum, in quo continetur epistula Pyrrhi ad Iohannem quondam papam Romanum, contradat ad legendum, ut horum scientiam accipiamus.

Et prolata est huiusmodi Honorii Latina epistula cum interpretatione sua habens in superscriptione ita:

Dilectissimo fratri Sergio Honorius. cuius initium fuit: *Scripta dilectissimi filii nostri Sirici diaconi.*

Habet autem eadem epistula post pauca haec:

VPG BR MNL

1 professionesque] professionisque V professiones quae N 2 chartas] cartas BRG M carthas L factae] facta VP ad] a VP M[1]NL praesentem] praesente P NL quaeque] quaque B 3 chartophilacio] carthofilatio B cartofilatio R chartophilatio G N cartophylatio M patriarchii] patriarchi VP altera latina] alteram latinam BR MNL 4 epistula] epistulam BR epistolam MNL epistulam] epistolam L eius] ei B iam prolata] in prolate B 5 est *om.* B M[2] *add.* εὕρηται = ⟨inuenta est⟩ *om.* VPG B MNL interpretatione] interpretationem B inteppretatione G defero] refero L membranatium] membranaticum G N membranacium M menbranacium L 6 epistularum *om.* B epistolarum L qua] quo M epistula] epistola L pyrrhi] pyrrhy P pyrri BRG MNL 7 quondam] qd VP quodam B quoddam N archiepiscopi] arciepiscopi V[1]PG 8 sanctae memoriae *om.* G quondam] quodam V B quod P quoddam N ad] at P 10 chartas] charthas P cartas BRG MN carthas L asseruit] adseruit B diaconus *om.* V dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax B cartofilax R carthophilax G L cartophylax M 11 ducentes] deducens B deductus R dicentes M 12 proferat] proferad B[1] inuenerimus] inueneremus R 13 summitti] submitti BR M praecipiamus] preciamus B[1] epistulam] epistolam G L 14 habere] haberae B[1] diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] carthofilax B cartofilax R carthophilax G cartophylax M cartophilax NL 15 quondam] quodam V B quod P quoddam N 16 epistula] epistola L pyrrhi] pyrrhy P pyrthi G pyrri BR MNL quondam] quoddam VP N quodam B romanum] romanam G 17 horum] thronum N 18 M *marg.*: honorii L *marg.*: epistola honorii pape epistula honorii latina G epistula] epistola L habens] abens B 19 superscriptione] superscriptionem M superscriptione sua ita G 20 sergio] sergii VP initium] inicium G 21 sirici] syrici BG L cyrici R diaconi] dyaconi R diacono N 22 epistula] epistola L 22 – 623,1 haec nec] huc R

...οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς Κῦρον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως πρόεδρον, εἰς τὸ ἀνατραπῆναι τὴν ἐπωνυμίαν τῆς νέας ἐφευρέσεως τῆς μιᾶς ἢ τῶν δύο ἐνεργειῶν, ὡς μὴ ὀφείλειν τῷ λαμπρῷ κηρύγματι τῶν τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν τὴν ἀχλὺν τῶν συνεσκιασμένων φιλονεικιῶν περιχεθῆναι ἤγουν περιρραίνεσθαι, ἀλλ' ἐκβληθῆναι δηλαδὴ τὴν προσηγορίαν τῆς νεωστὶ εἰσαχθείσης μιᾶς ἢ διπλῆς ἐνεργείας ἀπὸ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως. οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες, τί ἕτερον ὑπονοοῦσιν ἢ καθ' ὁμοιότητα τῆς προσηγορίας τῆς μιᾶς ἢ τῶν δύο φύσεων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν οὕτως καὶ μίαν ἢ δύο ἐνεργείας, περὶ οὗ λαμπρῶς ἡ θεία γραφὴ διαγορεύει· μιᾶς δὲ ἐνεργείας ἢ δύο εἶναι ἢ γεγονέναι τὸν *μεσίτην θεοῦ καὶ ἀνθρώπων* τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν νοεῖν ἢ προφέρειν πάνυ μάταιον.

Ἔχει δὲ καὶ πρὸς τὸ τέλος ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ οὕτως·

Καὶ ταῦτα μὲν τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωτάτῃ ἀδελφότητι συνείδομεν διὰ τῶν παρόντων γραμμάτων κατάδηλα ποιήσασθαι πρὸς καταρτισμόν τε καὶ γνῶσιν τῶν ἀμφιβαλλόντων. τὸ δὲ λοιπὸν ὅσον πρὸς τὸ δόγμα τὸ ἐκκλησιαστικὸν συντείνει, καὶ τίνα τε ὀφείλομεν κρατεῖν ἤγουν κηρύττειν διὰ τὴν ἁπλότητα τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὸ περιελεῖν τὰς δυσχερεῖς περιόδους τῶν ζητήσεων, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, οὐδὲ μίαν οὐδὲ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ *μεσίτου θεοῦ καὶ ἀνθρώπων* ὁρίζειν, ἀλλ' ἑκατέρας τὰς φύσεις ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ τῇ φυσικῇ ἑνότητι ἡνωμένας μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἐνεργούσας καὶ πρακτικὰς ὁμολογεῖν ὀφείλομεν, καὶ τὴν μὲν θείαν ἐνεργοῦσαν ἃ εἰσὶ τοῦ θεοῦ, τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ἀποτελοῦσαν τὰ τῆς σαρκός, οὐ διῃρημένως οὐδὲ συγκεχυμένως ἢ τραπεῖσαν τὴν τοῦ θεοῦ φύσιν εἰς ἄνθρωπον, οὐδὲ τὴν ἀνθρωπείαν τραπεῖσαν εἰς θεότητα ἐκδιδάσκοντες, ἀλλὰ τὰς διαφορὰς τῶν φύσεων ἀκεραίας ὁμολογοῦντες· εἷς γὰρ καὶ ὁ αὐτός ἐστι ταπεινὸς καὶ ὑψηλός, *ἴσος τῷ πατρὶ* καὶ *ἥττων τοῦ πατρός*, αὐτὸς ὁ πρὸ τῶν αἰώνων τεχθεὶς ἐν χρόνῳ ἐγένετο, δι' οὗ οἱ αἰῶνες ἐγένοντο, ἐγένετο ἐν τῷ αἰῶνι, καὶ ὁ νόμον δεδωκὼς *γέγονεν ὑπὸ νόμον, ἵνα*

---

9 1. Tim. 2,5   17 1. Tim. 2,5   22 – 23 Joh. 10,30   Joh. 14,28   24 – 624,1 Gal. 4,4 – 5

---

1 – 10 Honorius papa, epist. II ad Sergium, frgm. I   12 – 624,20 Honorius papa, epist. II ad Sergium, frgm. II   18 – 19 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum ACO II 1,1 p. 14,27 – 29

MTO

---

3 ἀχλὺν] ἀχλὴν T   6 ὁμοιότητα] ὁμοιότα M   11 αὐτὴ] τοιαύτη M   14 δὲ *om.* O   18 πρακτικὰς] πατρικῶς M   21 ἀνθρωπείαν] ἀνθρωπίαν T   23 τῶν *om.* O   24 ἐγένοντο *om.* O

... nec non et Cyro fratri nostro Alexandrinae ciuitatis praesuli, quatenus nouae adinuentionis unius uel duarum operationum uocabulum refutatum claro dei ecclesiarum praeconio nebulosarum concertationum caligines offundi non debeant uel aspergi, ut profecto unius uel gemine operationis uocabulum nouiter introductum a praedicatione fidei eximatur. nam qui haec dicunt quid aliud nisi iuxta unius uel gemine naturae Christi dei ⟨nostri⟩ uocabulum ita et operationes unam uel geminam suspicantur, super quod clara sunt diuina eloquia ⟨asserentia⟩; unius autem operationis uel duarum esse uel fuisse *mediatorem dei et hominum* dominum Iesum Christum sentire uel depromere satis ineptum est.

Habet autem et circa finem eadem epistula sic:

Et haec quidem quantum ad instruendam notitiam ambigentium sanctissimae fraternitati uestrae per [eam] ⟨eas litteras⟩ insinuandum praeuidimus. ceterum quantum ad dogma ecclesiasticum pertinet ⟨et⟩ quae tenere uel praedicare debemus propter simplicitatem hominum et ⟨ad⟩ amputandas inextricabiles questionum ambages, sicut superius diximus, non unam uel duas operationes in *mediatorem dei et hominum* definire, sed utrasque naturas in uno Christo unitate naturali copulatas cum alterius communione operantes atque operatrices confiteri debemus, et diuin⟨a⟩m quidem quae dei sunt operantem, humanam autem quae carnis sunt exsequentem, non diuise neque confuse aut conuertibiliter dei natura in homine, nec humanam in deo conuersam edocentes, sed naturarum differentias integras confitentes; unus atque idem est humilis et sublimis, *aequalis patri* et *minor patre*, ipse ante tempora natus in tempore ⟨factus⟩ est, per quem facta sunt saecula factus in saeculo est, et qui legem dedit *factus sub lege est, ut eos, qui sub lege*

VPG BR MNL

1 alexandrinae] alexandrini B praesuli] praesoli B[1] 2 refutatum] reputatum V rephutatum P (f–p) refutandum G 3 praeconio] procomo B[1] proconio B[2] caligines] caligiones VP NL caliginis BR offundi] obfundi BR MNL offendi G aspergi] aspargi B 4 uel gemine] agmine G[1] adgemine G[2] gemine] gemini B geminae M a] ac V ad N 5 eximatur] exhimatur V exeimatur N qui] quid B haec] huc R hoc G quid aliud] quod alius N iuxta] iusta L gemine] geminae G M 6 ἡμῶν = ⟨nostri⟩ *om.* VPG BR MNL uocabulum] uocabuli N operationes] operationis B geminam] giminam B[1] 7 clara] declara B διαγορεύει = ⟨asserentia⟩ *om.* VPG BR MNL (?) fuisse] fuissae B[2] 8 hominum] hominem V christum iesum G depromere] promere BR (ul = uel-de) ineptum] ineptis L 10 autem *om.* G eadem] eandem L[1] epistula] epistola L 11 quantum] qui tantum VP qui tantam G (qua-quita) instruendam] instruendum V[1] adstruendam B notitiam] noticiam G fraternitati] frater natiuitati N 12 διὰ τῶν ... γραμμάτων = per ⟨eas litteras⟩] per [eam] VPG BR MNL ceterum] certum N 13 ecclesiasticum] ecclesiasticam PG καί = ⟨et⟩ *om.* VPG BR MNL praedicare] pridicarae B propter] preter G 14 hominum] ominum B εἰς = ⟨ad⟩ *om.* VPG BR MNL τὰς δυσχερεῖς περιόδους = inextricabiles ambages 15 in *om.* NL mediatorem] mediatore PG BR N hominum] ominum B[1] definire] difinire P diffinire M 15–16 utrasque naturas] utraque natura R 16 unitate] unitatem M naturali unitate G 17 atque] adque B[1] diuin⟨a⟩m] diuinum VPG BR MNL 17–18 operantem et umanam BR 18 humanam] humana L autem *om.* BR L] hec G exsequentem] exequente VPG R exsequente B exequentem MNL diuise] diuisae V M confuse] confusae V B[2] 19 natura] naturam B (?) naturae G humanam] humana M naturarum] naturum VP necturarum B[1] 20 atque] adque B[1] 21 tempora] tempore VPG tempore] temporem B ἐγένετο = ⟨factus⟩ est *om.* VPG BR MNL 22 factus est in VPG est[1] *om.* G legem] degem P[1] lege est] legem N

τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσηται, αὐτὸς ἐσταυρώθη, αὐτὸς *τὸ χειρόγραφον ὅπερ ἦν καθ' ἡμῶν καταργῶν, ἐν τῷ σταυρῷ ἐκ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἐξουσιῶν ἐθριάμβευσεν.* ἐξαιροῦντας οὖν, ὡς εἴπομεν, τὸ σκάνδαλον τῆς νέας ἐφευρέσεως, οὐ δέον ἡμᾶς ὁρίζειν ἢ κηρύττειν μίαν ἢ δύο ἐνεργείας, ἀλλ' ἀντὶ μιᾶς, ἥν τινες λέγουσιν ἐνέργειαν, δέον ἡμᾶς τὸν ἕνα ἐνεργοῦντα Χριστὸν τὸν κύριον ἐν ἑκατέραις ταῖς φύσεσιν ἀληθῶς ὁμολογεῖν καὶ ἀντὶ τῶν δύο ἐνεργειῶν ἐξαιρεθείσης τῆς προσηγορίας τῆς διπλῆς ἐνεργείας αὐτὰς μᾶλλον τὰς δύο φύσεις μεθ' ἡμῶν κηρύξωσι, τουτέστι τῆς θεότητος καὶ τῆς σαρκὸς τῆς προσληφθείσης, ἐν τῷ ἑνὶ προσώπῳ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ πατρὸς ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως ἐνεργούσας τὰ ἴδια. καὶ ταῦτα μὲν τῇ μακαριωτάτῃ ὑμῶν ἀδελφότητι συνείδομεν κατάδηλα ποιῆσαι, ἵνα τῇ προθέσει τῆς μιᾶς ὁμολογίας δείξωμεν ὁμοψυχήσαντας ἑαυτοὺς τῇ ὑμῶν ἁγιότητι, δηλαδὴ συμφωνοῦντες ἐν ἑνὶ πνεύματι τῇ ἴσῃ διδαχῇ τῆς πίστεως γράφοντες· ἔτι μὴν καὶ τοῖς κοινοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν Κύρῳ καὶ Σωφρονίῳ τοῖς ἐπισκόποις, ἵνα μὴ τῇ νεαρᾷ φωνῇ, τουτέστι τῇ προσηγορίᾳ τῆς μιᾶς ἢ διπλῆς ἐνεργείας, ἐνίστασθαι ἢ ἐπιμένειν φανῶσιν, ἀλλὰ περιαιρεθείσης τῆς προσηγορίας τῆς τοιουτοτρόπου νέας φωνῆς τὸν ἕνα Χριστὸν κύριον μεθ' ἡμῶν κηρύξωσιν ἐνεργοῦντα τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐν ἑκατέραις ταῖς φύσεσιν, κἂν εἰ τὰ μάλιστα τούτους, οὓς πρὸς ἡμᾶς ὁ προλεχθεὶς ἀδελφὸς καὶ συνεπίσκοπος ἡμῶν Σωφρόνιος ἀπέστειλε, παρεσκευάσαμεν, ἵνα μὴ δύο ἐνεργειῶν ἐπωνυμίαν τοῦ λοιποῦ κηρύττειν ἐπιμείνῃ, ὅπερ καὶ πάντως ἐπηγγείλαντο τὸν προλεχθέντα ἄνδρα μέλλειν ποιεῖν, εἴγε Κῦρος ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν καὶ συνεπίσκοπος ἀπὸ τῆς προσηγορίας τοῦ λέγειν μίαν ἐνέργειαν ἀποστῇ.

1–2 Col. 2,14–15

MTO

---

1 ἐξαγοράσηται] ἐξαγοράσῃ M χειρόγραφον ἡμῶν ὅπερ O 3 ἐφευρέσεως] ἐφευρήσεως O 3–4 ἢ κηρύττειν *om.* O 7 ἡμῶν] ὑμῶν T[1] κηρύξωσι] κηρύξουσι O τῆς[1] *om.* M 12 γράφοντες] γράφοντας O 15 χριστὸν καὶ κύριον O ἡμῶν] ὑμῶν T[1]

erant, redemeret, ipse crucifixus, ipse *cyrographum, quod erat contra nos, euacuans, in cruce de principatibus et potestatibus triumphauit.* auferentes ergo, sicut diximus, scandalum nouellae adinuentionis, non nos oportet unam uel duas operationes definientes praedicare, sed pro una, quam quidam dicunt operatione, oportet nos unum operatorem Christum dominum in utrisque naturis ueridice confiteri et pro duabus operationibus auferto gemine operationis uocabulo ipsas potius duas naturas, id est diuinitatis et carnis assumptae, in una persona unigeniti [dei] ⟨filii⟩ patris inconfusae, indiuisae atque inconuertibiliter nobiscum praedicet propria operantes. et haec quidem beatissimae fraternitati uestrae insinuandum praeuidimus, quatenus unius confessionis propositum [unianimitati] ⟨unanimes nosmetipsos⟩ uestrae sanctitatis monstraremus, ut profecto in uno spiritu anelantes pari fidei [documento] ⟨doctrina⟩ inspiremus scribentes; etiam communibus fratribus ⟨nostris⟩ Cyro et Sophronio antistibus, ne nouae uoci, id est unius uel gemine operationis uocabulo, insistere uel inmorari uideantur, sed abrasa huiusmodi nouae uocis appellatione unum Christum dominum nobiscum in utrisque naturis diuina uel humana praedicent operantem, quamquam ⟨praesertim⟩ hos, quos ad nos praedictus frater et coepiscopus noster Sophronius misit, instruximus, ne duarum operationum uocabulum deinceps praedicare innitatur; quo [instantissime] ⟨et per omnia⟩ promiserunt praedictum uirum esse facturum, si etiam Cyrus frater et coepiscopus noster ab unius operationis uocabulo discesserit.

VPG BR MNL

---

1 redemeret] redimeret V^{1}G R MNL cyrographum] chyrographum P chirographum N erat] erad B^{1} euacuans] euacuatis P 2 principatibus] principatus V principibus B potestatibus et principatibus MNL potestatibus] potantibus R triumphauit] triumfauit B ergo] autem R 3 nos M *ras.* definientes] diffinientes M 4 una quam quidam] unaquamque ML unamquamque N quidam] quidem B dicunt *om.* G operatione] operationem M oportet nos M *add.* operatorem] operatore G 5 dominum] deum L ueridice] uere dicere V^{1} ueri dicere V^{2}P ueridicae B^{2} confiteri] confitiri V^{1} B et] ut M 6 ἐξαιρεθείσης = auferto VPG R MNL auferte B (ablato) gemine] geminae P^{2}G M operationis] operationes V potius] post R pocius G 7 assumptae] adsumpte B^{1} adsumptae B^{2} assumpte R NL υἱοῦ = ⟨filii⟩] [dei] VPG BR MNL inconfusae indiuisae] inconfuse indiuise P^{1} BR MNL atque] adque B^{1} at G 8 nobiscum *om.* BR praedicet] predicare BRG operantes] operantem BR haec] ec B^{1} 9 fraternitati] fraternitatin B confessionis] confusionis R M 10 ὁμοψυχήσαντας ἑαυτοὺς = ⟨unanimes nosmetipsos⟩ [unianimitati] VPG BR MNL unianimitati] unianimitate VP profecto] profectu V 11 anelantes] hanelantes R adhelantes N διδαχῇ = ⟨doctrina⟩] [documento] VPG BR MNL 12 communibus] cum omnibus G ἡμῶν = ⟨nostris⟩ *om.* VPG BR MNL cyro] caro VP sophronio] sophornio P sofronio BR antistibus] antestibus V B antistitibus PG ne *om.* B L uoci] uoci; V uocis BR L 12 – 14 id est ... uocis *om.* B 13 gemine] geminae M inmorari] immorari PG ML abrasa] arasa ML arese N 14 appellatione] appellacione P apellatione B appellationem N unum ipsum christum L dominum] deum L naturis operantibus diuina VPG MNL 15 humana] umana B^{1} operantem] operante NL τὰ μάλιστα = ⟨praesertim⟩ *om.* VPG BR MNL 16 coepiscopus] coepiscopis NL sophronius] sophoronius P sopho G^{1} sophro G^{2} sofronius BR operationum] operaonum N 17 deinceps] deum BR innitatur] innitamur V^{1} initatur B inmitatur G quo] quod P^{1} M^{2} καὶ πάντως = ⟨et per omnia⟩] [instantissime] VPG BR MNL (ἐνστατικῶς) 18 praedictum] praedicto L etiam] tam B coepiscopus] quoepiscopus B unius] unus P^{2}

Ὡσαύτως ἐπεδόθη καὶ ἡ βίβλος, ἐν ᾗ ἐπεφέρετο ἐπιστολὴ Πύρρου τοῦ γενομένου προέδρου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως πρὸς Ἰωάννην τὸν ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ῥώμης, ἧς ἡ ἀρχή·

Ὁ κύριος ἡμῶν καὶ θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς μέλλων εἰς οὐρανοὺς ἀνιέναι.

Ἔχει δὲ μετά τινα ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ οὕτως·

Τίς γὰρ ἐκείνων βλέπων οὕτω διακειμένους ἡμᾶς ἐχθρωδῶς καὶ τοὺς ἱερᾶσθαι λαχόντας ὀνείδεσι βαλλομένους ἀπὸ τῶν ποιμαίνεσθαι τεταγμένων, οὐ διαπαίζεται καὶ ἀπογνώσεται τῆς ἡμετέρας γνώμης καὶ ἀφορμὴν τῆς ἰδίας ἀσεβείας τὴν ἐν ἡμῖν ἀταξίαν ποιήσεται; οὔπω ὁ περὶ δύο φύσεων καταλέλυται πόλεμος καὶ ἕτερον ἑαυτοῖς ἐπεισάγομεν θόρυβον;

Ὁμοίως προηνέχθησαν καὶ ἀνεγνώσθησαν καὶ οἱ ἀνωτέρω ἐπιμνησθέντες λίβελλοί τε καὶ ἕτεροι χάρται.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Τῶν προκομισθέντων ἡμῖν παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ⟨τοῦ θεοῦ⟩ ἐκκλησίας λιβέλλων τε καὶ χάρτων καὶ ἑτέρων συνταγμάτων τὴν εἴδησιν λαβόντες ἔγνωμεν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀσέβειαν φέρεσθαι, καὶ συνείδομεν ταῦτα ὡς βέβηλα καὶ ψυχοφθόρα παραχρῆμα πρὸς τέλειον ἀφανισμὸν πυρὶ παραδοθῆναι.

Καὶ ἐκαύθησαν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἀρκούντως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα.

1–9 cf. V. Grumel, Reg., Nr. 296; cf. ACO ser. II vol. I p. 338,16–22

MTO

4 καὶ θεὸς *om.* O   ἰησοῦς] ὁ T   7 ὀνείδεσι] ὀνήδεσι T   8 ποιήσεται] ποιήσηται T   11 προηνέχθησαν] προσηνέχθησαν M   15 dei = ⟨τοῦ θεοῦ⟩ *om.* MTO   21 ἡμέραν *om.* O

Similiter datus est etiam liber, in quo continebatur epistula Pyrrhi quondam praesulis huius regiae urbis ad Iohannem sanctae memoriae, qui fuit papa Romanus, cuius initium est: *Dominus et deus noster Iesus Christus futurus in caelos ascendere.*

Habet autem eadem epistula post aliqua haec:

Nam quis illorum uidens sic nos ex aduersu positos et qui sacerdotio fungimur exprobrationibus summitti ab eis, qui constituti sunt [regi] reg⟨ere⟩, non derideat et desperet nostrum consilium, et oportunitatem impietatis propriae nostram instabilitatem effaciet? nondum de duabus naturis destructum est bellum et alterum nobis ipsis turbulentiam introducimus?

Similiter prolati et relecti sunt libelli, qui superius memorantur, et caeterae chartae.

Sanctum concilium dixit:

Cognitionem accipientes prolatorum nobis a Georgio deo amabili diacono et cartophilace huius sanctae magnae dei ecclesiae libellorum atque chartarum siue aliorum opusculorum comperimus in unam eandemque impietate concurrere, et praeuidimus haec tamquam prophana et animae pernitiosa continuo [ob] ⟨ad⟩ perfectum exterminium igne concremari.

Et conbusta sunt.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Satis habet et quae hodierna die peracta sunt.

VPG B(13)R MNL

1 L *marg.*: epistola pyrri   continebatur] contenebatur B   epistula] epistola L   pyrrhi] phyrri P[1] phyrrhi P[2]   pyrthi G   pyrri BR MNL   quondam] quod VP   quodam B   quoddam N   praesulis] praesolis B[1]   2 memoriae] memeriae G   3 et *om.* N   et deus *om.* VPG   futurus] futuros P[1]   in caelos] incaelo incelo B   in celo R L   in caelo MN   4 epistula] epistola L   post] per VPG   haec] hoc G   5–6 nam ... exprobrationibus *om.* N   5 aduersu] aduersa G   aduerso B[2]R ML   positos] positus B   et *om.* BR   qui] quia L   6 exprobrationibus] et probrationibus R   exprobationibus L   summitti] submitti BR ML   ποιμαίνεσθαι = reg⟨ere⟩] regi VPG MNL (?)   a rege BR   derideat] deridead B   et] ac BR   7 desperet] disperet VP dispiciat BR   consilium] concilium R   oportunitatem] opportunitatem G   oportunitate inuenta impietatis BR   8 effaciet] efficiet V   faciet BR   et faciet MNL   faciet eo quod nondum BR est] sit B   sic R   bellum] uellum P   alterum] alteram BRG M[2]   ipsis] ipsi G   8–9 turbulentiam] turbolentiam BR MN   10 relecti] relicti P N   recti BR   memorantur] memoranter B   nominantur G   caeterae] cetere P BR L   ceterae G M   caetere N   chartae] charte P   carte BR L   cartae G M   12 accipientes] accepientes M[1]   amabili] amabile P BR MNL   12–13 cartophilace] chartophilace P[1]   chartophilacae P[2]   cartofilace B   cartophylace M   13 sanctae *om.* BR   chartarum] chartarium P   cartarum RG M   cartharum L   siue ... ampliorem *om.* B (705,5), *lac. inter ff.* 112 *et* 113   14 comperimus] conperimus N   unam eandamque] unum eundemque G   impietate] impiaetate V   impietatem R ML   inpietatem N   concurrere] concurre P[1]   haec] huic R   15 prophana] profana G ML   profane N   πρὸς = ⟨ad⟩] [ob] VPG R MNL   perfectum] perfectam VPG   16 concremari] cremari M[1]   congremari N   17 conbusta] combusta P M   18 dixerunt] quod G   19 hodierna] odierna P   die] diae V

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ
ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΣΣΑΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοογδόου καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ πέμπτῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνός ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σένσου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων

Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου

Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου

Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ

Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι

Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ

Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ

Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ

MTO(25)

---

15 τρούλλῳ] τρούλῳ O   προσώπου τοῦ αὐτοῦ M   17 κωνσταντίνου μὲν τοῦ M   25 πόλει τῆς καὶ πολλάκις ῥητῶς μνημονευθείσης κατ' ὄνομα O *desin. usque ad* 636,18: ῥώμην   31 πρεσβυτέρου *om.* M

ACTIO QUARTADECIMA

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis ac tranquillissimis nostris dominis Flauiis Constantino quidem piissimo et a deo decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicesimo octauo et post consulatum eius a deo instructae serenitatis anno tertio decimo Heraclio uero atque Tyberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo die quinta mensis Aprilis indictionis nonae.

Praeposito uenerando sessu piissimi et Christo amabilis magni imperatoris Constantini in secretario sacri palatii, qui cognominatur Trullus, et per iussionem eius a deo instructae serenitatis ex persona eius praesentibus et audientibus
Constantino gloriosissimo exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdae
Anastasio gloriosissimo exconsule patricio et loci seruatore comitis imperialis excuuiti
Polieucto gloriosissimo exconsule ⟨et⟩
Petro gloriosissimo exconsule.

Conueniente quoque etiam sancto ac uniuersali concilio, quod per imperialem sanctionem congregatum est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est
Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne deo amabili diacono, locum repraesentantibus Agathonis sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae, et
Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo huius magnisonae Constantinopoleos nouae Romae et
Petro deo amabili presbitero monacho et uicario sedis Alexandrinae magnae ciuitatis et

---

VPG R(11) MNL

2 quartadecima] .XIIII. V R 4 dominatoris nostri iesu M et[2]] atque R MN 5 ac] hac P tranquillissimis] tranquinlissimis P nostris] nostri NL flauiis] flauius P constantino] constantinus PG[1] constantinum G[2] 6 piissimo] piissimus V piissimum PG et[1]] aet N decreto magno principe] decretum magnum principem VPG principe et perpetuo R augusto] agusto P imperatore (αὐτοκράτορος)] eius imperio VPG 6–7 uicesimo octauo] .XXVIII. VPG R M 7 consulatum] consalatum P consolatum R tertio decimo] .XIII. VPG R M 8 heraclio] haeraclio P heracleo R tyberio] tiberio NL conseruandis] conseruande VG consers P eius *om.* G uicesimo secundo] .XXII. VPG R M 9 mensis] mense NL nonae] nona M .VIIII. NL 11 praeposito … romam (637,17) *om.* R sessu] sesso MNL christo] christi VPG magni] magno VP N imperatoris] imperatori P constantini] constantino P[2] N[2] 12 palatii] palati M 13 ex] et N 14 constantino] constantini P gloriosissimo] glorioso G MNL patricio *om.* N 15 anastasio gloriosissimo] anastasius gloriosus P loci] locis N seruatore] seruantibus G excuuiti] excons V excuui P excubiti M 16 polieucto] polyeuto M καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG MNL 17 gloriosissimo] glorioso G M exconsule] exconsul N 19 quoque] quaeque VP sancto *om.* G 20 regia] regiae V urbe] urbae P 21 theodoro] theodorus N amabili] amabile P amabilis N 22 repraesentantibus] repraesentantis VP praesentantibus ML agathonis] agathon V agothonis P agathoni N sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi] sanctissimus ac beatissimus archiepiscopus VP 24 atque] atquae P sanctissimo archiepiscopo] sanctissimi archiepiscopi VP magnisonae] magnesone N 26 amabili] amabile P presbitero] presbiteri V

Θεοφάνους τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ, καὶ
Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης
Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου
Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
Θεοδώρου ἐπισκόπου πόλεως Τριμιθούντων ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης
Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων
Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης
Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων
Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν
Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως

MT

---

24 ἰωάννου ... σίδης *om.* T   28 κλαυδιουπόλεως φρυγίας T[1]

Theophane uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et

Georgio relegioso presbitero monacho et apocrisiario Theodori uenerabilis uicarii sedis Hierusolimorum

Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Habundantio episcopo ciuitatis Paternensis, Iohanne episcopo ciuitatis Regitanae, locum repraesentantibus sancti concilii antiquae Romae centum uiginti quinque deo amabilium episcoporum, qui etiam per subscriptiones suas declarantur in suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum principem, et

Theodoro relegioso presbitero et locum agente Theodori uenerabilis archiepiscopi Rauennatis

Iohanne episcopo Thessalonicensi

Basilio episcopo ciuitatis Gurtinae insulae Cretae

Philalithe episcopo Cesareae Cappadociae

Theodoro episcopo Ephesi

Theodoro episcopo ciuitatis Tremithuntorum, locum repraesentante Epiphanii deo amabilis archiepiscopi Cypri

Sisinnio episcopo Heracliae Traciae

Platone episcopo Ancyrae Galatiae

Georgio episcopo Cyziceno

Marino episcopo Sardeorum

Petro episcopo Nicomediae

Photio episcopo Niceae

Iohanne episcopo Calcidonensi

Iohanne episcopo Sidensi

Theodoro episcopo Meleten⟨en⟩si

Iustino episcopo Tyanensi

Alippio episcopo Gangrorum

Cypriano episcopo Claudiupoleos

VPG MNL

1 theophane] thephanae P stephano G atque] adquae P sanctissimo archiepiscopo] sanctissimi archiepiscopi VP antiochiae] anthiociae V 2 georgio] georgium VP apocrisiario] pochrisario V pochrisiario P apocrisario MNL theodori] theodoro V theodero P uenerabilis] uenerabili N 3 hierusolimorum] hierosolimorum G N hyerosolimorum L 4 iohanne] iahanne P ciuitatis[1] *om.* G M[1] ciritatis NL habundantio] abundantio P MN abundatio L iohanne] iohanis P 5 concilii] concilio P antiquae romae] atque romane L 6 centum uiginti quinque] centum XXV VP CXXV G M subscriptiones] suscriptiones P superscriptiones N 8 theodoro ... agente *om.* G relegioso] religioso MNL agente] agentem VP theodori] theodoro VP theodoris NL uenerabilis] uenerabili G N archiepiscopi] archiepiscopo VP 8–9 rauennatis] reuennatis P 11 episcopo] episcopi VP gurtinae] gortinae G L 12 philalithe] philalitae P L philalethe G philalitho M cesareae] cesarieae PG cappadociae] capadociae G M 14 repraesentante] repraesentantem VP epiphanii] ephiphanii P L epiphanius N 14–15 amabilis] amabili N 16 sisinnio] sisinno N heracliae] heracleae M traciae] thraciae M 17 ancyrae] ancire G anquirae MNL 18 cyziceno] ciziceno NL 19 sardeorum] sardaeorum M sartieorum L 21 photio] potio V[1] fotio MNL niceae] niciae N nicee L 22 calcidonensi] calcedonensis G calcedonensi ML chalcedonensi N 23 sidensi] sidens; V sydensis G sindensi M 24 theodoro] teodori P meleten⟨en⟩si] mele VP meletensi G MNL 25 tyanensi] tyā VP tyanorum G tianensi M tranensi N 26 alippio] alyppio P alipio MNL gangrorum] grangorum MNL

Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας
Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας
Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης
Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ
Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου
Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ
Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκίας Ἰσαυρίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης
Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντουπόλεως Ἰσαυρίας
Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου
Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαΐτων
Πέτρου ἐπισκόπου Μεσημβρίας
Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θρᾴκης
Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσσης
Θεοδώρου ἐπισκόπου τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν
Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
Ζωΐτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως Ἀσίας
Πατρικίου ἐπισκόπου Μαγνησίας
Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων

MT

---

1 πολυεύκτου *om.* T   12 βυζίης] βϊζύης T   16 σηλυβρίας] σϊληβρίας T   22 νύσσης] νύσης T   25 ζωΐτου] ζωϊτοῦ M   βοΐτου T

Polieucto episcopo Myrorum Lyciae
Theodoro episcopo Staurupoleos Chariae
Tyberio episcopo Laodiciae Phrigiae
Cosma episcopo Synadorum
Stephano episcopo Antiochiae Pisidiae
Iohanne episcopo Pergensi
Theopempto episcopo Iustinianupoleos siue Muccissi
Hisidoro episcopo Rodi
Sisinio episcopo Hierapoleos Phrigiae
Theodoro episcopo Tarsensi
Macrobio episcopo Seleuciae Hisauriae
Georgio episcopo Biziae Thraciae
Zacharia episcopo Leontopoleos Hisauriae
Gregorio episcopo Mitilenensi
Georgio episcopo Mileti
Sergio episcopo Silimbriae
Andrea episcopo Methimnae
Theognio episcopo Cii
Epiphanio episcopo Euchaitorum
Petro episcopo Mesembriae
Petro episcopo Sozopoleos Thraciae
Iohanne episcopo Niseno
Theodoro episcopo Imperialium Thermarum
Georgio episcopo Chamulianensi
Zoito episcopo Christopoleos Asiae
Patricio episcopo Magnisiae
Antonio episcopo Ypeporum

VPG MNL

---

1 polieucto] poleuctus VP polyeuto M myrorum] mirorum V mirrorum M lyciae] luciae VP N latiae G 2 staurupoleos] stauropoleos MNL chariae] cariae MNL 3 tyberio] tiberio MNL laodiciae] laudiciae M laoditie N phrigiae] phrygie P frigiae MNL 5 antiochiae] anthiociae V antiotiae N pisidiae] pissydae G pysidiae MNL 6 iohanne] iohannis P 7 theopempto] teopempto M iustinianupoleos] iustianupoleos P iustinianopolis MN muccissi] mucissi G 8 hisidoro] hysidero V hisodero P hysidoro G M[1]L rodi] rodis VPG 9 sisinnio] sysinnio V phrigiae] frigiae MN 10 theodoro] theodori VP episcopo] episcopi P tarsensi] tharsensi NL 11 macrobio] macrabio N seleuciae] saleuciae VP seleutiae G M 12 biziae] byziae M thraciae] traciae VPG thratiae N 13 zacharia] zachariae VP macaria N leontopoleos] leuntopoleos G lonthopoleos L 14 gregorio] georgio V N mitilenensi] mitulensi V mittilenensae G mitilempsi M milensi N mitilensi L 15 georgio] gregorio L mileti] myleti N mitilensi L 16 silimbriae] sylimbriae N sylinbriae L 17 methimnae] metempne VPG methinne L 18 theognio] theogenio N cii] centumduo NL 19 epiphanio] ephiphanio P ephyphanio L euchaitorum] eucaitorum L 21 thraciae] traciae P M tratie N 22 niseno] nisseno MNL 23 thermarum] termarum L 24 georgio] georgi P chamulianensi] camuliensi M[1] camulianensi M[2] camulienensi N 25 zoito] zoyto P christopoleos] christopolis ML christopoli N asiae] assiae P 26 patricio] patritio NL 27 antonio] antomi P[1] antomio P[2] ypeporum] yppeporum M ippeporum N

Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου
Στρατονίκου ἐπισκόπου Σόλων καὶ Τύχωνος ἐπισκόπου τοῦ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου
Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
Στεφάνου ἐπισκόπου Βηρινουπόλεως
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως
Ἰωάννου ἐπισκόπου ⟨Φιλαδελφείας⟩ [Φλαβιάδος]
Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραινέτου
Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
Μηνᾶ ἐπισκόπου Καραλίας Παμφυλίας
Καλλινίκου ἐπισκόπου Κολωνείας Ἀρμενίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
Τιβερίου ἐπισκόπου Ἀμισσοῦ
Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης
Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνοπόλεως
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατίας
Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἁδριανουπόλεως
Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλούζων
Πέτρου ἐπισκόπου Ἀππίας

MT

2 στρατονίκου] στρατωνίκου T τοῦ *om.* M 9 ⟨φιλαδελφείας⟩] [φλαβιάδος] MT 16 ἀμισσοῦ] ἀμινσοῦ M ἀμύσου T 17 σινώπης] σινόπης T 18 ἰουνοπόλεως] ἰωνουπόλεως M 29 ἀππίας] ἀπίας T

Theodoro episcopo Pergameno
Stratonico episcopo Solorum et Tychone episcopo Citii, utrisque ex synodo exsistentibus Christo amabilis Cypriorum insulae
Genesio episcopo Anastasiupoleos
Platone episcopo Cinnae
Stephano episcopo Berinupoleos
Andrea episcopo Mnizorum
Iohanne episcopo Miletupoleos
Iohanne episcopo [F⟨l⟩abiados] ⟨Philadelphiae⟩
Theodoro episcopo Praenetino
Iohanne episcopo Dascilii
Theodoro episcopo Iustinianupoleos Gordi
Mena episcopo Caraliae Pamphiliae
Callinico episcopo Coloniae Armeniae
Theodoro episcopo Uerissae
Tiberio episcopo Amissi
Sergio episcopo Sinopino
Georgio episcopo Iunopoleos
Stephano episcopo Heracliae Ponti
Longino episcopo Tiano
Dometio episcopo Plusiados
Georgio episcopo ⟨C⟩ratiae
Platone episcopo Adrianupoleos
Salomone episcopo Clanei
Georgio episcopo Choensi
Iohanne episcopo Erizorum
Iohanne episcopo Myndi
Patricio episcopo Eluzorum
Petro episcopo Appiae

VPG MNL

1 pergameno] pergamenso VP pergamensi G 2 stratonico] stranonico N solorum] lororum L tychone] thyacone G[1] thycone G[2] M thicone N tycone L episcopo citii *om.* M citii] sitii P ciz N ciiti L synodo] syno VPG sinodo M exsistentibus] existentibus G MNL 3 amabilis] amabiles G cypriorum] cipriorum N 4 anastasiupoleos] anastasiopoleos G M 5 platone] platoni V cinnae] cynne NL 6 episcopo berinupoleos] meletupolis N berinupoleos] brinupoleos V uerinupoleos MN uerinupolus L 7 mnizorum] innizorum VPG onizorum N omnizorum L 8–9 miletupoleos ... episcopo *om.* N 8 miletupoleos] meletupoleos ML 9 f⟨l⟩abiados] f⟨l⟩auiados MNL = ⟨philadelphiae⟩ 10 praenetino] praenetico M 11 dascilii] dasilii M daschilii L 12 episcopo *om.* G iustinianupoleos] iustanianupoleos P iustinianopolis MNL gordi] gurdu M gurdii L 13 mena] menae VPG pamphiliae] panphiliae N 14 callinico] callinoco VP gallinico M calinico NL coloniae] colloniae V sinopio G[1] *ras.* 15 uerissae] birisse V binisse P byrissae G 16 tiberio] tyberio G M 17 sinopino] synopio G synopino MN 18 iunopoleos] iunupoleos VP inunopoleos N 19 heracliae] haeraclіae P heraciliae G 20–21 tiano ... episcopo *om.* N 21 episcopo] episcopi VP 22 ⟨c⟩ratiae] gratiae VPG MNL 23 adrianupoleos] aidrianupoleos VP (a-ai) adrianopoleos ML adrianopolis N 24 salomone] solomone G 26 erizorum] herizorum MNL 27 myndi] mindi MNL 28–637,1 episcopo ... alexandro *om.* L 28 eluzorum] euluzorum N 29 petro] alexandro M appiae] apiae M

Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακολίας
Δομετίου ἐπισκόπου Πρυμνισσοῦ
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτης
⟨Θεοδοσίου⟩ ἐπισκόπου Ψιβίλων
Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Πισιδίας
Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τοῦ Συλλέου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ
Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου
Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου
Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισάνδου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης
Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ
Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου εἶπεν·

MTO(20)

1 νακολίας] νακολείας M ἀκολίας T 2 πρυμνισσοῦ] πρυμνήσου T 4 theodosio = ⟨θεοδοσίου⟩] [θεοδώρου] MT 6 τοῦ συλλέου] συλαίου M τοῦ συλέου T 7 ναζιανζοῦ] νανζιανζοῦ T 10 καντάνου] καντανοῦ M 12 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M 20 καθεσθέντων *inc.* O (*cf.* 628,25) 21 τρούλλου] τρούλῳ O 22 μέσῳ] μέσων O 23 ἀρχιδιάκονος] διάκονος O[1] 24 πριμμικήριος] πριμμικίριος T

Alexandro episcopo Nacolias
⟨Dometio⟩ episcopo Pr⟨i⟩m⟨n⟩issi
Constantino episcopo Barattis
Theodosio episcopo Psibilorum
Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiae
Plusiano episcopo Silleno
Theodoro episcopo Nazianzeno
Demetrio episcopo Tinni
Stephano episcopo Pari
⟨Gregorio⟩ episcopo Cantani
Iohanne episcopo Lappis
Eulalio episcopo Zenonupoleos
Constantino episcopo Dalisandeno
Theodoro episcopo Olbis
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii quod appellatur Domus Arsicia, quod situm est similiter apud antiquam Romam.

Residentibus quoque gloriosissimis patriciis et consulibus et omnibus uenerabilibus ac deo amabilibus episcopis per ordinem in eodem secretario Trulli, prepositis in medio sacrosanctis et inmaculatis Christi dei nostri euangeliis, Constantinus deo amabilis diaconus huius sanctae dei catholice et apostolice magne ecclesiae et primicerius deum colentium notariorum Georgii sanctissimi patriarchae huius a deo conseruandae regiae urbis dixit:

VPG R(19) MNL

1 alexandro] iohanne M nacolias] nicolias NL 2 δομετίου = ⟨dometio⟩] iohanne VPG MNL πρυμνισσοῦ = pr⟨i⟩m⟨n⟩issi] promissi VPG MNL 3 barattis] banattis VP barnatis G baratis N baractis L 4 theodosio] theuodosio N episcopo] episcopi VP psibilorum] sibsibilorum V ypsibilorum P ypsidilorum G sybulorum M[1] psybulorum M[2] 5 pisidiae] pysidiae M psidie N psydie L 6 plusiano] plusiado N silleno] sylleno NL 7 nazianzeno] nazyanzeno V nazianteno G nazianzenon NL 8 demetrio] dometio L tinni] tynni PG thinni MNL 9 pari P[2] *add.* pari georgio episcopo pari VPG 10 γρηγορίου = ⟨gregorio⟩] georgio VPG MNL 11 lappis] lapcis V[1] lapsis V[2]PG 12 zenonupoleos] zenupoleos VPG zynupoleos M[1] zynunopoleos M[2] zinunopoleos NL 13 dalisandeno] dalisandi G dalinsandeno M 15 presbitero] episcopo N monacho] manacho N monaco L apud] aput V 16 conone] canone PG M stephano] sthepano V quod appellatur] quam VP (!) quod cognominatur G qui appellatur MN arsicia] arsiciae V arsitia G N arsiccia L 17 quod ad situm G apud] aput VG[1] VP *add. marg.*: romam .II. 19 residentibus] resedentibus *inc.* R (629,11) esidentibus N quoque] que VP quoquae N gloriosissimis] gloriosissimus P gloriosissimi N[1] patriciis] patris VP patriarchiis L uenerabilibus] sanctissimis N ac] et NL 21 sacrosanctis] sacris sanctis G sacrosanctis et inmaculatis] et inmaculatis sacriosanctis VP sacrosanctis inmaculatis ML christi *om.* G euangeliis christi dei nostri L deo *om.* VP 22 diaconus] dyaconus R diacono N dei catholice et apostolice magne ecclesiae] magnae dei ecclesiae VP ML magnae ecclesiae G 23 deum colentium] deo colentium R deo amabilium N

Ἐν εἰδήσει τυγχάνει ἥ τε ὑμετέρα ἐνδοξότης καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν εἰκάδα ὀγδόην τοῦ διελθόντος Μαρτίου μηνὸς προηνέχθησαν παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας διάφοροι λίβελλοι καὶ ἕτερα δογματικὰ χαρτῷα συντάγματα καὶ βίβλοι διάφοροι, ἅτινα καὶ ἐκ διαλαλιᾶς τῆς ὑμετέρας ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀφανισμῷ παρεδόθησαν. μέμνηται δὲ πάντως ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς ἐν τοῖς ἤδη κεκινημένοις προεκομίσθησαν ἐκ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως δύο ἐν σώμασι βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου μετὰ τὴν γενομένην ἀνάγνωσιν τῶν λοιπῶν συνόδων· καὶ ὡς ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ ἐν προοιμίοις εὑρέθησαν τρεῖς τετράδες ἀνεπίγραφοι κείμεναι, διαγορεύουσαι τὸν λεγόμενον Μηνᾶ λόγον πρὸς Βιγίλλιον τὸν τηνικαῦτα πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὃν ᾐτιάσαντο οἱ τοῦ μέρους Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, λέγοντες πλαστὸν ὑπάρχειν, καὶ ὡς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τοιούτου βιβλίου, ἀναγινωσκομένου καὶ τοῦ δευτέρου βιβλίου τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου εὑρέθησαν οἱ λεγόμενοι δύο λίβελλοι Βιγιλλίου πρός τε Ἰουστινιανὸν τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει γενόμενον βασιλέα καὶ Θεοδώραν τὴν γενομένην αὐγούσταν, εἰς οὓς λιβέλλους οἱ τοῦ αὐτοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ὑπέκρουσαν λέγοντες, ὅτι καὶ οἱ τοιοῦτοι λίβελλοι φάλσοι ὑπάρχουσι καὶ ὡς ᾐτήσαντο τὰ τοιαῦτα βιβλία εὐκαίρως ἀνακριθῆναι, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Τέως ἡ πρόσφορος τῶν ἤδη πραχθέντων γενέσθω ἀνάγνωσις.

Καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

MTO

---

7 ὡς M *add.* πατριαρχείου] πατριαρχίου T 8–9 πέμπτης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου O 10 εὑρέθησαν] ηὑρέθησαν T 11 βιγίλλιον] βιγίλιον T 12 τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου *om.* M 15 εὑρέθησαν] ηὑρέθησαν T βιγιλλίου] βιγιλίου T 16 θεοδώραν] θεοδόραν T 17 ὑπέκρουσαν] ἀπέκρουσαν T τοιοῦτοι] τοιοῦ M

Notionem habet tam uestra gloria quamque sanctum et uniuersale uestrum concilium, quod per uicesimam octauam transacti Marcii mensis prolati sunt a Georgio deo amabili diacono et chartophilace huius sanctae magnae dei ecclesiae diuersi libelli aliaque opuscula dogmatica chartacia et libri diuersi, quae et sunt per interlocutionem uestri sancti et uniuersalis concilii in perditum tradita. memor quoque est per omnia tam uestra gloria quamque sanctum et uniuersale uestri concilium, quod in antelatis prolati sunt ex uenerabili patriarchio huius a deo conseruandae regiae urbis duo libri in membranis sancti quinti concilii ⟨post⟩quam facta est lectio ceterorum conciliorum, et quia in primordiis primi libri tres quaterniones inuenti sunt positi insuperscripti, astruentes libellum, qui dicitur Menae ad Uigilium, tunc temporis papa antiquae Romae, quem et accusauerunt qui a parte sunt Agathonis sanctissimi papae apostolicae sedis antiquae Romae, dicentes falsum eum esse, et quia post lectionem huiusmodi libri, dum legeretur etiam secundus liber eiusdem sancti quinti concilii, inuenti sunt duo libelli, qui dicebantur Uigilii ad Iustinianum quondam diuae memoriae imperatorem et Theodoram, quae fuit augustam, in quibus libellis qui apostolicae sedis sunt ΥΠΕΚΡΟΥCΑΝ opposuerunt dicentes, quod hii libelli falsi exsistunt et quod poposcerent eosdem libros oportune retractari, unde suggerimus ad quod placuerit.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Interim oportuna fiat de antelatis lectio.

Et relecta sunt.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

VPG C(10)R MNL

1 notionem] notitionem M uestrum] uestrae VP *om.* G uestri NL concilium] conciliauit VP 2 uicesimam octauam] XXVIII diem R octauam] VIIIvam G octaua N marcii] marci VP martii RG MN mensis] mens V menses P deo amabili] uenerabili G amabili] amabile P R NL 3 chartophilace] chartpl V cartofilax R carthophilace G L cartophylace M cartophilace N aliaque] alique P[1] 4 dogmatica] dogmata G chartacia] chartatia P N carthatia G cartacia R M carthacia L et[2] *om.* VP[2] interlocutionem] interlucutionem N[1] uestri] uestrae VP nostri L 5 uniuersalis] uniuersali G perditum] predictum G est] et NL 5 – 6 tam uestra gloria per omnia G 6 uniuersale] utile R uniuersalis N uestri] uestrum RG in *om.* N antelatis] atelatis G[1] 7 urbis V *add.* membranis] membrani G menbranis L 8 quinti] quintini V[1] μετὰ = ⟨post⟩quam] quam VPG R MNL 9 primi libri] *om.* VPG libri primi MNL tres] III G L tercii N insuperscripti] insuperscripto M[1] 10 menae] mene R NL tunc] tinc P temporis] t.mporisus P[1] *ras.* papa] papam RG papae M pape NL antiquae *inc.* C (*cf.* 597,8) et *om.* L 11 agathonis] agatonis R L sanctissimi] sanctissime VP sedis] sedi G[1] 12 quia] quae N lectionem] leccionem V legeretur] relegeretur N 12 – 13 etiam ... liber G *ponit post*: concilii 13 dicebantur] dicebatur P decebantur R 14 quondam] quodam VP C diuae] diuina V diuinae PG R M quae] qui P N fuit *om.* Ġ augustam] agustam PG augusta ML 15 ΥΠΕΚΡΟΥCΑΝ] ΥΠΕΚΡΟΑCΑΝ VPG C yriekpoacan R YaTΕRPECaN M YITΕRPOCΛN N YITeRPΘC L opposuerunt] obposuerunt C 15 – 16 quod et hii P[1] 16 hii] hi G MNL libelli hi L fạlsi] fal P[1] exsistunt] existunt PG R MNL poposcerent] poposcerint MNL libros] liber N retractari] tractari L 17 quod uobis placuerit V 18 dixerunt] dixr̄ V ꝺꝺ P dixit G 19 – 21 interim ... dixerunt *om.* G 20 relecta] relicta P 21 gloriosissimi] gloriosissimo P[1] dixerunt] dixr̄ V ꝺꝺ P

Δέον τὰ δύο ἐν σώμασι βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ἅπερ καὶ ἤδη παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος ἐπεδόθησαν, καὶ αὖθις εἰς μέσον ἀχθῆναι δι' αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀκριβέστερον διαγνῶναι ἡμᾶς, εἰ κατὰ τὰ ἐπιμνησθέντα παρὰ τῶν ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος ταῦτα ἐφαλσεύθησαν· ὡσαύτως δὲ προενεχθῆναι καὶ τὸ χαρτῷον αὐθεντικὸν εἰλιτάριον τῆς ἑβδόμης πράξεως τῆς λεχθείσης ἁγίας πέμπτης συνόδου πρὸς τὸ καὶ αὐτὸ κανονίσαι ἡμᾶς καὶ δεόντως ἀνακρῖναι, εἰ ἀνεπιβούλευτον μεμένηκε.

Καὶ προηνέχθησαν τὰ αὐτὰ δύο ἐν σώμασι βιβλία καὶ τὸ χαρτῷον εἰλιτάριον παρὰ τοῦ αὐτοῦ θεοσεβεστάτου χαρτοφύλακος Γεωργίου.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Λεγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, εἰ τὰ προκομισθέντα δύο βιβλία καὶ τὸ χαρτῷον εἰλιτάριον αὐτὰ εἰσίν, ἅπερ ἤδη προεκόμισε.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπεν·

Ἀσφαλῶς, δέσποτα, ταῦτά εἰσι τὰ δύο τεύχη τὰ φέροντα τὰ πεπραγμένα τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου καὶ τὸ τομάριον τῆς ἑβδόμης αὐθεντικῆς πράξεως τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, καθ' ὃν τρόπον αὐτὰ καὶ ἤδη προεκόμισα. ἀκριβέστερον δὲ ἀναζητήσας ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου εὗρον καὶ ἑτέραν χαρτῴαν βίβλον τῆς αὐτῆς πέμπτης συνόδου, ἥντινα καὶ ἐπιφέρομαι, καὶ εἰ παρίσταται τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ, κελεύσατε ταύτην προκομίσαι με.

MTO

---

1 δύο … ἤδη M *ponit post* 2: χαρτοφύλακος 5 εἰλιτάριον] εἰλητάριον M 6 ἑβδόμης] θ′ O συνόδου καθ' ὃν τρόπον αὐτὰ καὶ ἤδη προεκόμισα πρὸς O (*cf.* 640,17) 8 τὸ *om.* M εἰλιτάριον] εἰλητάριον M 10 εἶπον + 638,21–23 τέως … ἐνδοξότατοι T *add. et del.* 11–12 τῆς … ἐκκλησίας *om.* O 12 εἰλιτάριον] εἰλητάριον M 13 ἅπερ καὶ ἤδη T 14 ὁ … χαρτοφύλαξ *om.* O 15 τὰ πεπραγμένα O *ponit post:* 16 συνόδου 16 τομάριον] εἰλητάριον M 18 εὗρον] ηὗρον T χαρτῴαν] χαρτῷον T

Oportet duos membranatios libros sancti quinti concilii, qui iam a Georgio deo amabili diacono et chartophilace porrecti sunt, ⟨et⟩ iterum ab eo ad medium deducantur, uti scrupulosius cognuscamus, si, iuxta quae memorauerunt locum repraesentantes Agathonis sanctissimi papae antiquae Romae, haec infalsata sunt; similiter autem proferri et uolumen chartatium autenticum septimae actionis praefati sancti quinti concilii, quatenus etiam ⟨id⟩ consideremus et conpetenter retractemus, si inmutilatum permansit.

Et prolati sunt idem duo membranatii libri et uolumen chartacium ab eodem Georgio deo amabili chartophilace.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Edicat Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax sanctae huius magnae dei ecclesiae, si libro duo, qui prolati sunt et chartacium uolumen ipsa sunt, quae dudum protulerat.

Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax dixit:

Pro certo, domni, hii sunt duo codices, qui continent acta sancti quinti uniuersalis concilii et tomus septimae authenticae actionis eiusdem sancti quinti concilii, quemadmodum ea etiam dudum protuleram. subtilius autem in bibliotheca uenerabilis patriarchii scrutinatus inueni et alium chartacium librum eiusdem sancti quinti concilii, quem et defero, et si uidetur sancto uestro concilio, iubeat hunc me proferre.

VPG CR MNL

1 duos] duo VP N membranatios] membranatius CR membranticos G membranaciorum N menbranacios L georgio] georgium VP amabili] amabile CR amabilis N 2 chartophilace] carthofilace C cartofilace R carthophilace G cartophylace M cartophilace L καὶ = ⟨et⟩] [ut] VPG CR MNL ad] in MNL medium] medio L deducantur] adducantur VPG uti] ut VP utin CRG 3 scrupulosius] scrupolosius P scropulosius G cognuscamus] agnoscamus R cognoscamus G MNL iuxta] iusta L repraesentantes] sepresentantes P agathonis] agathoni VP agatonis R L 4 antiquae G *bis* romae *om.* G autem] hoc G 5 chartatium] chartacium P carthatium CG cartacium R ML autenticum] authenticum P autheticum G 6 αὐτὸ = ⟨id⟩ *om.* VPG CR MNL consideremus] consideramus L[1] conpetenter] competenter L retractemus] res hactenus M si inmutilatum] summitilatum L inmutilatum] immutilatum P M 7 prolati] prolata L membranatii] membranacii P MN menbranacii L chartacium] carthacium V L carthatium G cartacium CR M chartatium N 8 amabili] amabile CR amabili diacono et G amabili et chartophilace VG chartophilace] chart V chantophilace P carthofilace C cartofilace R carthophilace G L cartophylace M 9 dixerunt] dxr̄ V 10 diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] chartplx V carthofilax C cartofilax R carthophilax G L cartophylax M cartophilax N sanctae *om.* L huius sanctae magnae R N dei *om.* VPG CR 11 chartacium] cartacium C M carthatium G chartatium N carthacium R L dudum] duplum R 12 protulerat] protulerunt M[1] protulerant N prolata sunt ab eo L 13 amabilis] amabiliter G[1] diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] chartl V chartofilax P carthofilax CR carthophilax G L cartophylax M cartophilax N 14 domni] domini PG C MNL hii sunt duo N *bis* continent] contenent C sancti *om.* G quinti ac uniuersalis G 15 et tomus … concilii *om.* L tomus] thomus G thomum C[1]R M tomum C[2] N authenticae] autenticae CR M[2] 15 – 16 quemadmodum] quemammodum P 16 ea] *om.* CR eam ML etiam N etiam dudum] et iamdudum C protuleram] postularam V[1] postuleram V[2]P autem] hoc G bibliotheca] biblioteca C[1] ML bibliotecha R patriarchii] patriarchae C[1] 17 scrutinatus] scrutatus G scrutinati sunt M crucinatus L inueni] inuini C chartacium] chartatium P N cartacium CR M carthatium G carthacium L sancti *om.* M quinti *om.* L et[2] *om.* G 18 uestro] uestri NL hunc] hun P huic C NL huc M proferre] proferere P

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ἥνπερ μετὰ χεῖρας ἔχειν διεξῆλθε χαρτῴαν τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου βίβλον Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου πρὸς ἀντιβολὴν τῶν ἤδη προκομισθέντων δύο ἐν σώμασι βιβλίων προκομιζέτω.

Καὶ προεκομίσθησαν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Παρελθέτω εἰς μέσον Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ καὶ τῶν προκειμένων ἀχράντων ⟨Χριστοῦ⟩ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων ἐφαπτόμενος πληροφορησάτω ἡμᾶς, εἰ ταῦτα τὰ προδηλούμενα δύο βιβλία καὶ τὸ εἰλιτάριον, ὃν τρόπον εὗρεν αὐτὰ καὶ παρέλαβεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου, οὕτως καὶ νῦν εἰσι.

Καὶ ἀψάμενος τῶν προκειμένων ἀχράντων τοῦ θεοῦ εὐαγγελίων ὁ αὐτὸς θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ Γεώργιος εἶπε·

Μὰ τὰς ἁγίας δυνάμεις ταύτας καὶ τὸν θεὸν τὸν λαλήσαντα δι' αὐτῶν σὺν ἀληθείᾳ, ταῦτα τὰ δύο ἐν σώμασι βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου καὶ τὸ εἰλιτάριον τῆς ἑβδόμης πράξεως τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, καθὼς καὶ ἤδη προηνέχθησαν καὶ προεκομίσθησαν, οὕτως καὶ νῦν τυγχάνουσιν ἀκριβῶς, ὡς καὶ ἤδη αὐτὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου εὗρον καὶ παρέλαβον, καὶ οὔτε προσετέθη ἐξ ἐμοῦ τί ποτε, οὔτε ὑφῃρέθη, οὔτε εἰδήσει μου ἐξ οἱουδήποτέ τινος τῶν πάντων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ παρόντος εὑρεθὲν παρ' ἐμοῦ ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου χαρτῷον βιβλίον τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου οὕτως ἐστί, καθὼς ἐκεῖσε εὑρέθη ἀποκείμενον.

MTO

3 διάκονος καὶ *om.* O τοῦ … πατριαρχείου *om.* O 7 μέσον ὁ αὐτὸς γεώργιος O ὁ … χαρτοφύλαξ *om.* O 8 christi = ⟨χριστοῦ⟩ *om.* MTO 9 εἰλιτάριον] εἰλητάριον M εὗρεν] ηὗρεν T 10 οὕτως] οὕτω O 12 διάκονος καὶ *om.* O γεώργιος *om.* O 14 εἰλιτάριον] εἰλητάριον M 15 ἁγίας *om.* M πέμπτης] ε' O 17 εὗρον] ηὗρον T 18 ὑφῃρέθη] ὑφαιρέθη M 19 αὐτῇ *om.* O πατριαρχείου] πατριαρχίου T 20 ἐστί *om.* O εὑρέθη] ηὑρέθη T

Sanctum concilium dixit:

Librum chartacium, quem Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax huius uenerabilis patriarchii prae manibus gerere prosecutus est, sancti quinti concilii proferat ad conferendum cum duobus membranatiis libris iam ab eo prolatis.

Et prolati sunt.

Sanctum concilium dixit:

Transeat in medium Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax tactisque praepositis sacrosanctis Christi dei nostri euangeliis satisfaciat nobis, si praesignati hii duo libri et uolumen, quomodo ea inuenit et in bibliotheca uenerabilis patriarchii percepit, ita etiam nunc sunt.

Tangens igitur preposita sacrosanta dei eloquia idem deo amabilis diaconus et chartophilax Georgius dixit:

Per istas sanctas uirtutes et deum, qui locutus est per eas, cum ueritate hii duo libri membranatii sancti quinti concilii et uolumen septimae actionis eiusdem sancti quinti concilii, iuxta quod iam et excussi sunt et prolati, ita etiam nunc manifeste sunt, sicut et pridem ea in bibliotheca uenerabilis patriarchii inueni atque suscepi, et neque additum est quicquam a me neque subtractum neque per me neque cum scientia mea a quocumque omnium, sed et liber chartacius eiusdem sancti quinti concilii, qui in praesentia mea inuentus est in eadem bibliotheca uenerabilis patriarchii, ita est, sicut ibidem inuentus est depositus.

VPG CR MNL

2 chartacium] cartacium CR M carthatium G carthacium L carthatium dixit quem G[1] diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] chartpl V chartafilax P carthofilax CR carthophilax G L cartophylax M cartophilax N 3 patriarchii] patriarchi VP 4 duobus] duabus NL membranatiis] membranaciis C M menbranaciis NL prolatis] prolati sunt L 5 et ... sunt *om.* L 7 diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] chart V char P carthofilax C cartofilax R carthophilax G L cartophylax M cartophilax N 7–8 praepositis] propositis N 8 sacrosanctis] sacrosancti N christi *om.* N euangeliis] euuangeliis L praesignati] prosignati CR hii] hi G M 9 libri] liber N bibliotheca] biblioteca M bibliotheca huius uenerabilis R uenerabilis] uenerabili V uenerint L patriarchii] patriarchi G N percepit] precepit R percepi G percepit ita] comperta L 10 etiam qui nunc N 11–12 M *marg.*: satisfactio altera georgii N *marg.*: iuramentum 11 idem] id est N diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] chart V char P carthofilax CR carthophilax G L cartophylax M cartophilax N 13 locutus] loquutus P hii] hi PG MNL 14 membranatii] membranacii PG M menbranacii L membranatii libri sancti VPG C membranacii librum sancti MNL quinti ... sancti *om.* L quinti] quintini G[1] 14–15 concilii quinti L 15 et[1] *om.* G NL M[2] *add.* prolati sunt ita L[1] ἀκριβῶς = manifeste manifeste] manifesta C[1]R 16 bibliotheca] uibliothica P biblioteca R ML uenerabilis] uenerabili N inueni *om.* R N suscepi] suscepti R 16–17 additum ... neque[2] *om.* C[1]R (C[2] *add.*) 17 est *om.* L quicquam] quiquam C[2]G subtractum] subtrahe eum V subtrate cum P neque[2] *om.* C[2] neque[3]] nequae P cum scientia] constientia C inconscientia R conscientia MNL quocumque] quoque CR NL quoquam M 18 omnium] hominum M chartacius] chartatius V cartatius CR carthatius G cartacius M chartacium N carthacium L concilii quinti L 19 est[1] C[2] *add. unc.* bibliotheca] uibliothica P biblioteca M bibliothecha L uenerabilis M[2] *add.* patriarchii] patriarchi G ita est] inest CR N ita G sicut] sic.ut N *ras.*

Καὶ ἀναστάντες οἱ τῆς ἁγίας συνόδου θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι καὶ ἐν χερσὶ λαβόντες τά τε εἰρημένα δύο ἐν σώμασι βιβλία καὶ τὸ χαρτῷον εἰλιτάριον, καὶ ἀκριβῶς τοῖς κατηγορηθεῖσιν ἐν αὐτοῖς τόποις κατεπισκήψαντες καὶ ἀντιβαλόντες αὐτὰ πρὸς τὸ χαρτῷον βιβλίον τὸ ἐπὶ τοῦ παρόντος προκομισθὲν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος, ἔτι μὴν καὶ πρὸς ἕτερα ἀρχαῖα χαρτῷα βιβλία τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, εἶπον·

Τοῖς προκομισθεῖσι δύο ἐν σώμασι βιβλίοις παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἐν ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ πόλει ἁγίας τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τῷ χαρτῴῳ εἰλιταρίῳ τῆς ἑβδόμης πράξεως τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου ἀκριβῶς ἐπισκήψαντες κατὰ τὴν γενομένην αἴτησιν παρὰ τῶν ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ ταῦτα ἀντιβαλόντες μετά τε τοῦ ἀρτίως προκομισθέντος χαρτῴου συνοδικοῦ βιβλίου καὶ ἑτέρων ἀρχαίων χαρτῴων βιβλίων τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, καὶ εὑρηκότες τὰ αὐτὰ δύο ἐν σώμασι βιβλία καὶ τὸ χαρτῷον εἰλιτάριον τῆς ἑβδόμης πράξεως συμφωνοῦντα μὲν ἑαυτοῖς, προσθήκας δὲ ἔχοντα τόν τε λεγόμενον Μηνᾶ πρὸς Βιγίλλιον λόγον καὶ ἀπὸ Βιγιλλίου λιβέλλους ὡσανεὶ δύο πρός τε Ἰουστινιανὸν τὸν τῆς θείας λήξεως γενόμενον βασιλέα καὶ τὴν αὐτοῦ σύμβιον Θεοδώραν, ἐν οἷς λιβέλλοις ἔδοξε καὶ ἀναθεματίζειν Θεόδωρον τὸν Μομψουεστίας ἐπίσκοπον καὶ τὴν λεγομένην Ἴβα ἐπιστολὴν καὶ τὰ συγγράμματα Θεοδωρίτου τὰ κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων γενομένου ἐπισκόπου δογματικῶς τε τῷ δοκεῖν ὁρίζειν ἐν αὐτοῖς ἐπὶ λέξεως οὕτως· „Ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ Θεόδωρον τὸν Μομψουεστίας γενόμενον ἐπίσκοπον

21 – 646,3 *cf.* Conc. oec. V, ACO IV 1, p. 187,28 – 32; p. 188,11 – 15; Conc. oec. VI, ACO ser. II, vol. II 1, p. 42, 17 – 20.

MTO

2 τε *om.* O εἰλιτάριον] εἰλητάριον M 3 τὸ *om.* M 4 διακόνου καὶ *om.* O 5 χαρτῷα ἀρχαῖα T αὐτῆς *om.* M 7 – 8 διακόνου καὶ *om.* O 8 τῆς … ἐκκλησίας *om.* O 9 τῷ *om.* T εἰλιταρίῳ] εἰληταρίῳ M τῆς[2] … συνόδου *om.* O 14 εἰλιτάριον] εἰλητάριον M 15 ἑαυτοῖς] αὐτοῖς MT λεγόμενον *om.* M βιγίλλιον] βιγίλιον T 16 βιγιλλίου] βιγιλίου T ὡσανεὶ] ὡς ἂν οἱ T 18 μομψουεστίας] μοψυεστίας T ἴβα] ἰβᾶ T τὰ] τοῦ T 20 τῷ] τὸ T 21 μομψουεστίας] μοψουεστίας T

Et surgentes reuerentissimi episcopi eiusdem sancti concilii assumentesque in manibus tam praedictos duos libros membranacios et uolumen chartatium accurateque eadem loca inspicientes, quae accusata sunt eaque conferentes cum chartatio libro, quem in recenti protulerat Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax nec non et cum aliis antiquis chartatiis libris eiusdem sancti quinti concilii, dixerunt:

Hos duos libros in membranis, qui prolati sunt a Georgio deo amabili diacono et chartophilace huius sanctae magnae regiae urbis ecclesiae, et uolumen chartatium septimae actionis sancti quinti concilii diligenter considerantes secundum quod poposcerunt locum repraesentantes Agathonis sanctissimi papae apostolicae sedis antiquae Romae, et haec conferentes tam cum nunc prolato sinodico chartacio libro quamque cum aliis libris antiquis chartaciis eiusdem sancti quinti concilii, et inuenientes eosdem duos membranatios libros et uolumen chartatium septimae actionis sibimet quidem consonantes, adiectiones uero habentes tam librum qui dicitur Menae ad Uigilium et a Uigilio quasi duos libellos ad Iustinianum diuae memoriae quondam imperatorem et Theodoram eius coniugem, in quibus libellis ei placuit et anathemare Theodorum Mompsuestiae episcopum et epistulam quae dicitur Hibae et scripta Theodoriti contra duodecim capitula sanctae memoriae Cyrilli Alexandriae quondam episcopi dogmatice, quae putauit his sermonibus definire:

VPG CR MNL

1 et surgentes] exsurgentes R reuerentissimi] uenerabiles L sancti *om.* G sancti quinti concilii MNL (!) assumentesque] adsumentisque C^1 adsumentesque C^2 1–2 in … accurateque *om.* G 2 praedictos] praedictus N^1 duos codices libros L^1 membranacios] membranatius VP membrancios R membranatios N menbranacios L uolumen] bolumen P chartatium] carhacium C^1 carthacium C^2 cartacium M carthacium R L accurateque] accusateque VPG (!) accurrateque C 3 inspicientes] inspicienter P NL insipienter CR inspicerent L^1 accusata] acusata G accusati N eaque] atque L chartatio] chartacio P carthatio C^1G charthatio C^2 cartacio R M 4 diaconus] dyaconus R diacono N chartophilax] chart V car P carthofilax CR carthophilax G L cartophylax M cartophilax N aliis *om.* R 5 chartatiis] chartaciis P carthatiis G carthaciis C^1 charthaciis C^2R cartaciis ML libris] lib VP N 6 membranis] menbranis L amabili] amabile P C NL amibile M amabile et diacono P 7 chartophilace] char VP carthofilace C^1 charthofilace C^2 cartofilace R carthophilace G L cartophylace M chartophilace N magnae] aecclesiae G ecclesiae *om.* G chartatium] carthacium CR L carthatium G cartacium M 8 quod M^2 *add.* poposcerunt] poposcerat G 9 agathonis] agatonis L 9–10 haec conferentes] hoc confitentes G 10 prolato sinodico] prolatos modico VP NL prolatus modico CR chartacio] carthatio C^1G chartatio C^2 N cartacio R ML libris] lib VP liber N 11 chartaciis] carthaciis C^1R L carthatiis G cartaciis M chartatiis N duos] duo VP L^1 dua N membranatios] membranacios M menbranacios L 12 libros] lib V chartatium] carthacium C^1 chartacium C^2 carthatium RG L cartacium M chartachium N consonantes] consonontes G 13 uero] uerbo N tam *om.* G librum] lib VPG menae] mene VPG L maene M et a uigilio *om.* N quasi] cum R duos] duo V N 14 iustinianum] iustianum P^1G diuae] dibae VP diue CR NL quondam] quod VP quodam C imperatorem] imperatoriem P imperatore N 15 et^1] ut G M anathemare *coni.* Lu] anathemaret VP MNL anathimaret C anathematizaret G mompsuestiae] momsuesthiae VPG mopsuestenum CR mopsuestiae M opsuestie N mopsuehie L epistulam] epistolam V aepistolam C 16 hibae] ibae C ibe R hybae G M hybe N bybe L scripta] scriptae VPG theodoriti] theodorius R theoderici G duodecim] duodecem VP 17 quondam] quod VP N quodam C episcopi] episcopus L dogmatice] dogmaticae V docmatice P definire] diffinire R M

ὡς ἀλλότριον ἀεὶ γεγονότα καὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἐναντίον, ὃς οὐχ ὁμολογεῖ σαρκωθῆναι τὸν θεὸν λόγον, τουτέστι Χριστὸν εἶναι μίαν ὑπόστασιν καὶ ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ἐνέργειαν," ταῦτα ἔγνωμεν καθὼς καὶ διεβεβαιώσαντο οἱ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης μήτε γεγενῆσθαι μήτε γεγράφθαι τῷ καιρῷ τῆς εἰρημένης ἁγίας πέμπτης συνόδου, ἀλλ' ἐν προσθήκῃ μὲν εἶναι τὰς τρεῖς τετράδας τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ἐν αἷς φέρεται ὁ λεγόμενος λόγος Μηνᾶ· εἶτα δὲ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ κατὰ τὴν ἑβδόμην πρᾶξιν ὑπαλλαγῆναι μὲν τὸ πεντεκαιδέκατον τετράδιον, προστεθῆναι δὲ καὶ τετραφύλλιον ἀνεπίγραφον πρὸ τῆς ἑξκαιδεκάτης τετράδος, ἐν ᾧ φέρονται οἱ λεγόμενοι δύο λίβελλοι Βιγιλλίου γεγενῆσθαι πρὸς Ἰουστινιανὸν καὶ Θεοδώραν τοὺς ἐν θείᾳ τῇ λήξει, ἀμφότερα ἀνεπίγραφα τυγχάνοντα· τοὺς δὲ φαλσεύσαντας τὰ εἰρημένα δύο βιβλία καὶ τὸ χαρτῷον εἰλιτάριον – ὡς ἐκ προσηγορίας ἐκείνων πονηρευσαμένους κατὰ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ταῦτα ἐνθεῖναι, καθὸ οὐδὲ ἐν τοῖς προκομισθεῖσι νῦν ἀρχαίοις καὶ ἀνεπιβουλεύτοις βιβλίοις τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, οὐδὲ ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ παρόντος εὑρεθέντι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου χαρτῴῳ βιβλίῳ, ἔγκεινται οἱ τοιοῦτοι λόγοι ἀπό τε Μηνᾶ πρὸς Βιγίλλιον καὶ ἀπὸ Βιγιλλίου πρὸς Ἰουστινιανὸν καὶ Θεοδώραν τοὺς ἐν θείᾳ τῇ λήξει, ἀλλὰ ταῦτα εὑρηκότες πλαστῶς ἐντεθῆναι, ὡς διαβολικῆς ἐνεργείας μετεσχηκότα ἐκ τῶν ταῦτα φαλσευσάντων· τὸ μὲν χαρτῷον φαλσευθὲν εἰλιτάριον ὁρίζομεν χιωθῆναι κατὰ τοὺς τόπους, ἐν οἷς αἱ

MTO

---

1 καί¹ *om.* M οὐχ] οὐκ T 2 τὸν θεὸν λόγον σαρκωθῆναι O εἶναι] ἕνα M 3 ταῦτα] καὶ ταῦτα O 6 λόγος μηνᾶ] μηνᾶς O 7 μὲν] μετὰ M 8 τετραφύλλιον] τετραφύλλιν O 9 βιγιλλίου *om.* M βιγιλίου T γεγενῆσθαι] γενέσθαι M 11 εἰλιτάριον] εἰλητάριον M 12 ἐνθεῖναι] ἐντεθῆναι O 14 εὑρεθέντι] εὑρεθῆναι T 15 βιγίλλιον] βιγίλιον T 16 βιγιλλίου] βιγιλίου T θείᾳ] εὐσεβεῖ M 18 φαλσευθὲν *om.* M εἰλιτάριον] εἰλητάριον M

„Anathematizamus autem et Theodorum quondam episcopum Mompsuestenum, utpote qui alienus semper et ab ecclesiis extitit et sanctissimis patribus aduersarius, qui non confitetur incarnatum esse deum uerbum, id est Christum esse unam subsistentiam et unam personam et unam operationem.“ haec cognouimus quemadmodum et adfirmant qui ab apostolica sede antiquae Romae sunt neque facta neque scripta fuisse in tempore memorati sancti quinti concilii, sed adiectos quidem esse tres quaterniones in primo libro sancti quinti concilii, in quibus ⟨fertur⟩ libellus qui dicitur Menae, post haec et in secundo libro circa septimam actionem mutatum quidem fuisse quintum decimum quaternionem adiectumque esse quadrifolium non superscriptum ante sextum decimum quaternionem, in quo feruntur duo libelli Uigilii, qui dicuntur facti fuisse ad Iustinianum et Theodoram diuae memoriae, utrique alteram litteram habentes; hos uero, qui falsauerunt praefatos duos libros et chartacium uolumen – ⟨utpote⟩ ex illorum uocabulis maliciose aduersus recta dogmatica haec interiecisse, eo quod neque in nunc prolatis antiquis et inmutilatis libris eiusdem sancti quinti concilii neque in chartatio libro, qui in recenti inuentus est apud bibliothecam uenerabilis patriarchii, reiacent idem ipsi libelli seu Menae ad Uigilium siue a Uigilio ad Iustinianum et Theodoram diuae memoriae, sed hos fallaciter inuenientes insertos, utpote qui diabolica operatione per eos, qui haec falsauerunt, sint conplices; chartacium quidem uolumen, qui falsatus est, decernimus

---

VPG CR MNL

1 anathematizamus] anathemathizamus P anathizamus C^1 anathimatizamus C^2 anamatizamus G et *om.* G quondam] quoddam VP quodam C quod N mompsuestenum] momsuesthenum VPG mopsuestenum CR ML mobsuesthenum N 2 utpote] utpute CR et^1] ab G et ab ecclesiis] ab reliquis R ab *om.* VPG extitit] exististit P et euangeliis G aduersarius] aduersarios CR aduersariis N 3 deum] dei C^1 MNL unam] una MN subsistentiam] subsistentia. M *ras.* substantiam L 4 et^1 *om.* G M *ras.* unam^1] unamque VP MN (p – q) haec] hoc G quemadmodum] quemammodum P 5 adfirmant] affirmant RG ML qui] quod CR apostolica] apostolicae VPG apostolica ecclesia sedis L neque^2 *om.* N fuisse] fuisset VPG CR NL 6 memorati] memorata R quinti] sexti VP N 6 – 7 sed ... concilii *om.* L 6 esse] esses CR tres] .III. N 7 libro *om.* G φέρεται = ⟨fertur⟩] [uidetur] (φαίνεται) VPG CR MNL libellus] libellos CR menae] maene V maenae P M mene RG NL haec] hoc G 8 in *om.* CR septimam] septanam G^1 quintum decimum] quintam decimam VP .XV. mum N quindecimum L 9 esse] fuisse G^1 superscriptum] suscriptum N sextum decimum] XVI mum MN 10 libelli] libri C iustinianum] iunianum G iustianum N 11 theodoram] theodorum P R diuae] diui C ἀμφότερα ἀνεπίγραφα = utique alterus iam litteram V utrique alter iam litteram P utrique alteram litteram G utrisque alter iam litteram C utrique alteri iam litteram M utrisque alteri iam litteram NL (alteratam litteram?) uero] uiros CR 12 chartacium] arthatium C^1 carthacium C^{2}R carthatium G NL cartacium M ὡς = ⟨utpote⟩ *om.* VPG CR MNL 13 maliciose] maliciosae P maliciosi CR aduersus] aduersum VPG recta] scripta R secta M dogmatica] dogmata V^{1}G L 14 inmutilatis] inmulatis V^1 inmmutilatis P^2 immaculatis R immutilatis ML imm labris N in^1 *om.* L chartatio] chartacio P L carthatio CRG cartacio M 15 apud] aput V āp̄ M bibliothecam] bibliotecam M uenerabilis] uenerabili G patriarchii] patriarche CR ipsi] ipse N 16 menae] mene RG NL maenae M siue] seu G a] ad VP N uigilio] uigiliu V^1 C theodoram] theodorum R diuae] diuine V R diuene P diue C NL 17 utpote] utpute CR M haec] hoc G 18 conplices] complices V chartacium] carthacium C^1 L charthacium C^2 cartacium R carthacium G chartatium N quidem uolumen N *lac.* qui falsatus] quod falsatum G L

προσθῆκαι γεγόνασι, τὰ δὲ βιβλία καὶ αὐτὰ ὀβελισθῆναι, ἐν οἷς ἐραδιουργήθησαν τόποις, καὶ χιωθῆναι – τοὺς δὲ ταῦτα φαλσεύσαντας ἀναθεματισμῷ ὑποβληθῆναι καὶ ὀνομαστὶ σὺν αὐτοῖς ἀναθεματισθῆναι τόν τε λεγόμενον λόγον Μηνᾶ πρὸς Βιγίλλιον καὶ τοὺς ἀπὸ Βιγιλλίου πρὸς Ἰουστινιανὸν καὶ Θεοδώραν τοὺς τῆς θείας λήξεως δύο ὡσανεὶ λιβέλλους.

Μακρόβιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σελευκείας Ἰσαυρίας εἶπεν·

Ἀναφέρω τοῖς τε ἐνδοξοτάτοις ὑμῖν καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ὡς περιῆλθεν εἰς ἐμὲ βιβλίον τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου δοθέν μοι ἀπό τινος Φιλίππου στρατηλάτου τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, ᾧτινι ἐντυχὼν εὗρον πεφαλσευμένον αὐτὸ εἶναι κατὰ τὴν ἑβδόμην πρᾶξιν· καὶ ἐρωτήσαντός μου τὸν αὐτὸν Φίλιππον ὅτι „πώποτε δέδωκας τὸ βιβλίον"; εἶπέ μοι ὅτι „Στεφάνῳ τῷ μοναχῷ τῷ μαθητῇ Μακαρίου δέδωκα αὐτό"· τὰ οὖν γράμματα, ἐν οἷς ἡ ῥαδιουργία τοῦ βιβλίου γέγονεν, ἰδιόχειρα Γεωργίου τοῦ μοναχοῦ τοῦ κατὰ Μακάριον ἀσφαλῶς τυγχάνουσιν, ἐπειδὴ ὅτε ἦν πατριάρχης μου ὁ εἰρημένος Μακάριος εἰσηρχόμην εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἐθεώρουν αὐτὸν Γεώργιον τὸν μοναχὸν πολλάκις γράφοντα, καὶ γινώσκω ἀκριβῶς ὅτι ἰδιόχειρα αὐτοῦ ὑπάρχουσιν. αἰτῶ οὖν τήν τε ὑμῶν ἐνδοξότητα καὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον εἰς μέσον ἐρχόμενον τὸν αὐτὸν Γεώργιον τὸν μοναχὸν τὰ περὶ τούτου ἐρωτηθῆναι.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ὁ ἐπιμνησθεὶς Γεώργιος ὁ ⟨εὐλαβέστατος⟩ μοναχὸς ἐλθέτω εἰς μέσον.

Καὶ εἰσῆλθεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Τῷ εἰς μέσον ἑστῶτι Γεωργίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ μοναχῷ ὑποδειχθήτω ἡ παροῦσα βίβλος πρὸς τὸ ἐπιγνῶναι αὐτόν, εἰ ἰδιόχειρα αὐτοῦ τυγχάνουσι τὰ ἐν τῷ ἐκ προσθήκης ὄντι ἐν αὐτῷ διφυλλίῳ ὑπάρχοντα γράμματα.

MTO

3 μηνᾶ πρὸς βιγίλλιον λόγον O βιγίλλιον] βιγίλιον T 4 βιγιλλίου] βιγιλίου T 5 μακρόβιος ὁ θεοφιλέστατος] μακάριος ὁ θεοφιλής M 7 τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου βιβλίον O 8 στρατηλάτου] στρατηγέτου O εὗρον] ηὗρον T 9 πώποτε] τῷ ποτέ M 10 βιβλίον καὶ εἶπε M 11 τοῦ βιβλίου *om.* O 12 μου *om.* O 14 ὑπάρχουσιν] τυγχάνουσιν T 15 τε ὑμῶν] ὑμετέραν M 18 relegiosus = ⟨εὐλαβέστατος⟩ *om.* MTO 23 γράμματα *om.* M

caxari in locis, in quibus adiectiones sunt factae, uerum libros etiam eos OBЄΛICΘHNAI obelis obduci in locis, quibus deprauati sunt, et caxari –, eos autem qui falsauerunt anathemati summitti et nominatim cum eis anathemari libellum, qui dicitur Menae ad Uigilium et duos libellos quasi a Uigilio ad Iustinianum et Theodoram diuae memoriae.

Macrobius reuerentissimus episcopus Seleuciae Hisauriae dixit:

Suggero uestrae gloriae et huic sancto ac uniuersali ⟨uestro⟩ concilio, quod peruenit ad me liber sancti quinti concilii datus mihi a quodam Philippo magistro militum imperialis obsequii, quem relegens inueni eum falsatum esse in septima actione; et interrogans eundem Philippum, quia „alicubi dedisti hunc librum“? dixit mihi, quia „Stephano ⟨monacho⟩ discipulo Macharii eum dedi“; litterae uero, in quibus falsitas libri facta est, propriae manus Georgii monachi cata Macarium certe sunt, quia cum esset patriarcha meus ipse Macarius, ingrediebar in domum eius et aspiciebam eundem Georgium monachum sepius scribentem, et scio accurate, quia propriae eius manus sunt. peto itaque tam uestram gloriam quamque sanctum concilium, ut ad medium ueniat suprascriptus Georgius monachus et de hoc interrogetur.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Georgius relegiosus monachus, cuius mentio facta est, in medium ueniat.

Et ingressus est.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

In medio assistenti Georgio relegioso monacho praesens liber ostendatur, ut recognoscat, si litterae propriae eius manus sunt, quae [opes] ⟨per⟩ additamentum in bifolio scriptae sunt.

VPG CR MNL

1 caxari] taxari R cassari G L locis] locys P adiectiones] adiectionis VP libros] librum C^1R N obelis OBЄΛICΘHNAI VPG OBЄΛICΘHNAI] OѠOXIΘINAI VP OѠOYIЄINNAI G obeaicΘINai C *om.* R OBЄΛICeNAI M OBЄΛTCeINAI NL 2 obduci nisi in L^1 locis in quibus ML quibus *om.* N deprauati] deputati L caxari] taxari R cassari G L eos eos autem C eos ut R 3 anathemati] anathemate CR anathematizati G summitti] summi VP submitti CR M et *om.* G NL anathemari] anathimatizare C anathematizari G anathematizare R menae] mene V R maenae P 4 duos] duo VP N *om.* L libellos] libellus P theodoram] theodorum R 5 macrobius] macrabius N seleuciae] sileuciae C syleuciae R seuleutie N hisauriae] hissauriae C hysauriae R M 6 ὑμῶν = ⟨uestro⟩ *om.* VPG CR MNL 7 mihi] michi G N philippo] philippum VP filippo C phylippo G L 8 obsequii] obsequi C 9 philippum] filippum C phillippum M^1 quia] si G πώποτε = τῷ ποτε? = alicubi VPG CR MNL dedisti] differrae G dixit mihi] dicit michi N quia stephano] quod a stephano L 10 τῷ μοναχῷ = ⟨monacho⟩ *om.* VPG CR MNL macharii] macarii V M^1 machar C^1 machari C^2 N macharii eum] macarium R dedi] dedit G 11 cata] a VP ad G (!) macarium] macharium PG C^1R N certe] certae G quia cum] qui cum M 12 macarius] macharius PG C^1R M ingrediebar] ingredibar G 13 sepius *om.* M accurate] accusate V acusate P (!) *om.* G eius C^2 *add.* manus eius V^1G 14 gloriam *om.* G sanctum] sanctorum NL sanctum uestrum concilium C^1 ad medium] admodum L 15 monachus] monacho N 17 relegiosus] religiosus RG MNL 20 assistenti] assestenti P asistenti G adsistente C assistente R M^1 adsistenti NL relegioso] religioso RG MNL monacho relegioso V ostendatur liber MNL recognoscat] recognuscat VP 21 manus eius G manus] manu VP τὰ ἐν τῷ ἐκ προσθήκης ὄντι = quae ⟨per⟩ [opes] additamentum … sunt] [opes] VPG CR MNL bifolio] illo folio G uitofilio M VI.folio N sestofolio L

Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς ἐπισκήψας τῇ τοιαύτῃ βίβλῳ εἶπεν·

Αὕτη ἡ βίβλος ἡ νῦν προκομισθεῖσα ὑπὸ Μακροβίου τοῦ ὁσιωτάτου μητροπολίτου Σελευκείας καὶ ὑποδειχθεῖσά μοι ἐγένετο Φιλίππου τοῦ στρατηλάτου τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου. οὗτος δὲ Φίλιππος γείτων ἦν τοῦ πατρὸς Στεφάνου τοῦ πεσόντος τοῦ κατὰ Μακάριον τοῦ αἱρετικοῦ. ὅτε οὖν ἐγένετο ἡ ζήτησις μεταξὺ Θεοδώρου τοῦ γενομένου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως καὶ τοῦ εἰρημένου Μακαρίου περὶ πίστεως, ἔλαβον τὰ ἴσα ἀπὸ τοῦ πατριαρχείου, ὡς εἶπον Μακάριος καὶ Στέφανος, τῶν λεγομένων λιβέλλων Βιγιλλίου, καὶ ἐγράψαμεν εἰς τετράδας, καὶ ἐπεδόθησαν παρ' αὐτῶν τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ. ἐθάρρησαν οὖν οἱ περὶ Στέφανον καὶ Μακάριον ὡς ἐπιδεδωκότες τῷ δεσπότῃ τὰς τετράδας, καὶ ἑκάστῳ τῶν ἐρχομένων πρὸς αὐτοὺς ὑπεδείκνυον· ὁ οὖν Φίλιππος ἐκεῖνος ἔχων τὸ βιβλίον τοῦτο ἤγαγεν αὐτὸ πρὸς Στέφανον τὸν αἱρετικὸν πρὸς ἐπίσκεψιν λέγων ὅτι „ἐλθὼν ἀπὸ τῆς δύσεως ἤγαγον βιβλίον τῆς πέμπτης συνόδου καὶ βλέπε, εἰ καλῶς ἔχει". τοῦτο δὲ τὸ βιβλίον οὐκ εἶχε τοὺς λεγομένους λιβέλλους Βιγιλλίου· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ αἱρετικὸς Στέφανος ὅτι „ἵνα οἶδας παραλέλειπται εἰς αὐτό". ὁ οὖν αὐτὸς Φίλιππος παρεκάλεσεν αὐτὸν εἰπών „εἴ τι γινώσκεις, ὅ τι ἐστὶ παραλελειμμένον ἀναπλήρωσον". ὁ οὖν αὐτὸς Στέφανος εἶπέ μοι γράψαι τοὺς αὐτοὺς λιβέλλους, καὶ ἔγραψα ἐκ τῶν εἰρημένων ἴσων καὶ δέδωκα αὐτῷ Στεφάνῳ, καὶ κατὰ ἀλήθειαν ταῦτα ἰδιόχειρά μού εἰσι καὶ ἐπιγινώσκω αὐτά. οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ αὐτῷ τῷ βιβλίῳ τὴν προσθήκην ταύτην τῶν λεγομένων λιβέλλων Βιγιλλίου ἐποίησαν, ἀλλὰ καὶ ὅσα δήποτε βιβλία τῆς πέμπτης συνόδου ἦλθον εἰς αὐτοὺς μὴ ἔχοντα τοὺς λεγομένους λιβέλλους Βιγιλλίου, προσέθηκαν οἱ αὐτοὶ Μακάριός τε καὶ Στέφανος. ἐνέπεσε δὲ αὐτοῖς καὶ ἄλλο Ῥωμαϊκὸν βιβλίον τῆς πέμπτης συνόδου, ὅπερ εἶπον ἀγοράσαι παρὰ τῆς γενομένης γυναικὸς Ἰννοκεντίου τοῦ πατρικίου εἰς νομίσματα ἕξ· τὸ δὲ περὶ τοῦ τοιούτου Ῥωμαϊκοῦ βιβλίου κεφάλαιον ἀσφαλῶς ἐπίσταται καὶ Κωνσταντῖνος ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας καὶ γραμματικὸς Ῥωμαϊκός.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

---

5 – 7 cf. V. Grumel, Reg., Nr. 310 c

MTO

1 τοιαύτῃ] αὐτῇ O 4 οὗτος] αὐτὸς T δὲ ὁ φίλιππος M 6 μακαρίου εἰρημένου O 8 βιγιλλίου] βιγιλίου T 12 ἐλθὼν] ἔλθον O 13 πέμπτης] ε' O 14 βιγιλλίου] βιγιλίου T αὐτῷ] αὐτὸς O οἶδας] εἴδης M οἶδες T 16 εἶπέ] εἶπον? 17 δέδωκα αὐτῷ] ἐπιδέδωκα αὐτὸ O καὶ[3] *om.* T 19 βιγιλλίου] βιγιλίου T 20 ἦλθον εἰς αὐτοὺς τῆς ε' συνόδου O 21 βιγιλλίου] βιγιλίου T τε *om.* M 22 πέμπτης] ε' O 23 ἰννοκεντίου] ἰνοκεντίου MO περὶ] παρὰ M

Georgius relegiosus monachus intuens in eundem librum dixit:

Hic liber, qui nunc prolatus est a Macrobio sanctissimo metropolitano Seleutiae mihique ostensus est, Philippi magistro militum imperialis obsequii erat. ipse autem Philippus uicinus erat de patre Stephani, qui cecidit cata Macharium hereticum. quando ergo facta est questio inter Theodorum, qui fuerat patriarcha huius a deo conseruandae regiae urbis, et praefatum Macarium de fide, tulerunt [a paribus] ⟨exemplaria⟩ libellorum, qui dicuntur Uigilii, de patriarchio, sicut dixerunt Macarius et Stephanus, et scripsimus in quaterniones, et oblati sunt ab eis piissimo nostro principi. praesumptione autem accepta qui circa erant Stephanum et Macarium, utpote qui obtulerunt principi eosdem quaterniones, unicuique ad eos uenienti monstrabant; idem uero Philippus habuit hunc librum, adduxit eum ad Stephanum hereticum, ut eum consideraret dicens quia „ueniens de occidente adduxi librum quinti concilii et uide, si bene habet“, nam hic codex non habuit libellos, qui dicuntur Uigilii. et dixit ei Stephanus hereticus „ut scias quia minus habet“. idem ergo Philippus rogauit eum dicens „si quid scis, quia deest, imple“. et ipse Stephanus dixit mihi, ut scriberem eosdem libellos, et scripsi de memoratis exemplaribus et dedi eidem Stephano, et in ueritate haec propriae manus meae sunt et agnosco ea. non solum autem in hoc libro addiderunt istos, qui dicuntur libelli Uigilii, sed et quanticumque libri quinti concilii ad eos peruenerunt non habentes libellos, qui dicuntur Uigilii, addiderunt idem Macarius et Stephanus. incidit autem eis et alius Latinus codex quinti concilii, quem dixerunt sex solidis se conparasse ab uxore, quae fuit quondam Innocenti patricii; de capitulo autem eiusdem Latini libri certissime scit ⟨et⟩ Constantinus reuerentissimus presbiter huius sanctae magnae ecclesiae et Latinus grammaticus.

Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:

VPG CR MNL

1 relegiosus] religiosus RG ML monachus] monacho N 2 sanctissimo] piissimo L metropolitano] mitropolitano P C seleutiae] sileuciae CR seleuciae M mihique] michique G N 3 philippi] filippi C magistro] magistri G M *om.* L militum et imperialis R imperialis] cimperialii C obsequii] obsequi VP M[1] ipse] ipso ipse N philippus] filippus C 4 τοῦ πατρὸς = de patre stephani] stephane M staphani N macharium] macarium C[2]R NL 5 patriarcha] patriarchis N a deo conseruandae huius CR 6 praefatum] praefato CR precatum MNL macarium] macharium PG machario C[1]R macario C[2] fide] fede CR τὰ ἴσα = ⟨exemplaria⟩] [a paribus] VPG CR M a patribus NL 7 patriarchio] patriarchiis C[1] patriarchii C[2]R macarius] macharius C[1]G M scripsimus] scripsemus P 8 praesumptione ... accepta] presuptionem ... acceptum M paxsumptionem ... accepta N presumptionem ... accepta L 9 macarium] macharium PG C[1]R utpote] utpute CR obtulerunt] obtulerant CRG NL obtulerat M 10 monstrabant] monstrabat CR monstrant MNL philippus] filippus C 11 consideraret] considerare N ueniens] uenienf L 12 uide] inde L codex] quodex VP 13 ei *om.* CR stephanus] sthefanus V stephanum NL hereticus] hereticum NL 14 philippus] filippus C quid] quis VP quod MNL quia] quid C[1] *om.* G deest] deesse G ipse stephanus] ipstephanus N 15 mihi] michi G N de memoratis] demoratis N memoratis et exemplaribus C[1]R (!) dedi eidem] deeidem N 16 stephano] sthephano C[1] haec] hae G hec NL propriae haec MNL propriae] propria M agnosco] agnusco V ea] eas MNL 17 istos] eos G libelli] libri G 18 peruenerunt] preuenerunt VP 19 idem] *om.* M autem NL macarius] macharius C[1]RG M 20 solidis] soledis V conparasse] comparasse G NL quondam] quam V que P quodam C 21 autem *om.* CR libri latini MNL καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CR MNL 21 – 22 presbiter reuerentissimus VPG 22 presbiter] praesbiter C magnae sanctae N grammaticus] gramaticus C N 23 synodus] sinodus C[1]

Παρὼν Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ γραμματικὸς Ῥωμαϊκὸς λεγέτω, εἰ ἀληθεύει Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς ἕνεκεν τοῦ ἐπιμνησθέντος αὐτῷ Ῥωμαϊκοῦ βιβλίου.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ γραμματικὸς Ῥωμαϊκὸς εἶπεν·

Οἶδα, δέσποτα, ἐπὶ τῶν χρόνων Παύλου τοῦ γενομένου πατριάρχου ἐλθόντος Φορτουνίου τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Καρθαγένης καὶ μέλλοντος αὐτοῦ λειτουργεῖν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐζητήθη, ὅπως ὤφειλε καθίσαι, εἴτε πρὸ τῶν μητροπολιτῶν τῶν ἐνδημούντων ἐνταῦθα, εἴτε μετ' αὐτούς. καὶ δὴ ζητοῦντος τοῦ αὐτοῦ Παύλου τοῦ γενομένου πατριάρχου τὸ βιβλίον τῆς πέμπτης συνόδου, ἵνα γνῶ, πῶς ὤφειλον καθίσαι, εὑρέθη κατὰ συγκυρίαν καὶ Ῥωμαϊκὸν βιβλίον τῆς αὐτῆς συνόδου, κἀκεῖθεν ὁδηγηθεὶς ὁ αὐτὸς Παῦλος ἐποίησεν αὐτὸν κατὰ τάξιν καθίσαι. ἐξήγαγε δὲ αὐτὸ τὸ Ῥωμαϊκὸν βιβλίον ἐκ τῆς βιβλιοθήκης καὶ λέγει μοι „θεώρησον αὐτό, εἰ ἄρα πρὸς τὸ χαρτῷον αὐθεντικὸν εἰλιτάριον τῆς ⟨ἑβδόμης πράξεως τῆς⟩ ἁγίας πέμπτης συνόδου πεπλήρωται". καὶ εὗρον τὸ αὐτὸ Ῥωμαϊκὸν βιβλίον λεῖπον ἐν τῇ ἑβδόμῃ πράξει πρὸς τὸ χαρτῷον εἰλιτάριον. καὶ λέγει μοι ὁ αὐτὸς Παῦλος ὁ πατριάρχης ὅτι „λαβὲ τὸν διάκονον Σέργιον μετά σου, τὸν λεγόμενον Ἀντιπισίδην, ἐπειδὴ καλῶς καλλιγραφεῖ, καὶ ὑπόδειξον αὐτῷ, πῶς ὀφείλει γράψαι τὰ Ῥωμαϊκὰ γράμματα, καὶ πρόσθες τὰ λείποντα". εἰσὶ δὲ ἅπερ προσεθήκαμεν εἰς τὸ αὐτὸ Ῥωμαϊκὸν βιβλίον ἐν τῇ ἑβδόμῃ πράξει οἱ λεγόμενοι λίβελλοι Βιγιλλίου τοῦ γενομένου πάπα Ῥώμης, οὓς καὶ μετέφρασα Ῥωμαϊστὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἰλιταρίου καί, ὡς εἴρηται, ἔγραψεν ὁ μνημονευθεὶς Σέργιος ὁ διάκονος. τὰ δὲ γραφέντα παρὰ τοῦ αὐτοῦ Σεργίου διακόνου τοῦ λεγομένου Ἀντιπισίδου ἐνέβαλεν ἐν τῷ αὐτῷ Ῥωμαϊκῷ βιβλίῳ Θεόδωρος ὁ καλλιγράφος, ὅστις εἶχε τὸ ἐργαστήριον εἰς τὸν ἅγιον Ἰωαννοφωκᾶν. ταῦτα, δέσποτα, σὺν ἀληθείᾳ οἶδα γεγενῆσθαι.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

MTO

5–6 φορτουνίου] φροντωνίου M   φρουτουνίου O   7 καθίσαι] καθῆσαι M   9 πέμπτης] ε' O   ὤφειλον καθίσαι] ὤφειλε καθῆσαι M   10 εὑρέθη] ηὑρέθη T   11 αὐτὸν *om.* M   καθίσαι] καθῆσαι M   13 εἰλιτάριον] εἰλητάριον M   septimae actionis = ⟨ἑβδόμης πράξεως τῆς⟩ *om.* MTO   εὗρον] ηὗρον T   14 εἰλιτάριον] εἰλητάριον M   15 ὅτι *om.* M   16 αὐτῷ] αὐτὸ O   ὀφείλει] ὤφειλε O   18 βιγιλλίου] βιγιλίου T   19 εἰλιταρίου] εἰληταρίου M

Edicat praesens Constantinus deo amabilis presbiter et grammaticus Latinus, si uerum dicit Georgius relegiosus monachus de illo libro Latino, cuius mentionem fecit.

Constantinus deo amabilis presbiter et grammaticus Latinus dixit:

Scio, domni, temporibus Pauli quondam patriarchae uenisse Fortunium, qui fuit archiepiscopus Chartaginensis, et cum missas acturus esset in sancta magna ecclesia, quaesitum est, quomodo sedere debuisset, utrumne ante metropolitanus, qui hic morabantur, an post eos. et requirente eodem Paulo quondam patriarcha in bibliotheca patriarchii librum quinti concilii, ut cognosceret, quomodo sedere debuisset, contigit, ut inueniretur et Latinus liber eiusdem concilii, et exinde instructus idem Paulus fecit eum ordinabiliter sedere. protulit uero eundem Latinum librum de bibliotheca et dicit mihi „aspice illum, si secundum chartacium authenticum uolumen septimae actionis sancti ⟨quinti⟩ concilii conpletum est". et inueni eundem Latinum librum in septima actione minus habentem ad illum uolumen chartacium. et dicit mihi idem Paulus patriarcha quia „assume tecum Sergium diaconum, qui dicitur Antipisidius, quia bonus scriptor est, et ostende ei, quomodo debeat litteras Latinas scribere, et adde quae minus sunt". sunt autem quae addidimus in eodem Latino libro in septima actione libelli, qui dicuntur Uigilii papae Romani, quos et interpretatus sum Latine ex ipso uolumine et, ut dictum est, scripsit ipse Sergius diaconus. quae uero scripta sunt ab eodem Sergio diacono, qui dicitur Antipisidius, interposuit in eodem Latino libro Theodorus librarius, qui habuit stationem ad sanctum Iohannophocam. haec, domni, in ueritate scio facta fuisse.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

VPG CR MNL

1 edicat] et dicat P N grammaticus] gramaticus C NL 2 relegiosus] religiosus RG MNL monachus] monacho N monacus L 3 grammaticus] gramaticus CR N latinus G *add.* 4 scio] stio C[1] tu R domni] domne C domini G MNL temporibus] temporebus C[1] pauli] paulo VP quondam] quod VP quodam C patriarchae] patriarchii L fortunium] fortunum NL 5 chartaginensis] chartaginensi V cartaginensi P carthaginensis C[1]G L cartaginensis R cartaginiensis M magna dei ecclesia C 6 debuisset] debuissent MNL metropolitanus] metropolitanos G[1] metropolitas nos G[2] morabantur] mirabantur CR rememorabantur M[1] remorabantur M[2]NL 7 quondam] quodam VP C *om.* R quoddam N patriarcha] patriarchis N bibliotheca] biblioteca R M bibliotecha L patriarchii] patriarchi VPG N 8 ut *om.* NL cognosceret] cognusceret P cognoscere L contigit] contingit L inueniretur] inueneretur CR et inueniretur L 9 instructus] constructus G ordinabiliter] ordenabiliter C 10 librum latinum CR librum] liber N bibliotheca] biblioteca R ML mihi] michi G N 11 chartacium] chartatium P N carthacium C[1]R L carthatium G cartacium M authenticum] autenticum CG MNL auttenticum R πέμπτης = ⟨quinti⟩ *om.* VPG CR MNL 12 conpletum] completum L inueni] inuini C actione] actionem N minus] inter M intus NL 13 illum] illud G chartacium] chartatium PG N carthacium C[1]RG cartacium M mihi] michi G N idem] id est N quia] qui G assume] adsume C assumme L 14 diaconum] dyaconum R diacono N ostende] ostendi N ei *om.* R 14–15 quomodo] comodo P 15 scribere latinas V[1] quae[1]] qui V[1] autem] haec G 16 addidimus] addimus VPG L libro in *om.* M uigilii] uiginu L 17 ipse *om.* VPG 18 diaconus] dyaconus R diacono N quae ... dicitur *om.* N diacono] dyacono R diaconus L antipisidius] antetipisidius C antesipidius R antipissidius G antipisilius M antepisidius N 19 interposuit] interposui VP CR NL theodorus] theodorius L librarius] liberarius C stationem] statiotionem N ad sanctum *om.* L 20 iohannophocam] iohannem focam CR iohannem phocam G iohannofocam MNL 21 gloriosissimi] gloriosissime P

Παρὼν Σέργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ ἐπακούσας τῶν παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ γραμματικοῦ Ῥωμαϊκοῦ λεχθέντων τὰ τῆς οἰκείας εἰδήσεως σὺν πάσῃ ἀληθείᾳ διεξίτω.

Σέργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος τῆς ἁγιωτάτης ⟨τοῦ θεοῦ⟩ μεγάλης ἐκκλησίας εἶπε·

Πρὸ τούτων πλείστων χρόνων μετεστείλατό με Παῦλος ὁ γενόμενος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καὶ λέγει μοι· „βλέπε, τί μεταβάλλει ὁ κῦρις Κωνσταντῖνος ὁ γραμματικὸς ὁ Ῥωμαϊκὸς ἐκ τοῦ εἰλιταρίου τῆς πέμπτης συνόδου καὶ γράψον αὐτὸ ἐν Ῥωμαϊκοῖς γράμμασι"· καὶ ταῦτα ἀκούσας παρ' αὐτοῦ ὡς δοῦλος καὶ ὑποκείμενος ὑπήκουσα καὶ ἔγραψα καὶ δέδωκα αὐτὰ τούτῳ αὐτῷ τῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ γραμματικῷ.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησεν·

Ἀνάθεμα τῷ λεγομένῳ λόγῳ Μηνᾶ πρὸς Βιγίλλιον καὶ τοῖς πλασαμένοις αὐτὸν ἤγουν συγγραψαμένοις· ἀνάθεμα τοῖς λεγομένοις γεγενῆσθαι λιβέλλοις ἀπὸ Βιγιλλίου πρὸς Ἰουστινιανὸν καὶ Θεοδώραν τοὺς ἐν θείᾳ τῇ λήξει τοῖς καὶ φάλσοις ἀποδειχθεῖσιν· ἀνάθεμα περιεκτικῶς τοῖς φαλσεύσασι τὰ πεπραγμένα τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου· ἀνάθεμα τοῖς διδάξασι καὶ ἐκθεμένοις καὶ διδάσκουσιν ἢ καὶ μέλλουσι διδάσκειν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος.

Ταῖς ἁγίαις τετράσι συνόδοις αἰωνία ἡ μνήμη· τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ συνόδῳ αἰωνία ἡ μνήμη· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως· Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· εἰρηνοποιοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· τοῦ φύλακος τῆς ὀρθοδοξίας πολλὰ τὰ ἔτη.

Υἱὲ θεοῦ, ζωὴν αὐτῷ· υἱὲ θεοῦ, νίκας αὐτῷ.

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Τριμιθούντων τῆς Κυπρίων νήσου ἐπέχων τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς αὐτῆς Κυπρίων νήσου, ἅμα Στρατονίκῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Σόλων καὶ Τύχωνι τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ

MTO

2 θεοσεβεστάτου] θεοφιλεστάτου O   ῥωμαϊκοῦ *om.* O   3 διεξίτω] διεξιέτω T   4 σέργιος] γέργιος M   dei = ⟨τοῦ θεοῦ⟩ *om.* MTO   6 – 7 ὁ[2] … ῥωμαϊκὸς] ὁ ῥωμαϊκὸς γραμματικὸς O   7 εἰλιταρίου] εἰληταρίου M   τῆς ἁγίας πέμπτης O   καὶ *om.* TO   αὐτὸ] αὐτὰ O   12 λόγῳ *om.* T   βιγίλλιον] βιγίλιον T   13 συγγραψαμένοις αὐτὸν ἀνάθεμα M   βιγιλλίου] βιγιλίου T   14 καὶ[2] *om.* M   17 ἡμῶν *om.* O   21 εἰρηνοποιοῦ] εἰρηνουποιοῦ M   22 ὀρθοδοξίας] ὀρθοδόξου πίστεως M   25 πόλεως *om.* T   τριμιθούντων] τριμυθούντων MO

Praesens Sergius deo amabilis diaconus et inauriens quae a Constantino deo amabili presbitero et Latino grammatico dicta sunt, quae scit cum omni ueritate prosequatur.
Sergius deo amabilis diaconus sanctae magnae dei ecclesiae dixit:

Ante hos multos annos conuocauit me Paulus quondam patriarcha Constantinopolitanus et dicit mihi „uide, quae interpraetatur domnus Constantinus grammaticus Latinus ex uolumine quinti concilii, et scribe ⟨ea⟩ in Latinis litteris"; et haec audiens ab eo, sicut seruus et subiectus, oboediui et scripsi et dedi ea domno Constantino presbitero et grammatico.

Sanctum concilium exclamauit:

Anathema libro, qui dicitur Menae ad Uigilium, et qui eum finxerunt siue scripserunt! anathema libellis, qui dicuntur facti fuisse a Uigilio ad Iustinianum et Theodoram diuae memoriae, qui et sunt ⟨falsi⟩ demonstrati! anathema simul qui falsauerunt acta sancti et uniuersalis quinti concilii! anathema qui docuerunt et exposuerunt docentibusue uel qui postea dociturі sunt unam uoluntatem et unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri unius de sancta trinitate!

Sanctis quattuor conciliis sempiterna memoria! sancti quinti concilii sempiterna memoria! multos annos imperatori! Constantino magno imperatori multos annos! pacifico imperatori multos annos! conseruatori rectae fidei multos annos!

Fili dei, da illi uitam! fili dei, da illi uictorias!

Theodorus deo amabilis episcopus ciuitatis Tremithuntorum insulae Cypri locum gerens Epiphanii sanctissimi archiepiscopi eiusdem insulae Cypri, una cum Stratonico ⟨deo

---

VPG CR MNL

---

1 diaconus] dyaconus R diacono N inauriens] inaurientes VP inhauriens R M amabili] amabile CR MNL 2 presbitero] presbytero G grammatico] gramatico CR MN scit] sit M scit cum] scitrum N 3 diaconus] dyaconus R diacono N dei magnae G MNL ecclesiae] aecclesiae N 4 conuocauit] comuocauit P μετεστείλατο = conuocauit (συνεκάλεσε) quondam] quodam V C qd P quoddam N patriarcha constantinopolitanus] patriarcham constanus N 5 dicit] dixit R dicens M mihi] michi G N domnus] domno P dñs G *om.* MNL grammaticus] gramaticus CR L latinus *om.* L 6 scribe] scribae P scibe L αὐτὸ = ⟨ea⟩ *om.* VPG CR MNL 7 oboediui] obediui RG L obaediui M ea] eam NL domno] donec VP domino MNL 7–8 grammatico et presbitero CR 8 grammatico] gramato C[1] gramatico C[2] N 9 exclamauit] exclamat G 10 anathema] anathima C menae] maenae P M mene RG NL scripserunt] scripsere L 11 a *om.* VPG (!) iustinianum] iustianum P theodoram] theoderam P theodorum R 12 τοῖς καὶ φάλσοις = qui et sunt ⟨falsi⟩ *om.* VPG CR MNL simul] semul C[1] 13 sancti] sanctis N concilii *om.* N 14 docentibusue] docentibus G NL qui *om.* L dociturі sunt] dociturіs VP NL[2] dicturis G doceturis C docturis R docturi sunt M uoluntatem] uolontatem C in *om.* VPG 17–18 sancti ... imperatori[2] C[2] *marg.* sancti ... memoria *om.* L 18 multos annos] multus annus C[2] annos] anno G[1] 19–20 multos annos *om.* G 21 fili[1]] filii P R fili[2]] filii R uictorias] uictoriam VPG 23 tremithuntorum] tremithantorum G thremithuntorum CR N tremituntorum L cypri] cipri C 23–24 locum ... cypri *om.* G 24 stratonico] stratonio V 24–657,1 τῷ θεοφιλεστάτῳ = ⟨deo amabili⟩ *om.* VPG CR MNL

τοῦ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς εἰρημένης φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου, εἶπον·

Ἀναδιδάσκομεν τοὺς ἐνδοξοτάτους ὑμᾶς καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ὑμῶν σύνοδον, ὡς χρήσεις διαφόρων ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων ἐπιφερόμεθα δηλούσας δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἐν αἷς ἔγκειται χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἐπιγεγραμμένου εἰς τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν τὸ φάσκον· *νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται*. ὕπεστι δὲ ἡμῖν κατὰ χώραν καὶ ἡ βίβλος τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἡ ἔχουσα ἐφ' ὁλοκλήρῳ τὸν τοιοῦτον αὐτοῦ λόγον. εἰσελθόντων δὲ ἡμῶν ἀρτίως ἐνταῦθα κατὰ κέλευσιν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοστέπτου μεγάλου ἡμῶν βασιλέως καὶ ἀναζητησάντων βίβλους, ὧν ἐπιφερόμεθα πατρικῶν χρήσεων εἰς τὸ ταύτας προκομίσαι τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ, εὕρομεν χαρτῷον παλαιότατον βιβλίον ἔχον διαφόρους ὁμιλίας τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐν αἷς ἔγκειται καὶ ὁ αὐτὸς εἰς τὸ *νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται* λόγος. αἰτοῦμεν οὖν τήν τε ὑμετέραν ἐνδοξότητα καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ὑμῶν σύνοδον, εἰ παρίσταται αὐτῇ τὸ τοιοῦτον βιβλίον ἐν χερσὶν ἡμῶν ὑπάρχον ἐπιδοῦναι ἡμᾶς πρὸς ἀνάγνωσιν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἥνπερ ἔφησαν μετὰ χεῖρας ἔχειν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου βίβλον οἱ θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι τῆς Κυπρίων νήσου, ταύτην ὑποδεχόμενοι οἱ ὑπεκλαμβάνοντες τὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ πραττόμενα εἰς ἐπήκοον πάντων ἡμῶν τὸν ἐν αὐτῇ φερόμενον εἰς τὸ *νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται* λόγον ἀναγινωσκέτωσαν.

Καὶ λαβὼν Ἀγάθων ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀνέγνω τὸν ἐν αὐτῷ ἐμφερόμενον λόγον ἔχοντα ἐπὶ λέξεως οὕτως·

8; 14; 20–21; 658,1 Joh. 12,27

MTO

---

1 ἀμφοτέρων ... τυγχανόντων] ἀμφότεροι ... τυγχάνοντες M εἰρημένης *om.* O 4 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O 6 ἡμῶν *om.* O 9 ἡ² *om.* M ἐφ'] ἐπὶ M ἐπ' T 10 δὲ] καὶ T 12 εὕρομεν] ηὕρομεν T 14 τε *om.* O 15 αὐτῇ] αὐτὴ T 16 ἡμῶν] ἡμῖν M ἡμᾶς] ὑμᾶς O 19 ὑπεκλαμβάνοντες] ὑπεκλαβόντες O

amabili⟩ episcopo Solorum et Tychone ⟨deo amabili⟩ episcopo Citii utrisque ex sinodo exsistentibus antephate Cypri Christo amabilis insulae, dixerunt:

Suggerimus gloriae uestrae ac uniuersali uestri concilii, quod testimonia diuersa sanctorum probabiliumque patrum deferimus asserentia duas naturales uoluntates et duas naturales operationes in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri, quibus interiacet testimonium sancti Athanasii quondam archiepiscopi Alexandriae ex libro, qui subter scribitur de textu euangelii, quo ait: *nunc anima mea turbata est.* e⟨s⟩t uero apud nos in prouincia etiam liber eiusdem sancti Athanasii habens ex integro eundem eius librum. ingredientibus autem nobis huc nuper ex iussione piissimi domni nostri et a deo coronati magni imperatoris et inquirentibus libros patrum, quorum testimonia deferimus, ut eos proferremus uestro sancto concilio, inuenimus codicem chartacium uetustissimum habentem diuersa adlocutiones eiusdem sancti Athanasii, quibus interiacet etiam praedictus sermo *nunc anima mea turbata est.* petimus igitur tam uestram gloriam quamque sanctum et uniuersale uestrum concilium, si ei placuerit huiusmodi codicem, qui et prae manibus nostris est, offerimus ad legendum.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Librum sancti Athanasii, quem asseruerunt prae manibus habere deo amabiles episcopi insulae Cypri, accipientes quiqui acta praesentis sancti concilii suscipiunt ad inauriendum nos omnes ⟨sermonem⟩, qui in eo continetur, in *nunc anima mea turbata est*, legant.

Et accipiens huiusmodi codicem Agatho relegiosus lector et notarius sanctissimi patriarchae Constantinopoleos relegit sermonem, qui in eo continetur, habentem in uerbis ita:

VPG CR MNL

1 tychone] tychono VP thychono G thyconam CR thycone ML thiconem N τῷ θεοφιλεστάτῳ = ⟨deo amabili⟩ *om.* VPG CR MNL episcopo] epis P epm C citii] cytii CR cycii M sinodo] sinedo VP synedo G synodo MNL 2 exsistentibus] existentibus G MNL antephate] antefatae C M antefate R NL amabilis] amabile VP amabili G 3 uestrae gloriae MNL uestri concilii] uestro concilio M (!) testimonia] testimonium N διαφόρων = diuersa 4 probabiliumque] probaliumque G deferimus] defferimus M asserentia] adserentia C naturales] naturas N uolontates naturales C uoluntates naturales R 5 operationes] operationis C incarnationis] incarnationes VP domini] ueri dei G christi *om.* V 5–6 ueri dei nostri *om.* G N 6 interiacet] interiacit C^1 testimonium *om.* L athanasii] athanasi C atanasii R quondam] quodam V C quod P quoddam N *om.* L archiepiscopi] archiepiscopo V archiepiscopis P archi N 7 libro] sermone? textu] texto C 8 e⟨s⟩t] et VPG CR MNL uero] uere G MNL apud] aput V prouincia] prouintia V C^1 N etiam] terminatum CR (= tiaetiam) athanasii] athanasi C ex] in G^1 integro] ingro C^1 9 eius *om.* G ingredientibus autem] haec G autem V *add.* piissimi *om.* N domni] domini VPG MNL 10 coronati magni] coronatis magnis MNL imperatoris] imperatori VP N imperatoribus ML inquirentibus] inquaerentibus C quorum] horum M 11 testimonia C^2 *add.* eos *om.* CR proferremus] proferamus VP M proferreremus C proferemus R N profereremus L sancto C^2 *add.* inuenimus] inuinimus C et nonuininis R 12 chartacium] chartatium PG N carthacium C^1RG cartacium M habentem] habente P habentem sunt diuersa VP diuersa] diuersas RG M diuersam N adlocutiones] allocutiones G M adlectiones L sancti] sanctissimi CR athanasii] athanasi C 13 interiacet] interiacit CR mea .... turbata V *lac.* petimus] petemus C 14 uestram] uestra N et uniuersale *om.* G uestrum *om.* VPG 16 gloriosissimi] gloriosissime VP groriosissimi G 17 athanasii] atanasii P^1 asseruerunt] adseruerunt C asserunt L amabiles] amabilis P NL episcopi] epõ V epĩs P 18 quiqui] quique V quequi MN quequia L suscipiunt] sunt CR inauriendum] inhauriendum R M 19 λόγον = ⟨sermonem⟩ *om.* VPG CR MNL 20 relegiosus] religiosus RG MNL notarius] notario N sanctissimi] sanctissimae V sanctissimus N 20–21 patriarchae] patriarchii L 21 constantinopoleos] constantinopoleus C sermonem] L *marg.*: sancti athanasii pulchra expositio

Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας εἰς τὸ *νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται.*

Τῆς ὁμοιώσεως τοῦ κυρίου τῆς πρὸς ἡμᾶς ἡ ὠφέλεια μεγάλη, ὅτι καὶ ἡμεῖς ὁμοιούμεθα πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ μὴ αὐτὸς ὡμοίωτο πρὸς ἀνθρώπους, οὐκ ἠδύναντο ἄνθρωποι ὁμοιοῦσθαι πρὸς θεόν, ἀλλὰ πρὸς θεὸν ἄνθρωπον γενόμενον ὁμοιοῦνται ἄνθρωποι. ἔδει δὴ τὸν εἰς ὁμοίωσιν ἡμῶν καταβαίνοντα κατὰ τοῦτο μάλιστα ὁμοιωθῆναι, καθ' ὃ μεταβολῆς ἐδεόμεθα· μεταβολῆς δὲ ἐδεόμεθα κατὰ τὰ πάθη, ἵνα ταῦτα εἰς ἀπάθειαν μεταστῇ. μηδεὶς δὴ ἀπιστείτω περὶ τῶν παθῶν οἰόμενος τρέπεσθαι τὴν θεότητα· ἀλλὰ προσγενόμενον αὐτῇ τὸ πάθος ἀπὸ τοῦ σαρκικοῦ καὶ ψυχικοῦ κινήματος ἐνθυμείσθω καὶ προσγινόμενον καὶ νικώμενον. διὰ γὰρ τοῦτο προσγέγονεν ἵνα νικηθῇ, καὶ διὰ τοῦτο νενίκηται, ἵνα ἡ πᾶσα ἀνθρώπων φύσις κατὰ τὸ συγγενὲς εὐεργετηθῇ. ἐκεῖθεν γὰρ ἀρξάμενοι μετασχηματιζόμεθα πάντες ἐκ πασχόντων ἀπαθεῖς, καὶ ἀπὸ νεκρῶν ζῶντες καθιστάμενοι. μὴ οὖν ταραττέσθω τις εἰς ἀπιστίαν, εἰ λέγει θεὸς ὢν ὁ κύριος ἅμα καὶ ἄνθρωπος· *νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται,* τοῦτο γὰρ ἐγένετο τῆς μὲν θεότητος εἰκούσης, τῆς δὲ σαρκὸς ἐγειρομένης· δυνατὸν ⟨γὰρ⟩ ὂν τῇ θεότητι κωλῦσαι τὴν ταραχήν, ἀλλ' οὐ βουλομένης αὐτῆς, ἵνα μὴ τὴν ὁμοίωσιν τὴν πρὸς ἡμᾶς διαλύσῃ.

Τοιοῦτο δή τι νοητέον ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων. κεκραμένον μέλι πρὸς ὕδωρ, οὐ δὴ τὸ μέλι μεταβέβληται, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ἐπλεόνασεν. ὅτε δὴ κίνημα τὸ τῆς σαρκὸς ἐν τῷ κυρίῳ, τοιοῦτό τι λάβωμεν ὁμοίωμα ὥσπερ ὕδατος ἐν μελικράτῳ, ⟨οἷον ἐν μέλι κεκραμένῳ⟩ πλεονασμόν· ὅτε δὲ πάλιν τὸ θεϊκὸν ἐκφαίνηται καὶ ἐνεργεῖ δυνάμεις καὶ δείκνυσι τὴν ἐξουσίαν, τοιαύτην ὁμοίωσιν λάβωμεν ὥσπερ τοῦ μέλιτος ἐπικρατοῦντος τὸ ὕδωρ. δυνατὸν γὰρ τῇ θεότητι τοῦτο ποτὲ μὲν τῇ σαρκὶ παραχωρεῖν εἰς τὸ πλεονάσαι, ποτὲ δὲ αὐτὴν ἐπικρατῆσαι ἀναιροῦσαν τὸ πάθος καὶ τὸ τῆς σαρκὸς ἀσθενές. τεκμήριον δὲ *τεσ-*

---

4 cf. Joh. 1,14   10–11 cf. Phil. 3,21   12–13 Joh. 12,27   22–660,2 cf. Mt. 4,2; Lc. 4,2

1–662,17 Athanasius Alex., hom. in illud: nunc anima mea turbata est (CPG 2161)

MTO

---

2 ἡ] ἣ MT *om.* O   3 ἠδύναντο ἄνθρωποι] ἠδύνατο ἄνθρωπος M   ἠδύναντο ⟨ἂν⟩ ἄνθρωποι *coni.* Frohne   6 μεταβολῆς δὲ ἐδεόμεθα *om.* MT   7 δὴ ἀπιστείτω] διαπιστείτω O   8 προσγινόμενον] προσγενόμενον O   14 enim = ⟨γὰρ⟩ *om.* MTO   15 ὁμοίωσιν τὴν *om.* M   16 τοιοῦτό] τοιοῦτόν T   18 μελικράτῳ] μέλιτι κρατῷ O   id est in melle temperato = ⟨οἷον ἐν μέλι κεκραμένῳ⟩ *om.* MTO   19 ὅτε] ὅταν O   20 τοιαύτην] τὴν αὐτὴν O   22 τῆς *om.* MO

Athanasii archiepiscopi Alexandriae in *nunc anima mea turbata est.*

Similitudinis domini ad nos utilitas magna est, eo quod et nos assimulamur ad eum. nisi enim ille assimulatus fuisset hominibus, non poterant homines deo assimulari, sed ad deum hominem factum adsimulantur homines. oportuerat itaque eum qui, ut nobis similis fieret, discendit, in hoc maxime similem effici, in quo transmutari indigebamus; transmutari autem aegebamus secundum passiones, ut haec in impassibilitatem transferentur. nullus igitur diffidat de passionibus [audiens] existimans uerti deitatem, sed superuenisse ei passionem ex carnali atque anima⟨li⟩ motione coniectet et superuenisse et uinctam fuisse. ideo namque aduenit, ut uincatur ideoque uictum est, ut omnis natura humana per cognationem beneficium capiat. ex hoc quippe incipientes transfiguramur omnes ex passibilibus inpassibiles, et ex mortuis uiuentes effecti. nullus igitur perturbetur ad infidelitatem, si dicit, dum deus sit dominus pariterque et homo; *nunc anima mea turbata est*, hoc enim factum est deitate quidem adquiescente, carne autem insurgente; possibile enim erat deitati prohibere perturbationem, sed noluit, ut similitudinem, quam ad nos habuit, non dissolueret.

Tale ergo aliquid intellegendum est ex rebus, quae circa nos sunt. temperatum mel cum aqua, non quod mel mutatum est, sed aqua superhabundauit. quando dumtaxat motio carnis est in domino, talem quandam similitudinem assumamus sicut aquam in melicrato, id est in melle temperato, superhabundantem; quando iterum quod diuinum est demonstratur et operatur uirtutes et ostendit potestatem, talem similitudinem assumamus sicut dum mel aquam exsuperat. hoc enim possibile [enim] est deitati aliquando quidem carnem permittere, ut superhabundet, aliquando uero eam superare ad perimendam passionem

---

VPG CR MNL

1 athanasii] athanasi G alexandriae] alexander VP est *om.* M 2 domini *om.* L 2–3 assimulamur ... ille *om.* N 2 assimulamur] adsemulamur C assimilamur RG adsimilamus M assimilamus L ad eum] ac... L *ras.* 3 enim C^{2} *add.* ille] illae P assimulatus] adsemulatus C assimilatus RG M adsimilatus NL assimulari] assimilari PG R M adsimulari C adsimilari NL sed et ad N 4 factum] factus VPG adsimulantur] adsimilantur P MNL assimilantur RG homines *om.* M oportuerat] oporte erat N similis] similes CR N 5 fieret] fierent R fuerat L discendit] descendit RG MNL maxime] maximae VP C maximae in hoc similem VP effici] officii VG offici P *om.* N indigebamus] indigeamus N 6 autem] hoc G aegebamus] agebamus V C^{1}R egebamus PG MNL passiones] passionis CR impassibilitatem] inpassibilitate CR inpassibilitatem NL transferentur] transferrentur CG ML transferantur R 7 diffidat] difidat C οἰόμενος = [audiens] + existimans existimans] exsistimans P exaestimans C uerti] uere VPG deitatem] dei ueritatem R 8 ei] et NL ex] et M ψυχικοῦ = anima⟨li⟩] animae VPG CR MNL motione] motionem MNL uinctam] uictam CR N unitam G 9 namque] nanque L ut^{1}] et G N^{1} ideoque] ideo C^{1}G idemque R ideo quoque MNL 10 cognationem] cognitionem G cognatione N ex^{1}] et R transfiguramur] transfiguramen N 11 inpassibiles] impassibiles ML perturbetur] perturbatur R perturbet L 12 dum dicit deus N 13 deitate] dei..tate V *ras.* insurgente] insciente C^{1}R possibile] possibili VPG CR 14 deitati] deitate VPG CR prohibere] prohibente G perturbationem] perturbatione VPG quam] quia G 16 intellegendum] intelligendum RG ML mel] uel VPG 17 superhabundauit] superabundauit C ML 18 assumamus] adsumatur C assumant R assummamus L aquam] aqua V C^{1} melicrato] mellicrato CR^{1}G meliorato R^{2} L 19 superhabundantem] superabundantem VPG N quod] quidem C^{1} 20 assumamus] adsumamus C assummamus L 21 aquam] aqua P [enim] *om.* C^{1}RG MN C^{2} *add.* (!) carnem] carne N 22 superhabundet] superabundet C M insuperhabundet R superare] supaerare N perimendam] perimendum VPG perimandam N

σαράκοντα ὅλας *ἡμέρας* ἀπέχεται τροφῆς σωματικῆς καὶ οὐ πεινᾷ τὸ σῶμα· μετὰ γὰρ ταῦτα, καθὼς γέγραπται, *πεπείνακεν* ἐνταῦθα σαρκὸς πλεονασμός, εἶτα *ἐπείνασε* μετὰ τὸν τοσοῦτον χρόνον ἐπλεόνασε τὸ τῆς σαρκός· διὰ τοῦτο ἵνα καὶ πεῖρα προσενεχθῇ καὶ ὁ πειράζων καταισχυνθῇ καὶ ὁ ἐξ ἀρχῆς ἄνθρωπος διὰ βρῶμα πεσὼν δι' ἐγκράτειαν βρώματος ἀναστῇ. φέρει δὴ καὶ τὴν ταραχὴν τῆς σαρκὸς ἐπὶ τῷ θανάτῳ προσιόντι· καὶ πῶς γὰρ ἔμελλεν *ὑπήκοος* γενέσθαι τὴν ἡμετέραν ὑπακοὴν πληρῶν ἀνθ' ἡμῶν, εἰ μὴ καὶ πρὸς ἐναντίωμα ἔσχε καὶ τοῦ ἐναντιώματος ἐπεκράτησεν. ἡμῖν γάρ, ἐπειδάν τι ἐκ τῆς σαρκὸς ἐναντίωμα γένηται, εἰ παρακούσαιμεν τοῦ προστάγματος νικηθέντες σαρκί, τοῦτον τὸν τρόπον ἡ ἁμαρτία συμβαίνει. οὐκοῦν καὶ ἐν τῷ κυρίῳ τὸ μὲν ἐναντίωμα ἔδει γενέσθαι τὸ ἀπὸ τῆς σαρκός, νικῆσαι δὲ τὴν ὑπακοήν. εἰ γὰρ καὶ θεὸς ⟨ἦν⟩, ἀλλ' ἐν σαρκὶ καὶ κατὰ σάρκα, τὴν ὑπακοὴν πληροῖ καὶ τοῦ θελήματος τῆς σαρκὸς τῷ θελήματι τῆς θεότητος κρατεῖ, καθὰ ⟨προ⟩είρηκεν, *ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός*, ἴδιον λέγων θέλημα αὐτοῦ τὸ τῆς σαρκός, ἐπεὶ καὶ ἡ σὰρξ ἰδία αὐτοῦ γέγονεν. οὐ γάρ ἐστι θέλημα υἱοῦ θεϊκὸν θελήματος θεοῦ κεχωρισμένον. ἔδει δὴ τὸ τῆς σαρκὸς θέλημα κινηθῆναι, ὑποταγῆναι δὲ τῷ θελήματι τῷ θεϊκῷ, καὶ οὕτως αἱ τῶν ἀνθρώπων παρακοαὶ λύονται διὰ τῆς παραδόξου ταύτης ὑπακοῆς, ἣν Χριστὸς ὑπήκουσεν ὑπὲρ ἡμῶν.

Ὅρα δὴ τοῦ κινήματος τοῦ σαρκικοῦ γενομένου τί φησι· *καὶ τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα*. τό· *τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης* ἐφθέγξατο κατὰ τὴν κίνησιν τῆς σαρκός, τό· *διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην* ⟨τῆς θεότητος ὑπερνικώσης⟩ φθέγγεται, σχεδόν τι μηδὲ φανῆναι τῷ σαρκικῷ θελήματι συγχωροῦντος τοῦ θεϊκοῦ. τὸ

---

4 cf. Gen. 3,1 – 7   5 cf. Phil. 2,8   12 – 13 Joh. 6,38   18 – 21 Joh. 12,27 – 28

---

10 – 14 cf. ACO ser. II vol. I p. 284,12 – 15   15 – 17 cf. ACO ser. II vol. I p. 284,19 – 21

MTO

---

2 ἐνταῦθα γὰρ σαρκὸς M[1]   4 ἐγκράτειαν] ἐγκρατείας M   5 δὴ] δὲ O   6 γενέσθαι] γίνεσθαι M   καὶ *om.* M   7 ἐκ τῆς] ἐκ T   ἐξ O   8 εἰ παρακούσαιμεν] εἴπερ ἀκούσαιμεν O   10 ⟨ἦν⟩ (*cf.* ACO ser. II vol. 1 p. 284,12)   ἐν τῇ σαρκὶ O   12 καθὰ ⟨προ⟩είρηκεν] καθάπερ εἴρηκεν MTO   13 θέλημα[1] *om.* O   16 ταύτης] αὐτῆς M   17 ἣν ὁ χριστὸς O   21 diuinitate superuincente = ⟨τῆς θεότητος ὑπερνικώσης⟩ *om.* MTO

ipsam et carnis infirmitatem. indicium uero est *quadraginta* totis *diebus* abstinuit corporali cibo, et non esurit ipsum corpus; post haec quippe, sicut scriptum est, *esuriit* hic carnis exuberantia, deinde *esuriit* post tantum tempus exsuperauit quod carnis est; idcirco ut et temptatio ingeretur et temptator confunderetur et homo, qui a principio per cibum lapsus est, per abstinentiam cibi resurgeret. tollerat autem et perturbationem carnis [sub] ⟨ob⟩ ipsa morte adueniente; et quomodo ergo *oboediens* futurus esset nostram pro nobis oboedientiam complens, nisi et contra aduersitatem haberet et uinceret aduersitatem. nobis enim, si quando ex carne infestatio fit, si inoboedientes fuerimus mandato uicti carne, hoc modo peccatum emergit. ergo et in domino aduersitatem quidem oportebat fieri a carne, oboedientiam uero uincere. quamuis enim deus est, uerum in carne et secundum carnem, oboedientiam complet et uoluntatem carnis uoluntate praeualet deitatis, sicut praedixit: *quia discendi de caelo, non ut faciam uoluntatem meam, sed uoluntatem eius qui misit me, patris*, propriam uoluntatem dicens ipsam carnis, nam et caro propria eius erat. neque enim est uoluntas filii diuina a uoluntate dei separata. oportebat quippe moueri carnis uoluntatem, subici uero uoluntati deitatis, et ita hominum inoboedientiae soluuntur per hanc ammirabilem oboedientiam, qua Christus oboediuit pro nobis.

Considera igitur facta motione carnali quid asserat: *et quid dicam? ⟨pater,⟩ salua me ex hac hora? sed ideo ueni in hanc horam. pater, glorifica nomen tuum.* ipsum: *quid dicam? ⟨pater,⟩ salua me ex hac hora* asseruit secundum motionem carnis, *ideo ueni in hanc horam* diuinitate superuincente effatus est, pene nec apparere carnalem uoluntatem

---

VPG CR MNL

1 indicium] indictum MNL quadraginta] quadrigenis ergo C[1] quadragenis ergo G .XL. R MNL totis *om.* CRG abstinuit] abstenuit C 2 cibo] cybo VP esurit] esuriit CRG sicut] ut N esuriit] ersuriit C esurit G N esuritt M 3 exuberantia] exsuperantia CR exuperantia L[1] esuriit] esurtit M exsuperauit] exuperauit P exuberauit MNL et ut L 4 ingeretur] ingeretor P ingereretur RG ML (?) temptator] temptor VP temptatur C qui a] quia a CR quia G cibum] cybum VP ciuum N 5 abstinentiam] abstenentiam C cibi] cybi V tollerat] tolerat V ML tolleranti N carnis] corporis MNL ἐπὶ = ⟨ob⟩] [sub] VPG CR MNL 6 oboediens] inoboediens V[2] oboedies C obediens RG L futurus] ..futurum N *ras.* 7 oboedientiam] obedientiam RG NL complens] conplens CRG et[1]] e G 8 ex] in C[1] inoboedientes] inobedientes VG R L fuerimus] fueremus C[1] fueramus R fugerimus N 9 emergit] inmergit CR NL immergit M aduersitatem *om.* L 10 oboedientiam] obedientiam RG L 11 oboedientiam] obedientiam RG NL complet] conplet CRG uoluntate] uoluntatem VPG MNL uolontas C[1]R[1] et uolontate C[2]R[2] 12 discendi] descendi C[2]G MNL descendit R faciam] factam N uoluntatem] uolontatem C uoluntates G 13 uoluntatem[1]] uolontatem C uoluntatem[2]] uolontatem C carnis] carnem CR 14 neque] naemque N est *om.* CR L uoluntas] uolontas C filii] fili V uoluntate] uolontate C 14–15 dei ... uoluntatem *om.* L 15 uoluntatem] uolontatem C uero *om.* VPG uoluntati] uolontati C 16 inoboedientiae] inobedientiae V[1]G R L ammirabilem] admirabilem CR ML oboedientiam] obedientiam CRG NL oboediuit] obediuit CRG NL 16–17 obediuit patri pro G 18 facta] facto N motione] monitione CR motioni M mentione L quid asserat] quidam erat VP quid amiserat G quid adserat C quod asserat N quid] quidquid CR dicam] dicat CRG πάτερ = ⟨pater⟩ *om.* VPG CR MNL 19 hora] ora P C N ideo ueni] ideuini C[1] ideouini C[2] horam] oram P C N osce R glorifica] glorica N ipsum C[2] *add.* ipse M 20 πάτερ = ⟨pater⟩ *om.* VPG CR MNL hora] ora P C N asseruit] adseruit C ueni] uini C 21 horam] oram P C N unam R diuinitate] diuinitatem MNL superuincente] superueniente G superuincentem MNL effatus] efactus C[1] efatus C[2] affectus R effactus N pene] per me G apparere] conpere R appareret L carnalem] carnem C[1]R carnelem N uoluntatem] uolontatem C

γάρ· *τί εἴπω;* ὥσπερ ἐγκόπτοντός ἐστι ῥῆμα, ὡς φανῆναι μὲν ἡμῖν, ὅτι καὶ σὰρξ ἀληθής, ὑποταττομένη δὲ ἡ σὰρξ καὶ οὐ δυναμένη περισπάσαι καθάπερ ἵππος τὸν ἐπιβάτην, οὐδ' ὅσον ὀκλάσαι τὴν χεῖρα τὴν ἡνιοχοῦσαν. καὶ δὴ καὶ τί λογίζεται τὸ πάθος; οὐκ ἀδοξίαν, οὐκ αἰσχύνην, ἀλλὰ δόξαν ἑαυτοῦ καὶ πατρός, καὶ ἐπισπεύδει μᾶλλον ἢ ἀποτρέπει τὸ πάθος *πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα*· οὐκ ἔσται, φησίν, οὐδεμία παραίτησις παρ' ἐμοῦ, ἀλλ' εἴξει τὸ παραιτούμενον καὶ κρατήσει τὸ μὴ παραιτούμενον. σαρκικὴ μὲν γὰρ φύσις παραιτεῖται τὸν θάνατον, καὶ ἦν τοῦτο ἐν Χριστῷ, ἐπειδὴ καὶ *γέγονε σὰρξ ὁ λόγος* ἀληθῶς, θεϊκὴ δὲ βούλησις αἱρεῖται τὴν κόσμου σωτηρίαν, ἣν ὁ θάνατος κατειργάσατο. εἶτα πληρουμένη φαίνεται τό· *ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με* λέγει ὁ Χριστός· *πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα*, καὶ ἀπόκρισις ἐξ οὐρανοῦ· *καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω*, ἵνα ἴδωμεν, ὅτι διάστασις οὐδεμία, οὐδὲ χωρισμὸς πατρὸς καὶ υἱοῦ, μᾶλλον δὲ ἵνα κερδάνωμεν τὴν συνάφειαν ἡμῶν τὴν πρὸς θεὸν ἐν Χριστῷ γενομένην. οὐδεὶς μὲν γὰρ ἀνθρώπων, ὃς οὐκ ἀπέσπασεν ἑαυτὸν ἀπὸ θελήματος θεοῦ κατά τι μέρος ἢ πράγματος ἢ χρόνου· ἐν μόνῳ δὲ Χριστῷ τὸ ἀχώριστον τῆς θελήσεως ἐφυλάχθη, ᾧ συνακολουθοῦντες κερδαίνομεν τὴν συνάφειαν τὴν πρὸς θεόν, καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν σωτήριον καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ, καθ' ὁμοίωσιν τῆς θείας ἑνώσεως, ὡς αὐτὸς εἴρηκεν· *ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν*, οὕτω καὶ οὗτοι ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Σαφῶς καὶ νῦν ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι λόγῳ δύο φυσικὰ θελήματα ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ὁ ἀοίδιμος ἐτράνωσεν Ἀθανάσιος.

Δομέτιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Πλουσιάδος εἶπεν·

Ἀναφέρω τῇ τε ὑμῶν ἐνδοξότητι καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ὡς Πολυχρόνιός τις πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς ὁμόφρων ὑπάρχων Μακαρίου καὶ Στεφάνου

---

5 Joh. 12,28 7 Joh. 1,14 9 Joh. 4,34; Joh. 6,38 10 Joh. 12,28 16 Joh. 10,30

MTO

1 abscidentis = ἐγκόπτοντός (ἐκκόπτοντος?) 6 εἴξει] ἥξει T εἶξει O 7 τὸν θάνατον] θανάτου O 9 πληρουμένη] πληροῦν O 12 μὲν *om.* O γὰρ *om.* M 13 οὐκ ἀπέσπασεν] οὐ κατέσπασεν M 16 ὡς αὐτὸς] ὡσαύτως TO 19 θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ O 22 θεοφιλέστατος] θεοφιλὴς M 24 καὶ μοναχὸς *om.* M

permittente diuina. ipsum igitur *quid dicam?* tamquam abscidentis est sermo, ut appareret quidem nobis, quia et caro uera, subiecta uero ⟨caro⟩ et non ualens circumducere sicut equus sessorem, nec quantum est ipsam manum, quae regit, inflectere. denique quid arbitratur passionem? non ignominiam, non confusionem, sed gloriam suam et patris, et accelerat magis quam euitat passionem. *pater, clarifica nomen tuum!* non erit, inquid, ulla a me recusatio, sed recusans obtemperat et non recusans obtinet. carnalis enim natura recusat mortem, et erat hoc in Christo, quoniam *uerbum caro* ueraciter et *factum est*, deitatis autem uoluntas elegit mundi salutem, quam mors operata est. dehinc adimpleta uidetur id *ut faciam uoluntatem eius qui misit me*, dicit Christus, *pater, clarifica nomen tuum*, et responsum de caelo *et clarificaui et iterum clarificabo*, ut sciamus quia distantia nulla est neque separatio patris et filii, magis autem ut lucremur coniunctionem nostram, quae ad deum in Christo facta est. nullus quippe hominum est, qui non seipsum abstraxit a uoluntate dei ex aliqua parte uel re uel tempore; in solo autem Christo inseparabilitas uoluntatis seruata est, quem assequentes coniunctionem ad deum lucrabimus unitionemque salutarem ad similitudinem ⟨eius, ad similitudinem⟩ diuinae unitionis, sicut ipse perhibuit: *ego et pater unum sumus*, ita et hii in nobis unum sint.

Sanctum concilium dixit:

Aperte etiam nunc in sermone, qui relectus est, duas naturales uoluntates in incarnationis dispensatione unius de sancta trinitate domini Iesu Christi ueri dei nostri laudabilis Athanasius declarauit.

Dometius reuerentissimus episcopus Plusiados dixit:

Suggero tam uestrae gloriae quamque sancto ac uniuersali concilio, quod Polichronius quidam presbiter et monachus consentaneus exsistens Macarii et Stephani hereticorum,

---

VPG CR MNL

1 permittente] permittende V permittentem NL diuina] diuinam R MNL ipsum] ipsam L abscidentis] abccidentis C[1] sermo] homo C[1] rō R appareret] apparet R 2 uera] uerbo M ἡ σάρξ = ⟨caro⟩ *om.* VPG CR MNL non] mon L[1] circumducere] icircumducere N 3 equus] aequus C ipsam] ipsa G manum] manu C quae regit] qua eregit V qua regit G denique] deniquae P quid] quod MNL 4 arbitratur] arbitramus C[1] arbitramur R arbitratus N confusionem] confussionem P 5 accelerat] acceleratur L[1] clarifica] glorifica N non] nulla L erit] erat CR inquid] inquit RG ML 6 ulla *om.* L recusans] recusant VP[2] recusat P[1] obtinet] optinet RG NL 7 quoniam] quando G uerbum] uerbo C[1] N et[2] *om.* CR 8 uoluntas] uolontas C mundi salutem] mundis aliter N adimpleta] adinpleta P 9 ut *om.* N faciam] faciat M uoluntatem] uolontatem C *om.* G me V[2] *add.* dicit] dicet CR 10–11 nulla est distantia MNL 11 nulla] nulle C[1] filii] fili V lucremur] lucremus MNL 12 christo] christum VPG 13 uoluntate] uolontate C 14 uoluntatis] uolontates C quem] quam P[1] assequentes] adsequentes C NL asequentes G ad deum] a deo CR lucrabimus] lucrauimus CR MNL[2] lucramus L[1] 15 αὐτοῦ, καθ' ὁμοίωσιν = ⟨eius, ad similitudinem⟩ *om.* VPG CR MNL perhibuit] peribuit R L 16 sumus et ita P[1] hii] hi G M in *om.* VPG 18 qui *om.* L relectus] relictus VP rectus C[1]R uoluntates] uolontates C incarnationis] incarnationes VPG 19 domini nostri iesu VPG CR christi V *add.* 20 athanasius] anathamasius VP declarauit] declaruit C 21 dometius] domecius C reuerentissimus] reuerentissimis G[1] reuerendissimus L episcopus] epīs PG[1] 22 uniuersali ⟨uestro⟩? polichronius] policronius V R M 23 quidam *om.* M monachus] monacus G monacho N consentaneus] constantinus C[1]R exsistens] existens PG R MNL macarii] macharii C[1]RG M hereticorum] heretici L

τῶν αἱρετικῶν, ἐκείνων τε συνιστᾶν τὰ ἀσεβῆ βουλόμενος δόγματα οὐ μετρίως τοὺς ἁπλουστέρους ἀπατᾷ διὰ τῆς ἀσεβοῦς αὐτοῦ ψευδοδιδασκαλίας. εἰ οὖν παρίσταται τῇ τε ὑμῶν ἐνδοξότητι καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, τοῦτον [ὡς] ⟨πρὸς ἡ⟩μᾶς γενέσθαι καὶ τὰ περὶ τῆς οἰκείας αὐτοῦ πίστεως διεξελθεῖν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἀρκούντως μὲν ἔχει τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα. Πολυχρόνιος δὲ ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς καθ' ἑτέραν πρὸς ἡμᾶς ἀγέσθω ὀφείλων περὶ τῆς οἰκείας αὐτοῦ ἐπερωτηθῆναι πίστεως.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοογδόου καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ εἰκάδι ἕκτῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνός ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σένσου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων

Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ τῶν Ὁρμίσδου οἴκου

Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου

Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ

Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων.

MTO

2 ἀπατᾷ] ἅπαντες O ψευδοδιδασκαλίας λυμήνατο O 3 τε *om.* O ὑμῶν[2] *om.* O 3–4 ad nos = ⟨πρὸς ἡ⟩μᾶς] [ὡς ὑ]μᾶς MTO 6 μὲν *om.* O 7 ἀγέσθω] ἀγαγέσθω M 14 τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος M 17 εἰκοστοογδόου] κζ' O 18 τρισκαιδεκάτου] ιγ' O 19 ἔτους *om.* M εἰκοστοδευτέρου] κβ' O 20 ἐνάτης] θ' TO 23 κωνσταντίνου *om.* O 24 ἐκ προσώπου αὐτοῦ *om.* O 26 κωνσταντίνου μὲν τοῦ M

et illorum impia stabilire cupiens dogmata non mediocriter simplices decipit per suam impiam falsamque doctrinam. si ergo placet tam uestrae gloriae quamque sancto et uniuersali concilio, hunc ad nos aduenire et de propria fide sua explanet.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Sufficienter quidem habet, quae hodierna die gesta sunt. Polichronius autem relegiosus presbiter et monachus in subsequenti ad nos perducatur de propria fide sua interrogandus.

ACTIO QUINTADECIMA

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi dei atque saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis et serenissimis nostris dominis Flauiis Constantino quidem piissimo et a deo decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicesimo octauo et post consulatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicesimo secundo die uicesima sexta mensis Aprilis indictionis nonae.

Preposito uenerabili sessu Constantini piissimi et Christo amabilis magni imperatoris in secretario sacri palatii quod appellatur Trullus et ex iussione deo instructae eius serenitatis ⟨ex persona eius⟩ praesentibus et audientibus

Constantino gloriosissimo exconsule patricio et curatore ⟨imperialis⟩ domus Hormisdae
Anastasio gloriosissimo exconsule patricio et loci seruatore comitis imperialis excuuiti
Polieucto gloriosissimo exconsule et
Petro gloriosissimo exconsule.

VPG CR(17) MNL(17)

1 decipit] decepit V CR 2 falsamque doctrinam] falsaque doctrina C M^{1} sancto] sanctorum N 3 uniuersali ⟨uestro⟩? uniuersali] uniuersale C^{1} ad] a VG^{1} M an P aduenire] uenire MNL et] ut M de *om.* CR NL propria fide sua] propriam fidem suam VPG^{1} 4 gloriosissimi] gloriosi L sanctum *om.* N 5 gesta sunt] gestant G^{1} gestantur G^{2} polichronius] policronius V R L polychronius C MN relegiosus] relegiosius P^{1} C^{2} *add.* religiosus RG MNL 6 monachus] monacus G L monacho N 10 quinta decima] XV V CR G *marg.* 12 domini nostri et VPG atque] adque P nostri *om.* VP 13 et] ac CR dominis flauiis] domnis flauis C^{1} quidem V *add.* 14 augusto] agusto P uicesimo] uicensimo VP 15 post] per VP consulatum] consolatum CR a *om.* VPG mansuetudinis] mansuetudines VPG tertio decimo] XIII VG CR 16 heraclio] haeraclio P hieracleo C heracleo R tiberio] tyberio RG 16 – 17 uicesimo secundo] XXII VPG CR 17 uicesima] uicessima P uicesima sexta] XXVII CR sexta] VI V indictionis] indicione CR nonae] VIIII V nona CR *et* MNL *desin.* (673,18) 19 constantini] constantissimi P 20 sacri] magni G palatii] palacii P 21 ἐκ προσώπου αὐτοῦ = ⟨ex persona eius⟩ *om.* VPG 23 τοῦ βασιλικοῦ = ⟨imperialis⟩ *om.* VPG 24 seruatore] serum P excuuiti] excuit V exciuitatis P 25 polieucto] polieuctu VP exconsule *om.* G

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι

Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ

Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου ταύτης Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ

Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ

Θεοφάνους τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ

Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων

Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ, καὶ

Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου

Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης

Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου

Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας

Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου

Θεοδώρου ἐπισκόπου πόλεως Τριμιθούντων, ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας Κύπρου

Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης

Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας

Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου

Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων

Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας

Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας

Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος

Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης

MTO

6 ὁσιωτάτου καὶ *om.* O 7 καὶ] T² *marg.*: καὶ σὺν αὐτοῖς 10 ἁγιωτάτου *om.* M 15 ἑκατὸν εἴκοσι πέντε] ρκε' O 24 τριμιθούντων] τριμυθούντων M ἐπιφανίου *om.* M 25 κωνσταντίας] κωνσταντίνου M¹ 26 σισινίου] σισιννίου O ἐπισκόπου *om.* O (*ita usque ad* 672,12) θρᾴκης *om.* O

Conueniente quoque et sancto ac uniuersali concilio, quod ex imperiali sanctione congregatum est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est

Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabili diacono, locum praesentantibus Agathonis sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae, et

Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo huius magnae Constantinopoleos nouae Romae et

Petro reuerentissimo presbitero monacho et locum gerenti sedis Alexandrinae magnae ciuitatis et

Theo⟨phane⟩ uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theupoleos Antiochiae et

Georgio relegioso presbitero ⟨monacho⟩ et apocrisiario Theodori uenerabilis uicarii sedis Hierusolymorum

Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paterni, Iohanne episcopo ciuitatis Regitanae, locum gerentibus sancti concilii antiquae Romae centum uiginti quinque uenerabilium episcoporum, qui et per suas subscriptiones declarantur in suggestione, quam fecerunt ad Constantinum piissimum principem, et

Theodoro relegioso presbitero et uicario Theodori reuerentissimi archiepiscopi Rauennatis

Iohanne episcopo Thesalonicae

Basilio episcopo ciuitatis Gurtinae insulae Cretensium

Philalethe episcopo Cesareae Capadociae

Theodoro episcopo Ephesi

Theodoro episcopo ⟨ciuitatis⟩ Tremithuntorum, locum ⟨a⟩gent⟨e⟩ Epiphanii uenerabilis archiepiscopi Constantiae Cypri

Sisinnio episcopo Heracliae Thracensis

Platone episcopo Ancyrae Galatiae

Georgio episcopo Cizici

Marino episcopo Sardeorum

Petro episcopo Nicomediae

Photio episcopo Niciae

Iohanne episcopo Chalcedone

Iohanne episcopo ⟨Sides⟩

VPG

---

1 ac] hac P quod] quam VP 2 conseruanda regia] conseruandae regiae VP 3 georgio] georgii VP uenerabilibus] uenerabilis VP iohanne uenerabili] iohannis uenerabilis P 5 uenerabili atque] uenerabilis adquae P archiepiscopo] archiepiscopi VP 9 theo⟨phane⟩] theodoro VPG uenerabili] uenerabilis P sanctissimo] sanctissimis P archiepiscopo] archiepiscopi V archiepiscopis P theupoleos] theopoleos G antiochiae] anthiociae V 10 μοναχοῦ = ⟨monacho⟩ *om.* VPG apocrisiario] apocrisario V 11 hierusolymorum] hierusolimorum G 12 episcopo[1]] epi V epis P (*ita saepe*) abundantio] habundantio G ciuitatis] ciuitate P paterni] paternae G 13–14 centum uiginti quinque] CXXV VG 16 relegioso presbitero] religioso presbytero G theodori] theodoro V archiepiscopi reuerentissimi VP reuerentissimi] reuerentissimus P archiepiscopi] archiepiscopo V archiepiscopis P 19 philalethe] philalethae V philalete G cesareae] cesaraeae V cesariae G 21 πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG tremithuntorum] trimithuntorum V tremithuntorii G ⟨a⟩gent⟨e⟩] regentis VPG 22 constantiae] constantinae V 23 sisinnio] sinnio P[1] thracensis] tracensis V[1]P 25 cizici] cyzici P 27 nicomediae] nichomediae G 28 photio] potio V[1] 29 chalcedone] calcedone G 30 σίδης = ⟨sides⟩ VPG *lac.*

Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων
Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν
Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως
Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας
Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας
Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης
Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ
Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου
Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ
Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης
Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντουπόλεως Ἰσαυρίας
Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου
Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαίτων
Πέτρου ἐπισκόπου Μεσημβρίας
Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θρᾴκης
Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσης
Θεοδώρου ἐπισκόπου τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν
Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
Ζωΐτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως Ἀσίας
Πατρικίου ἐπισκόπου Μαγνησίας
Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου

MT

1 μελιτηνῆς] μελιτήνης T 11 ἐπισκόπου *om.* MO μωκισσοῦ] μωκησοῦ O 13 σισινίου] σισιννίου O 16 – 17 γεωργίου … ἰσαυρίας *om.* O 16 βυζίης] βιζύης T 20 σηλυβρίας] σιλυβρίας T 26 νύσης] νύσσης M 29 ζωΐτου] ζωϊτοῦ M ζωητοῦ O 31 ὑπαίπων] ὑπέπων TO

Theodoro episcopo Militenae
Iustino episcopo Tyanorum
Alippio episcopo Gangrorum
Cypriano episcopo Claudiupoleos
Polieucto episcopo Mirorum Liciae
Theodoro episcopo Stauropoleos Cariae
Tiberio episcopo Laodiciae Phrigiae
Cosma episcopo Sin[d]a⟨d⟩orum
Stephano episcopo Antiochiae Pisidiae
Iohanne episcopo Pergis
Theopempto episcopo Iustinianupoleos siue Mucissi
Hisidoro episcopo Rodi
Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae
Theodoro episcopo Tarsensi
Macrobio episcopo Seleuciae Hisauriae
Georgio episcopo Byz⟨i⟩is Thraciae
Zacharia episcopo Leont[i]opoleos Hisauriae
Gregorio episcopo Mitilenae
Georgio episcopo Mileti
Sergio episcopo Silimbriae
Andrea episcopo Methimnae
Theognio episcopo Ciensi
Epiphanio episcopo Euchaitorum
Petro episcopo Mesembriae
Petro episcopo Soz⟨o⟩poleos Thraciae
Iohanne episcopo Niseno
Theodoro episcopo Imperialium Thermarum
Georgio episcopo Chamulianorum
[A]Zoito episcopo Christopoleos Asiae
Patricio episcopo Magnesiae
Antonio episcopo Hypeporum
Theodoro episcopo Pergami

VPG

3 gangrorum] grangorum G² 5 liciae] byciae P lyciae G 6 stauropoleos] staurapoleos VP 7 tiberio] tyberio G 8 cosma] cosme VP¹G sin[d]a⟨d⟩orum] sindanorum VPG 9 antiochiae] anthiociae VPG pisidiae] pissidiae G 11 theopempto] theopiempto P theoptempto G iustinianupoleos] iustianipoleos P iiustinianopoleos G mucissi] micissi V mycissi P 12 hisidoro] hysodoro V hisydero P rodi] rodis VG 13 hierapoleos] hyrapoleos G phrigiae] phrygiae P 14 episcopo *om.* G tarsensi] tharsensi P tarsensis G 15 seleuciae hisauriae] seleutiae hissauriae G 16 βυζίης = byz⟨i⟩is] bizuis VP byzuis G thraciae] traciae V 17 leont[i]opoleos] leontiopoleos VPG 18 gregorio] gregorius PG² episcopo] episcopus P mitilenae] mitylenae P mytilenae G 19 mileti] mileos G 21 episcopo *om.* G 25 soz⟨o⟩poleos] sozupoleos VP²G sozupoleus P¹ 26 episcopo *om.* G 28 chamulianorum] camulianorum G 29 [a]zoito] azoito VPG 30 magnesiae] magnae siae P 32 pergami] pergam V

Στρατονίκου ἐπισκόπου Σόλων καὶ Τύχωνος ἐπισκόπου τοῦ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου
Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
Στεφάνου ἐπισκόπου Βηρινουπόλεως
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως
Ἰωάννου ἐπισκόπου Φιλαδελφείας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραινέτου
Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
Μηνᾶ ἐπισκόπου Καραλίας Παμφυλίας
Καλλινίκου ἐπισκόπου Κολωνείας Ἀρμενίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
Τιβερίου ἐπισκόπου Ἀμισ⟨σ⟩οῦ
Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης
Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνοπόλεως
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατίας
Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἁδριανουπόλεως
Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλούζων
Πέτρου ἐπισκόπου Ἀππίας
Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακολίας
Δομετίου ἐπισκόπου Πρυμνισσοῦ
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτης
Θεοδ⟨οσίου⟩ ἐπισκόπου Ψιβίλων

MT

1 στρατονίκου] στρατωνίκου T   τοῦ *om.* M   5 βηρινουπόλεως] βιρηνουπόλεως T   6 μνίζου] μνιζοῦ MO   10 τοῦ δασκυλίου] δασκυλέου M   τοῦ δασκύλου O   11 ἐπισκόπου *om.* MO   12 καραλίας] καραλείας T   καραλλίας O   παμφυλίας] παμφιλίας T   13 κολωνείας] κολωνίας T   15 ἀμισ⟨σ⟩οῦ] ἀμινσοῦ M   ἀμίσου T   ἀμισοῦ O   16 σινώπης] σινόπης T   17 ἰουνοπόλεως] ἰωνουπόλεως M   23 σολομῶνος] σόλωνος T   25 μύνδου] μίνδου TO   27 ἀππίας] ἀπίας T   28 νακολίας] νακολείας M   νακωλείας O   29 πρυμνισσοῦ] πρυμνήσου T   πρυμνησοῦ O   31 θεοδ⟨οσίου⟩] θεοδώρου MTO   ψιβίλων] ψιβήλων M

Stratonico episcopo Solorum et Tycone episcopo Citii, utrisque ex synodo exsistentibus Christo amabil⟨is⟩ insulae Cypriorum
Genesio episcopo Anastasiupoleos
Platone episcopo Cinnae
Stephano episcopo Uerinupoleos
Andrea episcopo M[i]nizi
Iohanne episcopo Milet⟨u⟩poleos
Iohanne episcopo Philadelfeno
Theodoro episcopo Praeneti
Iohanne episcopo Dascilino
Theodoro episcopo Iustinianupoleos Gordi
Mena episcopo Caraliae Pamphiliae
Callinico episcopo Coloniae Armeniae
Theodoro episcopo Uerisseno
Tiberio episcopo Amisseno
Sergio episcopo Sinopis
Georgio episcopo Iun⟨o⟩poleos
Stephano episcopo Heracliensi Ponti
Longino episcopo [Ci] Tii
Dometio episcopo Plusiados
Georgio episcopo Cratiae
Platone episcopo H⟨a⟩dri⟨a⟩nupoleos
Salomone episcopo Clanei
Iohanne episcopo Haerizorum
Iohanne episcopo Mundino
Patricio episcopo Elyzorum
Petro episcopo Appiae
Alexandro episcopo N⟨a⟩coliano
Dometio episcopo Pr⟨i⟩m⟨n⟩issi
Constantino episcopo Barattino
Theodos⟨i⟩o episcopo P[er]sibilorum

VPG

1 stratonico] strathonico G tycone] thicone G citii] cytii G synodo] sinodo V exsistentibus] existentibus G 2 amabil⟨is⟩] amabilium VPG cypriorum] cipriorum P cyprorum G 4 cinnae] cynnae VG 6 andrea] andraea P μνίζου = m[i]nizi] minizi VP minimzi G 7 milet⟨u⟩poleos] miletipoleos VG miletypoleos P 8 philadelfeno] philadelpheno G 9 theodoro] thaeodoso G 11 gordi] geordi P 13 armeniae] arminiae V 14 theodoro] theodorus V uerisseno] uerisse: G 15 amisseno] amiseno G 17 iun⟨o⟩poleos] iunupoleos VPG 18 heracliensi] hieracliensi P 19 longino] longini P[1] τίου = [ci]tii] citii VPG 20 dometio] domecio P plusiados] plusiades P 21 georgio] georgius P cratiae] chratiae V craciae PG 22 platone] palatone P h⟨a⟩dri⟨a⟩nupoleos] hydrinupoleos VPG 23 salomone] salomon VG solomone P clanei] clarei P (!) 24 haerizorum] herizorum G 26 episcopo G *add.* elyzorum] elizorum G 28 alexandro] alezandro P[1] n⟨a⟩coliano] nicoliano V necoliano P neccoliano G 29 dometio] domecio P pr⟨i⟩m⟨n⟩issi] promissi VPG 30 barattino] baratino G 31 theodos⟨i⟩o] theod VP theodoso G p[er]sibilorum] persibilorum VP sibilorum G

Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Πισιδίας
Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τοῦ Συλαίου
Πλάτωνος ἐπισκόπου Μαγίδων
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ
Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου
Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου
Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισάνδου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης
Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ
Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ σεκρέτῳ, προκειμένων τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Θεόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου εἶπε·

Μέμνηται πάντως ἥ τε ὑμετέρα ἐνδοξότης καὶ ἡ παροῦσα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν προτεραίαν συνέλευσιν Δομέτιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Πλουσιάδος τὴν ἁγίαν ὑμῶν ἐδίδαξε σύνοδον Πολυχρόνιον τὸν εὐλαβέστατον πρεσβύτερον καὶ μοναχὸν ὑπερασπίζοντα τῶν δογμάτων Μακαρίου τε καὶ Στεφάνου τῶν δυσσεβῶν τινας τῶν τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ διὰ τῆς ματαίας αὐτοῦ διαστρέφειν διδασκαλίας, καὶ ὥστε τοῦτον ἀχθῆναι παρὰ τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ ὀφείλοντα περὶ τῆς οἰκείας ἀνακριθῆναι πίστεως, καὶ ὡς τηνικαῦτα συνεῖδεν ἥ τε ὑμετέρα ἐνδοξότης καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος

MTO (18)

2 τοῦ συλαίου] συλαίου M τοῦ συλέου T 4 ναζιανζοῦ] ναζιανζοῦ T 8 καντάνου] καντανοῦ TO 10 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως MO 11 δαλισάνδου] δαλισανδοῦ M 13 ῥενάτης] ῥενᾶ τῆς T 16 πρεσβυτέραν *om.* O 18 τε] δὲ T 21 πριμμικήριος] πριμμικίριος T 24 παροῦσα *om.* O 25 προτεραίαν] προτέραν T πλουσιάδος ἐπίσκοπος MT 29 οἰκείας αὐτοῦ ἀνακριθῆναί O 30 ἡ² *om.* O

Paulo episcopo ⟨S⟩o⟨z⟩opoleos Pisidiae
Plusiano episcopo Silleno
Platone episcopo Magidorum
Theodoro episcopo Nanzianzeno
Georgio episcopo Choensi
Demetrio episcopo Tini
Stephano episcopo Pari
⟨Gregorio⟩ episcopo Cantani
Iohanne episcopo Lap⟨p⟩is
Eulalio episcopo Zinonupoleos
Constantino episcopo Dalisandeno
Theodoro episcopo Olbis
Georgio relegioso presbitero et monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, ⟨quod appellatur⟩ Domus Arsicia, quod situm est similiter apud antiquam Romam.

Residentibus quoque per ordinem gloriosissimis patriciis et consulibus omnibusque uenerabilibus et reuerentissimis episcopis in eodem secretario, praepositis sacrosanctis et inmaculatis Christi dei nostri euangeliis, Theodorus reuerentissimus diaconus huius sanctae magnae dei ecclesiae et primicerius deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi huius a deo conseruandae regiae urbis dixit:

Meminit per omnia tam uestra gloria quamque praesens sanctum et uniuersale concilium, quod in praeterito conuentu Dometius reuerentissimus episcopus Plusiados sancto uestro suggessit concilio, quod Polichronius relegiosus presbiter et monachus defendens dogmata impiorum Macarii et Stephani quosdam de Christo amabili populo per uanam doctrinam suam euerteret, et ut adduceretur ad sanctum uestrum concilium, quatenus deuere de propria fide sua perquiri, et quod tunc temporis praeuidit tam uestra gloria

VPG CR(18) MNL(18)

1 ⟨s⟩o⟨z⟩opoleos] coxopoleos VPG[2] colopoleos G[1] pisidiae] pissidae G 2 silleno] sileno G 4 nanzianzeno] nazantene G 5 georgio] georgo G[1] choensi] coensi G 8 γρηγορίου = ⟨gregorio⟩] georgio VPG 9 lap⟨p⟩is] lapis VPG 10 zinonupoleos] zinunupoleos V 11 dalisandeno] dalisendeno P dalisandae G 12 theodoro] theodosio G 13 relegioso presbitero] religioso presbytero G renati] renatis G 15–16 conone ... romam *om.* G 15 conone] canone P ἐπιλεγομένης = ⟨quod appellatur⟩] quam VP arsicia] arsitia V 16 apud] aput V 18 residentibus] resedentibus CR MNL (inc. 665,19) esidentibus NL consulibus] consolibus C 19 reuerentissimis] reuerendissimis L eodem] eode G secretario] secroto V secreto P NL sacratario C praepositis] positis G repositis N 20 inmaculatis] immaculatis ML reuerendissimus episcopus L[1] 21 sanctae et magnae VP MN ecclesiae] aecclesiae CRG M 21–22 georgii sanctissimi] georgius sanctissimus G 23 meminit] memini G[1] praesens et sanctum VPG 23–24 concilium et uniuersale VPG concilium] concilio C 24 praeterito] praeteritu C dometius] demetius V domecius C[1] M 25 suggessit] suggesit MN quod N *add.* polichronius] poluchronius VP policronius CRG polochronius M relegiosus] religiosus RG MNL monachus] monacho N 26 impiorum] imperiorum N macarii] macrii P[1] machari C macharii G amabili] amabile CR 27 euerteret] &uerteret P euertere NL et *om.* M uestrum sanctum V CR 27–675,1 quatenus ... concilium *om.* L 28 deuere] de uera G deberi CR *om.* N perquiri] perqueri CR

τὸν μνημονευθέντα Πολυχρόνιον καθ' ἑτέραν [ὡς] ⟨πρὸς⟩ ὑμᾶς παραγίνεσθαι. ἰδοὺ οὖν πρὸ βήλου ἕστηκεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ λεχθεὶς εὐλαβέστατος Πολυχρόνιος, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Εἰσίτω Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχός.

Καὶ εἰσῆλθεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Λεγέτω Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς τὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ, τὸ ὅπως ὁμολογεῖ ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν·

Ἐγὼ δίδωμι τὴν ἔκθεσιν τῆς πίστεώς μου ἐπὶ ἔργῳ νεκροῦ, παρακαλῶν περὶ αὐτοῦ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐγείρῃ αὐτόν· εἰ δὲ μὴ ἀναστῇ, ἰδοὺ σύνοδος καὶ βασιλεύς, καὶ τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς ἐπ' ἐμοὶ γίνονται.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ὁποίαν ἔκθεσιν πίστεως βούλει ἐπὶ τῷ νεκρῷ θεῖναι, ἵνα ἐγερθῇ, γνῶναι θέλομεν.

Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν·

Ἐγὼ τίθημι τὴν ἔκθεσίν μου ὑπεράνω τοῦ νεκροῦ, καὶ τότε αὐτὴν ἀναγινώσκετε.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ἰδοὺ ὁ νεκρὸς ηὐτρέπισται· τὴν οὖν ἔκθεσιν τῆς πίστεώς σου προκόμισον ὀφείλουσαν ἐπιτεθῆναι τῷ νεκρῷ καὶ ἐγεῖραι αὐτόν, καθὼς εἶπας.

Καὶ προεκόμισεν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Πολυχρόνιος χαρτίον βεβουλλωμένον διὰ βούλλας ἐκτυπούσης μονόγραμμον „Πολυχρονίου ὁμολογητοῦ" ἔχον ἐπιγραφήν· „Κωνσταντίνῳ τῷ

MTO

---

1 καθ' ἑτέραν *om.* M ad nos = ⟨πρὸς⟩ ὑμᾶς] [ὡς] ὑμᾶς MTO παραγίνεσθαι] παραγενέσθαι O 4 ἡ] οἱ M 5 καὶ μοναχός *om.* M 8 ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς *om.* O 9 ἡμῶν *om.* O 11 ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς *om.* O 13 – 14 καὶ τὰ δοκοῦντα] κατὰ τὸ δοκοῦν O 17 ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς *om.* O 21 ἐγεῖραι] ἔγειραι T 22 εὐλαβέστατος *om.* O βούλλας] βούλλης M

quamque sanctum et uniuersale uestrum concilium memoratum Polichronium in subsequenti ad nos aduenire. ecce ergo in praesenti prae uelo assistit idem relegiosus Polichronius, et suggerimus ad quod placuerit.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Ingrediatur Polichronius relegiosus presbiter et monachus.

Et ingressus est.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Edicat Polichronius relegiosus [presbiter et] monachus quae de fide eius sunt, quomodo confitetur in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri, qui unus est de sancta trinitate.

Polichronius relegiosus monachus dixit:

Ego expositionem fidei meae do in opere mortui, rogans pro ipso filium dei, ut suscitet eum. sin autem non surrexerit, ecce concilium et imperator, et quae eis placuerit in me fiant.

Sanctum concilium dixit:

Qualem expositionem fidei uis supra mortuum ponere, ut resurgat, agnoscere uolumus.

Polichronius relegiosus monachus dixit:

Ego pono expositionem meam supra mortuum, et tunc eam relegitis.

Sanctum concilium dixit:

Ecce mortuus praeparatus est. expositionem ergo fidei tuae profer, quae debeat superponi mortuo, ut suscitet eum, sicut dixisti.

Et protulit isdem relegiosus Polichronius chartulam bullatam bulla exprimente monogrammum „Polichronii confessoris“, quae habebat superscriptionem „Constantino a deo

VPG CR MNL

1 uniuersale] uniuersalem VP concilium uestrum VPG polichronium] polychronium C policronium RG in *om.* VPG 2 aduenire] uenire MNL assistit] adsistit C NL asistit G relegiosus] religiosus RG MNL 3 polichronius] polychronius C policronius RG quod] quoddam N placuerit] placuerint L 4 – 6 sanctum ... ingre] P[2] *add.* 5 polichronius] policronius CRG polochronius M relegiosus] religiosus RG MNL monachus] monacho N 8 polichronius] policronius VG CR polochronius MN relegiosus] religiosus RG MNL [presbiter et] *om. Graec.* (*cf.* 677,22; 681,4 *etc.*) et *om.* P monachus] monacho N de] di C quomodo] quomo N[1] 9 in *om.* CR N dispensatione] dispensationi R 11 polichronius] policronius CR polychronius M relegiosus] religiosus RG MNL monachus] monacho N 12 expositionem] exposicionem P expositionis N meae] maee VG do in] de R suscitet] resuscitet G 13 surrexerit] resurrexerit V resurrexit L ecce] ec C[1] imperator] imperatorem CR quae] quod R in] im G 14 fiant] fiat R 15 dixit] dum R, L *marg.*: nota finctionem per dyabolicam illusionem 16 agnoscere] agnuscere V 17 polichronius] policronius VG C[1]R polychronius M policrhonius N relegiosus] religiosus RG MNL monachus] monacho N dixit] dum R 18 meam *om.* G supra] super VPG M[1] et tunc eam] ituncea L eam *om.* G relegitis *om.* L 19 dixit] dum R 20 est praeparatus M expositionem] exposisionem C ergo *om.* RG 21 – 23 [poni ... super *om.* L 21 mortuo] mortui P[1] ut suscitet eum *om.* G 22 isdem] eisdem C[1]R hisdem G relegiosus] religiosus RG MN polichronius] policronius C[1]RG polychronius M chartulam] cartolam C[1] chartolam C[2] carthallam G cartulam R M bullatam bulla] uullatam uulla MN exprimente] expraemente C et primente R 22 – 23 monogrammum] m.n.grammum P[1] *ras.* monoirammum R monogramnum G monogramum MN 23 polichronii] policroni C[1] polichroni C[2] policronii RG quae] qua VPG quam M superscriptionem] suprascriptionem R N

θεοστέπτῳ καὶ πανσόφῳ μεγάλῳ βασιλεῖ Πολυχρόνιος" καὶ εἶπεν·

Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ πίστις μου, καὶ οὕτως ἐγνώρισέ μοι ὁ θεός, καὶ τιθῶ αὐτὸ ἐπάνω τοῦ νεκροῦ· καὶ ἐὰν μὴ ἐγερθῇ, ἰδού, προεῖπον, ὅτι βασιλεύς ἐστι καὶ σύνοδος, καὶ ὡς κελεύουσι κρίνουσιν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ὁ προενεχθεὶς χάρτης παρὰ Πολυχρονίου τοῦ εὐλαβεστάτου μοναχοῦ ἀποβουλλωθήτω καὶ ἀναγνωσθήτω.

Καὶ ἀποβουλλωθέντος τοῦ τοιούτου χάρτου λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀνέγνω τὸν λεχθέντα χάρτην ἔχοντα ἐπὶ λέξεως οὕτως·

Κωνσταντίνῳ τῷ πανημέρῳ καὶ θεοστέπτῳ μεγάλῳ βασιλεῖ. ἐγὼ Πολυχρόνιος ὡς παρὼν ἀσπάζομαι καὶ προσκυνῶ. καὶ ὅτι εἶδον πλῆθος ἀνδρῶν λευχειμονούντων καὶ εἰς τὸ μέσον ἄνδρα, οὗ τὴν ἀρετὴν διηγήσασθαι οὐ δύναμαι, λέγοντά μοι ὅτι „νέαν πίστιν κατασκευάζει, σπεῦσον καὶ εἰπὲ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ· μὴ ποιήσῃ νέαν πίστιν μηδὲ καταδέξῃ", καὶ ἐλθόντός μου ἀπὸ Ἡρακλείας ἐν Χρυσοπόλει, καὶ στάντός μου εἰς τὸ ἡλιακόν, ἦν ὡσεὶ ὥρα ἑβδόμη τῆς ἡμέρας, εἶδον ἄνδρα φοβερὸν λευχειμονοῦντα σφόδρα καὶ ἔστη ἔμπροσθέν μου λέγων ὅτι „ὁ μὴ ὁμολογῶν ἓν θέλημα καὶ θεανδρικὴν ἐνέργειαν, οὐκ ἔστι Χριστιανός", ἐγὼ δὲ εἶπον „τοῦτο καὶ Κωνσταντῖνος ὁ σοφώτατος βασιλεὺς προώρισεν, ἓν θέλημα καὶ θεανδρικὴν ἐνέργειαν," ὁ δὲ ἔφη „πάνυ καλῶς καὶ θεαρέστως".

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Λεγέτω Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχός, εἰ τὰ γράμματα τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐμφερόμενα χάρτῃ ἰδιόχειρα αὐτοῦ τυγχάνουσι, καὶ εἰ αὐτός ἐστιν ὁ χάρτης ὁ ὀφείλων ἐπιτεθῆναι τῷ νεκρῷ καὶ ἐγεῖραι αὐτόν.

Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν·

MTO

---

1 πανσόφῳ *om.* M 2–3 ἐπάνω τοῦ νεκροῦ αὐτό M 4 κρίνουσιν] κρινοῦσιν O 6 παρὰ *om.* MO 8 χάρτου] χαρτίου O 9 καὶ ... κωνσταντινουπόλεως *om.* O 13 νέαν] ἐὰν M 14 καὶ *om.* TO ποιήσῃ] ποιήσῃς T 15 καταδέξῃ] καταδόξῃ M καταδέξηται T χρυσοπόλει] χρυσουπόλει TO μου *om.* O 16 ἡμέρας καὶ εἶδον O 17 ἔστη] ἐπέστη O 18 τοῦτο] τούτῳ O 21–23 πολυχρόνιος ... αὐτόν *om.* O

coronato et sapientissimo magno principi Polichronius“ et dixit:

In hoc est fides mea, et ita mihi ostendit deus, et ponam eam super mortuum; et si non surrexerit, ecce, praedixi, quia et imperator est et concilium, et quomodo iusserint iudicent.

Sanctum concilium dixit:

Chartula, quae prolata est a Polichronio relegioso monacho, disbulletur atque relegatur. Et disbullata est huiusmodi chartula; quam accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius sanctissimi patriarchae Constantinopoleos relegit praedictam chartulam habentem his uerbis ita:

Constantino a deo coronato ac mansuetissimo magno principi. Ego Polichronius tamquam praesens saluto et adoro. et quia uidi multitudinem uirorum [et] candidatorum et in medio uirum, cuius uirtutem narrare non ualeo, dicentem mihi quia „nouam fidem conponit, festina et dic imperatori Constantino: non facias nouam fidem neque adquiescas“, et ueniente me ab Heraclia in Chrisopolim et stante me in solario, hora erat quasi septima diei, uidi uirum terribilem candidatum ualde et stetit coram me dicens quia „qui non confitetur unam uoluntatem et deiuirilem operationem, non est Christianus“, ego autem dixi „hoc et Constantinus sapientissimus imperator praefiniuit, unam uoluntatem et deiuirilem operationem“, ille autem dixit „multum bene et deo placite“.

Sanctum concilium dixit:

Edicat Polichronius relegiosus monachus, si litterae quae in praesenti continetur chartula propria eius manus exsistunt, et si ipsa est chartula, quae debeat supra mortuum poni et suscitare eum.

Polichronius relegiosus monachus dixit:

VPG CR MNL

1 principi] impr V polichronius] policronius CRG polychronius M dixit] dum R 2 mihi] michi R N et²] ut CR eam] eum R 3 et¹ *om.* N 5 chartula] cartola C¹ chartola C² cartula RG ML polichronio] policronio C¹RG relegioso] religioso RG MNL disbulletur] disbullaretur R disuulletur MN disuulgetur L 6 disbullata] disuullata MN disuulta L chartula] cartola C¹ carthola C² cartula RG MNL relegiosus] releosus C religiosus RG MNL 7 patriarchae] patriarce C patriarchii ML constantinopoleos] constantinopoleus P C constantinopolis N chartulam] cartolam C¹ chartolam C² cartulam RG ML 9 coronato] coronata P principi] principe VPG polichronius] policronius C¹RG polochronius M 10 tamquam] tanquam ML multitudinem] multitudine VP MN [et] VPG CR M¹ML *del.* M² 11 uirum] uirorum G dicentem] dicente G mihi] michi N 12 conponit] conponis CR componit G MNL 12–13 adquiescas] acquiescat P hoc quiescas G acquiescas R L 13 heraclia] haeraclia P eraclea CR chrisopolim] chrysopolim P crisopolim G crisopoli CR christopoleos M christopolis N crisopol L stante] state P stantem CRG NL hora] ora C 14 qui *om.* VPG L 15 uoluntatem] uolontatem C 16 imperator] imperatore N uoluntatem] uolontatem C 17 operationem] *om.* R operatione N 19 polichronius] policronius C¹RG relegiosus] religiosissimus R religiosus G MNL monachus] monacho N in P² *add.* continetur] continentur RG ML chartula] cartola C¹ chartola C² cartula RG L 20 propria] propriae M manus eius VP MNL eius *om.* R manus] manu L exsistunt] existunt PG R MNL chartula] cartola C¹ carthola C² cartula RG ML supra] super CR et²] ex C 21 suscitare] resuscitare CR 22 polichronius] policronius C¹RG polochronius M polychronius L relegiosus] religiosus RG ML relegiosus monachus] religioso monacho N dixit] dum R

Ὄντως, δέσποτα, ἰδιόχειρά μου τυγχάνουσι, καὶ οὗτος ἐστὶν ὁ χάρτης ὁ ὀφείλων παρ' ἐμοῦ ἐπιτεθῆναι τῷ νεκρῷ καὶ ἐγεῖραι αὐτόν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Συνείδομεν τὸν ἀναγνωσθέντα χάρτην ἐπὶ νεκρῷ τεθῆναι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πολυχρονίου κατὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην πρότασιν, ἔξω τοῦ ἐνταῦθα θείου [μεγάλου] παλατίου ἐν δημοσίῳ τόπῳ κατὰ παρουσίαν ἡμῶν τε καὶ τοῦ εὑρισκομένου λαοῦ εἰς τὸ πληροφορηθῆναι τὸν φιλόχριστον λαόν, τὸ ὅπως ὁ θεὸς τὴν ἀλήθειαν ἀποδείκνυσι.

Καὶ ἐξελθόντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καὶ τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ πλείστου λαοῦ συναθροισθέντος ἐν τῷ μεσαύλῳ τοῦ δημοσίου λουτροῦ τοῦ οὕτω ἐπιλεγομένου Ζευξίππου, προκειμένου τε ἐν ἀργύρῳ ἐξοδιακῷ κραββάτῳ τοῦ νεκροῦ, κατὰ παρουσίαν ὡσαύτως τῶν τε ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καὶ τῆς ἁγίας συνόδου καὶ πλείστου εὑρεθέντος ἐκεῖσε φιλοχρίστου λαοῦ, ἐπιστὰς ὁ αὐτὸς Πολυχρόνιος ἐπιτέθεικε τῷ νεκρῷ τὸν τοιοῦτον τῆς πίστεως αὐτοῦ χάρτην καὶ πλείστας ὥρας μείνας καὶ ἐπιψιθυρίσας αὐτῷ καὶ μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ ἀτόπως καὶ βλασφήμως ὑποσχεθέντων ἰσχύσας πρᾶξαι ὁ αὐτὸς Πολυχρόνιος εἶπεν·

Ἀδυνάτως ἔχω ἐγεῖραι τὸν νεκρόν.

Ὁ οὖν παρὼν ἐκεῖσε λαὸς ἀνεβόησε λέγων·

Τῷ νέῳ Σίμωνι ἀνάθεμα Πολυχρονίῳ λαοπλάνῳ ἀνάθεμα.

Καὶ αὖθις εἰσελθόντες οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ, παρόντος τοῦ αὐτοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ Πολυχρονίου, εἶπον·

MTO

1 οὗτος] αὐτὸς T 5 [μεγάλου] MTO *om. Lat.* 6 ἐν τῷ δημιοσίῳ O 6–7 πληροφορηθῆναι] πληροφορῆσαι M 7 τὸ *om.* M 8 τε *om.* O 9 μεσαύλῳ] μεσιαύλῳ MO μεσαυλίῳ T 10 ἀργύρῳ] ἀργυρῷ M ἀργυρέῳ O 12 ἐπιτέθεικε] τέθεικε O 13 αὐτοῦ *om.* M 19 καὶ οἰκουμενικὴ *om.* O 21 μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου M

Ita est, domini, propriae meae manus exsistunt, et ista est chartula, quae debeat a me superponi mortuo eumque suscitare.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Praeuidimus ut chartula, quae relecta est, super mortuum poni ab eodem Polichronio iuxta propositionem, quae ab eo facta est, extra hoc sacrum palatium in loco publico in praesentia nostra et plebis quaeque inuenta fuerit ad satisfactionem Christo amabilis populi, qualiter deus ueritatem demonstrat.

Et egredientibus tam gloriosissimis iudicibus et sanctum concilium, et plurimo populo congregato in atrio publici lauacri, quod dicitur Zeuxippus, appositus est in argenteo exsequiali feretro mortuus, similiter coram gloriosissimis iudicibus et his, qui erant ex sancto concilio, plurimoque Christo amabili populo ibidem inuento, superassistens idem Polichronius posuit supra ipsum mortuum huiusmodi fidei suae chartulam perque plures horas perseuerans et insusurrans ei, nihilque horum, quae ab eo stolide ac blaspheme promissa fuerant, ualente peragere idem Polichronius dixit nullatenus se posse mortuum suscitare.

Populus itaque, qui ibidem aderat, exclamauit dicens:

Nouo Symoni anathema Polichronio ΛΑΟΠΛΑΝΩ seductori populi anathema.

Et iterum ingredientes gloriosissimi iudices et sanctum et uniuersale concilium in secretario sacri palatii, quod appellatur Trullus, praesente eodem relegioso presbitero et monacho ⟨Polichronio⟩ dixerunt:

VPG CR MNL

---

1 ita] ista V^1 N proprie domini N exsistunt] existunt VPG R MNL chartula] cartola C^1 carthola C^2 cartula RG L chartola M 2 suscitare] resuscitare CRG 3 gloriosissimi] gloriosi V 4 ut] in R N chartula] cartola C^1 chartola C^2 cartula RG L quae] qua P C M^1 quam L polichronio] policronio C^1RG polychronio N 5 iuxta] iusta L propositionem] prepositionem VPG palatium] palium C^1 palicum C^2 palacium R publico] puplico G 6 satisfactionem] sanctisfactionem P^1 satisfactioni R 7 deus eius ueritatem PG^2 ueritatem] eius V uoluntatem G^1 ueritate N 8 gloriosissimis iudicibus] gloriosissimi iudices N iudicibus] iudicimus P sanctum concilium] sancto concilio M^2L concilium] concilio G 9 publici] puplici G lauacri] labacri CR M zeuxippus] zeuxyppus C appositus] adpositus C est in in VPG 10 exsequiali] exequiali PG N exsiquiales C exequiales R exsequali M^1 similiter] similit C^1 coram] quoniam N gloriosissimis] gloriosissimi N ex] a L 11 amabili] amabilis NL superassistens] superadsistens C N superasistens G 12 polichronius] policronius C^1RG polychronius M supra] super V N chartulam] cartolam C^1 chartolam C^2 cartulam RG NL perque] perquae P plures] plurimas G 13 horas] oras C ora si R ei] e N nihilque] nichilque RG N horum] eorum G stolide ac] stilode hac V blaspheme] blaspemae C blapheme N 14 peragere] agere M polichronius] policronius C^1RG polichremius L dixit] dum R se *om.* N 16 aderat] erat L 17 symoni] simoni P C N synodi L anathema] anathima C anatheo R polichronio] policronius C^1R polichronius C^2 policronio G ΛΑΟΠΛΑΝΩ] ΑΑΟΠΑΑΝΩ M ΜΟΤΥΛΑΝΩ N aaoiTaNΩ L seductori] seductor G sediuctori N populi] populo NL anathema] anathima C 18 ingredientes et gloriosissimi CR et^3] ac MNL secretario] secratario C 19 palatii] palacii C M quod] quae V que P qui CR MNL^1 eodem] et audiente L relegioso] religioso RG MNL presbitero et *om.* L 20 πολυχρονίου = ⟨polichronio⟩ *om.* VPG CR MNL

Λεγέτω καὶ πάλιν Πολυχρόνιος ὁ μοναχός, εἰ ὁμολογεῖ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπε·

Καθὼς ἔχει τὸ χαρτίον, ὅπερ ἐπιδέδωκα καὶ τέθεικα ἐπάνω τοῦ νεκροῦ, οὕτως πιστεύω „ἓν θέλημα καὶ θεανδρικὴν ἐνέργειαν" καὶ ἕτερόν τι οὐ λέγω.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Τὸ χαρτίον, ὅπερ ἐπιδέδωκας, τίς γεγράφηκε;

Πολυχρόνιος εἶπεν·

Ἰδιόχειρά μου τυγχάνουσιν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ἡνίκα Πολυχρόνιος ὁ μοναχὸς τῇ οἰκείᾳ κακοδοξίᾳ ἕως γήρους ἐνέμεινε, νῦν δὲ καὶ προτραπεὶς παρ' ἡμῶν, ὅπως φρονεῖ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἐδοκίμασε *πειράσαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον* καὶ βλάσφημον συντάξας χάρτην ἀπηναισχύντησε φήσας τοῦτον ἐπιτιθέναι ἐπὶ νεκρῷ καὶ εἰς βεβαίωσιν τῆς ἐν αὐτῷ γεγραμμένης βλασφημίας (ἵνα μὴ εἴπωμεν πίστεως) τὸν τοιοῦτον ἀνίστασθαι νεκρόν, ἡμεῖς τῷ εἰρημένῳ παρὰ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου ἀναθέματι ἤδη τοῦτον κατὰ ψυχὴν ἐβάλλομεν, ἀλλ' εἰς πληροφορίαν τῶν φιλοχρίστων λαῶν, ὧν πλείστους ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἠπάτησαν αὐτός τε καὶ οἱ τούτου ὁμόφρονες, παρεχωρήσαμεν τὴν τοιαύτην αὐτοῦ αὐθάδειαν καὶ μανιώδη καὶ τολμηρὰν πρότασιν δημοσίᾳ γενέσθαι, καὶ τοῦ ἐπιζητηθέντος παρ' αὐτοῦ νεκροῦ εἰς μέσον ἀχθέντος παρουσίᾳ ἡμῶν τε καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καὶ πλήθους τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, καὶ καθὼς ἐκεῖνος προέτεινε τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ ἀσεβὲς σύνταγμα ἐπιτεθεικὼς καὶ πλείστην ὥραν, ὅσην αὐτὸς ἐβούλετο, ἐπιστὰς τῷ τοιούτῳ νεκρῷ καὶ ἐπιψιθυρίσας καθ' ἑαυτὸν ἅπερ ἐνόμισεν, ἕως οὗ αὐτὸς εἶπε

---

14 cf. Act. 5,9 17 cf. 1. Cor. 5,3 – 5

MTO

---

1 ὁ μοναχὸς *om.* T 2 ἡμῶν *om.* O 6 τι *om.* M 13 ἡμῶν[2] *om.* O 15 ἀπηναισχύντησε] ἀπηνεσχύντησε M 17 εἰρημένῳ τοῦτον παρὰ O τοῦτον] τὸν τοιοῦτον M (*cf.* 1. Cor. 5,5) 19 ἠπάτησαν] ἠπάτησεν M 20 αὐθάδειαν] αὐθάδη MT καὶ[2] *om.* MO 22 πλήθους] πλείστων O

Edicat ⟨et⟩ iterum Polichronius monachus, si confitetur duas naturales uoluntates et duas naturales operationes in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi, qui unus est de sancta trinitate, ueri dei nostri.

Polichronius relegiosus monachus dixit:

Sicut continet chartula, quam obtuli et posui supra mortuum, ita credo „unam uoluntatem et deiuirilem operationem“ et alterum quid non dico.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Chartulam, quam obtulisti, quis scripsit?

Polichronius dixit:

Propria mea manus exsistit.

Sanctum concilium dixit:

Postquam Polichronius monachus in proprio errore usque in senium perseuerauit, nunc autem etiam a nobis commonitus, quomodo sentiat de humanatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri, conatus est *temptare spiritum sanctum* et blasphemam componens chartulam obstinanter effatus est ponere eam super mortuum et ad firmitatem blasphemiae, quae in ea fuerat scripta (ut non dicamus fidei), huiusmodi mortuum resurrecturum, nos iuxta quod dictum est a sancto Paulo apostolo anathemati iam hunc secundum animam summisimus, sed ad satisfactionem Christo amabilium populorum, quorum plurimos praeteritis temporibus tam ipse quam eius consentanei deceperant, permisimus talem eius praesumptionem demoniosamque ac temerariam propositionem publicae fieri et mortuum, quem quesierat, in medium deduci praesentia nostra et gloriosissimorum iudicum et multitudinis Christo amabilis populi; ⟨et sicut⟩ ille proposuit tale eius impium scriptum superponens et plurimam horam, quantam ipse uoluit, superassistens eidem mortuo et supersusurrans intra semetipsum quaeque putauit, donec ⟨ipse⟩ dixit non se

---

VPG CR MNL

1 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CR MNL   iterum] igitur V   polichronius] policronius C^1RG   polochronius M   polichronius relegiosus monachus CR   monachus M^2 *add.*   monacho N   uoluntates] uolontates C   2 operationes] operationis P C   christi *om.* L   christi ueri dei nostri qui CR   3 ueri dei nostri *om.* CR   4 polichronius] policronius C^1RG   polychronius M   relegiosus] religiosus RG ML   relegiosus monachus] religioso monacho N   dixit] dum R M^2 *add.*   5 sicut] sic L   chartula] cartula PG R L   cartola C   charturli N   obtuli] optuli RG M   supra] super VPG   5 – 6 uoluntatem] uolontatem C   6 et alterum quid] & alte qui M^1 uel alter quod M^2 quid] quod V MNL   8 chartulam] cartam C^1R   chartam C^2 cartulam G L   obtulisti] optulisti RG M   quis] qui R NL   9 polichronius] policronius C^1RG   10 exsistit] existit PG R MNL   11 dixit] dum R   12 polichronius] policronius C^1RG   polichromius L   in¹ M^2 *add.*   senium] saenium PG   xenium M^1 exenium N   13 a nobis *om.* L   commonitus] communitus PG   14 ueri dei nostri *om.* N   blasphemam] blaspemam C   ablephemam N   blasphema L   componens] conponens C   15 chartulam] cartolam C^1 chartolam C^2 cartulam RG L   obstinanter *om.* G   obstinenter NL   effatus] afactus C^1 afatus C^2 affatus R   eam G *add.*   15 – 16 blasphemiae] plasphemiae VG^1 blaspemiae C   blaphemiae N   16 fuerat] erat G^1 huiusmodi] huius R   uniusmodi G   resurrecturum] resuscitaturum C^1R   17 quod] ut M   anathemati] anathimati C   anathea tuam R   18 summisimus] submisimus CR   summissimus G M^1 ad *om.* G   19 consentanei] consentanii C   permisimus] permissimus PG   20 eius *om.* L   praesumptionem] praesumtionem P^1 demoniosamque] demoniosam atque R   demoniosamque … propositionem *om.* G   publicae] puplice PG   publice R MN   publicam L   21 deduci] duci L^1 nostra] uestra G   gloriosissimorum] gloriosorum L   22 καὶ καθὼς = ⟨et sicut⟩ *om.* VPG CR MNL   proposuit] preposuit VP MN   23 quantam] quartam R^1 quantum M   ipse] ipsam N   superassistens] superadsistens C   superasistens G N   24 putauit] potauit G   αὐτὸς = ⟨ipse⟩ *om.* VPG CR MNL

μηδὲν δύνασθαι ποιεῖν, – πῶς γὰρ ἂν καὶ ἐδύνατο βλασφημῶν εἰς θεὸν δυνάμεις ἐπιτελεῖν; – συνείδομεν τοῦτον ὡς λαοπλάνον καὶ ἀπατεῶνα καὶ πρόδηλον αἱρετικὸν πάσης ἱερατικῆς τάξεώς τε καὶ λειτουργίας γυμνωθῆναι.

Καὶ καθαιρεθέντος αὐτοῦ ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε·

Πολυχρονίῳ αἱρετικῷ καὶ τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀνάθεμα   Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ καὶ Πολυχρονίῳ ἀνάθεμα   ἡ τριὰς τοὺς τρεῖς καθεῖλεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Ἀρκούντως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα.

ΠΡΑΞΙΣ ΕΚΤΗΚΑΙΔΕΚΑΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων   Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοογδόου   καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου   Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοτρίτου   τῇ ἐνάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνός   ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προτεθειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σένσου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων

Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ὁρμίσδου

Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου

Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ

Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων.

---

1 cf. Dan. 3,29

MTO

---

1 καὶ *om.* M   ἐδύνατο] ἠδύνατο O   2 συνείδομεν] συνίδωμεν T   3 τε *om.* M   4 καθαιρεθέντος] καθεσθέντος O   6 καὶ τῷ πολυχρονίῳ T   11 ἐκτηκαιδεκάτη] ις' MTO   14 φλαβίων *om.* M   16 εἰκοστοογδόου] κη' O   17 τρισκαιδεκάτου] ιγ' O   18 εἰκοστοτρίτου] κγ' O   ἐνάτῃ] θ' T   19 ἐνάτης] θ' TO   23 τρούλλῳ] τρούλῳ O   26 τῶν ὁρμίσδου οἴκου O

posse facere, – quomodo namque et esset possibile blasphemantem in deum uirtutes operari? – unde praeuidimus hunc tamquam seductorem populi et deceptorem et manifestum hereticum omni sacerdotali ordine et officio denudari.

Et deposito eo sanctum concilium exclamauit:

Polichronio heretico et consentaneis eius anathema Macario et Stephano et Polichronio anathema trinitas istos tres deposuit.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Sufficiunt et quae hodierna die acta sunt.

ACTIO SEXTADECIMA

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi dei atque saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis et tranquillissimis nostris dominis Flauiis Constantino quidem piissimo et a deo decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicensimo octauo et post consulatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tercio decimo Heraclio uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicensimo tertio die nona mensis Augusti indictionis nonae.

Praeposito sacratissimo sesso Constantini piissimi et Christo amabilis magni imperatoris in secretario sacri palatii, quod appellatur Trullus, et per iussionem eius deo instructae serenitatis ex persona eius praesentibus et audientibus

Constantino gloriosissimo exconsule, patricio et curatore imperialis domus Hormisde

Anastasio gloriosissimo exconsule patricio et loci seruatori comitis imperialis excubiti

Polieucto gloriosissimo exconsule patricio et

Petro gloriosissimo exconsule.

VPG CR(20) MNL(20)

1 esset] faciet C[1] esse R M[1]L possibile] possibilem N blasphemantem] blaspemantem C plasphemantem G[1] blasphemiantem L 2 operari] operare CR tamquam] tanquam M[2] populi et deceptorem *om.* N 3 omni] omne VP ordine] ordinem N officio] offitio M 5 polichronio] polychronio C M policronio RG polychromio L heretico] hereticho L consentaneis] consentaniis C consentaneus R consentanei L eius et anathema G anathema] anathima C macario] machario PG R et[2] *om.* PG stephano] staephano C et[3]] similiter V *om.* PG 6 polichronio] polychronio C L policronio R G *add.* anathema] anathima C tres *om.* G 8 hodierna] odierna P 11 sexta decima] XVI VG[2] *marg.* CR MN 13 domini G[2] *marg.* dei *om.* G atque] adque P 14 a] et V et tranquillissimis] ac serenissimis C 15 piissimo] piissimi P augusto] agusto P uicensimo] uicesimo G 15 – 16 uicensimo octauo] XXVIII C 16 octauo] VIII V octabo P consulatum] consolatum P CR mansuetudinis] mansuetudines VPG tercio decimo] XIII V CR 17 heraclio] haeraclio P heracleo CR tiberio] tyberio CRG MN 17 – 18 uicensimo tertio] XXIII CRG 18 nona *om.* VPG VIIII C .IX. R augusti] agusti P indictionis nonae] indictiones none P indictionis nonae G indictione nona C indictione .IX. R 20 – 695,4 *om.* CR MNL 20 sesso] sessu G constantini] constantinus P piissimi] piissimus VP amabilis] amabile P 21 quod] qui VP 22 persona] personae V 23 gloriosissimo] glorioso VPG (*et ita saepe*) domus imperialis G imperialis] imperiali VP 24 excubiti] excuuiti G 25 exconsule] exconsulae P 26 exconsule] exconsulae P

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι

Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ

Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ

Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ

Θεοφάνους τοῦ ὁσιωτάτου ⟨καὶ ἁγιωτάτου⟩ ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ

Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων

Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης

Θεοδώρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου

Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου καὶ Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον ἅμα Ἰωάννῃ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ πόλεως Πόρτου τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ

Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας

Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου

Θεοδώρου ἐπισκόπου πόλεως Τριμιθούντων, ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Κυπρίων νήσου

Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης

Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας

Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου

Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων

Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας

Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας

Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος

Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης

MTO(2)

---

1 καὶ[1] *om.* M   2 πόλει καὶ πολλαχοῦ δηλωθείσην κατ' ὄνομα O (*et desin. usque ad* 694,6)   4 τὸν *om.* M   10 atque sanctissimi = ⟨καὶ ἁγιωτάτου⟩ *om.* MT   13 ἰωάννου] φωτίου M   17 καὶ *om.* M   18 τοῦ τὸν τόπον ἐπεχόντων T   ἅμα … πόρτου *om. Lat.*   24 τριμιθούντων] τριμυθούντων M

Conueniente quoque etiam sancto ac uniuersali concilio, quod ex imperiali sanctione congregatum est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est

Theodoro et Georgio reuerentissimis presbiteris et Iohanne reuerentissimo diacono, locum praesentantibus Agathonis sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae, et

Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo huius magnae Constantinopoleos nouae Romae et

Petro reuerentissimo presbitero monacho et uicario pontificalis sedis Alexandriae magnae ciuitatis et

Theophane uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et

Georgio relegioso presbitero monacho et apocrisiario Theodori uenerabilis loci seruatoris sedis Hierusolimorum

Iohanne episcopo Thesalonicensi

Theodoro reuerentissimo presbitero et loci seruatore Theodori reuerentissimi archiepiscopi Rauennantium

Iohanne episcopo ciuitatis Porti, Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insulae Cretae, Abundantio episcopo ciuitatis Paternae et Iohanne episcopo ciuitatis Regitanae locum repraesentantibus centum uiginti quinque uenerabilium episcoporum sancti concilii antiquae Romae, qui etiam per subscriptiones suas demonstrantur in suggestione, quae ab eis facta est ad Constantinum piissimum principem

Philalethae episcopo Caesariae Cappadociae

Theodoro episcopo Ephesi

Theodoro episcopo ciuitatis Tremithuntorum locum representante Epiphanii uenerabilis archiepiscopi insulae Cypriorum

Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae

Platone episcopo Ancirae Galatiae

Georgio episcopo Ciziceno

Marino episcopo Sardeorum

Petro episcopo Nicomediae

Photio episcopo Niceae

Iohanne episcopo Calcedonensi

Iohanne episcopo Sidensi

VPG

1 imperiali ac sanctione G sanctione] sactione V 2 hac] hanc P^1 urbe] urbae VP 3 reuerentissimo diacono] reuerentissimus diaconus PG 4 praesentantibus] repraesentantibus G πάπα = archiepiscopi 5 sanctissimo archiepiscopo] sanctissimus archiepiscopus P 7 ἀρχιερατικοῦ = pontificalis (praesularis?) 9 theophane] theophanae P^2 stephane G sanctissimo] sanctissimis P^1 antiochiae] anthiochiae V 10 relegioso] religioso G uenerabilis] uenerabili G 11 hierusolimorum] iherosolimorum G 12 thesalonicensi] thesalonicense G 13 loci] lici V seruatore] seruatoris G theodori] theodoro VG theodorus P reuerentissimi archiepiscopi] reuerentissimo archiepiscopo G 15 porti] portae G gortinae] gortunae P gostunae G 17 centum uiginti quinque] CXXV V centum XXV G 18 per *om.* G suggestione] sugestione V 20 philalethae] philaletae VG caesariae] cessariae P cappadociae] capadociae G 21–22 ephesi ... episcopo *om.* G 22 tremithuntorum] tremithumtorum P tremituntorum G representante] representantibus G epiphanii] ephiphanii P^1 23 cypriorum] cypbrum G 24 heracliae] haeracliae P thraciae] traciae V thrae P 25 platone] phatonae P platonae G ancirae] ancira V ancs P 26 ciziceno] cizici V ciziciceno P 27 sardeorum] sardiae G 29 photio] potio V^1 30 episcopo *om.* V calcedonensi] chal P

Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀμασείας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων
Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν
Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως
Ἰωάννου ἐπισκόπου Πισινούντων
Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας
Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας
Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτης, ἐπέχοντος τὸν τόπον Παύλου ἐπισκόπου τοῦ Ἰκονίου
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης
Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ
Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου
Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀναζάρβου
Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης
Θεοδώρου ἐπισκόπου Πομπηϊουπόλεως
Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντουπόλεως Ἰσαυρίας
Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου
Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Κοτράδων
Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαίτων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἡρακλειουπόλεως ἤτοι Πιδαχθόης
Πέτρου ἐπισκόπου Μεσημβρίας

MT

---

1 ἀμασείας] ἀμασίας T   2 μελιτηνῆς] μελιτήνης T   11 τοῦ ἐπισκόπου M   20 βυζίης] βιζύης T
25 σηλυβρίας] σιλυβρίας T   29 εὐχαίτων] εὐχαιτῶν M

Iohanne episcopo Am⟨a⟩siae
Theodoro episcopo Melitenae
Iustino episcopo Tyanorum
Alipio episcopo Gangrensi
Cypriano episcopo Claudiopolitano
Iohanne episcopo Pis⟨i⟩n⟨u⟩ntorum
Polieucto episcopo Mirorum Lyciae
Theodoro episcopo Stauropolitano Cariae
Tiberio episcopo Laodiciae Phrigiae
Cosma episcopo Synna⟨d⟩orum
Constantino episcopo Baratae locum exhibente Pauli episcopi Iconii
Stephano episcopo Antiochiae Pisidiae
Iohanne episcopo Pergensi
Theopempto episcopo Iustinianupoleos siue Mucissi
Hisidoro episcopo Rodi
Sisinnio episcopo Hierapolitano Phrigiae
Theodoro episcopo Tharsensis
Stephano episcopo Ana⟨zarb⟩ensi
Macrobio episcopo Seleuciae Hisauriae
Georgio episcopo Biziae Tracensis
Theodoro episcopo Pompeiopolitano
Zacharia episcopo Leontopolitano Hisauriae
Gregorio episcopo Mitilinensi
Georgio episcopo Mileti
Sergio episcopo Sylimbriae
Andrea episcopo Metymnensi
Theognio episcopo Ciensi
Alexandro episcopo Cotradorum
Epiphanio episcopo Euchaitorum
Iohanne episcopo Heracliae Ponti siue Pidacto[r]es
Petro episcopo Mesembriae

VPG

1 ἀμασείας = am⟨a⟩siae] amesiae VP amaesiae G 2 theodoro] theodorus P 4 alipio] alippio G gangrensi] grangorum VP 6 πισινούντων = pis⟨i⟩n⟨u⟩ntorum] pisnantorum VPG 7 polieucto] poleucto P mirorum] myrorum P lyciae] liciae G 9 tiberio] tyberio G phrigiae] phrygiae P 10 synna⟨d⟩orum] synnatorum VPG 11 baratae episcopo G exhibente] exhibentes VG exibentes P pauli] paulo V 12 antiochiae] anthiociae V anthiochiae G 14 iustinianupoleos] iustinianopoleos G 15 hisidoro] isidoro P isydoro G rodi] rodis VG 16 phrigiae] phrygie P 17 tharsensis] tarsensis G 18 ana⟨zarb⟩ensi] anasbazensi VPG 19 seleuciae] seleutiae PG hisauriae] hysauriae G 20 georgio] georgius P 21 theodoro] theodorus P 22 zacharia] zacharie V^{1}P hisauriae] hysauriae G 23 gregorio] georgio V 25 sylimbriae] silimbriae V 26 metymnensi] metimnensi VP^1 metymnemsi G 27 theognio] thognio V ciensi] ciesi V 28 cotradorum] cotrodorum VP 29 euchaitorum] euchatorum G 30 heracliae] hecliae V πιδαχθόης = pidacto[r]es] pidactores VP pydactores G

Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θρᾴκης
Ἰωάννου ἐπισκόπου Στόβων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν
Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Ἄργους
Θεοδοσίου ἐπισκόπου Λακεδαιμονίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσσης
⟨Θεοδώρου⟩ ἐπισκόπου τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν
Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἀκελετζινῆς ἤτοι Ἰουστινιανουπόλεως τῆς μεγάλης Ἀρμενίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Δαρανάλεως ἤτοι τοῦ Καμάχων
Ζωΐτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως Ἀσίας ἤτοι Διὸς ἱεροῦ
Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Μασταύρων
Πατρικίου ἐπισκόπου Μαγνησίας
Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀνέων
Σισινίου ἐπισκόπου Νύσων
Στρατονίκου ἐπισκόπου Σόλων καὶ Τύχωνος ἐπισκόπου τοῦ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
Ῥηγίνου ἐπισκόπου τοῦ Πανίου
Μαρτυρίου ἐπισκόπου Ἰουλιουπόλεως Γαλατίας
Μιχαὴλ ἐπισκόπου Ἀσπόνης
Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
Στεφάνου ἐπισκόπου Βηρινουπόλεως
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου
Γεωργίου ἐπισκόπου Ποιμανηνοῦ
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως
Κυρίκου ἐπισκόπου Ἁδριανείας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Φιλαδελφείας

MT

4 τοῦ *om.* M 7 theodoro = ⟨θεοδῶρου⟩] ἰωάννου MT 8 καμουλιανῶν] καμουλιάνων T 9 ἀκελετζινῆς] μελετζινῆς M ἐκελενζινῆς T 11 ζωΐτου] ζωϊτοῦ M 13 μασταύρων] σταυρῶν M 14 μαγνησίας] μαγνισίας T 15 ὑπαίπων] ὑπέπων T 17 νύσων] νυσῶν M 18 στρατονίκου] στρατωνίκου T 21 καντάνου] καντανοῦ M 29 ποιμανηνοῦ] πημανινοῦ T 31 κυρίκου] κυριακοῦ M κηρύκου T ἁδριανείας] ἁδρινίας T

Petro episcopo Sozopolitano Thraciae
Iohanne episcopo Stoborum
Iohanne episcopo Athen[at]orum
Iohanne episcopo Argorum
Theodosio episcopo Lacedemoniensi
Iohanne episcopo Niseno
Theodoro episcopo Imperialium Thermarum
Georgio episcopo Camulianorum
Theodoro episcopo Acele[u]zinensi siue Iustinianupolitano magnae Armeniae
Georgio episcopo Daranaliensis siue Chamachorum
Zoito episcopo Christopolitano Asiae siue Dio⟨s⟩ ierensi
Theodoro episcopo Pergameno
Theodoro episcopo Mastaurorum
Patricio episcopo Magnisiae
Antonio episcopo Hypeporum
Iohanne episcopo Aneorum
Sisinnio episcopo Nysorum
Stra⟨to⟩nico episcopo Solonensi et Thichone episcopo Citiense, utri[u]sque de sinodo exsistentibus Christo dilectae Cypriorum insulae
Iohanne episcopo Lappeno
Gregorio episcopo Cantano
Regino episcopo Paniensi
Martyrio episcopo I⟨u⟩liopolitano Galatiae
Michahele episcopo Asponensi
Platone episcopo Cinnensi
Genesio episcopo Anastasiopolitano
Stephano episcopo Uerinopolitano
Andrea episcopo M⟨n⟩izeno
Georgio episcopo P⟨oi⟩manino
Iohanne episcopo Militopolitano
Cyrico episcopo Hadrianensi
Iohanne episcopo Philadelphiae

VPG

1 thraciae] traciae V thrciae G 3 athen[at]orum] athenathorum V athenatorum PG 7 theodoro] theodori VP 9 theodoro] theodori VP ἀκελετζινῆς = acele[u]zinensi] aceleuzinensi VP aceleuchinensi G armeniae] armaniae P 10 daranaliensis] darnaliensis V darali.ensis P^1 *ras.* darienaliniensis G 11 asiae] asyae G dio⟨s⟩ ierensi] dionerensi V diofierensi PG 12 pergameno] pergamento G 14 patricio] paritio P^1 patritio P^2 15 antonio] antonino VP 16 aneorum] anaeorum G 17 sisinnio] sisinio P nysorum] nisorum V 18 stra⟨to⟩nico] stranico VPG et thichone] et thicone V euthycone P^1 euthychone P^2 euthichone G citiense] cithyense G utri[u]sque] utriusque VPG sinodo] synodo G 19 exsistentibus] existentibus G cypriorum] cyprorum G 21 cantano] cantino V 23 martyrio] martirio G i⟨u⟩liopolitano] iliopolitano V illiopolitano PG galatiae] galaciae V 24 michahele] mihahele V 25 cinnensi] cynnensi G 28 m⟨n⟩izeno] mizeno V myzeno P nyzeno G 29 ποιμανηνοῦ = p⟨oi⟩manino] pymanino VPG 30 episcopo *om.* G 31 hadrianensi] adrianensi P

Ἀνδρέου ἐπισκόπου Σιλάνδου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίτων
Θεοδότου ἐπισκόπου Δάλδης
Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραινέτου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀδριανῶν
Γεωργίου ἐπισκόπου τοῦ Γάλλου
Σισινίου ἐπισκόπου Βασιλινουπόλεως
Πολυχρονίου ἐπισκόπου Θεουπόλεως ἤτοι Προύσης
Ἀναστασίου ἐπισκόπου Θεοτοκιανῶν ἤτοι Ἀπολλωνιάδος
Θεοδώρου ἐπισκόπου Καισαρείας Βιθυνίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
Μηνᾶ ἐπισκόπου Καραλίας Παμφυλίας
Κοσμᾶ ἐπισκόπου Μαναύων
Νικήτα ἐπισκόπου τοῦ Κορακησίου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης Ἀρμενίας
Καλλινίκου ἐπισκόπου Κολωνείας 〈Ἀρμενίας〉
Τιβερίου ἐπισκόπου Ἀμισ〈σ〉οῦ
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀνδράπων
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰβόρων
Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης
Γρηγορίου ἐπισκόπου Ἄρκης
Ἰωάννου ἐπισκόπου Φαυστινουπόλεως
Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνουπόλεως
Φωκᾶ ἐπισκόπου Δαδίβρων
Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἁδριανουπόλεως
Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατίας
Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
Ἀναστασίου ἐπισκόπου Πολεμωνίου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Κομάνων

MT

---

1 σιλάνδου] σιλανδοῦ M 7 γάλλου] γάλου T 13 καραλίας παμφυλίας] καραλλίας παμφιλίας T 14 μαναύων] μανάνων M μανούων T 17 armeniae = 〈ἀρμενίας〉 *om.* MT 18 ἀμισ〈σ〉οῦ] ἀμινσοῦ M ἀμίσου T 20 ἰβόρων] ἰβώρης M 21 σινώπης] σινόπης T 24 ἰουνουπόλεως] ἰωνουπόλεως M 25 φωκᾶ] φωτίου M δαδίβρων] δαδύβρων T 31 πολεμωνίου] πολεμονίου T

Andrea episcopo Silandi
Iohanne episcopo Sitorum
Theodoto episcopo Dalden[en]o
Iohanne episcopo Dascilino
Theodoro episcopo Prenetino
Iohanne episcopo Adrianorum
Georgio episcopo Galli
Sisinnio episcopo Uasilinopolitano
Polichronio episcopo Theopolitano siue Pruseno
Anastasio episcopo Theotocianorum siue Apoloni⟨a⟩dis
Theodoro episcopo Cesariae Bytiniae
Theodoro episcopo Iustinianupoletano Gordi
Mena episcopo Caraliae Pamphiliae
Cosma episcopo Managorum
Niceta episcopo Coracisiano
Theodoro episcopo Berisses Armeniae
Callinico episcopo Coloniae Armeniae
Tiberio episcopo Amiseno
Iohanne episcopo Andraporum
Theodoro episcopo Hiborum
Sergio episcopo Sinopeno
Gregorio episcopo Arces
Iohanne episcopo Faustinopolitano
Georgio episcopo Iunopolitano
Phoca episcopo Dadibrorum
Platone episcopo Hadrianopolitano
Georgio episcopo ⟨C⟩ratiae
Dometio episcopo Plusiados
Stephano episcopo Heracliae Ponti
Longino episcopo Tieno
Anastasio episcopo Polemoniensi
Iohanne episcopo Comanorum

VPG

2 sitorum] scitorum P[1] sytorum G 3 δάλδης = dalden[en]o] daldeneno VPG 4 dascilino] discilino G 5 prenetino *om.* G 6 adrianorum] hadrianorum G 8 uasilinopolitano] basilinopolitano P 9 polichronio] policronio G pruseno] proseno P[1] 10 anastasio] anastasiu V[1] theotocianorum] theodocianorum P ἀπολλωνιάδος = apoloni⟨a⟩dis] apolonidis VG apol.nitis P[1] *ras.* apolinitis P[2] 11 cesariae] cessariae VP bytiniae] uytiniae PG 12 iustinianupoletano] iustinianupoleos V iustinianupoleotanos PG 14 managorum] magnagorum V[1] 18 tiberio] tyberio VG 19 iohanne] iohannu P[1] 20 theodoro] theodorus P hiborum] hyborum G 22 arces] artes G 25 dadibrorum] dadybrorum P dalibrorum G 26 hadrianopolitano] adrianopolitano V 27 ⟨c⟩ratiae] traciae V thraciae PG 28 plusiados] plusiadis VP 29 heracliae] haeracliae P 30 tieno] tyeno G 31 polemoniensi] polemoliensi V

Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Κερασούντων
Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
Θεοδώρου ἐπισκόπου τοῦ Ἀμορίου
Ζιμάρχου ἐπισκόπου Σιδύμων
Γεωργίου ἐπισκόπου Οἰνιάνδων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων
Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Μύνδου
Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλούζων
Κυρίκου ἐπισκόπου Ἀγκυροσυνάου
Πέτρου ἐπισκόπου Ἀππίας
Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακολίας
Δομετίου ἐπισκόπου Πρυμνισσοῦ
Θεοδοσίου ἐπισκόπου Ψιβήλων
Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Πισιδίας
Μαρίνου ἐπισκόπου τοῦ Φιλομηλίου
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Τιμβριάδων
Πλάτωνος ἐπισκόπου Μαγίδων
Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τοῦ Συλλέου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ
Θεοδώρου ἐπισκόπου Δοάρων
Γεωργίου ἐπισκόπου Κῴου
Γεωργίου ἐπισκόπου Χίου
Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου
Γεωργίου ἐπισκόπου Ναξίας
Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου
Εὐτυχίου ἐπισκόπου Μήλου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωρύκου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀδάνων
Γεωργίου ἐπισκόπου Φλαβιάδος
Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης

MT

4 ζιμάρχου] ζημάρχου T 5 οἰνιάνδων] οἰνιάδων M 7 τοῦ *om.* M μύνδου] μίνδου T 8 ἰλούζων] ἰλάζων T 9 κυρίκου] κυριακοῦ M ἀγκυροσυνάου] ἀγκυρασυνάου T[1] 11 νακολίας] νακολείας M 12 πρυμνισσοῦ] πρυμνήσου T 14 πισιδίας] πισιδείας T 15 τοῦ φιλομηλίου] φιλομιλίου M 16 τιμβριάδων] τιβριάδων T 17 μαγίδων] μαγύδων MT 18 συλλέου] ἀλλαίου M συλέου T 19 *ναζιανζοῦ*] *νανζιανζοῦ* T 27 κωρύκου] κορύκων M κορύκου T 29 φλαβιάδος] φλαμιάδος M 30 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως M

Theophilacto episcopo Cerasuntorum
Solomone episcopo Clanei
Theodoro episcopo Am⟨o⟩rino
Z⟨imarcho⟩ episcopo Sidimorum
Georgio episcopo ⟨O⟩en⟨i⟩andorum
Iohanne episcopo Erizorum
Iohanne episcopo Myndi
Patricio episcopo Hil⟨u⟩zorum
Cyrico episcopo Ancyrosynano
Petro episcopo Appiae
Alexandro episcopo Nacoliae
Dometio episcopo Primneseno
Theodo⟨s⟩io episcopo P[er]sibilorum
Paulo episcopo Sozopolitano Pisidiae
Marino episcopo Philomileno
Constantino episcopo Timbriadorum
Platone episcopo Magidorum
Plusiano episcopo Silleno
Theodoro episcopo Nazianzeno
Theodoro episcopo D⟨o⟩arorum
Georgio episcopo Coensi
Georgio episcopo Chiensi
Stephano episcopo Pario
Georgio episcopo Naxiae
Demetrio episcopo Tinensi[m]
Eutichio episcopo Melensi
Iohanne episcopo C⟨o⟩rici
Iohanne episcopo A[n]danorum
Georgio episcopo Flauiadis
Eulalio episcopo Zinonupolitano
Constantino episcopo Dalisandi
Theodoro episcopo Olbes

VPG

---

1 theophilacto] theophylacto P episcopo *om.* G 2 solomone] salomone V 3 theodoro] theodorus P am⟨o⟩rino] amarino VPG 4 ζιμάρχου = z⟨imarcho⟩] zacharia VPG sidimorum] sydymorum P sydynorum G 5 οἰνιάνδων = ⟨o⟩en⟨i⟩andorum] cenoandorum VPG 7 myndi] mindi G 8 hil⟨u⟩zorum] hilozorum V hilizorum P hylyzorum G 9 ancyrosynano] ancirosinano V ancirosynano G 12 primneseno] prymneseno P 13 theodo⟨s⟩io] theodor V theodori P[1] theodoro P[2] theodorio G ψιβίλων = p[er]sibilorum] persibilorum VPG 14 pisidiae] pyssidiae G 15 philomileno] phylomileno V 16 timbriadorum] tymbriadorum V timbriandorum G 18 silleno] sileno G 19 episcopo *om.* PG nazianzeno] nazyanzeno V nazianteno G 20 d⟨o⟩arorum] duarorum VPG 22 chiensi] chyensi G 24 naxiae] naziae G 25 τίνου = tinensi[m]] tinensim VP tynensim G 26 eutichio] euthicio P euthichio G melensi] melemsi G 27 κορύκων = c⟨o⟩rici] cyrici VG cyrisi P 27–28 adanorum – corici V[1]PG *transp.* 28 ἀδάνων = a[n]danorum] andanorum VPG 30 zinonupolitano] zynonupolitano V

Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ

Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Θεόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου εἶπε·

Διδάσκομεν τοὺς ἐνδοξοτάτους ὑμᾶς καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ὑμῶν σύνοδον, ὡς Κωνσταντῖνος λέγων ἑαυτὸν εἶναι πρεσβύτερον τῆς ἐν Ἀπαμείᾳ οὔσης ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας τῆς δευτέρας τῶν Σύρων ἐπαρχίας πρὸ βήλου ἔστηκε καὶ δέεται εἰσόδου τυχεῖν, ἐφ' ᾧ ἀναδιδάξαι τὴν ἁγίαν ὑμῶν σύνοδον τινὰ συντείνοντα εἰς τὴν παροῦσαν δογματικὴν κίνησιν, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Εἰσίτω ὁ μνημονευθεὶς εὐλαβέστατος πρεσβύτερος.

Καὶ εἰσῆλθεν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ὁ ἑστὼς εὐλαβέστατος Κωνσταντῖνος τὰ οἰκεῖα γνωρίσματα λεγέτω καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν παραγέγονε.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε·

Κωνσταντῖνος λέγομαι, πρεσβύτερός εἰμι τῆς ἐν Ἀπαμείᾳ οὔσης ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας τῆς δευτέρας τῶν Σύρων ἐπαρχίας, χειροτονηθεὶς ὑπὸ Ἀβραμίου ἐπισκόπου Ἀρεθούσης, ἦλθον πρὸς τὴν ἁγίαν ὑμῶν σύνοδον, ἐφ' ᾧ ἀναδιδάξαι ὑμᾶς, ὅτι, ἐὰν εἰσηκούσθην, ἃ ἐπάθομεν ἐφέτος, οὐκ εἴχομεν παθεῖν, τουτέστιν εἴ τι ἐπάθομεν εἰς τὸν πόλεμον Βουλγαρίας.

MTO(6)

6 *inc.* O (*cf.* 684,2) τε] δὲ O 7 τοῦ τρούλλου *om.* O 10 πριμμικήριος] πριμμικίριος T 12–15 ὡς ... σύνοδον *om.* O 13–14 ἐν ... τῆς *om.* M 15 συντείνοντα] συντείνυντα O 23 κωνσταντῖνος ... εἶπε *om.* M 24 ἀπαμείᾳ] ἀπαμίᾳ T 24–25 ἀρεθούσης καὶ ἦλθον M 27 ἐπάθομεν[1]] ἐπάθαμεν O ἐπάθομεν[2]] ἐπάθαμεν TO

Georgio relegioso presbitero et monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam

Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, quod cognominatur Domus Arsiciae, quod situm est similiter apud antiquam Romam.

Residentibus quoque gloriosissimis patriciis et consulibus omnibusque uenerabilibus et deo amabilibus episcopis iuxta ordinem in eodem secretario ⟨Trulli⟩, praepositis in medio sanctis atque inmaculatis Christi dei nostri euangeliis, Theodorus deo amabilis diaconus huius sanctissimae ⟨dei catholicae atque apostolicae⟩ magnae ecclesiae et primicerius deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi huius a deo conseruandae regiae urbis dixit:

Edocemus uestram gloriam et sanctum ac uniuersale uestrum concilium, quod Constantinus, qui se dicit esse presbiterum sanctae dei ecclesiae, quae est in Apamia[e] secundae Syrorum prouinciae, prae uelo assistit rogans ingressum adipisci, quatenus instruat uestrum sanctum concilium quaedam quae ad praesentem dogmaticam pertinet motionem, et suggerimus iuxta quod placuerit.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Introeat memoratus Constantinus relegiosus praesbiter.

Et ingressus est.

Sancta synodus dixit:

Constantinus relegiosus qui astat sui cognitionem edicat et causam ob quam aduenit.

Constantinus relegiosus dixit:

Constantinus dicor, presbiter sum sanctissimae dei Apamiensis ecclesiae secundae Syrorum prouinciae, ordinatus ab Abrahamio episcopo Arethusio, ueni ad sanctum uestrum concilium, ut instruam uos, quia, si auditus essem, quae passi sumus hoc anno, non habuimus perpeti, hoc est quod passi sumus in proelio ⟨Bulgariae⟩. uolui

---

VPG CR(6) MNL(6)

---

1 relegioso] religioso G 3 conone] canone G 4 ἀρσικίας = arsiciae] arsitiae V arsitia G apud] daapud G^{1} 6 resedentibus CR (*inc. et* MNL) quoque] quidem V quod P *om.* G^{1} gloriosissimis patriciis] glorioso patriis P et consulibus] exconsulibus V et exconsulibus PG exconsolibus C et consuli R omnibusque] omnibus G 7 iuxta] iuxa G^{1} secretario] secreto VP τοῦ τρούλλου = ⟨trulli⟩ *om.* VPG CR MNL 8 atque] adque P inmaculatis] immaculatis ML euangeliis] euuangeliis G 9 diaconus] dyaconus R diacono N τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς = ⟨dei catholicae atque apostolicae⟩ *om.* VPG CR MNL magnae dei ecclesiae MNL 10 georgii] georgius N 12 edocemus] et docemus N uestrum V^{2} *add.* 13 dicit] dicat N presbiterum] praesbiterum P apamia[e]] apamiae VPG CR MNL secundae] secundo CR sede L 14 syrorum] sirorum M assistit] asistit C^{1}G adsistit C^{2} NL adipisci] adepisci C 15 concilium] conlium C^{1} dogmaticam] dommaticam P pertinet] pertenet C pertinent L motionem] commotionem L 16 iuxta] ad G iux N 17 gloriosissimi] gloriosi P gloriosismi R 18 relegiosus] religiosus RG MNL praesbiter] pbt V CR MNL 20 synodus] sinodus P C M 21 relegiosus] religiosus RG MNL qui astat] qui stat VG (!) qui adstat C M qui asstat N cognitionem] cognicionem P causam] cusam C^{1} aduenit] obuenit VPG (!) 22 relegiosus] religiosus G MNL 23 dicor *om.* N sum] sume dei L apamiensis] apimiensis VPG ecclesiae] aecclesiae G N 24 syrorum] sysorum P (!) prouinciae] prouintiae V N ordinatus] ordenatus C abrahamio] abranio G abramio MN arethusio] aretusio C aretuso G sanctum] secundum L 25 instruam uos] instruamus N passi] passe V apassi NL sumus] sunt VPG CR NL 26 habuimus] habemus CR proelio] prelio VG R MNL βουλγαρίας = ⟨bulgariae⟩ *om.* VPG CR MNL

ἠθέλησα γὰρ ἀπὸ ἀρχῆς εἰσελθεῖν εἰς τὴν σύνοδον καὶ παρακαλέσαι, ἵνα γένηται εἰρήνη, ἵνα τί ποτε ἑνωτικὸν γένηται εἰς μέσον, καὶ μηδὲ ἐκεῖνοι θλίβωνται μηδὲ ἐκεῖνοι, τουτέστιν οἱ λέγοντες ἓν θέλημα καὶ οἱ λέγοντες δύο θελήματα. καὶ ἀπῆλθον ἐγγὺς τοῦ πατρικίου Θεοδώρου τοῦ στρατηγοῦ καὶ παρεκάλησα αὐτόν, ἵνα αὐτὸς λαλήσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ εἰς τὴν σύνοδον, ἵνα γένηται ἀγάπη καὶ εἰρήνη, ὅτι εἰρήνην καὶ ἀγάπην πλέον ὅλων *ἀγαπᾷ ὁ θεός*. καὶ ἄρτι, ἐὰν κελεύητε, ἵνα, ὃ δέδωκέ μοι ὁ θεὸς περὶ πίστεως, γράψω Συριστὶ καὶ ἑρμηνεύεται Γραικιστί.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Καθὼς τὰ οἰκεῖα γνωρίσματα ἐδήλωσας ἡμῖν Γραικιστί, ὡσαύτως καὶ τὰ τῆς πίστεώς σου ὑπαγόρευσον.

Κωνσταντῖνος πρεσβύτερος εἶπε·

Διωρίαν, ⟨δέσποτα,⟩ λάβω ἡμερῶν ἓξ καὶ γράφω καθ' ἑαυτὸν τὴν πίστιν μου καὶ φέρω αὐτὴν πρὸς τὴν ἁγίαν ὑμῶν σύνοδον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Κατὰ πρότασίν σου παρεγένου πρὸς ἡμᾶς ὀφείλων τὰ τῆς πίστεώς σου εἰπεῖν· τῶν ἀναγκαίων οὖν καθέστηκε παραχρῆμα τὰ τῆς πίστεώς σου ἐξειπεῖν ἡμῖν καὶ τὸν τρόπον, οὗπερ εἶπας, γενέσθαι ἑνωτικοῦ.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν·

Ἐγὼ δύο φύσεις λέγω, ὥσπερ ἐρρέθη ἐν Χαλκηδόνι, καὶ δύο ἰδιώματα, καὶ περὶ ἐνεργείας μάχην οὐκ ἔχω, ἐὰν ὡς ἰδιώματα λέγετε αὐτά· θέλημα δὲ ἓν λέγω τοῦ προσώπου τοῦ θεοῦ λόγου ⟨τῆς ὑποστάσεως. ἐὰν γὰρ βούλησθε ἐξειπεῖν τὴν ἀλήθειαν καλῶς, τί ἐστιν ὑπόστασις, οὐκ οἶδα, θέλημα δὲ λέγω εἶναι τοῦ προσώπου τοῦ θεοῦ λόγου⟩ καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν· πατὴρ γὰρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα ἕν ἐστι θέλημα.

---

6 cf. Ps. 83,12

MTO

2 μηδὲ[1]] μὴ T 3 ἐγγὺς] ἐνγὺς O 6 κελεύητε] κελεύετε T κελεύηται O 7 καὶ *om.* O γραικιστί] συριστί M 12 διωρίαν] διορίαν T domini = ⟨δέσποτα,⟩ *om.* MTO ἑαυτὸν] ἐμαυτὸν? 15 πρότασίν] πρόθεσίν M σου *om.* M 20 λέγετε] λέγητε M[1]T τοῦ[2] *om.* M 21 – 22 ⟨τῆς ... λόγου⟩ MT *lac., om.* O (*cf.* 702,10 – 12) 23 καὶ[1] *om.* M

enim ⟨ab exordio⟩ ingredi in synodo et rogare, ut pax fieret, quatenus aliquod ENOTICUM, id est adunatorium, fieret in medio, ⟨et⟩ neque illi neque illi contristarentur, hoc est qui dicunt unam uoluntatem et qui dicunt duas uoluntates. et profectus sum ad Theodorum patricium strategum et rogaui eum, quatenus ipse pro me loqueretur ad sinodum, ut fieret caritas et pax, quia pacem et caritatem plus omnibus *diligit deus.* et nunc, si iubetis, ut, quod mihi dedit deus de fide, conscribam Syriatice et interpretetur Grece.

Sancta synodus dixit:

Quemammodum proprietatis indicia insinuasti nobis Grece, similiter et quae fidei tuae sunt dic t⟨u⟩.

Constantinus presbiter dixit:

Indutias, domini, accipiam sex dierum et scribo apud me fidem meam et defero eam ad sanctum uestrum concilium.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Iuxta propositionem tuam aduenisti ad nos, ut deberes quae fidei tuae sunt dicere; necessarium ergo exsistit, ut confestim quae fidei tuae sunt edicas nobis et modum ENOTICI, id est adunatorii, quod dixisti fieri.

Constantinus relegiosus presbiter dixit:

Ego duas naturas dico sicut dictum est in Chalcedona, et duas proprietates, et de operationibus contentionem non habeo, si[c]ut proprietates eas dicitis; uoluntatem uero unam dico personae dei uerbi ipsius subsistentiae. nam si uolueritis ediscere ueritatem bene, quid sit HYPOSTASIS, id est subsistentia Graece, nescio, uoluntatem uero dico esse personae dei uerbi et post incarnationem; pater quippe ⟨et⟩ filius et spiritus sanctus una est uoluntas.

VPG CR MNL

1 ἀπὸ ἀρχῆς = ⟨ab exordio⟩ *om.* VPG CR MNL in synodo ingredi G synodo] sinodo P C rogare] pare G^1 quatenus] quatinus G aliquod] aliquid L 2 adunatorium] adunatorum P^1 καὶ = ⟨et⟩] [ut] VPG CR MNL neque illi² *om.* R M qui] quod R 3 uoluntatem] uolontatem C uoluntates] uolontates C 4 patricium] patriarchium L strategum] stratecum C^1R quatenus] quatinus G loqueretur] loquaeretur N 5 sinodum] synodum G MNL diligit] dilegit C 6 quod] quid N mihi] michi G N deus dedit CR conscribam] scribam MNL syriatice] syriacae VG^1 syriaticae C M^1 8 synodus] sinodus P C^1 9 quemammodum] quemadmodum CRG MNL proprietatis] propriaetatis P^2 proprietas L indicia] inditia CR MN insinuasti] insinuatis M^1NL 10 ὑπαγόρευσον = dic t⟨u⟩] dicta VPG CR MNL 11 dixit *om.* L 12 indutias] inducias VPG C^1R ML apud] aput V 14 gloriosissimi] gloriosi L sanctum concilium] sancta synodus CR (sinodus C^1) 15 iuxta] iusta L deberes] deberis CR 16 necessarium enim ergo L^1 exsistit] existit PG MNL fidei] fi P^1 ENOTICI] ENODICI VPG 17 adunatorii] adunatorium MNL 18 relegiosus] religiosus RG MNL 19 chalcedona] calcedona C^1 MNL calchedona R calcedonia G de] duae V due P duorum G 20 operationibus] operationum G contentionem] contententionem L^1 habeo] habe P^1 babeo M^1N ἐὰν ὡς = si[c]ut] sicut VPG CR MNL proprietates] proprietatis V uoluntatem] uolontatem C uoluntate R uero] uera M^1 ueram NL 21 ipsius] unius N uolueritis] uoluerit VPG uolueretis CR ediscere] se discere VPG edicere R 22 HYPOSTASIS] YPOSTASSIS V IPOSTASIS P YPOSTASIS R YPOTASIS G subsistentia *om.* V graece] agrece M^1N nescio] necio G^1 nesio L^1 uoluntatem] uolontatem C 22–23 personae esse G 23 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CR MNL 24 uoluntas] uolontas C

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ ἓν θέλημα, ὅπερ λέγεις, τῆς θείας αὐτοῦ ὑπάρχει φύσεως ἢ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως;

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε·

Τῆς θεότητος λέγω εἶναι τὸ θέλημα.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶχε θέλησιν ἢ οὐχί;

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε·

Φυσικήν, ναί· εἶχε γὰρ αὐτὴν ἀπὸ γαστρὸς ἕως σταυροῦ, καὶ ἰδίωμα λέγω αὐτό, καὶ ἰδίωμά ἐστιν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Τί οὖν; ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην εἴασεν ὁ Χριστός;

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν·

Οὐκ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἀλλ' ἔμεινε μετὰ τοῦ αἵματος καὶ τῆς σαρκός, ὅτι οὐ χρῄζει οὐδὲ *φαγεῖν* οὐδὲ *πιεῖν* οὐδὲ *κοιμηθῆναι* οὐδὲ περιπατῆσαι.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Πρὸ τούτου ἔφησας, ὅτι ἓν θέλημα εἶχε τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ λόγου, καὶ μετὰ ταῦτα εἶπας, ὅτι φυσικὴν εἶχε θέλησιν ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ· ὅθεν κατὰ τοὺς σοὺς λόγους ἓν εἶχε προσωπικὸν θέλημα καὶ ἓν φυσικόν, καὶ πῶς σὺ ἓν θέλημα δοξάζεις ἐπὶ Χριστοῦ;

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν·

Ὁ Χριστὸς ἀφῆκε καὶ ἀπεδύσατο αὐτὸ μετὰ τοῦ αἵματος καὶ τῆς σαρκός.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ποῦ γὰρ ἔμεινεν ἡ σὰρξ καὶ τὸ αἷμα;

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν·

Ἀπεδύσατο αὐτό.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Τίς ἀπεδύσατο τὴν σάρκα;

---

15 cf. Joh. 21,13 cf. Joh. 4,7 cf. Mt. 8,24

9 cf. Maximus conf., disputatio c. Pyrrho, PG 91,300 C

MTO

3 φύσεως² *om.* O 4 εὐλαβέστατος πρεσβύτερος εἶπε M 9 ἕως τοῦ σταυροῦ O 13 ὁ εὐλαβέστατος *om.* O 14 ἔμεινε²] ἐνέμεινε M 15 οὐ] οὐδὲ M 17 ὅτι *om.* T 20 ὁ εὐλαβέστατος *om.* O 24 ὁ εὐλαβέστατος *om.* O

Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:

Ipsam unam uoluntatem, quam dicis in dispensatione incarnationis domini nostri Iesu Christi, diuinae eius naturae est an humanae eius naturae?

Constantinus relegiosus dixit:

Diuinitatis dico esse uoluntatem.

Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:

Humana natura domini nostri Iesu Christi habuit uoluntatem an non?

Constantinus relegiosus dixit:

Naturalem, etiam; habuit namque eam ab utero usque ad crucem, et proprietatem hanc dico, et proprietas est.

Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:

Quid ergo? ab ipsa cruce naturam humanam deseruit Christus?

Constantinus relegiosus dixit:

Non mansit cum eo humana uoluntas, sed mansit cum sanguine et carne, quia non indiget neque *comedere* neque *bibere* neque *dormire* neque ambulare.

Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:

Ante hoc effatus es, quod unam uoluntatem habuit persona dei uerbi, et post hoc dixisti, quia naturalem habuit uoluntatem humanitas eius; unde secundum sermones tuos unam habuit personalem uoluntatem et unam naturalem, et quomodo tu unam uoluntatem sentis in Christo?

Constantinus relegiosus dixit:

Christus deseruit et exuit eam cum carne et sanguine.

Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:

Ubi itaque remansit ipsa caro et sanguis?

Constantinus relegiosus dixit:

Exuit eam.

Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:

Qui⟨s⟩ exuit carnem?

VPG CR MNL

1 sancta synodus] sanctum concilium G synodus] sinodus P C^1 2 unam *om.* V L uoluntatem] uolontate C dispensatione in incarnationis N 4 relegiosus] piissimus R religiosus G MNL religiosus presbiter dixit G 5 uoluntatem] uolontatem C 6 sancta synodus] sanctum concilium VPG synodus] sinodus C^1 dixerunt *om.* N 7 iesu christi nostri P uoluntatem] uolontatem C 8 relegiosus] religiosus RG MN *om.* L 9 naturalem] naturale C namque] nanque L eam] ea VPG utero] utro VP 11 synodus] sinodus C^1 12 ab] ad MNL (!) ipsa cruce] ipsam crucem M 13 relegiosus] religiosus RG MNL 14 uoluntas] uolontas C sed] et L carne et sanguine G carne] carnae C 15 comedere] commedere MNL neque bibere *om.* N 16 sancta synodus] sanctum concilium VPG R synodus] sinodus C^1 17 effatus es] effactus est M^1 et factus es N uoluntatem] uolontatem C persona] personam N hoc *om.* G 18 uoluntatem] uolontatem C humanitas] humanitatis M 19 habuit unam VPG uoluntatem[1]] uolontatem C quomodo] comodo P quō R uoluntatem[2]] uolontatem C 21 relegiosus] religiosus RG MNL 22 christus] x̄p̄c̄ G (*ita saepe*) exuit] exiuit P eam] aeam N 23 synodus] sinodus P C^1 25 relegiosus *om.* G religiosus R MNL 26 exuit] exiuit P^1 27 iudices] iudicis P synodus] sinodus P C^1 28 τίς = qui⟨s⟩] qui VPG CR MNL exuit] exiuit P carnem] carne C

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν·

Ὁ Χριστός.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Καὶ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα συναπεδύσατο τῇ σαρκί;

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε·

Ναί, δέσποτα, τὴν θέλησιν ἐκείνην.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Μακάριος ὁ γενόμενος πατριάρχης Ἀντιοχείας οὕτως ἐπίστευσεν, ὡς σὺ λέγεις.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν·

Ναί, δέσποτα, ὡς ἐγὼ λέγω „ἓν θέλημα", οὕτως καὶ Μακάριος ἔλεγεν, οὕτως γὰρ καὶ ἤκουσα ἐξ αὐτοῦ.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Οὕτως φρονεῖς καὶ οὕτως ἐμμένεις μέχρι τέλους ἐν τῇ αὐτῇ δόξῃ;

Κωνσταντῖνος ⟨ὁ εὐλαβέστατος⟩ εἶπε·

Ναί, δέσποτα, οὕτως φρονῶ καὶ οὕτως πιστεύω, καὶ οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησεν·

Αὕτη ἡ δόξα τῶν Μανιχαίων ἐστίν· αὕτη ἡ πίστις Ἀπολιναρίου ἐστίν· ἀνάθεμα αὐτῷ μετὰ τῶν δογμάτων αὐτοῦ· τῷ νέῳ Μανιχαίῳ ἀνάθεμα· τῷ νέῳ Ἀπολιναρίῳ ἀνάθεμα· ἔξω βληθήτω ὁ Μανιχαῖος· πᾶσι τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα·

Καὶ μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι τὸν αὐτὸν Κωνσταντῖνον Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως εἶπεν·

Ἐγὼ καί τινες ὀλίγοι τῶν ὑπὸ τὸν κατ' ἐμὲ θρόνον ὁσιωτάτων ἐπισκόπων δι' οἰκονομίαν τινὰ παρακαλοῦμεν, ἵνα, εἰ τῶν ἐνδεχομένων ἐστίν, ὀνομαστὶ μὴ ἀναθεματισθῶσι τὰ πρόσωπα εἰς τὰς ἐκβοήσεις, τουτέστι Σέργιος, Πύρρος, Παῦλος καὶ Πέτρος.

MTO

1 ὁ εὐλαβέστατος *om.* O 5 ὁ εὐλαβέστατος *om.* O 8 ἐπίστευσεν] ἐπίστευεν M σὺ *om.* O 9 ὁ εὐλαβέστατος *om.* O 10 καὶ[1] *om.* O καὶ[2] *om.* M 13 ἐν τῇ αὐτῇ δόξῃ μέχρι τέλους M 14 relegiosus = ⟨ὁ εὐλαβέστατος⟩ *om.* MTO 19 – 20 πᾶσι ... ἀνάθεμα *om.* T 24 ὀλίγοι] ἐπίσκοποι O ὁσιωτάτων ἐπισκόπων] ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι T ὁσιώτατοι O 25 μὴ ἀναθεματισθῶσι ὀνομαστὶ O

Constantinus relegiosus dixit:
Christus.
Gloriosissimi iudices et sancta synodus dixerunt:
Et humanam uoluntatem simul exuit cum carne?
Constantinus relegiosus dixit:
Etiam, domini, uoluntatem illam.
Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:
Macarius, qui fuit patriarcha Antiochiae, sic credebat, ut tu dicis.
Constantinus relegiosus dixit:
Etiam, domini, sicut ego dico „unam uoluntatem“, ita et Macarius dicebat, sic namque et ex eo audiui.
Sancta synodus dixit:
Ita sentis et ita perseueras usque in finem in hac secta?
Constantinus relegiosus dixit:
Etiam, domini, sic sentio et sic credo, et non est possibile aliter.
Sancta synodus exclamauit:
Haec secta Manicheorum est! haec fides Apollinarii est! anathema illi cum dogmatibus suis! nouo Manicheo anathema! nouo Apollinario anathema! foras mittatur Manicheus! omnibus hereticis anathema!

Et postquam expulsus est idem Constantinus, Georgius sanctissimus archiepiscopus huius a deo conseruandae regiae urbis dixit:
Ego et quidam parui, qui sub sede mea sunt uenerabiles episcopi, propter dispensationem rogamus, ut, si possibile est, nominatim non anathementur personae in exclamationibus, id est Sergius, Pyrrus, Paulus et Petrus.

VPG CR MNL

---

1 relegiosus] religiosus G MNL 2 exuit eam christus L christus] spiritus VPG 3 synodus] sinodus P C^{1} 4 uoluntatem simul] uolontatem semul C 5 relegiosus] religiosus RG MNL 6 domini] domine M^{1} uoluntatem] uolontate C 8 macarius] macharius G M patriarcha antiochiae] patriharcha anthiochiae P 9 relegiosus] religiosus RG MNL 10–15 sicut ... domini M *repet.* uoluntatem] uolontatem C macarius] macharius G M^{1} macharas M^{2} macaras N 11 et *om.* G N 12 synodus] sinodus P C 13 hac] hanc VP ac C 14 relegiosus] religiosus RG MNL 15 sic^{2}] si P 16 synodus] sinodus P C^{1} 17 secta] sextam N apollinarii] apolinarii CR N apolonarii P^{1} apollonarii P^{2}G est^{2} *om.* C anathema] anathima C 18 $anathema^{1}$] anathima C apollinario] apollenario VP N apolinario CR apollonario M^{1} appollinario M^{2} 18–19 $anathema^{2}$] anathima C 19 foras] foris V^{1}P NL manicheus] ma.nicheus P *ras.* omnibus] omnibusque CR omibus G hereticis] aereticis P anathema] anathima C 21 postquam] poquam P^{1} idem *om.* VPG id est N 23 ego quidem et L sede mea] sede me R demea N uenerabiles] uenerabilis P^{1} N propter] prbi V (= presbiteri) p̄p̄ P R δι' οἰκονομίαν τινὰ = propter ⟨quandam⟩ dispensationem? 24 si] qui R *om.* MNL possibile] possibili VPG nominatim] nominatum P^{1} nomenatim C nomen a quibus R nominati N *om.* L non M *del.* anathementur] hanathamentur P anathimentur C anathematizentur R in exclamationibus] non ex inclamationibus N exclamationibus] exclamacionibus V 25 pyrrus] pyrrhus P phyrrus CRG

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε·

Τοὺς καθάπαξ κατακρίτους ἀποδειχθέντας καὶ κατὰ ἀπόφασιν ἡμετέραν ἤδη ἐκβληθέντας ἐκ τῶν ἱερῶν διπτύχων δέον καθέστηκε καὶ εἰς τὰς ἐκβοήσεις τούτους ὀνομαστὶ ἀναθεματισθῆναι.

Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως εἶπεν·

Ἐπειδὴ τοῦ πλήθους ἤτοι τῶν πολλῶν πανταχοῦ ἡ βουλὴ κρατεῖ, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὀνομαστὶ τὰ λεχθέντα πρόσωπα ἀναθεματισθῆναι.

Καὶ ἐξεβόησαν ἅπαντες·

Πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως· Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· ⟨εἰρηνοποιοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· Κωνσταντίνου νέου Θεοδοσίου πολλὰ τὰ ἔτη· Κωνσταντίνου νέου Μαρκιανοῦ πολλὰ τὰ ἔτη·⟩ Κωνσταντίνου νέου Ἰουστινιανοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· τοῦ φύλακος τῆς ὀρθοδοξίας πολλὰ τὰ ἔτη· τὸ στήριγμα τῶν ἐκκλησιῶν, κύριε, φύλαξον· τὸν φύλακα τῆς πίστεως, κύριε, περίσωσον· Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης πολλὰ τὰ ἔτη· Γεωργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πολλὰ τὰ ἔτη· Θεοφάνους πατριάρχου Ἀντιοχείας πολλὰ τὰ ἔτη· ὀρθοδόξου συνόδου πολλὰ τὰ ἔτη· ὀρθοδόξου συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη.

Θεοδώρῳ αἱρετικῷ τῷ Φαρανίτῃ ἀνάθεμα· Σεργίῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Κύρῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Ὁνωρίῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Πύρρῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Παύλῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Πέτρῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ καὶ Πολυχρονίῳ αἱρετικοῖς ἀνάθεμα· Ἀπεργίῳ τῷ Πέργης ἐπισκοπή-

---

21 cf. p. 686,13; cf. G. Kreuzer, Die Honoriusfrage ..., p. 91

MTO

---

5 βασιλίδος ταύτης πόλεως] μεγάλης πόλεως ταύτης O 7 ἀναθεματισθῆναι τὰ λεχθέντα πρόσωπα O 10 – 12 pacifico ... annos = ⟨εἰρηνοποιοῦ ... ἔτη⟩ *om.* MTO (*cf.* 696,21 – 22) 12 βασιλέως *om. Lat.* 13 – 14 κύριε φύλαξον *om.* T 14 πίστεως] ἐκκλησίας M 17 ὀρθοδόξου ... ἔτη *om.* M 19 πύρρῳ] κύρρω T 21 καί[1] *om.* M αἱρετικοῖς *om.* M

Sancta synodus dixit:

Eos, qui semel condemnabiles demonstrati sunt et secundum sententiam nostram iamdudum eiectos de sacris diptichis, oportunum exsistit etiam in exclamationibus hos nominatim anathemare.

Georgius sanctissimus archiepiscopus huius regiae ciuitatis dixit:

Quoniam multitudinis siue multorum ubique consilium obtinet, necessarium est nominatim memoratas personas anathemari.

Et exclamauerunt uniuersi:

Multos annos imperatori! Constantino magno imperatori multos annos! orthodoxo imperatori multos annos! pacifico imperatori multos annos! Constantino nouo Theodosio multos annos! Constantino nouo Marciano multos annos! Constantino nouo Iustiniano multos annos! conseruatori rectae fidei multos annos! firmamentum ecclesiarum, domine, custodi! conseruatorem fidei, domine, conserua! Agathoni papae Romano multos annos! Georgio patriarchae Constantinopoleos multos annos! Theophanio patriarchae Antiochiae multos annos! orthodoxo concilio multos annos! orthodoxo senatui multos annos!

Theodoro haeretico Pharanitano anathema! Sergio haeretico anathema! Cyro haeretico anathema! Honorio haeretico anathema! Pyrrho haeretico anathema! Paulo haeretico anathema! Petro haeretico anathema! Macario haeretico anathema! Stephano haeretico anathema! Polichronio haeretico anathema! Apergio Pergensi ⟨episcopo⟩ anathema! omnibus

---

VPG CR MNL

1 synodus] sinodus P C[1] 2 condemnabiles] condempnabiles RG L 3 eiectos] eiectis CR (eiecti sunt) eiecti M diptichis] dipticis CR MN dypticis G L exsistit] extitit VPG existit R MNL exclamationibus] exclamacionibus M 4 anathemare] anathimare C anathematizare R 6 consilium] concilium R obtinet] obtenet C optinet RG MNL 7 anathemari] anathimari C anathematizari R 8 et *om.* N exclamauerunt] clamauerunt C[1] 9 annos[2]] anos N 10 pacifico ... annos *om.* N annos[2] *om.* L 11 marciano] martiano MN 12 annos[2]] annus P 13 custodi] custodius R 14 agathoni] agatoni L papae] papa M[1] romano] romani N annos] annus P 15 patriarchae] patriarchi V patriarcha C constantinopoleos] constantinopolitano VPG constantinopoleus CR constantinopolis N constantinopoli L theophanio] theofanio C patriarchae[2]] patriarcha VP antiochiae] antioceno V antiocheno PG anthiochiae CR antiotiae M antiociae NL 16 annos[1] *om.* P orthodoxo senatui multos annos concilio orthodoxo G orthodoxo[2]] horthodoxo P 16–17 multos annos *om.* G 18 L *marg.*: nomina hereticorum qui anathematizati fuerunt haeretico[1]] heretico P[1]G C MN[1]L episcopo R anathema[1]] anathima C anathoma R haeretico[2]] haerico P[1] haeritico P[2] heretico CRG MNL anathema[2]] anathima C 19 haeretico[1]] heretico CG MNL anathema[1]] anathima C haeretico[2]] heretico CRG MNL anathema[2]] anathima C pyrrho] pyr..rho P *ras.* phyrro CG M pyrro R NL haeretico[3]] heretico CG MNL 20 anathema[1]] anathima C haeretico[1]] heretico CG MNL haeretico[2]] heretico CG MNL anathema[3]] anathima C 21 macario] macaro P macharo G macharrio M haeretico[1]] heretico CG MNL anathema[1]] anathima C stephano] sthephano G haeretico[2]] heretico CRG MNL anathema[2]] anathima C polichronio] polichonio P[1] polychronio C N policronio R polycronio ML 22 haeretico] heretico CRG MNL anathema[1]] anathima C apergio] apegio VPG pergensi] pargensi VPG ἐπισκοπήσαντι = ⟨episcopo⟩ *om.* VPG CR MNL anathema[2]] anathima C anathema[2] apegio omnibus G

σαντι ἀνάθεμα· ὅλοις τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα· πᾶσι τοῖς ἀντιποιουμένοις τῶν αἱρετικῶν ἀνάθεμα.

Αὔξοι ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν· ὀρθοδόξου καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου πολλὰ τὰ ἔτη·

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Λεγέτω ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, εἴ τι τῶν εἰς ἀκριβεστέραν κατάληψιν συντεινόντων ὑπολέλειπται τῆς παρούσης ἕνεκα ὑποθέσεως καὶ δέον ὑπάρχει πλείονος ἐρεύνης ἢ ζητήσεως ἐντὸς γενέσθαι τὴν ὑμῶν ἁγιότητα.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Ἀρκούντως μὲν ἔχει τὰ μέχρι τοῦ νῦν πραχθέντα τε καὶ διηγωνισμένα καὶ εἰς τὴν παροῦσαν δογματικὴν ζήτησιν συντείνοντα, καθ' ἑτέραν δὲ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος ὅρον τὸν τῇ ὀρθοδοξίᾳ συμβαίνοντα συνοδικῶς ψηφιούμεθα.

MTO

---

3 αὔξοι] αὔξει TO 10 μὲν *om.* M νῦν] παρόντος M 12 τὸν *om.* T

haereticis anathema! omnibus qui suffragantur haereticis anathema!

Augeatur fides Christianorum! orthodoxo et uniuersali concilio multos annos!

Gloriosissimi iudices dixerunt:

Edicat sanctum et uniuersale uestrum concilium, si quicquam de his, quae ad scrupulosiorem indagationem pertinent, relictum est super praesenti capitulo et debeat ampliorem scrutinationem et inquisitionem [circa] ⟨citra⟩ id adhibere sanctitas uestra.

Sancta synodus dixit:

Sufficienter quidem habet quaeque usque nunc gesta ac decertata sunt et ad praesentem dogmaticam inquisitionem intendunt. in sequenti uero inspiratione sancti et uiuifici spiritus definitionem rectae fidei conuenientem synodaliter statuemus.

ACTIO SEPTIMADECIMA

Definitio orthodoxae fidei facta in regia urbe temporibus piissimi ac tranquillissimi domini nostri Constantini magni uictoris imperatoris

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus a deo coronatis et tranquillissimis nostris dominis Flauiis Constantino quidem piissimo et a deo decreto magno imperatore perpetuo augusto anno XXVIII et post consulatum eius deo instructae mansuetudinis anno XIII Heraclio uero et Tyberio a deo conseruandis eius fratribus anno XXIII die XI mensis Septembrii indictionis decimae.

VPG CB(6)R MNL(10)

1 haereticis[1]] hereticis CRG MNL anathema[1]] anathima C haereticis[2]] hereticis CRG MNL anathema[2]] anathima C 2 augeatur] augitur C[1] augiatur C[2] christianorum] christi annorum PG orthodoxo] orthodoxorum VPG annos P[2] *add.* 4 edicat] et dicat L uniuersale] uniuersalem P M[1] si] sic N ad] a C[1] 4–5 scrupulosiorem] scrupulusiorem CR scrupuliorem M[1] scrupolosiorem N 5 indagationem] indagacionem G pertinent] pertinet C[1]R relictum] relectum CR MN relatum G rectum L praesenti] praesente CR 6 scrutinationem *inc.* B (*cf.* 627,13) scrutinationem] scruptinationem L et inquisitionem *om.* N inquisitionem] inquaesitionem C inquesitionem B inquisicionem G ἐντὸς = ⟨citra⟩] [circa] VPG CBR MNL 7 synodus] sinodus P CB 8 usque] sisque L ac gesta sunt decertata V ac] recta R hac NL decertata] decerta MN decreta L 9 inquisitionem] inquesitionem CB inquisicionem G sequenti] secuti CBR inspiratione] insperatione P inspiracione G inspiratio L uiuifici] uiuifi ēp̄s N 10 definitionem] diffinitionem R definicionem G definitione N synodaliter] sinodaliter CB 13 septima decima] XVII VG CBR 15 definitio] defenitio P definicio G diffinitio R urbe] ybe C 16 domini] domno V imperatoris et uictoris B 18 domini nostri et VPG dominatoris] dominathoris P et[2]] atque CBR 19 et] ac CBR tranquillissimis] serenissimis CBR dominis nostris G 20 imperatore] imperatori G principe CBR augusto et imperatore CBR 21 post consulatum eius] pat V pater P patri G consulatum] consolatum CBR deo instructae eius VPG heraclio] haeraclio P eracleo C heracleo BR et] atque CR adque B 22 tyberio] tiberio P B conseruandis] conseruandorum VPG XXIII] XXII B XI] XII B[1] 23 indictionis] indictione G decimae] X VG B decim P decima C

Praeposito sacratissimo sesso Constantini piissimi et Christo dilecti magni imperatoris in secretario diualis palatii, quod sic appellatur Trullus, et secundum iussionem eius a deo instructae tranquillitatis ex persona eius praesentibus atque ascultantibus

Cons⟨tantino⟩ gloriosissimo exconsule, patricio et curatore [diualis] imperialis domus Hormisde

Anastasio gloriosissimo exconsule, patricio et loci seruatore comitis imperialis excubiti

Polieucto gloriosissimo exconsule et

Petro gloriosissimo exconsule.

Conueniente quoque sancto atque uniuersali concilio, quod secundum imperiale decretum congregatum est in hanc a deo custoditam regiam urbem, hoc est

Theodoro et Georgio deo amabilibus presbiteris et Iohanne reuerentissimo diacono locum gerentibus Agathonis sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae atque

Georgio uenerabili ac beatissimo archiepiscopo a deo custoditae huius regiae urbis Constantinopolitanae nouae Romae et

Petro deo amabili presbitero et monacho et locum gerente praesularis sedis Alexandrinae magnae ciuitatis atque

Theophanio uenerabili ⟨atque sanctissimo⟩ archiepiscopo Theupoleos Antiochiae et

Georgio deo amabili abbate presbitero et apocrisiario Theodori uenerabilis presbiteri locum gerentis sedis Hierusolimitanae

Iohanne episcopo Thesalonicense

Theodoro episcopo Tremithuntorum, locum gerente Epiphanii uenerabilis archiepiscopi Constantiae Cypri

Theodoro deo amabili presbitero et locum gerente Theodori deo amabilis archiepiscopi Rauennatis

Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Stephano episcopo Chorintheo, Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insulae Cretae, Abundantio episcopo ciuitatis Paternensis et Iohanne episcopo ciuitatis Regitanae locum gerentibus simul cum Iohanne deo amabili episcopo Portuensis sanctissimi concilii centum uiginti quinque reuerentissimorum episcoporum antiquae Romae, qui et per proprias subscriptiones designantur in suggestione, quae ab ipsis facta est ad piissimum imperatorem Constantinum

---

VPG

1 CBR *desin. usque* 711,26 sesso] sessu G sesso et constantini VP constantini] constantino P 2 diualis] dibalis P palatii] palacii VG 3 ascultantibus] auscultantibus G (?) 4 cons⟨tantino⟩] cons V consunt P *om.* G gloriosissimo] georgio VP glorioso G [diualis]] dibalis P 6 anastasio] anasthasio V excubiti] excuuiti G 8 gloriosissimo] geor VP glorioso G 10 atque] acque P 12 iohanne] iohannes P[1] 13 agathonis] agatonis G ac] hac P 14 archiepiscopo] archeepiscopo V 17 ciuitatis atque] ciuitate adquae P 18 uenerabili] uenerabis P ⟨atque sanctissimo⟩ *om.* VPG theupoleos] theopoleos G antiochiae] anthiociae P 19 amabili] amabilis P apocrisiario] apocrisario V aprochrisiario P theodori] theodoris P 20 sedis *om.* G hierusolimitanae] hierusolymitanae V hierosolimitanae G 22 theodoro] teodoro G[1] tremithuntorum] tremi VP tremithontorum G epiphanii] epyfanii G 23 cypri] cifri P (!) 24 theodoro] theodorus P theodori] theodorus P archiepiscopi] archi VP[1] 25 rauennatis] rauenatis P 26 iohanne] iohannes P stephano] stefano G 27 abundantio] abundand V 29 portuensis] portuense PG centum uiginti quinque] CXXV V centum XXV PG 30 subscriptiones] descriptiones G suggestione] subgestione G[1] 31 constantinum] constinum P[1]

Philalithae episcopo Cesareae Capadociae
Theodoro episcopo Epheseno
Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae
Platone episcopo Ancyrae Galatiae
Georgio episcopo Ciziceno
Marino episcopo Sardense
Petro episcopo Nicomediae
Photio episcopo Niceno
Iohanne episcopo Chalcedona
Iohanne episcopo Sidense
Iohanne episcopo Amasiae
Theodoro episcopo Melitinense
Iustino episcopo Tianense
Alipio episcopo Gangrense
Cypriano episcopo Claudiopolitano
Iohanne episcopo Pissinuntorum
Polieucto episcopo Mirorum Liciae
Theodoro episcopo Stauropolitano Carias
Tiberio episcopo Laodiciae Phrigiae
Cosma episcopo Sinadense
Constantino episcopo Baratense, locum gerente Pauli episcopi Hiconii
Stephano episcopo Antiochiae Pisidiae
Iohanne episcopo Pergense
Theopempto episcopo Iustinianae ciuitatis siue Moccissi
Isidoro episcopo Rodi
Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae
Theodoro episcopo Tharsen⟨s⟩e
Stephano episcopo Anazarui
Macrobio episcopo Seleuciae Hisauriae
Georgio episcopo Bi[a]zois Thraciae

VPG

1 cesareae] chesaraee V cessareae P capadociae] capadotiae VG 2 theodoro] theodorus P epheseno] efheseno G[1] (!) 3 thraciae] traciae V thratiae G 4 platone] plathone G ancyrae] ancurae G galatiae] galaciae V 5 georgio] georgius G[1] ciziceno] scisiceno G[1] 9 chalcedona] calabriae G 11 iohanne] iohanni G 12 theodoro] theodorus PG[1] melitinense] melitense G 13 tianense] thianense G 14 gangrense] gangr V pagang P 15 claudiopolitano] claud VP claudis G 16 iohanne] iohannis P pissinuntorum] pissinnuntorum V pyssinuntorum G 17 mirorum] mir V myr P mirrae G 18 stauropolitano carias] stauropol carias V staur carias P stauro carias G 19 tiberio] tyberio G laodiciae] laodis G phrigiae] phyrg P 20 sinadense] sinandense G 21 gerente locum PG hiconii] iconii G 22 stephano] sthephano P antiochiae] antiociae V pisidiae] pyssidiae G 24 ἰουστινιανουπόλεως = iustinianae ciuitatis ciuitatis] ciuitates PG moccissi] moccesu V mocissi G 25 rodi] rodis VG 26 hierapoleos] hierapoleus G[1] phrigiae] phrigyae P 27 tharsen⟨s⟩e] tharsenne V tarsenne P[1] tharsennae G 28 anazarui] anazarii G 29 macrobio] .....robi P *ras.* seleuciae] seluciae P releuciae G hisauriae] hissauriae G 30 bi[a]zois] biazois VPG thraciae] traciae V

Theodoro episcopo ⟨Pompeiopolitano
Zacharia episcopo⟩ Leontopoleos Hisauriae
Gregorio episcopo Mytilinense
Georgio episcopo Militense
Sergio episcopo Silimbriae
Andrea episcopo Metimnae
Theognio episcopo Ciense
Alexandro episcopo Cotra⟨d⟩ense
Epiphanio episcopo Euchaitae
Iohanne episcopo Eracliopoleos hoc est Pidacthois
Petro episcopo Mesembriae item
Petro episcopo Sozopoleos Thraciae
Iohanne episcopo Stoborum
Iohanne episcopo Atheniense
Iohanne episcopo A⟨r⟩gi
Theodosio episcopo Lacedemoniense
Iohanne episcopo Lappitano
Gregorio episcopo Cantanense
Stratonico episcopo Solense et Ticone episcopo Citense, utrisque de sinodo exsistentibus Christo dilectae Cypri insulae
Iohanne episcopo Niseno
Theodoro episcopo Imperialium Thermarum
Georgio episcopo Camuliano
Theodoro episcopo ⟨A⟩celezinis; hoc est Iustinianupoleos magnae Armeniae
Georgio episcopo Daranaleos hoc est Camacorum
Zoito episcopo ⟨Christo⟩poleos, hoc est Dios hieru Asiae prouinciae
Theodoro episcopo Pergamense item
Theodoro episcopo Mastaurense
Theodoro episcopo Adramitense
Patricio episcopo Magnense
Antonio episcopo Ipeporum
Iohanne episcopo Aneorum

VPG

1 – 2 ⟨pompeiopolitano, zacharia episcopo⟩ *om.* VPG 2 leontopoleos] leontopoleus V^1 hisauriae] hissauriae G 3 gregorio] georgio G mytilinense] mytylinense PG 4 georgio ... militense *om.* G 6 metimnae] mitimnae V metymne P maetimnae G 7 ciense] cyense G 8 cotra⟨d⟩ense] cotranense VP chotranensae G 9 epiphanio] ephiphanio G 10 pidacthois] pidactios G^1 pidacthios G^2 12 sozopoleos] sazopoleos VP thraciae] traciae V tharaciae P 14 atheniense] antheniense P 15 – 16 iohanne ... lacedemoniense P^2 *add.* 15 a⟨r⟩gi] angi VPG 17 lappitano] lappithano G 18 gregorio] georgio G^1 19 ticone] thichone P^1 tichone P^2 thycone G citense] citense. . P *ras.* cytense G sinodo] sinedo P exsistentibus] existentibus G 22 imperialium] imperalium G 24 theodoro] teodoro G ⟨a⟩celezinis] ecelezinis VP et elezinis G iustinianupoleos] iustinianopoleos P^1 iustinianiipoleos G 24 – 26 magnae ... ⟨christo⟩poleos *om.* G 24 armeniae] arminiae V^2 26 ⟨christo⟩poleos] poleos VP hieru] geru V heru G 27 episcopo *om.* PG 31 antonio] anto. .nio P *ras.* ipeporum] epeporum V peporum G 32 aneorum] aeneorum G

Sisinnio episcopo Nisorum
⟨R⟩e[r]gino episcopo Paniense
Martirio episcopo Iu⟨l⟩iopoleos Galatiae
Michael episcopo Asponense
Platone episcopo Cinnis
Genesio episcopo Anastasiupoleos
Stephano episcopo Uerinupoleos
Andrea episcopo ⟨M⟩nizene
⟨Mercurio⟩ episcopo Poemaniense
Iohanne episcopo Miletupoleos
Constantino episcopo Lampsaceno
Cyrico episcopo Hadrianiae
Iohanne episcopo Philadelphiae
Andrea episcopo Silandense
Iohanne episcopo Sitorum
Theodoto episcopo Daldiense
Iohanne episcopo Dascillense item
Iohanne ⟨episcopo⟩ A[n]dria⟨nense⟩
Sisinnio episcopo Basilinupoleos
Theodoro episcopo Prenetino
Leontio episcopo ⟨H⟩elinupoleos
Georgio episcopo de Gallis
Theodoro episcopo Caesareae Bithiniae
Polichronio episcopo Theupoleos hoc est Prusae
Anastasio episcopo Theotocianorum hoc est Apolloniados item
Theodoro episcopo Iustinianupoleos Gordi
Mena episcopo Caraliae Pamphiliae
Cosma episcopo Manauense
Niceta episcopo Coracisitano
Theodoro episcopo Uerissitano
Callinico episcopo Coloniae Armeniae
Tiberio episcopo Amisi
Iohanne episcopo Andraporum
Theodoro episcopo Hiburiense

VPG

2 ⟨r⟩e[r]gino] sergino VPG 3 martirio] martyrio P iu⟨l⟩iopoleos] iuriopoleos VPG 4 michael] mihael V[1] michahel P michaeli G 6 anastasiupoleos] anastasiupoleus PG 7 stephano … uerinupoleos *om.* V 8 ⟨m⟩nizene] nizene VP nizenae G 9 ⟨mercurio⟩] georgio VPG 11 lampsaceno] lamsaceno G 12 hadrianiae] adrianiae V 13 philadelphiae] philad V phil P philalithe G 14 silandense] sylandensae G 15 sitorum] sytorum G 16 episcopo P[2] *add.* 17 dascillense] dascilinae G 18 ⟨episcopo⟩ *om.* VPG a[n]dria⟨nense⟩] andria V andriam P andriano G 19 basilinupoleos] basillinupoleos V 21 ⟨h⟩elinupoleos] elinupoleos VPG 22 georgio] georgius P 23 caesareae] cessareae P cesariae G bithiniae] bytiniae V bityniae P 24 polichronio] policronio G 29 coracisitano] coracisitana V coracirytano G 30 uerissitano] uericissitano V 31 callinico] calnico V[1] 32 tiberio] tiberi VP tyberio G amisi] amesi V amissy G 34 hiburiense] hyburiense G

Sergio episcopo Sinopeno
Gregorio episcopo Arces
Iohanne episcopo Faustinupoleos
Irenarcho reuerentissimo diacono, locum gerente Comitae episcopi Amastr⟨i⟩n⟨ae⟩
Georgio episcopo Iunupoleos
Phoc[e]a episcopo Dadybrense
Platone episcopo Adrianupoleos Honoriados
Georgio episcopo Cratiense
Dometio episcopo Plusiados
Stephano episcopo Heracliae Ponti
Longino episcopo Tii
Anastasio episcopo de Polemonio
Iohanne episcopo Comanorum
Theophilacto episcopo Cerasuntorum
Theodoro episcopo Trapezuntorum
Salomone episcopo Clanei
Theodoro episcopo [T]Amori⟨n⟩o
Zimarcho episcopo Sidymorum
Georgio episcopo ⟨O⟩en⟨i⟩andorum
Iohanne eipscopo Erizorum item
Iohanne episcopo Mindi
Patricio episcopo Hiluzorum
Cyrico episcopo Ancyrosynai
Petro episcopo Appiae
Alexandro episcopo N⟨a⟩c⟨o⟩l[on]itano
Dometio episcopo Primnense
Theodosio episcopo P⟨si⟩bilorum
Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiae
Cosma episcopo Cot⟨i⟩aii
Marino episcopo Ph⟨i⟩lomilino
Constantino episcopo Timbriadorum
Platone episcopo Magidorum

VPG

4 irenarcho] irenarco V yrenarcho G comitae] comita VP amastr⟨i⟩n⟨ae⟩] amastrani VPG 6 phoc[e]a] phocea VPG dadybrense] dad. .bense P^1 *ras.* 7 honoriados *om.* G 8 cratiense] craciensae G 9 dometio] dometico VP 10 heracliae ponti] heracl V heraclep P 12 anastasio] anastasii P 14 theophilacto] theopylacto G 15 theodoro] theodorus P 16 salomone] salomon VP 17 [t]amori⟨n⟩o] tamorio VP thamorio G 18 zimarcho] zimarco V zymarco G sidymorum] sidynorum V sydimorum G 19 ⟨o⟩en⟨i⟩andorum] enandorum V enamdorum PG 20 erizorum] serizorum P^1 21 mindi] myndi G 22 patricio] patritio P hiluzorum] eluzorum V hylazorum G 23 ancyrosynai] ancyrosinaci V ancyrosynay G 25 n⟨a⟩c⟨o⟩l[on]itano] nicalonitano VPG^2 nicolaonitano G^1 26 primnense] primnensei G 27 p⟨si⟩bilorum] pyebilorum VP prebilorum G 28 pisidiae] pyssidiae G 29 cot⟨i⟩aii] cotaii VPG 30 ph⟨i⟩lomilino] pholimilino V pholomilino PG 31 timbriadorum] tymbriadorum G

Plusiano episcopo Silleiano
Theodoro episcopo Nazianzeno item
Theodoro episcopo Doarorum
Georgio episcopo Choense item
Georgio episcopo Chiense
Stephano episcopo Pari
Georgio episcopo Naxiae
Demetrio episcopo Tinense
Georgio episcopo de Thiras
Euthichio episcopo Milino
Iohanne episcopo Corici item
Iohanne episcopo Adanense
Georgio episcopo Flauiados
Eulalio episcopo Zinonupoleos
Constantino episcopo Dalisandi
Theodoro episcopo O⟨l⟩biorum
Georgio relegioso presbitero et monacho monasterii Renati, quod situm est in Romana ciuitate
Conone atque Stephano presbiteris et monachis monasterii, quod cognominatur Domus Arsicia⟨e⟩, quod similiter situm est in Romana ciuitate
Leontio relegioso diacono et monacho monasterii, quod cognominatur Cella Noua, quod similiter situm est in eadem antiquam Romam
Iordane et Polichronio relegiosis presbiteris monachis a[n]t[i]quae responsalibus sanctae Christi dei ciuitatis Hierusolymorum.

Residentibus itaque gloriosissimis patriciis et consulibus et omnibus sanctissimis et deo amabilibus episcopis in eodem secretario iuxta ordinem, praepositis in medio sanctis Christi dei nostri euangeliis, Theodorus deo amabilis diaconus huius sanctissimae dei catholicae et apostolicae magnae ecclesiae et primicerius deo amabilium notariorum uenerabilis atque sanctissimi Georgii archiepiscopi a deo conseruandae huius regiae urbis dixit:

VPG CBR(26) MNL(26)

1 silleiano] sillaeiano P syleiano G 3 episcopo *om.* G 4 choense] coense G[1] item *om.* VG 5 georgio ... chiense *om.* G 7 georgio] georgior P (georgius) 8 tinense] tynense G 9 de] da V 10 euthichio] euthycio V 11 corici] coricy G 14 zinonupoleos] zynonupoleos VG 16 o⟨l⟩biorum] obbiorum VPG 17 relegioso] religioso G 19 atque] atquae P[2] 19–23 presbiteris ... relegiosis *om.* G 20 arsicia⟨e⟩] arsicia V ars P 23 monachis] monachis religiosissimis G a[n]t[i]quae] antiquae VPG 24 hierusolymorum] hierusolimorum G 26 residentibus] resedentibus CBR MNL (*inc.* 706,1) itaque] itaquae P quoque L gloriosissimis] gloriosis V consulibus] consolibus CB consularibus G 27 episcopis] C *marg. scriptura cur.*: n⟨omin⟩a episcoporum ut super⟨ius⟩ sanctis] sacrosanctis CBR sancti G sacris L 28 euangeliis] euangelii G diaconus] dyaconus R diacono N 29 catholicae] captolice L et apostolicae *om.* L primicerius] primicaerius P 30 uenerabilis] uenerabili N atque] atquae P sanctissimi] sanctissimus V archiepiscopi] archiepiscopus V conseruandae] comseruandae M[1]

CONCILIVM CONSTANTINOPOLITANVM II

Synodus habita Constantinopolim CLXIII episcoporum extra uicarios XI qui ad uicem suorum praesulum subscripserunt, temporibus Constantini imperatoris, aera DCCXX.

Sancta, magna atque uniuersalis synodus, quae secundum Dei gratiam et piissimam sanctionem clementissimi et fidelissimi magni imperatoris Constantini congregata est in hac a Deo conseruanda regia Constantinopoli, noua Roma, in secretario diuini palatii qui cognominatur Trullus, decreuit quae inferius continentur:

Vnigenitus Dei Patrisque Filius et Verbum, qui per omnia similis nobis absque solo peccato factus est homo, Christus, uerus Deus noster, per euangelicas uoces praeclare praedicauit: „Ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen uitae“, et iterum: „Pacem meam do uobis, pacem meam relinquo uobis“. In hac diuinitus edita pacis doctrina gradiens mansuetissimus noster imperator, qui et propugnator exstitit rectae fidei, expugnator uero prauae doctrinae, sanctum hoc ex nobis uniuersale congregans concilium totius ecclesiae adunauit compaginem.

Vnde haec nostra sancta et uniuersalis synodus impietatis errorem qui a quibusdam per tempora et nunc usque procul abiciens, sanctorum autem et probabilium Patrum

17–18 cf. Hebr. 4,15   18 1. Joh. 5,20   19–20 Joh. 8,12   20 Joh. 14,27

17–726,17; 750,1–10 cf. La Colección Canonica Hispana III (Madrid 1982) 181–190   13–719,3 cf. Symbola, ACO II 1,2 p. 126,8–128,14 (gr.)   ACO II 2,2 p. 83,14–84,28 (lat.)

Conpertum habet sanctum et uniuersale uestrum concilium, quae dudum in ultima actione sunt gesta, quoniam interlocuta est sufficere quidem haec quae acta sunt; pollicita est uero per diuinam gratiam Christi ueri dei nostri futuram esse definitionem rectae fidei conuenientem promulgare. ad memoriam ergo deducimus, quid uidetur.

Gloriosissimi iudices et sanctum concilium dixerunt:

Ordo lectionis de his, quae dudum acta sunt, proueniat.

Et relecta sunt.

Sanctum concilium dixit:

Definitio orthodoxae fidei, quae a nobis constituta est, relegatur.

Et accipiens Agatho reuerentissimus lector et notarius Georgii uenerabilis archiepiscopi a deo custodiendae huius regiae urbis relegit eandem definitionem ita continentem:

Sancta magna atque uniuersalis synodus, quae per gratiam dei et piam sanctionem Constantini piissimi et fidelissimi magni imperatoris congregata est in hac a deo conseruanda regia Constantinopolim noua Roma in secretario diualis palatii, quod cognominatur Trullus, decreuit quae habentur in subditis.

Unigenitus dei patrisque filius et uerbum, qui per omnia similis nobis *absque peccato* factus est homo, *Christus uerus deus* noster, per euangelicas uoces flagranter praedicauit: *ego sum lux mundi. qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen uitae.* et iterum: *pacem meam do uobis, pacem meam relinquo uobis.* hac proinde diuinitus edita pacis doctrina deo instruente mansuetissimus noster imperator institutus propugnator quidem est rectae fidei, expugnator uero prauae doctrinae hoc sanctum et uniuersale nostrum congregans collegium totius ecclesiae adunauit conpaginem. unde hoc sanctum nostrum et uniuersale concilium impietatis errorem nunc usque qui a quibusdam temporibus factus est procul abiciens, sanctorum autem ac probabilium patrum inoffense

VPG CBR MNL

1 conpertum] compertum VP L uniuersale] uniuersalem VP 2 actione] accione P C[1] agnitione M sunt[1] *om.* L quoniam] quo G interlocuta] intelocuta C[1] locuta N 3 futuram] futurum V infuturam R definitionem] diffinitionem RG M 4 deducimus] reducimus MNL quid] quod V[1] 5 concilium] cocilium C[1] 6 proueniat] proueniant V B 6–7 proueniat ... sunt *om.* M 7 relecta] relicta P 9 definitio] defenitio B[1] diffinitio R M[1] 10 agatho] agato L notarius] noctarius M georgii] georgi P uenerabilis] uenerabili N 11 custodiendae] custodiente VPG regiae *om.* M eandem definitionem] eadem definitione N definitionem] diffinitionem VP R diffinicionem G 13 sancta] sanctam VP magna] magnam N atque] et VPG uniuersalis] huniuersalis C synodus] sinodus C[1]B gratiam] gratia N sanctionem] scantionem C[1]B santionem C[2] 14 constantini ... magni] constantinus piissimus et fidelis magna VP congregata] congraegata P 15 regia urbe constantinopolim L constantinopolim] constantinopoli V costantinopolim P secretario] secraetario V palatii] palacii P C[1]BRG cognominatur] cognimatur G[1] cgnominatur M 17 patrisque] patris et CBR patrisequae N 18 est P[2] *add.* uerus] uer M[1] flagranter] fraglanter VPG flagrantes MNL 20 et *om.* P meam[2] *om.* M hac] hoc V ac CBRG M diuinitus] diuitus L 21 instruente] instructe G instruenter N mansuetissimus] manifestissimus R 22 est rectae fidei *om.* N fidei et expugnator L expugnator] expugnatur CBR uero *om.* CBR et *om.* PG CBR MNL 23 collegium totius ecclesiae *om.* N totius] tocius C[1]BRG conpaginem] compaginem VG M[2] 24 nostrum] uestrum N et *om.* CR nunc] unc B[1] qui a] quia et V quia e P quia CBG L *om.* M[1] quiabusdam N (= ἀπό τινων καὶ ὧδε) 25 inoffense] inoffenso CBR

inoffense iter assequens, sanctis et uniuersalibus quinque synodis pie in omnibus consonauit:

Trecentorum in quibus decem et octo sanctorum Patrum qui in Nicaea conuenerunt aduersum insaniam Arrii, et postea in Constantinopoli CL Deo inspiratorum uirorum aduersum Macedonium impugnatorem Spiritus et Apollinarem impium, similiter et quae in Epheso prius aduersum Nestorium Iudaicae intelligentiae congregata est CC uenerabilium uirorum, et quae in Chalcedona DCXXX Deo inspiratorum Patrum aduersus Euticem et Dioscorum Deo odibilium, super has et ultimae harum quintae sanctae synodi quae hic congregata est aduersus Theodorum Mopsuestenum, Origenem, Didymum et Euagrium et scripta Theodoreti aduersum XII capitula laudabilis Cyrilli et epistolam, quae dicitur Ibae, ad Marin Persam scriptam. Pietatis quidem restaurans sanctiones in omnibus illibatas, profana uero impietatis proiciens dogmata, et id quod a CCCXVIII Patribus expositum est, itemque quod a CL Deo inspiratis uiris confirmatum est, quod et ceterae sanctae synodi ad peremptionem totius pestiferae haeresis prompte susceperunt ratumque habuerunt symbolum, et haec nostra sancta et uniuersalis a Deo inspirata consignauit synodus.

1 cf. Is. 11,3

recto tramite iter consecuta sanctas et uniuersales quinque synodos pie eis in omnibus consonauit, trecentorum inquimus decem et octo sanctorum patrum, qui in Niceam conuenerunt aduersus Arrium furiosum, et ei quae a centum quinquaginta deo inspiratis uiris post hanc apud Constantinopolim aduersus Macedonium inpugnatorem spiritus et Apollinarem impium, similiter et ei quae in Epheso prius aduersus Nestorium Iudaicae intellegentiae congregata est ducentorum uenerabilium uirorum, atque ei quae in Calcedona sexcentorum triginta deo inspiratorum patrum aduersum Eutychem et Dioscorum deo odibilium, super has et ultime harum quintae sanctae synodi, quae hic congregata est aduersus Theodorum Mobsuestenum, Origenem, Didimum et Euagrium et scripta Theodoriti aduersum duodecim capitula laudabilis Cyrilli et epistulam, quae dicitur Ibae ad Marim Persam scriptam, inmutilatas quidem in omnibus pietatis renouans sanctiones, profanas uero impietatis expellens doctrinas, et id quod est a trecentis decem et octo patribus editum et dehinc a centum quinquaginta deo instruente confirmatum est, quod et ceterae sanctae synodi ad extinguendam omnem pestiferam heresem alacriter susceperunt et confirmauerunt symbolum, et hoc nostrum sanctum et uniuersale deo inspiratum consignauit concilium.

VPG CBR MNL

1 iter] inter VP¹G C¹ consecuta] consecute V¹ consecuta est sanctas M et C² *add.* ac R quinque] quin P¹ synodos] sinodos P sinodus CB synodus M²L eis] eius M 2 trecentorum inquimus] tricentorum in quibus MNL decem] decim CB decem et octo] X et VIII G in niceam] etiam R niceam] neceam P ceam C¹ nicean MN 3 aduersus] aduersum VPG MN arrium] aarrium G ei] e B¹ centum quinquaginta] .CL. VPG CBR 4 apud] aput VP apud C² *add.* aduersus] aduersum VPG macedonium] macedoneum P machedonium NL 5 apollinarem] apolinarem VP CBR quae] qui VP CBR MNL epheso] effeso P MN efiso C effiso B efeso L aduersus] aduersum VPG 6 intellegentiae] intelligenciae RG intelligentiae L ducentorum] CCrum VP² *add.* uirorum C² *add.* 7 calcedona] chalcedona V N calcedonia L sexcentorum] DCrum V sexentorum M triginta] treginta C M¹ inspiratorum] inspiratorem G¹ patrum M² *add.* 8 eutychem] eutichem C euthecem B eundem R eutice M¹ euticen M²NL deo odibilium] uenerabilium B odibilium] odibiles G amabilium L ultime] ult me C hult me B ultiem R 9 synodi] sinodi P C¹B quae] qui N aduersus] aduersum G mobsuestenum] momsuesthenum VP mopsuestenum G mobsuesthenum MN *om.* L origenem] originem VP M¹N didimum] dydimum V 10 euagrium] euacrium CBR et² *om.* VP¹G theodoriti] theodoreti VP M² aduersum] aduersus ML duodecim] dodecim P .XII. CBRG capitula] crapitula P¹ cyrilli] cirilli G cyrillis B¹ 11 epistulam] epistolam ML ibae] ibe VPG BR hybae M hibe NL inmutilatas] in multilatas VP immutilatas M inmutilatam L 12 pietatis] piaetatis V renouans] ronouans L¹ sanctiones] scanctiones B santiones M sanctionem L profanas] prophanas R impietatis] impiaetatis V impietates CB expellens] expollens R 13 quod] quid N trecentis] tricentis B NL decem et octo] XVIII G octo] otto L editum] edictum V aeditum G a² *om.* V centum quinquaginta] .CL. V CBRG 14 instruente] instructe G est] et G ceterae] cetere VP caeterae G ceteri CBR synodi] sinodi P C¹B 15 pestiferam] praestiferam P heresem] haeresem P heresim RG susceperunt] susciperunt VP NL¹ suscepterunt C² symbolum] simbolum P 15 – 16 sanctum nostrum MNL 15 nostrum] uestrum N 16 consignauit concilium] congregauit concilii L

Symbolum Nicaeni concilii CCCXVIII Patrum.

Credimus in unum Deum: Patrem omnipotentem, omnium uisibilium et inuisibilium factorem; et in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei, qui natus est ex Patre, unigenitum, hoc est de essentia Patris, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum uerum de Deo uero, natum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt quae in caelo et quae in terra, propter nos homines et propter nostram salutem descendentem incarnatumque et humanatum, passum et resurgentem tertia die et ascendentem in caelos et uenturum iudicare uiuos et mortuos; et in Spiritum Sanctum. Eos uero qui dicunt quia erat aliquando quando non erat, et ante quam nasceretur non erat, et quia ex nihilo factus est, uel ex altera substantia uel essentia dicentes esse, aut mutabilem aut conuertibilem Filium Dei, hos anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

Item et CL sanctorum Patrum Constantinopoli congregatorum.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, uisibilium omnium et inuisibilium conditorem; et in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, qui ex Patre natus est ante omnia saecula, lumen de lumine, Deum uerum de Deo uero, natum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, propter nos homines et propter nostram salutem descendentem de caelis et incarnatum de Spiritu Sancto et Maria uirgine et humanatum, crucifixumque pro nobis sub Pontio Pilato et passum et sepultum et resurgentem tertia die secundum Scripturas, et ascendentem in caelis et sedentem ad dexteram Patris, et iterum uenturum cum gloria iudicare uiuos et mortuos, cuius regni non erit finis; et in Spiritum Sanctum, dominum et uiuificantem, qui ex Patre procedit, qui cum Patre et Filio coadoratur et conglorificatur, qui locutus est per prophetas; in unam sanctam, catholicam et apostolicam ecclesiam. Confitemur

Symbolum Nicenum trecentorum decem et octo ⟨sanctorum patrum⟩.

Credimus in unum deum patrem omnipotentem, omnium uisibilium et inuisibilium factorem; et in unum dominum Iesum Christum filium dei, qui natus est ex patre unigenitum, hoc est de essentia patris, deum de deo, lumen de lumine, deum uerum de deo uero, natum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt, quae in caelo et quae in terra, propter nos homines et propter nostram salutem descendentem de caelo incarnatumque et humanatum, passum et resurgentem tertia die et ascendentem in caelos ⟨et sedentem ad dexteram patris⟩, et uenturum iudicare uiuos et mortuos; et in spiritum sanctum.

Eos uero qui dicunt quia „erat aliquando quando non erat“ et „antequam nasceretur non erat“, et quia „ex nihilo factus est“ uel „ex altera substantia uel essentia“ dicentes esse aut „uertibilem aut mutabilem“ filium dei, hos anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

Et centum quinquaginta sanctorum patrum Constantinopolim congregatorum.

Credimus in unum deum patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, uisibilium omnium et inuisibilium; et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, qui ex patre natus est ante omnia saecula, lumen de lumine, deum uerum de deo uero, natum non factum, cumsubstantialem patri, per quem omnia facta sunt, propter nos homines et propter nostram salutem discendentem de caelis, et incarnatum de spiritu sancto et Maria uirgine et humanatum crucifixumque pro nobis sub Pontio Pilato et passum et sepultum et resurgentem tertia die secundum scripturas, et ascendentem in caelis et sedentem ad dexteram patris, et iterum uenturum cum gloria iudicare uiuos et mortuos, cuius regni non erit finis; et in spiritum sanctum, dominum et uiuificatorem, ex patre procedentem, cum patre et filio coadorandum et conglorificandum, qui locutus est per prophetas; in

VPG CBR MNL

1 symbolum] symbulum V simbulum P simbolum N sinbolum N trecentorum decem et octo] CCC XVIII V trecentorum XVIII G decem] decim CB μακαρίων πατέρων = ⟨sanctorum patrum⟩ *om.* VPG CBR MNL 2–3 et inuisibilium factorem *om.* N 4 unigenitum] hunigenitum P de^{2} *om.* N de lun deo G 5 uero] ueru B^{1} consubstantialem] consupstancialem G 6 quae *om.* L descendentem] discendentem V C 7 humanatum] umanatum B^{1} tertia] tercia CRG die] diae B 8 in^{1}] ad L καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καθήμενον = ⟨et sedentem ad dexteram patris⟩ *om.* VPG CBR MNL 10 eos C^{2} *add.* uero *om.* CBR quia] quod N qui L quando] aliquando VP *om.* G 11 nihilo] nichilo RG N ex altera] extera C^{1} substantia] substancia RG essentia] scentia P essencia G 12 esse] esset VP uertibilem] uestibilem R NL mutabilem] mu.tabilem C *ras.* anathematizat] anathimatizat CB anathemat N catholica et] captolica atque L apostolica] apostholica C 13 ecclesia] ecclesiam N 15 centum quinquaginta] .CL. VPG CBR constantinopolim] constantinopoli VGP L *marg.*: symbolum .cl. patrum in constantinopolim congregatorum 16 omnipotentem *om.* L factorem *om.* N 17 dominum nostrum iesum VPG 18 est M^{2} *add.* deum] dominum C^{1} 19 cumsubstantialem] consubstantialem CBR ML consupstancialem G consubstantiale N patri] patris V omnia] omsa B^{1} 20 discendentem] descendentem PG R MNL caelis] caelo MNL et^{2}] ex P R 21 crucifixumque] crucifixum N pro *om.* P pontio] poncio CG pilato] pylato R N 22 tertia] tercia C^{1}RG caelis] caelos G 23 et^{1} C^{2} *add.* 24 dominum *om.* P deum C^{1} 25 coadorandum] quoadorandum CR M^{1} adorandum N conglorificandum] cumglorificandum R M^{1}NL prophetas] prophetam M in] et in NL

unum baptisma in remissionem peccatorum. Speramus resurrectionem mortuorum et uitam futuri saeculi. Amen.

Sufficiebat quidem ad perfectam orthodoxae fidei scientiam et confirmationem pium atque orthodoxum hoc diuinae gratiae symbolum, sed quoniam non destitit adinuentor antiquae malitiae cooperatorem sibi serpentem reperiens et per eum uenenosam humanae naturae inferens mortem, ita et nunc organa ad suam propriam uoluntatem apta inueniens, Theodorum dicimus Pharanitanum episcopum, Sergium, Paulum, Pirrum, Petrum, qui fuerunt huius regiae urbis praesules, insuper et Honorium qui fuit Papa antiquae Romae, et Cirum qui Alexandriae tenuit episcopatum, Macarium quoque, qui fuit nuper Antiochiae praesul, et Stephanum eius discipulum, non quieuit per eos plenitudini ecclesiae erroris scandala excitare, unius uoluntatis et unius operationis in duabus naturis unius de Sancta Trinitate Christi, ueri Dei nostri, orthodoxae plebi consonanter disseminando haeresim consentaneam insanae ac malitiosae sectae impiorum Apollinarii, Seueri atque Temestii, quae conata est exstinguere perfectionem humanitatis unius eiusdemque Domini Iesu Christi Dei nostri per quamdam callidam adinuentionem ex hoc quod absque uoluntate et absque operatione intellectualiter animatam eius carnem blasphemando intromisit.

14–15 cf. 1. Joh. 5,20

3–4 cf. ACO II 1,2 p. 128,15–16

unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum. speramus resurrectionem mortuorum et uitam futuri saeculi. amen.

⟨Sanctum et uniuersale concilium dixit:⟩

Sufficiebat quidem ad perfectam orthodoxae fidei cognitionem atque confirmationem pium atque orthodoxum hoc diuinae gratiae symbolum; sed quoniam non destitit ab exordio adinuentor malitiae cooperatorem sibi serpentem inueniens et per eum uenenosam humanae naturae deferens mortem, ita et nunc organa ad propriam sui uoluntatem apta reperiens – Theodorum dicimus qui fuerat episcopus Faran, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, qui fuerunt huius regiae urbis antistites, insuper et Honorium, qui fuit papa antiquae Romae, et Cyrum, qui Alexandriae tenuit episcopatum, Macarium quoque, qui nuper fuerat Antiochiae praesul et Stephanum eius discipulum –, non uacauit per eos plenitudini ecclesiae erroris scandala suscitare unius uoluntatis et unius operationis in duabus naturis unius de sancta trinitate Christi ueri dei nostri, orthodoxae plebi ⟨noui⟩sone disseminando heresem consentaneam insanae ac malitiosae sectae impiorum Apollinarii, Seueri atque Themestii, et perfectionem [humanitatis] ⟨humanationis⟩ unius eiusdemque domini Iesu Christi dei nostri molita est per quandam dolosam adinuentionem perimere, per hoc inuoluntariam et inoperatricem carnem eius, quae intellectualiter animata est, infamiter introducens.

VPG CBR MNL

---

1 catholicam] cathocatholicam N   captolicam L   apostolicam] apostholicam B   confitemur] confiteor V^{1}G N   confiteomur B   confitemus L   baptisma] baptismam C   babtisma B L^1 1–2 remissionem] remisionem P   remissione MN   2 futuri] futuris N   5 ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος εἶπεν· = ⟨sanctum et uniuersale concilium dixit⟩ *om.* VPG CBR MNL   6 sufficiebat] suffitiebat B   sufficiat M^1 suffiebat L   perfectam] perfecta N   atque] adque P B^1 7 atque] adque P B^1 orthodoxum] orthoxum P   orthodoxam G   gratiae] graciae C^{1}G   symbolum] simbolum N   destitit] distitit C   desistit L   8 malitiae] malitia V   maliciae P CR   malicia G   cooperatorem] quooperatorem CR   sibi] siui P^1 siue G   eum] eam RG   uenenosam] uenenosa N   9 nunc *om.* C^{1}BR   uoluntatem] uolontatem C   10 reperiens] repperiens G   repetens L   faran] pharan G MN   pyrrhum] pyrrum V^1 R MN   pyrrhon P   phyrrhon G   phyrrum CB   pirrum L   10–11 paulum et petrum V   11 fuerunt] fuerat L   antistites] antistes M^{1}NL   12 qui alexandriae] quilexandriae P (!)   qui alexandrine R   episcopatum] epatu CBR   macarium] macharium G   13 antiochiae] anthiochiae VG CB   anthyochie R   anthiotiae N   praesul] praesol CB   uacauit] uocauit M^1 14 plenitudini] plenitudine CBR   ecclesiae et erroris B   uoluntatis] lontatis C^1 uolontatis C^2 15 plebi] plebe B^1 16 καινοφώνως = ⟨noui⟩sone] unisonae V   unisoni CB^{2}R   uniussoni B^1 unisione N   disseminando] diseminando VP   heresem] heresim G   herese M   consentaneam] consentaniam B   insanae] insani CB   ac] hac N   malitiosae] maliciose C^1 malicio G   17 apollinarii] apollonarii V   appollinarii P MN   apolinarii CBR   apollinari L   seueri] seuerii CB^{1}R   ἐνανθρωπήσεως = ⟨humanationis⟩] [humanitatis] VPG CBR MNL   18 dei M *add.*   molita] mollita G   molestia L   19 perimere] perhimere MNL   inuoluntariam] inuolontariam C   20 infamiter] infirmiter N   introducens] intruducens L

Excitauit igitur Christus Deus noster fidelissimum imperatorem, nouum Dauid, „uirum secundum cor suum“ inueniens, qui non dedit, iuxta quod scriptum est, „somnum oculis suis et palpebris suis dormitationem“ donec per hunc nostrum a Deo congregatum sacrumque conuentum ipsam rectae fidei repperit perfectam praedicationem; secundum enim a Deo editam uocem, „ubi duo uel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum“.

Quae praesens sancta et uniuersalis synodus fideliter suscipiens et expansis manibus amplectens, tam quae a sanctissimo ac beatissimo Agathone Papa antiquae Romae facta est suggestio ad piissimum atque fidelissimum nostrum imperatorem Constantinum, quae nominatim refutat eos qui docuerunt uel praedicauerunt, sicut superius dictum est, unam uoluntatem et unam operationem, in incarnationis dispensationem Christi ueri Dei nostri; ad haec quoque amplexa est et quae missa est a sacro concilio, quod sub eodem sanctissimo Papa est CXXV Deo amabilium episcoporum, alteram synodalem suggestionem ad eius a Deo instructam tranquillitatem, utpote consonantes sancto Chalcedonensi concilio et tomo sacratissimi et beatissimi Papae eiusdem antiquae Romae Leonis, qui directus est ad sanctum Flauianum, quem et titulum rectae fidei huiusmodi synodus appellauit, ad haec et synodicas epistolas quae scriptae sunt a beato Cyrillo aduersus impium Nestorium et ad Orientales episcopos.

Secuta uero sancta quinque uniuersalia concilia et sanctos atque probabiles Patres, consonanterque confiteri definiens Dominum nostrum Iesum Christum uerum Deum nostrum, unum de sancta et consubstantiali et uitae originem praebente Trinitate, perfectum in Deitate et perfectum eundem in humanitate, Deum uere et hominem uere eundem

---

1–2 1. Reg. 13,14 2–3 Ps. 131,4 5–6 Mt. 18,20 20 cf. 1. Joh. 5,20

21–722,12 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24–130,3

Excitauit igitur Christus deus noster fidelissimum imperatorem nouum *Dauid, uirum secundum cor suum inueniens*, qui *non dedit*, iuxta quod scriptum est, *somnum oculis suis et palpebris suis dormitationem*, donec per hunc nostrum a deo congregatum sacrumque conuentum ipsam rectae fidei repperit perfectam praedicationem, secundum enim a domino editam uocem *ubi duo uel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum*. quae praesens sancta et uniuersalis synodus fideliter suscipiens et expansis manibus amplectens tam suggestionem, quae a sanctissimo ac beatissimo Agathone papa antiquae Romae facta est ad Constantinum piissimum atque fidelissimum nostrum imperatorem, quae nominatim abiecit eos, qui docuerunt atque praedicauerunt, sicut superius dictum est, unam uoluntatem et unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri, adaeque amplexa est et alteram synodalem suggestionem, quae missa est a sacro concilio, quod est sub eodem sanctissimo papa centum uiginti quinque deo amabilium episcoporum, ad eius a deo instructam tranquillitatem, utpote consonantes sancto Calcedonensis concilio et Tomo sacratissimi et beatissimi papae eiusdem antiquae Romae Leonis, qui directus est ad sanctum Flauianum, quem et „titulum rectae fidei" huiusmodi synodus appellauit, adhaec et synodicis epistolis, quae scriptae sunt a beato Cyrillo aduersus impium Nestorium et ad orientales episcopos, assecutum quoque sancta quinque uniuersalia concilia et sanctos atque probabiles patres consonanterque confiteri definiens dominum nostrum Iesum *Christum uerum deum* nostrum unum de sancta et consubstantionali et uitae originem prebente trinitate, „perfectum in deitate et perfectum eundem in humanitate, deum uere et hominem uere, eundem ex anima

---

VPG CBR MNL

1 uirum *om.* B L 2 cor suum] cor unum R M^2 *add.* iuxta] iusta L somnum] sompnum R somnium G 3 dormitationem] dormitionem L hunc] hanc P deo] domino PG M^{2}NL congregatum] conseruatum R 4 repperit] reperit CBR 5 editam] aeditam C congregati fuerint MNL in nomine] inomine C^1 6 medio eorum] medieorum N eorum] erum P^1 uniuersalis] uniuersali M^1 synodus] sinodus P B L synodis M^{1}N synodus fideliter C^2 *add. bis, unc. et min.* et^2 *om.* N 7 suggestionem] suggescionem P suggestione B subiestionem L ac] a B^1 agathone] agatone M agathone papa] agathonae CBR 8 atque] adque B^1 9 docuerunt] ducuerunt N καὶ = atque] uel CBR MNL 10 uoluntatem] uolontatem C dispensatione] dispensationem VP 11 nostri^1 *om.* VPG adaeque] adeaque NL amplexa] amplexus R et] ad R ut L synodalem] sinodalem C^{1}B suggestionem] suggestione N 12 concilio] con.cilio M *ras.* 12–13 centum uiginti quinque] CXXV VPG CBR centum XXV L 13 a *om.* G L instructam] instuctam M^1 utpote] utpute CBR 14 consonantes] consononantes B^1 calcedonensis] chalcedonensi R ML chalcedonensis N et tomo] et thomo C^{1}BRG M^2 ex tomo M^{1}NL sacratissimi] sacrissimi C sacrissimo B^1 et^2] ac BR 15 est *om.* G et titulum] &itulum C^1 titulum R 16 apellauit huiusmodi synodus G synodus] sinodus P C^{1}B appellauit] apellauit BG et M^2 *add.* synodicis] sinodicis P C^{1}B sydicis G 17 cyrillo] cirillo P nestorium] nestorum P et *om.* L episcopos] episcopus P^1 assecutum] assecutum et VP adse...cutum C^1 *ras.* adsecutum C^{2}B 18 sancta] statim M quinque et uniuersalia VPG atque] adque P C probabiles] probabilis V 19 definiens] definientes CB diffinientes R diffiniens G 20 et^1 *om.* VPG consubstantionali] consubstenciali C^1 consubstantiali C^{2}BR ML et uitae] et uice R trinitate L originem] origenem CR prebente] preuentae VP M^1 praehibente C praehibentem B preuentem N trinitate *om.* L 20–21 in deitate et perfectum C^2 *add.* 20 deitate] ciuitate R 21 eundem *om.* G humanitate] umanitate P humanitate eundem deum G L uere^1] uerum C^1 L

ex anima rationali et corpore, consubstantialem Patri secundum Deitatem, et consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem, per omnia similem nobis absque peccato, ante saecula quidem ex Patre genitum secundum Deitatem, in ultimis autem diebus eundem propter nos et propter nostram salutem de Spiritu Sancto et Maria uirgine proprie et ueraciter Dei Genitrice secundum humanitatem, unum eundemque Christum Filium Dominum unigenitum in duabus naturis inconfuse, inconuertibiliter, inseparabiliter, indiuise cognoscendum; nusquam exstincta harum naturarum differentia propter unitionem, saluata magis dumtaxat proprietate utriusque naturae et in unam personam et unam substantiam concurrente, non in duas personas partitum uel diuisum sed unum eundemque Filium unigenitum, Deum Verbum, Dominum Iesum Christum, iuxta quod olim prophetae de eo et ipse nos Dominus Iesus Christus edocuit et sanctorum Patrum nobis tradidit symbolum.

Et duas naturales uoluntates in eo et duas naturales operationes indiuise, inconuertibiliter, inseparabiliter, inconfuse secundum sanctorum Patrum doctrinam aequaliter praedicamus, et duas naturales uoluntates non contrarias, absit, iuxta quod impii asseruerunt haeretici, sed sequens humana eius uoluntas et non resistens uel reluctans, sed potius et subiecta diuinae eius atque omnipotenti uoluntati. „Oportebat enim carnis uoluntatem moueri, subici uero uoluntati diuinae“ iuxta sapientissimum Athanasium; sicut enim eius caro Dei Verbi dicitur et est, ita et naturalis carnis eius uoluntas propria Dei Verbi dicitur et est, „sicut ipse ait: ‚Quia descendi de caelo non ut faciam uoluntatem meam, sed uoluntatem eius qui misit me Patris‘, propriam dicens uoluntatem quae erat carnis eius, nam et caro propria eius facta est“.

Quemadmodum enim sanctissima atque immaculata animata eius caro deificata non est perempta, sed in suo proprio statu et ratione permansit, ita et humanitatis eius uoluntas

2 cf. Hebr. 4,15 3 cf. Hebr. 1,2 20–21 Joh. 6,38

13–14 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,31 17–18 cf. p. 661,12–14; cf. ACO ser. II vol. I p. 284,19 18–20 cf. Ps.-Athanasius, ad Iovinianum imp., PG 28,532 A 20–23 cf. p. 661,15; cf. ACO ser. II vol. I p. 284,13–15

rationali et corpore, consubstantialem patri secundum deitatem et consubstantionalem nobis eundem secundum humanitatem, per omnia similem nobis *absque peccato*, ante saecula quidem ex patre genitum secundum deitatem, *in ultimis autem diebus* eundem propter nos et propter nostram salutem de spiritu sancto et Maria uirgine propriae et ueraciter dei genetricae secundum humanitatem, unum eundemque Christum filium dominum unigenitum in duabus naturis inconfuse inconuertibiliter inseparabiliter indiuise cognoscendum, nusquam extincta harum naturarum differentia propter unitionem saluataque magis propriaetate utriusque naturae et in unam personam et unam subsistentiam concurrentem, non in duas personas partitum uel diuisum, sed unum eundemque filium unigenitum deum uerbum dominum Iesum Christum, iuxta quod olim prophetae de eo et ipse nos dominus Iesus Christus erudiuit et sanctorum patrum nobis tradidit symbolum“,

et duas naturales uoluntates in eo et duas naturales operationes indiuise inconuertibiliter inseparabiliter inconfuse secundum sanctorum patrum doctrinam.

Adaeque praedicamus et duas naturales uoluntates non contrarias, absit, iuxta quod impii asseruerunt heretici, sed sequentem humanam eius uoluntatem et non resistentem uel reluctantem, sed potius et subiectam diuinae eius atque omnipotenti uoluntati: „oportebat enim carnis uoluntatem moueri, subici uero uoluntati diuinae“ iuxta sapientissimum Athanasium. sicut enim eius caro ⟨caro⟩ dei uerbi dicitur et est, ita et naturalis carnis eius uoluntas propria dei uerbi dicitur et est, sicut ipse ait: *quia descendi de caelo non ut faciam uoluntatem meam, sed uoluntatem eius, qui misit me patris*, suam propriam dicens uoluntatem, quae erat carnis eius, nam et caro propria eius facta est, quemadmodum enim sanctissima atque inmaculata animata eius caro deificata est; non est perempta, sed in proprio sui statu et ratione permansit; ita et humana eius uoluntas deificata non est

---

VPG CBR MNL

---

1 consubstantialem] consubstentialem C patri] patris MNL secundum] secudum B^1 consubstantionalem] consubstantialem V B ML consubstentialem C constantialem N 2 nobis^1 C^2 *add.* eundem *om.* CBR MNL 3 ultimis] intimis B^1 autem] his G 4 et^2] ex L uirgine] uirginae C propriae C^2 *add.* 5 genetricae] genetricem CB genetrice M^1 genitrice RG M^{2}NL genetricem et secundum C^{1}R unum et eundemque M^{1}NL 5–6 dominum] dei C 6 duabus] duabusque BR inconfuse] confuse L inconuertibiliter] inconuertabiliter B 7 cognoscendum] cognuscendum VP B^1 extincta] extinctam NL unitionem] uitionem B^1 8 propriaetate] proprietate CBG MNL in *om.* CR L et^2 in unam CBRG M et inam N subsistentiam] subsistentia VP substantiam C^{1}R 9 concurrentem] concurrente VP partitum] partium B 10 deum] dominum C^1 L dominum] *om.* R deum L iuxta] iusta L de eo] deo V eo G 11–13 nobis ... patrum P^2 *marg.* 11 symbolum] simbolum P^2 12 uoluntates] uolontates C indiuise] indiuisae P 12–13 inconuertibiliter] inconuertibilem B 13 inseparabiliter *om.* N inconfuse] inconfusae P B^2 14 adaeque] adeque V R L^1 adaequae C M uoluntates naturales V^1 uoluntates] uolontates C 15 impii] impi V asseruerunt] asseuerunt V adseruerunt CB asseȓ M asserī N uoluntatem] uolontatem C non resistentem] consistentem L^1 16 uel reluctantem C^2 *add.* potius] pocius C^{1}RG diuinae] diuina C^2 uoluntati] uolontati C 17 uoluntatem] uolontatem C uoluntati] uolontati C 18 athanasium] atanasium P σάρξ = ⟨caro⟩ *om.* VPG CBR MNL naturalis] natulis C^1 19 carnis *om.* G uoluntas] uolontas C propria *om.* C^{1}B et est sicut ipse] et ipsa sicut ipsa N ipse] ipsae C descendi] discendi V C^{1}B 20 faciam] fatiam B faciat N uoluntatem^1] uolontatem C uoluntatem^2 *om.* CBR me *om.* CR 21 uoluntatem] uolontatem C 22 atque] adque B inmaculata] immaculata ML deificata] sanctificata G deifacta L est^1 *om.* G perempta] perimpta CB sed] et R 23 proprio] propria VPG statu] istu C^1 istatu C^2 usu R uoluntas] uolontas C deificata] deifica PG MN deificata non] deificationem L

deificata non est perempta, saluata est magis secundum deiloquum Gregorium dicentem: „Nam illius uelle, qui in Saluatore intelligitur, non erat contrarium Deo, deificatum totum“.

Duas uero naturales operationes indiuise, inconuertibiliter, inconfuse, inseparabiliter in eodem Domino Iesu Christo uero Deo nostro glorificamus, hoc est: diuinam operationem et humanam operationem secundum diuinorum praedicatorem Leonem manifestissime inquientem: „ Ait enim utraque forma cum alterius communione quod proprium est, Verbo scilicet operante quod Verbi est et carne exsequente quod carnis est“.

„Nec enim in quoquam unam dabimus naturalem operationem Dei et creaturae, ut neque quod creatum est in diuinam eleuemus essentiam neque quod eximium est diuinae naturae ad competentem creaturis locum deiciamus. Vnius enim eiusdem tam miracula quamque passiones cognoscimus secundum aliud et aliud earum ex quibus et constat naturarum et in quibus habet esse“, sicut admirabilis inquit Cyrillus. Vndique igitur inconfusum atque indiuisum conseruantes celeri uoce cuncta proferimus: unum sanctae Trinitatis et post incarnationem Dominum nostrum Iesum Christum uerum Deum nostrum esse credentes, dicimus duas eius esse naturas in una eius radiantes subsistentia, in qua tam miracula quamque passiones per omnem suae dispensationis conuersationem, non secundum phantasiam, sed ueraciter demonstrauit, dum naturalis differentia in eadem una substantia cognoscatur in hoc quod cum alterius communione utraque natura indiuise, inconfuse propria uult atque operatur; iuxta quam rationem et duas naturales uoluntates et operationes confitemur ad salutem humani generis conuenienter concurrentibus.

---

2 – 3 cf. Gregorius Naz., or. 30,12, PG 36,117 C 6 – 7 7 – 8 cf. Leo papa, epist. ad Flavianum, ACO II 2,1 p. 28,12 – 14 9 – 13 cf. Cyrillus Alex., thes. c. 32, PG 75,453 B 13 – C 3

perempta, saluata est autem magis secundum deiloquum Gregorium dicentem „nam illius uelle qui in saluatore intellegitur, non est contrarium deo deificatum est totum".

Duas uero naturales operationes indiuise inconuertibiliter inconfuse inseparabiliter in eodem domino Iesu Christo uero deo nostro [glorificamus] ⟨confitemur⟩, hoc est diuinam operationem et humanam operationem secundum diuinorum praedicatorem Leonem apertissime asserentem: „agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium est, uerbo scilicet operante quod uerbi est, et carne exsequente quod carnis est".
nec enim in quoquam unam dabimus naturalem operationem dei et creaturae, ut neque quod creatum est in diuinam educamus essentiam, neque quod eximium est diuinae naturae ad competentem creaturis locum deiciamus. unius enim eiusdem tam miracula quamque passiones cognoscimus secundum aliud et aliud eorum, ex quibus est naturis, et in quibus habet esse, sicut ammirabilis inquid Cyrillus.

Undique igitur inconfusum atque indiuisum conseruantes breuiuoce cuncta proferimus, unum sanctae trinitatis et post incarnationem dominum nostrum Iesum Christum uerum deum nostrum esse credentes, asserimus duas eius esse naturas in una eius radiantes subsistentia, in qua tam miracula quamque passiones per omnem sui [dispensationem]⟨dispensatiuam⟩ [conuersatus] ⟨conuersationem⟩, non per fantasiam, sed ueraciter haec demonstrauit ob naturalem differentiam in eadem una subsistentia cognoscenda, dum cum alterius communione utraque natura indiuse et inconfuse propria uellet atque operaretur. iuxta quam rationem et duas naturales uoluntates et operationes confitemur ad salutem humani generis conuenienter in eo concurrentes.

VPG CBR MNL

1 secundum] secum VP deiloquum] de eiloqum B dei eloquum G dei loquium N gregorium] gregrorium P gregorium ita dicentem G illius *om.* C[1]B 2 saluatore] saluatori C salutari R intellegitur] intelligitur RG ML est[2]] et R 3 inconuertibiliter] inconuertiliter C[1] inseparabiliter] insaeparabiliter C inseparabiliter et in G 4 domino nostro iesu G δοξάζομεν = ⟨confitemur⟩] [glorificamus] VPG CBR MNL 5 operationem[2] *om.* G praedicatorem] praedicatorum C[1]R 6 asserentem] adserentem CB agit] ait V 7 uerbo] uerbi N et M[2] *add.* ex N exsequente] et sequente R exequente G est[3] om. M 8 dabimus] dabit C[1]BR dauimus MN creaturae] craeaturae P M[2] creatoris CBR creatorae M[1] neque] nequae P 9 essentiam] esentiam C essenciam G eximium] exiguum L 10 competentem] conpetentem CBR creaturis] creatoris VPG CB M[1]NL creaturae M[2] deiciamus] deicimus B tam] tamquam R 11 passiones] passionis CR cognoscimus] cognoscemus C[1]B et aliud *om.* L 12 ammirabilis] admirabiles CR admiraculis B admirabilis M[2]L inquid] inquit MNL cyrillus] cyrillis P 13 inconfusum] incunfussum G breuiuoce] breuiuocae V[1] brebiuocae V[2] brebiuoce R cuncta] cancta G[1] 14–15 uerum deum nostrum *om.* L 15 credentes] credentis P asserimus] adserimus CB eius[1] C[2] *add.* radiantes] radiante CBG L 16 subsistentia] substancia G in qua tam] incoatam R 16–17 οἰκονομικῆς = ⟨dispensatiuam⟩] [dispensationem] CBR MNL dispensatione VP dispensacionem G 17 ἀναστροφῆς = ⟨conuersationem⟩] [conuersatus] VPG CBR MNL fantasiam] phantasiam NL 18 differentiam] differenciam G subsistentia] substantia C[1]B substancia G cognoscenda] cognuscenda V 19 cum] tamen R communione] cummuninone C[1] communionem C[2]G comunione M uellet] uelit C ualet B 20 operaretur] operetur VPG rationem] racionem G uoluntates] uolontates C operationes et uoluntates L operationes] operaciones G confitemur] confirmemur V

His igitur cum omni undique diligentia et cura a nobis definitis, decernimus aliam fidem nulli licere proferre aut conscribere uel componere aut sapere uel etiam docere aliter. Eos autem qui praesumpserint uel componere fidem aliam uel proferre uel docere uel tradere alium symbolum uolentibus ex gentilitate conuerti ad agnitionem ueritatis uel ex Iudaismo siue ex qualibet haerese, seu nouitatem uocis siue sermonis adinuentionem ad subuersionem introducendam eorum quae nunc a nobis determinata sunt, hos, siquidem episcopi exsistunt aut clerici, alienos esse, episcopos quidem ab episcopatu, clericos uero a clero; si autem monachi exsistunt uel laici anathematizare eos.

Et subscriptiones:

Theodorus, humilis presbyter sanctae Romae ecclesiae, locum repraesentans Agathonis ter beatissimi uniuersalis Papae urbis Romae, subscripsi.

Georgius, humilis presbyter sanctae Romae ecclesiae, ut supra.

Ioannes, humilis diaconus sanctae Romae ecclesiae, ut supra.

Item Georgius, misericordia Dei episcopus Constantinopoleos nouae Romae, definiens subscripsi.

Et ceteri similiter.

Legimus et consensimus.

1–8 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 130,4–11

„His igitur cum omni undique cautela atque diligentia a nobis formatis definimus aliam fidem nulli licere proferre aut conscribere, conponereue aut sapere uel etiam aliter docere. qui uero praesumpserint fidem alteram uel componere uel proferre uel docere uel tradere aliud symbolum uolentibus conuerti ad agnitionem ueritatis ex gentilitate uel ex Iudaismo aut ex qualibet herese“, aut qui nouitatem uocis uel sermonis adinuentionem ad subuersionem eorum, quae nunc a nobis determinata sunt, introducere, „hos siquidem episcopi fuerint aut clerici, alienos esse episcopos quidem ab episcopatu, clericos uero a clero; si autem monachi fuerint uel laici, etiam anathematizari eos“.

VPG CBR MNL

1 atque] adque L diligentia] diligencia G formatis] formatius L definimus] defenimus B difinimus M[1] diffinimus R M[2] 1–2 aliam fidem] alia infidem G 2 proferre] proferere VP profitere L conponereue] componere VP conponere: G componereue MNL sapere] sapaere P M[1] 3 uero] uerum N componere] conponere CBR N proferre] proferere M[1]NL[2] profitere L[1] 4 aliud] aut CBR MNL symbolum] symbulum VP simbolum N 5 herese] haerere V herere P nouitatem] nouitate L adinuentionem] adintentionem N ad] at C aut R 6 a nobis *om.* N siquidem] quidem si G 7 esse] esset VP episcopos] episcopus VP ab *om.* L episcopatu] episcopatum VP NL clericos] clericus VP clerecos C cleros L a] ad V clero] clerti B[1] 8 uel] aut G etiam] et B anathematizari] anatimathizare C anathimatizare B anathematizare R anathemari G[1]

ET SUBSCRIPTIONES

Theodorus humilis presbiter sanctae Romanae ecclesiae locum gerens Agathonis ter beatissimi uniuersalis papae urbis Romae subscripsi

Georgius humilis presbiter sanctae Romanae eccclesiae et locum gerens Agathonis ter beatissimi uniuersalis papae urbis Romae subscripsi

Iohannis humilis diaconus sanctae Romanae ecclesiae et locum gerens Agathonis ter beatissimi uniuersalis papae urbis Romae subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus Constantinopoleos nouae Romae definiens subscripsi

Petrus misericordia dei presbiter et locum seruans apostolicae sedis Alexandrinae magnae ciuitatis subscripsi

Theophanes misericordia dei episcopus Theopoleos id est Antiochiae definiens subscripsi

Georgius humilis presbiter locum gerens Theodori deo amabilis presbiteri et loci seruatoris apostolicae sedis sanctae Christi dei nostri Hierusolimorum ciuitatis subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Thesalonicensis et uicarius apostolicae sedis Romae et legatus definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Tremithuntae insulae Cypri et locum gerens Epiphanii sanctissimi archiepiscopi eiusdem insulae Cypri definiens subscripsi

Theodorus humilis presbiter sanctae Rauennatis ecclesiae locum gerens Theodori beatissimi archiepiscopi subscripsi

Iohannis indignus episcopus sanctae Portuensis ecclesiae legatus totius concilii sanctae sedis apostolicae urbis Romae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

4 presbiter et sanctae M^{1}NL romanae] romae VP romani CB^1 locum] logum N 5 subscripsi] subscripsit VPG 6 georgius] geogius C^1 caeorgius B 6–14 georgius ... gerens *om.* L 6 presbiter *om.* VPG 6–7 sanctae ... subscripsi] sicut supra CBR 6 romanae] romae VP ecclesiae romanae MN 6–7 et ... subscripsi] ut supra VPG 8 iohannis] iohannes G M diaconus] dyaconus R diacono N 8–9 sanctae ... subscripsi] sicut supra CBR 8 romanae] romae VP ecclesiae romanae MN 8–9 et locum ... subscripsi] ut supra VP 10 georgius] geogius C^1 constantinopoleos] constantinopoleus CB constantinopolis N definiens] diffiniens R 11 alexandrinae] alexandriae V B^{1}R 12 ciuitatis definiens subscripsit VPG 13 theophanes] theofanes CBR teophanius M theopoleos] theupoleos VP theopoleus CB antiochiae] antiochyae C anthiochie B anthiotiae N definiens] definien M 14 georgius] georgio P presbiter et locum P theodori] theodorus VP teodori M theodoris N presbiteri] praesbiteri C *om.* G et *om.* B seruatoris] seruator G 15 apostolicae] apostholicae C apostolicis B 15–16 sanctae ... sedis *om.* B 15 sanctae] sancta VP christi *om.* L dei] domini P hierusolimorum] hyerusolimorum C hierosolimorum G M hyrosolimorum N hyerosolimorum L subscripsi] subscripsit G 16 iohannis] iohannes RG ML thesalonicensis] thessal P tesalonicensis CR thesalonicen M thesalonicense N thessalonicensis L apostolicae] apostholicae C 17 et *om.* CBR MNL subscripsi] subscripsit G 18 ciuitatis] ciuitate VPG tremithuntae] tremitunthae V^1 tremithunthae V^2 thremitante G remithuntae MN tremituntorum L cypri] icypri P 18–19 et ... cypri *om.* L 18 gerens] tenens R 19 epiphanii] epiphane V epiphanu P ephiphanius G epifani CB ephiphani R sanctissimi *om.* VPG CBR cypri] cipri G definiens] defiens P diffiniens R subscripsi] subscripsit G 20 theodorus] theodoro P rauennatis] rauatis V rauenatis C reuenatis B rauennis G gerens] gerrens P gerentis L theodori] theodorus G 20–21 beatissimi *om.* V beatissimus P sanctissimus G 21 subscripsi] subscripsit G 22 portuensis] portuense VPG legatus] legatis VP totius] tocius RG 23 sedis] senedis VP synodus G apostolicae] apostholicae C subscripsi] subscripsit G

Stephanus misericordia dei episcopus Corinthi et legatus apostolicae sedis antiquae Romae definiens subscripsi

Basilius misericordia dei episcopus et metropolitanus ciuitatis Gortinae insulae Cretae et legatus totius concilii apostolicae principalis sedis antiquae Romae definiens subscripsi

Abundantius humilis episcopus sanctae ecclesiae ciuitatis Tempsanae legatus totius concilii sanctae sedis apostolicae urbis Romae definiens subscripsi

Iohannis indignus episcopus sanctae ecclesiae Regitanae legatus totius concilii sanctae sedis apostolicae urbis Romae definiens subscripsi

Philalithes indignus episcopus Caesareae magnae ciuitatis primae Capadociae prouinciae et primatum habens Pontice dispensationis definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Ephesiorum metropoleos Asianae prouintiae et primatum habens Asianae dispensationis definiens subscripsi

Sisinnius misericordia dei episcopus Heracliae metropoleos prouinciae Europeorum definiens subscripsi

Plato misericordia dei episcopus Ancyrae metropoleos primae Galatiae prouinciae definiens subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus Cizici metropoleos prouintiae Helesponti definiens subscripsi

Marinus indignus episcopus Sardeorum metropoleos prouintiae Lidiae definiens subscripsi

Petrus indignus episcopus Nicomediae metropoleos Bithiniae prouintiae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

1 stephanus] sthephanus P R stefanus CB misericordia] minimus L corinthi] chorinti P^1 chorinthi P^2 R apostolicae] apostholicae CB 2 definiens subscripsi] diffiniens subscripsit RG 3 misericordia dei *om.* M minimus dei L metropolitanus] mitropolis CB metropolis R metropoli N gurtine ciuitatis VPG gortinae] gurtine VPG cretae] crete P R NL chrete G 4 legatus] gatus N totius] tocius VG R apostolicae] apostholicae C principalis *om.* VPG (κορυφαίου) definiens] idef P diffiniens R ut supra G subscripsi] subscripsit G 5 abundantius] habundantius VP habundancius G abundatius L tempsanae] themsanae CBR tempsarie L totius *om.* VP tocius RG 6 apostolicae] apostholicae C urbis *om.* VP definiens subscripsi] ut supra G 7 iohannis] iohannes RG L ecclesiae] aecclesiae N totius] tocius RG 7–8 sedis sanctae M 8 sedis] synodus V senedus P apostolicae] apostholicae C urbis] urbe V definiens subscripsi] ut supra G 9 philalithes] philalites PG R phylalithes L caesareae] caesariae V BR cesari P capadociae] cappadociae V^2P NL capodociae B 10 dispensationis] dispensacionis G definiens] diffiniens P R subscripsi] subscripsit G 11 metropoleos] metropolis CBR N asianae] asiana V assiana P prouintiae] prouinciae CG L 12 asianae] adriane L dispensationis] dispensationes C dispensacionis G subscripsi] subscripsit G 13 sisinnius] sisinius BR metropoleos] mitropeleos P metropolis CBR N europeorum] eurupeorum C^1R erupeorum B 13–14 definiens subscripsi] ut supra VPG 15 plato] platone N dei *om.* P ancyrae] anure V^1 anore V^2 ancirce P ancire G cyrae CB M cyre R NL metropoleos] mitropoleos P metropolis CBR 15–16 definiens *om.* VPG 16 subscripsi] ut supra G 17 georgius] georum V cizici] cyzici CB ciziti G cigici ML cagici N metropoleos] metropolis CBR N helesponti] elesponti VP elisponti CBR 17–18 definiens subscripsi] ut super V ut supra PG 19 episcopus indignus VP misericordia dei episcopus G metropoleos] metropolis CBR N lidiae] lydiae C NL *om.* B M lidie R definiens subscripsi] ut supra VPG 20 metropoleos] metropolis CBR N bithiniae] bitiniae V bytynie P bythiniae C bithiniiae M^1 prouintiae bithiniae MNL definiens C^2 *add.* 20–21 subscripsi] subsubscripsi B definiens subscripsi] ut supra VPG

Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μελιτηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἰουστῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἀλύπιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Κυπριανὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κλαυδιοπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Ὁνωρεατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πισινουντίων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Πολύευκτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σταυροπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

9–738,10 Pap. Vindob. G. 3

Photius misericordia dei episcopus Nicenae metropoleos Bithiniae prouintiae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Calcidonensis metropoleos Bithiniae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Sidensis metropoleos Pamphiliae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Amasiae metropoleos Helenoponti prouinciae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Miletensis metropoleos primae Armeniae prouinciae definiens subscripsi

Iustinus misericordia dei episcopus Tyanensis metropoleos secundae Capadociae prouinciae definiens subscripsi

Alipius misericordia dei episcopus Gangrensis metropoleos P⟨a⟩phlagoniae prouinciae definiens subscripsi

Cyprianus misericordia dei episcopus Claudiupoleos metropoleos Honoriadis prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Pisinunti metropoleos secundae Galatiae prouinciae definiens subscripsi

Polieuctus misericordia dei episcopus Mirorum metropoleos Liciae prouintiae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Stauropoleos metropoleos Cariae prouinciae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

---

1 photius] fotius CBR phocius G L nicenae] niceni CBR metropoleos] metropolis CBR N bithiniae] bitiniae V bitynie P bythiniae CB 1–2 definiens subscripsi] ut supra VPG 3 iohannis] iohannes RG L calcidonensis] calcidoninsis P calcedonensis CBR L chalcedonensis N metropoleos] metropoleus CBR matropolis N bithiniae] bitiae V[1] bitiniae V[2] bityniae P bythiniae CBR 3–4 definiens subscripsi] ut supra VPG 5 iohannis] iohannes G L sidensis] sindensis M metropoleos] metropolis CBR N pamphiliae] phamphiliae V pampilie P *om.* R pamphyliae L 5–6 definiens subscripsi] ut supra VPG 7 iohannis] iohannes G L amasiae] amasye R metropoleos] metropolis CBR N helenoponti] elenoponti G 7–8 definiens subscripsi] ut supra VPG 9 dei misericordia ML miletensis] militensis V BR NL milytensis C 9–10 metropoleos ... definiens *om.* B 9 metropoleos] metropoleus CR metropolis N armeniae] arminiae C 10 definiens subscripsi] ut supra G subscripsi] subscps V 11 tyanensis] tianensis V tyanenses P metropoleos] metropolis CBR N capadociae] capadotiae V M capodociae B cappadociae NL 12 definiens subscripsi] ut supra VPG 13 alipius] alypius C 13–14 alipius ... subscripsi *om.* N 13 episcopus *om.* L gangrensis] gangensis G metropoleos] metropolis CBR N p⟨a⟩phlagoniae] pephlagoniae VP[2] CR pephagoniae P[1] peplagoniae B ML 14 definiens subscripsi] ut supra VPG 15 cyprianus] cyprinus G[1] ciprianus L claudiupoleos] claudiupoleus V[1] claudiopoleus CB metropoleos *om.* CBR MNL honoriadis] onoriadis VP thonoriadis MNL 16 definiens subscripsi] ut supra VPG 17 iohannis] iohannes RG L pisinunti] pysinunti CB N pisinuntorum G metropoleos] metropolis CBR NL metrepoleos G secundae] *om.* R sedis L 18 definiens subscripsi] ut supra VPG 19 polieuctus] polyeuctus C N poleuctus G mirorum] myrorum N metropoleos] metropolis CBR liciae] luciae VP lyciae C licie RG 19–20 definiens subscripsi] ut supra VPG 21–22 theodorus ... subscripsi *om.* L 21 stauropoleos] stauropoleus CBR metropoleos] metropolis CBR 21–22 definiens subscripsi] ut supra VPG

Τιβέριος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Κοσμᾶς ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Συνναδέων μητροπόλεως τῆς Σαλουταρέων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Κωνσταντῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βαρατέων πόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, τόπον ἐπέχων Παύλου τοῦ ἁγιωτάτου μου μητροπολίτου τῆς Ἰκονιέων μητροπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Περγέων μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Θεόπεμπτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν ἤτοι Μωκισσηνῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἰσίδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων νήσων ὁρίσας ὑπέγραψα

Σισίννιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Pap. Vindob. G. 3

Tiberius misericordia dei episcopus Laodiciae metropoleos Phrigiae Pacatianae prouinciae definiens subscripsi

Cosmas misericordia dei episcopus Synadorum metropoleos Phrigiae Salutariae prouinciae definiens subscripsi

Constantinus misericordia dei episcopus Baratensis ciuitatis Licaoniae prouinciae et locum gerens Pauli sanctissimi metropolitani mei Hiconiensis definiens subscripsi

Stephanus misericordia dei episcopus Antiochiae metropoleos Pisidiae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Pergi metropoleos Pamphiliae prouinciae definiens subscripsi

Theopemptus misericordia dei episcopus Iustinianupoleos siue Muccissinorum metropoleos secundae Capadociae prouinciae definiens subscripsi

Hisidorus misericordia dei episcopus Rodi metropoleos Cycladum insularum definiens subscripsi

Sisinnius misericordia dei episcopus Hierapoleos metropoleos Phrigiae Pacacianae ⟨prouinciae⟩ definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Tarsensis metropoleos primae Ciliciae prouinciae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

1 tiberius] tyberius V CBR M misericordia dei *om.* M laodiciae] laoditiae V N laudiciae P CR laudatiae B lodicie G laudotiae M laudocie L metropoleos] metropoleus CBR metropolis N phrigiae] frigiae R MNL pacatianae] pagacianae CBR pacacianae G prouinciae C^2 *add.* 2 definiens subscripsi] ut supra VPG subscripsi] subscrisi B 3 cosmas] quos C^1 quosmas C^2BR cosma N synadorum] synodorum G metropoleos] metropolis CBR N phrigiae] frigiae MNL salutariae V^2 *add.* 4 definiens subscripsi] ut supra VPG 5 baratensis] baracensis R barattensis M barathensis L licaoniae] licaniae V^1 licaonice L 6 gerens pauli] geren paulis C pauli *om.* R metropolitani] metropolitanus VPG^1 metropoleos G^2 metropolis CBR N hiconiensis] hiconiens VP N coniensis RG L hiconueniensis M definiens subscripsi] ut supra VPG 7–8 stephanus ... subscripsi *om.* L 7 stephanus] stepanus M^1 antiochiae] antio.chiae V *ras.* anthiochiae B N metropoleos] metropolis CBR N pisidiae] pysidiae B N pissidie G 7–8 definiens subscripsi] ut supra G 9 iohannis] iohannes RG L pergi] nigi R pergis G metropoleos] metropolis CBR N pamphiliae] pamphyliae C pampiliae M 9–10 definiens subscripsi] ut supra G 11 theopemptus] theophemptus B theopemtus M iustinianupoleos] iustinianupoli VP iustinianopoleus CB iustiniapoleos R iustinianopolis N iustiniapolis L muccissinorum] moccissinorum V moccisinorum P muccisenorum CBR 11–12 metropoleos] metropolinitanos P metropoleus CB metropolis N 12 secundae] secundum P capadociae] cappadociae NL prouinciae *om.* CBR MNL definiens subscripsi] ut supra VPG 13 hisidorus] qisidorus R hysidorus M ysodorus N ysidorus L rodi] rhodis G metropoleos] metropolis CBR N cycladum] cicladum VPG M definiens] deniens V 13–14 definiens subscripsi] ut supra G 15 sisinnius] sisius CBR misericordia dei *om.* N dei episcopus P^2 *add.* hierapoleos] hierapolius C hierapoleus B ierapoleos R metropoleos] metropolis CBR N phrigiae] frigiae R MNL pacacianae] pacatiane P L pagapoanae CBR capatiane N 16 ⟨prouinciae⟩ *om.* VPG CBR MNL definiens subscripsi] ut supra VPG 17 misericordia dei *om.* N tarsensis] tharsenensis CR tharsenesis B tharsis M^1 tharsensis M^2N metropoleos] metropoleus CB metropolis N ciliciae] ceciliae VP ciliae B^1G cylicie R celicie L 18 definiens subscripsi] ut supra VPG

Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Μακρόβιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελευκέων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἰωάννης ἐλεεινὸς ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ ληγάτος τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα

Γεώργιος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα

Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πομπηϊουπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ζαχαρίας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Λεοντοπολιτῶν τῆς Ἰσαύρων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα

Γρηγόριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιτυλινέων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Μιλησίων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Σέργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σιλυμβρινῶν πόλεως τῆς Εὐροπέων ἐπαρχίας τῆς Θρᾳκῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἀνδρέας ἐλεεινὸς ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμνέων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

Θεόγνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ χειρὸς Γεωργίου διακόνου καὶ οἰκονόμου τῆς κατ' ἐμὲ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας διὰ τὸ ἐν ἀσθενείᾳ με εἶναι

Pap. Vindob. G. 3

Stephanus misericordia dei episcopus Anazarbi metropoleos secundae Ciliciae prouinciae definiens subscripsi

Macrobius misericordia dei episcopus Seleuciae metropoleos Hisauriae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis humilis episcopus Atheniensium ciuitatis et legatus sancti concilii apostolicae sedis antiquae Romae definiens subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis Bizois prouinciae Thraciae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Pompeioupoleos [metropoleos] ⟨ciuitatis⟩ Paphlagoniae prouinciae definiens subscripsi

Zacharias misericordia dei episcopus Leontopoleos Hisauriae prouinciae definiens subscripsi

Gregorius misericordia dei episcopus Mitilenae ciuitatis Lesborum insulae definiens subscripsi

Georgius indignus episcopus Milissiorum ciuitatis Cariae prouinciae definiens subscripsi

Sergius misericordia dei episcopus Silimbriae ciuitatis Eurupeorum prouinciae Thraciae definiens subscripsi

Andreas misericordia dei episcopus Metymnae Lesuiorum insulae definiens subscripsi

Theognius misericordia dei episcopus ciuitatis C⟨i⟩anorum Bithiniae prouinciae definiens subscripsi per manus Georgii diaconi et dispensatoris sanctae ecclesiae meae pro infirmitate qua detineor

---

VPG CBR MNL

1 stephanus] stepanus G anazarbi] unazarbi VP anazarbis G metropoleos] metropolis CB N ciliciae] cecili V cyliciae BR prouinciae *om.* B 2 definiens subscripsi] ut supra VPG 3 macrobius] macrouius CR misericordia dei *om.* N episcopus P^{2} *add.* seleuciae] selucie P sileuciae CBR metropoleos] metropolis CBR N hisauriae] hysaurie R ysauriae ML 3–4 definiens subscripsi] ut supra G 5 iohannis] iohannes RG L humilis *om.* N atheniensium] athiniensium VP ciuitatis] ciuitatem CBR NL^{2} apostolicae] apostholicae C 6 definiens subscripsi] ut supra G 7 episcopus *om.* P bizois] byzois CR uizois MNL thraciae] trhaciae P trachie R taratiae M thratie N 7–8 definiens subscripsi] ut supra VPG 9 misericordia dei *om.* N episcopus P^{2} *add.* pompeioupoleos] pompioleus C^{1} pompiopoleus C^{2}B pompiopoleos R iustinianupoleos G pompioypoleos MN pampioypoleos L [metropoleos]] [metropolis] CBR N ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG CBR MNL 9–10 paphlagoniae] paplagoniae B paphagoniae G paphiagonie L 10 definiens subscripsi] ut supra VPG 11 misericordia dei *om.* N leontopoleos] leontiopoleos VP leuncicopoleos G leotopoleus CB leotopoleos R hisauriae] ysaurie MNL 11–12 definiens subscripsi] ut supra VPG 13–14 gregorius ... subscripsi C *bis* 13 gregorius] gregogius P georgius RG episcopus P^{2} *add.* mitilenae] mitylenae P C mythylene B mytilene R mithilene G lesborum] lisborum CB lysborum R 13–14 definiens subscripsi] ut supra VPG 15 milissiorum] milisiorum B ciuitatis] ciuitate VP *om.* R definiens] definies C diffiniens R definiens subscripsi] ut supra VPG 16 dei *om.* M episcopus P^{2} *add.* silimbriae] silymbrie P B sylimbrie CR M eurupeorum] erupeorum G europeorum M eutropeorum L 17 definiens subscripsi] ut supra G 18 andreas] andrea N misericordia dei *om.* M metymnae] methymnae CB methimne R metymlenae M metimlene N metimnae L lesuiorum] lesbiorum CBR L definiens subscripsi] ut supra VPG 19 theognius] theomnius CR theogenius N ciuitatis] ciuitate VP c⟨i⟩anorum] canorum VPG CBR MNL bithiniae] bityniae VP bihyniae B^{1} bithyniae B^{2} 19–20 definiens subscripsi] ut supra G 20 subscripsi] subscripsit P georgii] georgi B gordii N dispensatoris] dispensatorum V meae *om.* VG me P 20–21 pro mea infirmitate V 21 detineor] detenetur VP detinetur G denuncior CR denuntior B deteneor N

Ἀλέξανδρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κοτράδων τῆς Ἰσαύρων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἐπιφάνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Εὐχαϊτινῶν πόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἡρακλειουπόλεως Ἀρμενίας δευτέρας ὁρίσας ὑπέγραψα

Πέτρος χάριτι Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος τῆς Μεσημβρινῶν φιλοχρίστου πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

Πέτρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Σωζοπόλεως Θρᾴκης ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Στοβῶν ὁρίσας ὑπέγραψα

Στρατόνικος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Σολῶν τῆς Κυπρίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

Τύχων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κιτίου τῆς Κυπρίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

Pap. Vindob. G. 3

Alexander misericordia dei episcopus ciuitatis Co[n]tradorum Hisauriae prouinciae definiens subscripsi

Epiphanius misericordia dei episcopus Euchaitorum ⟨Helen⟩oponti prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Heracliopoleos ciuitatis secundae Armeniae prouinciae definiens subscripsi

Petrus gratia Christi dei nostri episcopus Mesembriae ciuitatis definiens subscripsi

Petrus misericordia dei episcopus Sozopoleos Thraciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Stoborum definiens subscripsi

Stratonicus misericordia dei episcopus Soliorum ciuitatis Cypri insulae definiens subscripsi

Tychon misericordia dei episcopus ciuitatis Citii insulae Cypri definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Argiborum ciuitatis definiens subscripsi

Theodosius misericordia dei episcopus Lacedemoniorum ciuitatis definiens subscripsi

Iohannis humilis episcopus ciuitatis Lappis Cretae insulae definiens subscripsi

Gregorius misericordia dei episcopus Cantani ciuitatis insulae Cretae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Nisene ciuitatis primae Capadociae prouinciae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

1 misericordia dei *om.* N co[n]tradorum] contradorum VG MN contradarum P quodraptorum CR codratorum B cotrodorum L hisauriae] hysauriae R M 1–2 definiens subscripsi] ut supra VPG 3 epiphanius] epi.phanius V *ras.* ephiphanius P epifanius CBR misericordia dei *om.* N euchaitorum] euchatatorum CB eucathatorum R eucatorum G ⟨helen⟩oponti] aleoponti VPG eleoponti CBR MNL 3–4 definiens subscripsi] ut supra VPG 5 iohannis] iohannes RG L misericordia dei *om.* N dei episcopus *om.* P heracliopoleos] eracliopoleos V heracliopoleo P^1 hieracliopeleus C heracleopoleus B sachopoleos R ciuitatis] ciuitate P armeniae] arminiae CBR 6 definiens subscripsi] ut supra VPG 7 petrus] petri CB gratia ... nostri *om.* N christi *om.* G M nostri *om.* G nostri domini episcopus M ciuitatis] ciuitate P definiens subscripsi] ut supra VPG 8 petrus ... subscripsi *om.* L misericordia dei *om.* N sozopoleos] sozopoleus CB thraciae] traciae BG tratiae MN definiens subscripsi] ut supra VPG 9 iohannis] iohannes RG L misericordia dei *om.* N ciuitatis *om.* VPG stoborum] scoborum R stoborum ciuitatis N definiens subscripsi] ut supra VPG 10 stratonicus] straconicis V^1P^1 straconicos V^2 straconius P^2 straconicus G stranicus N misericordia dei *om.* N soliorum] siliorum B cypri] cipri P definiens subscripsi] ut supra VPG 11 tychon ... subscripsi B^2 *add.* tychon] tiochon P tvionicon G thychon C thicon B MN thycon R thicus L misericordia dei *om.* N citii] cythi V citi PG cypri] cipri P definiens subscripsi] ut supra VPG 12 iohannis] iohannes G L misericordia dei *om.* N argiborum] argiuorum L definiens subscripsi VPG 13 misericordia dei] dei gratia R *om.* N lacedemoniorum] lacademoniorum VP lacedomoniorum B lacedaemoniorum M late demoniorum N ciuitatis] ciuitate V definiens subscripsi] ut supra VPG 14 iohannis] iohannes RG L humilis *om.* N lappis] lapis P lappae G *om.* CBR MNL insule crete N definiens subscripsi] ut supra VPG 15 gregorius] georgius G misericordia dei *om.* N cantani] catani BG ciuitatis cantani VPG definiens] definibus L definiens subscripsi] ut supra VPG 16 iohannis] iohannes RG L misericordia dei *om.* N nisene] nysene C nicene R nissene N capadociae] cappadociae P NL capodociae B prouinciae *om.* L 16–17 definiens] definibus L definiens subscripsi] ut supra VPG

Theodorus misericordia dei episcopus Therminae ciuitatis primae Capadociae ⟨prouinciae⟩ definiens subscripsi

Georgius gratia Christi dei nostri episcopus ciuitatis Camulianorum definiens subscripsi

Theodorus humilis episcopus Iustinianopoleos Armeniae definiens subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus regionis Daranaleos hoc est ciuitatis Analiborum definiens subscripsi

Zoitus misericordia dei episcopus Christopoleos siue Dios ⟨ieru⟩, quod est Iouis tumuli, Asianae prouinciae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Pergami Asianae prouinciae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Mastaur[e]orum ciuitatis Asianae prouinciae definiens subscripsi

Antonius misericordia dei episcopus Hypeporum ciuitatis Asianae prouinciae definiens subscripsi

Patricius misericordia dei episcopus Magnisiae ciuitatis circa Meandrum Asianae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Aneatorum definiens subscripsi

Sisinnius misericordia dei episcopus ciuitatis Nisae Asianae prouinciae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Adramytinorum definiens subscripsi

Reginus misericordia dei episcopus Panii ciuitatis Europae prouinciae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

1 misericordia dei *om.* N therminae] thermentine N capadociae] cappadociae P NL capodociae B 1–2 ⟨prouinciae⟩ *om.* VPG CBR MNL 2 definiens subscripsi] ut supra VPG 3 gratia ... nostri *om.* N christi *om.* G christi et dei VPG MNL ciuitatis *om.* VPG camulianorum] camalianorum CR MNL camilianorum B definiens subscripsi] ut supra VPG 4 humilis] humiles C *om.* N iustinianopoleos] iustinianopoleus CBR iustinianupoleos G iustinianopolis NL armeniae] arminiae B carmeniae M (!) definiens subscripsi] ut supra VPG 5 misericordia dei *om.* N regionis] regione V daranaleos] daranaleus CB hoc] haec M ciuitatis] ciuitas MNL analiborum] analibrorum VPG analiborunt N analibons L 6 definiens subscripsi] ut supra VPG 7 zoitus] loitus C zoicus R szoitus N misericordia dei *om.* N dei *om.* G christopoleos] cristopoleus CBR christo polis NL dios ⟨ieru⟩] dios sorsu V dios soiru CB dios sorcu R diossorum MN diossoro L est C[2] *add.* iouis] iobis CBR MNL tumuli] tumulis VP N tumulus G tomolis CBR 8 asianae] sianae M[1] definiens subscripsi] ut supra VPG 9 misericordia dei episcopus *om.* N ciuitatis] ciuitate VP ML *om.* RG prouinciae *om.* CBR 9–10 definiens subscripsi] ut supra VPG 11 misericordia dei *om.* N dei *om.* G dei episcopus *om.* P mastaur[e]orum] mastaureorum VPG B MNL mastoreorum C mafri deorum R asianae] asyanae G 11–12 definiens subscripsi] ut supra VPG 13 antonius] anthonius CB misericordia dei *om.* N hypeporum] ipeporum VP yppeporum G asianae] asyanae G 13–14 definiens subscripsi] ut supra VPG 15 patricius] patrius P patritius N misericordia dei *om.* N meandrum] meand. .rum M *ras.* asianae] asyanae G 16 definiens subscripsi] ut supra VPG 17 iohannis] iohannes RG L misericordia dei *om.* N aneatorum] aniatorum C amatorum R ancanorum L definiens subscripsi] ut supra VPG 18 misericordia dei *om.* N dei *om.* G nisae] nysae G L definiens subscripsi] ut supra VPG 19 misericordia dei *om.* N dei *om.* G ciuitatis] ciuitate P *om.* R N adramytinorum] adramyttinorum CB adramitinorum M adramittinorum R NL definiens subscripsi] ut supra VPG 20 reginus] teginus N theginus L misericordia dei *om.* N dei *om.* G panii] pamoi CBR panni N ciuitatis] ciuitati V europae] eurupae CB eoropae M definiens subscripsi] ut supra VPG

Martirius misericordia dei episcopus Iuliopoleos ciuitatis primae Galatiae prouinciae definiens subscripsi

Michael misericordia dei episcopus Asponitanae ciuitatis primae Galatiae prouinciae definiens subscripsi

Plato misericordia dei episcopus Cinninorum ciuitatis primae Galatiae prouinciae definiens subscripsi

Genesius humilis episcopus Anastasiupolitanae ciuitatis definiens subscripsi

Andreas misericordia dei episcopus ciuitatis Mnizi definiens subscripsi

Stephanus misericordia dei episcopus Berinupoleos ciuitatis primae Galatiae prouinciae definiens subscripsi

Cyricus misericordia dei episcopus Adrianensis Helesponti prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Militupoleos Helesponti prouinciae definiens subscripsi

Mercurius misericordia dei episcopus ciuitatis Poemaninae Helesponti prouinciae definiens subscripsi

Andreas misericordia dei episcopus ciuitatis Selandi Lydiae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Philadelphiae Lydiae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Sitorum Lidiae prouinciae definiens subscripsi

Theodotus misericordia dei episcopus ciuitatis Daldes Lidiae prouinciae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

---

1 martirius] martyrius VG N macarius R martinus L misericordia dei *om.* N iuliopoleos] iuliopoleus CB iuliopolis N iuliopoli L galatiae] galaciae VPG CR 2 definiens subscripsi] ut supra VPG 3 michael] michahel VP B N misericordia dei *om.* N asponitanae] chasponitanae C[1] hasponitanae C[2]B galatiae] galaciae VG CR 4 definiens subscripsi] ut supra VPG 5–6 plato ... subscripsi *om.* VPG 5 plato] palato N misericordia dei *om.* N 7 humilis *om.* N anastasiupolitanae] anastasiupoline V anastasiopolitanae CB M anastasiopoliane R anastasius N 7–8 ciuitatis ... ciuitatis *om.* L 7 definiens subscripsi] ut supra VPG 8 misericordia dei *om.* N dei *om.* G mnizi] ninizi VPG L nizi B minizi N definiens subscripsi] ut supra VPG 9 misericordia dei *om.* N dei episcopus P[2] *add.* berinupoleos] brinupoleos V uerinupoleus CB uerinopoleos R galatiae] gallatiae P 10 definiens subscripsi] ut supra VPG 11 cyricus] syricus VG siricus P ciricus N cyne L misericordia dei *om.* N dei *om.* G dei episcopus P[2] *add.* adrianensis] hadrianensis CBR NL helesponti] elesponti CBR M definiens subscripsi] ut supra VPG 12–13 iohannis ... subscripsi *om.* VPG M[2] *add.* 12 iohannis] iohannes L militupoleos] militupoleus CB myritopolis M militopolis N melitopolis L helesponti] elesponti CR definiens] diffiniens R M 14–16 andreas – mercurius *transp.* G 14 misericordia dei *om.* N episcopus misericordia dei L ciuitatis *om.* R poemaninae] poemnine VP poemirinae G poemanitae CB poemanice R poemanie N helesponti] helisponti CBR 14–15 definiens subscripsi] ut supra VPG 16 misericordia dei *om.* N lydiae] dae V de P ae G lidiae R ML lie N definiens subscripsi] ut supra VPG 17–18 iohannis ... subscripsi *om.* V 17 misericordia dei *om.* N philadelphiae] philadelfie P filadelphiae C filadelphye B filadelfiae N lydiae] lidie P NL 17–18 definiens subscripsi] ut supra PG 19 iohannis] iohannes RG L misericordia dei *om.* N sitorum] sidorum VPG lidiae] lydiae CB definiens subscripsi] ut supra VPG 20 theodotus] theodorus BR NL misericordia dei *om.* N dei episcopus P[2] *add.* episcopus M[2] *add.* daldes] daldae M dalde NL lidiae] lydiae CBR 20–21 definiens subscripsi] ut supra VPG

Iohannis misericordia dei episcopus Da⟨s⟩cilentium ciuitatis Bithiniae prouinciae definiens subscripsi

Sisinnius misericordia dei episcopus ⟨ciuitatis⟩ Basilinupoleos Bithiniae prouinciae definiens subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis Cadosiae Bithiniae prouinciae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Praeneti ciuitatis Bithiniae prouinciae definiens subscripsi

Polichronius misericordia dei episcopus Theupoleos Bithiniae prouinciae definiens subscripsi per Theodosium archipresbiterum meum propter senectutem meam

Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Cesareae Bithiniae prouinciae definiens subscripsi

Anastasius humilis episcopus Theotocianorum ciuitatis siue Apollonensis definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Iustinianopoleos Bithiniae prouinciae definiens subscripsi

Menas misericordia dei episcopus ciuitatis Caraliae Pamphiliae prouinciae definiens subscripsi

Cosmas misericordia dei episcopus ciuitatis Cantanensium Pamphiliae prouinciae definiens subscripsi

Nicetas misericordia dei episcopus ciuitatis Coracisii definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

1 iohannis] iohannes RG L misericordia dei *om.* N da⟨s⟩cilentium] dalcilentium VPG MNL dalcylentium CR dallentium B bithiniae] bythiniae V CBR bithyniae P bethinie L 1–2 definiens subscripsi] ut supra VPG 3 misericordia dei *om.* N ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG CBR MNL basilinupoleos] basilnnupoleos P basiliinupoleos G basilinaepoleus C basilinepoleus B basilinopoleos R bithiniae] bythiniae V bithyniae P prouinciae] ciuitatis L 3–4 definiens subscripsi] ut supra VPG 5 misericordia dei *om.* N ciuitatis] ciuitate P cadosiae] cadosyae G adosiae MNL (!) bithiniae] bithyniae VP bythiniae CBRG 5–6 definiens subscripsi] ut supra VPG 7 misericordia dei *om.* N praeneti] praeneci V praen&i P B preneti RG praenetinae M prenetine NL bithiniae] bithyniae V bythiniae CBG bithie N pethinie L^{1} bethinie L^{2} 7–8 definiens subscripsi] ut supra VPG 8 polichronius] policronius CBRG L polychronius N misericordia dei *om.* N theupoleos] theupoleus P CB theopoleos R theopolis M theupolis NL bithiniae] bithyniae V bythiniae CBRG 9–10 subscripsi] subscrpsi VP subcripsi G 10 archipresbiterum] archipraesbiterium C 11 misericordia dei *om.* N cesareae] cessaraeae V cessareae P caesariae CB cesariae RG bithiniae] bithyn.niae V *ras.* bithyniae P bythiniae CBRG 11–12 definiens subscripsi] ut supra G 13 humilis *om.* N umilis L theotocianorum] thotocianorum C^{1} theodocianorum R theoticianorum G theodotianorum N apollonensis] appollensis N apollensis L 13–14 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter NL 15 misericordia dei *om.* N iustinianopoleos] iustinianopolius C iustinianopoleus B iustinianupoleos G iustinianopoli MNL bithiniae] bythiniae V R bithy P^{1} bithynie P^{2} 15–16 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 17 menas] meras VPG misericordia dei *om.* N caraliae] cardiae G carallis NL pamphiliae] pamphyliae V prouinciae pamphiliae RG 17–18 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 19 cosmas] quosmas CBR cosma N misericordia dei *om.* N cantanensium] catanensium PG M^{2} cathanensium B L 19–21 cantanensium ... ciuitatis *om.* N 19 pamphiliae] pamphyliae V pamphili M 19–20 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter ML 21 coracisii] coraci C^{1} coracii C^{2}B coracuti R coracissii G caracii L definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL

Theodorus misericordia dei episcopus Berissae secundae Armeniae prouinciae definiens subscripsi

Callinicus misericordia dei episcopus Coloniae ciuitatis magnae Armeniorum prouinciae definiens subscripsi

Tiberius gratia Christi episcopus Amissae ciuitatis Helenoponti prouinciae definiens subscripsi

Iohannis gratia Christi episcopus Andrapinorum ciuitatis Helenupoleos prouinciae definiens subscripsi

Sergius misericordia dei episcopus Sinopis ciuitatis definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Hiborensis Helenoponti prouinciae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Trapezunti ciuitatis definiens subscripsi

Anastasius misericordia dei episcopus ciuitatis Polemonii definiens subscripsi

Gregorius misericordia dei episcopus ciuitatis Arcis primae Armeniae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis indignus episcopus Faustinopolitanae ciuitatis secundae Capadociae prouinciae definiens subscripsi

Georgius humilis episcopus ciuitatis Iunopolitanae definiens subscripsi

Phocas misericordia dei episcopus ciuitatis Dadybriensium definiens subscripsi

Plato misericordia dei episcopus Hadrianopoleos ciuitatis Honoriados prouinciae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

1 misericordia dei *om.* N berissae] uerisse CBR ueris MN uerisis L secundae V^2 *add.* secudae C^1 armeniae] arminiae CB 1–2 definiens subscripsi] ut supra VPG 3 callinicus] callimeus R callinicas G ...llinicus M *ras.* collicus N misericordia dei *om.* N armeniorum] arminiorum C arminorum B 4 definiens subscripsi] ut supra VPG 5 tiberius] tyberius CR N thiberius G gratia christi] misericordia dei G humilis N amissae] amise VP helenoponti] helesioponti CBR thelonoponti M thelenoponti NL 5–6 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 7 iohannis] iohannes RG L gratia christi *om.* N andrapinorum] andiasmorum R helenupoleos] helenupoleus VP helenopoleos G helinopoleus CBR elinuponti MN helenuponthi L 7–8 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 9 sergius] .ergius M *ras.* misericordia dei *om.* N sinopis] synopis G N sinopis ... subscripsi] synopis cium similiter MN scinopis cium similiter L definiens subscripsi] ut supra VPG 10 misericordia dei *om.* N ciuitatis *om.* CBR MNL hiborensis] hyborensis RG yborensis MN helenoponti] helenopon P^1 elenoponti C^1RG 10–11 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 12 misericordia dei *om.* N trapezunti] trapezunci B trabezunti R trapezunticium N tropezuntium L ciuitatis *om.* L definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 13 anastasius] anasthasius CB^2 misericordia dei *om.* N definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 14 gregorius] georgius MNL misericordia dei *om.* N arcis] archis MNL armeniae] arminiae CB prouinciae *om.* G 14–15 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 16 iohannis] iohannes L faustinopolitanae] fostinopolitane CR faustopolitate L capadociae] capodociae B 17 definiens subscripsi] ut supra VPG 18 georgius] georsius L humilis] hiumilis V^1 *om.* N iunopolitanae ciuitatis VPG definiens subscripsi] ut supra VPG 19 phocas ... subscripsi *om.* N phocas] pocas P^1 dei episcopus P^2 *add.* dadybriensium] dadibriensium RG dabriensium M didabriensium L definiens subscripsi] ut supra VPG 20 plato] platone N misericordia dei *om.* N hadrianopoleos] andrianopoleos V hadrionopoleus CB adrionopoleus R adrianopolis MNL honoriados] honoriandos VP 20–21 definiens subscripsi] ut supra VPG

Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis Cratiae definiens subscripsi
Dometius misericordia dei episcopus Prusiadensis ciuitatis definiens subscripsi
Stephanus humilis episcopus Heracliae Ponti definiens subscripsi
Longinus misericordia dei episcopus ciuitatis Ti[n]i definiens subscripsi
Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Comanae definiens subscripsi
Theophilactus misericordia dei episcopus ciuitatis Caerasuntae definiens subscripsi
Salomon misericordia dei episcopus ciuitatis Clanei secundae Galatiae prouinciae definiens subscripsi
Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Amorii definiens subscripsi
Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis ⟨O⟩iniandi Liciae prouinciae definiens subscripsi
Zimarcus misericordia dei episcopus ciuitatis Sidimi Liciae prouinciae definiens subscripsi
Iohannis humilis episcopus ciuitatis Aeriz⟨orum⟩ Cariae prouinciae definiens subscripsi
Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Myndi Cariae prouinciae definiens subscripsi
Patricius misericordia dei episcopus Eluzorum ciuitatis Phrigiae ⟨P⟩a⟨c⟩atianae prouinciae definiens subscripsi
Cyricus misericordia dei episcopus ciuitatis Ancyrae Phrigiae ⟨P⟩a⟨c⟩atianae prouinciae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

1 misericordia dei *om.* N ciuitatis] ciuitate V M cratiae] craciae CRG gcraciae B gratiae MNL definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 2 dometius] domecius CB dometio N misericordia dei *om.* N prusiadensis] prosiadensis VPG plusiadensis MNL ciuitatis plusiadensis L definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 3 humilis *om.* N heracliae] heracleae CR heraclye N ponti] pontis B definiens subscripsi] ut supra VPG 4 longinus] longenus CBR misericordia dei *om.* N ciuitatis] ciuitate V M ti[n]i] tini VP CBR MNL 4–5 ti[n]i ... ciuitatis *om.* G 4 definiens subscripsi] ut supra VP similiter MNL 5 iohannis] iohanis V^1 iohannes RG L misericordia dei *om.* N comanae] commanae VP cumane L definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 6 theophilactus] theofilactus CB theodorofilactus L misericordia dei *om.* N caerasuntae] cerasuntae V caerasunte C caerasinite R carasumpte L definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 7 salomon] solomon G misericordia dei *om.* N galatiae] galaciae CBRG 7–8 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 9 theodorus] theodeorus V^1 misericordia dei *om.* N amorii] amor̄ V amori PG definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 10 misericordia dei *om.* N sinianda ciuitatis G ⟨o⟩iniandi] siniandi V CB MNL simanda P ciniandi R liciae] litiae VP liae G litiae MN 10–11 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 12 zimarcus] zymarcus CB .marchus M^1 *ras.* simarchus M^2 zimarchus N misericordia dei *om.* N sidimi] sidymi VP B sydymi G liciae] litiae VP lyciae CB licie R definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MN similiter subscripsi L 13 iohannis] iohannes R L humilis *om.* N aeriz⟨orum⟩] aerizai VPG cyzi C cizy B cyri R herizi MNL cariae] chariae M definiens subscripsi] ut supra VPG similiter N 14 misericordia dei *om.* N myndi] mundi MNL definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 15 patricius] patritius N misericordia dei *om.* N eluzorum] eluzicium VPG eluzi CBR ML eleuzi N ciuitatis eluzorum VPG phrigiae] phrygiae V prigiae P^1 frigiae CBR MNL ⟨p⟩a⟨c⟩atianae] capatianae VPG CBR MNL 16 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 17 cyricus] syricus M misericordia dei *om.* N ancyrae] ancirae P pocyre CB potire R ancyrre L phrigiae] phrygiae V frigiae CBR MN ⟨p⟩a⟨c⟩atianae] capatiane VPG capadociae CR capodociae B capazianae MNL 18 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL

Petrus misericordia dei episcopus ciuitatis Appiae Phrigiae ⟨P⟩a⟨c⟩atianae prouinciae definiens subscripsi

Alexander indignus episcopus ciuitatis Nacoliae Phrigiae Salutariae prouinciae definiens subscripsi

Paulus humilis episcopus ciuitatis Sozopolitanae Pisidiae prouinciae definiens subscripsi

Constantinus humilis episcopus Tymbria⟨d⟩is ciuitatis Pisidiae prouinciae definiens subscripsi

Marinus humilis episcopus ciuitatis Philomeli⟨i⟩ Pisidiae prouinciae definiens subscripsi

Plato humilis episcopus Magidi ciuitatis Pamphiliae prouinciae definiens subscripsi

Plusianus humilis episcopus ciuitatis Sillei Pamphiliae prouinciae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus Nazianzi ciuitatis definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Doari⟨um⟩ definiens subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus insulae Coensium definiens subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus insulae Chiorum definiens subscripsi

Stephanus humilis episcopus insulae Par⟨i⟩ definiens subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus insulae Naxiae definiens subscripsi

Demetrius humilis episcopus ciuitatis insulae Tini definiens subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis insulae Thiras definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

---

1 misericordia dei *om.* N appiae] apiae CBR phrigiae] phrygiae V frigiae CBR MNL ⟨p⟩a⟨c⟩atianae] capatiane VPG capacianae CBR capazianae MNL 2 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter L 3 alexander] halexander P aexander L indignus *om.* N nacoliae] nicoliae B phrigiae] phrygiae V frigiae CB MNL 3–4 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 5 humilis *om.* N humilis misericordia dei episcopus V ciuitatis] ciuitate V sozopolitanae] sozpplitanae CB sorphitane R sozopplitanae MN sozoplitane L pisidiae] pysidie N pissidie L definiens subscripsi] ut supra VPG 6–7 constantinus ... subscripsi *om.* M 6 humilis *om.* N ciuitatis tymbria⟨d⟩is VPG tymbria⟨d⟩is] tymbriaris VPG CBR tympriaris N timbriaris L pisidiae] persidie R pysidiae N pissidie L 6–7 definiens subscripsi] ut supra VPG 8 humilis *om.* N philomeli⟨i⟩] phylomeli V philomeli PG filome CR filomae B philonae M philome NL pisidiae] pysidie N pissidie L prouinciae *om.* V definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 9 plato ... subscripsi *om.* MNL magidi] magidy PG magid CBR magid⟨orum⟩? pamphiliae] pamphyliae V pampiliae P^1 phaphi G definiens] deficiens C^1 definiens subscripsi] ut supra VPG 10 humilis *om.* N episcopus humilis L episcopus nazianzi ciuitatis C^1 sillei] uellsillei V uelsyllei P uelsilei G uelsylci R sylei MNL pamphiliae] phamphiliae G definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL subscripsi + plato ... similiter M (746,9) 11 misericordia] misecordia C^1 misericordia dei *om.* N ciuitatis nazianzi G nazianzi] nazianti V nazyanzi C nazaranti R nanzianzi MN nanziani L definiens subscripsi] ut supra VPG 12 misericordia dei *om.* N doari⟨um⟩] doari VPG CBR N doaridae M dorai L definiens subscripsi] ut supra VPG 13 misericordia dei *om.* N coensium] cohensium MNL definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 14 misericordia dei *om.* N definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 15 stephanus] ste.phanus V *ras.* humilis] misericordia dei VPG M^1 *om.* N par⟨i⟩] paro VPG CB MN parode R patro L definiens subscripsi] ut supra VPG similiter NL 16 misericordia dei *om.* N episcopus ciuitatis insulae VPG CB MNL naxiae] noxiae V B narie L definiens subscripsi] ut supra VPG 17 demetrius] dometrius NL humilis *om.* N definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 18 misericordia dei *om.* N 18–747,1 ciuitatis ... episcopus *om.* L 18 insulae] insula VP thiras] thyras CRG tyras MN definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL

Constantinus misericordia dei episcopus Dalisandi Hisauriae prouinciae definiens subscripsi

Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Olbeorum Hisauriae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Corici ciuitatis primae Ciliciae prouinciae definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Adanae primae prouinciae Ciliciae definiens subscripsi

Eulalius misericordia dei episcopus Zenonopoleos Hisauriae prouinciae definiens subscripsi

Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis Flauiades secundae Ciliciae prouinciae definiens subscripsi

Irenarcus humilis diaconus Amastri⟨n⟩ae sanctae dei ecclesiae et locum tenens Comite sanctissimi mei episcopi eiusdem Amastrinae ciuitatis subscripsi

Euthychius misericordia dei episcopus ciuitatis insulae Meli definiens subscripsi

Cosmas indignus episcopus ciuitatis Cotyaeorum definiens subscripsi

Dometius misericordia dei episcopus ciuitatis Pr⟨y⟩m⟨n⟩issi definiens subscripsi

Leontius misericordia dei episcopus Helenopolitanae ciuitatis definiens subscripsi

Theodosius misericordia dei episcopus ciuitatis ⟨P⟩sibilorum Licaoniae prouinciae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

---

1 misericordia dei *om.* N dalisandi] dasilandi G hisauriae] hissauriae G hysauriae R L 1–2 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter M 3 misericordia dei *om.* N ciuitatis *om.* N olbeorum] albeorum R olbeorum hisauriae] olbeoauriae M 3–4 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter M iohannis ... corici *et* iohannis ... adanae *transpon.* VP^{1} CBR MN 5–6 iohannis ... supra P^{2} *add.* 5 misericordia dei *om.* N corici] cori VPG corrici C cotrici R ciliciae] cyliciae C 5–6 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 7 iohannis] iohannes L misericordia dei *om.* N adanae] adane V NL adani CB adam R ciliciae prouinciae MNL ciliciae] cili.ciae V *ras.* cyliciae CB 7–8 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter N 9 eulalius] eolalius CBR eulalios N^{1} misericordia dei *om.* N zenonopoleos] zenonopoleus CBR zenonupoleos G zenopolis M^{1} zenonopolis M^{2}N 9–11 zenonopoleos ... episcopus *om.* L 9 hisauriae] hisariae P 9–10 definiens subscripsi] ut supra VPG 11 misericordia dei *om.* N flauiades] flauiadis CBR flauiados G flauiadae M ciliciae] cyliciae C N cylitiae B cilitiae M 11–12 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 13 irenarcus] hirenachus CBR yrenarcus G hrenarchus M insenarcus N irenarchus L diaconus] dyaconus R diacono N amastri⟨n⟩ae] anastriae VPG amastriae CBR MN amaferie L comite] comitate VP comitatus G comitem L 14 episcopi] episcopo V amastrinae] magistine R amastriae M^{1} amistrine N subscripsi] ut supra G similiter MNL 15 euthychius] euthycius V eotichius C eothichius B euthicius R euthrochius G euticius MNL misericordia dei *om.* N meli] mele RNL definiens subscripsi] ut supra G similiter MNL 16 cosmas] quosmas CBR cosma N indignus] indignissimus L cotyaeorum] cotiaeorum VPG contracorum L definiens subscripsi] ut supra VPG 17 dometius] domecius CB L misericordia dei *om.* N pr⟨y⟩m⟨n⟩issi] promissi VPG CBR MNL definiens subscripsi] ut supra VPG 18 leontius] leoncius V CR leongius N misericordia dei *om.* N helenopolitanae] elenopolitanae MNL definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 19–20 theodosius ... subscripsi *om.* MNL 19 ⟨p⟩sibilorum] sibilorum VP CBR MNL sybilorum G licaoniae] liconiae V^{1}G^{1} bycaoniae P^{1} lycaoniae P^{2} R 19–20 definiens subscripsi] ut supra VPG

Constantinus misericordia dei episcopus ciuitatis La⟨m⟩psaci definiens subscripsi

Iohannis misericordia dei episcopus Adrianopoleos Bithiniae prouinciae definiens subscripsi

Theodosius misericordia dei episcopus Sebastinorum metropoleos ⟨secundae Armeniae prouinciae⟩ definiens subscripsi

Siluanus misericordia dei episcopus insulae Limniorum definiens subscripsi

Isidorus misericordia dei episcopus Abydinorum ciuitatis definiens subscripsi

Andreas misericordia dei episcopus Neapolitanae ciuitatis Cariae prouinciae per Theodorum metropolitam meum subscripsi propter infirmitatem qua detineor

Iohannis misericordia dei episcopus insulae Carpathi definiens subscripsi

Dauid misericordia dei diaconus Uosphoritanae sanctae ecclesiae et locum gerens Andreae sanctissimi episcopi mei subscripsi

Theodorus indignus episcopus Phasidis Lazicae prouinciae definiens subscripsi

Citonatus indignus episcopus sanctae ecclesiae Caralitanae insulae Sardiniae definiens subscripsi

Theodotus misericordia dei episcopus ciuitatis Aureliopoleos Libiae prouinciae definiens subscripsi

---

VPG CBR MNL

---

1 constantinus ... subscripsi *om.* N constantinus] theodosius L episcopus *om.* P la⟨m⟩psaci] lapsaci VPG lapfaci CBR ML (!) definiens subscripsi] ut supra VPG similiter ML 2 iohannis] iohannes R L adrianopoleos] hadranupoleus CB hadianopoleus R adrianopolis ML adrianorum ciuitatis? bithiniae] bythiniae V bithyniae P bitítiniae G 2–3 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter ML 4 theodosius] theodorus L misericordia dei *om.* N sebastinorum] sebastianorum VPG sibastinorum CBR metropoleos] metropolis CBR MNL 4–5 ⟨secundae armeniae prouinciae⟩ *om.* VPG CBR MNL 5 definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 6 misericordia dei *om.* N dei M^{2} *add.* limniorum] linniorum VP limorum $M^{1}NL^{1}$ liniorum $M^{2}L^{2}$ definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 7 isidorus] hysidorus C L hysodorus B N ysidorus R M misericordia dei *om.* N episcopus dei G abydinorum] abhydinorum VP abyclinorum G abidinorum R MNL ciuitatis] ciuitate VG definiens subscripsi] ut supra VPG similiter MNL 8 andreas] andraeas C misericordia dei *om.* N neapolitanae] nepolitanae VPG 8–9 theodorum] teodorum P 9 metropolitam] metropolitaneum G metropolytam M meum *om.* G subscripsi] subsubscripsi B *om.* G detineor] deteneor CB N detineor ut supra G 10 iohannis] iohannes R L misericordia dei *om.* N carpathi] carphathi VP carpanthi L definiens subscripsi] ut supra VPG 11 misericordia] misericodiae P diaconus] codiaconus B^{1} dyaconus R uosphoritanae] bosphoritane CR L bosphiritanae B uosporitanae G bosforitane MN gerens] gerendis L andreae] adreae VPG 12 episcopi mei *om.* B mei episcopi N subscripsi] ut supra G 13 indignus *om.* N phasidis] phasilis G lazicae] lazici CBR latiae G laziae M lazic N laxine L definiens subscripsi] ut supra G 14 citonatus] citonatis V^{1} ctconatus M caralitanae] carilitanae B 14–15 definiens subscripsi] ut supra VPG 16 theodotus] thedotus V theodorus R L misericordia dei *om.* N ciuitatis *om.* CBR aureliopoleos] aurielioipoleos V auriaeliopoleos P aureliopoleus CBR aureliopolim MNL 16–17 definiens subscripsi] ut supra VPG

Sancta synodus exclamauit:

Multos annos imperatori. Christo dilecto imperatori multos annos. Orthodoxe omnes credimus. Illuminatorem pacis, Domine, conserua. Marciano nouo Constantino aeterna memoria. Item nouo Iustiniano Constantino aeterna memoria. Qui deposuit haereticos, Domine, conserua. Nestorio, Eutice atque Seuero anathema sit. Similia eis sapientibus anathema. Theodoro Pharanitano anathema. Sergio et Honorio anathema. Pirro et Paulo anathema. Cyro et Petro anathema. Macario et Stephano anathema. Policrinio nouo Simoni anathema. Omnibus haereticis anathema. His qui praedicauerunt uel praedicant et sperant docere unam uoluntatem et unam operationem in incarnationem dispensationis Christi ueri Dei nostri, anathema.

1–10 *cf.* p. 712

Sancta synodus exclamauit:

Multos annos imperatori Christo dilecto imperatori multos annos orthodoxe omnes credimus inluminatorem pacis, domine, conserua.

Marciano nouo Constantino aeterna memoria nouo Iustiniano Constantino aeterna memoria qui deposuit haereticos, domine, conserua.

Nestorio, Eutychi atque Seuero anathema similia eis sapientibus anathema Theodoro Pharanitano anathema Sergio et Honorio anathema Pyrro et Paulo anathema Cyro et Petro anathema Macario et Stephano anathema Polichronio nouo Simoni anathema omnibus haereticis anathema.

His qui praedicauerunt uel praedicant et sperant docere unam uoluntatem et unam operationem in incarnatione dispensationis Christi ueri dei nostri anathema.

VPG CBR MNL

1 synodus] sinodus P CBG 2 – 3 orthodoxe] orthodoxae VP[2] orthodoxiae P[1] 3 inluminatorem] inlumiatorem P[1] illuminatorem RG M[2] inlumitorem L 4 marciano] martiano G MN aeterna memoria] da aeternam memoriam G aeterna] deterna P iustiniano] iustinianum B[1] constantino] uconstantino N 5 haereticos] heredicos C 6 nestorio] nestorium M nestorio heredici (heretico B, heretici R) CBR eutychi] eotici CR eutici B euthico G euthicem M atque] adque B seuero] seuerum M anathema[1]] anathima CB similia ... anathema *om.* L eis] es B[1] anathema[2]] anathima CB 7 theodoro] theodora P pharanitano] faranithano C faranitano BR anathema[1+2]] anathima CB honorio] onorio B pyrro] pyrrho P[2] et[2] *om.* P 8 anathema[1+2]] anathima CB cyro] cyrro L macario] machario RG M anathema[3]] anathima CB 9 polichronio] policronio P[1]G R L polycronio CB polychronio MN nouo M[2] *add.* simoni] symoni V symony B simonia L anathema[1] *om.* CBR haereticis] heredicis C anathema[2]] anathima CB 10 sperant] sperauerunt VPG uoluntatem] uolomtatem C 11 in *om.* C incarnatione] incarnationi B[1] incarnationis RG L incarnationem N dispensationis] dispensatione RG L anathema] anathima CB

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΟΟΣ
ΠΡΑΞΙΣ ΕΠΤΑΚΑΙΔΕΚΑΤΗ

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότων Φλαβίων Κωνσταντίνου μὲν τοῦ πραοτάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοογδόου καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοτρίτου τῇ ἑξκαιδεκάτῃ τοῦ Σεπτε⟨μ⟩βρίου μηνός ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκροωμένων

Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων

Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου καὶ ὑποστρατήγου Θρᾴκης

Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου

Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου

Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου

Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ὁρμίσδου

Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου

Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος

Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων

MTO

---

2 ὄγδοος] ὄγδος O 3 ἑπτακαιδεκάτη] ιζ′ MT 8 εἰκοστοογδόου] κζ′ O (!) 9 τρισκαιδεκάτου] ιγ′ O 10 εἰκοστοτρίτου] κγ′ O ἑξκαιδεκάτῃ] ις′ O σεπτε⟨μ⟩βρίου] σεπτεβρίου MTO δεκάτης] ι′ TO 13 τρούλλῳ] τρούλῳ O 22 τῶν ὁρμίσδου οἴκου O 25 κοιαίστωρος] κυαίστορος T κοιαίστορος O

ACTIO OCTAUADECIMA

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus piissimis et a deo coronatis nostris dominis Flauiis Constantino quidem mansuetissimo et a deo decreto magno imperatore perpetuo augusto et principe anno uicessimo octabo et post consulatum eius a deo instructae serenitatis anno tertio decimo Heraclio autem et Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicessimo tertio die sexta decima mensis Septembrii indictionis decimae.

Praesedente eodem piissimo et Christo dilecto Constantino magno imperatore in secretario diualis palatii, quod cognominatur Trullus, et per iussionem eius a deo instructae tranquillitatis praesentibus et audientibus
Niceta gloriosissimo exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
Theodoro gloriosissimo exconsule patricio et comite imperialis obsequii et substratego – id est subpraetore – Thraciae
Sergio gloriosissimo exconsule ⟨patricio
Paulo gloriosissimo exconsule patricio
Iuliano gloriosissimo exconsule⟩ patricio et militari logotheta
Constantino ⟨gloriosissimo⟩ exconsule patricio et curatore regiae domus Hormisdae
Anastasio ⟨gloriosissimo⟩ exconsule patricio et loci seruatore comitis imperialis excubiti
Iohanne gloriosissimo exconsule patricio et quaestore
Polieucto gloriosissimo exconsule

VPG CBR(11) MNL(11)

2 octaua decima] XVIII VG CBR N decima octaua L 4 nomine] nostri P domini nostri et V et saluatoris nostri iesu christi dei et dominatoris G et[2]] atque CR adque B 4–5 imperantibus ... et] imperatoribus C[1]B 5 piissimis] piis MNL coronatis ac serenissimis nostris CBR dominis] domiminis P constantino] constantinus V N quidem] qui.dem V *ras.* 5–6 mansuetissimo] mansuetissimus V N piissimo CBR 6 a P[2] *add.* decreto] decetum V magno *om.* G imperatore] principe CB imperatori G perpetuo] p̄p̄ VP N principi G et principe *om.* G principe] imperatore CB 6–7 uicessimo octabo] XXVIII CBRG MNL 7 post consulatum] pat V pati P consulatum] consolatum CBR consolatu N instructae a deo serenitatis VPG serenitatis] mansuetudinis CBR tertio decimo] XIII CBRG MNL 8 heraclio] heracli V haeracli P heracleo CB heraclii MNL autem] uero CBR et] adque C atque BR tiberio] tiberi VP thiberio G tyberio CR tiberii ML tyberii N conseruandis] conseruandorum VP MNL fratribus] fratrum MNL fratribus triumph anno VP[1] uicessimo tertio] XXII CBR XXIII G NL uicesimo tertio M 9 die] diae C sexta decima die CBR sexta decima] XVI° RG septembrii] septb V septembri P R setebrii N indictionis] inditionis CBR inditione L decimae] .X. V CBR MNL (*et desin.* CBR MNL 765,20) 11 praesedente] praesidente G et] ex V[1] constantino] constantinus V constanti P imperatore] imperatori G 12 palatii] palacii V cognominatur] cognomatur V 13 praesentibus] praesidentibus VPG 14 niceta] niteta G[1] exconsule] exconsulae VP 15 exconsule] exconsulae P obsequii] obsequi V substratego] substrathego G 17–19 πατρικίου ... ὑπάτων = ⟨patricio. paulo gloriosissimo exconsule patricio. iuliano gloriosissimo exconsule⟩ *om.* VPG 19 logotheta] logothetha G 20 τοῦ ἐνδοξοτάτου = ⟨gloriosissimo⟩ *om.* VPG curatore] corat V curam P 21 τοῦ ἐνδοξοτάτου = ⟨gloriosissimo⟩ *om.* VPG seruatore] seruatr V seruatur P comitis] compts V excubiti] excuuiti G 23 polieucto] polieuc.to V *ras.*

Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι

Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ

Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ

Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ

Θεοφάνους τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως ἤτοι Ἀντιοχείας καὶ

Γεωργίου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων

Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης

Θεοδώρου ἐπισκόπου πόλεως Τριμιθούντων, ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Κυπρίων νήσου

Θεοδώρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου

Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Στεφάνου ἐπισκόπου πόλεως Κορίνθου, Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου καὶ Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον ἅμα Ἰωάννῃ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ πόλεως Πόρτου τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου, τῶν καὶ δι' οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ

Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης
Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας

MTO

---

8 θεοσεβεστάτου] θεοφιλεστάτου O 13 ἀρχιερατικοῦ *om.* O 15 ἤτοι *om.* O 20 τριμιθούντων] τριμυθούντων M ἐπέχοντος] ἐπεχόντων O 20 – 21 θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου ἐπιφανίου τοῦ κυπρίων O 28 ἑκατὸν εἴκοσι πέντε] ρκε' O 33 σισινίου] σισιννίου O ἐπισκόπου *om.* O *usque ad* 764,12

Thoma gloriosissimo exconsule
Paulo gloriosissimo exconsule et dispensatore orientalium regionum
Petro gloriosissimo exconsule
Leontio gloriosissimo exconsule et domestico imperialis mensae.

Conueniente quoque et sancto ac uniuersali concilio, quod per imperialem sanctionem congregatum est in hac regia et a deo custodienda ciuitate, id est
Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne reuerentissimo diacono, locum exhibentibus Agathonis sanctissimi et beatissimi papae apostolicae sedis antiquae Romae et
Georgio uenerabili et sanctissimo archiepiscopo huius magnisonae Constantinopoleos nouae Romae et
Petro deo amabili presbitero monacho et loci seruatore pontificalis sedis magnae ciuitatis Alexandrinorum et
Theophane uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et
Georgio deo amabili presbitero monacho et responsali Theodori uenerabilis loci seruatoris sedis Hierusolimorum
Iohanne episcopo Thesalonicense
Theodoro episcopo Trimithuntorum, locum exibente Epiphanii deo amabilis archiepiscopi insulae Cypri
Theodoro deo amabili presbitero et locum agente Theodori deo amabilis archiepiscopi Rauennae
Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Stephano episcopo ⟨ciuitatis⟩ Corinthi, Basilio episcopo ciuitatis Gurtinae insulae Cretae, Abundantio episcopo ciuitatis Paternensis et Iohanne episcopo ciuitatis Regitanae, locum exhibentibus una cum Iohanne deo amabili episcopo ciuitatis Portuensis uenerabilis concilii, quod circa antiquam Romam est centum uiginti quinque reuerentissimorum episcoporum, qui et ⟨per⟩ proprias subscriptiones insinuantur in suggestione, quae ab eis facta est ad piissimum Constantinum imperatorem
Philali⟨th⟩e episcopo Caessariae Capadociae
Theodoro episcopo Ephesi
Sisinnio episcopo Haeracliae Thraciensis
Platone episcopo Ancyre Galatiae

VPG

---

6 ac] hac P 8 georgio] georgius V uenerabilibus] uenerabilis VP reuerentissimo] reuerentissimus P 9 sanctissimi et beatissimi] sanctissimus et beatissimus P 11 et *om.* VP 13 seruatore] seruatori V magnae ciuitatis] manae ciuitate V 15 theophane] theophanae V uenerabili] uenerabilis V[1]P 16 deo amabili] uenerabili G 17 hierusolimorum] hierosolimorum G 18 iohanne] iohannis VPG thesalonicense] thessalonicense P 19 trimithuntorum] tremithumtorum G exibente] exiuente P exhibente G epiphanii] epipanii V[1] archiepiscopi] archiepiscopo VP 21 amabili] amabilis P agente] agentes VP deo *om.* V archiepiscopi] archiepiscopo VP 23 portuensis] postuensis P (!) πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG 25 exhibentibus] exibentibus V exhiuentibus P 27 centum uiginti quinque] CXXV VPG δι' = ⟨per⟩ *om.* VPG 28 in suggestione] ingsuggestione V[1] 30 philali⟨th⟩e] philaled V philalide P philialide G caessariae] cessariae V cesariae G capadociae] capadotiae PG 32 haeracliae] heracliae G 33 ancyre galatiae] ancire galaciae G

Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας
Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀμασείας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων
Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν
Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως τῆς Ὀνωρεατῶν ἐπαρχίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Πισινούντων
Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας
Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας
Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτης ἐπέχοντος τὸν τόπον Παύλου ἐπισκόπου τοῦ Ἰκονίου
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης
Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ
Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου
Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀναζάρβου
Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης
Θεοδώρου ἐπισκόπου Πομπηϊουπόλεως
Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντουπόλεως Ἰσαυρίας
Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου
Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης

MTO

6 ἰωάννου … σίδης *om.* T 8 μελιτηνῆς] μελιτήνης T μιλιτηνῆς O 11 ὀνωρεατῶν] ὀνωρεάτων T 17 ἐπισκόπου[2] *om.* M 20 μωκισσοῦ] μωκησοῦ O 22 σισινίου] σισιννίου O 26 βυζίης] βιζύης TO 27 πομπηϊουπόλεως] πομπιουπόλεως O 31 σηλυβρίας] σιλυβρίας T σηλυμβρίας O

Georgio episcopo Ciziceno
Marino episcopo Sardeorum prouinciae Lydorum
Petro episcopo Nicomediensi
Photio episcopo Niceno
Iohanne episcopo Chalcedoninse
Iohanne episcopo Sidei
Iohanne episcopo Amasiae
Theodoro episcopo Meliteno
Iusti[nia]no episcopo Tyanorum
Alipio episcopo Gangrensi
Cypriano episcopo Claudiupolitano prouinciae Honoreadis
Iohanne episcopo Pisinuntorum
Polieucto episcopo Mirorum Liciae
Theodoro episcopo Stauropolitano Cariae
Tiberio episcopo Laodiciae Frygiae
Cosma episcopo Sinnadorum
Constantino episcopo Uaratis locum exhibente Pauli episcopi Iconii
Stephano episcopo Antiochiae Pisidiae
Iohanne episcopo Pergeno
Theopempto episcopo Iustinianopolitano ⟨siue⟩ Muccissi
Isidoro episcopo Rodio
Sisinnio episcopo Hierapolitano Phrygiae
Theodoro episcopo Tarsensi
Stephano episcopo Ana⟨zarb⟩ensi
Macrouio episcopo Seleuciae Hisauriae
Georgio episcopo Biziensi Thraciae
Theodoro episcopo Pompeiopolitano
Zacharia episcopo Leontopolitano Hisauriae
Gregorio episcopo Mitilinense
Georgio episcopo Myliteno
Sergio episcopo Silimbriae
Andrea episcopo Metym[p]nensi

VPG

---

2 marino] marinus P 3 nicomediensi] nicomediensis V 5 chalcedoninse] chalcedonins V calcedonense G 6 iohanne ... sidei *om.* G 9 iusti[nia]no] iustiniano VPG 11 honoreadis] honoriadis G 12 pisinuntorum] pisinuntur V pisinumtorum G 13 polieucto] poli.eucto V *ras.* mirorum] myrorum G liciae] lyciae V licyae P 14 theodoro] theodorus P 15 tiberio] tyberio G laodiciae] laodaciae V laodatiae P frygiae] phrigiae G 16 sinnadorum] synnadorum G 17 exhibente] exibente V[1] exiuente P episcopi] episcopo VP 18 pisidiae] pysidiae G 20 ἤτοι = ⟨siue⟩ *om.* VPG muccissi] muccisi P mucensi G 21 isidoro] hisidero PG rodio] rodis G 22 hierapolitano phrygiae] herapolitano phrigiae G 23 theodoro episcopo] theodorus episcopus P 24 ana⟨zarb⟩ensi] anarbazensi VP anabartensi G 25 macrouio] macrobio V seleuciae] releuciae PG 26 biziensi] byziensi G 27 theodoro] theodurus P 28 zacharia] zachariae VP leontopolitano] leontiopolitano G 29 gregorio] georgio G mitilinense] mitylinense PG 30 myliteno] mileteno P 32 andrea] andraea P metym[p]nensi] metimpnense V metympnensi PG

Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Κοτράδων τῆς Ἰσαύρων χώρας
Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαίτων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἡρακλειουπόλεως ἤτοι Πιδαχθόης
Πέτρου ἐπισκόπου Μεσημβρίας
Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θρᾴκης
Ἰωάννου ἐπισκόπου Στόβων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν
Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Ἄργους
Θεοδοσίου ἐπισκόπου Λακεδαιμονίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
Στρατονίκου ἐπισκόπου Σόλων, Τύχωνος ἐπισκόπου τοῦ Κιτίου ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τυγχανόντων τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσσης
Θεοδώρου ἐπισκόπου τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν
Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
Θεοδώρου ἐπισκόπου ⟨Ἀ⟩κελετζινῆς ἤτοι Ἰουστινιανουπόλεως τῆς μεγάλης Ἀρμενίας
Γεωργίου ἐπισκόπου Δαρανάλεως ἤτοι τοῦ Καμάχων
Ζωΐτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως ἤτοι Διὸς ἱεροῦ τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας
Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Μασταύρων
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἀδραμυτοῦ
Πατρικίου ἐπισκόπου Μαγνησίας
Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀνέων
Σισινίου ἐπισκόπου Νύσης Ἀσίας
Ῥηγίνου ἐπισκόπου τοῦ Πανίου
Μαρτυρίου ἐπισκόπου Ἰουλιουπόλεως ⟨Γαλατίας⟩
Μιχαὴλ ἐπισκόπου Ἀσπόνης

MTO

---

2 ἰσαύρων] ἰσαυρίας T 4 πιδαχθόης] πιδάχθοης O 8 ἀθηνῶν] ἀληθινῶν M 10 θεοδοσίου] θεοδώρου M 15 νύσσης] νύσης TO 17 καμουλιανῶν] καμουλιάνων T 18 ⟨ἀ⟩κελετζινῆς] κελετζινῆς M ἐκλεντζίνης T κελτζινῆς O 19 τοῦ *om.* M 20 ζωΐτου] ζωϊτοῦ M ζωητοῦ O 23 ἀδραμυτοῦ] ἀτραμύτου O 25 ὑπαίπων] ὑπέπων TO 26 ἀνέων] ἄνεων O 27 σισινίου] σισιννίου O νύσης] νύσσης M 29 galatiae = ⟨γαλατίας⟩ *om.* MTO

Theognio episcopo Ciensi
Alexandro episcopo Cotradorum Hisauriae regionis
Epiphanio episcopo Euchaitarum
Iohanne episcopo Heracliupolitano siue Pidacthoeno
Petro episcopo Mesembriae
Petro episcopo Sozopoleos Thraciae
Iohanne episcopo Stoborum
Iohanne episcopo Athenarum
Iohanne episcopo Argorum
Theodosio episcopo Lacedemoniae
Iohanne episcopo Lappes
Gregorio episcopo Cantanensi
Stratonico episcopo Solorum et Tichone episcopo Citii utrisque de sinodo exsistentibus Christo amabilis insulae Cypriorum
Iohanne episcopo Niseno
Theodoro episcopo Imperialium Thermarum
Georgio episcopo Camulianorum
Theodoro episcopo ⟨A⟩celezianensi siue Iustinianopolitano magnae Armeniae
Georgio episcopo Daranaleo⟨s⟩ siue Camachorum
Zoito episcopo Christopolitano siue Dios hieru, quod est Iobis sacru⟨m⟩, regionis Asianorum
Theodoro episcopo Pergami
Theodoro episcopo Mastaurorum
Theodoro episcopo Adramitino
Patricio episcopo Magnisiae
Antonio episcopo Hypeporum
Iohanne episcopo Aneorum
Sisinnio episcopo Nisorum ⟨Asiae⟩
Regino episcopo Paniensi
Martirio episcopo Iuliopolitano Galatiae
Michahele episcopo Asponensi

VPG

2 hisauriae] hissauriae G 4 heracliupolitano] haeracliupolitano P pidacthoeno] pidactoeno V^1 6 thraciae] traciae PG 8 episcopo *om.* P 10 lacedemoniae] lacedaemoniae P 11 lappes] lappis G 12 gregorio] geregorio V^1 georgio G cantanensi] cathanensi G 13 stratonico] strathonico G tichone] thicone G utrisque] utriusque V sinodo] sinedo VP synodo G exsistentibus] existentibus V^1G 16 episcopo *om.* VP imperialium] imperiali.um V *ras.* 18 ⟨a⟩celezianensi] ecelezianensi VP aecclesiae zianensi G iustinianopolitano] iustiniano V 19 daranaleo⟨s⟩] daranaleo VPG camachorum] thamachorum G 20 dios] dos V^1 sacru⟨m⟩] sacru VP sacrae G 20–21 asianorum] asyanorum G 22 theodoro] theodorus P 23 mastaurorum] maustarorum G 24 theodoro] theodorus P adramitino] adramitano V adramittino P adramatino G 25 patricio] patricinio V 26 antonio] anthonio PG hypeporum] hipeporum P 28 ἀσίας = ⟨asiae⟩ *om.* VPG 30 martirio] martyrio G 31 michahele] michahel V michaele G

Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
Στεφάνου ἐπισκόπου Βηρινουπόλεως
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου
Μερκουρίου ἐπισκόπου Ποιμανηνοῦ
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Λαμψάκου
Κυρίκου ἐπισκόπου Ἁδριανίας
Ἰωάννου ἐπισκόπου Φιλαδελφείας
Ἀνδρέου ἐπισκόπου Σιλάνδου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίτων
Θεοδότου ἐπισκόπου Δάλδης
Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀδριανῶν
Σισινίου ἐπισκόπου Βασιλινουπόλεως
Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραινέτου
Λεοντίου ἐπισκόπου Ἑλενουπόλεως
Γεωργίου ἐπισκόπου τοῦ Γάλλου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Καισαρείας Βιθυνίας
Πολυχρονίου ἐπισκόπου Θεουπόλεως ἤτοι Προύσης
Ἀναστασίου ἐπισκόπου Θεοτοκιανῶν ἤτοι Ἀπολλωνιάδος
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
Μηνᾶ ἐπισκόπου Καραλίας Παμφυλίας
Κοσμᾶ ἐπισκόπου Μαναύων
Νικήτα ἐπισκόπου τοῦ Κορακησίου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
Καλλινίκου ἐπισκόπου Κολωνείας Ἀρμενίας
Τιβερίου ἐπισκόπου Ἀμισ⟨σ⟩οῦ
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀνδράπων
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰβόρων
Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης
Γρηγορίου ἐπισκόπου Ἄρκης
Ἰωάννου ἐπισκόπου Φαυστινουπόλεως
Εἰρηνάρχου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου ἐπέχοντος τὸν τόπον Κομιτᾶ ἐπισκόπου Ἀμάστριδος

MTO

3 βηρινουπόλεως] βιρηνουπόλεως T 5 ποιμανηνοῦ] πημανινοῦ T ποιμανινοῦ O 8 κυρίκου] κυριακοῦ M 10 σιλάνδου] σιλανδοῦ M 15 σισινίου] σισιννίου O 19 βιθυνίας καισαρείας O 24 μαναύων] μαννάβων O 25 κορακησίου] μορακησίου M 28 ἀμισ⟨σ⟩οῦ] ἀμινσοῦ M ἀμίσου T ἀμισοῦ O 30 ἰβόρων] ἰβώρων M 34 κομιτᾶ] κόμητα O

Platone episcopo Cinnensi
Genesio episcopo Anastasiupolitano
Stephano episcopo Uerinupolitano
Andrea episcopo M[i]nizeno
Mercurio episcopo Poemanino
Iohanne episcopo Miletopolitano
Constantino episcopo Lampsaceno
C⟨y⟩rico episcopo Hadrianensi
Iohanne episcopo Philadelphiae
Andrea episcopo Silandeno
Iohanne episcopo Sitorum
Theodo⟨t⟩o episcopo Daldeno
Iohanne episcopo Dascilino
Iohanne episcopo Hadrianorum
Sisinnio episcopo Basilinopolitano
Theodoro episcopo Praenetino
Leontio episcopo Helenopolitano
Georgio episcopo Galli
Theodoro episcopo Caessariae Bithiniae
Polichronio episcopo Theopolitano siue Pruseno
Anastasio episcopo Theotocianorum siue Apolloniadis
Theodoro episcopo Iustinianupolitano Gordi
Mena episcopo Caraliae Pamphiliae
Cosma episcopo Manau[g]orum
Niceta episcopo Coraciseno
Theodoro episcopo Berisseno
Callinico episcopo Coloniae Armeniae
Tiberio episcopo Amiseno
Iohanne episcopo Andraporum
Theodoro episcopo Hiborum
Sergio episcopo Sinopeno
Gregorio episcopo Arcensi
Iohanne episcopo Faustinopolitano
Hirenarcho relegioso diacono locum exhibente Comit[i]ae episcopi Amas⟨trini⟩

VPG

---

1 cinnensi] cinensi V 2 episcopo] episcopi P 4 m[i]nizeno] minizeno VPG 7 lampsaceno] lapsaceno G 8 c⟨y⟩rico] caerico VPG hadrianensi] adrianensi VG 10 silandeno] siladeno V sylandeno G 11 sitorum] sito. .rum P *ras.* 12 theodo⟨t⟩o] theodoro VPG 14 hadrianorum] adriarum V 15 basilinopolitano] basilinopolitane V 16 theodoro] theodorus P praenetino] praenitino P 17 leontio] lontio V 19 theodoro] theodorus P caessariae] cessariae V caesariae G bithiniae] uithiniae P 20 polichronio] policronio P^{1}G theopolitano] teopolitano G 21 theotocianorum] theothocianorum G apolloniadis] apollonidis V apoloniadis G 22 theodoro] theodorus P iustinianupolitano] iustinianopolitano V^1 24 manau[g]orum] manaugorum VPG 25 coraciseno] coroniseno G^1 28 tiberio] tyberio G 30 hiborum] hiborrum VP hyborum G 31 sinopeno] sinopono V synopeno G 34 hirenarcho relegioso] hirenarco religioso G exhibente] exibente P comit[i]ae] comitiae VPG amas⟨trini⟩] amas VPG

Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνουπόλεως
Φωκᾶ ἐπισκόπου Δαδύβρων
Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἁδριανουπόλεως ⟨τῶν Ὀνωρεατῶν⟩
Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατίας
Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου
Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
Ἀναστασίου ἐπισκόπου τοῦ Πολημωνίου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Κομάνων
Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Κερασούντων
Θεοδώρου ἐπισκόπου Τραπεζούντων
Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
Θεοδώρου ἐπισκόπου τοῦ Ἀμορίου
Ζιμάρχου ἐπισκόπου Σιδύμων
Γεωργίου ἐπισκόπου Οἰνιάνδων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων
Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλούζων
Κυρίκου ἐπισκόπου Ἀγκυροσυνάου
Πέτρου ἐπισκόπου Ἀππίας
Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακολίας
Δομετίου ἐπισκόπου Πρυμνισσοῦ
Θεοδοσίου ἐπισκόπου Ψιβήλων
Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Πισιδίας
Κοσμᾶ ἐπισκόπου τοῦ Κοτυαείου
Μαρίνου ἐπισκόπου τοῦ Φιλομηλίου
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Τιμβριάδων
Πλάτωνος ἐπισκόπου Μαγύδων
Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τοῦ Συλαίου
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ
Θεοδώρου ἐπισκόπου Δοάρων
Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου

MTO

---

1 ἰουνουπόλεως] ἰωνουπόλεως M ἰουνοπόλεως TO 2 φωκᾶ] φωτίου M 3 honoriadis = ⟨τῶν ὀνωρεατῶν⟩ *om.* MTO 4 γεωργίου] σεργίου O 8 τοῦ *om.* M πολημωνίου] πολημονίου TO 10 κερασούντων] κερασοῦντος O 11 τραπεζούντων] τραπεζοῦντος O 12 σολομῶνος τοῦ κλανέου O 13 τοῦ *om.* T ἀμορίου] ἀμωρίου O 14 ζιμάρχου] ζημάρχου TO σιδύμων] σιδίμων M 15 οἰνιάνδων] οἰνιάδων M 17 μύνδου] μίνδου T 19 κυρίκου] κυριακοῦ M κηρύκου T ἀγκυροσυνάου] ἀγκυροσυναοῦ T 21 νακολίας] νακολείας M νακωλείας O 22 πρυμνισσοῦ] πρυμνήσου T πρυμνησοῦ O 23 ψιβήλων] ψιβύλλων O 25 τοῦ *om.* M κοτυαείου] κοττιαίου T 27 τιμβριάδων] τιβριάδων T 28 μαγύδων] μαγίδων T 29 τοῦ *om.* M συλαίου] συλέου T 30 ναζιανζοῦ] *νανζιανζοῦ* T

Georgio episcopo Iunupolitano
Phoca episcopo Dadybrorum
Platone episcopo Adrianopolitano Honoriadis
Georgio episcopo Cratiae
Dometio episcopo Plusiadis
Stephano episcopo Haeracliae Ponti
Longino episcopo Tieno
Anastasio episcopo Polemoniensi
Iohanne episcopo Comanorum
Theophilacto episcopo Caerasuntorum
Theodoro episcopo Trapezuntorum
Solomone episcopo Claneno
Theodoro episcopo Amorino
Zymarcho episcopo Sidimorum
Georgio episcopo ⟨O⟩en⟨i⟩a⟨n⟩dorum
Iohanne episcopo Haerizorum
Iohanne episcopo Myndi
Patricio episcopo Hiluzorum
C⟨y⟩rico episcopo Ancirosinnano
Petro episcopo Appiae
Alexandro episcopo Nacoliae
Dometio episcopo Prymneseno
Theodosio episcopo P⟨si⟩uilorum
Paulo episcopo Sozopolitano Pisidiae
Cosma episcopo Cotiaieno
Marino episcopo Philomelii
Constantino episcopo Ty⟨m⟩briadensi
Platone episcopo Magydorum
Plusiano episcopo [P]Silleno
Theodoro episcopo Nazianzeno
Theodoro episcopo Doarorum
Georgio episcopo Coensi

VPG

2 dadybrorum] cladibrorum G 3 adrianopolitano] adrianopolitane V 4 cratiae] craciae G 6 stephano] sthephano P haeracliae] heracliae G 7 longino] longio P^{1} tieno] tyeno G 10 theophilacto] theophilato VP 12 solomone] salomone V claneno] claneo G 14 sidimorum] sidymorum P sydymorum G 15 ⟨o⟩en⟨i⟩a⟨n⟩dorum] cenoadorum VP cenadorum G 16 haerizorum] erizorum V herizorum G 17 myndi] mindi G 18 hiluzorum] hyluzorum G 19 c⟨y⟩rico] cerico VG ceryco P ancirosinnano] ancire sinnanno G 22 dometio] domecio P 23 p⟨si⟩uilorum] preulorum V^{1} preuilorum V^{2}PG 24 pisidiae] pysidiae G 25 cotiaieno] cotiaseno G 27 ty⟨m⟩briadensi] typriadensi V tybriadensi PG 28 magydorum] magidorum G 29 plusiano] plussiano P episcopo *om.* G [p]silleno] psilleno VPG 32 georgio] geor̄ V georgi P

Γεωργίου ἐπισκόπου Χίου
Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου
Γεωργίου ἐπισκόπου Ναξίας
Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου
Γεωργίου ἐπισκόπου Θήρας
Εὐτυχίου ἐπισκόπου Μήλου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωρύκου
Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀδάνων
Γεωργίου ἐπισκόπου Φλαβιάδος
Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως
Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὄλβης
Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ
Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπονομαζομένης Δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην
Λεοντίου τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου καὶ μοναχοῦ μονῆς ἐπιλεγομένης Κέλλα⟨ι⟩ Νόβων τυγχανούσης ὁμοίως ἐν τῇ αὐτῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ
Ἰορδάνου καὶ Πολυχρονίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων μοναχῶν καὶ ἀποκρισιαρίων τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἡμῶν πόλεως Ἱεροσολύμων.

Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν μητροπολιτῶν τε καὶ ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Θεόδωρος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου εἶπε·

Μείζονος εὐσεβείας καθέστηκε γνώρισμα, πανγάληνε δέσποτα, τὸ πρώτως τοῖς περὶ τὸ θεῖον σέβας ἀνήκουσιν ἐξαίρετον τὴν ἐπιμέλειαν τίθεσθαι, εἶθ' οὕτως τὰ τῇ φιλοχρίστῳ πολιτείᾳ προσήκοντα πράγματα εὐθυβόλως ἰθύνεσθαι.

MTO

---

6 μήλου] μίλου T 7 κωρύκου] κορύκου MT 8 ἀδάνων] ἀσάνων M 9 φλαβιάδος] φλαμιάδος M 10 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως MO 11 δαλισανδοῦ] δαλισάνδου O 13 τοῦ *om.* T ῥενάτης] ῥενᾶ τῆς T 13–14 ἐν ... ῥώμῃ] κατὰ τὴν πρεσβυτέραν ῥώμην M 17 κέλλα⟨ι⟩ νόβων] κελλανόβων MT κελανοβῶν O 18 αὐτῇ] τοιαύτῃ T 22 τε] δὲ O τῶν² *om.* M 23 τε *om.* O τρούλλου] τρούλῳ O 24 καὶ *om.* T 25 θεοσεβέστατος] εὐλαβέστατος M 26 πριμμικήριος] πριμμικίριος T 28 πρώτως] πρῶτον O 29 ἐξαίρετον] ἐξαιρέτως O 30 πολιτείᾳ] δεσποτείᾳ O

Georgio episcopo Chiensi
Stephano episcopo Pari[o]
Georgio episcopo Naxiae
Demetrio episcopo Tinensi
Georgio episcopo Thirensi
Eutichio episcopo Milensi
Iohanne episcopo Corici
Iohanne episcopo Adanorum
Georgio episcopo Flauiadis
Eulalio episcopo Zen⟨u⟩nopolitano
Constantino episcopo Dalisandi
Theodoro episcopo Olbis
Georgio relegioso presbitero et monacho monasterii Renati, quod situm est aput antiquam Romam
Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, quod cognominatur Domus Arsicia, quod similiter situm est aput antiquam Romam
Leontio relegioso diacono et monacho monasterii, quod cognominatur Cellae Nouae, quod pariter situm est aput antiquam Romam
⟨Iordane et Polichronio relegiosis presbiteris monachis atque responsalibus sanctae Christi dei ciuitatis Hierusolymorum⟩.

Residentibus itaque gloriosissimis patriciis et consulibus et omnibus uenerabilibus ⟨et deo amabilibus⟩ metropolitanis ⟨et⟩ episcopis ⟨iuxta ordinem in eodem secretario Trulli,⟩ praepositis in medio sanctis et intemeratis Christi dei nostri euangeliis, Theodorus deo amabilis diaconus huius sanctissimae dei catholicae et apostolicae magnae ecclesiae et primicerius deo amabilium notariorum Georgii uenerabilis atque sanctissimi patriarchae Constantinopolitani dixit:

Maxime pietatis exsistit cognitio, tranquillissime domine, ut principaliter quae ad culturam diuinitatis adtinent praecipuam diligentiam adhibere, dehinc causas, quae Christo amabili rei publicae conpetunt, recta consideratione dirigere.

VPG CBR(22) MNL(22)

1 episcopo *om.* P 2 pari[o]] pario VPG 3 naxiae] nacziae G 4 episcopo] episcopi P 5 thirensi] tyrensi G 6 eutichio] euthicio G milensi] milense G 7 corici] corichi V corychi P chorici G 8 episcopo *om.* P 10 zen⟨u⟩nopolitano] zennopolitano VPG 12 theodoro] theoro P^{2} olbis] holbis V^{1} 13 relegioso] religioso G monasterii] monasterio VP aput] apud G antiquam] antiqaam V^{1} 15 conone] canone G et^{2} *om.* G monachis] monacho V quod] quae VP 16 aput] apud G 17 relegioso] religioso G cellae] celle VP 18 pariter] pari P^{1} aput] apud PG 19–20 ἰορδάνου ... ἱεροσολύμων = ⟨iordane ... hierusolymorum⟩ *om.* VPG (*cf.* 711,23–24) 22 residentibus] resedentibus *inc.* CBR MNL (753,11) presidentibus N gloriosissimis] gloriosis ML consulibus] consolibus CB 22–23 καὶ θεοφιλῶν = ⟨et deo amabilibus⟩ *om.* VPG CBR MNL 23 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VPG CBR MNL κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ τρούλλου σεκρέτῳ = ⟨iuxta ... trulli⟩ *om.* VPG CBR MNL 24 medio] medeo C^{1} euangeliis] euungeliis G 25 ἀρχιδιάκονος (a. 713) = diaconus (a. 681)] dyaconus R diacono N catholicae] captolice L et *om.* MN 26 uenerabilis] uenerabili N atque] adque P 27 constantinopolitani] constanopolitani V constantinopolitane CR MNL 28 maxime] maximae P exsistit] existit RG MNL cognitio] cognito L tranquillissime] tranquilsissime N 29 adtinent] adtenet C^{1} adtenent C^{2}B attinet R attinent MNL praecipuam] praecipuae CR dehinc quae causas quae $C^{1}G^{1}$ 30 conpetunt] competunt M^{2}L dirigere] diregere CB

Ὃ δὴ καὶ πράττεις ἐπιεικῶς, ἡμερώτατε, πᾶσαν μὲν τὴν περὶ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων ὄχλησιν ἀποθέμενος, τὴν δὲ περὶ τὰ θεῖα φροντίδα τε καὶ σπουδὴν ἀναδεξάμενος *τῇ τοῦ πνεύματος χάριτι*, καὶ τοῦτο ὑμῶν ἔκκριτον ἐγκαλλώπισμα τοῦ ἐξ εὐσεβείας κατὰ τοῦ διαβόλου συγκροτῆσαι στρατόπεδον καὶ κατὰ τῆς ἀσεβοῦς αὐτοῦ φάλαγγος ἱερὸν συναθροῖσαι κατάλογον· φαμὲν δὴ τὴν ἁγίαν ταύτην καὶ μεγάλην καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον, ἥτις, ὡς ἔδει, μετὰ πολλῆς ὅσης τῆς ἐμμελείας ἐκ πολλῶν ἡμερῶν τὸ περὶ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως πρακτέον διήνυσε, πρόμαχον εὐτυχήσασα τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν· καὶ τὴν ὁπωσοῦν ἀναφυεῖσαν κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας διχόνοιαν ἐκποδὼν πεποίηκεν, ἐπερειδομένη μὲν τοῖς τῆς ἀληθείας διδάγμασι, κρατυνομένη δὲ ταῖς τῶν μακαριωτάτων πατέρων ἀνεπιλήπτοις καὶ θείαις ὡς ἀληθῶς παραδόσεσιν, ὡς ἔστιν ἐκ τῶν ἐγγράφως πεπραγμένων ἐφ' ἑκάστῳ τῶν παρακολουθησάντων κατανοῆσαι. ὅρον δὲ νῦν ἐξεφώνησεν ἀπλανῆ τῇ δυνάμει τῶν θείων γραφῶν σεμνυνόμενον καὶ τὴν τῶν ἁγίων πατέρων διδασκαλίαν ἐπιγραφόμενον εἰς βεβαίωσιν μὲν τῶν ὀρθῶν τῆς εὐσεβείας δογμάτων, καύχημα δὲ τῆς ὑμετέρας εὐσεβοῦς βασιλείας· καὶ τοῦτον μετὰ χεῖρας ἐπιφερόμεθα, εἰ παρίσταται τῷ σκοπῷ τῆς ὑμῶν γαληνότητος ἀναγνωσθησόμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ὁ ἐπιμνησθεὶς ὅρος ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ λαβὼν Ἀγάθων ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου ἀνέγνω τὸν ὅρον ἔχοντα ἐπὶ λέξεως οὕτως·

2–3 cf. Hebr. 10,29

MTO

2 τε *om.* O 3 πνεύματος] χριστοῦ M θεοῦ O ὑμῶν] μὲν M ἡμῶν T ἔκκριτον] ἔγκριτον O τοῦ[1]] τὸ O 9 μακαριωτάτων] μακαρίων M 17 ἐπιμνησθεὶς] ἐπιμνημονευθεὶς O

Quod profecto ЄΠΙЄΙΚѠϹ benigne peragis, mansuetissime, omnem quidem saecularium causarum sollicitudinem reponens, pro diuinis uero curam et studium *per spiritus sancti gratiam* assumens, et hic uester est acceptabilis ornatus per pietatem aduersus diabolum accersire militiam et contra impietatis eius cohortem sacrum aggregare collegium hoc consultum; aiemus sanctum et magnum atque uniuersale concilium, quod, sicut congruum fuerat, cum pluri quanta debuit sedulitate ex multis diebus super inmaculata nostra Christianorum fide, quod agendum fuerat, gessit, propugnatricem adeptum uestram pietatem; dissensionem uero, quae quoquo modo exorta est, aduersus rectitudinem fidei post tergum effecit, innisa quidem ueritatis doctrinis, corroborata uero beatissimorum patrum inreprehensibilibus et uere diuinis traditionibus; ex ipsis actorum scriptis in unoquoque quae prouenerunt considerandum est. definitionem autem nunc promulgauit sine mendatio diuinarum scripturarum uigore pollentem sanctorumque patrum doctrinam superscriptum ad confirmationem quidem rectorum ⟨pietatis⟩ [ueritatis] dogmatum, gloriam uero imperii uestri; et hanc prae manibus deferimus, si constat uestrae serenitatis proposito recensendum.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Quae memorata est definitio relegatur.

Et accipiens Agatho relegiosus lector et notarius Georgii uenerandissimi atque sanctissimi archiepiscopi huius a deo conseruandae regiae urbis eandem definitionem relegit in his uerbis.

VPG CBR MNL

---

1 ЄΠΙЄΙΚѠϹ] ЄΠΙЄΙΚΟϹ VPG M ЄΠϹΙΚΟϹ C ЄΠϹΙΚΟϹ B enicykoc R ЄΠΤЄΙΝΟϹ N ЄΠΤЄΙΚΟϹ L benigne] benignae C peragis] peragit CBR pagis N mansuetissime] mansuetissimae P omnem] omnium MNL 2 sollicitudinem] solicitudinem G pro] per NL studium] istudium C istidium R 3 gratiam] grattiam V[1] graciam C[1]R assumens] adsumens CB diabolum] diabulum P diaboli CB dyaboli R 4 accersire] arcessire B militiam] miliciam CBR aggregare] adgregare CB 5 consultum] consulto VPG aiemus] agimus CB agemus MNL atque] adque P B[1] concilium] concillium V[1] quod] que VPG sicut] sicuti CBR L 6 cum pluri] compleri M[2] *marg.* pluri] plurimi VP plurimum G quanta] quata P[1] sedulitate] sedulttate R sedutilitate M[1] sed utilitatem N inmaculata] immaculata M 7 fide] fi.de V *ras.* fuerat] fu.erat V *ras.* adeptum] adeptam G ademptum M 8 quae quoquo] quoque quo V quae quo G MNL exorta] exhorta C aduersus] ad.uersum V *ras.* aduersum PG rectitudinem] herectitudinem C[1] heretici idiem R 8–9 fidei uestrae post G 9 post tergum] postergum VP CB MNL effecit] efficit BG innisa] innissa L 10 patrum] patrem C inreprehensibilibus] inrepraehensibilibus CG actorum] atorium V[1] actorium V[2]P auctorum CBR L scriptis] scip.tis V *ras.* 11 unoquoque] unaquoque L quae] quamque P[1] que P[2] *om.* G prouenerunt] peruenerunt ML definitionem] diffinitionem RG 12 mendatio] mendacio C[2] L (errore?) uigore] uigorem N pollentem] pollicentem CBR 13 superscriptum] superscriptam G M[2] confirmationem] confirmatione C εὐσεβείας = ⟨pietatis⟩] [ueritatis] VPG C[2]BR MNL ueritas C[1] 13–14 dogmatum] docmatum P dogmaticum MNL 14 gloriam] gloria M si constat *om.* CBR si consta N 15 serenitatis] serenitati R proposito] propositum M recensendum] censendum G 17 definitio] diffinitio RG 18 agatho *om.* CBR agato L relegiosus] religiosus RG MNL notarius] notario N georgii] georgi P atque] adque VP B[1] 19 eandem] eadem CB N eamdem R L definitionem] definitione C diffinitionem RG definitionem et relegit CBR M[1]NL 20 uerbis CBR *explic. usque ad* 797,26

Ἡ ἁγία καὶ μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ θεοῦ χάριν καὶ πανευσεβὲς θέσπισμα τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ πιστοτάτου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου συναχθεῖσα ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει νέᾳ Ῥώμῃ ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ ὥρισε τὰ ὑποτεταγμένα·

Ὁ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς μονογενὴς υἱός τε καὶ λόγος, ὁ κατὰ πάντα ὅμοιος ἡμῖν *χωρὶς ἁμαρτίας* γενόμενος ἄνθρωπος *Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς* ἡμῶν ἐν εὐαγγελικαῖς διαπρυσίως ἐκήρυξε φωναῖς· *ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς*. καὶ πάλιν· *εἰρήνην τὴν ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν.* ταύτῃ τοι τῇ θεολέκτῳ τῆς εἰρήνης διδασκαλίᾳ θεοσόφως ὁ πρᾳότατος ἡμῶν βασιλεὺς ὁδηγούμενος ὁ τῆς μὲν ὀρθοδοξίας ὑπέρμαχος, τῆς δὲ κακοδοξίας ἀντίμαχος τὴν καθ' ἡμᾶς ἁγίαν ταύτην καὶ οἰκουμενικὴν συναθροίσας ὁμήγυριν τὸ τῆς ἐκκλησίας ἅπαν ἥνωσε σύγκριμα. ὅθεν ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τὴν ἀπό τινων καὶ ὧδε χρόνων τῆς δυσσεβείας πλάνην πόρρωθεν ἀπελάσασα καὶ τῇ τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων ἀπλανῶς εὐθείᾳ τρίβῳ κατακολουθήσασα, ταῖς ἁγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς πέντε συνόδοις ἐν ἅπασιν εὐσεβῶς ὡμοφώνησε. φαμὲν τῇ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων ἁγίων πατέρων κατὰ τοῦ μανιώδους Ἀρείου, καὶ τῇ μετ' αὐτὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα θεοφόρων ἀνδρῶν κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου καὶ Ἀπολιναρίου τοῦ δυσσεβοῦς, ὁμοίως καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον κατὰ Νεστορίου τοῦ ἰουδαιόφρονος συναγηγερμένων διακοσίων θεσπεσίων ἀνδρῶν, καὶ τῇ ἐν Χαλκηδόνι τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα θεοπνεύστων πατέρων κατ' Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου τῶν θεοστυγῶν, πρὸς ταύταις καὶ τῇ τελευταίᾳ τούτων πέμπτῃ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ ἐνταῦθα συναθροισθείσῃ κατὰ Θεοδώρου τοῦ Μομψουεστίας, Ὠριγένους, Διδύμου τε καὶ Εὐαγρίου καὶ τῶν συγγραμμάτων Θεοδωρίτου τῶν κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἀοιδίμου Κυρίλλου καὶ τῆς λεγομένης Ἴβα ἐπιστολῆς πρὸς Μάριν γεγράφθαι τὸν Πέρσην, ἀκαινοτόμητα μὲν ἐν πᾶσι τὰ τῆς εὐσεβείας ἀνανεωσαμένη θεσπίσματα, τὰ βέβηλα δὲ τῆς δυσσεβείας ἐκδιώξασα δόγματα. καὶ τὸ παρὰ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων ἐκτεθέν, καὶ αὖθις παρὰ τῶν ἑκατὸν

---

6 – 7 cf. Hebr. 4,15 7 1. Joh. 5,20 8 – 9 Joh. 8,12 9 – 10 Joh. 14,27 15 cf. Is. 11,3

1 – 770,35 cf. ACO II 1,2 p. 126,8 – 128,14 (gr.); ACO II 2,2 p. 83,14 – 84,28 (lat.)

MTO f(1)

1 f *superscriptio:* ὅρος τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἐν κωνσταντινουπόλει ἕκτης συνόδου ἁγία καὶ μεγάλη TO] καὶ μεγάλη T *add.* καὶ οἰκουμενικὴ μεγάλη M 3 κωνσταντινουπόλει νέᾳ ῥώμῃ] πόλει f 4 τρούλλῳ] τρούλῳ O 6 μονογενὴς] μονογεννὴς M 7 ἐν εὐαγγελικαῖς] εὐαγγελικῶς f διαπρυσίως] διαπρυσίαις f 8 περιπατήσῃ] περιπατήσει f 9 – 10 ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν f 10 τοι *om.* T 14 τῇ] τὴν f 15 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O f πατέρων T *add.* εὐθείᾳ τρίβῳ] εὐθεῖαν τρίβον T 18 τῇ] τὴν f 20 – 21 θεσπεσίων διακοσίων M 24 μομψουεστίας] μοψουεστίας T f διδύμου *om.* O καὶ διδύμου καὶ τῶν O θεοδωρίτου] θεοδωρήτου f 25 ἀοιδίμου] ἁγίου O ἴβα] ἰβὰ T 26 μάριν] μάρην T f 26 – 27 ἀνανεωσαμένη] ἀνανεωσάμενοι O 28 ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων f

Sanctum magnum et uniuersale concilium, quod per gratiam dei et piam sanctionem Constantini piissimi ac fidelissimi magni imperatoris congregata est in hac a deo conseruanda regia Constantini urbe noua Roma in secretario diualis palatii, quod cognominatur Trullus, definiuit quae subter adnexa sunt:

Absque solo *peccato* factus est unigenitus dei patrisque filius et uerbum, qui per omnia similis nobis homo *Christus uerus deus* noster, per euangelicas uoces flagranter praedicauit: *ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris sed habebit lumen uitae*; et iterum: *pacem meam do uobis, pacem meam relinquo uobis.* ac proinde diuinitus edita pacis doctrina deo instruente mansuetissimus noster imperator institutus propugnator quidem est rectae fidei, expugnator uero prauae doctrinae, hoc sanctum uniuersale nostrum congregans collegium totius ecclesiae adunauit conpaginem.
unde sanctum hoc nostrum concilium et uniuersale impietatis errorem nunc usque, quia quibusdam temporibus factus est, procul abiciens, sanctorum autem ac probabilium patrum inoffense recto tramite iter consecutum, sanctas et uniuersales quinque synodos pie eis in omnibus consonauit. trecentorum inquimus decem et octo sanctorum patrum, qui in Niceam conuenerunt aduersum Arrium furiosum, et ei quae a centum quinquaginta deo inspiratis uiris post hanc apud Constantinopolim aduersum Machedonium inpugnatorem spiritus et Apollinarem impium, similiter et ei quae in Epheso prius aduersum Nestorium Iudaicae intellegentiae congregata est ducentorum uenerabilium uirorum, atque ei quae in Calcedona sexcentorum triginta deo inspiratorum patrum aduersum Euthicem et Dioscorum deo odibilium, super has et ultimae harum quintae sanctae synodi, quae hic congregata est aduersum Theodorum Mobsuestenum, Origenem, Didimum et Euagrium et scripta Theodoriti aduersum duodecim capitula laudabilis Cyrilli, et epistolam, quae dicitur Hibae ad Marim Persam scriptam, immutilatas quidem in omnibus pietatis renouans sanctiones, profanas uero impietatis expellens doctrinas et id quod est a trecentis decem et octo patribus

---

VPG(6) MNL

1 et uniuersale magnum concilium V concilium magnum et uniuersale P per *om.* N gratiam] misericordiam L 2 constantini piissimi ac fidelissimi] constantinus piissimus ac fidelissimus VPG magni] magnus V imperatoris] imperator V imperii G congregata] congregatum M² 3 constantini] L *marg.*: *nota*: reformatio synodi secretario] secreto VPG diualis] diuinalis VP 4 adnexa] abnexa VPG MN sunt. et quia iam in superiore (superiori G) actione definitio (diffinitio G) fidei scripta est, in actione (hactione V) hac (ac VPG) non eam (moneam VPG) scripsi (scrpsi V), sed episcoporum subscriptiones et imperatoris tantum VPG *et explic. usque ad* 777,27 6 per] pre N 7 flagranter] flagrantes L 8 sum] solum N 9 ac] hac N hanc L 10 diuinitus edita] diuinitatem sed ita L¹ imperator] imperatore N imperato L 11 sanctum] secundum L 12 uniuersale] uniuersalem N totius *om.* N adunauit] adunauimus L conpaginem] compaginem M²L 13 nostrum hoc L uniuersale] uniuersalem M¹NL errorem] errore N nunc usque] nuntius que L quia] quod N 14 procul *om.* M 15 inoffense] inoffenso M consecutum] consecuta M¹NL synodos] synonodos N synodus L 16 eis] ei L 17 niceam] nicea L aduersum] aduersus L furiosum] furio.sum M *ras.* 19 machedonium] macedonium N inpugnatorem] impugnatorem L apollinarem] appollinarem M apolinarem L et² *om.* N quae] qui M¹NL 20 intellegentiae] intelligentiae L 21 calcedona] chalcedona N sexcentorum] sexentorum M 22 aduersum] aduersus M euthicem] euthice M¹ euthicen M² 23 aduersum] aduersus NL 24 mobsuestenum] mobsuesthenum N origenem] originem M¹N euagrium] euagrum L theodoriti] theodonthi L 26 immutilatas] immutilitas M 27 impietatis] impietates M¹NL

πεντήκοντα θεοφρόνως βεβαιωθέν, ὅπερ καὶ αἱ λοιπαὶ ἅγιαι σύνοδοι ἐπ' ἀναιρέσει πάσης ψυχοφθόρου αἱρέσεως ἀσπασίως ἐδέξαντο καὶ ἐπεκύρωσαν σύμβολον καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ θεοπνεύστως ἐπεσφράγισε σύνοδος.

Ἔκθεσις πίστεως τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων·

Πιστεύομεν εἰς ἕνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητήν· καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, τὸν γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς μονογενῆ, τουτέστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρός, θεὸν ἐκ θεοῦ, φῶς ἐκ φωτός, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ, τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ⟨ἐκ τοῦ οὐρανοῦ⟩ καὶ σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καθήμενον καὶ ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· καὶ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα.

Τοὺς δὲ λέγοντας· „ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν" καὶ „πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν" καὶ ὅτι „ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο" ἢ „ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως ἢ οὐσίας" φάσκοντες εἶναι ἢ „τρεπτὸν ἢ ἀλλοιωτὸν" τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, τούτους ἀναθεματίζει ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία.

Ἔκθεσις πίστεως τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων· καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, φῶς ἐκ φωτός, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος· καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν· εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν· ὁμολογοῦμεν ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, προσδοκῶμεν ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. ἀμήν.

MTO f

---

1 θεοφρόνως βεβαιωθὲν *om.* M 3 θεοπνεύστως] θεόπνευστος M 5 τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων τριακοσίων δέκα ὀκτὼ πατέρων f καὶ² *om.* MO f 6 παντοκράτορα ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς πάντων f 7 ποιητήν *om.* O 8 μονογενῆ] μονογεννῆ M φῶς ἐκ φωτός, θεὸν ἐκ θεοῦ O 11 de caelo = ⟨ἐκ τοῦ οὐρανοῦ⟩ *om.* MTO f 23 μονογενῆ] μονογεννῆ M 31 τὸ κύριον *om.* M καὶ τὸ ζωοποιόν O

editum et dehinc a centum quinquaginta deo instruente confirmatum est, quod et ceterae sanctae synodi ad extinguendam omnem pestiferam heresem alacriter susceperunt et confirmauerunt symbolum et hoc nostrum sanctum et uniuersale deo inspiratum consignauit concilium.

Simbolum Nicenum CCCX et VIII.

Credimus in unum deum patrem omnipotentem, omnium uisibilium et inuisibilium factorem, et in unum dominum Iesum Christum filium dei, qui natus est ex patre unigenitum, hoc est de essentia patris, deum de deo, lumen de lumine, deum uerum de deo uero, natum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt, quae in caelo et quae in terra, propter nos homines et propter nostram salutem descendentem de caelo incarnatumque et humanatum, passum et resurgentem tertia die et ascendentem in caelos ⟨et sedentem ad dexteram patris⟩ et uenturum iudicare uiuos et mortuos; et in spiritum sanctum.

Eos uero, qui dicunt quia „erat aliquando quando non erat" et „antequam nasceretur non erat" et quia „ex nihilo factus est" uel „ex altera substantia uel essentia" dicentes esse aut „uertibilem aut mutabilem" filium dei, hos anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

Et centum quinquaginta sanctorum patrum Constantinopolim congregatorum:

Credimus in unum deum patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, uisibilium omnium et inuisibilium; et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, qui ex patre natus est ante omnia saecula, lumen de lumine, deum uerum de deo uero, natum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt, propter nos homines et propter nostram salutem descendentem de caelis et incarnatum de spiritu sancto et Maria uirgine et humanatum crucifixumque pro nobis sub Pontio Pilato et passum et sepultum et resurgentem tertia die secundum scripturas, et ascendentem in caelis et sedentem ad dexteram patris et iterum uenturum cum gloria iudicare uiuos et mortuos, cuius regni non erit finis; et in spiritum sanctum, dominum et uiuificatorem, ex patre procedentem, cum patre et filio coadorandum et cumglorificandum, qui locutus est per prophetas; in unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum, speramus resurrectionem mortuorum et uitam futuri saeculi. amen.

MNL

1 a centum] ab centum M^1 2 heresem *om.* N 6 simbolum ... VIII *om.* M symbolum nicenum CCC X et VIII patrum hic confirmatum L 7 omnium M^2 *add.* 8 filium] filiu N est *om.* N 9 hoc est] homine N de^2 *om.* N deo] domino M^1 10 natum non factum] nato non facto M^1 13 καὶ καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς = ⟨et sedentem ad dexteram patris⟩ *om.* MNL (*cf.* 717,8) 15 quia] qui M^1N 16 nihilo] nichilo N dicentes] dicente N 17 aut mutabilem *om.* L catholica] captolica L 20 L *marg.*: symbolum constantinopolim .CL. sanctorum patrum 23 natum *om.* L 24 nos *om.* N 29 uiuificatorem] uiuificatore N uiuificantem L 30 cumglorificandum] conglorificandum M^2 31 catholicam] captolicam L confitemur] confiteor N 32 – 33 saeculi mei amen L

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος εἶπεν·

Ἤρκει μὲν οὖν εἰς ἐντελῆ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐπίγνωσίν τε καὶ βεβαίωσιν τὸ εὐσεβὲς καὶ ὀρθόδοξον τοῦτο τῆς θείας χάριτος σύμβολον· ἀλλ' ἐπεὶ οὐκ ἐπαύσατο ἀρχῆθεν τῆς κακίας ὁ ἐφευρετὴς συνεργὸν τὸν ὄφιν εὑράμενος καὶ δι' αὐτοῦ τὸν ἰοβόλον τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει προσαγόμενος θάνατον, οὕτω καὶ νῦν ὄργανα πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτοῦ βούλησιν εὑρηκὼς ἐπιτήδεια, Θεόδωρόν φαμεν τὸν γενόμενον τῆς Φαρὰν ἐπίσκοπον, Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον, Πέτρον τοὺς γενομένους προέδρους τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἔτι δὲ καὶ Ὀνώριον τὸν γενόμενον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Κῦρον τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπισκοπήσαντα, Μακάριόν τε τὸν Ἀντιοχείας προσεχῶς γενόμενον πρόεδρον καὶ Στέφανον τὸν τούτου μαθητήν, οὐκ ἤργησε δι' αὐτῶν τῷ τῆς ἐκκλησίας πληρώματι τῆς πλάνης ἐπεγείρειν τὰ σκάνδαλα ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος *Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ* ἡμῶν, τῷ ὀρθοδόξῳ λαῷ καινοφώνως ἐνσπείρας τὴν αἵρεσιν τῇ Ἀπολιναρίου, Σεβήρου καὶ Θεμεστίου τῶν δυσσεβῶν φρενοβλαβεῖ κακοδοξίᾳ συνᾴδουσαν, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀνελεῖν διά τινος δολερᾶς ἐπινοίας σπουδάσασαν, ἀθέλητον ἐντεῦθεν καὶ ἀνενέργητον τὴν νοερῶς ἐμψυχωμένην αὐτοῦ σάρκα δυσφήμως εἰσάγουσαν.

Ἐξήγειρε τοίνυν Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν τὸν πιστὸν βασιλέα, τὸν νέον *Δαυίδ, ἄνδρα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν εὑρηκώς*, ὃς *οὐκ ἔδωκε*, κατὰ τὸ γεγραμμένον, *ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ καὶ τοῖς βλεφάροις αὐτοῦ νυσταγμόν*, ἕως ὅτου διὰ τῆς καθ' ἡμᾶς θεοσυλλέκτου ταύτης καὶ ἱερᾶς ὁμηγύρεως τὸ τῆς ὀρθοδοξίας εὗρε τέλειον κήρυγμα, κατὰ γὰρ τὴν θεόλεκτον φωνὴν *ὅπου ἐάν εἰσι δύο ἢ τρεῖς ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι συνηγμένοι, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν*, ἥτις παροῦσα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος πιστῶς δεξαμένη καὶ ὑπτίαις χερσὶν ἀσπασαμένη τήν τε τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος γενομένην ἀναφορὰν πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ πιστότατον ἡμῶν βασιλέα Κωνσταντῖνον τὴν ἀποβαλλομένην ὀνομαστὶ τοὺς κηρύξαντας καὶ διδάξαντας, ὡς προδεδήλωται, ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ⟨τοῦ κυρίου ἡμῶν *Ἰησοῦ*⟩ *Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ* ἡμῶν, ὡσαύτως δὲ προσηκαμένη καὶ τὴν ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἁγιώτατον πάπαν ἱερᾶς συνόδου τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων ἑτέραν συνοδικὴν ἀναφορὰν ⟨ἀπεσταλμένην⟩ πρὸς τὴν αὐτοῦ θεόσοφον γαληνότητα, ὡς ἅτε συμφωνούσας τῇ τε ἁγίᾳ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ καὶ τῷ Τόμῳ τοῦ πανιέρου

---

12 cf. 1. Joh. 5,20 18 – 19 1. Reg. 13,14 19 – 20 Ps. 131,4 22 – 23 Mt. 18,20 28 cf. 1. Joh. 5,20

---

2 – 3 cf. ACO II 1,2 p. 128,15 – 16

MTO f

---

2 οὖν *om.* TO 4 ὁ *om.* O f εὑράμενος] εὑρόμενος f 7 προέδρους ταύτης τῆς f ταύτης *om.* f 9 καὶ *om.* M 10 τῷ] τὸ f 11 ἐπεγείρειν] ἐπεγείρων O 12 τριάδος κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ O τῷ ὀρθοδόξῳ λαῷ *om.* f 12 – 13 καινοφώνως] κενοφώνως f 13 αἵρεσιν] ἕνωσιν M σεβήρου] σευήρου O f 14 κακοδοξίᾳ] καρδίᾳ M 15 τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ O 16 νοερῶς] νοερὰν f ἐμψυχωμένην] ἐψυχωμένην M 17 εἰσάγουσαν] σπουδάσασαν M 21 εὗρε] ηὗρε T 22 συνηγμένοι ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι O 26 διδάξαντας καὶ κηρύξαντας f 27 – 28 domini nostri iesu = ⟨τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ⟩ *om.* MTO f 28 ἀληθινοῦ *om.* M f προσηκαμένη δὲ O 30 quae missa est = ⟨ἀπεσταλμένην⟩ *om.* MTO f 31 χαλκηδόνι] χαλκηδόνῳ f

⟨Sanctum et uniuersale concilium dixit:⟩

Sufficiebat quidem ad perfectam orthodoxae fidei cognitionem atque confirmationem pium atque orthodoxum hoc diuinae gratiae symbolum; sed quoniam non destitit ab exordio adinuentor malitiae cooperatorem sibi serpentem inueniens et per eum uenenosam humanae naturae deferens mortem, ita et nunc organa ad propriam sui uoluntatem apta repperiens, Theodorum dicimus, qui fuerat episcopus Pharan, Sergium, Pyrrum, Paulum, Petrum, qui fuerunt huius regiae urbis antistites, insuper et Honorium, qui fuit papa antiquae Romae, et Cyrum, qui Alexandriae tenuit episcopatum, Macharium quoque, qui nuper fuerat Antiochiae praesul, et Stephanum eius discipulum, non uacauit per eos plenitudini ecclesiae erroris scandala suscitare unius uoluntatis et unius operationis in duabus naturis unius de sancta trinitate *Christi ueri dei* nostri orthodoxae plebi ⟨noui⟩sone disseminando heresem consentaneam insanae ac malitiosae sectae impiorum Apollinarii, Seueri atque Themestii, et perfectionem [humanitatis] ⟨humanationis⟩ unius eiusdemque domini Iesu Christi dei nostri molita est per quandam dolosam adinuentionem perimere, per hoc inuoluntariam et inoperatricem carnem eius, quae intellectualiter animata est, infamiter introducens.

Excitauit igitur Christus deus noster fidelissimum imperatorem, nouum *David, uirum secundum cor suum inueniens*, qui *non dedit*, iuxta quod scriptum est, *somnum oculis suis et palpebris eius dormitationem*, donec per hunc nostrum a deo congregatum sacrumque conuentum ipsam rectae fidei repperit perfectam praedicationem, secundum enim a deo editam uocem *ubi duo uel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum*, quae praesens sancta et uniuersalis synodus fideliter suscipiens et expansis manibus amplectens tam suggestionem, quae a sanctissimo ac beatissimo Agathone papa antiquae Romae facta est ad Constantinum piissimum atque fidelissimum nostrum imperatorem, ⟨quae⟩ nominatim abiecit eos, qui docuerunt uel praedicauerunt sicut superius dictum est, unam uoluntatem et unam operationem in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu *Christi ueri dei* nostri, adaeque amplexa est et alteram synodalem suggestionem, quae missa est a sacro concilio, quod est sub eodem sanctissimo papa centum uiginti quinque deo amabilium episcoporum ad eius deo instructam tranquillitatem, utpote consonante sancto Calcedonensi concilio et Tomo sacratissimi et beatissimi papae eiusdem

---

MNL

---

1 ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος εἶπεν· = ⟨sanctum et uniuersale concilium dixit:⟩ *om.* MNL (*cf.* 719,5) 3 diuinae] diuinum L symbolum] simbolum N 4 adinuentor] abinuentor N adinuictos L uenenosam] uenenosa NL 6 repperiens] reperiens NL 7 antistites] antistes NL 8 papa] pape N episcopatum] principatum L macharium] macarium NL 9 antiochiae] anthiotiae N uacauit] uacuit N 10 plenitudini] plenitudine M[1]N plenitudinem L ecclesiae] aecclesiae N scandala] candala M[1] 11 ueri *om.* N plebi] plebis N 12 ⟨noui⟩sone] unisone ML unisione N malitiosae] militiose N 13 apollinarii] appollinarii M themestii] senestii L τῆς ἐνανθρωπήσεως = ⟨humanationis⟩] [humanitatis] MNL 14 molita] mollitia L[1] 19 palpebris eius] palbebris suis N palpebris suis L 20 rectae] rectam N repperit] reperit L 21 editam] aeditam N 22 uniuersalis synodus] uniuersali sinodus N et[2] *om.* N 23 amplectens *om.* L tam *om.* N 24 piissimum *om.* M[1]L piissimum atque *om.* N 24–25 imperatorem] imperatori M[1] 25 ⟨quae⟩] qui MNL eos] eas N 27 synodalem] sinodalem M 27–28 suggestionem … concilio N *bis* 29 eius *om.* N instructam] instructa NL 30 consonante] consonantes NL calcedonensi] calcedonense M calcedonensis NL tomo] thomo M[2] et beatissimi *om.* L

καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς αὐτῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος, τῷ σταλέντι πρὸς Φλαβιανὸν τὸν ἐν ἁγίοις, ὃν καὶ „στήλην ὀρθοδοξίας" ἡ τοιαύτη σύνοδος ἀπεκάλεσεν· ἔτι μὴν καὶ ταῖς συνοδικαῖς ἐπιστολαῖς ταῖς γραφείσαις παρὰ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου κατὰ Νεστορίου τοῦ δυσσεβοῦς καὶ πρὸς τοὺς τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόπους ἑπομένη τε ταῖς ἁγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς πέντε συνόδοις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ ἐκκρίτοις πατράσι καὶ συμφώνως ὁρίζουσα ὁμολογεῖν τὸν κύριον ἡμῶν *Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν* ἡμῶν, τὸν ἕνα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ζωαρχικῆς τριάδος, „τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν *χωρὶς ἁμαρτίας*, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, *ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν* τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν υἱὸν κύριον μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως ἀτρέπτως ἀχωρίστως ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σῳζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ θεὸν λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καθάπερ ἄνωθεν οἱ προφῆται περὶ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἡμᾶς Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἐξεπαίδευσε καὶ τὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῖν παραδέδωκε σύμβολον", καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις ἤτοι θελήματα ἐν αὐτῷ καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως ἀτρέπτως ἀμερίστως ἀσυγχύτως κατὰ τὴν τῶν ἁγίων πατέρων διδασκαλίαν.

Ὡσαύτως κηρύττομεν καὶ δύο μὲν φυσικὰ θελήματα οὐχ ὑπεναντία, μὴ γένοιτο, καθὼς οἱ ἀσεβεῖς ἔφησαν αἱρετικοί, ἀλλ' ἑπόμενον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα καὶ μὴ ἀντιπίπτον ἢ ἀντιπαλαῖον, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὑποτασσόμενον τῷ θείῳ αὐτοῦ καὶ πανσθενεῖ θελήματι· „ἔδει γὰρ τὸ τῆς σαρκὸς θέλημα κινηθῆναι, ὑποταγῆναι δὲ τῷ θελήματι τῷ θεϊκῷ" κατὰ τὸν πάνσοφον Ἀθανάσιον. ὥσπερ γὰρ ἡ αὐτοῦ σὰρξ σὰρξ τοῦ θεοῦ λόγου λέγεται καί ἐστιν, οὕτως καὶ τὸ φυσικὸν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ θέλημα ἴδιον τοῦ θεοῦ λόγου λέγεται καί ἐστι, καθά φησιν ὁ αὐτός· *„ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός*" ἴδιον λέγων *θέλημα* αὐτοῦ τὸ τῆς *σαρκός*, ἐπεὶ καὶ ἡ σὰρξ ἰδία αὐτοῦ γέγονεν." ὃν γὰρ τρόπον ἡ παναγία καὶ ἄμωμος ἐμψυχωμένη αὐτοῦ σὰρξ θεωθεῖσα οὐκ ἀνῃρέθη, ἀλλ' ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς ὅρῳ τε καὶ λόγῳ διέμεινεν, οὕτως καὶ τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα θεωθὲν οὐκ ἀνῃρέθη, σέσωσται δὲ μᾶλλον κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον λέγοντα· „τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν τοῦ κατὰ τὸν σωτῆρα νοουμένου οὐδὲ ὑπεναντίον θεῷ, θεωθὲν ὅλον."

---

6 cf. 1. Joh. 5,20 10 cf. Hebr. 4,15 11 cf. Hebr. 1,2 28 – 29 Joh. 6,38

---

2 Symb. Chalc. ACO II 1,2 p. 129,15 7 – 19 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24 – 130,3 20 – 21 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,31 25 cf. p. 660,15 – 16; cf. ACO ser. II vol. I p. 284,19 26 – 27 cf. Ps.-Athanasius, ad Iovinianum imp., PG 28,532 A 28 – 30 cf. p. 660,12 – 14; cf. ACO ser. II vol. I p. 284,13 – 15 33 – 34 cf. Gregorius Naz., or. 30,12; PG 36,117 C 6 – 7

MTO f

---

1 αὐτῆς *om.* O 2 φλαβιανὸν] φλαυιανὸν f 5 πέντε καὶ οἰκουμενικαῖς f ἐκκρίτοις] ἐγκρίτοις O f 6 ὁμολογεῖν] ὁμολογεῖ f 7 ἁγίας καὶ ὁμοουσίου M f 8 – 10 θεὸν … ἀνθρωπότητα *om.* O 13 κατὰ ἀλήθειαν] ἀληθῶς M θεοτόκου] κυρίου O υἱὸν *om.* f 14 μονογενῆ] μονογεννῆ M 17 μονογενῆ] μονογεννῆ M 19 ἁγίων *om.* M 28 ὁ *om.* MT καταβέβηκα] καταβέβημαι M[2] τὸ θέλημα *om.* O 30 ἡ[1] *om.* M ἐμψυχωμένη] ἐψυχωμένη M 32 θεωθὲν] θεόθεν T 34 θεῷ] θεὸν f θεωθὲν] θεόθεν T

antiquae Romae Leonis, qui directus est ad sanctum Flauianum, quem et „titulum rectae fidei“ huiusmodi synodus appellauit; adhaec et synodicis epistolis, quae scriptae sunt a beato Cyrillo aduersum impium Nestorium et ad orientales episcopos assecutus quoque sancta quinque uniuersalia concilia et sanctos atque probabiles patres consonanterque confiteri definiens dominum nostrum Iesum *Christum uerum deum* nostrum unum de sancta et consubstantiali et uitae originem praebente trinitate, „perfectum in deitate et perfectum eundem in humanitate, deum uere et hominem uere eundem ex anima rationali et corpore, consubstantialem patri secundum deitatem et consubstantialem nobis secundum humanitatem, per omnia similem nobis *absque peccato*, ante saecula quidem ex patre genitum secundum deitatem, *in ultimis autem diebus* eundem propter nos et propter nostram salutem de spiritu sancto et Maria uirgine proprie et ueraciter dei genetrice secundum humanitatem, unum eundemque Christum et filium dominum unigenitum in duabus naturis inconfuse inconuertibiliter inseparabiliter indiuise cognoscendum, nusquam extincta harum naturarum differentia propter unitionem, saluataque magis proprietate utriusque naturae et in unam personam et unam subsistentiam concurrentem, non in duas personas partitum uel diuisum, sed unum eundemque filium unigenitum deum uerbum dominum Iesum Christum, iuxta quod olim prophetae de eo et ipse nos dominus Iesus Christus erudiuit et sanctorum patrum nobis tradidit symbolum“, et duas naturales uoluntates in eo et duas naturales operationes indiuise inconuertibiliter inseparabiliter inconfuse secundum sanctorum patrum doctrinam.

Adaeque praedicamus et duas naturales uoluntates non contrarias, absit, iuxta quod impii asseruerunt heretici, sed sequentem humanam eius uoluntatem et non resistentem uel reluctantem, sed potius et subiectam eius diuinae atque omnipotenti uoluntati. „oportebat enim carnis uoluntatem moueri, subici uero uoluntati diuinae“ iuxta sapientissimum Athanasium. sicut enim eius caro ⟨caro⟩ dei uerbi dicitur et est, ita et naturalis carnis eius uoluntas propria dei uerbi dicitur et est, sicut ipse ait: „*quia descendi de caelo, non ut faciam uoluntatem meam, sed uoluntatem eius qui misit me patris*; suam propriam dicens *uoluntatem* quae erat *carnis* eius, nam et caro propria eius facta est.“ quemadmodum et sanctissima atque inmaculata animata eius caro deificata est non est perempta, sed in proprio sui statu et ratione permansit, ita et humana eius uoluntas deificata non est perempta, saluata est autem magis secundum deiloquum Gregorium dicentem: „nam et illius uelle, qui in saluatore intellegitur, non erat contrarium deo, deificatum est totum.“

MNL

1 flauianum] flabianum N 2 et haec et L 4 consonanterque] consonantesque L 6 originem] origine N praebente] preuente NL 8 corpore et consubstantialem N patri] patris MNL 11 genetrice] genitrice M[1]NL 12 eundemque] eumdem NL dominum filium L 13 inseparabiliter *om.* L 14 extincta] extinctam NL differentia] differentiam L 15 et[2] in unam L 17 christum iesum iusta L de eo] deco M 18 symbolum] simbolum N 20 doctrinam] doctrina N 21 adaeque] ad ea que L 22 asseruerunt] asserunt NL sed M[2] *add.* 23 et *om.* L 25 σάρξ = ⟨caro⟩ *om.* MNL 25–26 ita et ... est *om.* L 27 meam] eam N 28 eius propria N 29 animata] anima L deificata] dei facta L 30 sed M[2] *add.*] si NL 31 deiloquum] dei eloquium M[1] dei loquium N dei locum L 32 intellegitur] intelligitur L

Δύο δὲ φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως ἀτρέπτως ἀμερίστως ἀσυγχύτως ἐν αὐτῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν *Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ θεῷ* ἡμῶν δοξάζομεν, τουτέστι θείαν ἐνέργειαν καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν κατὰ τὸν θεηγόρον Λέοντα τρανέστατα φάσκοντα· „ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος." „οὐ γὰρ δήπου μίαν δώσομεν φυσικὴν τὴν ἐνέργειαν θεοῦ καὶ ποιήματος, ἵνα μήτε τὸ ποιηθὲν εἰς τὴν θείαν ἀναγάγωμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐξαίρετον εἰς τὸν τοῖς γεννητοῖς πρέποντα καταγάγωμεν τόπον." ἑνὸς γὰρ καὶ τοῦ αὐτοῦ τά τε θαύματα καὶ τὰ πάθη γινώσκομεν, „κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο" τῶν ἐξ ὧν ἐστι φύσεων καὶ ἐν αἷς τὸ εἶναι ἔχει, ὡς ὁ θεσπέσιος ἔφησε Κύριλλος.

Πάντοθεν γοῦν τὸ ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον φυλάττοντες συντόμῳ φωνῇ τὸ πᾶν ἐξαγγέλλομεν· ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος καὶ μετὰ σάρκωσιν τὸν κύριον ἡμῶν *Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν* ἡμῶν εἶναι πιστεύοντές φαμεν τὰς δύο αὐτοῦ φύσεις ἐν τῇ μιᾷ αὐτοῦ διαλαμπούσῃ ὑποστάσει, ἐν ᾗ τά τε θαύματα καὶ τὰ παθήματα δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναστροφῆς οὐ κατὰ φαντασίαν, ἀλλ' ἀληθῶς ἐπεδείξατο τῆς φυσικῆς ἐν αὐτῇ τῇ μιᾷ ὑποστάσει διαφορᾶς γνωριζομένης τῷ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἑκατέραν φύσιν ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως θέλειν τε καὶ ἐνεργεῖν τὰ ἴδια· καθ' ὃν δὴ λόγον καὶ δύο φυσικὰ θελήματά τε καὶ ἐνεργείας δοξάζομεν πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καταλλήλως συντρέχοντα.

„Τούτων τοίνυν μετὰ πάσης πανταχόθεν ἀκριβείας τε καὶ ἐμμελείας παρ' ἡμῶν διατυπωθέντων ὁρίζομεν ἑτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προφέρειν ἢ γοῦν συγγράφειν ἢ συντιθέναι ἢ φρονεῖν ἢ διδάσκειν ἑτέρως, τοὺς δὲ τολμῶντας ἢ συντιθέναι πίστιν ἑτέραν ἢ προκομίζειν ἢ διδάσκειν ἢ παραδιδόναι ἕτερον σύμβολον τοῖς ἐθέλουσιν ἐπιστρέφειν εἰς *ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας* ἐξ Ἑλληνισμοῦ ἢ ἐξ Ἰουδαισμοῦ ἢ γοῦν ἐξ αἱρέσεως οἵας οὖν" ἢ καινοφωνίαν ἤτοι λέξεως ἐφεύρεσιν πρὸς ἀνατροπὴν εἰσάγειν τῶν νυνὶ παρ' ἡμῶν διορισθέντων, „τούτους, εἰ μὲν ἐπίσκοποι εἶεν ἢ κληρικοί, ἀλλοτρίους εἶναι τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τοὺς κληρικοὺς τοῦ κλήρου· εἰ δὲ μονάζοντες εἶεν ἢ λαικοί, ἀναθεματίζεσθαι αὐτούς."

2+7–8 *cf.* 1. Joh. 5,20 23–24 *cf.* 1. Tim. 2,4 etc.

3–5 cf. Leo papa, epist. ad Flavianum, ACO II 2,1 p. 28,12–14 6–8 cf. Cyrillus Alex., thes. c. 32, PG 75,453 B 13–C 3 20–27 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 130,4–11

MTO f

---

1 ἀσυγχύτως ἀμερίστως f 2 ἡμῶν¹ *om.* O 3 τρανέστατα] τρανότατα M 6 δώσομεν] δώσωμεν f 7 ἀναγάγωμεν] ἀναγάγομεν f 8 γεννητοῖς] γενητοῖς f καταγάγωμεν] καταγάγομεν M καὶ O *add.* 11 τε *om.* T 13 ἡμῶν *om.* f 14 διαλαμπούσῃ] διαλαπούσας MO διαλάμπουσα T διαλάμπουσας f τά² *om.* O f 15 οἰκονομικῆς *om.* f 16 ἑκατέραν φύσιν] ἑκατέρᾳ φύσει O 17 ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως *om.* MTO 20 ἐμμελείας] ἐπιμελείας O 23 ἐθέλουσιν] θέλουσιν M f 27 αὐτούς *desin.* f

Duas uero naturales operationes indiuise inconuertibiliter inconfuse inseparabiliter in eodem domino Iesu *Christo uero deo* nostro [glorificamus] ⟨confitemur⟩, hoc est diuinam operationem et humanam operationem secundum diuinorum praedicatorem Leonem apertissime asserentem: „agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium est, uerbo scilicet operante quod uerbi est et carne exsequente quod carnis est.“ „nec enim in quoquam unam dabimus naturalem operationem dei et creaturae, ut neque quod creatum est in diuinam educamus essentiam, neque quod eximium est diuinae naturae ad competentem creaturis locum deiciamus.“ unius enim eiusdem tam miracula quamque passiones cognoscimus „secundum aliud et aliud“ eorum, ex quibus est naturis et in quibus habet esse, sicut ammirabilis inquit Cyrillus.

Undique igitur inconfusum atque indiuisum conseruantes breui uoce cuncta proferimus, unum sanctae trinitatis et post incarnationem dominum nostrum Iesum *Christum uerum deum* nostrum esse credentes, asserimus duas eius esse naturas in una eius radiantes subsistentia, in qua tam miracula quamque passiones per omnem sui dispensationem conuersatus, non per fantasiam, sed ueraciter haec demonstrauit ob naturalem differentiam in eadem una subsistentia cognoscendam, dum cum alterius communione utraque natura indiuise et inconfuse propria uellet atque operaretur; iuxta quam rationem et duas naturales uoluntates et operationes confitemur ad salutem humani generis conuenienter in eo concurrentes.

„His igitur cum omni undique cautela atque diligentia a nobis formatis definimus aliam fidem nulli licere proferre aut conscribere componereue aut sapere uel etiam aliter docere, qui uero praesumpserint fidem alteram uel componere uel proferre uel docere uel tradere aliud symbolum uolentibus conuerti ad *agnitionem ueritatis* ex gentilitate uel ex Iudaismo aut ex qualibet herese“, aut qui nouitatem uocis uel sermonis adinuentionem ad subuersionem eorum, quae nunc a nobis determinata sunt, introducere, „hos, si quidem episcopi fuerint aut clerici, alienos esse episcopos quidem ab episcopatu, clericos uero a clero; si autem monachi fuerint aut laici, etiam anathematizari eos.“

MNL

---

1 indiuise et inconuertibiliter N 2 domino nostro iesu L δοξάζομεν = ⟨confitemur⟩] [glorificamus] MNL 3 et humanam operationem *om.* L 4 agit] ait N 5 est[1] *om.* L exsequente] exequente NL 6 dabimus] dauimus N naturalem *om.* L 7 essentiam] essentia N sententiam L[1] 8 competentem creaturis] conpetentem locum creatoris M[1]NL 10 ammirabilis] admirabilis M[2]L inquit] inquid N 12 unum] unam M[1] dominum ... christum] domini nostri iesu christi L 13–14 radiantes subsistentia] radiantem subsistentiam L 15 fantasiam] phantasiam N fanthasiam L 16 una subsistentia] unam subsistentiam M cognoscendam] cognoscenda N 17 operaretur] operatur M[1] iuxta] iusta L 19 in eo *om.* M ine N 20 cum N *add.* 23 symbolum] simbolum N 24–25 subuersionem] subuersione N 25 determinata] determina N 26 episcopatu] episcopatum NL[1] 27 aut laici *om.* N

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ

Α̅ Θεόδωρος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης ὑπέγραψα

Β̅ Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης ὑπέγραψα

Γ̅ Ἰωάννης ἐλάχιστος διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης ὑπέγραψα

Δ̅ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα

Ε̅ Πέτρος πρεσβύτερος καὶ τοποτηρητὴς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ὑπέγραψα

Σ̅Τ̅ Θεοφάνης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως ἤτοι Ἀντιοχείας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ζ̅ Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος ἐπέχων τὸν τόπον Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν πόλεως Ἱεροσολύμων ὑπέγραψα

Η̅ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης καὶ βικάριος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης καὶ ληγατάριος ὁρίσας ὑπέγραψα

Θ̅ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Τριμιθούντων τῆς Κυπρίων νήσου καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ὁρίσας ὑπέγραψα

Ι̅ Θεόδωρος ἐλάχιστος πρεσβύτερος καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Θεοδώρου τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥαβεννησίων πόλεως ὑπέγραψα

Ι̅Α̅ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πόρτου καὶ ληγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα

Ι̅Β̅ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κορίνθου καὶ ληγατάριος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ⟨πόλεως⟩ Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα

MTO

5 μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ] ἁγιωτάτου O   πάπα τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης O   7 μακαριωτάτου] ἁγιωτάτου MO   9 μακαριωτάτου] ἁγιωτάτου O   10 ἐλέει] ἐλέῳ T (*ita saepe*)   18 ὁρίσας *om.* O   19 τριμιθούντων] τριμυθούντων M   22 ῥαβεννησίων] ῥαββεννησίων M   23 ληγάτος] ληγατάριος M   λεγάτος O   23 – 24 τῆς συνόδου πάσης O   26 στέφανος] στεφανᾶς O   ληγατάριος] ληγάτος T   λεγάτος O   27 urbis = ⟨πόλεως⟩ *om.* MTO

⟨ET SUBSCRIPTIONES⟩

1 Theodorus humilis presbiter sanctae ⟨ecclesiae⟩ Romae et locum gerens Agathonis beatissimi et uniuersalis papae urbis Romae subscripsi
2 Georgius humilis ⟨presbiter⟩ sanctae ecclesiae Romae et locum gerens Agathonis beatissimi et uniuersalis papae urbis Romae subscripsi
3 Iohannis humilis diaconus sanctae ecclesiae Romae et locum gerens Agathonis beatissimi et uniuersalis papae urbis Romae subscripsi
4 Georgius miserante deo episcopus Constantinopoleos nouae Romae definiens subscripsi
5 Petrus presbiter et locum seruans apostolicae sedis Alexandrinae ⟨magnae⟩ ciuitatis subscripsi
6 Theophanis misericordia dei episcopus Theopoleos seu Antiochiae ⟨definiens⟩ subscripsi
7 Georgius humilis presbiter locum gerens Theodori deo amabilis presbiteri et loci seruatoris apostolicae sedis sanctae Christi dei nostri ciuitatis Hierus⟨olymorum⟩ subscripsi
8 Iohannis misericordia dei episcopus Thesalonicae et uicarius apostolicae sedis Romae et legatus ⟨definiens⟩ subscripsi
9 Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Tremithuntorum insulae Cypri locum gerens Epiphanii sanctissimi archiepiscopi definiens subscripsi
10 Theodorus humilis presbiter et locum gerens Theodori beatissimi archiepiscopi ciuitatis Rauennae subscripsi
11 Iohannis indignus episcopus sanctae ecclesiae Portuensis et legatus totius concilii sanctae atque apostolicae ecclesiae ⟨apostolicae⟩ sedis urbis Romae ⟨definiens⟩ subscripsi
12 Stephanus misericordia dei episcopus Corinthi et legatus apostolicae sedis Romae urbis ⟨definiens⟩ subscripsi

---

VPG

---

2 αἱ ὑπογραφαί = ⟨et subscriptiones⟩ *om.* VPG 4 theodorus] theoderus V (*inc.* VPG) theodericus G ἐκκλησίας = ⟨ecclesiae⟩ *om.* VPG 5 uniuersalis] uniuersales P 6 πρεσβύτερος = ⟨presbiter⟩ *om.* VPG romae] romam VP romanae G locum gerens] legatus G 7 uniuersalis] unium VP 8 locum gerens] legatus G 9 uniuersalis] unum P uniuersali G papae] papa VP subscripsi] ut supra G 10 constantinopoleos] constantinopeleos P 10–11 definiens subscripsi] ut supra G 12 et *om.* V μεγαλοπόλεως = ⟨magnae⟩ ciuitatis *om.* VPG 13 subscripsi] ut supra G subscripsi item petrus presbiter et locum seruans apostolicae sedis alexandrinae magnae ciuitatis subscripsi VP 14 theophanis] thaophanus P[1] theophanus P[2] theophanes G antiochiae] anthiochiae G ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG 14–15 subscripsi] ut supra G 16 locum *om.* P amabilis] amabis P presbiteri] presbyteri G 17 dei christi G ἱεροσολύμων = hierus⟨olymorum⟩] hierusalem VPG 17–18 subscripsi] ut supra G 19 episcopus ciuitatis thesalonicae V 20 ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG subscripsi] subsubscripsi V subs P su. G 21 tremithuntorum] trimithuntorum P tremithontorum G cypri et locum G[1] 22 epiphanii] epphanii V[1] epifhanii P (!) epyphanii G definiens subscripsi] ut supra G 24 rauennae] reuennae VG rauenae P 25 iohannis] iohannes G portuensis] portunesis P[1] portunensis P[2] totius] tocius V concilii] consilii V[1] 26 τοῦ ἀποστολικοῦ = ⟨apostolicae⟩ *om.* VPG sedis] seds V[1] ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG subscripsi] ut supra G 27 stephanus] sthephanus P 27–28 urbis romae G 28 urbis … subscripsi] ut supra G ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VP subscripsi] subscripsit P

ΙΓ Βασίλειος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος μητροπόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου καὶ ληγάτος τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα

ΙΔ Ἀβουνδάντιος ἐπίσκοπος Τεμψάνης καὶ ἀποκρισιάριος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης ὁρίσας ὑπάγραψα

ΙΕ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ Ῥηγίου καὶ ἀποκρισιάριος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα

ΙΣΤ Φιλαλήθης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας καὶ ἔξαρχος τῆς Ποντικῆς διοικήσεως ὁρίσας ὑπέγραψα

ΙΖ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως καὶ ἔξαρχος τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως ὁρίσας ὑπέγραψα

ΙΗ Σισίννιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλεωτῶν μητροπόλεως τῆς Εὐρωπέων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΙΘ Πλάτων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀγκυρανῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Κ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΚΑ Μαρῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σάρδεων μητροπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΚΒ Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΚΓ Φώτιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Νικαέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΚΔ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Χαλκηδονέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

MTO

---

1 τῆς … νήσου *om.* O   ληγάτος] λεγάτος O   2 τοῦ … θρόνου *om.* O   3 ἀβουνδάντιος] ἀβουνδαντῖνος T   ἀβουδάντιος O   3–4 ἁγίου καὶ *om.* O   4 πόλεως … ὁρίσας *om.* O   6 ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ *om.* O   ὁρίσας *om.* O   11 σισίννιος] σισίνιος MT   ἡρακλεωτῶν] ἡρακλεοτῶν T[1]   εὐρωπέων] εὐροπιανῶν T   15 κυζικηνῶν] κυζηκηνῶν O   ἑλλησποντίων] ἐλησπόντου O   23 χαλκηδονέων] χαλκηδονίων M

13 Basilius misericordia dei episcopus Gortinae metropoleos Crete insulae et legatus sancti concilii apostolicae sedis antiquae Romae definiens subscripsi
14 Habundantius episcopus Tempsanae et responsalis totius concilii sanctae et apostolicae sedis ⟨urbis⟩ Romae ⟨definiens⟩ subscripsi
15 Iohannis indignus episcopus ⟨ciuitatis⟩ Regii et responsalis totius concilii sanctae apostolicae sedis urbis Romae definiens subscripsi
16 Philalithes misericordia dei episcopus Caesariae metropoleos primae Cappadocum regionis et prima⟨s⟩ Ponticae dio⟨e⟩caeseos ⟨definiens⟩ subscripsi
17 Theodorus misericordia dei episcopus Ephesi⟨orum⟩ metropoleos et prima⟨s⟩ Asianae dio⟨e⟩ceseos definiens subscripsi
18 Sisinnius misericordia dei episcopus Heracliae metropoleos Eurupeorum regionis definiens subscripsi
19 Platon misericordia dei episcopus Ancire metropoleos primae Galatiae regionis definiens subscripsi
20 Georgius misericordia dei episcopus ⟨Cizicenorum⟩ metropoleos Ellesponti regionis definiens subscripsi
21 Marinus misericordia dei episcopus Sardis metropoleos Lydiae regionis ⟨definiens⟩ subscripsi
22 Petrus indignus episcopus Nicomediae metropoleos prouinciae Bythiniae ⟨definiens⟩ subscripsi
23 Photio⟨s⟩ misericordia dei episcopus Nicae⟨ae⟩ metropoleos Bithiniae regionis definiens subscripsi
24 Iohannis misericordia dei episcopus Calcedoneae metropoleos Bithiniae regionis ⟨definiens⟩ subscripsi

---

VPG

---

1 insulae ut supra et G   2 definiens subscripsi *om.* G   subscripsi] subscripsit VP   3 habundantius] habundanti P   habundantius misericordia dei episcopus V   tempsanae] temsane VP   totius] tocius VP   4 πόλεως = ⟨urbis⟩ *om.* VPG   ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG   subscripsi] subscripsit P   ut supra G   5 iohannis] iohannes G   episcopus indignus PG   πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG   totius] tocius V   6 urbis G *add.*   romae] nrome P^1 definiens subscripsi] ut supra G   7 philalithes] philalitis V   caesariae] caessariae P   cesariae G   cappadocum] cappadociae V   8 ἔξαρχος = prima⟨s⟩] prima VPG   dio⟨e⟩caeseos] diocaeseos VP   dioceseos G   ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG   subscripsi] ut supra G   9 ἐφεσίων = ephesi⟨orum⟩] ephesi VPG   ἔξαρχος = prima⟨s⟩] prima VPG   9–10 asianae] asyae G   10 dio⟨e⟩ceseos] dioceseos VPG   definiens] difiniens P   definiens subscripsi] ut supra G   11 heracliae] haeracliae P   12 definiens] difinitiō P   definiens subscripsi] ut supra G   13 ancire] ancyrae G   13–14 definiens *om.* PG   14 subscripsi] ut supra G   15 κυζικηνῶν = ⟨cizicenorum⟩ *om.* VPG   ellesponti] cellesponti V   elesponti G   16 definiens subscripsi] ut supra G   17 ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG   18 subscripsi] ut supra G   19 petrus] petrius V^1 nicomediae ut supra metropoleos G   bythiniae] bythymiae P   bythimiae G   ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG   21 photio⟨s⟩] photio VP   hotio G   ἐλάχιστος = misericordia dei (*et ita usque ad* 783,3)   νικαέων = nicae⟨ae⟩] nicae VPG   bithiniae] bythiniae V   bityniae P^1 bithyniae P^2 22 subscripsi] ut supra G   23–24 iohannis … subscripsi P^2 *marg.*   23 iohannis] iohannes G   calcedoneae] chalcedoneae P^2 metropoleos] mitropoleos P^2 bithiniae] bythiniae V   bithyniae P^2 23–24 ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG   24 subscripsi] ut supra G

Κ̄Ε̄ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Σιδιτῶν μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Κ̄Σ̄Τ̄ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Κ̄Ζ̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μελιτηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Κ̄Η̄ Ἰουστῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Κ̄Θ̄ Ἀλύπιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Λ̄ Κυπριανὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κλαυδιουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Ὀνωρεατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Λ̄Ā Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Πισινουντιέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Λ̄Β̄ Πολύευκτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Λ̄Γ̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σταυρουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Λ̄Δ̄ Τιβέριος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Λ̄Ē Κοσμᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Συναδέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Σαλουταρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Λ̄Σ̄Τ̄ Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Βαρατέων πόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας καὶ τὸν τόπον ἀναπληρῶν Παύλου τοῦ ἐπισκόπου Ἰκονίου ὁρίσας ὑπέγραψα

Λ̄Ζ̄ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισίδων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

MTO

1 ἐλάχιστος] ἐλέῳ θεοῦ T   σιδιτῶν] σιδητῶν T   παμφύλων] παμφίλων T   3 ἀμασέων] ἀνασέων T   5 μελιτηνῶν] μελιτινῶν O   7 τυανέων] τυάνων O   9 παφλαγόνων] παμφλαγόνων T   13 πισινουντιέων] πισινουντίων M   πισνυννтιέων T   πισινουντιαίων O   15 μυρέων] μυραίων O   19 λαοδικέων] λαοδικαίων O   πακατιανῶν] καπατιανῶν M   παπακατιανῶν O   21 συναδέων] συνάδων M   συνναδέων T[2]   σαλουταρῶν] σαλουστάρων O   23 ἐλάχιστος *om.* M   24 τοῦ *om.* O   ἐπισκόπου τοῦ T   25 πισίδων] πισιδῶν O

25 Iohannis misericordia dei episcopus Sides metropoleos Pamphiliae regionis definiens subscripsi

26 Iohannis misericordia dei episcopus Amasiae metropoleos Helenoponti ⟨regionis⟩ definiens subscripsi

27 Theodorus misericordia dei episcopus Meleti metropoleos primae Armeniorum regionis ⟨definiens⟩ subscripsi

28 Iustinus misericordia dei episcopus Tyanae metropoleos secundae Capadociae regionis ⟨definiens⟩ subscripsi

29 Alipius misericordia dei episcopus Gangrae metropoleos Paflagoniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

30 Cyprianus misericordia dei episcopus Claudiopolitanae ⟨magnae⟩ ciuitatis Honoriae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

31 Iohannis misericordia dei episcopus Pisinunti metropoleos secundae Galatiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

32 Polieuctus misericordia dei episcopus Mirorum metropoleos Lyciae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

33 Theodorus misericordia dei episcopus Stauropoleos metropoleos Cariae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

34 Tiberius misericordia dei episcopus Laodiciae metropoleos Phrygiae ⟨P⟩a⟨c⟩ati⟨a⟩ne regionis ⟨definiens subscripsi⟩

35 Cosmas ⟨misericordia dei episcopus Synadorum metropoleos Phrigiae Salutariae regionis definiens subscripsi

36 Constantinus⟩ misericordia dei episcopus Baratae ciuitatis Lycaoniae regionis et locum exhibens Pauli sanctissimi metropolitani mei Iconii metropoleos ⟨definiens subscripsi⟩

37 Stephanus misericordia dei episcopus Antiochiae metropoleos Pisidiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

VPG

---

1 sides] sedis V sydes G regionis] regione V 2 subscripsi] ut supra G 3 misericordia ... episcopus *om.* G helenoponti] helonoponti P (!) ἐπαρχίας = regionis *om.* VPG 4 subscripsi] ut supra G 5 meleti] mele V^1 6 ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG subscripsi] ut supra PG (!) 7 iustinus] iusti V^1 ἐλάχιστος = misericordia dei (*cf.* 783,9) capadociae] cappadociae P 8 ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VPG subscripsi] subscripsi ut supra V ut supra PG 9 alipius] alippius VPG ἐλάχιστος = misericordia dei VPG paflagoniae] puiflagoniae V^1 paiflagoniae V^2P pa.flagoniae G *ras.* 9–10 ὁρίσας ὑπέγραψα = ⟨definiens subscripsi⟩] uttsp̄ VP vtsup̄ G 11–13 misericordia ... iohannis G *marg.* 11 claudiopolitanae] claudiupolitanae G μητροπόλεως = ⟨magnae⟩ ciuitatis *om.* VPG honoriae = honoria⟨dis⟩ ? 12 ὁρίσας ὑπέγραψα = ⟨definiens subscripsi⟩] ut supra VPG (*et ita usque ad* 797,24) 13 ἐλάχιστος = misericordia dei VPG 15 polieuctus] poliuctus G lyciae] liciae G 19 tiberius] tyberius V theod G ἐλάχιστος = misericordia dei laodiciae] laodociae V^1PG phrygiae] prygiae G ⟨p⟩a⟨c⟩ati⟨a⟩ne] capacione V cappatione PG 21–23 ἐλέει θεοῦ ... κωνσταντῖνος] ⟨misericordia ... constantinus⟩ *om.* VPG 23 ἐλάχιστος = misericordia dei baratae] barathae G lycaoniae] licaoniae G regionis ut supra et G 24 pauli] pali P 24–25 ⟨definiens subscripsi⟩] ut supra VP *om.* G 26 antiochiae] antiotiae V^1 antiothiae V^2 pisidiae] pissidiae G

Λ̄Η̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Περγέων μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Λ̄Θ̄ Θεόπεμπτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν ἤτοι Μωκισσηνῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄ Ἰσίδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων νήσων ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄Ᾱ Σισίνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄Β̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄Γ̄ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄Δ̄ Μακρόβιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελευκέων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄Ē Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ ληγάτος τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄Σ̄Τ̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Στοβέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄Ζ̄ Θεοδόσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄Η̄ Γρηγόριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Καντάνου τῆς Κρητῶν νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

Μ̄Θ̄ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ν̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Πομπηϊουπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ν̄Ᾱ Ζαχαρίας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λεοντουπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ν̄Β̄ Γρηγόριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιτυληναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

MTO

---

1 ἐπίσκοπος *om.* M παμφύλων] παμφίλων T 3 μωκισσηνῶν] μωκησοῦ O 4 τῶν *om.* M 5 τῶν ... νήσων] τῆς κυκλάδ νήσου O 7 σισίνιος] σισίσινιος M σισίννιος O 7–8 πακατιανῶν] καπατιανῶν M 13 μακρόβιος] μακάριος T 15 ληγάτος] λεγάτος O 17 στοβέων] στόβεων M στοβαίων O 19 καντάνου] καντανοῦ M 20 γεώργιος] σεώργιος T βιζυηνῶν] βυζιηνῶν M 22 πομπηϊουπόλεως] πομπιηουπόλεως O 24 λεοντουπολιτῶν] λεοντοπολιτῶν M 26 τῆς[1] *om.* MT μιτυληναίων] μιτυληνῶν M μιτυληνέων T πόλεως] μητροπόλεως O

38 Iohannis misericordia dei episcopus Pergae metropoleos Pamphiliae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

39 Theopemptus misericordia dei episcopus Iustinianupoleos seu Muci⟨ssi⟩n⟨orum⟩ metropoleos Christo amabilis secundae Cappadociae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

40 Hisidorus misericordia dei episcopus Rodi metropoleos Cicladum insularum ⟨definiens subscripsi⟩

41 Sisinnius misericordia dei episcopus Hierapoleos metropoleos Phrigiae Pacati⟨a⟩nae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

42 Theodorus misericordia dei episcopus Tarsi metropoleos primae Ciliciae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

43 Stephanus misericordia dei episcopus Anazarui metropoleos secundae Ciliciae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

44 Macrobius misericordia dei episcopus Seleuciae metropoleos Hisauriae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

45 Iohannis misericordia dei episcopus Athenarum et legatus sancti concilii apostolicae sedis priscae Romae ⟨definiens subscripsi⟩

46 Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Stoborum definiens subscripsi

47 Theodo⟨si⟩us misericordia dei episcopus ciuitatis Lacedemoniorum ⟨definiens subscripsi⟩

48 Gregorius misericordia dei episcopus Cantane Crete insulae definiens ⟨subscripsi⟩

49 Georgius misericordia dei episcopus Uizyis ciuitat⟨is⟩ Thraciae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

50 Theodorus misericordia dei episcopus Pompeiopoleos Pa[m]f⟨l⟩agoniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

51 Zacharias misericordia dei episcopus Leontopoleos Hisauriae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

52 Gregorius misericordia dei episcopus Metylenae ciuitatis ⟨Lesbiae⟩ insulae ⟨definiens subscripsi⟩

VPG

---

1 iohannis] iohannes G 3 episcopus *om.* P iustinianupoleos] iustininupoleos V iustiniapoleos P muci⟨ssi⟩n⟨orum⟩] mucinae VPG 4 amabilis] amlabile V^{1} amabile V^{2}P cappadociae] cappaditiae P capodotiae G 5 hisidorus] hisydorus G cicladum] ciuitatis claudii G 7 metropoleos V *add.* phrigiae] prygiae P pacati⟨a⟩nae] pacatione VG pagatione P 9 tarsi] tharsis G ciliciae] cilitiae G 11 anazarui] anazarii G metropoleos] methropoleos G ciliciae] liciae G 13 macrobius] macrouius PG hisauriae] hissauriae G 15 iohannis] iohannes G episcopus V *add.* 16 priscae] prisci VP 17 iohannis] iohannes G ciuitatis *om.* G stoborum] stobrom P stobron G definiens subscripsi] ut supra G 18 theodo⟨si⟩us] theodorus VG theod P 20 crete] cretate P definiens *om.* G ⟨subscripsi⟩] ut supra VG 21 βιζυηνῶν = uizyis (βιζύης) ciuitat⟨is⟩] ciuitate VPG 23 pompeiopoleos] pom.peiopoleos V *ras.* pa[m]f⟨l⟩agoniae] pamfagoniae VP pamphagoniae G 25 zacharias] za.charias V *ras.* hisauriae] hissauriae G 27 gregorius] georgius G metylenae] metilenae G λεσβίων = ⟨lesbiae⟩] [neruiae] VPG

ΝΓ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιλησίων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΝΔ Σέργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σηλυβρηνῶν πόλεως τῆς Εὐρωπέων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΝΕ Ἀνδρέας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

ΝΣΤ Θεόγνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΝΖ Ἀλέξανδρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κοτράδων ⟨τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας⟩ ὁρίσας ὑπέγραψα

ΝΗ Ἐπιφάνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Εὐχαϊτηνῶν πόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΝΘ Στρατόνικος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σολίων πόλεως τῆς Κυπρίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

Ξ Τύχων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κιτίου τῆς Κυπρίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

ΞΑ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νυσσαέων πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΞΒ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θερμηνῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΞΓ Γεώργιος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καμουλιανῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΞΔ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν πόλεως ἤγουν τοῦ κλίματος ⟨Ἀ⟩κελετζινῆς ὁρίσας ὑπέγραψα

ΞΕ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ κλίματος Δαρανάλεως τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΞΣΤ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Λάππης τῆς Κρητῶν νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

ΞΖ Ζωϊτὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως ἤτοι Διὸς ἱερὸν τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΞΗ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Περγαμηνῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

MTO

---

1 μιλησίων] μελισινῶν O 3 σηλυβρηνῶν] σιλυβρηνῶν T εὐρωπέων] εὐρωπαίων M εὐροπέων T 5 μεθυμναίων] μεθυμνέων T 7 κιανῶν] κυανῶν O 9 hisauriae regionis = ⟨τῆς ἰσαύρων ἐπαρχίας⟩ *om.* MTO 15 πόλεως *om.* O 16 νυσσαέων] νυσαέων O πρώτης *om.* O 22 ἰουστινιανουπολιτῶν] ἰουστινιανιτῶν O 23 ⟨ἀ⟩κελετζινῆς] κελετζινῆς M ἐκλεντζίνης T κελτζινῆς O 24 δαρανάλεως] δραναλέως T 27 ζωϊτὸς] ζωητὸς O διὸς ἱερὸν] διοσ σώρων M διὸς σορῶν T διοσούρων O

53 Georgius misericordia dei episcopus Milisi ciuitatis Cariae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

54 Sergius misericordia dei episcopus Silimbriae ciuitatis Europae regionis Traciae prouinciae ⟨definiens subscripsi⟩

55 Andreas misericordia dei episcopus ciuitatis Metymne Lesbiae insulae ⟨definiens subscripsi⟩

56 Theognius misericordia dei episcopus ciuitatis Ciane Bithiniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

57 Alexander misericordia dei episcopus Cotradae Hisauriae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

58 Epiphanius misericordia dei episcopus Euchaitae ciuitatis Helenoponti regionis ⟨definiens subscripsi⟩

59 Stratonicus misericordia dei episcopus Soliorum ciuitatis Cipri insulae ⟨definiens subscripsi⟩

60 Tychon misericordia dei episcopus ciuitatis Cythii Cypri insulae ⟨definiens subscripsi⟩

61 Iohannis misericordia dei episcopus Nisae ciuitatis primae Cappadociae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

62 Theodorus misericordia dei episcopus Thermis ciuitatis primae Cappadociae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

63 Georgius misericordia dei episcopus Camulianae ciuitatis primae Cappadociae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

64 Theodorus humilis episcopus Iustinianupoleos ciuitat⟨is⟩ siue territori⟨i⟩ Aeclezinis ⟨definiens subscripsi⟩

65 Georgius misericordia dei episcopus territori⟨i⟩ Daranalis magnae Armeniorum regionis ⟨definiens subscripsi⟩

66 Iohannis misericordia dei episcopus ⟨ciuitatis⟩ Lappis Crete insulae ⟨definiens subscripsi⟩

67 Zoitus misericordia dei episcopus Christ⟨o⟩poleos siue Dios ⟨ie⟩rum, quod est Iobis tumulus, Asianae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

68 Theodorus misericordia dei episcopus Pergami ciuitatis Asianae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

VPG

---

3 europae] eurupepe V traciae] thraciae V traciae G *add.* 5 metymne] metympne P metimpnae G 7–8 *cf.* 737,19–21 9 cotradae] cotradiae G hisauriae] hissauriae G 11 euchaitae] eucaitae V[1] euchaithae G ciuitatis] ciuitate P helenoponti] heleponti V heslenoponti G 13 cipri] cypri V 15 cythii] cytri G 17 iohannis] iohannes G nisae] nysae G cappadociae] cappadocia VP 19 theodorus] theoderus V theod P theodosius G thermis] termis G primae] primam VG 21 χάριτι θεοῦ = misericordia dei cappadociae] cappadaciae P 23 ἐλέει θεοῦ = humilis iustinianupoleos] iustinianepoleos V iustianupoleos P ciuitat⟨is⟩] ciuitate VPG territori⟨i⟩] teritori V territori PG aeclezinis] aeclezenis V aeelezinis G 25 territori⟨i⟩] territori VPG 27 iohannis] iohannes G πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG 29 christ⟨o⟩poleos] christipoleos VPG dios ⟨ie⟩rum] diossorum VP diosorum G 30 asianae] asinae V[1] asyanae G 31 theodorus] theoderus V theod PG asianae] asinae V[1] asyanae G

ΞΘ Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μασταυρηνῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ο Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀδραμυτηνῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΟΑ Πατρίκιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μαγνητῶν πρὸς τῷ Μεάνδρῳ πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΟΒ Ἀντώνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ὑπαιπηνῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΟΓ Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀνεατῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΟΔ Σισίννιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νυσαέων πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΟΕ Ῥηγῖνος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ Πανίου τῆς Θρᾳκῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΟΣΤ Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλειουπολιτῶν πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΟΖ Μαρτύριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουλιοπολιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΟΗ Μιχαὴλ ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀσπονιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΟΘ Πλάτων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κιννηνῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Π Ἀνδρέας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Μνιζοῦ τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΠΑ Γενέσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναστασιουπολιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΠΒ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βηρινουπολιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΠΓ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιλητουπολιτῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

MTO

---

1 – 2 θεόδωρος ... ὑπέγραψα *om.* M 1 μασταυρηνῶν] μανσταυρηνῶν T 3 ἀδραμυτηνῶν] ἀδραμυτινῶν O 5 μαγνητῶν] μαγνιτῶν MT πρὸς τῷ μεάνδρῳ πόλεως] πρὸς τὸ μεανδροπόλεως T πρὸς ᾧ μαιανδροπόλεως O 6 ὁρίσας *om.* O 7 ὑπαιπηνῶν] ὑπεπηνῶν TO 11 σισίννιος] σισίνιος MT νυσαέων] νυσσαέων T 14 ἡρακλειουπολιτῶν] ἡρακλειουτῶν O 16 ἰουλιοπολιτῶν] ἰουλιουπολιτῶν T ἡλιουπολιτῶν O 17 ὁρίσας *om.* O 18 ἀσπονιτῶν] ἀσπονητῶν T 22 πόλεως *om.* O μνιζοῦ] μνίζου T μνηζοῦ O 25 ὁρίσας *om.* O 26 βηρινουπολιτῶν] βιρηνουπολιτῶν T 26 – 27 τῆς ... γαλατῶν] τῆς γαλατῶν πρώτης M 28 ἑλλησποντίων] ἑλληνοποντίων M πρώτης τῶν γαλατῶν O

69 Theodorus misericordia dei episcopus Ma⟨s⟩taurorum ciuitatis Asianae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

70 Theodorus misericordia dei episcopus Adramiti ciuitatis Asiane regionis ⟨definiens subscripsi⟩

71 Patricius misericordia dei episcopus Magnetis iuxta Meandrum ciuitat⟨is⟩ Asiane regionis ⟨definiens subscripsi⟩

72 Antonius misericordia dei episcopus Hypeporum ciuitatis Asiane regionis ⟨definiens subscripsi⟩

73 Iohannis misericordia dei episcopus Aneatorum ciuitatis Asiane regionis ⟨definiens subscripsi⟩

74 Sisinnius misericordia dei episcopus ⟨N⟩ysaeorum ciuitatis Asiane regionis ⟨definiens subscripsi⟩

75 Reginus misericordia dei episcopus Pa⟨n⟩ii Thraciae prouinciae ⟨definiens subscripsi⟩

76 Iohannis misericordia dei episcopus Hae⟨ra⟩cleopolitane ciuitatis secundae Armeniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

77 Martyrius misericordia dei episcopus Iuliopoleos ciuitatis primae Galatiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

78 Michael misericordia dei episcopus Aspo⟨n⟩itae ciuitatis primae Galatiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

79 Platon humilis episcopus Cinnae ciuitatis primae Galatiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

80 Andreas misericordia dei episcopus ciuitatis ⟨M⟩nizi primae Galatiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

81 Genesius humilis episcopus Anastasiupolitane ciuitatis primae Galaciae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

82 Stephanus misericordia dei episcopus Uerinupolitane ciuitatis primae Galatiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

83 Iohannis misericordia dei episcopus Miletopolitanae ⟨ciuitatis⟩ Helesponti regionis ⟨definiens subscripsi⟩

VPG

---

1 – 2 theodorus ... subscripsi P^2 *marg.* 1 theodorus] theoderus V theod P^2G ma⟨s⟩taurorum] maptaurorum VPG asianae] asine V^1 asyanae G 3 adramiti] adramati V adramithi G asiane] asine V^1 asyanae G 5 ciuitat⟨is⟩] ciuitate VPG asiane] asine V^1 aranae PG 7 antonius] anthonicus V asiane] asine V^1 asyanae G 9 iohannis] iohannes G aneatorum] anteatorum V anaeatorum P^2 asiane] asine V^1 11 ⟨n⟩ysaeorum] mysaeorum VP miseorum G asiane] asin V^1 asian V^2 13 dei *om.* G pa⟨n⟩ii thraciae] paliteracio V phali thraciae P palii thraciae G 15 iohannis] iohannes G hae⟨ra⟩cleopolitane] haecleopolitane VPG secundae] secundum P armeniae] armine V 16 regionis] ciuitatis G^1 17 martyrius] martirius V iuliopoleos] iuleopoleos V^1 galatiae] galitiae P 19 michael] michahel V aspo⟨n⟩itae] aspolite VPG galatiae] galitiae P 21 platon] planton V ἐλέει θεοῦ = humilis galatiae] galiciae P^1 23 ⟨m⟩nizi] ninizi VPG 25 ἐλέει θεοῦ = humilis humilis episcopus] misericordia dei G galaciae] galiciae P galatiae G 27 stephanus] sthephanus V uerinupolitane] ueriniupolitane V^1 uerinopolitane PG 29 iohannis] iohannes G dei *om.* P miletopolitanae] myletopolitanae P πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG

Π̄Δ̄ Μερκούριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ποιμανηνοῦ τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Π̄Ε̄ Δομέτιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Πρυμνησοῦ τῆς Φρυγῶν Σαλουταρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Π̄Σ̄Τ̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἰβώρων ὁρίσας ὑπέγραψα

Π̄Ζ̄ Κυρικὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἁδριανίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Π̄Η̄ Ἀνδρέας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Σιλανδοῦ τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Π̄Θ̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Φιλαδελφέων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα

Ϙ̄ Θεόδοτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Δάλδης ἐπαρχίας Λυδίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Ϙ̄Ā Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Σίτων ἐπαρχίας Λυδίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Ϙ̄Β̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Δασκυλεωτῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ϙ̄Γ̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πραινετέων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ϙ̄Δ̄ Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ἁδριανῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ϙ̄Ε̄ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Καδοσίας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ϙ̄Σ̄Τ̄ ⟨Θεόδωρος⟩ ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ϙ̄Ζ̄ Ἀναστάσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θεοτοκιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ϙ̄Η̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος νέας Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μέλης τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ϙ̄Θ̄ Μηνᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καραλέων πόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

MTO

---

1 ποιμανηνοῦ] ποιμανινοῦ TO ἑλλησποντίων] ἑλληνοποντίων M ἑλησπόντου O 3 πρυμνησοῦ] πρυμνισσοῦ M πρυμνήσου T σαλουταρῶν] σαλουστάρων O 5 ἰβώρων] ἰβόρων TO 6 κυρικὸς] κυριακὸς M κήρικος O 12 τῆς[1] *om.* M δασκυλεωτῶν] δασκυλεόντων T πόλεως *om.* M ἑλλησποντίων] ἑλησποντίων M[1] ἑλησπόντου O 14 πραινετέων] πραινετίων T πραινετῶν O 16 ἐλάχιστος] ἐλέει θεοῦ MT ἑλλησποντίων] ἑλληνοσποντίων M ἑλησπόντου O (bitiniae?) 19 theodorus = ⟨θεόδωρος⟩] στέφανος MTO 25 καραλέων] καραλλέων O[2]

84 Mercurius misericordia dei episcopus ⟨ciuitatis⟩ P⟨oe⟩mani⟨nae⟩ Helespon⟨ti⟩ regionis ⟨definiens subscripsi⟩

85 Dometius misericordia dei episcopus ciuitatis Promissi ⟨Phrygiae Salutariae regionis definiens subscripsi⟩

86 Theodorus misericordia dei episcopus ⟨ciuitatis⟩ Hiborum ⟨definiens subscripsi⟩

87 Cyricus misericordia dei episcopus ciuitatis Hadrianae ⟨definiens subscripsi⟩

88 Andreas misericordia dei episcopus ciuitatis Sylandi Li⟨di⟩ae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

89 Iohannis humilis episcopus ciuitatis Philadelphiae Lidiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

90 Theodotus misericordia dei episcopus ⟨ciuitatis⟩ Daldis Lidiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

91 Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Sitorum Lidiae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

92 Iohannis misericordia dei episcopus Dascilii ⟨ciuitatis⟩ Bitiniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

93 Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Preneti ⟨Bitiniae regionis definiens subscripsi⟩

94 Iohannis humilis episcopus Adrianupoleos Bitiniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

95 Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis Cadosiae ⟨Bitiniae regionis definiens subscripsi⟩

96 Theodorus misericordia dei episcopus Cesareae ciuitatis Bitiniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

97 Anastasius misericordia dei episcopus ciuitatis Theotocianorum ⟨Bitiniae regionis definiens subscripsi⟩

98 Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Iustinianopoleos Gordi ⟨Bitiniae regionis definiens subscripsi⟩

99 Menas misericordia dei episcopus ciuitatis Caraliae Pamphiliae ⟨regionis definiens subscripsi⟩

VPG(13)

1–2 mercurius ... subscripsi P[2] *marg.* 1 πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG p⟨oe⟩mani⟨nae⟩] paemani VP phemani G helespon⟨ti⟩] helespona VP[2] helesponae P[1]G 3 πρυμνησοῦ = promissi 3–4 τῆς φρυγῶν ... ὑπέγραψα = ⟨phrygiae ... subscripsi⟩ *om.* VPG 5 episcopus *om.* G πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG hiborum] hyborum VG 6 episcopus *om.* G hadrianae] adrianus V thadrianae G 7 episcopus *om.* G li⟨di⟩ae] liae VPG 9 iohannis] iohannes G ἐλέει θεοῦ = humilis philadelphiae] philadelphyae V lidiae] liddiae G 11 theodotus] theodorus VG πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VPG lidiae] liddiae G 13 iohannis] iohannes G episcopus G *et explic.* ciuitatis] ciuitatem V 15 πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VP ἑλλησποντίων = bitiniae 17 ciuitatis] ciuitatem V preneti] praeneti P[2] 17–18 τῆς βιθυνῶν ... ὑπέγραψα = ⟨bitiniae ... subscripsi⟩ *om.* VP 19 ἐλέει θεοῦ = humilis adrianupoleos = adrianorum ciuitatis? (*cf.* 749,2) ἑλλησποντίων = bitiniae bitiniae] bytiniae V bityniae P 22 bitiniae] bythiniae V bityniae P 24–25 τῆς βιθυνῶν ... ὑπέγραψα = ⟨bitiniae ... subscripsi⟩ *om.* VP 26 νέας ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι μέλης = iustinianopoleos gordi VP 26–27 τῆς βιθυνῶν ... ὑπέγραψα = ⟨bitiniae ... subscripsi⟩ *om.* VP 28 pamphiliae] pampiliae V 28–29 ἐπαρχίας ... ὑπέγραψα = ⟨regionis ... subscripsi⟩ *om.* VP

Ρ̄ Κοσμᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κοτανῶν τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ᾱ Νικήτας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ Κορακησίου ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Β̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Βερίσσης Ἀρμενίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Γ̄ Καλλίνικος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κολωνείας Ἀρμενίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Δ̄ Τιβέριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀμισοῦ τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ē Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀνδραπηνῶν πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Σ̄Τ̄ Σέργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Σινώπης τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ζ̄ Γρηγόριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἄρκης τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Η̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Φαυστινουπολιτῶν πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Θ̄ Εἰρήναρχος ἐλέει θεοῦ διάκονος τῆς ἐν Ἀμάστριδι ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας καὶ τὸν τόπον ἀναπληρῶν Κομιτᾶ τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰουνουπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Ᾱ Φωκᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Δαδύβρων ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Β̄ Πλάτων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἁδριανουπόλεως Ὀνωριάδος ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Γ̄ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κρατίας Ὀνωριάδος ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Δ̄ Δομέτιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Προυσιαδέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Ē Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἡρακλείας Πόντου ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Σ̄Τ̄ Λογγῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Τίου ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Ζ̄ Ἀναστάσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ Πολεμωνίου ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Η̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κομανῶν ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Ῑ Θ̄ Θεοφύλακτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κερασούντων ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Κ̄ Σολομὼν ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κλανέου ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Κ̄Ᾱ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ Ἀμορίου ὁρίσας ὑπέγραψα

Ρ̄Κ̄Β̄ Ζήμαρχος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Σιδύμων ὁρίσας ὑπέγραψα

MTO

---

1 κοτανῶν] κοντάνων T κουστάνης O παμφύλων] παμφίλων T 3 ἐπίσκοπος τῆς πόλεως M 5 κολωνείας] κολωνίας T 6 ἀμισοῦ] ἀμινσοῦ M ἀμίσου T ἑλενοποντίων] ἑλληνοποντίων M ἑλενοπόντου O 7 ἀνδραπηνῶν] ἀδραπηνῶν M 8 σινώπης] σινόπης T ἑλενοποντίων] ἑλληνοποντίων M ἑλενοπόντου O 13 ὁρίσας *om.* O 14 εἰρήναρχος] εἰρηνάρχος T ἀμάστριδι] ἀμάστρῃ T ἀμάστρει O 15 κομιτᾶ] κομητᾶ O 16 ἰουνουπόλεως] ἰωνουπόλεως M ἰουνοπόλεως TO 20 προυσιαδέων] προυσιάδων M 23 ἐλέει θεοῦ] χάριτι χριστοῦ T πολεμωνίου] πολεμονίου TO 24 κομανῶν] κομάνων T 25 θεοῦ *om.* MO πόλεως *om.* MO κερασούντων] κερασοῦντος O 26 ὁρίσας *om.* O 27 ἀμορίου] ἀμωρίου O 28 ζήμαρχος] ζίμαρχος M

100 Cosmas misericordia dei episcopus Cantani ⟨ciuitatis⟩ Pamphiliae regionis ⟨definiens subscripsi⟩
101 Nicetas misericordia dei episcopus ciuitatis Coracisii ⟨definiens subscripsi⟩
102 Theodorus misericordia dei episcopus Uerissae ⟨Armeniae definiens subscripsi⟩
103 Callinicus misericordia dei episcopus Coloniae Armeniae ⟨definiens subscripsi⟩
104 Tiberius gratia dei episcopus ciuitatis Amissi Helenoponti regionis ⟨definiens subscripsi⟩
105 Iohannis misericordia dei episcopus Andr⟨a⟩pinae ciuitatis ⟨definiens subscripsi⟩
106 Sergius misericordia dei episcopus ciuitat⟨is⟩ Sino⟨p⟩es ⟨Helenoponti regionis definiens subscripsi⟩
107 Gregorius misericordia dei episcopus ciuitatis Arcis primae Armeniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩
108 Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Faustinupoleos ⟨secundae Cappadociae regionis definiens subscripsi⟩
109 Hirenarcus misericordia dei diaconus sanctae Amastrinae eccclesiae ⟨et⟩ locum exhibens Comite sanctissimi episcopi mei ⟨subscripsi⟩
110 Georgius misericordia dei episcopus Iunupoleos ⟨definiens subscripsi⟩
111 Phocas misericordia dei episcopus ciuitat⟨is⟩ Dadybr⟨o⟩rum ⟨definiens subscripsi⟩
112 Platon misericordia dei episcopus Adrianupoleos Honoriadis ⟨definiens subscripsi⟩
113 Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis Cratiae ⟨Honoriadis definiens subscripsi⟩
114 Dometius misericordia dei episcopus Prusiadis ciuitatis ⟨definiens subscripsi⟩
115 Stephanus misericordia dei episcopus Haeracliae Ponti ⟨definiens subscripsi⟩
115 Longinus misericordia dei episcopus ciuitat⟨is⟩ Tii ⟨definiens subscripsi⟩
117 Anastasius misericordia dei episcopus Polemonii ⟨definiens subscripsi⟩
118 Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis C⟨o⟩manae ⟨definiens subscripsi⟩
119 Theophilactus misericordia dei episcopus ciuitat⟨is⟩ Caerasuntae ⟨definiens subscripsi⟩
120 Solomon misericordia dei episcopus ciuitat⟨is⟩ Clanei ⟨definiens subscripsi⟩
121 Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Amorii ⟨definiens subscripsi⟩
122 Zimarcus misercordia dei episcopus ciuitat⟨is⟩ Sidimorum ⟨definiens subscripsi⟩

VP

---

1 πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VP pamphiliae] pamphileae V^1 4 ἀρμενίας … ὑπέγραψα = ⟨armeniae … subscripsi⟩ *om.* VP 6 ἐλέει θεοῦ = gratia dei VP 8 andr⟨a⟩pinae] adrupinae V^1 andrupinae V^2P 9 ciuitat⟨is⟩] ciuitatem VP sino⟨p⟩es] senonas V sinones P 9–10 τῆς ἑλενοποντίων … ὑπέγραψα = ⟨helenoponti … subscripsi⟩ *om.* VP 13–14 τῆς δευτέρας … ὑπέγραψα = ⟨secundae … subscripsi⟩ *om.* VP 15 hirenarcus] hyrenarcus V hirenarchus P^2 amastrinae] amastrina P καὶ = ⟨et⟩ *om.* VP 16 comite] comites VP 18 ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP dadybr⟨o⟩rum] dadybrarum VP 19 platon] pla.ton V *ras.* platonus P 20 cratiae] craciae V *add.* 20–21 ὀνωριάδος … ὑπέγραψα = ⟨honoriadis … subscripsi⟩ *om.* VP 23 episcopus *om.* P *ras.* 24 ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP 26 κομανῶν = c⟨o⟩manae] cumanae VP 27 ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP 29 solomon] salamon V episcopus *om.* P *ras.* ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP 31 zimarcus] zymarcus V zimarchus P ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP

ΡΚΓ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Οἰνιάνδων ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΚΔ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἐρίζων ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΚΕ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Μύνδου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΚΣΤ Πατρικίου ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἰλούζων ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΚΖ Πέτρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀππίας ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΚΗ Ἀλέξανδρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Νακωλείας ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΚΘ Κύρικος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀγκύρας Φρυγίας ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛ Παῦλος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Σωζοπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛΑ Μαρῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τοῦ Φιλομηλίου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛΒ Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Τιμβριάδων ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛΓ Πλάτων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Μαγύδων ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛΔ Πλουσιανὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ Συλλαίου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛΕ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ναζιανζοῦ ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛΣΤ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Δοάρων ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛΖ Δημήτριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος νήσου Τίνου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛΗ Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος νήσου Πάρου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΛΘ Εὐτύχιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος νήσου Μήλου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜ Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος νήσου Θήρας ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜΑ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀδάνων ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜΒ Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Φλαβιάδος ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜΓ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κωρύκου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜΔ Εὐλάλιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ζηνωνουπόλεως Ἰσαυρίας ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜΕ Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Δαλισανδοῦ ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜΣΤ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ὀλβέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜΖ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κώων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜΗ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Χίου τῆς νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΜΘ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ναξίας τῆς νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΝ Κωνσταντῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Λαμψάκου ὁρίσας ὑπέγραψα
ΡΝΑ Θεοδόσιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος ⟨πόλεως⟩ Ψιβήλων τῆς Λυκαονίας ὁρίσας ὑπέγραψα

MTO

---

1 πόλεως *om.* O οἰνιάνδων] οἰνιάδος M οἰνιάνδου T 2 ἐλέει θεοῦ *om.* O (*et ita usque ad* 794,6) 3 πόλεως *om.* O 6 νακωλείας] νακολείας M νακολίας T 7 ὁρίσας *om.* O 8 ἐλέει θεοῦ] ἐλάχιστος T *om.* O πισιδῶν] πισίδων T ὁρίσας *om.* O 9 φιλομηλίου] φιλομήλου MO ὁρίσας *om.* O 10 ἐλάχιστος *om.* O τιμβριάδων] τιμβριάδος M τιβριάδων T 11 ἐλάχιστος *om.* O 12 ἐλέει θεοῦ *om.* O συλλαίου] συλλέου T συλ O 13 πόλεως *om.* O ναζιανζοῦ] νανζιανζοῦ T ὁρίσας *om.* O 14 ἐλέει θεοῦ *om.* O πόλεως *om.* MO 15 ἐλέει θεοῦ *om.* O ὁρίσας *om.* O 16 ἐλάχιστος *om.* O 17 ἐλάχιστος *om.* O μήλου] μίλου M 18 ἐλάχιστος *om.* O 19 ἐλέει θεοῦ *om.* O 20 ἐλάχιστος *om.* O φλαβιάδος] φλαμιάδος M ὁρίσας *om.* O 21 ἐλέει θεοῦ *om.* O (*et ita usque ad* 796,2) πόλεως *om.* O κωρύκου] κορύκου T 22 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως MO ὁρίσας *om.* O 23 πόλεως *om.* O δαλισανδοῦ] δαλισάνδου O ὁρίσας *om.* O 25 κώων] κώου M κῶ O 29 θεοδόσιος] θεόδωρος M ἐλάχιστος] ἐλέει θεοῦ M *om.* O ἐπίσκοπος τῆς ψιβήλου T ⟨πόλεως⟩ *om.* MTO ψιβήλων] ψιβήλου M βήλων T λυκαονίας] λυκαονείας T

123 Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis ⟨O⟩en⟨i⟩andorum ⟨definiens subscripsi⟩

124 Iohannis misericordia dei episcopus ciuitat⟨is⟩ Erizorum ⟨definiens subscripsi⟩

125 Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Myndi ⟨definiens subscripsi⟩

126 Patricius misericordia dei episcopus ciuitatis Hil⟨u⟩zorum ⟨definiens subscripsi⟩

127 Petrus misericordia dei episcopus ciuitatis Appiae ⟨definiens subscripsi⟩

128 Alexander misericordia dei episcopus ciuitatis Nacoliae ⟨definiens subscripsi⟩

129 Cyricus misericordia dei episcopus ciuitatis Ancyre Phrygiae ⟨definiens subscripsi⟩

130 Paulus misericordia dei episcopus ciuitatis Soz⟨o⟩poleos Pisidiae ⟨regionis definiens subscripsi⟩

131 Marinus humilis episcopus ciuitat⟨is⟩ Philomilii ⟨definiens subscripsi⟩

132 Constantinus humilis episcopus ciuitatis Timbriadorum ⟨definiens subscripsi⟩

133 Platon misericordia dei episcopus ciuitatis Magidorum ⟨definiens subscripsi⟩

134 Plusianus ⟨misericordia dei⟩ episcopus ciuitatis Sillei ⟨definiens subscripsi⟩

135 Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Nazianzi ⟨definiens subscripsi⟩

136 Theodorus misericordia dei episcopus ⟨ciuitatis⟩ Doarorum ⟨definiens subscripsi⟩

137 Demetrius humilis episcopus ciuitat⟨is⟩ insulae Tini ⟨definiens subscripsi⟩

138 Stephanus humilis episcopus insulae Pari[i] ⟨definiens subscripsi⟩

139 Euthych⟨i⟩us humilis episcopus insulae Meli ⟨definiens subscripsi⟩

140 Georgius humilis epicopus insulae Thirae ⟨definiens subscripsi⟩

141 Iohannis misericordia dei episcopus ciuitatis Ad⟨a⟩norum ⟨definiens subscripsi⟩

142 Georgius humilis episcopus ciuitatis Flauiadis ⟨definiens subscripsi⟩

143 Iohannis humilis episcopus ciuitatis Corici ⟨definiens subscripsi⟩

144 Eulalius misericordia dei episcopus Zinonupoleos Hisauriae ⟨definiens subscripsi⟩

145 Constantinus misericordia dei episcopus ciuitat⟨is⟩ Dalisandi ⟨definiens subscripsi⟩

146 Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Olbeorum ⟨definiens subscripsi⟩

147 Georgius misericordia dei episcopus insulae Cohensium ⟨definiens subscripsi⟩

148 Georgius misericordia dei episcopus ciuitatis Chii ⟨insulae definiens subscripsi⟩

149 Georgius humilis episcopus insulae Naxiae ⟨definiens subscripsi⟩

150 Constantinus humilis episcopus La⟨m⟩psaci ⟨definiens subscripsi⟩

151 Theodo⟨si⟩us humilis episcopus ⟨P⟩sibelensium L⟨y⟩caoniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

VP

---

1 οἰνιάνδων = ⟨o⟩en⟨i⟩andorum] cenandorum VP 3 ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP 4 myndi ciuitatis P 5 hil⟨u⟩zorum] hiljizorum V hyliizorum P 7 alexander] alexarder P 8 cyricus] ciricus P ancyre] ancure V ancire P 9 soz⟨o⟩poleos] sozupoleos VP 9 – 10 ἐπαρχίας ... ὑπέγραψα = ⟨regionis ... subscripsi⟩ *om.* VP 11 ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP 12 timbriadorum] thimbriadorum V tymbriadorum P 13 ἐλάχιστος = misericordia dei VP 14 ἐλέει θεοῦ = ⟨misericordia dei⟩ *om.* VP 16 πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VP 17 ἐλέει θεοῦ = humilis VP ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP 18 pari[i]] parii VP 19 euthych⟨i⟩us] ethicus V^1 euthicus V^2 euthychus P 21 ad⟨a⟩norum] adonorum V corici P (*cf.* 795,23) 23 ἐλέει θεοῦ = humilis VP corici] adanorum P (*cf.* 795,21) 24 episcopus P^2 *add.* 25 ἐλάχιστος = misericordia dei VP ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP 28 ciuitatis] cium V τῆς νήσου ... ὑπέγραψα = ⟨insulae ... subscripsi⟩ *om.* VP 30 λαμψάκου = la⟨m⟩psaci] lapsaci VP 31 theodo⟨si⟩us] theodorus V theod P ἐλέει θεοῦ = humilis VP episcopus *om.* P ψιβήλου = ⟨p⟩sibelensium] sibelensium VP l⟨y⟩caoniae] lacaoniae VP

ΡΝΒ Κοσμᾶς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Κοτυαέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΝΓ Πολυχρόνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θεουπολιτῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Θεοδοσίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου τῆς κατ' ἐμὲ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας

ΡΝΔ Πέτρος χάριτι ⟨Χριστοῦ τοῦ⟩ θεοῦ ⟨ἡμῶν⟩ ἐπίσκοπος τῆς Μεσημβρινῶν πόλεως τῆς Ἑμιμοντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΝΕ Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Ἑμιμοντίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΝΣΤ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τραπεζουντίων πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΝΖ Λεόντιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἑλενουπολιτῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΝΗ Θεοδόσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σεβαστηνῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΝΘ Σιλουανὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λημνίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΞ Ἰσίδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀβυδηνῶν πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΞΑ Ἀνδρέας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νεαπολιτῶν πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Θεοδώρου τοῦ ἐμοῦ μητροπολίτου διὰ τὴν συνέχουσάν με τῶν ὀμμάτων στέρησιν

ΡΞΒ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καρπαθίων νήσου ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΞΓ Δαυὶδ ἐλάχιστος διάκονος τῆς ἐν Βοσπόρῳ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀνδρέου τοῦ ὁσιωτάτου μου ἐπισκόπου ὑπέγραψα

ΡΞΔ Κιτωνάτος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καράλεως νήσου Σαρδινίας ὁρίσας ὑπέγραψα

ΡΞΕ Θεόδοτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Αὐριλλιουπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα

Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου

LEGIMUS ET CONSENSIMUS

Ἀνέγνωμεν καὶ συναινέσαμεν

MTO

1 ἀνάξιος *om.* O κοτυαέων] κοτιαέων T 2 θεουπολιτῶν] θεοπολιτῶν M βιθυνῶν] βιθύνων T 5 χάριτι] ἐλέει O christi dei nostri = ⟨χριστοῦ τοῦ⟩ θεοῦ ⟨ἡμῶν⟩ *om.* MTO μεσημβρινῶν] μεσημβρηνῶν T 6 ἐμιμοντίων] ἐμημοντίων M 7 σωζοπολιτῶν] σωζωπολιτῶν T ἐμιμοντίων] ἐμημοντίων M 9 τραπεζουντίων] τραζουντίων M[1] τραπεζουντίνων T πόλεως τῆς ἐμιμοντίων ἐπαρχίας ὁρίσας O 10 τῆς ... ἐπαρχίας *om.* O βιθυνῶν] βιθύνων T 12 σεβαστηνῶν] σεβαστιανῶν O 14 ἐλέει θεοῦ *om.* O λημνίων] λιμνίων T ὁρίσας *om.* O 15 ἐλέει θεοῦ *om.* O ὁρίσας *om.* O 16 ἐλέει θεοῦ *om.* O 17 ὀμμάτων] ὀμάτων M 19 ὁρίσας *om.* O 21 ἐπισκόπου ὁρίσας ὑπέγραψα MO 22 κιτωνάτος] κιτονάτος O καράλεως] καραλλέως O σαρδινίας] σαρδηναίας T 26 φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως O 28 συναινέσαμεν] συηνέσαμεν O

152 Cosmas indignus episcopus ciuitat⟨is⟩ Cothyahi ⟨definiens subscripsi⟩

153 Polichronius misericordia dei episcopus Theupolitane ciuitatis Bithiniae regionis ⟨definiens⟩ subscripsi per Theodosium relegiosum presbiterum sanctissimae [magnae] ecclesiae meae

154 Petrus gratia Christi dei nostri episcopus ciuitatis Mesembrinorum Hemimontis regionis ⟨definiens subscripsi⟩

155 Petrus indignus episcopus Sozopoleos ⟨ciuitatis⟩ Hemimontis regionis ⟨definiens subscripsi⟩

156 Theodorus misericordia dei episcopus ciuitatis Trapez⟨u⟩ntiorum ⟨definiens subscripsi⟩

157 Leontius misericordia dei episcopus Helenopolitanae ciuitatis ⟨Bithiniae regionis definiens subscripsi⟩

158 Theodosius misericordia dei episcopus Sebastiae metropoleos secundae Armeniae regionis ⟨definiens subscripsi⟩

159 Siluanus misericordia dei episcopus Lymni insulae ⟨definiens subscripsi⟩

160 Hisid⟨o⟩rus misericordia dei episcopus Abydi ciuitatis ⟨definiens subscripsi⟩

161 Andreas misericordia dei episcopus ciuitatis Neapolitanae Cariae regionis definiens subscripsi per Theodorum metropolitanum meum propter infirmitate⟨m⟩ qua ⟨deti⟩neor

162 Iohannis misericordia dei episcopus Carp[h]athi insulae ⟨definiens subscripsi⟩

163 Dauid misericordia dei diaconus sanctissimae ecclesiae, quae est in Uosporo, et locum exhibens Andreae uenerabili⟨s⟩ episcopi mei ⟨subscripsi⟩

164 Citonatus misericordia dei episcopus sanctae ecclesiae Caralitanae insulae Sardiniae ⟨definiens subscripsi⟩

165 Theodotus misericordia dei episcopus A⟨u⟩reliupoleos ⟨definiens⟩ subscripsi

Et subscriptio piissimi et Christo dilecti Constantini imperatoris

LEGIMUS ET CONSENSIMUS

VP CBR(26) MNL(26)

1 episcopus *om.* P ciuitat⟨is⟩] ciuitate VP cothyahi] cothyachi V 2 polichronius] policronius V bithiniae] bythiniae V 3 ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VP [magnae]] magnae VP 5 gratia] gracia V mesembrinorum] mensembrinorum V^1 hemimontis] hemimonti P 7 sozopoleos] sozopoleus V πόλεως = ⟨ciuitatis⟩ *om.* VP 9 theodorus] theodorum P trapez⟨u⟩ntiorum] trapezantiorum VP 11–12 τῆς βιθυνῶν ... ὑπέγραψα = ⟨bithiniae ... subscripsi⟩ *om.* VP 13 secundae] secundus V 16 hisid⟨o⟩rus] hisiderus VP 18 theodorum] theodorus V metropolitanum] metropolitanom V^1 infirmitate⟨m⟩] infirmitate VP qua] quae P ⟨deti⟩neor] teneor VP 19 carp[h]athi] carphati V carphathi P 20 ἐλάχιστος = misericordia dei VP 21 andreae] andrehe V uenerabili⟨s⟩] uenerabili VP 22 ἀνάξιος = misericordia dei VP sardiniae] ardiniae V^1 24 a⟨u⟩reliupoleos] areliupoleos VP ὁρίσας = ⟨definiens⟩ *om.* VP subscripsi] subscripsit V 26 et subscriptio *inc.* CBR MNL dilecti] dilecto B^1 constantini] constantino V^1 imperatoris] in primo V in prima R 27 consensimus] conscripsimus M

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Λεγέτω ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, εἰ κατὰ συναίνεσιν πάντων τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων ὁ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀναγνωσθεὶς ὅρος ἐξεφωνήθη.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε·

Πάντες οὕτως πιστεύομεν   μία πίστις   πάντες τὸ αὐτὸ φρονοῦμεν   πάντες συναινέσαντες καὶ ἀσμενίσαντες ὑπεγράψαμεν   ὀρθοδόξως πάντες πιστεύομεν.

Αὕτη ἡ πίστις τῶν ἀποστόλων   αὕτη ἡ πίστις τῶν πατέρων   αὕτη ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων.

Πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως   τὰς τελειότητας τῶν δύο φύσεων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν σὺ ἐτράνωσας   τὸν φωστῆρα τῆς εἰρήνης, κύριε, φύλαξον   Μαρκιανῷ νέῳ Κωνσταντίνῳ αἰωνία ἡ μνήμη   νέῳ Ἰουστινιανῷ Κωνσταντίνῳ αἰωνία ἡ μνήμη   ὅλους τοὺς αἱρετικοὺς σὺ ἐδίωξας   τὸν καθελόντα τοὺς αἱρετικούς, κύριε, φύλαξον   τοὺς διαιροῦντας καὶ συγχέοντας σὺ ἐδίωξας.

Ἀπέστω φθόνος τῆς βασιλείας ὑμῶν   ὁ θεὸς φυλάξῃ τὸ κράτος ὑμῶν   ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν ὑμῶν εἰρηνεύσῃ   ἡ ὑμετέρα ζωὴ τῶν ὀρθοδόξων ζωή   οὐράνιε βασιλεῦ, τὸν ἐπίγειον φύλαξον   διὰ σοῦ ἡ οἰκουμενικὴ ἐκκλησία εἰρήνευσε.

Νεστορίῳ καὶ Εὐτυχεῖ καὶ Διοσκόρῳ ἀνάθεμα   Ἀπολιναρίῳ καὶ Σεβήρῳ ἀνάθεμα   τοῖς ὁμόφροσιν αὐτῶν ἀνάθεμα   Θεοδώρῳ τῷ τῆς Φαρὰν ἀνάθεμα   Σεργίῳ καὶ Ὁνωρίῳ ἀνάθεμα   Πύρρῳ καὶ Παύλῳ ἀνάθεμα   Κύρῳ καὶ Πέτρῳ ἀνάθεμα   Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ καὶ Πολυχρονίῳ ἀνάθεμα   ὅλοις τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα   τοῖς κηρύξασι καὶ κηρύττουσι καὶ μέλλουσι διδάσκειν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας *Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ* ἡμῶν ἀνάθεμα.

---

22 1. Joh. 5,20

MTO f(4 – 22)

---

5 οὕτως] οὕτω O   τὸ αὐτὸ] οὕτως MTO   6 καὶ ἀσμενίσαντες *om.* O   12 καθελόντα] καθαιλόντα f   13 τοὺς … ἐδίωξας *om.* f   14 φυλάξῃ] φυλάξαι M   φυλάξει TO f   15 εἰρηνεύσῃ] εἰρηνεύσαι M   εἰρηνεύσει TO   16 ἐπίγειον φύλαξον] ἐπὶ γῆς διαφύλαξον O   17 καὶ διοσκόρῳ … ἀπολιναρίῳ *om.* f *et* Lat.   ἀπολιναρίῳ] ἀπολληναρίῳ T   σεβήρῳ] σευήρῳ O   17 – 18 τοῖς ὁμόφροσιν αὐτῶν ἀνάθεμα, ἀπολιναρίῳ καὶ σεβήρῳ ἀνάθεμα O   18 τοῖς … ἀνάθεμα *om.* f   20 καὶ πολυχρονίῳ *om.* Lat.   22 ἀληθινοῦ *om.* MTO   ἡμῶν *om.* f   ἀνάθεμα. αἰωνία ἡ μνήμη τῷ βασιλεῖ. αἰώνιος διαμείνῃ ἡ ὑμῶν βασιλεία f *et desin.* (*cf.* 802,14)

Constantinus piissimus imperator dixit:

Edicat sanctum et uniuersale concilium, si cum consensu omnium uenerabilium episcoporum promulgata est definitio, quae in praesenti relecta est.

Sanctum concilium exclamauit:

Omnes ita credimus una fides omnes idipsum sentimus omnes consentientes et amplectentes subscripsimus orthodoxae omnes credimus.

Haec est fides apostolorum haec est fides patrum haec est fides orthodoxorum.

Multos annos imperatori integritates duarum naturarum Christi dei nostri tu declarasti luminarium pacis, domine, conserua Marciano nouo Constantino aeterna memoria nouo Iustiniano Constantino aeterna memoria omnes haereticos tu effugasti deiectorem hereticorum, domine, conserua diuidentes et confundentes tu persecutus es.

Absit inuidia a uestro imperio deus custodiat fortitudinem uestram deus regnum et imperium uestrum pacificet uestra uita orthodoxorum uita est celestis rex, terrestrem conserua per te uniuersales ecclesiae pacificatae sunt.

Nestorio et Euthici ⟨et Dioscoro anathema Apollinari⟩ et Seuero anathema consentaneis eorum anathema Theodoro Pharanitae anathema Sergio et Honorio anathema Pyrro et Paulo anathema Cyro et Petro anathema Macario et Stephano ⟨et Polichronio⟩ anathema omnibus hereticis anathema qui praedicauerunt et praedicant et docturi sunt unam uoluntatem et unam operationem in ⟨incarnationis⟩ dispensatione *Christi ueri dei nostri* anathema.

VP CBR MNL

2 edicat] et dicit L uniuersale] uniuersali V consensu] consenso B uenerabilium] uerabilium V[1] 3 definitio] definicio V diffinitio R in praesenti] ad praesente CB a presente R relecta] relicta VP 5 idipsum] adipsum L omnes[3] C[2] *add.* 6 consentientes] consencientes V C sentientes MNL orthodoxae] orthodoxe B[1]R MNL 7 fides[3] est CBR 7 – 8 orthodoxorum] horthodoxorum V[1] 9 annos] annus VP integritates] integritatis VP duarum *om.* VP duorum C[1] nostri. . . .tu M *ras.* 10 declarasti] declasti L luminarium] lumenarium V marciano] martiano C MN nouo *om.* N 10 – 11 nouo ... memoria[1] *om.* R N 11 iustiniano] iustiano C 12 haereticos] hereticus V effugasti] efugasti CB deiectorem] deiectorum V CBR 14 absit] abscit N absi L deus[1]] dominus L fortitudinem] fortitudine N 15 τὴν βασιλείαν = regnum et imperium uestra] uestram VP orthodoxorum] ortodoxorum V N 16 celestis] caelestis P C celesti N per te] parte N uniuersales] uersalis V[1] uniuersalis V[2]P MN ecclesiae] acclesiae C 17 euthici] uthici V euthychi P eotici C eutici B eothici R καὶ διοσκόρῳ ... ἀπολιναρίῳ = ⟨et dioscoro ... apollinari⟩ *om.* VP CBR MNL seuero] siuero C anathema[2]] anathima CB anathama R 18 consentaneis] consentaniis C anathema[1]] anathima CB theodoro] theodero V theodorus NL pharanitae] paranithae V faranite CBR pharanitensis L anathema[2]] anathima CB 18 – 19 sergio ... anathema[1] *om.* N 19 anathema[1]] anathima CB pyrro] pyrrho P[2] pirro R et[1] *om.* VP anathema[2]] anathima CB cyro] cyrro L anathema[3]] anathima CB 20 macario] macari C machario M καὶ πολυχρονίῳ = ⟨et polichronio⟩ *om.* VP CBR MNL anathema[1]] anathima CB anathema[2]] anathima CB 21 praedicauerunt] praecauerunt M[1] docturi] doctori CR uoluntatem] uolomtatem C 22 τῆς ἐνσάρκου = ⟨incarnationis⟩ *om.* VP CBR MNL ueri *om.* CBR MNL anathema] anathima CB

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Τὸν θεὸν μάρτυρα προφέρομεν τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ὡς χωρὶς οἱασδήποτε προσπαθείας ἢ ἀντιπαθείας πρώτη ἐπιθυμία καὶ ζῆλος καθέστηκεν ἡμῖν τοῦ ἀδιάβλητον εἶναι τὴν ἀμώμητον ἡμῶν ⟨ὀρθόδοξον⟩ τῶν Χριστιανῶν πίστιν καὶ ἐν σταθηρότητι ἡμᾶς αὐτὴν παραφυλάττειν ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ κατὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ παράδοσιν τὴν παραδοθεῖσαν ἡμῖν διὰ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ διὰ τῶν ἐκθέσεων τῶν ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ τῶν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων· καὶ οὐ μικρῶς ἡμᾶς συνώθει ἡ περὶ τούτου ἐπιθυμία, ἐξ ὅτου κατὰ κέλευσιν τοῦ θεοῦ ἡμῶν αὐθεντικῶς ἐπελαβόμεθα τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας ἡμῶν. ὅτε οὖν εὐδόκησεν ὁ θεὸς καιρὸν παρασχέσθαι, προετρεψάμεθα γενέσθαι τὴν συνάθροισιν ὑμῶν πρὸς τὸ κανονίζοντας ὑμᾶς τὰς ἁγίας τοῦ θεοῦ γραφάς, πᾶσαν καινοφωνίαν ἢ καινοτομίαν προσαφθεῖσαν τῇ ἀμωμήτῳ ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστει ἐν τοῖς προσεχέσι τούτοις χρόνοις ὑπό τινων κακοδόξων ἐξωθῆσαι καὶ καθαρωτάτην ἡμῖν αὐτὴν παραδοῦναι, καθὼς προείρηται, ὡς πρὸς τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων εἰς τὸ οὕτως ἡμᾶς αὐτοὺς παραφυλάττειν μέχρι θανάτου.

ἐκεῖ οὖν δικασόμεθα ὑμῖν ἐν τῷ φοβερῷ *βήματι τοῦ θεοῦ*, ὅτε μέλλει κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, εἴπερ τι συγγινώσκετε παραλελειμμένον ἐν τῷ παρ' ὑμῶν ἐκτεθέντι ὅρῳ, εἰ καί τις ἐξ ὑμῶν, ὡς εἰκός, βούλεται εἰπεῖν, ὅπως διαδερομένου τοῦ προαγομένου παρά τινος ἐξ ὑμῶν λόγου πάντοθεν, τὸ ἀκριβὲς χάριτι καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ἐπιλαβέσθαι ἡμᾶς τῆς ἐκδοθείσης ἡμῖν ἁγίας τε καὶ ἀμωμήτου πίστεως ἀπό τε τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ μαθητῶν τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ *Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν* καὶ τῶν καθεξῆς εὑρεθέντων ἐκκρίτων πατέρων καὶ τῶν ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων, ὅπως ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ ὕμνον

---

16 Rom. 14,10 21 – 22 1. Joh. 5,20

MTO

2 προφέρομεν] προφέρομαι M 4 orthodoxam = ⟨ὀρθόδοξον⟩ *om.* MTO 5 – 6 παραφυλάττειν ... παράδοσιν *om.* T 7 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O 9 αὐθεντικῶς] αὐθεντῶς TO 10 εὐδόκησεν] ηὐδόκησεν T 11 ἢ καινοτομίαν *om.* M 12 προσαφθεῖσαν] προσαναφθεῖσαν M 15 ἁγίων καὶ ἐκκρίτων M ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O 17 συγγινώσκετε] συγγινώσκεται M ἐκτεθέντι] ἐκταθέντι M εἰ] ἢ TO 18 διαδερομένου] διαδαιρομένου O 22 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O

Constantinus piissimus imperator dixit:

Deum testem proferimus sancto et uniuersali uestro concilio, quod absque quolibet fauore et inuidia principale desiderium et zelus extitit nobis inreprehensibilem esse inmaculatam nostram orthodoxam Christianorum fidem et cum stabilitate nos eam conseruare in nomine dei secundum doctrinam atque traditionem, quae tradita est nobis, tam per euangelium quamque per sanctos apostolos et per statuta sanctorum quinque uniuersalium conciliorum sanctorumque probabilium patrum; et non mediocriter nos pro hoc desiderium coartabat, ex quo iubente deo nostro auctoraliter accepimus solium imperii nostri. cum ergo deo conplacuit tempus concedere inuitauimus fieri collectionem uestram ad considerandum uobis sanctas dei scripturas omnemque uocis siue assertionis nouitatem, quae adiecta est ad intemeratam nostram Christianorum fidem in his uicinis temporibus a quibusdam praua sentientibus expellendum mundissimamque nobis hanc contradendum, sicut praedictum est, quatenus secundum sancta et uniuersalia quinque concilia et statuta sanctorum uenerabilium patrum ⟨ut⟩ ita eam et nos custodiamus usque in mortem. ibi ergo iudicemur uobiscum apud terribile *tribunal dei*, quando futurus est iudicare uiuos et mortuos, si forsitan aliquid umquam conscientiam habetis fuisse intermissum in difinitione, quae a uobis est promulgata, sed et si quisquam ex uobis forsitan uult dicere, uti, examinato sermone, qui fuerit a quolibet ex uobis prolatus ex omni parte, per gratiam et inspirationem spiritus sancti TO AKPIBЄC su⟨ptil⟩itatem conprehendamus sanctae et inmaculatae fidei, quae tradita est nobis a sanctis apostolis et discipulis domini et saluatoris nostri *Iesu Christi ueri dei nostri* et eis, qui deinceps reperti sunt probabilibus patribus et sanctis quinque uniuersalibus conciliis, quatenus in

VP CBR MNL

1 piissimus] piisimus V *om.* B 2 deum] domini B et et uniuersali M uniuersali uersali uestro C concilio] conlio V^1 quod] quo L quolibet] qualibet NL 3 et^2 *om.* R extitit] extit V^1 inreprehensibilem] inrepraehensibilem C inrepreensibiles M^1 3–4 inmaculatam] immaculatam M 4 nostram *om.* L christianorum] christoanorum V^1 stabilitate] stabilitatem N 5 atque] adque C traditionem] rationem M 6 apostolos] apostulos P CB statuta] stutam V^1 stautam V^2 statum M statu N 6–7 uniuersalium conciliorum] synodorum uniuersalium L 7 probabilium] probabilum V mediocriter] medicriter B^1 pro] per NL 8 coartabat] coarbat R coarthabat L ex] et V^1 auctoraliter] autoraliter V totaliter R auctoritaliter M^1 9 deo p conplacuit V^1 conplacuit] placuit CBR MNL inuitauimus] inuitabimus V fieri] fier P^1 collectionem] colectionem V collectione N 10 uobis *om.* L sanctas] sanctus V omnemque] omneque V B N assertionis] adsertionis CB asseritionis L 11 intemeratam] intemaeratam P 12 a] aut V^1 mundissimamque] mundisimamque P^1 13 contradendum] tradendum B contrahendum R contra..dendum M *ras.* sancta] sanctam N quinque] quique V 14 concilia] conconcilia V εἰς τὸ = ⟨ut⟩ *om.* VP CBR MNL et nos eam VP 15 ergo] er C^1 terribile] terribilem CB^2R NL dei *om.* M 16 forsitan] forsan VP C aliquid] alieliquid V umquam] unquam M^2L conscientiam] consientiam V conscienciam CR conscientia MNL 17 intermissum] intermisum P intermissas CBR difinitione] difinicione V diffinitione R definitione NL uobis] nobis NL et *om.* N 18 uult] uul C uti] utique CBR examinato] examatio M^1 exanimatio NL fuerit] fuerat V^1 L^1 19 inspirationem] inspiratione N TO AKPIBЄC] TOΛNPIBЄC N TOaKPIBЄC L su⟨ptil⟩itatem] summitatem VP CB^2R sumitate B^1 M summitate NL 20 conprehendamus] conpraehendamus C M inmaculatae] immaculatae M^2 apostolis] apostulis V 21 discipulis] discipolis C ueri] uiri C eis] eas L qui..deinceps N *ras.* 22 et...sanctis V *ras.*

ἀναπέμπωσιν ἐπὶ τῆς βασιλείας ἡμῶν τῷ πολυελέῳ θεῷ ἡμῶν *ὀρθοτομοῦσαι τὸν λόγον τῆς* αὐτοῦ *ἀληθείας*, σβεσθείη δὲ πάσης αἱρετικῆς αὐθαδείας φρύαγμα τελείως παρὰ τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε·

Πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως   φιλοχρίστου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη   τὸν εὐσεβέστατον χριστιανὸν βασιλέα, κύριε, φύλαξον.

Τὴν ὀρθοδοξίαν σὺ ἐστήριξας   ὁ ὅρος ὀρθόδοξός ἐστι   τῷ ἀντιλέγοντι τῷ ὅρῳ ἀνάθεμα   ὁ ἀντιλέγων τῷ ὅρῳ αἱρετικός ἐστιν   ὁ ἀντιλέγων τῷ ὅρῳ διαιρέτης ἐστίν   ὁ μὴ δεχόμενος τὸν ὅρον Ἀπολιναριστής ἐστιν   ὁ ἀντιλέγων τῷ ὅρῳ Νεστοριανός ἐστιν   ὁ μὴ δεχόμενος τὸν ὅρον Εὐτυχιανιστής ἐστι   τοῖς Νεστοριανοῖς ἀνάθεμα   τοῖς Εὐτυχιανισταῖς ἀνάθεμα   τοῖς Ἀπολιναρισταῖς ἀνάθεμα   πάσαις ταῖς χριστομάχοις αἱρέσεσιν ἀνάθεμα.

Αἰωνία ἡ μνήμη τῷ βασιλεῖ   αἰώνιος διαμείνῃ ἡ ὑμῶν βασιλεία.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Εἰ καὶ πάντως ἡ ὑμῶν ὁσιότης τε καὶ εὐλάβεια *κέκμηκεν ἔκ* τε *τῆς* μακρόθεν *ὁδοιπορίας* καὶ χρονίας ἐνταῦθα διατριβῆς, ἀλλ' οὖν χάριν ἐπάξιον μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἄνω ῥοπῆς ἀντίδοσιν καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν λήψεται βασιλείας, ὅτι πολλῶν πλανηθέντων περὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀναιρεθείσης τῆς διχονοίας εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν ὁμοφώνως

1–2 2. Tim. 2,15   17 Joh. 4,6

MTO f(16 – 804,2)

1 ἀναπέμπωσιν] ἀναπέμπουσιν T   ὑμῶν θεῷ T   ἡμῶν θεῷ O   2 τελείως *om.* O   7 εὐσεβέστατον χριστιανὸν] εὐσεβῆ τῶν χριστιανῶν MT   10 ἀπολιναριστής] ἀπολληναριστής T   12 ἀπολιναρισταῖς] ἀπολληναρισταῖς T   ἀπολιναριασταῖς O   14 βασιλεῖ] βασιλέων O   διαμείνῃ] διαμείνοι M   διαμείνει T   διαμενεῖ O   17 ὑμῶν] ὑμέτερα f   τε[1] *om.* f   τε[2] *om.* M   20 ὁμοφώνως] ὁμοφρόνως f

uno ore unoque corde omnes ecclesiae dei hymnum offerant in tempore regni nostri misericordissimo deo nostro *recte annuntiantes uerbum ueritatis* eius, et perfectius extinguatur omnis hereticae praesumptionis iactantia ab eius benignitate.

Sancta synodus exclamauit:

Multos annos imperatori   Christo dilecto imperatori multos annos   pium et christianum imperatorem, domine, conserua.

Orthodoxiam tu confirmasti   definitio orthodoxa est   contradicenti huic definitioni anathema   qui contradixerit huic definitioni hereticus est   qui contradixerit huic definitioni diuisor est   qui non susceperit hanc definitionem Apollinarista est   qui contradixerit huic definitioni Nestorianus est   qui non susceperit hanc definitionem Euticianista est   Nestorianis anathema   Euticianis anathema   Apollinaristis anathema   omnibus Christo rebellibus haeresibus anathema.

Aeterna memoria imperatori   aeternum permaneat uestrum imperium.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Et si procul dubio uestra uenerabilitas atque relegio *delassata est ex* longinquo *itinere* et diurna hic commoratione, uerumtamen gratiam dignam cum uicissitudine illa superni nutus etiam ab imperio nostro percipiet, eo quod multis errantibus circa orthodoxam fidem extincta dissonantia in unam eandemque confessionem consonanter omnes conue-

VP CBR MNL

1 uno ore] una hora L^1 ore] hore V   unoque] uno quoque L   omnes] omnis C   omnesque M   hymnum] hympnum R   ymnum MN   innum L   regni] regi V^1 2 annuntiantes] adnuntiantes CBR   perfectius] perfectus V^1 3 omnis] omnes V R   praesumptionis] praesumptiones CR   praesumtionis M   iactantia] iactancia C   benignitate] begnitate M^1 5 synodus] sinodus V C^{1}B   6 multos^1] multus VP^2 multis P^1 imperatori^2] imperii VP   multos^2] multus P   7 imperatorem] imperium MNL   8 orthodoxiam] ortodoxiam VP   orthodoxam CR M   tu *om.* V B   orthodoxa] orthodoxam B   contradicenti] contradicentibus B   9 anathema] anathima CB   contradixerit] contradixerunt N   definitioni] definitione CB   diffinitioni R   9 – 10 hereticus ... definitioni *om.* MNL   9 hereticus] diuisor V^{1}P   diuersior C^{1}R   diuisior C^2 9 – 10 qui ... est P^2 *marg.*   10 definitioni] definitione C   diuisor] hereticus P^2 C MNL   10 – 11 qui ... est^1 *om.* MNL   10 susceperit] susceperint V^{2}P   susciperit CB   11 apollinarista] apolinarista CBR   definitioni] definitione CB^2 diffinitioni R   12 susceperit] susciperit CB   euticianista] euthichianista P   eoticianista CR   eutycianista M   eutychianista NL   nestorianis] nestorianus VP C^1 NL   nestorianista R   anathema] anathima CB   euticianis] et utichianis V   euthichianis P   eoticianus CR   eutycianis M   eutichianis N   eutychiani L   13 anathema^1] anathima CB   apollinaristis] apollenaristis P   apolinaristis CBR   apolinaristi L   anathema^2] anathima CB   haeresibus] haerecosibus P   14 anathema] anathima CB   15 imperatori] imperii N   aeternum] aeternam V^1 eternum N   permaneat] permanet VP   permanea L^1 17 imperator] imperatores V^1 18 relegio] religio R MNL   delassata] delasata CB M   delata R   est *om.* CBR   ex] et L   longinquo] lonquo V^1 longinco CB   longinquibus M   19 diurna] deurna V   diuturna CBR L   commoratione] commemoratione M^{1}L   uerumtamen] uerumptamen R   ueruntamen N   uicissitudine] uicisitudine P   19 – 20 superni nutus] superni redditus C^1 superna editus B^1 superni reditus B^2 20 imperio nostro] inperio uestro V   nostro] non B   percipiet] perciperet L   errantibus] erantibus V C^1 circa] circha V   21 unam] una MN   eandemque] eademque M   eundemque NL   confessionem] confessione M

πάντες συνήλθομεν ἐλπίζοντες τὴν ἀληθῆ καὶ ταχίστην σωτηρίαν παρὰ τοῦ μεγαλοδώρου θεοῦ πρεσβείαις τῆς ἁγίας ἀχράντου θεοτόκου καὶ τῆς ὑμῶν ἁγιότητος δέξασθαι.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·

Εὐσεβέστατε δέσποτα καὶ γαληνότατε, λόγον προσφωνητικὸν πρὸς τὸ θεομίμητον ὑμῶν κράτος κατὰ τὸ εἰωθὸς συνετάξαμεν, καὶ εἰ παρίσταται τῇ εὐσεβείᾳ ὑμῶν, τοῦτον ἀναγνωσθῆναι κελεύσατε.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ὁ παρὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου συνταγεὶς προσφωνητικὸς λόγος ἐπιδιδόσθω καὶ ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ ἐπεδόθη καὶ ἀνεγνώσθη ἔχων ἐπὶ λέξεως οὕτως·

Λόγος προσφωνητικὸς παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς [ἕκτης] συνόδου πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ φιλόχριστον βασιλέα Κωνσταντῖνον

Ὑπὸ τῆς τοῦ παντὸς ποιητικῆς τε καὶ συνεκτικῆς δεξιᾶς ⟨τοῦ θεοῦ⟩ τὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας διάδημα κατ' ἀξίαν δεξάμενος, φιλόχριστε βασιλεῦ, φιλανθρωπίᾳ καὶ ἡμερότητι καὶ τῇ συμφύτῳ περὶ τὴν πίστιν εὐσεβείᾳ τε καὶ εὐθύτητι τὸν βασιλεύσαντά σε θεὸν φιλεῖς ἀνταμείβεσθαι. τοιούτοις γὰρ ἀντιδώροις οἶδας αὐτὸν ἐξιλάσκεσθαι, οἷς ἀγαπᾷ θεραπεύεσθαι. τίς δὲ θεῷ παρ' ὑμῶν φιλοτιμοτέρα δώρων προσένεξις ἀλλ' ἢ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης καὶ πίστεως ἡ διάπυρος ἔνδειξις καὶ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἡ δι' ὑμῶν εἰρηναία κατάστασις; διὸ καὶ μάλιστα πλείστους ἀγῶνας μεθ' οὕσπερ ἔχεις ἐτέλεσας τὴν ὁμογνωμοσύνην τῶν διεστώτων πραγματευόμενος. ὑμεῖς μὲν γὰρ διὰ Χριστοῦ χρηστῶς βασιλεύετε, Χριστὸς δὲ δι' ὑμῶν ἀγαπᾷ ταῖς ἐκκλησίαις αὐτοῦ τὴν εἰρήνην βραβεύεσθαι. αὐτὸς καὶ νῦν τὴν ὑμετέραν γαλήνην ἐξήγειρε καὶ πρὸς τὸν τῆς ὀρθοδοξίας

1–2 cf. Jac. 1,17

MTO f(2) l(14)

---

1 πάντες] ἅπαντες f   μεγαλοδώρου] μεγαλοδωίου M   2 ἁγίας *om.* O f   ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου f   τῆς … δέξασθαι] ὑμῶν εὐχαῖς λήψεσθαι f   4 δέσποτα] βασιλεῦ O   θεομίμητον] θεοτίμητον T   10 ἐπεδόθη] ἀπεδόθη M   14 *inc.* Cod. Leiden 60 A (= l)   προσφωνητικὸς] προσφωνηθεὶς l   [ἕκτης]] ς' T l *om. Lat.*   17 dei = ⟨τοῦ θεοῦ⟩ *om.* MTO l   19 τῇ] τὴν l   20 ἐξιλάσκεσθαι] ἐξηλάσθαι l   21 τίς δὲ θεῷ] τῇ δὲ θεο l   22 διάπυρος] διαπυρὰς l   ἡ[2]] εἰ l   23 οὕσπερ] οὗπερ l   ἐτέλεσας] τελέσας l   24 ὁμογνωμοσύνην] εὐγνωμοσύνην l   25 χρηστῶς] χῶ l   χριστὸς] χ̄ε̄ l   ὑμῶν] ἡμῶν l   26 αὐτὸς] αὐτὸ l

nimus sperantes ueram atque celerem salutem *a multorum munerum datore* deo intercessionibus sanctae et inmaculatae dei genetricis et uestrae sanctitatis suscipere.

Sanctum concilium dixit:

Piissime et tranquillissime domine, sermonem acclamatorium ad deo imitabilem uestrum potentatum iuxta morem conposuimus, et si placuerit pietati uestrae, hunc perlegi iubete.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Acclamationis sermo, qui conpositus est a sancto uestro concilio, deferatur et relegatur. Qui datus est et in his sermonibus ita relectus est:

Sermo acclamationis, qui prosphoneticus dicitur, a sancto et uniuersali concilio ad piissimum et Christo dilectum Constantinum imperatorem

A dextera dei, qui cuncta creauit et continet, imperialis potestatis merito DIADEMA suscipiens, Christo dilecte imperator, humanitate ac mansuetudine et circa fidem insitam pietatem atque rectitudinem deum remunerare diligis, qui te regnare disposuit. tales quippe munerum uices scis eum habere conplacitas, quibus sibi diligit famulari. quae uero est alia deo liberalior a uobis donorum oblatio quam caritatis et fidei circa eum flagrans demonstratio sanctarumque dei ecclesiarum per uos pacificus status? propter quod et maxime plurimos AGONES super his quos habes consumasti, ut unanimitatem acquireres dissidentium. uos enim per Christum benigne regnatis, Christus uero per uos ecclesiis suis pacem diligit inpertire. ipse et nunc uestram suscitauit serenitatem et ad rectae fidei zelum

VP CBR MNL

1 sperantes] sperantem M atque] atquae P munerum] numerum N datore] datorem VP B[1] 2 genetricis] genitricis R NL suscipere] susci....pere B *ras.* recipere R susciperem N susciperem L 3 dixit] L *marg.*: acclamatorius sermo concilii ad imperatorem 4 piissime] piissimae C tranquillissime] tranquillisime P[1] sermonem] sermone N acclamatorium] adclamatorium CB ad deum R aclamatorium M ad deo] adeo M[1]L imitabilem] mutabilem R 5 potentatum] potentiatum L iuxta] iusta L morem] mortem B conposuimus] conpossuimus V conposuemus CB[1] composuimus MNL hunc] hanc M[1] iubete] iubite C 7 acclamationis] adclamationis CBR aclamationis M[1] acclamationus L conpositus] compositus M uestro sancto MNL concilio] concili V[1] 8 et M *add.* 12 acclamationis] adclamationis CBR acclamatorius L prosphoneticus] prosponethicus VP[1] prophonicus L uniuersali] uniuersale C 12 – 13 ad piissimum V *add.* 15 a] ad V N continet] contenit CB continuit R imperialis] imperialem MN imperiale L 16 dilecte] dilectae C dilecto M[1] NL imperator] imperatore V imperatori M[1]NL insitam] insita P 17 pietatem] piaetate V pietate P atque] adque B[1] rectitudinem] rectitudine N deum] dominum CR remunerare] renumerare N diligis] dilegis CB tales] talis CBR 18 munerum] numerum V uices] uis V[1] conplacitas] conplatitas V complacitas MNL diligit] dilegis CB diligis R famulari] familiari CBR quae uero] quero V[1] 19 caritatis] caritas B et de fidei P[1] flagrans] fraglans VP N fragrans L 20 pacificus] pacificos CBR 21 et *om.* V maxime] maximae C plurimos] plurimus V agones] agenes V[1] consumasti] consummasti VP consumati C[1]R unanimitatem] animitatem V nanimitatem P[1] unianimitatem B acquireres] acrequires VP adquireres CBR N 22 dissidentium] desidentium L regnatis] regnantis V[1] christus] xp̄os V 23 diligit] dilegit CB inpertire] impertire VP inpertiri M[2] impartire L suscitauit] excitauit L

ζῆλον κεκίνηκεν, ὥστε τὴν οἰκουμενικὴν ταύτην ἐφ' ἑαυτὸν συγκαλέσασθαι σύνοδον καὶ τὸ μὲν τῆς προσεχῶς φυείσης αἱρέσεως ἀνατρέψαι καινούργημα, τῆς ἀληθείας δὲ κυρῶσαι τὸ κήρυγμα, ἵνα τούτου προβαίνοντος εὐσταθές τε καὶ ἀστασίαστον ἔσται τῆς ἐκκλησίας τὸ σύστημα. οὐκ ἀνεκτὸν γὰρ ἡγήσασθε, σοφώτατε βασιλεῦ, τὰ μὲν ἄλλα πρὸς ἑαυτοὺς ὁμονοεῖν ἡμᾶς καὶ συμφέρεσθαι, περὶ αὐτὸ δὲ τῆς ζωῆς ἡμῶν τὸ κεφάλαιον ἑαυτῶν ἀπορρήγνυσθαί τε καὶ ἀποσχίζεσθαι καὶ ταῦτα μελῶν ἀλλήλων ὄντων ἡμῶν καὶ τὸ ἓν *σῶμα* συνιστώντων *Χριστοῦ* διὰ τῆς πρὸς αὐτόν τε καὶ ἀλλήλους ὁμοδοξίας, ⟨ἐπινοίας⟩ καὶ πίστεως. τί δὲ καὶ μάλιστα βασιλεῖ πρεπωδέστερον ἢ πρὸ παντὸς εὐσεβείᾳ κατακοσμεῖν τὸ ὑπήκοον; δι' οὗ κἀν τοῖς ἄλλοις εὐδαιμονεῖ τὸ πολίτευμα καὶ δὴ ταῖς θειοτάταις ὑμῶν προστάξεσιν εἴξαντες ὅτε τῆς πρεσβυτάτης Ῥώμης καὶ ἀποστολικῆς ἀκροπόλεως ἀρχιερατικώτατος πρόεδρος καὶ ἡμεῖς οἱ ἐλάχιστοι, Χριστοῦ δὲ ὅμως ἱερεῖς καὶ θεράποντες, ὁ μὲν ἀνθ' ἑαυτοῦ τὴν τῶν γραμμάτων εἰκόνα καὶ τοὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαγράφοντας ἱερέας συνέστησεν, οἱ δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ πάντες ἅμα τὸν θεομίμητον θρόνον τοῦ κράτους σου σωματικῶς περιέστημεν. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ἁπλῶς τε καὶ ἀπανουργεύτως ἀνέκαθεν τὸ εὐαγγελικώτατον παρεδέξαντο κήρυγμα καὶ ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ἱκανώθησαν, καλῶς ἂν εἶχε καὶ εἰκότως τὰ πράγματα καὶ οὔτε τοῖς αἱρεσιάρχαις οὔτε τοῖς ἱεράρχαις ἀγώνων πόνοι συνεκεκρότηντο. ἔδει γάρ, ἔδει τοὺς μὲν ἠρεμοῦντας τὴν σωτηρίαν πορίζεσθαι, τοὺς δὲ πρὸς τὸ μάχεσθαι μὴ ἀνθέλκεσθαι καὶ τὸν τῆς γαλήνης καιρὸν τοῖς θορύβοις μερίζεσθαι, ἀλλ' ἡσυχίαν φιλοσοφεῖν καὶ θεῷ συλλαλεῖν καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα κατορθωμάτων τύπον καθίστασθαι.

---

7 cf. Col. 2,17

MTO l

---

5 αὐτὸ] αὐτῷ l ἑαυτῶν] ἑαυτῷ l 6 μελῶν ἡ ἀλλήλων l ὄντων ἀλλήλων O 7 καὶ πρὸς ἀλλήλους O intellegentiae = ⟨ἐπινοίας⟩ *om.* MTO l 8 ἢ] εἰ l 9 κἀν] καὶ l εὐδαιμονεῖ] ἠδαιμονεῖ l 10 εἴξαντες] ἤξαντες l πρεσβυτάτης] πρεσβυτέρας O 10–11 ἀρχιερατικώτατος] ἀρχιεραρχικώτατος M 11 ἡμεῖς] ὑμεῖς l 13 θεομίμητον] θεοτίμητον T 14 εἰ μὲν] ἡμεῖς l 15 ταῖς ἀποστολικαῖς] τὰς ἀποστολικὰς l 17 πόνοι συνεκεκρότηντο] πόνοις συνεκρότητο l 19 χεῖρα] χεῖραν l

commouit hanc uniuersalem ad temetipsum synodum conuocandi et nuper quidem exhortae hereseos nouitatem distrueret, ueritatis autem praedicationem firmaret, ut hoc proueniente stabilem et inconcussum sit ecclesiae ipsius collegium. intollerabilem enim existimasti, prudentissime imperator, in ceteris quidem adinuicem nos consentire atque concurrere, circa ipsum autem uitae nostrae capitulum ab inuicem disrumpi atque discindi et haec nobis alterutrum membra exsistentibus et in uno *Christi corpore* constituamur per eandem quae ad ipsum et ad inuicem intellegentiae atque fidei consonantiam. quid uero est et praesertim imperatori decibilius quam prae omnibus pietate adornare subiectos, per quod et in ceteris felicitetur res publica uerumtamen diualibus uestris praeceptis acquiescentes tam antiquae Romae et apostolicae summitatis pontificalis antistes et nos humiles, Christi, tamen sacerdotes atque ministri, ille quidem pro se litterarum [paginam] ⟨imaginem⟩, eosque qui eius personam describerent sacerdotes constituit, nos autem omnes cum eis simul deo imitabile solium tuae fortitudinis corporaliter circumstetimus.

si igitur omnes simpliciter et absque calliditate a principio euangelicam praedicationem suscepissent apostolicisque institutionibus essent contenti, bene utique et apte sese causae haberent et neque auctoribus heresum neque [auctoribus sacerdotum] ⟨pontificibus⟩ certaminum labores exercerentur. oportebat enim, oportebat illos quidem in silentio degentes salutem acquirere, istos uero ad reluctandum non prouocari et tranquillitatis tempus tumultibus conpartire, sed silentium prudenter amplecti et deo colloqui et subiectis formula uirtutum exsistere.

VP CBR MNL

1 hanc] hac P^1 uniuersalem] uniuersale VP N ad] at VP synodum] sinodum C^{1}B sonodum N conuocandi] conuecandi R 1–2 exhortae] exorthate V exortate P^1 exhortate P^2 exortae BR M 2 hereseos] hereseus CB nouitatem] nouitates L distrueret] distruere VP destrueret R MNL ut et hoc VP 3 proueniente] prouenientes MNL stabilem] stabile M inconcussum] inconfusum V ecclesiae] aecclesiae N intollerabilem] intolerabilem M 4 existimasti] exestimasti C exaestimasti B prudentissime] prudentisime V^1 ceteris] caeteris P 5 concurrere] concurere V circa] circum L^1 nostrae] uestrae V ab] ad M disrumpi] disiungi R discindi] discendi V^{1}P^1 C^{1}R 6 membra] menbra L exsistentibus] existentibus B^{1}R MNL in *om.* V christi] christo VP constituamur] constitua.ur C *ras.* constituamus MN 7 intellegentiae] intelligentiae R L atque] adque V atquae P consonantiam] consonantia B quid] quod N 8 imperatori] imperator VP decibilius] decibilibus VP^1 adornare] adhornare V subiectos] subiectis V^1 subiectus CBR 9 ceteris] caeteris P felicitetur] feliciter M res publica] resbublica P diualibus] dualibus M daialibus N 10 acquiescentes] atquiescentis VP adquiescentis CR adquiescentes B aquiescentes M^1 antiquae] antaqua V^1 antiqua V^2 romae] roma VP summitatis] sumitatis N pontificalis] pontificales CR antistes] antestis V antestites C^{1}B antistites C^2 antistiatis R 11 humiles] humilis V^1 11–12 εἰκόνα = ⟨imaginem⟩] [paginam] VP B MNL [paginam]] paginem CR 12 eosque qui] eos quique V describerent] disiberent V^1 discriberent V^2 constituit] constuit C^1 13 omnes] omnis VP cum eis simul] semul cum C simul cum BR imitabile] imitabilem B^2 mutabile R circumstetimus] circastetimus V^1 circum sentimus M^1 14 calliditate] caliditate V euangelicam] euuagelicam B 15 suscepissent] suscipssent V^1 suscipissent V^{2}P C apostolicisque] apostholicisque C essent] esse VP sese] sere VP 16 heresum … auctoribus *om.* L heresum] neresum VP auctoribus^2] autoribus B^1 N ἱεράρχαις = ⟨pontificibus⟩] [auctoribus sacerdotum] VP CBR MN 17 labores] laboris CB exercerentur] exerceremur C 18 acquirere] adquerere CB aquirere M^1 istos VP *bis* reluctandum] reluctanum M^1 19 tumultibus non conpartire CBR conpartire] compartire MNL colloqui] conloqui CB complecti ML conplecti N subiectis] subicitis CBR 20 formula] furmola CR furmula B formola N exsistere] existere BR MNL

Ἐπεὶ δὲ τοῦ σατὰν ἡ ἀντίπαλος δύναμις ἠρεμεῖν οὐκ ἀνέχεται, ἀλλ' ὥσπερ αἰχμηφόρους καὶ βεληφόρους ⟨κατὰ Χριστοῦ⟩ τοὺς οἰκείους ὑπηρέτας κατεξανίστησι τοῖς τῆς πλάνης διδάγμασιν οἷα κρυπταῖς μαχαίραις τὴν τῶν πολλῶν δολοφονοῦντας διάνοιαν, τοῦ γε χάριν καὶ *Χριστὸς* ὁ θεὸς ἡμῶν ἡ τοῦ *πατρὸς σοφία καὶ δύναμις*, δι' ἧς τὸ πᾶν συνέστη τε καὶ συνέχεται, τοὺς ἰδίους κατ' αὐτῶν ὁπλίτας ἐπικαίρως ἀντεξανίστησι τὴν *τοῦ πνεύματος* ἀναλαμβάνοντας *μάχαιραν* πρὸς ἐκτομὴν καὶ ἀναίρεσιν τῶν ἀνταιρόντων χεῖρα κατὰ περιουσίου λαοῦ αὐτοῦ καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας βασίλεια πειρωμένων ληστρικῶς παραστήσασθαι καὶ τοὺς ἐντὸς *μαργαρίτας* τὰ θειότατα λόγια, συλῆσαί τε καὶ *πατῆσαι* τοῖς *χοιρώδεσι* δόγμασι. πρὸς οὓς καὶ ῥομφαία, φησί, κελεύεται παροξύνεσθαι· „ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς λύκους ποιμένας καὶ τοὺς τὰ πρόβατα συνταράσσοντας διακέχρησο." οὕτως ἄρα καὶ τῶν ὅλων συνόδων αἱ καθ' ἓν ἀθροίσεις γεγένηνται πρὸς τὸ ταράττον ἀεὶ καὶ μαχόμενον τῶν τε αὐτοκρατόρων τῶν τε προπατόρων ὁπλιζομένων.

Ἄρειος διαιρέτης καὶ κατατομεὺς τῆς τριάδος ἐγήγερται καὶ παραυτίκα Κωνσταντῖνος ὁ ἀεισέβαστος καὶ Σίλβεστρος ὁ ἀοίδιμος τὴν ἐν Νικαίᾳ μεγάλην τε καὶ περίβλεπτον συνέλεγον σύνοδον, δι' ἧς ἡ τριὰς τό τε τῆς πίστεως ὑπηγόρευσε σύμβολον, τῆς τε Ἀρειανῆς κακοτεχνίας κατεψηφίσατο καὶ τῇ δικαίᾳ ποινῇ τῆς ἐκκλησίας τὸν Ἄρειον ἐν ἀτίμοις ἀλλ' ὁμοτίμοις ἐκείνῳ τόποις ἐτιμωρήσατο. Μακεδόνιος τὴν τοῦ πνεύματος ἠθέτει θεότητα καὶ τὸ δεσπόζον ὁμόδουλον ἐδογμάτιζεν, ἀλλ' ὁ μέγιστος βασιλεὺς Θεοδόσιος καὶ Δάμασος ὁ ἀδάμας τῆς πίστεως, ὁ ταῖς ἑτεροδόξοις προσβολαῖς τε καὶ προσαρράξεσι τὴν ἀντίτυπον γνώμην οὐ τιτρωσκόμενος, Γρηγόριός τε καὶ Νεκτάριος τὸν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει συνήθροιζον σύλλογον καὶ τὴν μὲν ἀνίερον γλῶτταν τοῦ

---

4 cf. 1. Cor. 1,24 4 – 5 cf. Col. 1,17 5 – 6 cf. Eph. 6,17 8 – 9 cf. Mt. 7,6

MTO l

---

1 ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ T σατὰν] σατανᾶ l 2 aduersus christum = ⟨κατὰ χριστοῦ⟩ *om.* MTO l 3 μαχαίραις] μαχαῖρες l τοῦ] τούτου l 5 ἐπικαίρως ἀντεξανίστησι] ἐπικαιροὺς κατεξανίστησεν l 6 ἀναλαμβάνοντας] ἀναλαμβάνεσθαι M καὶ ἀναίρεσιν] ἀναιρέσεις l 7 κατὰ τοῦ περιουσίου O 8 ἐντὸς] ἐτῶς l 10 συνταράσσοντας] συνταράττοντας l 11 ἀθροίσεις] ἀθρύσις l τὸ *om.* T 12 προπατόρων] πατέρων O 13 διαιρέτης τις καὶ l ἐγήγερται] ἐγένετο M ἐγείγερτο T 15 σύνοδον συνέλεγον l 16 κατεψηφίσατο … ἐκκλησίας *om.* l ἄρειον] ἄρεα MT l 19 προσβολαῖς] προβολαῖς l 19 – 20 προσαρράξεσι] προσαράξεσι MT l ἀρράξεσι O

Sed quia aduersa uis satanae quiescere minime sinit, sed tamquam armigeros atque telorum portitores aduersus Christum proprios ministros exsuscitat errorum doctrinis uelut occultis gladiis multorum mentes fraudulenter perimentes, huius rei gratia et *Christus* deus noster, qui *patris* est *sapientia et uirtus*, per quam uniuersa constituta sunt et continentur, suos aduersus illos praeliatores apto tempore suscitauit *gladium spiritus* arripientes ad abscidendum ac perimendum eos, qui manum extollunt aduersus populum eius copiosum et ecclesiae aulas nitebantur latronum more captas tenere et interiores *margaritas* diuina eloquia, rapere atque *conculcare porcinis* dogmatibus. ad quos et gladius, inquid, iubetur exacui: „framea, exsurge super lupos pastores et eos, qui oues conturbant, interfice." sic utique et omnium synodorum uniuscuiusque conuentus effecti sunt aduersus id quod tumultuabatur et reluctabatur tam principibus quamque priscis patribus semper armatis.

Arrius diuisor atque partitor trinitatis insurgebat et continuo Constantinus semper augustus et Siluester laudabilis magnam atque insignem in Niceam synodum congregabant, per quam ipsa trinitas tam fidei symbolum dictauit quamque aduersus Arrianam malitiam sententiam promulgauit et iusta paena Ar⟨riu⟩m ecclesiae in locis indignis sed illi condignis cruciauit. Macedonius spiritus denegabat deitatem et dominantem cumseruum praedicabat, sed maximus imperator Theodosius et Damasus fidei ADAMAS, cuius solidam mentem aggressiones atque conflictus alienarum sectarum nullatenus sauciarunt, Gregoriusque et Nectarius in hac regia urbe conuentum congregabant et sacrilegam quidem

---

VP CBR MNL(14)

1 quia] qui V[1] aduersa uis] aduersabis V aduersa his P aduersarius B[1]R M[1] quiescere] requiescere CBR armigeros] armigerus CBR 1–2 atque ... ministros V[2] *marg.* 1 atque] ad C[1] adque C[2] at M 1–2 atque telores atque telorum N 2 telorum] celorum R portitores] portitoris C[1]B[1] errorum] errorem V 3 uelut] uelud NL occultis] ocultis P C multorum] multo N fraudulenter] fraudolenter CB M[1]L rei] regi VP dei L gratia] gracia V gratiam CR 4 et[1] *om.* CBR MNL quam] quaem V constituta] constructa L 5 continentur] contenentur CB continentes N suos *om.* N praeliatores] proeliatores V p̄eliatores P apto tempore] aptum tempus M 6 ac] et R ad MNL manum extollunt] in uanum extolluntur L 7 copiosum C[2] *add.* et[1] *om.* VP et qui M[1] nitebantur] nitaebantur C latronum] licaonum R more] mores N captas] captis VP interiores] interriores V 8 margaritas] magaritas B[1] diuina] diuinae VP eloquia] eloqua C[2] rapere] sapere N porcinis] portinis V 9 gladius] gladios CBR inquid] inquit P R NL framea] framer R exsurge] exurge N exurgere L lupos] lupus V pastores] pastares P 10 interfice] interficere L synodorum] sinodorum C[1]B[2] sanodorum B[1] uniuscuiusque] unuscuiusque V 11 id] ad MNL et reluctabatur *om.* R L reluctabatur] reluctuabatur B[2] principibus] principi..us M *ras.* quamque] quam N 12 priscis] principis V princis P armatis] arma.tis P *ras.* 13 arrius] arrios V partitor] partitur V[1] 14 augustus] augusto VP magnam] magna VP atque] atquae P insignem] insegnem V bisignem P inmsignem C[2] 14–815,1 in niceam ... operationes *om.* L 14 niceam] neceam V synodum] sinodum CB M 15 ipsa] ipsam V *om.* N trinitas] trinitatis VP B[1] tam] tamquam V symbolum] symbulum VP simbolum CB aduersus] atuersus C arrianam] arrianum V arianam C 16 iusta paena] iusta poenam C N iustam penam BR ar⟨riu⟩m] artem VP CBR N arcem M ecclesiae] aecclesiae V C[2] *add.* illi] illis B 16–17 condignis cruciauit] condigni scrutauit N 17 cruciauit] crutiauit B macedonius] maccedonius VP (!) spiritus] episcopus B MN denegabat] denegauit B cumseruum] conseruum VP R cumseruo M 18 imperator] imperatur VP[1] adamas] adamrias C[2] 19 aggressiones] agressiones VP N adgressionis CB aggressionis R conflictus] conflictis B[1] ἑτεροδόξοις = alienarum sectarum 19–20 gregoriusque] georgius CR gregorius B 20 in hac regia] inagregia P inacrigia C[1] inacregia C[2] inaccigia R

ἱερατεύειν ἀπέκοπτον, βλασφημίαις ἐξαγίστοις κατακοντίζουσαν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ δὲ τῆς πίστεως αὖθις προσανέπτυσσον σύμβολον, ὅτε *θεὸς τὸ πνεῦμα* κυρώσαντες, δι' ὧν τρανότερον ἐξειργάσαντο· οὕτω μὲν οὖν τοὺς τῆς τριάδος τὴν ἕνωσιν λύοντας ἡ τῆς τριάδος κατέλυσε δύναμις. πολλὴ δὲ πάνυ καὶ πολυσχεδὴς καὶ ἡ περὶ τὴν τοῦ μονογενοῦς οἰκονομίαν ἀντίρρησις, ἀλλὰ τὰ γενικώτερα διεξελθεῖν ὁ λόγος ἐπείγεται. πάλιν Νεστόριος καὶ πάλιν Κελεστῖνος καὶ Κύριλλος. ὁ μὲν γὰρ τὸν Χριστὸν διῄρει καὶ κατεδίχαζεν, οἱ δὲ τῷ δεσπότῃ [συλλαμβανόμενοι] ⟨συμπνεύσαντες⟩ σὺν τῷ τῶν σκήπτρων δεσπόζοντι τὸν κατατομέα κατέβαλον. Ἔφεσος ταῦτα καὶ τῶν ἐκεῖσε πραχθέντων οἱ πίνακες δι' ἐγγραμμάτου φωνῆς σιγῶσαι λαλοῦσι τὰ πράγματα. εἶτα τῆς Εὐτυχοῦς ἀνοίας ληρῳδούσης ἕτερον μύθευμα καὶ τοῦ σωτῆρος πάντῃ παραιτουμένου τὴν ἐνανθρώπησιν καὶ σκιοειδῆ τινα τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ τερατολογοῦντος ὁμοίωσιν ἆρα σιωπᾶν ἐχρῆν; καὶ οὐχὶ τοὺς πνευματοφόρους ἄνδρας ἀνίστασθαι ταῖς θεολογίαις τὰς ψευδολογίας κατασιγάζοντας; καὶ πῶς ἂν οὐκ ἠγανάκτει θεὸς βλασφημούμενος καὶ μὴ διεκδικούμενος; Λέοντος τοίνυν ἡ δέλτος καθάπερ λέοντος βρύχημα ῥωμαλέον ἐκ Ῥώμης ἠχήσασα τὸν τέως ἀρχιμανδρίτην θῆρα κατεξεφόβησε τῆς τε μοναστικῆς ἀγέλης ἀπήλασε καὶ τὴν αὐτοῦ φαντασίαν καὶ δόκησιν ἀπεδοκίμασε καὶ ἠφάνισε. ταύτην ἄρα τὴν θεόγραπτον δέλτον Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς ὁ θειότατος καὶ Ἀνατόλιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος σὺν ἅπαντι τῷ κατὰ Χαλκηδόνα χριστολέκτῳ συλλόγῳ περιεπτύξαντο καὶ

---

2 Joh. 4,24

MTO l

---

2 ὅτε] ὅτι l   3 ἐξειργάσαντο] ἐξειργάσατο l   τοὺς] τοῦ M *om.* O   λύοντας] λύοντος M   4 δὲ *om.* M   πολυσχεδὴς] πολυσχιδὴς T   5 οἰκονομίαν] οἰκονομίαλίαν l   6 κελεστῖνος] κελευστῖνος T l   7 conspirantes = ⟨συμπνεύσαντες⟩] [συλλαμβανόμενοι] MTO l   τῷ²] τὸ l   8 σκήπτρων] σκήπτωρ l   κατατομέα] κατὰ τὸν μεα l   κατέβαλον] κατέβαλλον T l   ἐκεῖσε] ἐκεῖ l   10 μύθευμα] μύθημα T   πάντῃ] παντὶ l   11 σκιοειδῆ] σκιωειδῆ T   σκιώδη l   τερατολογοῦντος] l *marg.*: ὑποκριτικῶς   12 οὐχὶ] οὐ T   ἄνδρας *om.* T   13 – 14 l *marg.*: σῆ δ' ἔνθα ἀπομνημονεύεται σύνοδος   14 ῥωμαλέον] ῥωμαλαῖον M   15 ἠχήσασα] ἠχήσατο T   τῆς τε μοναστικῆς] καὶ τῆς μοναδικῆς M   τῆς τε μοναχικῆς l   17 θειότατος] θεότατος MT   18 ἅπαντι τῷ] ἅπαντα τὸ l   κατὰ τὴν χαλκηδόνα O

linguam a sacerdotio abscidebant, quae blasphemiis exsecrabilibus spiritum sanctum iaculabatur, fidei uero symbolum denuo explanabant, quod *deus est spiritus* confirmantes per ea quae manifestius exposuerunt. sic igitur eos qui trinitatis unitatem soluebant trinitatis uirtus distruxit. multum uero ualde et multifariae et super ipsa unigeniti dispensatione facta est oppositio, sed generalia [sermo] ⟨uerbum⟩ exsequi festinat. iterum Nestorius et iterum Caelestinus et Cyrillus. ille quidem Christum diuidebat et partiebat, hii uero cum domino conspirantes una cum sceptrorum domino diuisorem deiciebant. Ephesus et ibidem gestorum tabulae per litterariam uocem dum sileant causas ipsas loquuntur. deinde Euticetis insania delirante alteram fabulam ipsiusque saluatoris [humanitatem] ⟨humanationem⟩ penitus recusante et umbrosam quandam eius ad nos similitudinem praestigante, putasne tacendum erat? et non spiritales uiros insurgere, qui diuinis uerbis falsidicos compescerent? et quomodo non indignaretur deus, qui blasphemabatur et non defendebatur? Leonis igitur tabula tamquam leonis rugitus uiriliter ex Roma uociferans interim archimandritam bestiam perterruit et a monachico grege proiecit eiusque fantasiam atque putationem reprobauit et uaniscere fecit. hanc profecto a deo inscriptam tabulam Marcianus sacratissimus imperator et Anatolius Constantinopolitanus antistes cum omni Calcedonense a Christo collecta congregatione amplexi sunt atque

VP CBR MN

1 linguam] lingam C abscidebant] abcidebant P^{1} abscindebant R blasphemiis] blaspemiis P^{1} blaspemias C blasphemus B exsecrabilibus] execrabilibus R M execralibus N 2 symbolum] symbulum VP simbulum C simbolum N denuo] denue N 3 quae *om.* CBR sic] si C^{1}BR eos] eo V trinitatis] trinitate C 4 distruxit] destruxit P R MN uero ualde] uerouualde C^{1} multifariae] multifaria P N multifariam M unigeniti] ungeniti C 5 oppositio] apositio VP obpositio CB generalia] geralia CB generaliam N ὁ λόγος = ⟨uerbum⟩] [sermo] VP CBR MN exsequi] exequi R N festinat] festinant M^{1} 6 nestorius] nestoruus V^{1} caelestinus] celestinus VP^{1} B N cyrillus] cycirilrillus V^{1} ille] illae C partiebat] partiebatur MN^{1} 7 hii] hi M conspirantes] cospirantes M^{1} sceptrorum] speceptrorum V^{1} isceptrorum C hiis ceptrorum R sceptorum M^{1} 7–8 domino ... gestorum *om.* N 7 diuisorem] diuisorum V^{1} deiciebant] deiciebat VP diciebant B^{1} 8 ephesus] aeffusus C^{1} aeeffesus C^{2} efesus B effusus R tabulae] turbulae CR turbolae B litterariam] literaliam M litteraliam N causas] cassas C^{1} caussas C^{2} 9 loquuntur] loquentur C^{1}R loquntur C^{2} (!) locuntur B M^{1} euticetis] euthycetis V eutycetis P^{1} eutychetis P^{2} eoticetis C delirante] delerante CR delarante B 10 ἐνανθρώπησιν = ⟨humanationem⟩] [humanitatem] VP CBR MN penitus] paenitus P C et penitus R recusante] recusantem CR N recusasantem B recusantes M umbrosam] umbrosa N ad] et CR 11 putasne] putasnae V tacendum] tenendum C^{1}BR uiros] ueros CR 12 falsidicos compescerent] falsedicos conpescerent CBR deus V *add.* 12–13 blasphemabatur] blasphemabantur P^{1} blasfemabatur R 13 defendebatur] defendabatur B tabula] turbla C^{1} turbula C^{2}B tabulam N tabula tamquam] bullatam quam R rugitus] ruitus N 14 interim *om.* N archimandritam] archimandrita N bestiam] uestiam MN perterruit] perter....ruit P *ras.* perterruit eam et N monachico] monachicon VP monahico $C^{2}B^{1}$ monachio R monastico M proiecit] proicit CBR 15 fantasiam] phantasiam N putationem] putatione C reprobauit] reprouabit P uaniscere] uanescere R MN profecto] propheto V profeto P 16 inscriptam] inistam C^{1}BR instam C^{2} inscripta N tabulam] turbulam CBR marcianus] martianus P MN imperator] imperatore N anatolius] cinatolius VP (!) anatholius CBR 17 antistes] antestis V antestites C^{1}B antistites C^{2}R calcedonense] calcaedonense P calcidonense M^{1} amplexi] amplexae M amplexe N

χειρὶ καὶ γλώττῃ συνετίθεντό τε καὶ συνυπέγραφον καὶ ταύτῃ τὸ σύστοιχον Εὐτυχεῖ τοῦ Διοσκόρου κατήργησαν φρόνημα. οὕτω γοῦν μετὰ ταῦτα Βιγίλλιος Ἰουστινιανῷ τῷ πανευσεβεῖ συμπεφώνηκε καὶ τὸ τῆς πέμπτης συνέστη συνέδριον τὰ φωραθέντα καὶ λαθόντα τινῶν ἀναθεματίζον συγγράμματα βδελυρίας πληρέστατα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων ἀναγκαῖον ἐτύγχανε καὶ τὴν ὑμετέραν φιλόχριστον ἡμερότητα τὴν πανίερον ταύτην καὶ πολυάνθρωπον συναγείρειν ὁμήγυριν τῷ καλῶς ποιεῖν νομίζειν ἀμφότερα καὶ τὸ μὲν αἴτιον τῆς τῶν ἐκκλησιῶν διαστάσεως ἀποσείσασθαι, τὰ δὲ διεζευγμένα πρὸς ἕνωσιν ἐφελκύσασθαι. οὐκ ἔφερες γάρ, θεομίμητε δέσποτα, τὴν ἔναγχος ὑφανθεῖσαν τῆς ψευδοδιδασκαλίας ἐπίνοιαν τὸν τῆς ὀρθοδοξίας χιτῶνα μέχρι πολλοῦ καθορᾶν περισχίζουσαν, ἀλλ' ὡς δι' ὀργάνων τολμῶμεν λέγειν τοῦ πνεύματος δι' ἡμῶν τε καὶ μεθ' ἡμῶν τὸ διερρωγὸς ἐξανύφανας καὶ τῇ ὁλοκληρίᾳ συνήρμοσας, καὶ δὴ τῇ συμπνοίᾳ τοῦ παναγίου συμπνεύσαντες πνεύματος ἀλλήλοις τε πάντες ὁμοφωνήσαντες καὶ ὁμονοήσαντες καὶ τοῖς Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ κορυφαιοτάτου πάπα δογματικοῖς ⟨ἀπεσταλμένοις⟩ πρὸς τὸ ὑμέτερον κράτος ὁμοφρονήσαντες γράμμασι, τῇ τε τῆς ὑπ' αὐτὸν ἁγίας συνόδου τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε πατέρων ἀναφορᾷ συναινέσαντες ἕνα τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ σαρκωθέντα τῆς ἁγίας τριάδος δοξάζομεν „ἐν δύο" τελείαις ταῖς „φύσεσιν ἀδιαιρέτως ἀσυγχύτως" ὑμνούμενον. ὡς μὲν γὰρ λόγος ὁμοούσιός ἐστι καὶ συναΐδιος τῷ θεῷ καὶ γεννήτορι, ὡς δὲ σάρκα λαβὼν „ἐκ τῆς" ἀχράντου „παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας ἄνθρωπός ἐστι τέλειος, ὁμοούσιος ἡμῖν" καὶ ὑπὸ χρόνον γενόμενος „τέλειον οὖν ἐν θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι" κατά τε τὰς πατρικὰς ἄνωθεν παραδόσεις καὶ τὸν ἐν Χαλκηδόνι θεῖον ὅρον κηρύττομεν. καὶ ὥσπερ δύο παρειλήφαμεν φύσεις οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς αὐτοῦ

---

9 cf. Joh. 19,23

17 – 20 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24 – 31

MTO l

1 γλώττῃ] γλώσσῃ O συνετίθεντό] συνεπείθεντο T 2 κατήργησαν] κατηγόρησαν l 3 συμπεφώνηκε] συνεπεφώνικε l συνέδριον καὶ τὰ O l 4 ἀναθεματίζον] ἀναθεματίζων T ἀνεθεματίζον O συγγράμματα βδελυρίας] συντάγματα βδελλυρίας O 6 τῷ] τὸ l 8 θεομίμητε] θεοτίμητε T 9 χιτῶνα] χειτόνα l 11 ἐξανύφανας] ἐξανύφηνας M ἐξύφανας O ἐξύφινας l 12 – 13 ὁμονοήσαντες καὶ ὁμοφωνήσαντες TO l 14 missis = ⟨ἀπεσταλμένοις⟩ *om.* MTO l ὁμοφρονήσαντες γράμμασι] ὁμοφωνήσαντες δόγμασι O 15 αὐτὸν] αὐτῶν l ἑκατὸν εἴκοσι πέντε] ρκε̄ TO l ἀναφορᾷ] ἀναφορὰς l 18 συναΐδιος τῷ *om.* O 21 τὸν] τῶν l 22 παρειλήφαμεν] παρειλήφομεν T

manu et lingua consentiebant et pariter subscribebant et cum hac consona Euticheti Dioscori intellegentiam euacuerunt. sic igitur post haec Uigilius Iustiniano piissimo consonauit et quintum concilium constitutum est et quorundam opuscula, quae in latenti reperta sunt, repleta abominatione anathematizabant.

His ita se habentibus necessarium exsistebat et uestram Christo amabilem mansuetudinem sacratissimum hunc et copiosum congregare conuentum, dum utraque benefacere putarentur, et causam quidem dissensionis ecclesiarum repellere, distantia uero ad unitatem reducere. nec enim sufferebas conspicere, deo imitabilis domine, ut nuper contexta falsae doctrinae adinuentio tunicam rectae fidei usquequaque conscinderet, sed audenter dicimus tamquam per organa spiritus per nos et una nobiscum quod excisum erat retexuisti et ad soliditatem conpaginasti [integritatique restituisti], proinde inspirationi sancti spiritus conspirantes et ad inuicem omnes consonantes atque consentientes et Agathonis beatissimi patris nostri et summi papae dogmaticis litteris ad uestram fortitudinem missis consentientes nec non et suggestioni sanctae quae sub eo est synodi centum uiginti quinque patrum concordantes unum de sancta trinitate dominum nostrum Iesum Christum etiam incarnatum praedicamus „in duabus“ perfectis „naturis indiuise inconfuse“ laudandum. ut enim uerbum consubstantialis est et consempiternus deo genitori, ut autem carnem sumens „ex“ intemerata „uirgine deique genetrice Maria homo perfectus est consubstantialis nobis“ factusque sub tempore, „perfectum igitur in deitate et perfectum eundem in humanitate“ secundum priscas patrum traditiones et Chalcedonensem diuinam definitionem praedicamus. et quemadmodum duas percepimus

---

VP CBR MN

---

1 consentiebant] consentiebat C[1] subscribebant] subscripsebant N hac] ac C hanc MN consona] consonantia CBR euticheti] euthyceti V eutycheti P eothicheti CR eoticheti B eutyceti M 2 intellegentiam] intellegentium V euacuerunt] euart̄ P[1] euacurt̄ P[2] euacuarunt CBR M sic] si CB uigilius post haec iustiniano CB 3 quorundam] corundam C in *om.* CR 4 reperta] repperta MN anathematizabant] anathamatizabant VP anatimatizabant C[1] anatimathizabant B 5 habentibus] abentibus V exsistebat] exsistebant C existebant R existebat B MN 6 hunc *om.* VP copiosum] coposum C[1] copiosum hunc et congregare N congregare] congraegare C congregatore N dum ut utraque N 7 causam] causa M dissensionis] dissentionis R repellere] reppellere M 7–8 unitatem] unitate N 8 sufferebas] subferebas CR sufferabas N imitabilis] inmitabilis V imitabiles M[1] 9 contexta] texta V usquequaque] usquaequaque C conscinderet] conscindere CBR consinderet M[1] 10 audenter] audienter M[1] excisum] scisum VP excissum C N 11 καὶ τῇ ὁλοκληρίᾳ συνήρμοσας = [integritatique restituisti] et ad soliditatem conpaginasti soliditatem] solitudinem V soliditem C[1] solemnitatem B conpaginasti] compaginasti V M[2]N 12 inspirationi] insp.rationi P *ras.* inspirationis CB MN conspirantes] conspirataes V conspirates P ad *om.* N 12–13 atque consentientes *om.* N 13 agathonis] hagathonis P nostri] nosti P summi] summis VP summe B 14 nec non C[2] *add.* suggestioni] suggestionae C suggestione B synodi] sinodi CB 15 centum uiginti quinque] CXXV VP CB centum XXV. N concordantes] concordiantes C[1] 16 indiuise] indiuisae C 17 inconfuse] inconfusae V C laudandum] laudantium P M[1] consubstantialis] cumsubstantialis VP consubstentialis C[1] consempiternus] cumsempiternus V consempiternis C 18 uirgine] uirgini V deique] dei N genetrice] genitrice R M[2]N 19 perfectus] factus N consubstantialis] cumsubstantialis V consubstentialis C 20 perfectum] inperfectum N traditiones] traditionis V[1] C tradictionis M 20–21 chalcedonensem] calcedonensem C[1]B M 21 diffinitionem diuinam M definitionem] difinitionem V diffinitionem M[2] quemadmodum] quemammodum P percepimus] percipimus CBR

τὰς ἐνεργείας γνωρίζομεν οὐδετέραν γὰρ τῶν ἐν Χριστῷ φύσεων ἐπὶ τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ τολμήσομεν ἀθέλητον ἢ ἀνενέργητον ἀποφήνασθαι, μήπως αὐτῶν ἀναιροῦντες τὰ ἰδιώματα καὶ τὰς ὧνπέρ εἰσιν ἰδιώματα φύσεις συναναιρήσομεν. οὐ γὰρ ἀρνούμεθα τὸ φυσικὸν αὐτοῦ τῆς ἀνθρωπότητος θέλημα ἢ τὴν κατὰ φύσιν ἐνέργειαν, ἵνα μὴ καὶ τὸ τῆς σωτηρίας ἡμῶν οἰκονομικὸν κεφάλαιον ἀθετήσωμεν καὶ τῇ θεότητι τὰ πάθη προσάψωμεν. τοῦτο γὰρ ἔσπευδον οἱ προσεχῶς ἓν ἐπ' αὐτοῦ τὸ θέλημα καὶ τὴν μίαν ἐνέργειαν ἀνοσίως καινοτομήσαντες, τὴν Ἀρείου τε καὶ Ἀπολιναρίου καὶ Εὐτυχοῦς καὶ Σεβήρου κακοδοξίαν ἀνανεούμενοι. εἰ γὰρ ἀθέλητόν τε καὶ ἀνενέργητον τὴν ἀνθρωπίνην τοῦ κυρίου φύσιν λέγειν παρήσομεν, ποῦ τὸ „τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι" σέσωσται; οὐδὲν γὰρ συνίστησιν ἕτερον τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας τὴν τελειότητα εἰ μήτοιγε τὸ οὐσιῶδες θέλημα, δι' οὗ καὶ ἡ τῆς αὐτεξουσιότητος ἐν ἡμῖν χαρακτηρίζεται δύναμις. οὕτως ἐχέτω καὶ ἡ οὐσιώδης ἐνέργεια. πῶς γὰρ πάλιν φαμὲν αὐτὸν „ἐν ἀνθρωπότητι τέλειον" μηδὲν ἀνθρώπινον παθόντα ἢ ἐνεργήσαντα; ὥσπερ οὖν ἡ τῶν δύο φύσεων συνδρομὴ μίαν ἡμῖν ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιάτμητον ἐφύλαξε τὴν ὑπόστασιν, οὕτω καὶ ἡ μία ὑπόστασις ἐν δύο διαλάμπουσα φύσεσι τὰ ἑκατέρᾳ προσήκοντα παρεδείκνυεν ἴδια.

Δύο γοῦν ἐπ' αὐτοῦ φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας κοινωνικῶς τε καὶ ἀδιαιρέτως προϊούσας δοξάζομεν, τὰς δὲ κενὰς καινοφωνίας καὶ τοὺς τούτων ἐφευρετὰς πόρρω που τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιβόλων ἐκβάλλομεν καὶ τῷ ἀναθέματι δικαίως καθυποβάλλομεν, φαμὲν δὴ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαράν, Σέργιόν τε καὶ Παῦλον, Πύρρον ἅμα καὶ Πέτρον τοὺς Κωνσταντινουπόλεως προεδρεύσαντας, ἔτι δὲ καὶ Κῦρον τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων

2 cf. Symb. VI. concilii, p. 772,16

MTO l

1 οὐδετέραν] οὐδετέρα M 2 – 3 ἰδιώματα ... συναναιρήσομεν] ἰδιωμάτων ... συναναιρήσωμεν O 7 ἀπολιναρίου] ἀποληναρίου T 10 μήτοιγε] μή τι γε O μή τό γέ l 13 ἡ] ἢ O εἰ l 14 τε *om.* O ἐφύλαξε] διεφύλαξε O 17 κενὰς] καινὰς O 18 ἐκβάλλομεν] ἐβάλομεν T 18 – 19 καὶ ... καθυποβάλλομεν *om.* O καθυποβάλλομεν] καθυπεβάλομεν T

naturas ita et duas naturales uoluntates et duas naturales ⟨eius⟩ operationes agnoscimus neutram enim eorum, quae Christi sunt naturarum, in eius dispensatione audemus absque uoluntate uel absque operatione pronuntiare, ne forte earum perimentes proprietates etiam naturas quorum sunt proprietates pariter perimamus. nec enim negamus naturalem humanitatis eius uoluntatem aut naturalem operationem, ne et quod pro salute nostra est dispensationis capitulum denegemus et deitati passiones applicemus. hoc quippe conabantur qui nuper in eo unius uoluntatis et unius operationis exsecrabilem nouitatem introduxerunt Arrii et Apollenarii et Eutychetis atque Seueri malignam sectam restaurantes. si enim absque uoluntate et absque operatione humanam domini naturam dicere cesserimus, ubi „perfectum in humanitate" saluatum est? nihil enim aliud substituit humanae substantiae integritatem nisi essentialis uoluntas, per quam liberi arbitrii uigor in nobis designatur. sic se habeat et substantialis operatio. quomodo enim a⟨i⟩emus eum „in humanitate perfectum", si nihil humanum passus est aut operatus? quemadmodum enim duarum naturarum concursus unam nobis inconfusam atque indiuisam conseruauit ⟨subsistentiam⟩, ita et una subsistentia in duabus coruscans naturis, quae utrique conueniunt, propria demonstrabat.

Duas igitur in eo naturales uoluntates et duas naturales operationes communiter atque indiuise procedentes praedicamus, superfluas autem uocum nouitates et harum adinuentores procul quodam ab ecclesiasticis septis abicimus et anathemati merito subicimus, id est Theodorum Pharanitanum, Sergium et Paulum, Pyrrum simul et Petrum, qui Constantinopoleos praesulatum tenuerunt, insuper et Cyrum, qui Alexandrinorum sacerdo-

VP C(1)BR MNL(1)

1 uoluntates] uolontates C operationes B αὐτοῦ = ⟨eius⟩ *om.* VP CBR MN operationes] rationes L *inc.* (*cf.* 809,14) agnoscimus C *desin.* (*cf.* 847,21)] agnoscemus B 2 neutram] neutra MN naturam L eorum] earum? naturarum] natuturarum V 3 uoluntate uel absque uoluntate uel P^1 absque] asque M^1 proprietates] propriaetates P proprietatis N 4 quorum] quarum B L 4–5 humanitatis] humanitate B 5 aut] et L 6 deitati] deitate V^1 passiones applicemus] passionis adplicemus B possessionis applicemus R 6–7 ἔσπευδον = conabantur (properabant) 7 uoluntatis] uoluntates B unius^2] unus V^1 exsecrabilem] execrabilem V R NL nouitatem] ....tatem M *ras.* 8 introduxerunt] interduxerunt V arrii] arii V^1 apollenarii] apolonari V apollonarii P apolinarii BR appollinarii N apollinarii L et^2 *om.* VP BR MN eutychetis] eutichetis B euticis R euticetis M eutycetis NL seueri] seuer. M *ras.* malignam] magnam L κακοδοξίαν = malignam sectam sectam] isectam N 9–10 humanam ... in *om.* N 9 humanam] humanum V 10 cesserimus] censerimus V censserimus P cesseremus B censemus R humanitate] humanitatis MNL nihil] nichil R N 11 nisi essentialis] nesienssentialis V^1 nesiessentialis V^2 uoluntas] natura L quam] quem V liberi] libera V^1 uigor] uogor M 12 designatur] designatus L et] ut BR quomodo] quo L a⟨i⟩emus] agemus VP MNL agimus B 13 nihil] nichil R L passus] passum M^1 quemadmodum] quemammodum V^1P 14 concursus] concur currus B inconfusam] inconfussam V indiuisam] indeuisam V conseruauit] conseruabit VP BR 15 ὑπόστασιν = ⟨subsistentiam⟩] substantiam VP BR MNL una] unam M subsistentia] substantia V subssistentia P sba R subsistentiam M coruscans] corruscans L utrique] utique L 16 propria] propriae B^2 proprie R demonstrabat] demontrabat M^1 17 operationes] operationis V 18 indiuise] idiuise B^1 superfluas] superfluus B^1 uocum *om.* N harum] horum BR 18–19 adinuentores] adinuentiones NL 19 quodam] quosdam M^2 quadam N quondam L septis] sectis BR MNL et ... subicimus *om.* MNL anathemati] anathamati V anathimati B 20 theodorum pharanitanum] thedorum faranitanum BR et^1 *om.* N pyrrum] pyrrhum P 20–21 constantinopoleos] constantipoleos P^1 constantinupoleos P^2 constantinopoleus B 21 cyrum] cyrrum V N 21–817,1 sacerdotium] sacerdocium V sacerdotuim B^1

ἱερατεύσαντα, καὶ σὺν αὐτοῖς Ὀνώριον τὸν τῆς Ῥώμης γενόμενον πρόεδρον ὡς ἐκείνοις ἐν τούτοις ἀκολουθήσαντα. καὶ πρός γε τούτοις κατ' ἐξαίρετον λόγον ἀναθεματίζομεν καθαιρήσαντες Μακάριον τὸν γενόμενον τῆς Ἀντιοχέων ἐπίσκοπον καὶ Στέφανον τὸν τούτου μαθητὴν μᾶλλον δὲ λέγειν καθηγητήν, τὴν τῶν πρὸ αὐτῶν διεκδικεῖν ἀγωνισαμένους δυσσέβειαν, καὶ πᾶσαν ὡς ἔπος εἰπεῖν *τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντας* καὶ τοῖς μὲν πανταχοῦ λοιμώδεσι γράμμασι, ταῖς δὲ καθ' ἕκαστον δολεραῖς κατηχήσεσι τὴν τῶν πολλῶν ληϊσαμένους ἁπλότητα, ὁμοίως δὲ καὶ Πολυχρόνιον τὸν νηπιόφρονα καὶ ληρήσαντα γέροντα τὸν τοὺς νεκροὺς ἐγείρειν ἐπαγγελλόμενον καὶ τῷ μὴ ἐγείρειν γελώμενον, καὶ πάντας τοὺς θεματίσαντας ἢ θεματίζοντας ἢ θεματίζειν τολμῶντας ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας Χριστοῦ τὴν ἐνέργειαν. καὶ μή τινες ἴσως ἐπιμεμφέσθωσαν τῆς τε τοῦ παναγίου πάπα θείας παραζηλώσεως τῆς τε παρούσης ἀγγελικῆς συνελεύσεως. ἡμεῖς τε γὰρ ταῖς ἐκείνου καὶ πρὸ ἡμῶν καὶ σὺν ἡμῖν ἐκεῖνος ταῖς ἀποστολικαῖς τε καὶ πατρικαῖς ἠκολουθήσαμεν παραδόσεσι καὶ οὐδὲν ἀπᾷδόν τε καὶ ἀσύμφωνον τῆς αὐτῶν στοιχειώσεως ἐφευράμεθα. ἄλλως τε καὶ πρὸς τοὺς ἐπαναστάντας ἀντεπανέστημεν, ἀλλ' οὐ προεπανέστημεν καὶ οὐχ ἡμεῖς τῆς συμβολῆς ἀπηρξάμεθα, τοῖς δὲ προαρξαμένοις ἀνθοπλισάμεθα.

Τίς ἑώρακεν ἄρα τηλικαῦτα παράδοξα; πνευματικὸν ἡμῖν ἄρτι προετίθετο στάδιον καὶ ὁ τῆς *ψευδωνύμου γνώσεως* προαπεδύετο πρόμαχος. οὐκ ᾔδει δὲ μὴ κομίζεσθαι τῆς νίκης τὸν στέφανον ἀλλὰ καὶ συνεκδύεσθαι τῆς ἱερωσύνης τὸν στέφανον. ὁ δὲ κορυφαιότατος ἡμῖν συνηγωνίζετο πρωταπόστολος. τὸν γὰρ ἐκείνου μιμητὴν καὶ τῆς καθέδρας διάδοχον εἴχομεν ὑπαλείφοντα καὶ τὸ τῆς θεολογίας μυστήριον διὰ γραμμάτων ἐκφαίνοντα. ὁμολογίαν σοι θεοχάρακτον ἡ Ῥώμη πόλις ἡ πρεσβύτις ἀνέτεινε, τὴν τῶν δογμάτων ἡμέραν

5 cf. Act. 17,6 18 cf. 1. Tim. 6,2 18 – 19 cf. 1. Cor. 9,25

MTO l

2 – 3 καθαιρήσαντες] καθαιροῦντες M 3 τῆς ἀντιοχέων γενόμενον O 8 – 9 καὶ … γελώμενον *om.* T 10 τὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας χριστοῦ l 13 ἠκολουθήσαμεν] ἠκολούθησαν μὲν T 14 ἐφευράμεθα] ἐφηυράμεθα T 15 οὐ … καὶ *om.* l προεπανέστημεν] προσεπανέστημεν MT 21 ἐκφαίνοντα] ἐμφαίνοντα T

tium gessit, et cum eis Honorium, qui fuit Romae praesul, utpote qui eos in his secutus est. super his praecipua ratione anathematizamus deponentes Macarium, qui fuit Antiochenus episcopus, et Stephanum huius discipulum et ut potius dicamus magistrum, qui praecessorum suorum impietatem defendere conati sunt, et ut uerbialiter dicatur *totum orbem terrarum concitauerunt* et omnes quidem ubique pestiferis litteris, fraudulentis uero institutionibus unumquemque, multorum tamen simplicitatem deuastauerunt, similiter autem et Polichronium infantilis intellegentiae delirum senem, qui mortuos suscitare pollicitus, dum non suscitaret, derisus est, et omnes, qui constituerunt uel constituunt constituereue praesumpserint unam uoluntatem et unam ⟨Christi⟩ operationem in dispensatione, et ne forte quidam reprehendant seu sanctissimi papae diuinam aemulationem siue presentem angelicum conuentum. nos enim illius et ante nos et nobiscum ille apostolicas et paternas traditiones sumus secuti et nihil dissonum aut discrepans ab eorum informatione adinuenimus insuper et contra insurgentes nobis restitimus, sed non anticipauimus et neque nos congressionem assumpsimus, praeincipientibus uero e diuerso sumus armati.

Quis igitur aspexit talia mirabilia? spiritale nunc proponebatur st⟨a⟩dium et propugnator *falsidicae scientiae* iam ante exuebatur. ignorabat autem, quod non adipisceretur coronam uictoriae, sed et exueretur coronam sacerdotii. summus autem nobiscum concertabatur apostolorum princeps. illius enim imitatorem et sedis successorem habuimus fautorem et diuini ⟨uerbi⟩ [sacramenti] mysterium per litteras inlustrantem confessionem tibi a deo inscriptam illa Romana antiqua ciuitas optulit et dogmatum diem a uespertinis

VP BR MNL

1 honorium] homorium P¹ utpote] utpute BR qui²] que V eos] eo N 2 anathematizamus] anathamatizamus V anathimatizamus B deponentes] depo.entes P *ras.* macarium] macharium V M 2 – 3 antiochenus] antiocenus ML anthiocenus N 3 stephanum] sthephanum P stephanus M¹ 4 praecessorum] praecessorem B defendere] defende. .e P *ras.* et *om.* N dicatur] dicatum M¹ totum] totom V 5 pestiferis] pestifieris V litteris] literas V¹ litteras V² fraudulentis] fraudolentis B ML 6 tamen in simplicitate B simplicitatem] simplicitate BR MNL deuastauerunt] deuestauerunt V 7 autem *om.* M polichronium] polychronium P polocronium B ML polochronium N infantilis] in fontibus R infantilis intellegentiae] infantulis intelligentiae L delirum] delerum BR senem] senum V mortuos] mortuus B¹ 8 pollicitus] pollititus V omnes *om.* B 9 constituereue] constituere uel V constituere M¹ χριστοῦ = ⟨christi⟩ *om.* VP BR MNL 9 – 10 dispensatione] dispensationem P 10 quidam] quidem V reprehendant] reprehendat V¹ L sanctissimi] sanctissimae VP aemulationem] aemulacionem V emulationem BR MNL 12 apostolicas] apostilicas V apostolicus MNL¹ nihil] nichil R N dissonum] desonum V aut] au V¹ 13 adinuenimus] adinuenemus B adinueniemus R et *om.* BR nobis *om.* L 13 – 14 προεπανέστημεν = anticipauimus? 14 nos *om.* B ἀπηρξάμεθα = assumpsimus? assumpsimus] adsumpsimus B praeincipientibus] praeincipientes BR praeincientibus N e diuerso] aduerso N 16 mirabilia] miracula BR proponebatur] propenebatur B στάδιον = st⟨a⟩dium] studi.um V *ras.* studium P BR MNL 17 falsidicae] falsedicae V falsidices N scientiae] stientiae P adipisceretur] adepisceretur B 18 coronam¹ … exueretur P² *marg.* et *om.* MNL exueretur] exuretur B coronam²] corona M sacerdotii] sacerdotum MNL summus] sumus MN¹ 19 apostolorum] apostulorum VP apostholorum B imitatorem] imitator est B imitationem R 19 – 20 et … fautorem V² *marg.* 19 sedis] sedes V successorem] successores M¹ habuimus] habuemus B 20 fautorem] fauctorem N τῆς θεολογίας = diuini ⟨uerbi⟩ *om.* VP BR MNL [sacramenti] *cf.* mysterium mysterium] misterium VP N mysterii B misterii R litteras] literas P inlustrantem] illustrantem P R M²L 21 inscriptam] conscriptam L optulit] obtulit V¹ B ML

ἐκ τῆς ἑσπέρας ἀνέτειλε, χάρτης καὶ μέλαν ἐφαίνετο καὶ δι' Ἀγάθωνος ὁ Πέτρος ἐφθέγγετο καὶ τῷ συμβασιλεύοντι παντοκράτορι βασιλεὺς αὐτοκράτωρ συνεψηφίζου σύ, θεοψήφιστε, καὶ Σίμωνες παράσημοι τῷ τῆς ἀθετήσεως πτερῷ κατέπιπτον ἀνιπτάμενοι καὶ στήλη τούτων ἡ κατάβλησις ἵσταται καὶ ἡ πίστις ἀνίσταται καὶ τῶν λαῶν ἡ ὁμόνοια πρὸς τὸν οἰκεῖον κόσμον ἀποκαθίσταται. *ἐπήρθη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς,* φησὶν ὁ προφήτης. εἰς φῶς *ἐπήρθη ὁ ἥλιος,* ὁ νοῦς ὁ ὑμέτερος, πρὸς τὸν *τῆς δικαιοσύνης* ἀνέδραμεν *ἥλιον* καθαρωτάτῳ καθαρῶς ἀτενίσας καὶ τὴν καταλλαγὴν ἡμῖν ἐντεῦθεν διακεκόμικε, *καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς,* ἡ ἐκκλησία φαμέν, καὶ *νύμφη* Χριστοῦ τὴν ἑαυτῆς σεμνότητα περιβάλλεται καὶ τὴν εὐσέβειαν ὡς παρθενίαν καταστολίζεται καὶ τὴν τῆς ὀρθοδοξίας πληροφορουμένη φαιδρότητα δᾳδουχεῖ τῷ κόσμῳ τὴν εἰρήνην ἀνέκλειπτον.

Ἀκούσατε ταῦτα πάντες, ὅσοι τε τὸ γεῶδες τοῦτο σκῆνος ἀπεξεδύσασθε καὶ ὅσοι μετατίκτεσθαι μέλλετε· τοῖς ἐνεστῶσι γὰρ ὅρασις οὐκ ἀκοὴ πληροφόρησις καὶ τῷ μόνῳ σοφῷ τε καὶ δυναμένῳ θεῷ χαριστήριον ὕμνον ἐκτενῶς ἀνατείνωμεν· *δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη* προσᾴδοντες τῷ εὐδοκήσαντι Χριστῷ τῷ φιλανθρώπῳ ἀναστῆσαι βασιλέα φιλόχριστον τὴν ἕνωσιν ταῖς ἐκκλησίαις βραβεύσαντα. ἀλλ', ὦ φιλάγαθε καὶ φιλοδίκαιε δέσποτα, τῷ τὸ κράτος χαρισαμένῳ σοι τήνδε τὴν εὔνοιαν ἀντιχάρισαι καὶ τοῖς παρ' ἡμῶν ὁρισθεῖσι σφραγῖδα παράσχου τὴν ὑμῶν ἔγγραφον βασιλικὴν ἐπικύρωσιν καὶ διὰ θείων ἰδίκτων καὶ τῶν ἐξ ἔθους εὐσεβῶν διατάξεων τὴν τούτων ἁπάντων βεβαίωσιν, ὥστε μηδένα τοῖς πραχθεῖσιν ἢ ἀντιφθέγγεσθαι ἢ καινότερον ζήτημα μηχανήσασθαι. ἴσθι γάρ, ὦ βασιλεῦ γαληνότατε, ὡς οὐδὲν τῶν ἐν ταῖς ὅλαις συνόδοις καὶ τῶν ἐκκρίτων πατέρων ὑποτυπωθέντων παρεχαράξαμεν, μενοῦνγε μᾶλλον ἐβεβαιώσαμεν καὶ „ἰδοὺ" πάντες συμψύχως τε καὶ συμφώνως ἀναφθεγγόμεθα· *σῶσον, κύριε, τὸν βασιλέα ἡμῶν* τὸν

5–8 Hab. 3,11 6–7 Mal. 4,2 8 cf. Joh. 3,29 12 cf. 2. Cor. 5,1 14–15 cf. Lc. 2,14 23 Ps. 19,9 (Vulg. 19,10)

MTO l

3 σίμωνες] σήμωνες T πτερῷ *om.* M πτέρῳ O 6 ὑμέτερος] ἡμέτερος M τὸν *om.* M 7 ἐντεῦθεν ἡμῖν O 8 ἔστη *om.* O 12 τε *om.* M 14 θεῷ[1]] χριστῷ M ἀνατείνωμεν] ἀνατείνομεν T 15 εὐδοκήσαντι] εὐδοκῆσαι TO χριστῷ τῷ φιλανθρώπῳ] χριστὸν τὸν φιλάνθρωπον O 17 ἀντιχάρισαι] ἀντιχαρίσαι T 19 ἰδίκτων] ἰνδίκτων T 21 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O

partibus extulit, charta et atramentum uidebatur et per Agathonem Petrus loquebatur et cum omnipotenti conregnatori princeps imperator simul decernebas tu, qui a deo decretus es, et Simone⟨s PA⟩R⟨A⟩SIMI pinnis praeuaricationis uolitantes corruebant et stat ruinae eorum statua, fides uero resurgit plebisque concordia in proprium restituitur decus. *eleuatus est sol et luna stetit in ordine suo*, ait propheta. in lumen *eleuatus est sol*, id est mens uestra, ad *iustitiae solem* ascendit purissimum pur⟨e⟩ conspicere reconciliationem, quae nobis ex hoc apportauit, *et luna stetit in ordine suo*, id est ecclesia, et *sponsa* Christi suum decorem amicta est et pietatem tamquam uirginitatis stolam induitur et orthodoxae fidei pulchritudine plenius satisfacta perpet⟨em⟩ pacem mundum inlustrat.

Audite haec omnes, qui terrenum hoc tabernaculum uos exuistis et qui postea nascituri estis! praesentibus enim non auditus sed uisus est satisfactio et solo sapienti et potenti deo gratiarum laudes enixius offeramus: *gloria in excelsis deo et in terra pax* decantantes dum Christo [omnipotenti] ⟨clementi⟩ complacuit suscitare principem Christo dilectum, qui unitatis ecclesiarum mediator effectus est. sed, o benignissime domine et amator iustitiae, ei, qui tibi potentatum largitus est, hanc gratiam reconpensa, et his, quae a nobis definita sunt, signaculum tribue uestram in scripto imperialem ratihabitionem et per edicta diualia atque per pias constitutiones ex more horum omnium firmitatem, quatenus nullus his quae gesta sunt aut contradicat nouamue quaestionem maccinetur. scito enim, serenissime imperator, quod nihil horum, quae in synodis uniuersis et probabilibus patribus constituta sunt falsauimus, uerum potius confirmauimus et „en“ omnes unanimiter atque consonanter acclamamus. *domine saluum fac regem nostrum*, qui post te corroborauit

---

VP BR MNL

---

1 ἀνέτειλε = extulit (oriatur – ἐξάγειν) charta] carta V BR atramentum] atrementum R loquebatur] loquaebatur N 2 omnipotenti] cnomnipotenti V conregnatori] congregatori M congregatore N princeps] primus BR (*cf.* 7,4) simul] semul B decernebas] decertabas L 3 σίμωνες παράσημοι = simone⟨s pa⟩r⟨a⟩simi] si non eresimi V^1 simon eresimi V^2P simone heresimi B symone resimi R MN (= simones falsi – mendaces) pinnis] pimus R pennis M uolitantes] uoluntates VP NL corruebant] curruebant VP κατάβλησις = ruinae (deiectionis) 4 in proprium] inproperium V M^1 restituitur] restituetur BR 5 sol^1] sed R in ordine = in habitaculo Vulg. in lumen eleuatus] in lumine leuatus B 6 mens] in mente M uestra] uestram N ad] aut V solem] sole N purissimum] purisimum V^1 pur⟨e⟩] pura VP MNL puorum BR conspicere] conspirare V 7 apportauit] aportauit V adportauit N 8 τὴν ἑαυτῆς σεμνότητα = suum decorem uirginitatis] uirginitas N induitur] induta est M indutus N induit L 9 pulchritudine] pulcritudine V B plenius] plenus N πληροφορουμένη = plenius satisfacta τὴν εἰρήνην ἀνέκλειπτον = perpet⟨em⟩ pacem perpet⟨em⟩] perpeti VP B MNL perpetu R pacem] pace ML inlustrat] illustrat P M^2L 10 haec audite VP omnes gentes qui R tabernaculum] habitaculum R nascituri] nascituris V 11 satisfactio] satisfatio V solo] sola MNL 12 χαριστήριον = gratiarum (χαριστηρίων) et M^2 *add.* pax hominibus bone uoluntatis decantantes L 13 dum a christo V φιλανθρώπῳ = ⟨clementi⟩] [omnipotenti] VP BR MNL complacuit] conplacuit P BR 14 effectus] affectus VP o *om.* B benignissime] benissime B 15 reconpensa] recompensa ML conpensa N a *om.* P R 16 definita] difinita V diffinita R tribue] tribuae P^2 B^2 in scripto] inscriptio N imperialem] inperialem V ratihabitionem] ratihabitationem MN per edicta] per eredicta P per edita R praedicta MNL 17 diualia] diuilia V constitutiones] constitutionis B^1 more] mere V horum *om.* BR hore N firmitatem] firmitataem V 18 maccinetur] macinetur B^1R machinetur B^2 ML scito] scio V R 19 quod nihil] et quid nichil N et quod nihil L synodis] sinodis P B L 20 falsauimus] falsabimus M^1 potius] post R en] enim R ecce M unanimiter] unianimiter MN 21 acclamamus] adclamamus B declamamus R post te] poste V^1 corroborauit] coroborauit V

μετὰ σὲ κρατύναντα τὴν κρηπῖδα τῆς πίστεως· εὐλόγησον τὴν ζωὴν αὐτοῦ· *κατεύθυνον τὰ διαβήματα* τῶν βουλῶν αὐτοῦ· πατησάτω τὴν ἰσχὺν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ καὶ οἱ ἀνθεστηκότες αὐτῷ παραχρῆμα πιπτέτωσαν, ὅτι *ἐποίησε κρίμα καὶ δικαιοσύνην* αἰώνιον καὶ τῇ ἀληθείᾳ κινδυνευούσῃ χεῖρας ὠρέξατο καὶ τὸν λαόν σου διέσωσε καὶ ὁμοδοξεῖν συνεβίβασε· χαῖρε, πόλις νέα Ῥώμη Κωνσταντινούπολις, δεδοξασμένη τῷ τοῦ κράτους ὀνόματι, ἰδού, ὁ βασιλεύς σου πιστότατος ἀλλὰ καὶ ἀνδρειότατος, καὶ λήψεται πανοπλίαν τὴν ζηλωτικὴν αὐτοῦ δύναμιν, *ἐνεδύσατο θώρακα δικαιοσύνην* καὶ ὁσιότητα, περιέθετο κόρυθα φρόνησιν τὸ τῶν ἀρετῶν σκοπευτήριον καὶ *θυρεὸν* ἀνελάβετο τὴν ἀκαταμάχητον θεοσέβειαν τούτοις καθοπλιζόμενον κατίδοι τοῦτον τὸ βάρβαρον καὶ εἰς τὸ θεῖον ἐλπίζομεν ὑπόσπονδον ἀχθήσεται τῷ δεσπόζοντι· *εὐφραίνου* πόλις *Σιών*, τῆς οἰκουμένης περιωπὴ καὶ βασίλεια, Κωνσταντῖνος ἀλουργίδι σε προεκόσμησε καὶ πίστει προέστεψε καὶ Κωνσταντῖνος ἀμφοτέροις ἐπέστεψε *καὶ πύλαι ᾅδου* τῆς σῆς ὀρθοδόξου βασιλείας *οὐ κατισχύσουσι·* *χαῖρε καὶ θάρσει*, βασιλεῦ ὡραιότατε, κύριος *ὁ θεός* σου ἐν σοὶ δυνατὸς *περιζωννύων* σε δύναμιν σώσει σε, ἐπάξει ἐπὶ σὲ *εὐφροσύνην* καὶ *ἀγαλλίασιν* καὶ αὐξηθήσεται ἡ βασιλεία σου καὶ ὑψωθήσεται ὁ βραχίων σου καὶ κατισχυσάτω πάσης δυσμενοῦς ἀθεΐας καὶ ἀντιστάσεως καὶ κόψεται μὲν τὸ πολέμιον, χαρήσεται δὲ τὸ ὑπήκοον, διότι ἐγὼ δυνατός εἰμι, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

---

2 Ps. 118,133 2 – 3 cf. Jer. 44,10 3 – 4 Ps. 118,121 7 – 8 Eph. 6,14; Eph. 6,17 10 – 11 cf. Ps. 96,8 12 cf. Mt. 16,18 13 cf. Joel 2,21 13 – 14 cf. Ps. 17,33 14 – 15 cf. Ps. 44,16

MTO I

---

1 κρατύναντα] κρατύνοντα T 2 διαβήματα] βήματα T 3 παραχρῆμα] παραυτίκα MO 6 τῷ *om.* O 8 τὸ] τὸν T 12 ἐπέστεψε] ἐπέστεπται M 13 οὐ *om.* T

fidei fundamentum benedicito uitam eius *dirige gressus* cogitationum eius conterat uirtutem inimicorum suorum et resistentes ei continuo corruant, quia *fecit iudicium et iustitiam* sempiternam et periclitanti ueritati manus porrexit populumque tuum saluauit ad eadem sapere eos concilians. gaude, ciuitas noua Roma Constantinopolis, glorificata nomine principali, ecce, rex tuus fidelis sed et fortissimus, et accipiet armaturam aemulatricem eius uirtutem, *indutus est loricam iustitiam* et sanctitatem, circumposuit sibi galeam prudentiam, quae est specula uirtutum et *scutum* assumpsit inexpugnabilem in deum pietatem. his armatum eum aspiciant barbari et speramus in deum obtemperare dominanti. *letare*, ciuitas *Sion*, cacumen orbis terrarum atque imperium, Constantinus te purpura preornauit et fidem ⟨pre⟩coronauit et Constantinus utrisque supercoronauit *porteque inferi* aduersus tuum orthodoxum imperium *non praeualebunt*, *gaude et fiducialiter age*, imperator speciosissime, dominus *deus* tuus in te potens *precingens* te uirtutem saluabit te, adducet super te *iocunditatem* et *exultationem* ampliabiturque imperium tuum et exaltabitur brachium tuum et dominetur cunctis aduersis deumque non agnoscentibus atque antistantibus et lamentabitur quidem hostilitas, gaudebit autem oboedientia, quia ego potens sum, dicit dominus omnipotens.

VP BR MNL

---

1 benedicito] benedicio V benediceto B benedico R 2 conterat] contere M resistentes] resistens V resistentis B[1] corruant] curruant V corruunt R quia] qui R N 3 iudicium] iuditium P B sempiternam] semper et eternam R periclitanti] perclitanti V ueritati] ueritate M[1] porrexit] porexit V 4 tuum *om.* N saluauit] saluabit B eadem] eadam V gaude] gaudet V caude N 4 – 5 constantinopolis] constantinopoli BR constantinopoletis N 5 glorificata] glorificatio N et[1] *om.* VP L accipiet] accepit V 6 aemulatricem] emulatricem B MN[1]L loricam] lucricam P iustitiam] iustitiae B MN iusticie R sanctitatem] sanctitatis BR 6 – 7 sanctitatem et circumposuit L 7 galeam] galliam B prudentiam] prodentiam V est *om.* BR uirtutum] uirtutem M[1] assumpsit] adsumpsit B 8 inexpugnabilem] inexpugnabile M deum] domini MNL pietatem] pietate N et speramus] &peramus M[1] 8 – 9 et … dominanti V[2] *marg.* 9 deum] domino L obtemperare] optemperare R NL letare] laetare P sion] syon R NL 9 – 10 orbis … constantinus[1] *om.* N 10 purpura] pupora V[1] purpora V[2] porpora B[1] corpora R preornauit] ornauit M ⟨pre⟩coronauit] percornauit V percoronauit P BR MNL 11 porteque] portaque V portequae P portae M[1] aduersus] aduersum BR orthodoxum] orthodosum L 12 dominus] domine V[1] deus] sds̄ VP 13 precingens] precing.ens M *ras.* saluabit … iocunditatem *om.* MNL te super BR exultationem] exaltationem M[1] 14 ampliabiturque] ampliabitur quia R exaltabitur] exultabitur P[1] dominetur] domine cur R 14 – 15 aduersis B[2] *add.* 15 atque antistantibus P[2] *marg.* atque] adque P[2] M antistantibus] antestantibus V R lamentabitur] lamentantibus N 16 sum] suum V[1]

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Α̅ Θεόδωρος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγραψα

Β̅ Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγραψα

Γ̅ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγραψα

Δ̅ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγραψα

Ε̅ Πέτρος ἐλέει θεοῦ πρεσβύτερος καὶ τοποτηρητὴς τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

Σ̅Τ̅ Θεοφάνης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως ἤτοι Ἀντιοχείας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγραψα

Ζ̅ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ πρεσβύτερος τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως ἐπέχων τὸν τόπον Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων ὁμοίως ὑπέγραψα

Η̅ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης καὶ βικάριος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης καὶ ληγάτος ὁμοίως ὑπέγραψα

Θ̅ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Τριμιθούντων τῆς Κυπρίων νήσου τὸν τόπον ἐπέχων Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἀρχιεπισκόπου ὁμοίως ὑπέγραψα

Ι̅ Θεόδωρος πρεσβύτερος τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Ῥαβέννης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἀρχιεπισκόπου ὁμοίως ὑπέγραψα

Ι̅Α̅ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Πόρτου καὶ ληγάτος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης ὁμοίως ὑπέγραψα

Ι̅Β̅ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κορίνθου καὶ ληγάτος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁμοίως ὑπέγραψα

Ι̅Γ̅ Βασίλειος ἀνάξιος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου καὶ ληγάτος τῆς ὅλης ἁγίας συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὁμοίως ὑπέγραψα

Ι̅Δ̅ Ἀβουνδάντιος ἐπίσκοπος Τεμψάνης καὶ ἀποκρισιάριος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης ὁμοίως ὑπέγραψα

MTO

2 αἱ] ι M *om.* T ἡ O ὑπογραφαὶ] ὑπογραφὴ O 4 Α̅ *om.* T (*etc.*) 5 – 6 προσφωνητικῷ] προσφωνηματικῷ T 7 γεώργιος] θεώργιος M 10 ἐλέει] ἐλέῳ T (*ita saepe*) 11 καὶ *om.* O 11 – 12 τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς] ὁμοίως MT 22 βικάριος] βεικάριος O 23 ληγάτος] λεγάτος O 24 τριμιθούντων] τριμυθούντων M 25 μου *om.* O 28 τοῦ *om.* O ληγάτος] λεγάτος O 29 θρόνου τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης O 30 ἐλέει θεοῦ *om.* O ληγάτος] λεγάτος O 32 ληγάτος] λεγάτος O 33 τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου *om.* O 35 – 36 ἁγίου καὶ *om.* O

ΙΕ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ Ῥηγίου καὶ ἀποκρισιάριος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης ὁμοίως ὑπέγραψα

ΙΣΤ Φιλαλήθης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων μεγαλοπόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΙΖ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΙΗ Σισίννιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλεωτῶν μητροπόλεως τῆς Εὐρωπέων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΙΘ Πλάτων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀγκυρανῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Κ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΚΑ Μαρῖνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Σάρδεων μητροπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς ὑπέγραψα

ΚΒ Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΚΓ Φώτιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νικαέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΚΔ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Χαλκηδονέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΚΕ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σιδιτῶν μητροπόλεως τῆς Παμφυλῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΚΣΤ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΚΖ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μελιτηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΚΗ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πισινουντιέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΚΘ Ἰουστῖνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Λ Ἀλύπιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

MTO

1 τοῦ *om.* O   2 ἁγίου καὶ *om.* O   3 μεγαλοπόλεως] μητροπόλεως ?   τῶν *om.* O   3–4 καππαδοκῶν] καππαδοκέων M   6 ὁμοίως] δεηθεὶς O   7 σισίννιος] σισίνιος MT   εὐρωπέων] εὐρωπαίων M   εὐροπέων TO   8 τῷ *bis* M   9 ἀγκυρανῶν] ἀγκυράνων T   τῶν *om.* O   10 ὑπέγραψα *om.* O   11 ἑλλησποντίων] ἑλησποντίων MTO   12 τῷδε τῷ προσφωνητικῷ *om.* O   ὑπέγραψα *om.* O (O *saepe nonnulla om.*)   13–14 τῷδε ... ὑπέγραψα] ὁμοίως O   15 βιθυνῶν] βιθύνων T   17 βιθυνῶν] βιθύνων T   19 χαλκηδονέων] χαλκηδονίων M   βιθυνῶν] βιθύνων T   21 σιδιτῶν] σιδητων T   σιδητῶν O   παμφυλῶν] παμφύλων O   23 ἑλενοποντίων] ἑλλησποντίων M   ἑλενοπόντου O   25 μελιτηνῶν] μελιτηνῆς M   μελιτινῶν O   26 ὁμοίως] ὁρίσας M   27 πισινουντιέων] πισινουντίων M   πισινουντιαίων O   31 παφλαγόνων] παφλαγώνων M

ΛΑ̅ Κυπριανὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κλαυδιουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Ὁνωρεατῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΛΒ̅ Πολύευκτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΛΓ̅ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σταυρουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΛΔ̅ Τιβέριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΛΕ̅ Κοσμᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Συναδέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Σαλουταρῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΛΣΤ̅ Κωνσταντῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βαρατέων πόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Παύλου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου, τουτέστι μητροπολίτου Ἰκονίου, ὁμοίως ὑπέγραψα

ΛΖ̅ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΛΗ̅ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Περγέων μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΛΘ̅ Θεόπεμπτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν ἤτοι Μωκισσηνῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Μ̅ Ἰσίδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων νήσων τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΜΑ̅ Σισίννιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΜΒ̅ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΜΓ̅ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΜΔ̅ Μακρόβιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελευκέων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΜΕ̅ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ ληγάτος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΜΣΤ̅ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΜΖ̅ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πομπηϊουπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

MTO

---

1 κλαυδιουπολιτῶν] κλαυδιουτῶν O   3 μυρέων] μυραίων M   λυκίων] λυκαόνων M   7 λαοδικέων] λαοδικαίων O   πακατιανῶν *om.* M   9 συναδέων] συνάδεων T   σαλουταρῶν] σαλουταρίων T   12 μου *om.* M   12 – 13 μητροπολίτου τοῦ ἰκονίου T   13 ὁμοίως] τῷδε τῷ προσφωνητικῷ δεηθεὶς O   18 ἰουστινιανουπολιτῶν] ἰουστινιανιτῶν O   μωκισσηνῶν] μωκισσίων M μωκησηνῶν O   22 σισίννιος] σισίνιος MT   22 – 23 πακατιανῶν] καπατιανῶν M   28 σελευκέων] σελευκαίων M   29 τῷδε τῷ προσφωνητικῷ *om.* MO   30 ληγάτος] λεγάτος O   ἀποστολικοῦ *om.* O   32 βιζυηνῶν] βυζιηνῶν M   34 παφλαγόνων] παμφλαγόνων T

ΜΗ Ζαχαρίας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λεοντουπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

ΜΘ Γρηγόριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιτυληναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

Ν Ἀλέξανδρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κοτράδων Ἰσαυρίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΝΑ Ἐπιφάνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων ὁμοίως ὑπέγραψα

ΝΒ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἡρακλειουπόλεως δευτέρας Ἀρμενίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΝΓ Στρατόνικος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Σόλων τῆς Κυπρίων νήσου ὁμοίως ὑπέγραψα

ΝΔ Τύχων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ Κιτίου τῆς Κυπρίων νήσου ὁμοίως ὑπέγραψα

ΝΕ Πέτρος χάριτι τοῦ θεοῦ ἐπίσκοπος Μεσημβρίας Θρᾴκης ὁμοίως ὑπέγραψα

ΝΣΤ Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Σωζοπόλεως Θρᾴκης ὁμοίως ὑπέγραψα

ΝΖ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Στοβέων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα

ΝΗ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ Ἄργους ὁμοίως ὑπέγραψα

ΝΘ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιλησίων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Ξ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λαμπέων πόλεως τῆς Κρητῶν νήσου ὁμοίως ὑπέγραψα

ΞΑ Θεοδόσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα

ΞΒ Γρηγόριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Καντάνου τῆς Κρητῶν νήσου ὁμοίως ὑπέγραψα

ΞΓ Σέργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σηλυβρινῶν πόλεως τῆς Εὐρωπέων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΞΔ Ἀνδρέας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὁμοίως ὑπέγραψα

ΞΕ Θεόγνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΞΣΤ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νυσσαέων πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΞΖ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θερμηνῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΞΗ Γεώργιος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καμουλιανῶν πόλεως τῆς πρώτης τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

ΞΘ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰουστινιανουπόλεως Ἀρμενίας ὁμοίως ὑπέγραψα

MTO

---

1 λεοντουπολιτῶν] λεοντοπολιτῶν M 3 μιτυληναίων] μιτυληνέων T πόλεως] μητροπόλεως M 10 τοῦ *om.* M 11 τοῦ *om.* M θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος T 13 στοβέων] τοβέων O 15 τῆς[2] *om.* O ἐπαρχίας κάρου O 17 λαμπέων] λαπαίων M 19 λακεδαιμονίων] λακεδαιμονέων T 20 καντάνου] καντανοῦ M 21 σηλυβρινῶν] σιλυβρηνῶν T σηλυβρινῶν O τῆς[2] *om.* O εὐρωπέων] εὐρωπαίων MO εὐροπέων T ἐπαρχίας εὐρωπαίων O 23 λεσβίων] λεσβηνῶν M νήσου λεσβίων O 25 κιανῶν] κιάνων T βιθυνῶν] βιθύνων T 27 τῆς[1] *om.* O πόλεως νυσαέων O τῶν *om.* O 29 πόλεως *om.* M τῆς[2] *om.* O 31 τῆς[1] *om.* O πόλεως καμουλιανῶν O 32 ἐπαρχίας τῷδε τῷ προφωνητικῷ ὁμοίως T 33 ἐλέει θεοῦ *om.* T

Ο̄ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Δαρανάλεως, κλίματος τῆς μεγάλης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας, τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

Ο̄Ᾱ Ζωϊτὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Χριστουπολιτῶν πόλεως ἤτοι Διὸς ἱεροῦ τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Ο̄Β̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Περγάμου τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Ο̄Γ̄ Πατρίκιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μαγνητῶν πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ πόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

Ο̄Δ̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἄνεων τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Ο̄Ε̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Μασταύρων ἐπαρχίας Ἀσίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Ο̄Σ̄Τ̄ Σισίννιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Νύσσης ἐπαρχίας Ἀσίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Ο̄Ζ̄ Ῥηγῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ Πανίου τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

Ο̄Η̄ Μαρτύριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰουλιουπόλεως Γαλατίας πρώτης ὁμοίως ὑπέγραψα

Ο̄Θ̄ Μιχαὴλ ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀσπονέων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄ Πλάτων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κιννηνῶν πόλεως Γαλατίας πρώτης ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄Ᾱ Γενέσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀναστασιουπόλεως ⟨Γαλατίας πρώτης⟩ ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄Β̄ Ἀνδρέας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος ⟨πόλεως⟩ Μνίζου ἐπαρχίας Γαλατίας πρώτης ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄Γ̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Μιλητουπόλεως Ἑλλησπόντου ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄Δ̄ Κυρικὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἁδριανίας Ἑλλησπόντου ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄Ε̄ Σισίννιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Βασιλινουπόλεως Βιθυνίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄Σ̄Τ̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πραινετίων πόλεως ἐπαρχίας Βιθυνίας ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄Ζ̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μέλης ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄Η̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀνδραπηνῶν πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα

Π̄Θ̄ Σολομὼν ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κλανέου τῷδε τῷ προσφωνητικῷ ὁμοίως ὑπέγραψα

Ϙ̄ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ναξίων νήσου ὁμοίως ὑπέγραψα

Ϙ̄Ᾱ Πολυχρόνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως ἤτοι Προύσης ὁμοίως ὑπέγραψα διὰ Θεοδοσίου πρεσβυτέρου διὰ τὸ προσὸν αὐτῷ γῆρας

Ϙ̄Β̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ Ἀμορίου ὁμοίως ὑπέγραψα

MTO

1 τῶν *om.* O 5 πόλεως *om.* O 7 μαγνητῶν] μαγνιτῶν MT μαιάνδρῳ πόλεως] μεανδροπόλεως O 9 πόλεως *om.* O ἄνεων] ἀνέων T 12 σισίννιος] σισίνιος MT πόλεως *om.* O νύσσης] νύσης O 13 πανίου] καπανίου O 14 ἰουλιουπόλεως] ἰουλλιουπόλεως M πρώτης *om.* M 16 κιννηνῶν] κινηνῶν M γαλατίας πρώτης *om.* M 18 ⟨γαλατίας πρώτης⟩ *om.* MTO 20 ⟨πόλεως⟩ *om.* MTO μνίζου] μνηζοὺ O πρώτης *om.* M 22 ἑλλησπόντου] ἑλησπόντου O 23 κυρικὸς] κυριακὸς M κηρυκὸς T κύρικος O ἑλλησπόντου] ἑλησπόντου O 24 σισίννιος] σισίνιος T 25 τῆς *om.* O βιθυνίας] βιθυνῶν O 28 τῆς *om.* M 29 πόλεως *om.* O 34 πόλεως *om.* O ἀμορίου] ἀμωρίου O

ϙ̄Γ̄ Ἀναστάσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ Πολεμωνίου ὁμοίως ὑπέγραψα
ϙ̄Δ̄ Γρηγόριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἄρκης Ἀρμενίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ϙ̄Ē Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Βερίσσης Ἀρμενίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ϙ̄Σ̄Τ̄ Τιβέριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀμισηνῶν πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
ϙ̄Ζ̄ Μερκούριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ποιμανηνοῦ ὁμοίως ὑπέγραψα
ϙ̄Η̄ Μηνᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Καραλίας Παμφυλίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ϙ̄Θ̄ Κοσμᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κοτάνων ἤτοι Μαναύων ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄ Νικήτας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ Κορακησίου ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Ā Δομέτιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Προυσιαδέων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Β̄ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουνουπολιτῶν πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Γ̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Δασκυλεωτῶν πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Δ̄ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καδοσέων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Ē Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κρατίας ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Σ̄Τ̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Φιλαδελφείας πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Ζ̄ Θεόδοτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Δάλδης ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Η̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Καισαρείας Βιθυνίας ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Θ̄ Ἀντώνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ὑπαίπων Ἀσίας ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Ī Ἀναστάσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Θεοτοκιανῶν ἤτοι Ἀπολλωνιάδος ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Ī Ā Σέργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σινωπέων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄ĪΒ̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Σίτων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄ĪΓ̄ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Φαυστινουπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄ĪΔ̄ Πλάτων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἁδριανουπόλεως Ὁνωριάδος ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄ĪĒ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἡρακλείας Πόντου ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄ĪΣ̄Τ̄ Λογγῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τιανῶν πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄ĪΖ̄ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Κομάνων Ἀρμενίας δευτέρας ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄ĪΗ̄ Εἰρήναρχος ἐλέει θεοῦ διάκονος τῆς ἐν Ἀμάστριδι ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Κομιτᾶ τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄ĪΘ̄ Κωνσταντῖνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Τιμβριαδέων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Κ̄ Ἀλέξανδρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Νακωλείας ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Κ̄Ā Ζήμαρχος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Σιδύμων τῆς Λυκαονίας ὁμοίως ὑπέγραψα
Ρ̄Κ̄Β̄ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Βηρινουπόλεως Γαλατίας πρώτης ὁμοίως ὑπέγραψα

MTO

---

1 τοῦ *om.* O πολεμωνίου] πολεμονίου TO 2 πόλεως *om.* TO 3 βερίσσης] μεριούσης O 4 ἀμισηνῶν] ἀμινσηνῶν M 5 ποιμανηνοῦ] ποιμανηνῶν M ποιμανινοῦ T 6 καραλίας] καραλλίας O παμφυλίας] παμφιλίας T 7 κοτάνων] κοτανῶν T κοττάνων O μαναύων] μαναύρων M μανάβων O 10 ἰουνουπολιτῶν] ἰωνουπολιτῶν M ἰουνοπολιτῶν T ἰουνιτῶν πόλεως O 12 καδοσέων] καδοσαίων M 13 γεώργιος … ὑπέγραψα *om.* O 14 τῆς φιλαδελφείας] φιλαδελφείας τῆς T φιλαδελφέων O 17 πόλεως *om.* M ὑπαίπων] ὑπέπων TO 18 θεοτοκιανῶν] θεοτοκιανῆς M 19 σινωπέων] σινωπαίων M σινοπέων T 20 πόλεως σίτων T πόλεως *om.* M 25 τιανῶν] τιάνων T 26 ἀνάξιος *om.* MO δευτέρας *om.* M 29 ἀνάξιος *om.* O τιμβριαδέων] τιμβριάδων M τιβριαδέων T τιμυριαδέων O 30 ἀνάξιος *om.* T πόλεως *om.* O νακωλείας] νακολείας M νακολίας T 31 ζήμαρχος] τίμαρχος M σιδύμων] σιδύμου M λυκαονίας] λυκαονείας T λικαονίας O 32 γαλατίας πρώτης *om.* M

ΡΚΓ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Οἰνιάνδων ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΚΔ Θεοφύλακτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κερασούντων ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΚΕ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἐρίζων τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΚΣΤ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Μύνδου ἐπαρχίας Καρίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΚΖ Πατρίκιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἰλούζων ἐπαρχίας Πακατιανῆς ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΚΗ Πέτρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀππίας ἐπαρχίας Πακατιανῆς ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΚΘ Κύρικος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀγκύρας ἐπαρχίας Πακατιανῆς ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ναζιανζοῦ ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛΑ Μαρῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ Φιλομηλίου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛΒ Πλάτων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Μαγύδων ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛΓ Πλουσιανὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ Συλλαίου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛΔ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Δοάρων Καππαδοκίας δευτέρας ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛΕ Φωκᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Δαδυβρηνῶν πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛΣΤ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κώων νήσου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛΖ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος νήσου Χίου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛΗ Δημήτριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος νήσου Τίνου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΛΘ Εὐτύχιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος νήσου Μήλου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος νήσου Πάρου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜΑ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Φλαβιάδος ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜΒ Εὐλάλιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ζηνωνουπόλεως Ἰσαυρίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜΓ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κωρύκου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜΔ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀδάνων ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜΕ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Θήρας τῆς νήσου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜΣΤ Καλλίνικος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κολωνείας Ἀρμενίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜΖ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰβοριτῶν πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜΗ Κωνσταντῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Δαλισανδοῦ ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΜΘ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ὄλβης ἐπαρχίας Ἰσαυρίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΝ Κωνσταντῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Λαμψάκου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΝΑ Δομέτιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Πρυμνησοῦ ὁμοίως ὑπέγραψα

MTO

---

1 οἰνιάνδων] οἰνιάδων M 2 κερασούντων] κερασοῦντος O 3 ἐρίζων *om.* O 4 πόλεως *om.* MO 5 πόλεως *om.* O πακατιανῆς] καπατιανῆς M πακατιανῶν TO 7 πόλεως *om.* O πακατιανῆς] καπατιανῆς M πακατιανῶν T καπανῆς O 9 κύρικος] κώρυκος O 9–10 κύρικος ... ὑπέγραψα *om.* T 9 πόλεως *om.* O πακατιανῆς] καπατιανῆς M πακατιανῶν O 11 πόλεως *om.* O ναζιανζοῦ] νανζιανζοῦ T 12 τοῦ *om.* O 13 πόλεως *bis* M^1 14 πλουσιανὸς] πλουσιάνος O συλλαίου] συλλέου T συλαίου O 16 φωκᾶς] φώτιος M δαδυβρηνῶν] δαδύβρων M δαδυβρινῶν O 17 κώων] κώου M 22 πόλεως *om.* O 23 ζηνωνουπόλεως] ζηνουπόλεως MO 24 πόλεως *om.* O κωρύκου] κορύκου T 25 πόλεως *om.* O 26 πόλεως] νήσου O τῆς νήσου *om.* O 27 ἀρμενίας *om.* O 28 θεόδωρος] γεώργιος O ἰβοριτῶν] ἰβορίων M 29 δαλισανδοῦ] δαλισάνδου O 30 τῆς *om.* MO 32 πρυμνησοῦ] πρυμνισσοῦ M πρυμνήσου T

ΡΝΒ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τραπεζουντίων πόλεως ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΝΓ Λεόντιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Ἑλενουπόλεως Βιθυνίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΝΔ Θεοδόσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ψιβήλων τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΝΕ Κοσμᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τοῦ Κοτυαείου ὁμοίως ὑπέγραψα
ΡΝΣΤ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀδραμυτοῦ τῆς Ἀσίας ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·
Αἰτοῦμεν τὸ εὐσεβὲς καὶ θεόστεπτον κράτος τοῦ δεσπότου καθὼς καὶ διὰ τοῦ προσαχθέντος τῇ εὐσεβεῖ ὑμῶν βασιλείᾳ προσφωνητικοῦ ἐδεήθημεν, διὰ θείας ὑμῶν ὑποσημειώσεως τὸ κῦρος παρασχέσθαι τῷ παρ' ἡμῶν ἐκφωνηθέντι ἐνυπογράφῳ ὅρῳ τῷ καὶ ἐπὶ τῆς θεοσόφου ὑμῶν γαληνότητος τανῦν ἀναγνωσθέντι.
Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·
Τὸ αἰτηθὲν παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὑμῶν συνόδου παραυτίκα διαπραξόμεθα· ἐπεὶ δὲ τὰ πρὸς ἀκριβῆ κατάληψιν τῶν ἀναφερομένων τῇ ἡμετέρᾳ εὐσεβείᾳ διαπραττόμενοι οὐδὲν ἀνεξέταστον καταλιμπάνειν ἐθέλομεν Κιτονάτου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Σαρδώων νήσου κατηγορηθέντος περί τινων κεφαλαίων πρὸς ἐναντίωσιν ὁρώντων τῆς τε ἡμετέρας δουλείας καὶ τῆς φιλοχρίστου ἡμῶν πολιτείας, καὶ τούτων ψευδῶν ἀποδειχθέντων ἀθώου τε τοῦ τοιούτου ὁσιωτάτου ἀνδρὸς ἀναδειχθέντος προτρέπομεν τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ὑμῶν σύνοδον τὸν αὐτὸν ὁσιώτατον Κιτονάτον προσδέξασθαι, ἕνα τε ὑμῶν τοῦτον καταριθμῆσαι καὶ ἐν τῷ ἐκφωνηθέντι παρὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος διὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὅρῳ παρασκευάσαι καθυπογράψαι.

Καὶ μετὰ τὸ τὸν αὐτὸν ὁσιώτατον Κιτονάτον ὑπογράψαι ἐν τῷ τοιούτῳ ὅρῳ καὶ Θεόδοτον ἐπίσκοπον Αὐριλλιουπόλεως, λαβὼν ἐν χερσὶν ὁ αὐτὸς εὐσεβέστατος βασιλεὺς τὸν κατὰ παρουσίαν τῆς αὐτοῦ γαληνότητος ἀναγνωσθέντα ἐνυπόγραφον ὅρον τῆς ἁγίας συνόδου ὑπεσημήνατο ἰδιοχείρως καθὼς ἐν αὐτῷ τῷ προτεταγμένῳ ἐν τῇ παρούσῃ πράξει ὅρῳ ἐμφέρεται.
Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν·
Αἰτοῦμεν τὸ θεόσοφον τοῦ δεσπότου κράτος πρὸς μείζονα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀσφάλειάν τε καὶ βεβαίωσιν ἰσοτύπους ἐνυπογράφους ὅρους τοῦ ἀναγνωσθέντος κατὰ παρουσίαν τοῦ γαληναίου ὑμῶν κράτους ὅρου ἐκδοθῆναι τοῖς πέντε πατριαρχικοῖς θρόνοις μετὰ τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν ὑποσημειώσεως.
Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·
Τὸ καὶ νῦν παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὑμῶν συνόδου αἰτηθὲν εὐσεβῶς διαπραξόμεθα.

MTO

3 ψιβήλων τῆς πόλεως M λυκαόνων ἐπαρχίας *om.* M 5 κοτυαείου] κοτιαίου T κουτυαέων O 6 τῆς[1] *om.* MO 9 τοῦ δεσπότου κράτος T 10 ὑμῶν[2]] ἡμῶν T 15 ἐπεὶ] ἐκεῖ T ἀκριβῆ] O *marg.*: ἡ ἁγία σύνοδος 16 κιτονάτου] κιτωνάτου M 17 σαρδώων] σαρδόων T 18 ἡμετέρας δουλείας] ὑμετέρας συνόδου O 19 ὁσιωτάτου *om.* O 20 κιτονάτον] κιτωνάτον M ἕνα] ἵνα T(?) 24 τὸ *om.* O κιτονάτον] κιτωνάτον M θεόδοτον] θεόδωρον T 32 γαληναίου] γαληνοτάτου T 35 ἁγίας καὶ *om.* M

Ἰστέον ὡς κατὰ τὰ διαλαληθέντα παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου ἤγουν ὑποσχεθέντα ἰσοτύπους ὅρους μεθ' ὑποσημειώσεως τῆς αὐτοῦ πανημέρου γαλήνης παρέσχετο τοῖς πέντε πατριαρχικοῖς θρόνοις οὕτως·

Τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἤγουν Ἀγάθωνι τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης.

Τῷ θρόνῳ τῆς ἁγιωτάτης καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἤγουν Γεωργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ.

Τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ τοῦ ἁγίου εὐαγγελιστοῦ Μάρκου τῷ τιμωμένῳ ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλει διὰ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ.

Τῷ θρόνῳ τῆς Ἀντιοχέων ἤτοι Θεουπολιτῶν μεγαλοπόλεως διὰ Θεοφάνους τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου.

Τῷ θρόνῳ τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως ἤτοι Ἱεροσολύμων ἐπέχοντος τῆς τοποτηρησίας τοῦ αὐτοῦ τιμιωτάτου θρόνου Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου διὰ Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ Σεβαστηνοῦ, ὅστις μετέπειτα καὶ πατριάρχης Ἀντιοχείας ἐγένετο.

1–16 add. Agathon a. 713?   6 ἁγιωτάτης] ἁγίας M   7 μακαριωτάτῳ] μακαρίῳ O   11 θεουπολιτῶν] θεουπολιτῆς M   μεγαλοπόλεως *om.* O   15 καί[2] *om.* M

Ἴδικτον τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου ἀνατεθὲν ἐν τῷ τρίτῳ νάρθηκι τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας πλησίον τῆς καλουμένης Δικυμβάλου

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν αὐτοκράτωρ εὐσεβέστατος εἰρηνικὸς Φλάβιος Κωνσταντῖνος πιστὸς ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ θεῷ βασιλεύς τοῖς τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν παντὸς λαοῦ τοῦ οἰκοῦντος ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν καὶ βασιλίδι πόλει.

Στήριγμα καὶ θεμέλιος τῆς ἐκ τῆς ἄνω ῥοπῆς πεπιστευμένης ἡμῖν χριστιανικωτάτης πολιτείας καθέστηκεν ἡ πρὸς τὸ θεῖον πίστις ἀκλινής τε καὶ ἀδιάσειστος, ἐν ᾗ Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ὡς ἰδίαν οἰκίαν *τὴν ἐκκλησίαν ἀνῳκοδόμησε* καὶ ὡς παμβασιλεὺς τὸν τῆς ἡμετέρας βασιλείας θρόνον ἵδρυσε καὶ τὸ τῆς αὐτοκρατορίας ἡμῖν ἐνεχείρισε σκῆπτρον· καθάπερ γάρ τινα *πέτραν* ὑψηλὴν καὶ μετέωρον καὶ οἷον οὐρανοῦ καὶ γῆς κειμένην μεταίχμιον τὴν πρὸς αὐτὸν ἡμῖν ὁ σωτὴρ σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι μυστικὴν ὁμολογίαν ὑπέδειξεν, ἵνα δι' αὐτῆς ὡς διὰ μέσης κλίμακος πρὸς τὴν οὐράνιον πολιτείαν ἐπαναγώμεθα καὶ θειοτέρας βασιλείας τὸ κράτος ἀναδησώμεθα. *ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ* τοῦ λογισμοῦ τὰς βάσεις ἐπήξαμεν, ἐφ' ἧς ἑστάναι παγίως ἐτάχθημεν καὶ ἧς ἀσφαλῶς ἔχεσθαι τοὺς ὑπὸ χεῖρα προστάττομεν, ἵνα μή τις ἐξ ἀπροσεξίας εὐρίπιστος ὑπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ μεταρσίου πνεύματος ἐξωθούμενός τε καὶ κρημνιζόμενος πρὸς τὸ τῆς δυσσεβείας κατολισθήσειε βάραθρον.

Ἀεὶ μὲν φίλον τῷ μισανθρώπῳ δαίμονι χωρίζειν ἀπὸ θεοῦ *τὸν κατ' εἰκόνα θεοῦ* καὶ πολυτρόποις ἀπάταις παρασφάλλειν τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ σπουδαιότερόν τε καὶ ἐργωδέστερον τοῦ τῆς εὐσεβείας καταγωνίζεσθαι καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης ἀνασοβεῖν τὴν κατάστασιν. ὃ δὴ καὶ προσεχῶς ἐπὶ τῶν προλαβόντων χρόνων ἐπεδείξατο καὶ τὸν κατ' ἀλλήλων ἄρασθαι πόλεμον τὰς ἐκκλησίας ὑπέθετο δι' ὧν ὀργάνων εἰς τοῦτο συνασπιζόντων ἐφεύρατο, τῷ μὲν ἱερατικῷ σχήματί τε καὶ προκαλύμματι τὴν δολερὰν συσκιαζόντων διάνοιαν, τοῖς δὲ φιλοχρίστοις λαοῖς ὀλέθριον ἐρευγομένων κατήχησιν. ἑνὸς

9–10 cf. Lc. 22,32 11–16 cf. Mt. 16,18 21 cf. Gen. 1,26–27

---

9 cf. ACO ser. II vol. I p. 61,33 et 81,14

MTO

---

1 φιλοχρίστου καὶ εὐσεβεστάτου M 5 φλάβιος] φιλόχριστος T φλάβιος λαμπρότατος φιλόχριστος κωνσταντῖνος O 6 τοῖς] τῆς O παντὸς τοῦ λαοῦ O 7 ἡμῶν *om.* M 9 τῆς[1] *om.* M ῥοπῆς τῆς πεπιστευμένης M 11 ἀνῳκοδόμησε] ᾠκοδόμησε M 12 ἵδρυσε] ἀνίδρυσε M ἐνεχείρισε] ἐνεχείρησε O 18 εὐρίπιστος] εὐρίποιστος T 19 ἐξωθούμενός] ἐξουθενούμενος O 21 μὲν γὰρ φίλον O 26 ἐφεύρατο] ἐφηύρατο T

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi ⟨dei et⟩ saluatoris nostri imperator piissimus pacificus Flauius Constantinus fidelis in Iesu Christo deo imperator edictum Christo dilecto omni populo nostro habitanti in occiduis partibus.

Firmamentum ac fundamentum superno nutu credite nobis christianissime extitit reipublicae fides in deum inflexibilis et inconcussibilis, in qua Christus deus noster ⟨et⟩ tamquam propriam domum suam *construxit ecclesiam* et sicut rex omnium imperii nostri sedem constituit principatusque nobis sceptra commisit. sicut enim quandam *petram* excelsam atque sublimem et ut caeli terraeque in consortio constitutam mysticam confessionem, quae in eum cum patre et spiritu est, saluator nobis ostendit, ut per eam tamquam per mediam scalam ad celestem conuersationem reducamur diuiniorisque regni potentia coronemur *super hanc petram* cogitationis nostrae gressus infiximus, super quam firmiter stare praecipimur quamque cautius tenere subiectos precipimur, ne quisquam ut minus att⟨en⟩tus [attonitus] exagitetur a maligno et instabili spiritu expulsusque atque precipitatus in impietatis uoraginem delabetur.

Etenim desiderabile est demoni, qui generi humano semper infestus est, separare hominem a deo, qui factus est *ad inmaginem dei*, et multimodis deceptionibus fallere, sed nihil est ei sic studiosius atque officiosius quam pietatem oppugnare et ecclesiasticae pacis statum perturbare. quod et nuper elapsis temporibus demonstrauit atque aduersum inuicem ecclesias proelia sumere persuasit per instrumenta, quae ad hoc una secum confligerent adinuenit, sub sacerdotalem scilicet habitum et indumentum dolosam intentionem obcaelantia, Christi uero amatoribus populis laetalem institutionem eruptuantia. unius quippe

---

VP BR MNL

2 pium edictum constantini īm̄p̄. p̄p̄. aug. in nomine M edictum imperatoris de fide. in nomine L et^1] e N τοῦ θεοῦ καὶ = ⟨dei et⟩ *om.* VP BR MNL saluatoris] salm P imperator] imperatur VP 3 deo *om.* VP imperator] imparator V imponit L 4 edictum] aeditum N occiduis partibus] hocciduis patribus V 6 ac] et R L christianissime] cyhistia M cristianissime L extitit] exsistit VP 7 fides] fidis B^1 deum] deo BR inconcussibilis] inconprehensibilis R καὶ = ⟨et⟩ *om.* VP BR MNL 8 tamquam] tanquam M^2L propriam] proprium BR ecclesiam] ecclaesiam P aecclesiam N rex *om.* VP ex N 9 principatusque] principatu B petram] petrum VP 10 atque] atquae P sublimem] sublimen B constitutam mysticam] constituta mystica B^1 mysticam] misticam M 11 est et saluator VP 12 scalam] sellam L 14 stare *om.* B praecipimur] praecepimur B cautius] caucius P M subiectos] subiectus V B^1R subtectos N precipimur] praecipimus M 14 – 15 ἐξ ἀπροσεξίας = minus att⟨en⟩tus] minus attonitus VP BR MNL 15 μεταρσίου = instabili (sublimi – ἀστάτου) instabili] instabilis V stabili N 15 – 16 precipitatus] precipatus V precipitatur N 16 delabetur] delabatur L 17 generi] generis B geri N^1 humano] umano P infestus] infectus V R separare] separe V^1 18 multimodis] multimodus V^1 multis modis R deceptionibus] diceptionipus V^1 diceptionibus V^2 19 nihil] nichil R N officiosius] offitiosius P B oppugnare] obpugnare B ecclesiasticae pacis] ecclesiasticam pacem M^2L 20 statum *om.* MNL elapsis] aelapsis B lapsis MNL aduersum] aduersus R MNL 21 proelia] proelias P^2 praelia B M 22 sacerdotalem ... habitum et indumentum] sacerdotali ... habitu et indumento M dolosam *om.* MNL 22 – 23 obcaelantia] abcelantiam R MNL 23 institutionem] institucionem V institutione P eruptuantia] eructuantia BR M (*cf.* 483,4) unius] unus V M^1N

γὰρ θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς τοῦ σωτῆρος ἐνανθρωπήσεως ἤγουν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ δύο φύσεων, τῆς θείας φαμὲν καὶ ἀνθρωπίνης ἐκαινούργησαν θέσπισμα ὥστε καὶ μίαν ἐντεῦθεν ἐπὶ Χριστοῦ φύσιν ἀσυμφανῶς εἰσηγήσασθαι βούλεσθαι τὴν τῆς παλαιοτάτης ἐκείνης καὶ διεφθαρμένης συγχύσεως ἀναχαλκεύσαντες αἵρεσιν, μεθ' ἧς Ἀπολινάριος μὲν ἀπώλετο, Θεμίστιος δὲ ὁ ἀθέμιτος ἀνατεθεμάτισται καὶ Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος τῇ ἀλλήλων κακοδοξίᾳ συγκαθῃρέθησαν καὶ πάντες οὗτοι καὶ οἱ κατ' ἴχνος μὲν τούτων βαδίσαντες, ἀντιστρόφως δὲ τῆς ἀληθείας ὁδεύσαντες συνοδικαῖς τε καὶ πατρικαῖς συγκατεδικάσθησαν ψήφοις.

Ταύτης ἐφεξῆς τῆς νόσου ταῖς ἐκκλησίαις μετέδωκαν καὶ οἱ πρὸ τῶν ἡμετέρων χρόνων ἀνίεροι ἱερεῖς τὰς ἐκκλησίας διαστρόφως ἰθύναντες εἰσὶ δὲ οὗτοι Θεόδωρος ὁ τῆς Φαρὰν γεγενημένος ἐπίσκοπος, Σέργιος τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως γενόμενος πρόεδρος, ἔτι δὲ καὶ Ὀνώριος ὁ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας γενόμενος ὁ τῆς αἱρέσεως βεβαιωτὴς καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ προσμαχόμενος καὶ Κῦρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων μὲν τὴν προεδρίαν λαχών, ἀκυρῶσαι δὲ σπεύσας τῆς ὀρθοδοξίας τὰ δόγματα, ὁμοίως Πύρρος, Παῦλος καὶ Πέτρος, οἱ τῆς βασιλίδος ἡμῶν ταύτης πόλεως τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὑπαλλήλως διαδεξάμενοι καὶ τῆς διαστροφῆς τὴν ὑπόθεσιν ἀμοιβαδὸν ἀλλήλοις διακομίσαντες. τούτων ἁπάντων ἐκδικηταὶ καὶ συναιρέται κακοὶ κακῶ⟨ν⟩ ἐπανέστησαν Μακάριος ὁ τῆς Ἀντιοχέων γενόμενος πρόεδρος καὶ Στέφανος ὁ αὐτοῦ φοιτητὴς καὶ τῆς ἀπονοίας εἰσηγητής, καὶ Πολυχρόνιος ὁ πολλῷ χρόνῳ συγγηράσας τῇ πολιᾷ τῆς αἱρέσεως, οἳ καὶ τοσοῦτον οἷς ἠκολούθησαν παρεζήλωσαν καὶ τῷ τῆς ἀσεβείας οἴστρῳ τὴν ψυχὴν ἐξεκαύθησαν, ὥστε καὶ διασπᾶν καὶ κατατέμνειν ἄλληλα *τὰ μέλη Χριστοῦ* τοὺς

21 cf. 1. Cor. 6,15

MTO

2 δύο αὐτοῦ O 4–5 μὲν ἀπώλετο] ἐναπώλετο M 10 ἱερεῖς ἀνιέρως O διαστρόφως *om.* O ὁ *om.* M 15 πέτρος καὶ παῦλος O 16 τὴν *om.* M 17 malorum = κακῶ⟨ν⟩] κακῶς MTO 21 καὶ[1] *om.* O

uoluntatis et unius operationis in incarnatione saluatoris atque in duabus eius naturis, diuina famur et humana, nouitatem sancxerunt, quatenus et unam ex hoc in Christo naturam ex inprouiso excogitarent introducere antique illius et corruptibilis confusionis heresem reconflantes, cum qua Apollinaris quidem disperiit, Themestius uero nefandus anathematus est ⟨et⟩ Eutyches et Dioscorus cum sua pessima secta simul deiecti sunt et omnes hii et quiqui uestigia eorum secuti sunt, e regione autem ueritatis ierunt synodalibus simul et paternis condemnati sunt sententiis.

Huiusmodi denique contagione ecclesias attaminauerunt etiam hii, qui ante nostra tempora sacrilegi sacerdotes ecclesias peruerse gubernarant. sunt autem hii Theodorus qui fuit Pharan episcopus, Sergius qui fuit nostrae a deo conseruandae regiae urbis antistes, adhaec et Honorius qui fuit antiquae Romae papa, huiusmodi hereseos confirmator qui etiam sui extitit oppugnator, Cyrus quoque qui Alexandrinorum quidem praesulatum sortitus est, infringere autem orthodoxa dogmata studuit, similiter et Pyrrhus, Paulus et Petrus, huius regiae nostrae ciuitatis patriarchicae sedis alterutrum successores qui peruersionis uitium uicissim in inuicem transmiserunt. quorum omnium ultores et opitulatores mali malorum superinsurrexerunt Macarius qui fuit Antiochenorum antistes et Stephanus eius discipulus et praeuaricationis instructor, et Polychronius qui multo tempore haereticae uetustati consenuit, qui in tantum quos secuti sunt aemulati sunt impietatisque furia suam animam cremauerunt, ut etiam discerpere atque dissecare inuicem

---

VP BR MNL

---

2 diuina] diuine V[1]P diuinae L famur et] famularet MNL humana] humanam VP sancxerunt] sanxerunt V R NL quatenus] quetenus V et unam *om.* BR christo] christi MN 3 ex] et V L inprouiso] inprouisio N introducere] interducere V corruptibilis] corruptilis V 4 reconflantes] circumflantes R apollinaris] apollonaris V apolinaris B L apolonaris R appollenaris M disperiit] dispar B[1]R themestius] temestius VP R theomestius M[1]NL 5 anathematus] anathamatus V anathimatus B anathematizatus R καὶ = ⟨et⟩ *om.* VP BR MNL eutyches] eothices B[1] euthices B[2] eothiches R eutices MN eutyces L dioscorus] duoscorus V diocorus N sua] su B[1] simul] semul B 6 hii] hi M[2] quiqui] qui B MNL eorum uestigia VP e regione] et regionem L ierunt] inirunt B iniert R synodalibus] sydalibus V sinodalibus B 7 simul] semul B condemnati] condempnati BR MNL 8 denique *om.* N contagione] cogitatione R L hii] hi MNL 9 tempora] tepora V[1] sacrilegi] sacralegii VP sacrilegii M[1]NL peruerse] peruersa B gubernarant] gubernaraent V gubernarent P hii] hi M[2] 10 pharan] faran BR 11 antistes] antestis V antistites B adhaec] adhuc R hereseos] hereos P[1] hereseus B 11 – 12 confirmator] confirmatur V 12 extitit] exstitit V exsititit P oppugnator] obpugnator B quoque *om.* V q̄q̄ P qui fuit alexandrinorum V 13 praesulatum] pre salutem V[1] praesolatum B[1] infringere] infirmgere P orthodoxa] ortodoxa V theodoxa R studuit] custodiuit MNL pyrrhus] pyrus P pyrrus BR MNL 14 et *om.* N patriarchicae] patriarchi V patriarchae BR M patriarchice N patriarchite L 15 peruersionis] persionis V uitium] uicium BR uicissim] uicissem B in *om.* N ultores] cultores BR 16 opitulatores] opilatores V[1] ἐπανέστησαν = superinsurrexerunt macarius] macharius R M antiochenorum] anthiocenorum V anthiochanorum B antiochianorum R antiocenorum MNL 16 – 17 antistes] antestis V antistites B 17 stephanus] sthephanus P[1] eius P[2] *add.* instructor] substructor BR polychronius] polichronius V polychronus P policronius BR L polycronius M multo] multe V multorum L 18 tantum] tantantum V aemulati] emulati BR MNL 19 impietatisque] impietatisqui VP furia] fuera V[2] furiam B MNL cremauerunt] crenamauerunt V[1] discerpere] disserpere R dissecare] discecare R inuicem] in inuicem V

φιλοχρίστους ἀνέπεισαν, ὡς μηδὲ βαρβάροις τοσοῦτον ὁπόσον Χριστιανοῖς Χριστιανοὺς ἀνταμύνεσθαι τὴν τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν πρὸς ἑαυτοὺς ταραχὴν καὶ διάστασιν φιλοτιμίαν καὶ εὐφροσύνην ἀντὶ τοῦ πενθεῖν λογισάμενοι.

Ἀλλ' ἡμεῖς τοῖς ἄνωθεν εὐσεβῶς τε καὶ συνωνύμως προβεβασιλευκόσι παραμιλλώμενοι τῷ τε περὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου πίστεως ἀνακαιόμενοι ζήλῳ καὶ τὰς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἐν εἰρηναίᾳ τάξει διατελεῖν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας βασιλείας πρῶτον ἔργον τιθέμενοι πορρωτέρω τὰ τῆς βλάβης διήκειν δεινότατον ἡγησάμεθα. διὸ καὶ τὴν πανίερον ταύτην καὶ οἰκουμενικὴν ἕκτην συγκαλέσαντες σύνοδον ὡς ταῖς πρὸ αὐτῆς ἁγίαις πέντε οἰκουμενικαῖς συνόδοις ἐφάμιλλον εἰς μέσον ἄγεσθαι τῶν ἐσφαλμένων δογμάτων, ταυτὸν δὲ λέγειν καινουργημάτων, τὰς προτάσεις διεταξάμεθα. ἥτις ἁγία σύνοδος ἕκαστα δοκιμάσασά τε καὶ ἀνακρίνασα τοὺς μὲν τὸ τῆς ὀρθῆς δόξης ἀνασείοντας κήρυγμα καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ σκανδαλίζοντας ποίμνιον τῆς ἱερατικῆς αὐλῆς ἐξωστράκισεν, ὅρον δὲ θεοψήφιστον καὶ τὰς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας συνάγοντα εἰς ἕνωσιν ἐθεμάτισε τοῖς μὲν εὐαγγελικοῖς καὶ ἀποστολικοῖς ἀκολουθοῦντα θεσπίσμασι, ταῖς δὲ εἰρημέναις ἁγίαις πέντε καὶ οἰκουμενικαῖς συνόδοις συνᾴδοντα. διὸ καὶ ἡμεῖς τὰ παρ' αὐτῶν ὁροθετηθέντα κυρῶσαί τε καὶ βεβαιῶσαι βουλόμενοι τὸ παρὸν εὐσεβὲς ἴδικτον ἐκτιθέμεθα τῆς ἀληθοῦς περὶ τὸ θεῖον πίστεως κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς διαγορεῦον τὴν ὁμολόγησιν.

Πιστεύομεν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τριάδα ἐν μονάδι καὶ μονάδα ἐν τριάδι, μίαν οὐσίαν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι. μονάδα μὲν διὰ τὴν φυσικὴν ἑνότητα καὶ κυριότητα, τριάδα δὲ διὰ τὴν τρισυπόστατον τελειότητα καὶ τὸν πλοῦτον τῆς ὑπερφυοῦς ἀγαθότητος. μονὰς γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ τριὰς ἑνιζομένη θεότητι καὶ τριὰς ὡς ἀληθῶς ἡ μονὰς διαιρουμένη ταῖς ἰδιότησι καὶ οὐ μεριζομένη τῇ ἀϊδιότητι. αὐτή τε ἑαυτῇ συναΐδιος καὶ τὴν οὐσίαν ὁμότιμος. οὐ γάρ ἐστιν αἰών, ὅτε μὴ τῷ πατρὶ συνῆν ὁ υἱός. πῶς γὰρ ἂν καὶ

MTO

1 χριστιανοῖς] χριστιανοὺς O χριστιανοὺς] χριστιανοῖς T 2 ἀνταμύνεσθαι] ἀνταμύνασθαι O 1–2 ἀνταμύνεσθαι χριστιανοῖς τὴν O 2 ἑαυτοὺς] ἑαυτὰς TO(?) 4 συνωνύμως] ὁμωνύμως M 5 τε] δὲ M 7 πορρωτέρω] περαιτέρω O τὰ] διὰ T[1] 8–9 πέντε καὶ οἰκουμενικαῖς O 13 θεοῦ] χριστοῦ O 15 ὁροθετηθέντα] ὁρισθέντα O 21 τριὰς ὡς] τρισσῶς M 22 ἑαυτῇ] ἑαυτῆς M 23 τῷ πατρὶ μὴ O ἂν *om.* M καὶ *om.* O

membra Christi Christo dilectos persuaderent, ut nec barbari tantum quantum Christiani Christianos oppugnarent sanctarum ecclesiarum adinuicem perturbationem atque discidium aemolumentum atque laetitiam pro luctu reputantes.

Uerum nos eos qui ab origine piae atque aequiuoco nomine ante nos regnauerunt [et] exaequari cupientes zeloque rectae et intemeratae fidei conflagrantes atque sanctas dei ecclesias in pacis ordine perseuerare temporibus nostri imperii principale opus statuentes porro protelari huiusmodi lesionem miserrimum aestimauimus. unde et hoc sacratissimum et uniuersale sextum conuocantes concilium utpote parile praecedentium sanctorum quinque uniuersalium conciliorum in medium deducere falsorum dogmatum, hoc est nouitatum propositiones decreuimus. quod sanctum concilium singula quaeque perpendens atque discernens eos quidem qui orthodoxae fidei praedicationem concusserunt et Christi gregem scandalizauerunt a sacerdotali ouile eliminauit, definitionem uero a deo institutam et sanctas dei ecclesias in unitate congregantem constituit euangelicas quidem et apostolicas consequentem sanctiones, memoratis autem sanctis et uniuersalibus quinque conciliis consonantem. idcirco et nos quae ab eis definita sunt corroborare atque firmare cupientes praesens pium aedictum edidimus uerae circa diuinitatem fidei secundum ecclesiastica statuta annuntians confessionem.

Credimus in patrem et filium et spiritum sanctum, trinitatem in unitate et unitatem in trinitate, unam substantiam in tribus subsistentiis. unitatem quidem propter naturalem unitionem ac dominationem, trinitatem uero propter trium subsistentiarum perfectionem et diuitias superexsistentis bonitatis. unitas quippe uere est trinitas, quia unita est deitate, et trinitas uere est unitas diuisa proprietatibus et non dispertita aeternitate. ipsa etenim sibi consempiterna est et essentia aequalis honoris est. nec enim exstitit saeculum, quando

---

VP BR MNL

---

1 membra] menbra L dilectos] dilectus V B^1 dilecto M^1 nec M^2 *add.* 2 christianos] christianas P oppugnarent] obpugnarent B M ecclesiarum] ecclesiarium P^2 2 – 3 discidium] dissidium R 3 aemolumentum] oemulumentum V^1 R oemolumentum V^2 emolumentum B L aemulomentum M aemulamentum N laetitiam] laeticiam V letitiam N letitia L luctu] lucto B MNL lucro R 4 piae] pie MNL [et] *om.* M^2 5 conflagrantes] confraglantes VP 6 nostri] nostris B principale] principali VP 7 protelari] proterari N lesionem] inlesionem BR dilectio non M lectionem NL aestimauimus] aestimabimus V 8 utpote] utpute BR ut L praecedentium] procedentium V 9 nouitatum] nouita R 10 propositiones] proposicionis V propositionis P B^1R sanctum] secundum L quaeque] quequae P perpendens] perpendaens V 11 praedicationem] praedicatione N 12 scandalizauerunt] scandalizarunt P^1 eliminauit] elimauit V institutam] institutum R 13 in ... apostolicas *om.* M unitate] unitatem L euangelicas] euuangelicas R NL quidem et apostolicas *om.* N apostolicas] aposthilicas R 14 memoratis] memoriatis V (!) 15 idcirco] idcico P^1 16 praesens] praesente B aedictum] edictum BR MN^1L edidimus] aedidimus N 16 – 17 edidimus ... statuta M^2 *marg.* 16 uerae] uera V uere BR M^2NL 17 annuntians] annuncians V adnuntians BR 18 credimus] cremus V L *marg.*: fides trinitatem] trinitate N 19 trinitate] trinitatem N substantiam] substantia V subsistentiis] substentiis N 20 unitionem] unionem R ML τρισυπόστατον = trium subsistentiarum subsistentiarum] substantiarum V 21 diuitias] diuinicias V ὑπερφυοῦς = superexsistentis (super ⟨naturam⟩?) superexsistentis] superexistentis B^1 MNL unitas] unitatis V 21 – 22 quia ... unitas *om.* N 21 unita] unanita B^1 deitate] deitati BR deitas L 22 uere] uera V N aeternitate] eternitate P R L 23 exstitit] extitit BR MNL saeculum] seculum P secundum L

κληθείη πατὴρ μὴ συνάναρχον ἔχων υἱόν; οὐδὲ „ἦν ὅτε οὐκ ἦν" σὺν ἀμφοῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. εἷς ὢν τὰ τρία θεὸς σὺν ἀλλήλοις νοούμενα μόνης τῆς καθ' ἕκαστον διαφορᾶς ἐν τῷ κοινῷ τῆς οὐσίας ἀδιαιρέτως διαιρούσης τὸ πρόσωπον μόνος γὰρ πατὴρ ὁ πατήρ, μόνος υἱὸς ὁ υἱός, μόνον ἅγιον πνεῦμα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ταύταις γὰρ ταῖς διαφοραῖς οὐκ ἀντιστρέφει πρὸς ἄλληλα, ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν „ἀδιαρέτως διαιροῦνται", κοινωνοῦσι δὲ τῇ τῆς οὐσίας ἑνότητι. τριὰς ἁπλῆ τε καὶ ἀμερὴς καὶ ἀσύνθετος ἐκ τριῶν τελείων αὐτοτελής τε καὶ ὑπερτέλειος, μιᾷ φύσει τε καὶ θεότητι καὶ ἑνὶ θελήματι καὶ μιᾷ ἐνεργείᾳ δοξαζομένη. „ὧν γὰρ ἡ φύσις μία, τούτων καὶ ἡ θέλησις καὶ ἡ ἐνέργεια μία", καθάπερ ἐδίδαξεν ἡμᾶς *ὁ τοῦ κόσμου φωστὴρ* καὶ θεοφόρος Βασίλειος.

Ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος ⟨κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν⟩, τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ θεὸν ἡμῶν, τὸν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι συνάναρχόν τε καὶ ὁμοούσιον, τὸν αὐτὸν *ἐν ἐσχάτοις* τε καὶ προωρισμένοις *καιροῖς* διὰ τὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους σωτηρίαν τε καὶ ἀνάπλασιν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν ἤγουν εἰς ἑκούσιον κενωθέντα ταπείνωσιν ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἀχράντου παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας κατασκηνώσαντα προκαθαρθείσης ψυχὴν καὶ σῶμα τῷ πνεύματι καὶ ἐκ τῆς ἁγίας καὶ ἀμώμου σαρκὸς αὐτῆς ἐν τῇ οἰκείᾳ ὑπάρξει σάρκα λαβόντα τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον καὶ ταύτην ἑαυτῷ διὰ μέσης ψυχῆς λογικῆς τε καὶ νοερᾶς συμπήξαντά τε καὶ διαμορφώσαντα καὶ γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς τῆς παρθένου μητρὸς ὑπὲρ λόγον τε καὶ παντὸς νοὸς διανόησιν. ἀσπόρου γὰρ οὔσης καὶ ὑπερφυοῦς τῆς συλλήψεως ἄρρητός τε καὶ ἀνεκδιήγητος καὶ ἡ κύησις. προῆλθεν οὖν καθ' ἡμᾶς ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς Χριστός τε καὶ κύριος πάντα φέρων ἐν ἑαυτῷ οὐσιωδῶς τὰ ἡμέτερα *μόνης ἁμαρτίας ἐκτός*, ὅλος ἄνθρωπος γεγονὼς καὶ μείνας ὅλος θεός, ὁ αὐτὸς ἐπίγειος καὶ οὐράνιος, ἀόρατος καὶ ὁρώμενος, θνητὸς καὶ ἀθάνατος. δύο γὰρ φύσεις

---

9 cf. Phil. 2,15 12 cf. Hebr. 1,2 18 cf. Phil. 4,7 21 cf. Hebr. 4,15

---

1 cf. Symb. Nicaenum, ACO II 1,2 p. 127,17 5 cf. Gregorius Naz., PG 36,345 C – 348 B 8 cf. Basilius Caes., hom. super psalmum I, PG 29,217 A 3 – 4; ACO ser. II vol. I p. 262,26 10 cf. Iustinianus imp., Edictum de fide, Abh. BAdW NF 18 (1939) 72,29 – 33 12 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,29 15 – 16 cf. Gregorius Naz., or. 38,13; PG 36,325 B 22 – 840,2 cf. Cyrillus Alex., epist. 45,6, ACO I 1,6 p. 153,18

MTO

---

2 εἷς] εἰς M 3 διαιρούσης] μεριζούσης O 5 ἀντιστρέφει] ἀντιστροφὴ O τῇ *om.* T 7 τε[1] *om.* O θεότητι καὶ *om.* T 9 τοῦ ... καὶ *om.* O 10 dominum ... christum = ⟨κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστόν⟩ *om.* MTO 11 μονογενῆ] μονογεννῆ M 13 τε *om.* M 17 ἑαυτῷ] αὐτῷ M

cum patre non erat [et] filius. cuius utique uocabitur pater, si non simul cum eo erat sine principio filius? nec „erat quando non erat" cum utrisque spiritus sanctus. unus igitur haec tria deus, quia cum inuicem intelleguntur sola singillatim differentia in communitate essentiae inseparabiliter discernente unamquamque personam. solus proinde pater pater est, solus filius filius, solus spiritus sanctus spiritus sanctus. his etenim differentiis non conuertuntur ad inuicem, sed in his quidem „inseparabiliter diuiduntur", communicant autem essentiae unitate. trinitas simplex et inpartita atque inconposita ex tribus perfectis ex seipsa perfecta et superperfecta, una natura atque deitate et una uoluntate unaque operatione glorificanda. „quorum igitur una natura est, horum et uoluntas et operatio una est", sicut nos docuit ⟨*lumen mundi* atque dei⟩ cultor Basilius.

Confitemur deinde unum sanctae trinitatis dominum nostrum Iesum Christum, unigenitum filium dei ⟨et⟩ deum nostrum, qui est cum patre et sancto spiritu pariter sine principio consubstantionalis, eundem ipsum *in ultimis* praestitutisque *temporibus* propter humani generis salutem atque reformationem discendisse de caelis, hoc est per spontaneam se exinanisse humilitatem [et] in uulua inlibatae uirginis deique genetricis Mariae habitasse purificatae [et] animam e⟨t⟩ corpus per spiritum et ex sancta inmaculata carne eius in propria subsistentia carnem sumpsisse nobis consubstantionalem et hanc sibi mediante anima rationali et intellectuali compaginasse atque formasse, natum quoque ex eadem uirgine matre super omnem intellegentiam et super omnem mentis considerationem. sine semine quippe et super naturam exsistente conceptu ineffabilis atque inennarrabilis est eius et natiuitas. processit itaque secundum nos qui super nos est [et] Christus et dominus omnia ferens in seipso naturaliter que nostra sunt *praeter solum peccatum*, totus homo factus et totus permanens deus, idem ipse terrenus et caelestis, inuisibilis et uisibilis,

VP BR MNL

1 non^1 M^2 *add.* [et] VP BR NL, *om.* M cuius] cui MNL uocabitur] uocabatur M^2 si] se B 1 – 2 συνάναρχον = simul cum eo erat sine principio 1 cum] in N 2 igitur = οὖν? 3 tria] trea B quia] que V cum in inuicem MNL singillatim] singulatim B communitate] conmunitate B 4 discernente] discernante V discernentem NL 4 – 5 pater est] patrem R 5 filius est solus M etenim] enim M 5 – 6 οὐκ ἀντιστρέφει = non conuertuntur (conuertantur R) 7 autem *om.* M unitate] unitatem MNL trinitas] trinitatis P^1 trinitatem N inpartita] impartita P impertita R ML inconposita] incomposita MNL 8 una natura] unatura V deitate] dieitate V^1 in deitate B 9 quorum] quoram VP M horum] honorum P^1 et^1 B^2 *add.* 10 operatio] operacio V una *om.* BR ὁ τοῦ κόσμου φωστὴρ καὶ θεοφόρος = ⟨lumen mundi atque dei⟩ cultor *om.* VP BR MNL 11 dominum] deum V 12 filium *om.* M καὶ = ⟨et⟩ *om.* VP BR MNL spiritu sancto VP 12 – 13 συνάναρχόν = pariter sine principio 13 consubstantionalis] cumsubstantialis V R L^1 ipsum] ipsom B^1 praestitutisque] praestitutis M 14 humani] humanu V^1 discendisse] discendis.e B^2 *ras.* descendisse R MNL spontaneam] spontaniam B 15 exinanisse] exmanisse P exinanuusse L [et] VP B MNL *om.* R uulua] uulba N inlibatae] illiuate P illibatae R M^2 deique] dei VP genetricis] genitricis R M^2NL 16 [et] VP BR MNL e⟨t⟩] ex VP B MNL corpus] corporis MNL sancta et inmaculata R inmaculata] inmaculatam P^1 immaculata M eius] ius V^1 17 sumpsisse] sumsisse V consubstantionalem] cumsubstantialem VP cunsubstantialem B^1 consubstantialem MNL et in hanc N mediante] mediantem BR meditante M^1NL 18 compaginasse] conpaginasse BR eadem] edem B^1 19 intellegentiam] intelligentiam R ML 20 semine] seminem N exsistente] exsistentem B existentem R MNL conceptu] conceptum BR NL inennarrabilis] inaenarrabilis V inenarrabilis P 21 et *om.* BR M [et] VP B MNL [et] christus *om.* R 21 – 22 dominus in omnia V^1 22 ferens] feraens V peccatum] peccacatum V 23 idem] id est NL et uisibilis *om.* N

συνελθοῦσαι πρὸς ἀδιάσπαστον ἕνωσιν ἕνα μὲν τὸν Ἐμμανουὴλ ἡμῖν ἀπετέλεσαν σῴζοντα δὲ τὰς ἐξ ὧν συνέστηκε φύσεων ἀνελλιπῶς ἰδιότητας. ἁπλοῦς γὰρ ὢν ὁ λόγος κατὰ τὴν θείαν καὶ πατρικὴν καὶ ἀΐδιον γέννησιν, διπλοῦς προῆλθε κατὰ τὴν μητρικήν τε καὶ χρονικὴν καὶ ἐνσώματον γέννησιν ὥστε καὶ δύο Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν γεννήσεις δοξάζοντες μίαν αὐτοῦ πρεσβεύομεν τὴν ὑπόστασιν ἐν δυσὶ τὸ εἶναι τελείαις ἔχουσαν φύσεσιν. εἷς γὰρ ὢν τῆς ἁγίας τριάδος μεμένηκε καὶ *σὰρξ ὁ λόγος γενόμενος* „τέλειος ἐν θεότητι καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, ὁμοούσιος τῷ θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, παθητὸς σαρκί, ἀπαθὴς θεότητι." οὐκ ἄλλῳ τοίνυν τὰ θαύματα καὶ ἄλλῳ τὰ πάθη διανέμομεν, ἀλλ' ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τὴν ἑκατέρων ἐπίδειξιν ἀπονέμομεν, κατ' ἄλλο μὲν θαυματουργοῦντι κατ' ἄλλο δὲ πάσχοντι· κατὰ μὲν γὰρ τὴν θεϊκὴν αὐτοῦ φύσιν τὴν τῶν σημείων προέφερε δύναμιν, κατὰ δὲ τὴν ἀνθρωπίνην μορφὴν τὰ τῇ φύσει προσήκοντα καὶ ἀδιάβλητα πάθη προσίετο, ἵνα ἐν ἑαυτῷ μεταστοιχειώσῃ τὸ ἐμπαθὲς ἡμῶν εἰς ἀπάθειαν κατὰ τὸν ἀπόστολον λέγοντα· *δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν.* οὐδὲ γὰρ ἀπηξίωσεν ὁ φιλάνθρωπος τοῖς ἀνθρωπίνοις καὶ ἀδιαβλήτοις πάθεσιν ὁμιλῆσαι καὶ θεὸς ὢν ἀθάνατος καὶ διὰ μέσης ψυχῆς τῷ θανάτῳ σωματικῶς συμπλακῆναι, ψυχῆς δέ φαμεν κατὰ πάντα τελείας καὶ ὁλοκλήρου καὶ μηδὲν ἐλλιπούσης πρὸς ἀνθρωπίνην ἐντέλειαν. ἀνθρωπίνης δὲ τελειότητος ἔνδειξις νοῦς, καθ' ὃν καὶ θέλομέν τε καὶ λογιζόμεθα καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων διακρινόμεθα. οὐδὲν γὰρ ἄνουν θελητικόν, πᾶν δὲ θελητικὸν νοερόν· ὅπου γὰρ νοῦς ἐκεῖ πάντως καὶ θέλησις. εἰ οὖν τέλειος ἄνθρωπος

---

6 *cf.* Joh. 1,14 14 – 15 1. Cor. 15,33

---

5 – 8 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24 – 27 8 cf. Gregorius Naz., or. 30,5, PG 36,108 C – 109 B 19 – 20 cf. Apollinaris Laod., ed. H. Lietzmann, p. 204,16

MTO

---

6 ἁγίας *om.* M 7 ὁ *om.* M 8 ὁ αὐτὸς ἡμῖν O ἀπαθὴς τῇ θεότητι O 9 – 10 ἀλλ' ἑνὶ … ἀπονέμομεν *om.* M 12 τῇ φύσει] τῆς φύσεως O 13 ἑαυτῷ] αὐτῷ M 13 – 14 ἀπόστολον τὸν λέγοντα O 14 γὰρ *om.* TO 16 καὶ[2] *om.* O 17 ἐλλιπούσης] ἐλλειπούσης T[1]O 18 ἔνδειξις *om.* O 20 θελητικὸν] θελητὸν T

mortalis et inmortalis. duae namque naturae concurrentes ad inseparabilem unitatem unum quidem Emmanuhel nobis perfecerunt saluantem [in se] indeminutae naturarum ex quibus exstitit proprietates. cum enim simplex sit uerbum secundum diuinam paternamque et sempiternam natiuitatem, duplex processit secundum maternam ⟨et⟩ temporalem et corporalem natiuitatem, unde et duas Christi dei nostri natiuitates [glorificamus] ⟨aestimamus⟩, unam eius uenerantes subsistentiam in duabus perfectis naturis exsistentem. unus quippe sanctae trinitatis permansit etiam dum *uerbum caro fieret*, „perfectus in deitate et perfectus idem ipse in humanitate, consubstantionalis deo patri secundum deitatem et consubstantionalis nobis idem ipse secundum humanitatem, passibilis quidem carne, inpassibilis uero deitate.“ nec enim altero miracula et altero passiones sequestramus, sed uni eodemque domino nostro Iesu Christo utrarumque indicia deputamus, secundum aliud quidem miracula operanti secundum aliud uero patienti. etenim secundum diuinam eius naturam signorum proferebat uirtutem et secundum humanam formam quae naturae congruebant inrefutabiles passiones assumebat, quatenus in seipso transfiguraret passibilem nostrum in inpassibilitatem secundum apostolum dicentem: *oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem et mortale hoc induere inmortalitatem.* neque enim dedignatus est amator hominum humanis et inrefutabilibus passionibus condescendere, qui, cum deus esset inmortalis ⟨et⟩ mediante anima morti corporaliter congressus est, animam autem aiemus in omnibus perfectam et solidam cui in nihilo deerat humana perfectio. humanae autem perfectionis indicium mens est, per quam et uolumus et cogitamus et ab inrationabilibus animantibus secernimur. nihil quippe est sine mente uoluntarium, omne autem uoluntarium intellectuale. ubi igitur mens est, ibi modis

VP BR MNL(17)

1 mortalis] mortales V¹ inmortalis] inmortabilis V¹ inseparabilem] inseparabulaem V 2 emmanuhel] aemmanuhel P emmanuel R L perfecerunt] perficerunt VP [in se] VP BR MNL indeminutae] indiminute V indeminuta est R 3 exstitit] extitit BR MNL proprietates] proprietatis V proprietas B L paternamque] paternaque V 4 καὶ = ⟨et⟩ *om.* VP BR MNL 5 christi] domini L 5–6 δοξάζοντες = ⟨aestimamus⟩] [glorificamus] VP BR MNL 6 uenerantes] uenerantem R exsistentem] existentem R MNL 7 trinitatis] trinatis V uerbum] uerbo VP M¹NL 7–8 in ... ipse P² *marg.* 8 deitate] deitati V¹ ipse] ip N 8–9 consubstantionalis ... et *om.* N 8 consubstantionalis] cumsubstancionalis V consubstantialis M deo] dei V 9 consubstantionalis] cumsubstantionalis V R NL consubstantialis M¹ 10 carne] carnae P altero¹] altaro V altera N miracula] miraculi V¹ 11 uni] unum B uno R indicia] indicta M¹NL 12 operanti] operari BR patienti] pacienti V BR 12–13 eius diuinam VP 14 congruebant] congruebat V¹ inrefutabiles] infutabiles B¹ assumebat] asumebat V adsumebat B in *om.* N seipso] seipsum B ipse R transfiguraret] transfuraret R tranfiguraret M 14–15 τὸ ἐμπαθὲς = passibilem 15 apostolum] apostulum V apostolorum B 16 incorruptionem] corruptionem L 17–845,14 amator ... communitatem *om.* L 17 ὁμιλῆσαι = condescendere (= συγκαταβαίνειν) condescendere] condiscendere B 18 inmortalis] immortalis M καὶ = ⟨et⟩ *om.* VP BR MN morti] mortis M¹ 19 animam] anima N aiemus] agemus M¹N perfectam et solidam] perfecta et solida N cui] cum M¹ in *om.* M¹N nihilo] nihillo V nichilo R N humana] humanae V 20 indicium] inditium N mens est] mense N uolumus] uolimus V uoluntas N 21 inrationabilibus] inrationabi..bus V *ras.* inrationalibus P irrationabilibus M² animantibus secernimur] animanti misse cernimus N nihil] nichil R N 22 uoluntarium] uolumtarium P

γέγονεν ὁ σωτὴρ ἐν τελειότητι μείνας τῇ θεϊκῇ, οὔτε ἄνους οὔτε ἀθέλητος ἦν. οἱ δὲ τῆς ἀνθρωπίνης τοῦ κυρίου ψυχῆς τὸ κατὰ φύσιν ἀναιρεῖν πειρώμενοι θέλημα ἀνόητον μὲν αὐτὴν ὡς ὄντως ἀνόητοι διαγράφουσιν, ἐπὶ τὴν ἀπαθῆ δὲ φύσιν τά τε πάθη καὶ τὸν θάνατον ἀναφέρουσιν, ἡμᾶς δὲ μὴ τελείως σωθῆναι κατασκευάζουσιν, δι' ὧν, ὡς λέγουσιν, οὐκ ἀνελλιπῶς ὁ λόγος τὴν ἡμετέραν οὐσίαν ἀνείληφεν. εἰ γὰρ ὅλος ὅλῃ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει μὴ ἥνωται, οὐδὲ ὅλος ὡς ὅλος ὁ ἄνθρωπος σέσωσται. „τὸ γὰρ ἀπρόσληπτον ἀθεράπευτον, ὃ δὲ ἥνωται θεῷ, τοῦτο καὶ σῴζεται" κατὰ τὸν τῆς θεολογίας ἐπώνυμον Γρηγόριον. ἀλλ' οὗτοι μὲν ταῖς οἰκείαις δοκήσεσί τε καὶ φαντασίαις περιπλανάσθωσαν, ἡμεῖς δὲ τῆς ἀληθοῦς οἰκονομίας μυστήριον μὴ φαυλίζοντες οὐ μόνον νοεράν τε καὶ θελητικὴν τὴν παναγίαν τοῦ σωτῆρος ψυχὴν οὖσαν πιστεύομεν, ἀλλὰ καὶ πάσαις αὐτὴν ταῖς φυσικαῖς ἀληθῶς κινουμένην δυνάμεσι καὶ τῶν ὁμοίων ἡμῖν καὶ ἀναμαρτήτων θελητικῶς ἀντιποιουμένην παθῶν, ὅταν ὁ λόγος αὐτῇ παραχωρῇ ζητεῖν καὶ θέλειν τὰ ἴδια. οὕτω καὶ τῆς φυσικῆς τροφῆς κατὰ λόγον ὠρέγετο καὶ ἐπεθύμει καὶ *ἐλυπεῖτο* καὶ *ἐταράττετο.* ὅτε γὰρ ὁ σωτὴρ ἐπὶ τὸ τοῦ σταυροῦ πάθος κατ' ἑκούσιον ἤρχετο βούλησιν, *ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν,* ταῦτα δὲ ψυχῆς νοερᾶς τε καὶ θελητικῆς τυγχάνουσιν ἰδιώματα. καὶ πειθέτω ἡμᾶς ὁ περιφανὴς πατὴρ ἡμῶν Ἐπιφάνιος ἐν τῷ κατὰ Ἀρειομανιτῶν λόγῳ ταῦτα διεξιὼν „ἀπὸ σαρκός," φησίν, „ἐν θεότητι συνηνωμένης χωρὶς ψυχῆς καὶ νοὸς οὐ γίνεται *ἀγωνία.*" διὸ καὶ αὐτὸς ὁ κύριος ἔλεγε· *περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου.* εἶτα προσεύχεται *παρελθεῖν τὸ ποτήριον.* ὡς μὲν γὰρ ἄνθρωπος παρῃτεῖτο τὸν θάνατον· „εἶχε γὰρ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν", καθὰ διηγόρευσεν ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος, „διὰ τὸ παραιτεῖσθαι τὴν σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς. ὡς δὲ θεὸς ὁ αὐτὸς προθύμως ἐπὶ τὸ πάθος ἠπείγετο". καὶ μάρτυς τούτων ἀπαραλόγιστος ὁ ἀθλοφόρος καὶ θεοφόρος πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος· ἐν τῷ περὶ τριάδος γὰρ καὶ σαρκώσεως λόγῳ τάδε φησί· „καὶ ὅταν λέγῃ· *πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν γενέσθω θέλημα, ἀλλὰ τὸ σόν,* δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκός, τὸ δὲ θεϊκόν.

---

13 cf. Lc. 22,43 – 44 cf. Joh. 12,27 14 – 15 Mt. 26,37 18 – 19 Mt. 26,38 23 – 24 Mt. 26,39

---

4 – 5 cf. Maximus conf., PG 91,73 C 6 – 7 cf. Gregorius Naz., epist. 101,32, PG 37,181 C; ACO ser. II vol. I p. 362,9 – 11 9 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 128,19 17 cf. Epiphanius Const., Pan. 69,61,4, PG 42,300 D; cf. ACO ser. II vol. I p. 290,31 – 32 19 – 21 cf. Cyrillus Alex., thes. c. 24, PG 75,397 C 12 – 13; ACO ser. II vol. I p. 294,1 – 2 23 – 844,2 cf. Ps.-Athanasius, de incarn. et c. Arianos 21, PG 26,1021 B 10 – C 4; ACO ser. II vol. I p. 282,26 – 30

MTO(4)

---

1 οἱ δὲ] οὐδὲ T 4 – 888,3 σωθῆναι *desin.* O 5 οὐκ ἀνελλιπῶς] ἐλλιπῶς T 12 παραχωρῇ] παρεχώρη M 23 τάδε] ταῦτα T

omnibus et uoluntas. si itaque perfectus homo factus est saluator in perfectione permanens deitatis, neque amens neque inuoluntarius extitit. igitur hii qui humanae domini animae quae secundum naturam est extinguere uoluntatem pertemptant amente quidem eam ut uere dementes assignant, ad inpassibilem autem naturam easdem passiones et mortem redigunt, nos autem astruunt non perfecte saluari haec quae praedicunt quia inperfecte uerbum nostram naturam assumpsit. si igitur totus totae humanae naturae non unitus est, nec totus ut totus homo saluatus est. „quod enim non assumptum est, nec saluatum, quod uero unitum est deo, hoc et saluatur" secundum deiloqui cognomento Gregorium sed hii quidem cum propriis aestimationibus et fantasiis circumerrent, nos autem qui uere dispensationis mysterium non illudimus non solum intellectualem et uoluntariam sacrosanctam saluatoris animam esse credimus, sed et omnibus eam uere naturalibus uirtutibus [factam] ⟨mo⟩tam, et si milibus nobis absque peccato uoluntarie [acquieuisse] ⟨appeti⟩uisse passionibus, dum uerbum eam permitteret querere et uelle quae sua sunt. sic et naturalem cibum secundum rationem appetebat desiderabat quoque et *tristabatur* ac *turbabatur*. cum enim saluator ad crucis passionem [propria] ⟨prompta⟩ uoluntate ueniret, *coepit tristari et anxiari*, haec enim animae rationalis et uoluntariae proprietates exsistunt. et persuadeat nobis praeclarus pater noster Epiphanius in sermone aduersum Arriomanitas ita prosecutus „a carne enim" inquid, „diuinitati unita absque anima et mente non fiet *agonia*." unde et idem dominus dicebat: *tristis est anima mea usque ad mortem*. deinde orat *transire calicem*, ut enim homo recusabat mortem. „nam habebat et non uelle mori", sicut asserit laudabilis Cyrillus, „eo quod recusaret caro eius naturaliter mortem, sicut autem deus idem ipse prompte ueniebat ad passionem." et testis horum inreprehensibilis athleta atque dei cultor pater noster Athanasius; in sermone quippe de trinitate et incarnatione ita ait: „et cum dicit *pater, si possibile est, transeat a me calix iste, uerumtamen non mea fiat uoluntas, sed tua*, duas uoluntates in his ostendit, unam quidem

---

VP BR MN

---

1 perfectione] perfectionem B 2 deitatis] deitatitis V inuoluntarius] inuoluntaribus VP inuolontarius B auoluntaribus M^1 auoluntarius M^2 hii] hi VP MN qui *om.* VP MN 3 uoluntatem] uolontatem B^1 amente⟨m⟩? 4 assignant] dsignat B^1 adsignant B^2R inpassibilem] impassibilem P inpassibelem N 5 redigunt] reducunt R redicunt N astruunt] adstruunt B perfecte] perfectae P^2 B quae *om.* V praedicunt] prediunt V preducunt R 6 nostram] nostrum VP M^1N *om.* R assumpsit] assumsit P adsumpsit B 7 nec^1 … est^1 *om.* N assumptum] assumtum P adsumptum B MN 7–8 saluatum est quod M 8 saluatur] saluator V R M^1 psaluatur P saluatum est M^2 cognomento] cognomentum BR 9 hii] hi MN aestimationibus] estimationibus BR MN fantasiis] phantasiis MN circumerrent] circumerent V ciricumerrent N 10 mysterium] misterium BR illudimus] inludimus B M^1N uoluntariam] uolontariam B^1 11 sed et] sedi N et *om.* VP N 12 κινουμένην = ⟨mo⟩tam] [factam] VP BR MN uoluntarie] uolontarie B^1 12–13 ἀντιποιουμένην = ⟨appeti⟩uisse?] acquieuisse R MN acquieuisse] atqueuisse VP adquieuisse B 13 uerbum] berbum V 14 cibum] cybum VP rationem] racionem P appetebat] appetebant B tristabatur] stritabatur V^1 ac] et R 15 turbabatur] turbatur B κατ᾽ ἑκούσιον = ⟨prompta⟩] [propria] VP BR MN ueniret] uenire VP 16 coepit] concaepit V cepit R M^1 anxiari] ancxiari M^1N uoluntariae] uolontariae B exsistunt] existunt P R MN 17 epiphanius] epyphanius VP epifanius B epyfanius R 18 prosecutus] persecutus V inquid] inquit M diuinitati] diuinitatis M fiet] finiet N 19 et *om.* N 20 uelle] uellet M^1N 21 asserit] adserit B cyrillus] cyrilus V^1 quod non recusaret N 22 idem] id est N prompte] prum B^1 prumpte B^2 23 athleta] athletha M 25 non mea … quidem V^2 *marg.* in his] hic enim BR

καὶ τὸ μὲν ἀνθρώπινον διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς παραιτεῖται τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ *πρόθυμον.*" εἷς μὲν γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς ἐν ἑκατέρᾳ φύσει λαλῶν ποτὲ μὲν ἀνθρωποπρεπῶς, ποτὲ δὲ θεοπρεπῶς ἀφίησι τὴν φωνήν· „εἶχε γάρ," καθά φησιν ὁ πανεύφημος Κύριλλος, „ἐν ἀμφοτέροις τὴν ἐξουσίαν." ὅτε οὖν λέγει· *μὴ τὸ ἐμὸν γενέσθω θέλημα, μὴ τὸ ἐμόν*, τουτέστι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, φησί, κἀγὼ γὰρ νῦν ὡς ἄνθρωπος φθέγγομαι. ὅτε δὲ λέγει τό· *σόν*, τὸ κοινόν φησιν ἐμοῦ τε τοῦ λόγου καὶ σοῦ. πατρὸς γὰρ καὶ υἱοῦ καθὸ λόγος ἐστὶν ἓν τὸ θέλημα διὰ τὸ τῆς οὐσίας μοναδικὸν κατὰ τὸν ἅγιον Νυσσαέα Γρηγόριον ἐν τῷ κατὰ Ἀπολιναρίου λόγῳ φήσαντα οὕτως· „φθέγγεται μὲν ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸ τῇ ἀσθενείᾳ τῆς φύσεως πρόσφορον ὁ τὰ ἡμέτερα πάθη οἰκειωσάμενος· ἐπάγει δὲ τὴν ⟨δευ⟩τέραν φωνήν, τὸ ὑψηλόν τε καὶ θεοπρεπὲς βούλημα κυρωθῆναι παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας θέλων. ὁ γὰρ εἰπών· *μὴ τὸ ἐμόν*, τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ ἐσήμανε· προσθεὶς δὲ τό· *σόν*, ἔδειξε τὸ συναφὲς τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πατέρα θεότητος, ἧς οὐδεμία θελήματός ἐστι διαφορὰ διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως.".

εἰ οὖν ἕπεται, καθά φασιν οἱ πατέρες, τῇ φύσει τὸ θέλημα, δύο δὲ φύσεις ἐν τῷ Χριστῷ, δύο πάντως αὐταῖς καὶ φυσικὰ θελήματα δώσομεν. ὁ αὐτὸς γάρ, ὡς εἰρήκαμεν, καθ' ἑκατέραν θέλων μορφὴν ἤθελε μὲν ὡς θεός, ἤθελε δὲ καὶ ὡς ἄνθρωπος τῇ τῶν φύσεων ἑτερότητι καὶ δύο θελήσεων ἤτοι θελημάτων συνεκφαίνων διαφορὰν καὶ οὐκ ἐναντία θελήματα καὶ ἀλλήλοις ἀντεξαγόμενα παρεισάγομεν „τὸ γὰρ τοῦ σωτῆρος ἀνθρώπινον θέλημα οὐκ ἦν ὑπεναντίον τῷ θείῳ θελήματι, ἀλλ' εἵπετο κατὰ πάντα τῷ τοῦ προσλαβόντος καὶ θεώσαντος λόγου θελήματι τὸ θεωθὲν τοῦ προσλήμματος ἀνθρώπινον θέλημα" καθά φησιν ὁ θεολόγος Γρηγόριος· „τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν τοῦ κατὰ τὸν σωτῆρα νοουμένου δηλονότι ἀνθρώπου οὐδὲ ὑπεναντίον θεῷ θεωθὲν ὅλον.". ὁ μὲν οὖν περὶ θελημάτων λόγος ἐν ὀλίγῳ τοσοῦτος.

---

2 – 11 cf. Lc. 22,42

---

3 – 4 cf. Cyrillus Alex., thes. c. 24, PG 75, 400 B 5 – 6 8 – 13 cf. Gregorius Nyss., antirrheticus adv. Apollinarium, PG 45,1193 C 8 – 1196 A 5 18 – 22 cf. Gregorius Naz., or. 30,12, PG 36,117 C 1 – 7; ACO ser. II vol. I p. 284,26 – 29

MT

---

1 ἀσθένειαν] ἀσθένιαν T 4 – 5 μὴ τὸ ἐμὸν *om.* M 5 φύσεως *om.* M 7 ἐστὶν *om.* M 9 τῇ ἀσθενείᾳ] τῆς ἀσθενείας T ὁ *om.* T 10 secundam = ⟨δευ⟩τέραν] ἑτέραν MT 13 διαφορά ἐστι M 17 οὐκ] οὐχ T 19 θείῳ *om.* M

humanam, quae est carnis, alteram uero diuinam. et humana quidem propter infirmitatem carnis recusat passionem, diuina autem eius *prompta.*“ unus enim cum sit idem ipse in utraque natura loquitur interdum quidem congruentem humanitati, interdum uero diuinitati congruentem expremit uocem; „habuit enim,“ iuxta quod ait opinatissimus Cyrillus, „in utrisque potestatem.“ dum ergo dicit: *non mea fiat uoluntas, non mea*, hoc est humanae naturae, dixit. et ego enim nunc sicut homo loquor. dum uero dicit: *tua*, illam quae communis est inquid mihi uerbi et tibi. patris igitur et filii secundum quod uerbum est una est uoluntas propter unitatem essentiae secundum sanctum Nisenum Gregorium in sermone aduersum Appollinarium sic inquientem: „loquitur enim tamquam ex homine quod infirmitati naturae competit ille qui nostras passiones proprias fecit, adiungit deinde secundam uocem, excelsam et deo dignam uoluntatem ratam magis fieri quam hominis pro hominum salute uolens. qui enim dixit *non mea*, humanam hoc sermone significauit; adiungens autem: *tuam* ostendit coniunctionem suae ad patrem deitatis, cuius nulla est uoluntatis differentia propter communitatem naturae.“ si ergo sequitur, secundum quod patres inquiunt, naturam uoluntas, duae uero naturae in Christo, duas per omnia illis et naturales uoluntates dabimus. idem ipse enim, sicut asseruimus, secundum utramque formam uolens uoluit quidem ut deus, uoluit uero et ut homo secundum naturarum diuersitatem etiam duarum uoluntatum siue uoluntantium simul demonstrans differentiam et neque contrarias uoluntates ad inuicem oppositas introducimus. „saluatoris enim humana uoluntas non erat contraria diuinae eius uoluntati, sed sequebatur in omnibus assumentis et deificantis uerbi uoluntatem quae deificata est assumptae humanitatis humana uoluntas“ erga quod ait deiloquus Gregorius, „illius enim uelle qui secundum saluatorem intellegitur procul dubio hominis nec contrarium deo, deificatum totum.“
et de uoluntatibus quidem in breui talis est ratio.

VP BR MNL(14)

1 humana] humanam N 2 diuina] deuina V diuinam P[1] N prompta] promta P[1] N prumpta B ipse *om.* N 3 congruentem] congreentem V[1] 3 – 4 diuinitati] diuinati V 4 expremit] expraemit B exprimit R MN iuxta aut quod B opinatissimus] opynatissimus V opinatissimis N[1] 5 mea[1]] me V[1] uoluntas fiat M 6 et] *om.* R ecce N tua] tu N illam] illum P illa M 7 communis] cummunis V inquid] inquit R M mihi] h P[2] *add.* michi N 8 unitatem] hunitatem B sanctum *om.* MN nisenum] nicenum V R nysenum M nissenum N 9 sermone] sermonem BR appollinarium] appolinarium V[1] apolinarium BR apollinarium N sic] si V[1] enim *om.* M 10 infirmitati] infirmitate V R N infirmati B[1] competit] conpetit B deinde adiungit N 11 secundam] secundum VP excelsam] excaelsam N fieri quam] fieret qui R 12 pro] per MN salute] salutem V M qui] quem V[1] dixit *om.* BR mea] meam M humanam] humana B 13 coniunctionem] cumunctionem V[1] suae] suam V[1] 14 communitatem] communitate B *om.* N naturae L *inc.* (841,17) 15 quod] quo B[1] naturam] natura MN 16 et *om.* L dabimus] dauimus M[1]N idem] id est N sicut] secut R asseruimus] adseruemus BR utramque] utraque N utranque L 17 quidem] quiadem B uero *om.* N naturarum] natrarum V[1] 18 siue … simul M[2] *del.* siue] simul MNL uoluntantium] uoluntatium VP L duarum uoluntatum R uoluntium N simul] semul B demonstrans] demonstras P[1] N 19 neque] quae N ad] aut V[1] oppositas] obpositas B appositas ML *om.* N 20 sequebatur] sequebator V sequerebatur N 21 assumentis] asumentis V adsumentis B assumentes R deificantis] deificantes V BR assumptae] adsumptae B assuptae M humanitatis] hunitatis B[1] 22 erga] ergo B iuxta R deiloquus] deilocus B M[1]NL illius] illi N qui] quae B[1] 23 saluatorem *om.* L intellegitur] intelligitur R L νοουμένου δηλονότι = intellegitur procul dubio] procul dubio intellegitur VP BR MNL contrarium] contrarum V 24 de uoluntatibus] deuorantibus N uoluntatibus] uoluntati B[1]

Φέρε δὲ καὶ τὸν περὶ ἐνεργειῶν ἐν συντόμῳ διαληψώμεθα λόγον καὶ τοῖς ὁμοίοις κεχρημένοι πάλιν ἐπιχειρήμασι δύο τὰς ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν φυσικὰς ἀποδείξωμεν. οἱ γὰρ μίαν μόνην ἐπὶ Χριστοῦ δοξάζοντες τὴν ἐνέργειαν ἢ διαιροῦσι τὰς φύσεις ἢ ἀναφύρουσι καὶ συγχέουσι. Νεστόριος μὲν γὰρ ὁ ἀνθρωπολάτρης καὶ οἱ τὴν ἐκείνου παραφροσύνην νοσήσαντες δύο λέγοντες φύσεις συνδιατέμνουσι ταύταις καὶ πρόσωπα καὶ ἰσαρίθμους αὐταῖς ὑποστάσεις συμπαρεισάγουσι, μίαν δὲ αὐτῶν σχετικὴν ἀποφαίνουσι τὴν ἐνέργειαν. ἡ δὲ σχέσις δύο πάντως ἢ καὶ πλειόνων ἀνὰ μέρος τε καὶ ἀνακεχωρισμένως ὑφεστηκότων ἐστὶ συνάφεια. οἱ τοίνυν, ὡς λέλεκται, εἰς δύο Χριστοὺς τὸν ἕνα Χριστὸν διατέμνοντες μίαν σχετικήν, ὡς εἴπομεν, δογματίζουσι τὴν ἐνέργειαν. Ἀπολινάριος δὲ καὶ Θεμίστιος καὶ Εὐτυχὴς καὶ Σεβῆρος καὶ οἱ τῆς συμμορίας αὐτῶν τὴν μωρίαν ἀπομαξάμενοι τὰς ἐν Χριστῷ δύο φύσεις συγχέοντές τε καὶ συναλείφοντες μίαν αὐτοῦ πεφυρμένην τε καὶ φασματώδη φύσιν πρεσβεύουσι, μίαν δὲ αὐτοῦ τερατουργοῦσιν ἐνέργειαν. καὶ ταῦτα μὲν οὗτοι, ἡμεῖς δὲ τῶν καθ' ἑκάτερα βόθρων διαιρέσεώς τε καὶ συναιρέσεως τὸν κίνδυνον ἀποκλίνοντες καὶ οἷον βασιλικὴν διανύοντες τρίβον δύο Χριστοῦ τὰς φύσεις καὶ τὰς τούτων ἰσαρίθμους φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογοῦμεν εἰς μίαν ἀμερίστως συντρεχούσας ὑπόστασιν καὶ τὰ ἑκάτερα ἐν τῷ κοινῷ συνεισάγουσαν ἰδιώματα, οὐχ ὡς ἑτέρου παρὰ τὰς φύσεις τοῦ προσώπου τυγχάνοντος, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ λόγου ὑποστάσει τῆς ἀνθρωπίνης ὅλης διαπλασθείσης φύσεως καὶ τὰ ἑαυτῆς ἀνελλιπῶς ἐνεργούσης, μεθ' οὗ ἥνωται καθ' ὑπόστασιν λόγου *δίχα* μόνης *ἁμαρτίας*, ὥσπερ καὶ τοῦ λόγου τελείως ἐνεργοῦντος τὰ ἴδια, μεθ' ἧς ἀνθρωπίνης ἀνέλαβε φύσεως. οὕτω τε ἂν ἡμῖν εὐσεβῶς πιστεύουσι φυλαχθήσεται τὸ κατὰ τὸν μακάριον Λέοντα „ἐνεργεῖν ἑκατέραν μορφὴν μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος". ἃ μὲν

---

19 cf. Hebr. 4,15

---

9 cf. Cyrillus Alex., apol., ACO I 1,6 p. 118,23 21–23 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27–29

MT

---

2 φυσικὰς] φυσικῶς T 12 τε *om.* M 16 συνεισάγουσαν] συνεισάγουσιν M συνεισαγούσας *coni.* Lu 19 ἥνωται] ἥνωτο M

Affer uero ut etiam de operationibus rationem breuiter conprehendamus similibus usi denuo probationibus duas operationes in Christo deo nostro naturales demonstrantes. qui enim unam solummodo in Christo operationem annuntiant uel diuidunt naturas aut permiscent et confundunt. Nestorius namque hominicola et quiqui illius dementia deprimuntur duas dicentes naturas simul diuidunt cum eis et personas. pari numero cum eis et subsistentias introducunt, unam autem earum affectiuam decernunt operationem. affectus namque duarum per omnia aut etiam plurium rerum dispertitarum atque separatim subsistentium est conexium. qui ergo, ut dictum est, in duo Christos unum Christum concidunt, unam affectiuam, ut diximus, dogmatizant operationem. Apollinarius uero et Themestius et Eutyches et Seuerus et quiqui partis eorum stultitiam insigniti sunt duas naturas quae in Christo sunt confundentes atque conglutinantes unam quidem eius confusam et phantasticam naturam predicant unamque eius portentant operationem.

et haec quidem illi, nos autem altrinsecus positam uoraginem diuisionisque et confusionis declinantes periculum et tamquam iter regale pergentes duas Christi naturas et harum pari numero naturales operationes confitemur in unam indiuiduam concurrentes subsistentiam et [quae suae sunt] alterutra in communi proprietates conferentem. nec enim persona aliud aliquid est quam ipsae naturae, sed in uerbi subsistentia totius humanitatis formata natura quae sua sunt indeminute operatur cum eo, cui unita est subsistentialiter uerbo *absque* solo *peccato*, sicut et uerbum perfecte operatur quae eius sunt propria cum humana natura quam assumpsit. ita ergo pie nobis credentibus seruabitur secundum beatum Leonem „operatur enim utraque natura cum alterius communione quod proprium habuit, uerbo operante quod uerbi est et carne exsequente quae carnis sunt.“ quae enim

VP C(21)BR MNL

1 affer] afer VP conprehendamus] comprehendamus ML usi] uisi B 2 operationes] operationibus N naturales *om.* N 3 enim unam] una N solummodo] solomodo B solumodo N annuntiant] adnuncient B anuntiant L 4 nestorius] nestrius V[1] hominicola] homicula N[1] homicola N[2] 4–5 deprimuntur] depremunt B 5 naturas dicentes MNL naturas] naturales N 6 subsistentias] sistentias V[1] affectiuam] effectiuam L 7 per omnia duarum N aut ... dispertitarum *om.* N atque] adque B[1] separatim] seperatim N 8 conexium] connexio BR conixium M duo] duos BR M[2] 9 concidunt] condicunt R affectiuam] effectiuam M diximus] dixi N dogmatizant] dogmatzant V apollinarius] apollenarius V[1]P appolenarius V[2] apolinarius BR L appollinarius M 10 et[1] *om.* BR themestius] domestius R eutyches] utyches V eotichis B[1] eutichis B[2] eothichis R eutices M eutyces L stultitiam] stultiam V[1] insigniti sunt] insigniti ut M insignitis in N insignitis ut L 11 atque] que B conglutinantes] conclutinantes N congluctinantes L eius quidem V[1] 12 confusam] confusionem MNL phantasticam] fantasiticam VP plantasticam R fantasticam L unamque] unam quae B 13 positam] posita N confusionis] concussionis N 14 iter] inter N harum] arum B 15 confitemur] constemur M 16 καὶ τὰ ἑκάτερα = et alterutra [quae suae sunt] = καὶ τὰ ἑαυτῆς alterutra] alterutram VP alteratra M[1] communi] commune BR conferentem] conserentem V 17 ἑτέρου = aliud aliquid totius] tocius V R etotius B 18 operatur] operator V operatus L 19 absque solo] absolo N operatur] operatus L 20 assumpsit] adsumpsit B seruabitur] seruetur MNL 21 beatum *om.* B operatur *inc.* C (815,1) natura] naturea V communione] comminione V conmunione B 22 carne] carnes VP exsequente] exequente VP R NL

γὰρ εἶχεν ὡς „ὁμοούσιος τῷ πατρί", ταῦτα κατειργάζετο θεϊκῶς διὰ δὲ τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, ἃ δὲ προσείληφεν ἐξ ἡμῶν ὡς „ὁμοούσιος ἡμῖν", ταῦτα εἰργάζετο ἀνθρωπίνως, ἀλλ' οὐχ ὡς ψιλὸς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς ἐνανθρωπήσας θεός. καὶ γάρ φησιν ἐν τοῖς θησαυροῖς ὁ πανεύφημος Κύριλλος „ἔστιν ἰδεῖν κατὰ ταυτὸν ἀμφότερα ἐν αὐτῷ". „θεὸς γὰρ ἦν ἀληθινὸς ἐν σαρκὶ καὶ σὰρξ ἀληθὴς ἐν θεῷ, δι' ὧν οὖν ἔδει γνωρίζεσθαι θεὸν ταῦτα θεϊκῶς ἐνεργεῖν καὶ ἀφ' ὧν ἦν ἀναγκαῖον ἄνθρωπον ὄντως ὁρᾶσθαι ταῦτα ποιεῖ καὶ λέγει οἰκονομῶν τῷ μυστηρίῳ τὴν ἀλήθειαν". τὸ μὲν γὰρ σωματικοῖς *βαδίζειν* ποσὶ καὶ πρὸς κόπον *ὁδοιπορεῖν* καὶ διὰ γλώσσης λαλεῖν ἀνθρωπίνης φύσεως ἔργον ἐτύγχανε, τὸ δὲ τοῦ *παραλυτικοῦ* λόγῳ θεραπεῦσαι τὰ μέλη καὶ τοῦ *κωφοῦ* πρὸς τὸ φθέγγεσθαι διαρθρῶσαι τὴν γλῶτταν καὶ τὸ τοῖς κοπιῶσί τε καὶ πεφορτισμένοις ἀπό τε πλήθους ἁμαρτημάτων καὶ νοσημάτων παρέχειν ἄφεσιν καὶ ἀνάστασιν ἔργα θεϊκῆς ὑπῆρχε δυνάμεως. ἀλλ' οὐδέτερον ἄνευ θατέρου γέγονε καὶ προφερέσθω πάλιν εἰς μέσον ὁ ἁγιώτατος Λέων ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα ἐπιστολῇ ταῦτα δὴ γεγραφώς· „εἰς τοσαύτην ἑνότητα κατ' αὐτὴν τῆς παρθένου τὴν σύλληψιν τῆς θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος συμπλακείσης, ὥστε μήτε δίχα τοῦ εἶναι αὐτὸν ἄνθρωπον τὰ θεῖα μήτε δίχα τοῦ εἶναι θεὸν τὰ ἀνθρώπινα πράττεσθαι." ἰδοὺ σαφῶς διηγόρευσεν ὁ πατὴρ ἐν τῇ τοῦ προσώπου ἑνότητι κοινωνικῶς καὶ οὐκ ἀπεσχοινισμένως οὐδὲ συγκεχυμένως ἑκατέραν φύσιν ἐνεργεῖν τὸ προσφυές τε καὶ ἴδιον, ἵνα καὶ θεὸς εἶναι πιστεύηται καὶ τὴν οἰκονομίαν πιστώσηται. εἷς οὖν ὑπάρχων ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς „τέλειος ἐν θεότητι καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι" ἐνεργεῖ μὲν ὡς θεὸς ἐνεργεῖ δὲ καὶ ὡς ἄνθρωπος τῇ δυάδι τῶν φύσεων καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀποπληρῶν. „τὰ γὰρ ἑτερογενῆ τε καὶ ἑτεροφυᾶ" κατὰ τὸν πάνσοφον Κύριλλον „τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἔχειν οὐκ ἄν τις δοίη σωφρονῶν, ἀλλ' ὥσπερ ἀπεσχοινισμένον ἔχουσι τῆς οὐσίας ἤτοι τῆς ποιότητος τὸν λόγον, οὕτω καὶ διάφορον ἀποδώσουσι τὴν ἐνέργειαν". ὡς καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ κατ' Εὐνομίου συλλογίζεται λόγῳ ὅτι „τῶν ἑτερογενῶν οὐκ ἔστιν ἡ ἐνέργεια μία". δύο τοίνυν φυσικὰς

7 cf. Mt. 14,25 8 cf. Joh. 4,6 9 cf. Mt. 9,2 cf. Mt. 9,32

1–2 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,26–27 4–7 cf. Cyrillus Alex., thes. c. 23, PG 75,388 D 7–389 B 2 4 cf. Doctrina patrum 13 VI p. 82,6 7–11 cf. Severus Ant., p. 376,7–9 13–16 Leo papa, epist. 165,8 ad Leonem, PL 54,1167 B 8–12; ACO ser. II vol. I p. 300,33–35 19–20 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24–25 21–24 cf. Cyrillus Alex., thes. c. 14, PG 75,241 B 5–10; ACO ser. II vol. I p. 260,36–39 25 cf. Basilius Caes., PG 29,217 A 3–4

MT

2 δὲ] καὶ M 5 οὖν *om.* M 6 ἀναγκαῖον M *bis* 8 κόπον] σκοπὸν T τὸ] τῷ T 10 γλῶτταν] γλῶσσαν M 14 αὐτὴν] αὐτῆς M θεότητός τε καὶ T 16 διηγόρευσεν] προδιηγόρευσεν M 17 κοινωνικῶς τε καὶ T 20 ἐνεργεῖ[1]] ἐνήργει M ἐνεργεῖ[2]] ἐνήργει M 22 ἔχειν *om.* T

habuit sicut „consubstantialis patri,“ haec operabatur diuinitus per formam tamen humanam, quae autem assumpsit ex nobis ut „consubstantialis nobis“, haec operabatur humanae, sed non ut purus homo, sed ut humanatus deus. ait namque in Thesauris sacratissimus Cyrillus „est cognoscere in hoc ipso utraque in eo“, „deus enim uerus in carne et caro uera in deo, ex quibus enim oportuit cognoscere eum deum haec diuinitus operatur, et ex quibus necessarium erat hominem uere eum uidere haec facit et dicit dispensans mysterio ueritatem.“ nam *ambulare* corporalibus pedibus et cum labore *iter facere* et per linguam loqui humanae naturae opus exstiterat, membra uero *paralytici* uerbo saluare et *muti* ad articulate sonandum linguam aptare et laborantibus atque oneratis multitudine peccatorum et egritudinum remissionem ⟨et resurrectionem⟩ concedere opera sunt diuinae uirtutis. sed non alterum absque altero factum est et ad medium producendus est sanctissimus Leo in epistula ad Leonem imperatorem haec asserente: „in tantam unitatem ab ipso conceptu uirginis deitate et humanitate conserta, ut nec sine homine diuina nec sine deo agerentur humana.“ en manifestae hic pater asseruit, quia in personae unitate communiter et non disiunctae neque confusae utraque natura operata est quod naturale eius erat et proprium, ut et deus esse credatur et dispensationem credibilem faciat. unus ergo exsistens dominus noster Iesus Christus „perfectus in deitate et perfectus idem ipse in humanitate“ operatur ut deus, operatur uero et ut homo dualitate naturarum etiam duas naturales operationes explens. „quae enim alterius generis alteriusque naturae sunt“ secundum sapientissimum Cyrillum „eandem operationem habere nullus sapiens dabit, sed sicut dissotiatam habent naturae siue qualitatis rationem, ita et differentem reddent operationem.“ sicut et magnus Basilius in libro aduersum Eunomium colligit quoniam „diuersarum naturarum non est

VP CBR MNL

1 operabatur] operatur N 2 assumpsit] adsumpsit CB ex] et M[1] ut] ex in R consubstantialis] cumsubstantialis VP 3 ut[2]] t V[1] *om.* B MNL humanatus] umanatus B deus] dominus M[1] namque] enim L thesauris] tesauris C[1]B 4 cyrillus] cyrrillus P cyillus B ipso] christo R 5 carne] carnem N uera] uero V cognoscere] cognuscere VP agnoscere R deum] dominum CR 6 operatur] operator V operatus L et[1] *om.* BR necessarium] necessarius M[2] uere] uero CR facit] fatit V 7 mysterio] misterio VP R L pedibus corporalibus L 8 opus] opos B[1] honus R exstiterat] extiterat V[1] CB M existerat N extiterit L membra] menbra L paralytici] paralitici P CBR L paralici N 9 saluare] sanare M[1] muti] muni B[1] ad *om.* V[1] articulate] articula ad articute M[1] ad articula ad articulare L 10 oneratis] onorantis V honeratis R MN egritudinum] egritudinem M[1] καὶ ἀνάστασιν = ⟨et resurrectionem⟩ *om.* VP CBR MNL 11 et *om.* V 12 epistula] epistola NL imperatorem] imperatore N 13 asserente] asserentem M tantam] tantum V L humanitate] humanitatem P humanita C[1] umanitate B conserta] serta M[1] 13–14 conserta ut] consertant R 14 en] hen N 15 personae unitate] persona ciuitate V[1] disiunctae] disiunte L 16 natura] nara V[1] naturae B naturale eius] natura leuis R et ut N et[2] *om.* CBR credatur] credebatur M[1] 17 dispensationem] dispensatione B credibilem] cridibilem P exsistens] ex..sistens B *ras.* existens R MNL 18 humanitate] umanitate P operatur[2]] operator V operatus L 19 et *om.* CR L 20 enim] e.nim B *ras.* cyrillum] cyrrillum P 21 eandem] eadem V 21–22 habere ... operationem *om.* L 21 sed *om.* P dissotiatam] dissociatam CR naturae] naturas CBR naturam M 22 siue] sine V qualitatis] qualitas CR et[2] *om.* L 23 aduersum] aduersus MNL eunomium colligit] eonomium collegit CBR naturarum diuersarum MNL

θελήσεις ἤτοι θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ *τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν* ὀρθοδόξως πρεσβεύομεν καὶ οὕτω πᾶσι τοῖς φιλοχρίστοις φρονεῖν διὰ τοῦδε ἡμῶν τοῦ εὐσεβοῦς ἰδίκτου διαγορεύομεν.

Δεχόμεθα δὲ καὶ σεβαζόμεθα τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους· τὴν ἐν Νικαίᾳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων κατὰ τῆς Ἀρειανικῆς συνεδρευσάντων μανίας, οἳ καὶ τὸ θεῖον τῆς πίστεως συνεργίᾳ τῆς τριαδικῆς καὶ ὁμοτίμου θεότητος ὡροθέτησαν σύμβολον, καὶ τὴν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν καὶ βασιλίδι πόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα κατὰ τῆς Μακεδονιανῆς πνευματομάχου γνώμης ἅμα καὶ γλώττης καὶ Μάγνου τοῦ Ἀπολιναριστοῦ συνηθροισμένων πατέρων, οἳ καὶ συμπνοίᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ λεχθὲν μέγα καὶ σεβάσμιον ἐφηρμήνευσαν σύμβολον τὰ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὅτι θεὸς βεβαιώσαντες δι' ὧν ἀνέπτυξαν ἐκτυπώτερον, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ συνειλεγμένην τὸ πρότερον, ἧς ἐξῆρχον Κελεστῖνος καὶ Κύριλλος οἳ σὺν τῷ δεσπότῃ Χριστῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ θεῷ ἡμῶν τὸν διαιρέτην Νεστόριον σὺν τῇ αὐτοῦ βεβήλῳ καὶ κακοδόξῳ δόξῃ κατέκριναν. πρὸς τούτοις ἔτι περιπτυσσόμεθα τὴν τῶν ὅλων σφραγῖδα καὶ κύρωσιν τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα καὶ ἀριθμῷ καὶ πλήθει τετιμημένων πατέρων, ὧν τῆς εὐσεβείας τῇ μάστιγι Διόσκορος καὶ Εὐτυχῆς συνεπλήγησαν καὶ τῇ τῆς δυσσεβείας κάρᾳ τὴν ἱερωσύνην συναπετμήθησαν. δεχόμεθα δὲ καὶ τὴν ἐν χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆς θείας λήξεως ἐν τῇ λεχθείσῃ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν καὶ πανευδαίμονι πόλει κεκροτημένην σύνοδον κατ' Ὠριγένους καὶ Διδύμου καὶ Εὐαγρίου τῶν θεομάχων ⟨καὶ

2 1. Joh. 5,20

13 cf. ACO II 1,2 p. 127,3

MT

3 τοῦδε] τε M 6 δέκα καὶ ὀκτὼ] δεκαοκτὼ M 7 συνεργίᾳ] συνεργείᾳ T 10 ἁγίου] παναγίου T 11 ἐφηρμήνευσαν] ἐφερμήνευσαν M ἐπηρμήνευσαν T 12 συνειλεγμένην] συνηλγημένην T τὸ *om.* M 13 ἐξῆρχον] ἐξάρχων T 20 κατ'] καθ' MT 20 – 852,1 et obscena ... scripta = ⟨καὶ ... συγγράμματα⟩ *om.* MT

una operatio." duas igitur naturales uoluntates et duas naturales operationes in dispensatione incarnationis unius sanctae trinitatis domini nostri Iesu Christi *ueri dei nostri* recte sentientes praedicamus et ita omnibus amatoribus Christi sapere per praesens nostrum pium edictum annuntiamus.

Suscipimusque et amplectimur sanctas et uniuersales quinque synodos: quae in Nicaea trecentorum decem et octo patrum, qui aduersus Arrianam consederunt insaniam, qui cooperante trina et conglorificanda deitate sacrum fidei symbolum terminarunt, et quae in hac a deo conseruanda nostra regia ciuitate, in qua centum quinquaginta, qui aduersum Macedonianam rebellem spiritus intellegentiam simul et linguam et Magnum nomine Apollinaristam congregati sunt patres, qui et inspiratione sancti spiritus praedictum ⟨magnum et⟩ uenerabilem interpretati sunt symbolum de sancto spiritu, quod deus est confirmantes per ea quae manifestius reserarunt, et quae prius in Epheso congregata est, cuius auctores fuerunt Caelestinus et Cyrillus, qui cum Christo domino atque inseparabili deo nostro diuisorem Nestorium cum sua prophana et maligna secta condemnarunt. cum eis quoque amplect⟨imur⟩ harum omnium signaculum [firmamentumque] ac confirmationem sanctum Calcedonensem concilium sexcentorum [super] triginta et numero pariter et multitudine honorabilium patrum, quorum pietatis flagello Dioscorus et Eutyches cruciati sunt et cum inpietatis uertice de sacerdotio abscisi sunt. suscipimus quoque et quae in temporibus Iustiniani diuae memoriae in praedicta a deo conseruanda nostra felicissima ciuitate complosa est synodus contra dei inpugnatores Origenem, Didimum et

---

VP CBR MNL

---

1 uoluntates] uolontates C operationes et duas naturales uoluntates V 2 ueri] uiri V[1] 2 – 3 ueri dei nostri *om.* N 3 sentientes] sencientes C[1] ita et omnibus N sapere] sape V[1] saperae B[2] praesens] praesentem CR praesen B[1] 4 edictum] aedictum N annuntiamus] adnuntiamus CB 5 suscipimusque] suscepimusque CBR amplectimur] amplectimus N quinque] quinquia R synodos] sinodus P CB nicaea] icaea V nicea CB MNL nicena R 6 trecentorum] tecentorum V[1] decem et octo] X & VIII P aduersus] aduersas C arrianam] arrinam V 7 et[1]] atque R conglorificanda] glorificanda V symbolum] symbulum VP simbolum N terminarunt] terminarent CBR 8 in[1] M[2] *add.* hac] ac B[1] regia] regi V centum quinquaginta] CL CBR quinquaginta] quinquagenta P aduersum] aduersus L 9 macedonianam] macedoniam V R M[1] macedonia B NL macedonium M[2] intellegentiam] intellegentiae B intellegentia N intelligentiam R L simul] semul C 10 apollinaristam] apolinaristam CBR congregati sunt] congregans L patres] patris CR et *om.* CR inspiratione] inspiracione V inspirationem CB NL 11 μέγα καὶ = ⟨magnum et⟩ *om.* VP CBR MNL uenerabilem] uenerabilis V[1] uenerabiliem V[2] symbolum] symbulum VP spiritu] spiritus N 12 ea] aea V manifestius] manifestus V[1] reserarunt] resaerarunt V epheso] efeso C effeso B 13 auctores] autores P L caelestinus] celestinus V BR L cyrillus] cyrillius VP NL inseparabili] inseparabuli V inseperabili P CBR inseparabile M 14 deo] dei M[1] prophana] inprofana M[1] profana M[2] condemnarunt] condempnauerunt M condempnarunt R L 15 περιπτυσσόμεθα = amplect⟨imur⟩] amplector VP CBR MNL 15 – 16 καὶ κύρωσιν = [firmamentumque] ac confirmationem VP CBR MNL 15 [firmamentumque]] firmamentuque MNL ac] eorum CBR 15 – 16 ac confirmationem] aconfirmationem M[1]N ad confirmationem L 16 sanctum] secundum L calcedonensem] calchedonensem P chalcedonensem C[2] N calcedonense ML [super]? triginta] treginta C[1] 17 pietatis] piaetatis V pietas CBR eutyches] utyches V eutyces P[1] MNL eutiches CR eotiches B 18 inpietatis] impietatis CB MNL uertice] uerticae P sacerdotio] sacerdocio V R abscisi] abscissi L suscipimus] suscepimus CBR 20 complosa] conplosa CB N est ciuitas synodus R synodus] sinodus C[1]B dei C[2] *add.* inpugnatores] impugnatores L origenem] originem V M[1]N didimum] didymum P M

μιαρὰ τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας καὶ Ἰουδαϊκὰ συγγράμματα⟩ ἀνατροπῇ δὲ τῶν κατὰ τῶν δεκαδύο κεφαλαίων τοῦ πανευφήμου Κυρίλλου Θεοδωρίτῳ πεπονημένων καὶ ἀναιρέσει τῆς λεγομένης Ἴβα γεγράφθαι πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην ἐπιστολῆς. ταύτας δὴ τὰς οἰκουμενικὰς καὶ θεολέκτους συνόδους οἷόν τινα κλῆρον οὐράνιον τοῖς τῆς ψυχῆς ταμείοις ἐναποθέμενοι καθάπερ νοητοὺς μαργαρίτας τὰ παρ' αὐτῶν θησαυρίζομεν δόγματα, καὶ οὕσπερ ἀπεβάλλοντο καὶ ἀνεθεμάτισαν ἀνεθεματίσαμεν καὶ ἀπεβαλλόμεθα. καὶ οὓς εἰσεδέξαντο δεχόμεθα καὶ πατέρας ἡμῶν ἐγγραφόμεθα.

Ἀναθεματίζομεν δὲ πᾶσαν αἵρεσιν ἀπὸ Σίμωνος ἄχρι καὶ νῦν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ παρεισδύσασαν καὶ τὴν τῶν πιστευόντων εἰρήνην τε καὶ ὁμόνοιαν περισχίσασαν, πρὸς τούτοις δὲ πᾶσιν ἀναθεματίζομεν καὶ ἀποβαλλόμεθα τοὺς τῶν κενῶν καὶ νέων δογμάτων αἱρεσιάρχας καὶ ἀντιλήπτορας, φαμὲν δὴ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν γεγενημένον ἐπίσκοπον, Σέργιον τὸν τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως γενόμενον πρόεδρον, τὸν τούτου ὁμόφρονα καὶ ὁμότροπον τὴν ἀσέβειαν, ἔτι δὲ καὶ Ὁνώριον τὸν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπαν γενόμενον, τὸν κατὰ πάντα τούτοις συναιρέτην καὶ σύνδρομον καὶ βεβαιωτὴν τῆς αἱρέσεως, καὶ Κῦρον τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπισκοπήσαντα, ὁμοίως Πύρρον, Παῦλον, Πέτρον, τοὺς τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως προεδρεύσαντας, καὶ πρὸς τούτοις Μακάριον τὸν τῆς Ἀντιοχέων γενόμενον ἐπίσκοπον, Στέφανόν τε τὸν αὐτοῦ μαθητήν, καὶ τὸν ἄφρονα Πολυχρόνιον καὶ πάντας τοὺς ⟨φρονήσαντας ἢ⟩ φρονοῦντας ἢ μέλλοντας φρονεῖν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐπὶ τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκονομίας ἐνέργειαν.

Τούτων οὕτως ἁπάντων ὑπὸ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου διατυπωθέντων ⟨καὶ διὰ ὑπογραφὴν τῆς ἡμῶν ἀνδρείας βεβαιωθέντων⟩ SANCIMUS, ὥστε μηδένα

MT

2 πεπονημένων] πεποιημένων M 6 ἀπεβάλλοντο] ἀπεβάλοντο MT 9 περισχίσασαν] περισχύσασαν T 10 κενῶν] καινῶν MT 14 συναιρέτην] συναναιρέτην M 18 qui sapiunt et = ⟨φρονήσαντας ἢ⟩ *om.* MT 19 τῆς *om.* M 21 ὑπό τε τῆς M 22 et per … confirmatis = ⟨καὶ διὰ … βεβαιωθέντων⟩ *om.* MT

Euagrium et obscena Theodori Mobsuesteni et Iudaica scripta et refutationem opusculorum Theodoriti aduersum duodecim capitula famosissimi Cyrilli et abolitionem epistulae quae dicitur Hibe ad Marim Persam scriptae. haec itaque uniuersalia et a deo conscita concilia sicut quandam hereditatem caelestem in cordis conclaui reponentes tamquam intelligibiles margaritas ab eis thesaurizamus dogmata, et quos refutarunt atque anathematizarunt anathematizamus atque refutamus, quosque susciperunt suscipimus patresque nostros scribimus.

Anathematizamus autem omnem heresem quae a Symone usque nunc in dei ecclesiam introducta est ad discindendam pacem atque unianimitatem credentium, super haec omnia anathematizamus atque refutamus et eos qui superuacuorum atque nouitiorum dogmatum hereticos auctores atque fautores [secuti] sunt, dicimus autem Theodorum, qui fuit Pharanitanus episcopus, et Sergium, qui fuit huius a deo conseruandae nostrae regiae urbis antistes, huic consentaneum et moribus atque impietate parilem, adhaec et Honorium, qui fuit antique Romae papa, horum haereseos in omnibus fautorem, concursorem atque confirmatorem, et Cyrum qui fuit Alexandrinorum episcopus, similiter Pyrrhum, Paulum et Petrum huius regiae nostrae ciuitatis praesules, et una cum eis Macarium qui fuit Antiocenorum episcopus et Stephanum eius discipulum atque Polichronium dementem et omnes qui sapuerunt et sapiunt uel futuri sunt sapere unam uoluntatem et unam in dispensatione saluatoris nostri Iesu Christi operationem.

His omnibus ita a sancto hoc et uniuersali sexto concilio constitutis et per subscriptionem nostrae fortitudinis confirmatis SANCIMUS, ut nullus omnium aliud quicquam de

---

VP CBR MNL(6)

1 euagrium] euacrium CR uacrium B obscena] obschena P mobsuesteni] mopsuesteni P CR iudaica] iudaico VP iudieiaca C[1] 2 theodoriti] theoderiti V theodoricia CR theodori N aduersum] aduersus ML famosissimi] famossissimi V famosisisni B et *om.* P CBR MN abolitionem] abolitione CBR MNL epistulae] aepistulae C 3 hibe] ibae C M ibe NL scriptae] scriptam B itaque] itace que V[1] a *om.* N 4 conscita] consecta L 4–5 reponentes tamquam] reponens tam CBR 5 intelligibiles] intellectuales CBR intellegibiles N 6 anathematizarunt] anathamatizarunt VP M anathimatizarunt CB anathematizamus] anathimatizamus CB atque L *expl.* quosque] quoque P[1] susciperunt] susceperunt R MN suscipimus] suscepimus CBR 8 anathematizamus] anathimatizamus CB symone] simone P B 9 introducta] interducta V inintroducta N discindendam] discendendam V M[1]N unianimitatem] unitatem V unanimitatem P C 10 anathematizamus] anathimatizamus C[1]B κενῶν = superuacuorum] superuacuarum N[1] nouitiorum] nubitiorum V nobitiorum P nouiciorum CBR N 11 hereticos] hereticus V B[1] haereticos P auctores] auctorens V ἀντιλήπτορας = fautores [secuti] sunt VP CBR MN autem] enim B 12 pharanitanus] faranitanus V CBR pharitanus N 13 antistes] antestis V B[2] antestites CB[1] consentaneum] consentanium C[1]B impietate] inpietate P impietatem N 13–14 honorium] honorum V honiorium P[1] onorium B 14 haereseos] inhereseus C hereseus B[1] hereseos B[2]R MN fautorem] fauctorem VP concursorem] concursorum CR *om.* M 15 cyrum] cyrus M[1] pyrrhum] pyrrum CR MN phyrrum B 16 ciuitatis] ciuitates CB praesules] praesoles CB[1] macarium] macharium C[1] M 17 antiocenorum] antheocenorum V antiochenorum P R anthiocenorum N et *om.* VP B stephanum] stepbanum V sthephanum P stephanus N discipulum] discipulus N polichronium] policronium R polychronium N 18 qui sapuerunt] quis apuerunt B qui sapierunt R futuri sunt sapere] futurissapere N uoluntatem] uolontatem C unam operationem in CBR 19 dispensatione] dispentione V[1] dispensationem N operationem *om.* CBR 20 ita] itaque M sancto ita sancto hoc V sancto ita a sancto hoc N hoc *om.* M per *om.* B 20–21 subscriptionem] scriptionem R M 21 sancimus] sanccimus CB scimus R sancimus et ut V[1] omnium] quoque CBR (mm-qq) omnibus M

τῶν πάντων ἕτερόν τι περὶ τὴν πίστιν περιεργάζεσθαι ἢ καινοτέρου δόγματος ἐφεύρημα μηχανήσασθαι ἢ ὅλως περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας διδασκαλίαν, ἔμφασιν ἢ λόγον ἀνακινεῖν. ἅπαντες γὰρ οἱ ἱεροὶ καὶ ἔκκριτοι πατέρες ⟨ἡμῶν⟩ ταῖς φύσεσι τὰ θελήματα καὶ τὰς ἐνεργείας διδάσκουσιν ἕπεσθαι, καὶ ὥσπερ δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ πεπιστεύκαμεν, οὕτω καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις ἤτοι θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας δοξάζομεν.

Ταῦτα τῆς ἀληθοῦς εἰς θεὸν ὁμολογίας τὰ δόγματα·

Ταῦτα τῶν εὐαγγελικῶν τε καὶ ἀποστολικῶν φωνῶν τὰ κηρύγματα·

Ταῦτα τῶν ἁγίων συνόδων καὶ τῶν ἐκκρίτων καὶ πατρικῶν γλωσσῶν τὰ διδάγματα·

Ταῦτα *Πέτρος ἡ πέτρα* τῆς πίστεως, ἡ κορυφὴ τῶν ἀποστόλων, ἀνόθευτα παρεφύλαξεν·

Ἐν ταύτῃ τῇ πίστει καὶ ζῶμεν καὶ βασιλεύομεν καὶ τῷ συμβασιλεύοντι θεῷ συμβασιλεύειν αὖθις ἐλπίζομεν·

Ταύτῃ συνεκδημεῖν ἐντεῦθεν εὐχόμεθα καὶ τῷ *τοῦ Χριστοῦ* παρίστασθαι *βήματι*·

ἐπὶ ταύτην ἅπαντας τὴν ὁμολογίαν προτρέπομεν καὶ συλλατρεύειν ἡμῖν τῷ θεῷ προσκαλούμεθα, ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ τῆς βασιλείας ἑστῶτες κηρύττομεν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης τὴν πάνδημον ἑορτὴν εὐαγγελιζόμεθα. ἥ ποτε γὰρ τῶν φιλοχρίστων διχόνοια νῦν εἰς ὁμόνοιαν μετεχώρησε, τὰ τῶν αἱρετικῶν συνετρίβησαν σκάνδαλα καὶ τὴν ἰδίαν ἀξίαν ἡ πίστις ἀνεκομίσατο ταῖς αὐτοῦ ἐκκλησίαις τοῦ Χριστοῦ μεσιτεύσαντος· *αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ λύσας τοῦ φραγμοῦ τὸ μεσότοιχον* καὶ τὰ τῷ χρόνῳ διεστῶτα συμβιβάσας εἰς ἕνωσιν. *εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα*, καὶ μία σήμερον ἐν θεῷ ἡ ἐκκλησία·

Εἴ τις οὖν φιλόχριστος καὶ φοβεῖται τὸν κύριον καὶ τῆς ἐλπιζομένης σωτηρίας *ὀρέγεται*, ταύτης ἐχέσθω τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· οὐ γάρ ἐστι δι' ἄλλης πίστεως σῴζεσθαι· εἰ δέ τις ἀνθρωπίνοις μὲν προσώποις χαρίζεται, τὴν δὲ πρὸς θεὸν ἀγάπην ζηλωτικῶς οὐκ ἐνδείκνυται καὶ τὴν παροῦσαν ἡμῶν εὐσεβῆ παραλογίζεται διαγόρευσιν. εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστιν ἢ κληρικὸς ἢ καὶ μοναχικὸν περιβέβληται σχῆμα τὴν τῆς καθαιρέσεως ἀποτίσει

---

10 cf. Mt. 16,18 13 cf. 2. Cor. 5,10 15 cf. Mt. 17,1 18 – 19 cf. Eph. 2,14 20 cf. Eph. 4,5 22 cf. Col. 3,22 etc. cf. 2. Tim. 3,1

MT

---

1 περιεργάζεσθαι] ἐργάζεσθαι T 3 nostri = ⟨ἡμῶν⟩ *om.* MT 5 οὕτω] οὕτως M 18 αὐτοῦ] ἑαυτοῦ T

fide satagat uel noui dogmatis adinuentionem machinetur aut penitus de una uoluntate et una operatione docendi indicium uel sermonem commoueat. omnes enim sancti et probabiles patres nostri sequaces esse naturarum uoluntates ⟨et operationes⟩ annuntiant, et sicut duas naturas in Christo credimus, ita et duas naturales uoluntates et duas operationes praedicamus.

Haec sunt uerae in deum confessionis dogmata!

Haec sunt euangelicorum atque apostolicorum uocum praedicationes!

Haec sunt sanctorum conciliorum et probabilium paternarum linguarum didagmata!

Haec *Petrus qui e[s]t petra* fidei et princeps apostolorum intemerata seruauit!

In hac fide et uiuimus et regnamus et conregnanti nobis deo conregnare denuo speramus!

Hanc comitem [hinc recedentes] habere deposcimus et cum hac *ante Christi tribunal* assistere!

Ad hanc confessionem omnes hortamur et deseruire deo nobiscum inuitauimus, super montem excelsum imperii stantes praedicamus atque ecclesiasticam pacem totius populi solemnitatem annuntiamus. nam illa quondam Christi dilectorum dissensio nunc in concordiam uersa est, haereticorum contrita sunt scandala propriamque dignitatem haec fides indepta est ipso Christo suis ecclesiis mediante. *ipse est igitur pax nostra, qui soluit medium maceriae parietem* et quae per tempora dissidebant in unanimitatem conciliauit.

unus dominus, una fides, unum baptisma, una in deum nunc est ecclesia!

Si quis igitur Christi amator est et metuit dominum optatamque salutem *desiderat*, hanc fidem orthodoxam teneat! nec enim erit per aliam fidem saluari. si quis uero hominum quidem personis gratiam exhibet, caritatis autem in deum emulatorem se non demonstrat praesentemque piam nostram constitutionem non recipit, si quidem episcopus est uel clericus aut monachicum circumdatus est habitum, depositionis paenam

---

VP CBR MN

---

1 adinuentionem] adinuectionem N machinetur] maccinetur V N penitus] paenitus P C penetus B^1 uoluntate] uolontate C 2 indicium] indigium B^1 inditium N commoueat] commoneat M 3 patres] patris M^1 uoluntates] uolontati C uoluntati BR καὶ τὰς ἐνεργείας = ⟨et operationes⟩ *om.* VP CBR MN annuntiant] anuntiant VP adnuntiant CBR 4 credimus] cre⟨di⟩dimus? uoluntates] uolontates CB^1 5 operationes] operationis V^1 6 confessionis] confessiones CR 7 euangelicorum] euangeliorum M atque apostolicorum P^2 *marg.* atque apostolicarum R apostolicorum] apostolorum V CB apostoliquorum N praedicationes] praedicationis V^1 B^1 9 e[s]t] est VP CBR MN petra] praeta C^1 apostolorum] apostulorum P apostholorum B seruauit] seruabit VP 10 hac] ac C conregnanti] conregnari C^1B conregnauit R conregnantis MN 11 ταύτῃ συνεκδημεῖν = hanc comitem [hinc recedentes] VP CBR MN deposcimus] disposcimus V^1 hac] hanc N christi M^2 *add.* 12 assistere] adsistere CB 13 hortamur] ortamur CB M hortamus N 14 ecclesiasticam] ecclaesiasticam P^2 N^2 eclesiasticam B populi] popopuli M 15 solemnitatem] sollempnitatem R sollemnitatem MN annuntiamus] adnuntiamus CBR M^2 quondam] quod VP quodam CBR M^1 quoddam N dissensio] dissentio R 16 concordiam] cordiam V concordia M dignitatem] indignitatem M 17 indepta] indempta V^1 R est² *om.* C^1B 18 maceriae] materiae VP parietem] parietam C^1 pariaetem B unanimitatem] unitatem B unam uirtutem R 19 una²] unum V σήμερον = nunc est] &est P ecclesia] ecclesiae CR 20 amator est] amatores N 21 orthodoxam] orthodoxiam B teneat] tenet C^1B^2 tenit B^1 saluari] saluatus M saluati N 22 gratiam] graciam C^1 exhibet] exibet V caritatis] clari M caritas N in deum C^2 *add.*] in dominum R emulatorem] aemulatorem M 23 non] no V recipit] recepit CR 24 uel clericus *om.* V monachicum] monachum VP C^1R N monachi B monachus M habitum] habitu CBR MN depositionis] deposicionis CB paenam] pen.am V *ras.* poenam B M penam R N

ποινήν. εἰ δὲ ἐν ἀξιωμάτων τάξει τελεῖ τιμωρίαν ὑφέξει τὴν δήμευσιν καὶ τὴν τῆς ζώνης ἀφαίρεσιν. εἰ δὲ ἐν ἰδιώτου μοίρᾳ καθέστηκε, τὴν ἐκ τῆς βασιλίδος καὶ πάσης ἁπλῶς ἡμῶν πόλεως ὑπερορίαν κατακριθήσεται καὶ πρὸς τούτοις ἅπασι τὴν ἐκ τῆς φοβερᾶς καὶ ἀδεκάστου κρίσεως οὐκ ἐκφεύξεται κόλασιν.

PROPONATUR

προτεθήτω

Ἀντίγραφος θεία σάκρα τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου γενομένη πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης καὶ σταλεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν συνοδικαρίων.

Ἡ ἐπιγραφή

Πάσαις ταῖς ἁπανταχοῦ ἁγίαις συνόδοις ταῖς ἀνηκούσαις τῇ συνόδῳ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου.

Φαιδρὸς ὑμῶν καὶ περίβλεπτος ὁ πανίερος σύλλογος, ὃν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας συνήθροισε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ τοῖς τῆς εὐσεβείας λόγοις ἐξώπλισε, δι' ὧν τοὺς ἐνεδρεύοντας τῇ πίστει κατεμαχήσασθε ταξιάρχῃ τῷ ἱεράρχῃ καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ παρασπίζοντες, ᾧ καὶ συνειρηνεύειν ἐμάθετε καὶ συμπολεμεῖν ἐδιδάχθητε. *καιρὸς γὰρ τῷ παντὶ πράγματι* τῷ Σολομῶντι δοκεῖ. καλὸν μὲν γὰρ ἦν καὶ τὸ *εἰρηνεύειν πρὸς ἅπαντας* ἀλλ' ὁμονοοῦντας πρὸς τὴν εὐσέβειαν, κρεῖττον δὲ τὸ πολεμεῖν, ὅτε τὸ εἰρηνεύειν τὴν ἐπὶ τῷ κακῷ συμφωνίαν ἐργάζεται. ἀμέλει δὴ καὶ ὁ κύριος ἔφασκεν· *οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν ἀλλὰ μάχαιραν.* μαχαίρᾳ δὲ ὁ λόγος τῆς πίστεως ἀμφιστόμῳ παρείκασται διαιρῶν καὶ διακρίνων τὸν πιστὸν καὶ τὸν ἄπιστον καὶ τὴν μὲν πρὸς ἀσέβειαν διχοτομῶν συγγένειάν τε καὶ σύμβασιν, τῷ θεῷ δὲ προσοικειῶν καὶ συνάπτων διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν εἰρήνης καὶ ἀγαπή-

---

21 Eccl. 3,1 22 Rom. 12,18 24–25 Mt. 10,34 25 cf. Hebr. 4,12 25–26 cf. 2. Cor. 6,15

MT

10 αὐτοῦ *om.* M 18 ὑμῶν] ὑμῖν M 22 ἦν *om.* M

exsoluit, si uero in ordine dignitatum insertus est, supplicio proscriptionis multatur eique cingulum adhimitur, sin autem idiotice sortis est, ex hac regia omnique penitus ciuitate extorris addicitur et super haec omnia etiam terribilis atque inexpiabilis iudicii non effugiet cruciatum.

PROPONATUR

Exemplar diuinae iussionis domini Constantini directa ad sinodum apostolicae sedis antiquae Romae.

In nomine domini dei saluatoris nostri Iesu Christi imperator piissimus Flauius Constantinus fidelis in Iesu Christo imperator omnibus sanctissimis uniuersis synodis apostolicae sedis concilio pertinentibus.

Clarus et speciosus sacratissimus uester coetus extitit, quem pro ecclesia congregauit spiritus sanctus et pietatis armauit sermonibus, in quibus debellastis insidiatores fidei doctori sacerdotalis ordinis et pontifici uerum etiam uniuersali patri⟨archae⟩ auxiliantes, cum quo et pacificare didicistis et compugnare eruditi estis. *tempus est enim in omni re*, sicut Solomoni uidetur. bonum est enim *pacem habere ad omnes*, sed ad ipsos qui concordiam erga pietatem habent, melius est autem pugnare, quando actio pacis consensum in malum operatur. nam dominus inquid: *non ueni mittere pacem in terra sed gladium.* gladio enim bis acuto fidei uerbum simulatur diuidens et discernens credulum et incredulum et cognationem quidem uel consensum quae ad impietatem declinatae sunt

VP CBR MN

1 supplicio] supplitio V N subplicio C subplitio B suplicio R 2 eique … adhimitur B^2 *marg.* adhimitur] adimitur CB^{2}R N idiotice] ideotice C^{1}BR indiotccae M 2–3 sortis … addicitur N *bis* 2 hac] hanc V R ac P 3 penitus] paenitus C addicitur] dicitur M^1 omnia haec VP inexpiabilis] inexpiabiles V^1 4 iudicii] iuditii V M^1 effugiet] effugit et V effugies C^{1}B effugit et cruciatum V 9 exemplar] exempla B diuinae] deuine V diue B iussionis] issionis M^1 domini] domni C N dom̄. M directa] directum M^2 sinodum] synodum R MN apostolicae] apostilicae V 12 flauius] flauiuus VP flauiis CB^1 13 in *om.* B 14 synodis] synodus V sydonis P^1 sinodis CB apostolicae] apostilicae V concilio] concili V pertinentibus] pertimentibus V pertinen....tibus P *ras.* retenentibus C reuerentibus R 15 speciosus] spaeciosus B sponsus R spetiosus MN extitit] extat R 16 debellastis] debellati sunt CBR debellatis M^{1}N debellatos M^2 insidiatores] insi.diatores V *ras.* 17 doctori] doctoribus CR sacerdotalis] sacerdotali VP MNL ordinis] ordis V pontifici] potifici V potefici B^1 πατριάρχῃ = patri⟨archae⟩] patri VP CBR MN 18 pacificare … estis] pacificare|tis VP didicistis] dedicistis B^1 compugnare] cumpugnare B^{1}R M^{1}N omni] oni P^1 18–19 re sicut] res B^1 resic̄ B^2 19 solomoni] salomini CR salomoni B M^2 salomone M^1 bonum est enim *om.* M enim *om.* CBR 20 erga] ergo N melius est] meliuē N actio pacis *om.* N pacis] patis V 20–21 pacis erat consensum P 21 malum] mal. M *ras.* ἀμέλει δή = nam (denique ergo?) inquid] inquit P B^{2}R M ueni] uini CB terra] terre V terram M sed *om.* N 22 gladio] glodio P bis] uis N acuto] aguto CB^1 aguti M^1 simulatur] semulatur C semilatur B discernens] discernes V^1 23 et incredulum N *bis* cognationem] cogitationem V consensum] confusensum V^1 impietatem] impietate VP B^1 N declinatae] declinante V declinate P R N

σεως. οὐδὲν γὰρ διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης διὰ πίστεως προτιμότερον, οὐ πατὴρ οὐ μήτηρ τὰς ὠδῖνας τοῖς τέκνοις συναποτίκτουσα, οὐκ ἀδελφοὶ τῇ τῆς φύσεως ἀνάγκῃ δεσμούμενοι καὶ τὰς γνώμας λυόμενοι, οὐ νομικῆς συζυγίας παχεῖά τε καὶ οὐκ ἀπαθεστάτη συνάφεια καὶ τῇ θατέρου λύσει τὴν σχέσιν συνδιαλύουσα. οὐδὲν γὰρ τούτων ἡμᾶς θείας φύσεως μετόχους ἐργάζεται, μόνη δὲ πίστις ἡ πρὸς θεὸν καὶ ἀγάπησις, ἐξ ὧν συμπλοκῆς ἀνεγεννήθημέν τε καὶ ἀνεπλάσθημεν καὶ τῆς πρὸς τὸν πλάστην οἰκειώσεως ἠξιώθημεν καὶ γὰρ αὐτὸς ἔλεγεν ὁ σωτήρ· *ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος, καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.*

Εἴπερ οὖν οἱ τὴν εὐαγγελικὴν τρίβον ἰχνηλατεύειν προαιρούμενοι καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἱεραρχίας τὸ ἀξίωμα κληρωσάμενοι, πάντα περιφρονοῦσι καὶ πάσχουσι καὶ τὸν ἔσχατον εἰ τύχοι διὰ τὴν πρὸς θεὸν φιλίαν φιλοῦσι κατακριθῆναι θάνατον, τί οὐκ ἂν καὶ παθεῖν καὶ δρᾶσαι προθυμηθήσονται, ὅτε τὴν πίστιν πολεμουμένην κατίδοιεν, δι' ἧς ἡ πρὸς θεὸν φιλία πορίζεται, ὅτε τὴν ἐκκλησίαν πορθουμένην αἱρετικαῖς προσβολαῖς κατοπτεύουσιν, ὅτε τὴν ἀλήθειαν τῷ ψεύδει βαλλομένην συναίσθονται. ἆρα τὸ πολεμεῖν καὶ διεκδικεῖν ἀφέντες τοῖς πολεμίοις καταλλαγήσονται καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἐντολῆς ἐπιλήσονται; καὶ πῶς ἀνεύθυνον τοῦτο καὶ ἀτιμώρητον; οὐδαμῶς οὐκοῦν *ἀναλαβόντες τὴν πανοπλίαν τοῦ πνεύματος* τοῖς παραταξαμένοις ἀνθοπλίζονται. τοῦτο δὴ τοῦτο καὶ ὁ πανίερος ὑμῶν

7–9 Mt. 10,37–38 17–18 cf. Eph. 6,11–13

MT

7–8 καὶ ὁ ... ἄξιος *om.* M 13 προθυμηθήσονται] προθυμήσονται T 14 κατοπτεύουσιν] κατοπτεύσωσιν M

eas separans, deo autem accomodans seu connectens per pacem et dilectionem erga ipsum positas. nihil enim propositius est dilectione quae per fidem erga ipsum pertinet, nec pater nec mater, quae cum filiis dolores conpeperit, nec fratres necessitati naturae alligati [sed] ⟨et⟩ uoluntatibus dissoluti, non ex lege coniunctionis crassa et non inpassibilis conexio et alterutri solutione affectionem dissoluens. nullum ex his diuinae naturae participes nos effici, sola autem circa deum fides et dilectio, quorum conplectione regenerati et reformati sumus et conmendationem erga creatorem digni fuimus. ipse enim dicebat saluator: *qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus, et qui amat filium aut filiam super me non est me dignus. et qui non accipit crucem suam et sequitur me, non est me dignus.*

Qui ergo euangelicam semitam inuestigare proposuerunt et apostolicae dignitatis pontificatum sortiti sunt, omnia contemnunt et patiuntur et extremam si contigerit propter dei amicitiam condemnari amant mortem. quid nonne et pati et agere promtissime acceperint, cum fide depopulata conspexerint, per quam erga deum amicitia acquisita est, cum ecclesiam hereticis inuasionibus expugnandam speculentur, quando ueritatem proiectam mendatio sentirent. putasne pugnare et defendere postponentes reconciliauerint hostibus et euangelicum obliuiscantur mandatum? et qualiter hoc innoxium et inpunitum fuerit? nullatenus igitur *sumentes arma⟨turam⟩ [dei] ⟨spiritus⟩* his qui aduersus eos

VP(13) CBR(14) MN

1 eas] ea B separans] seperans VP separatas R separens M saeparans N accomodans] accommodans V B connectens] comnectaens V dilectionem que per fidem erga V[1] R dilectionem mentes erga B[2] ipsum] ipsam V 2 positas ... ipsum M[2] *marg.* nihil ... pertinet V[2] *marg.* propositius] propotius B[1] precisius B[2] propositus N dilectione] dilectionis VP B[1] fidem] fide C N ipsum] sum V 3 quae] qui V cum *om.* N dolores] dolorem M dolore N conpeperit] cumpeperit V compererit M conperit N necessitati] necessitate V[1] CBR alligati] obligati P allegati CB[1]R 3–4 καὶ = ⟨et⟩] [sed] VP CBR MN 4 inpassibilis] passibilis V impassibilis P M conexio] connexio CBR 5 solutione] salutatione MN nullum enim ex B[2] participes] partipes V 6 effici] effeci C efficit B[2] circa] cuta – tuta R? fides] fidis B[1] dilectio] dictio C[1] conplectione] complectione V complexione B[2] reformati] refurmati C 7 et ... fuimus B[2] *del.* conmendationem] commendatione MN erga] er C et BR 8 est M[2] *add.* 8–9 et qui ... dignus C[2] *marg.* *om.* R 9–10 et qui ... dignus *om.* V 9 non[2] C[2] *add.* accipit] accepit CR sequitur] sequatur B N semit...estigare M *ras.* 11 apostolicae] apostholicae B 12 contemnunt] comnunt V contempnunt CR MN patiuntur] paciuntur C et[2] *om.* M extremam] extrema B MN 13 amicitiam] amititiam V amiciciam BR condemnari] condempnari C[1]R N condemmnari C[2] amant] amat V P *expl.* mortem] morte V CBR M quid *om.* C[1]BR nonne et] retinet R 13–14 nonne ... acceperint B[2] *del.* 13 nonne] non solum ne C[1] B promtissime] prumtissime CB promptissime M 14 acceperint] acciperint B acceperunt M fide] fidem B depopulata] .epolata V[1] *ras.* depupolata V[2] depopulatam B M conspexerint] conpeterint C[1]B[1] conpeserint B[2] conspexerunt M[2] quam] quem B[1] amicitia] amiticia V amicicia C[1]BR amititia M amitia N acquisita] aut qui sita V adquesita CB[1] 15 cum enim ecclesiam B[2] inuasionibus] inuasionis B[1] expugnandam] expugnamdam B[1] expugnatam B[2] expugnandum M[1] speculentur] speculenter V speculetur CB[1] speculantur B[2] 16 mendatio] mendacio C[2] sentirent] sentirunt B[2] pugnare] pugnaret V B postponentes] prosponentes V posponentes M[1]N reconciliauerint] reconciliauerunt C reconciliabuntur B[2] 16–17 hostibus] ostibus V M[1]N 17 obliuiscantur] obliuiscuntur B M hoc] haec V inpunitum] inpugnitum V inponitum CB mpunitum M[1] impunitum M[2] 18 nullatenus] nullacttenus B[2] πανοπλίαν = arma⟨turam⟩] armamentum V M armarium CB armentum N τοῦ πνεύματος = ⟨spiritus⟩] [dei] V C MN de B 18–861,1 τοῖς παραταξαμένοις ἀνθοπλίζονται = qui aduersus eos pugnari conati sunt [resistere certant] V CBR MN

ἐπεδείξατο σύλλογος καὶ τῆς εὐσεβείας ὑπερεμάχησε, δι' ὧν τῷ κοινῷ πατρὶ συνεμάχησε καὶ τῆς αἱρετικῆς κατηνδραγάθησε φάλαγγος, ἀλλὰ τῇ μνήμῃ τῶν λεχθησομένων ὁ λόγος συστέλλεται καὶ προσωτέρω βαίνειν ἀναχαιτίζεται. τραγῳδία γὰρ πενθικὴ τῶν ἐπιόντων ἡ ἔκφρασις. αἱρεσιάρχαι οἱ ἱεράρχαι γεγόνασι καὶ ἀντὶ μὲν εἰρήνης ἔριν τῷ λαῷ προσεφώνησαν, ἀντὶ δὲ *σίτου ζιζάνια* ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀρούραις ἐνέσπειραν· τὸν *οἶνον ἔμιξαν ὕδατι* καὶ *τὸν πλησίον ἐπότισαν ἀνατροπὴν θολεράν*· ὁ λύκος ἀμνός, καὶ ὡς λύκος ὁ ἀμνὸς ὑπεκρίνετο, τὸ ψεῦδος ἀλήθεια, καὶ ἡ ἀλήθεια ⟨ὡς⟩ ψεῦδος παρελογίζετο· πέφυρτο πάντα τῆς ἐκκλησίας τὰ πράγματα ἐπεὶ δὲ οὕτω ταῦτα διέκειτο καὶ τὴν εὐσέβειαν ἡ ἀσέβεια κατεβόσκετο, πρὸς τὸ μάλιστα πρέπον ἡμῖν εὐθυβολῆσαι προήχθημεν, καὶ τῷ μόνῳ σοφῷ καὶ τῶν τοιούτων γνώστῃ θεῷ τὸ τῆς διανοίας ⟨ἡμῶν⟩ ἀνετείνομεν ὄμμα κἀκεῖθεν τῶν ἀπόρων τὴν λύσιν συχναῖς προσευχαῖς ἐξῃτούμεθα διὸ τῷ παρ' αὐτοῦ φωταγωγούμενοι [π]νεύματι τοὺς τῆς ἐκκλησίας ὀφθαλμούς – τοὺς ἱερέας φαμέν – πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας κατανόησιν συγκαλέσαι διέγνωμεν. τοσοῦτον γὰρ ὑπεραθλοῦμεν τῆς πίστεως καὶ πρὸς τὴν εὐσέβειαν συντεινόμεθα καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν πρώτοις φροντίζομεν καταστάσεως, ὥστε καὶ ⟨πολιτικαῖς⟩ μερίμναις περιστοιχούμενοι καὶ πολεμικοῖς βουλεύμασιν ἀνθελκόμενοι τὴν πανίερον ταύτην συναθροίζειν οὐκ ἀπεκάμομεν σύνοδον, ἵνα τῆς τῶν ἐκκλησιῶν διαστάσεως ἐκποδῶν ἐλαυνομένης ὁ τῆς εἰρήνης ἁρμοσθήσεται σύνδεσμος. τῇ γὰρ

5 cf. Mt. 13,25–40 5–6 Hab. 2,15

MT

6 καὶ[1] *om.* M 7 ut = ⟨ὡς⟩ *om.* MT 10 nostrae = ⟨ἡμῶν⟩ *om.* MT 12 nutu = [π]νεύματι MT 15 ciuilibus = ⟨πολιτικαῖς⟩] [πολεμικαῖς] MT περιστοιχούμενοι] προστοιχούμενοι T

pugnare conati sunt [resistere certant]. hoc uero hoc et uestrum [sacerdotalem] ⟨sacratissimum⟩ collegium exhibuit et pro pietatis propugnauit, in quibus communi patri auxiliauit et hereticorum deuicerit aciem, sed memoria eorum quae dicenda fuerint corripitur sermo ampliusque ingredire premitur. lucubris enim tragodia sequentium est explanatio. hereseum enim inuentores pontifices facti sunt et pro pace contentionem populo pronuntiauerunt, pro *frumento zizania* ruris ecclesiis seminauerunt; *uinum miscuerunt aquae et proximo potum dederunt euersionem turbidam.* ⟨lupus agnus⟩, et tamquam lupus agnus simulabat, mendacium ⟨ueritas⟩, et ueritas ut mendacium refutabatur. conturbantur res totae ecclesiasticae [qui discernere non erat] [qui dinoscere queat non apparebat] et quoniam haec quidem sic disponentur et pietatem impietas depascebat, prouecti sumus ad hoc ubi decebat nobis dirigere gressum, et solo sapienti eorumque cognitori deo mentis nostrae extendimus oculum et deinceps eorum quae in interpraetando aesitantur solutionem continuis orationibus dari nobis postulamus. propter quod nutu eius illustrati ecclesiae oculos – hoc est sacerdotes – ad contemplandam ueritatem concitare dinoscimus. tantum enim amplius pro fide certamus atque pietati adtendimus et in primis de ecclesiastico statu procuramus, quatenus et ciuilibus circumdati sollicitudinibus uellicisque consiliis retracti ⟨sacratissimum⟩ [summum sacerdotalem] hunc coetum non deficimus congregare, ut ecclesiarum distantia procul expulsa pacis coniunctio coaptetur. namque in pace

---

V CB MN

---

1 pugnare] pugna B^1 resistere] ressistere V B et hoc C^1 1–2 ὁ πανίερος = ⟨sacratissimum⟩] [sacerdotalem] V CB 1 sacerdotale MN 2 collegium] conlegium CB exhibuit] ethibuit V et per pro N pro pietatis] proprietatis B^1 M pro pietate B^2 propugnauit] et pugnauit N communi] comuni B auxiliauit] auxiliatum est B^2 auxiliabit M^1 3 deuicerit] deuiceret V^1 deuicit B^1 M^2 aciem] eciaem V^1 aeciaem V^2 acimas C^1B^1 acies C^2 machinas B^2 atiem N quae] qui V dicenda] diligenda C^1B 4 ingredire] ingredere C ingredi repre M^1 premitur] praemitur C primitur B^2 lucubris] lugubris MN tragodia] tragoedia B^2 tragudita MN est *om.* N 5 enim] autem C^1 pontifices] pontificis B^1 6 frumento] furmento N ruris] roris V 7 euersionem quae turbidam CB turbidam] turbida B ὁ λύκος ἄμνος = ⟨lupus agnus⟩ *om.* V CB MN agnus^2] agnos CB 8 simulabat] semulabat CB^1 mendacium] mendatium V CB M ἀλήθεια = ⟨ueritas⟩ *om.* V CB MN mendacium^2] mendatium V CB M refutabatur] refutebatur B^1 conturbantur] conturbatur V^1 conturbabantur B N conturbabantur enim res B^2 9 totae] tota V C^2 tote N 9–10 ἐπεὶ δὲ οὕτω ταῦτα διέκειτο = [qui discernere non erat] [qui dinoscere queat non apparebat] et quoniam haec quidem sic disponentur V CB MN 9 discernere] discerneret B M^2 discernere qui non C qui^2 *om.* V dinoscere] denoscere C^2 queat] quaeat C N quiret B^2 10 disponentur] disponetur CB^1 disponebantur B^2 depascebat] deposcebat CB 11 decebat] dicebat V diecebat C dirigere] diregere CB^1 solo] solae B^1 soli B^2 sola N cognitori] cognitore C 12 nostrae] nostri CB^1 interpraetando] interpretando V ininpretando N aesitantur] . .aesitatur V *ras.* hesitantur MN 12–13 solutionem] solitionem V 13 dari] dare B^2 postulamus] postulauimus B^2 nutu] nuti V nutum M illustrati] i.llustrati V *ras.* inlustrati CB inlustrat M^1 illustrat M^2N 14 oculos] oculosi V concitare] concitari C concitare dinoscimus] concitante adnoscimus N dinoscimus] denoscimus B^1 dinoscimur B^2 15 pro fide] pro.fide M *ras.* ecclesiastico] .cclesiastico M *ras.* ecclesiasticu N 16 sollicitudinibus] sollititudinibus V uellicisque] bellicisque CB . .bell. .isque M *ras.* consiliis] consoliis V 17 retracti] et tractati N πανίερον = ⟨sacratissimum⟩] [summum sacerdotalem] V CB MN coetum] cetum N deficimus] defecimus CB congregare] congare N 18 coaptetur] coapetur V

εἰρήνῃ τῆς πίστεως συνειρηνεύειν πιστεύομεν καὶ τὸ φιλόχριστον ἡμῶν Ῥωμαϊκὸν ἅπαν πολίτευμα. καὶ δὴ τὸ πάνσεμνον ὑμῶν συνελέγη συνέδριον, παρῆτε γὰρ καὶ ὑμεῖς σὺν τῷ οἰκουμενικῷ ἀρχιποίμενι συνθεολογοῦντες αὐτῷ καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ γράμματι τά τε γὰρ παρὰ τῆς αὐτοῦ σταλέντα μακαριότητος τά τε παρὰ τῆς ὑμῶν ἁγιότητος ἐδεξάμεθα γράμματα. προεκομίσθησαν, ἀνεγνώσθησαν, τὸν τῆς *ἀληθείας λόγον* διήρθρωσαν καὶ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας χαρακτῆρα διεζωγράφησαν. πάντα γὰρ ἐμφερῆ τε καὶ ἀπαράλλακτα ταῖς τε συνοδικαῖς καὶ πατρικαῖς διδασκαλίαις ἀπεμιμήσαντο. οὐδὲ γὰρ ἠμελήσαμεν, ἀλλ' ἐπιμελῶς αὐτὰ συνεκρίναμεν, διὸ καὶ πάντες συμφώνως καὶ γνώμῃ καὶ γλώττῃ τῇ μὲν συνεπιστεύσαμεν, τῇ δὲ συνωμολογήσαμεν καὶ ὡς αὐτοῦ τοῦ θεσπεσίου Πέτρου φωνὴν τὴν Ἀγάθωνος δέλτον ὑπερηγάσθημεν. οὐ διεφώνησε γὰρ οὐδεὶς εἰ μὴ εἷς, *οὐδεὶς γὰρ τῶν πάντων ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας*, ὁ πατὴρ τῆς ἀπειθείας καὶ οὗτος τοῖς ἑαυτοῦ φοιτηταῖς συναπορραγεὶς ἑκὼν τοῦ ἀγγελοπρεποῦς καὶ πανιέρου χοροῦ, ὃν εὐκαίρως τῷ προφήτῃ συνταλανίζομεν. διότι καὶ συνηλγήσαμεν· *πῶς ἐξέπεσες ἐξ οὐρανοῦ* τοῦ τῆς ἱερωσύνης ὑψώματος, *ὁ ἑωσφόρος, ὁ πρωῒ ἀνατέλλων* καὶ τῷ φωτὶ τῆς ἀψευδοῦς γνώσεως τὰς τῶν πιστευόντων τεταγμένος διαυγάζειν ψυχάς, ὁ ταῖς νεφέλαις τοῖς κούφοις σου δόγμασι τὸν τῆς ἀλαζονείας τιθέναι θρόνον ἀναπτερούμενος; πῶς ἐδραπέτευσας τοσούτων ἱερέων ἀγγελομίμητον σύνταγμα καὶ τῷ τῆς ἀπονοίας πτερῷ πρὸς βαθυτάτην ἐπήρθης κατάπτωσιν; διὰ τί τῆς μυστικῆς τραπέζης ἀπηυτομόλησας καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἀποστασίαν ἐζήλωσας; πῶς οὐκ ἐδέξω παράκλησιν ἀδελφῶν βασιλικήν τε καὶ ἀποστολικὴν συγκροτησάντων πανήγυριν; πῶς *ἀπελάκτισας ὁ ἠγαπημένος* τοὺς ἀγαπῶντας καὶ πρὸς μετάνοιάν σε προτρέποντας; *μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται; ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφεται; διὰ τί ἀπέστρεψας ἀποστροφὴν ἀναιδῆ καὶ κατεκρατήθης ἐν τῇ* αἱρετικῇ *προαιρέσει*

---

5 cf. 2. Tim. 2,15   10 – 11 Joh. 17,12   11 cf. Eph. 2,2; Eph. 5,6 – 7   13 – 14 Is. 14,12   20 Deut. 32,15   21 – 864,1 Jer. 8,4 – 5

MT

---

2 ὑμῶν] ἡμῶν T   4 ὑμῶν] ἡμῶν T   7 τε *om.* M   ἠμελήσαμεν] ἐμελήσαμεν M   12 ἑκὼν] ἐκ ... τῆς T   13 ἐξέπεσες] ἐξέπεσεν M   15 διαυγάζειν] διαυγάζει T   21 ὁ[2] *om.* M   22 κατεκρατήθης] κατεκρίθης M

fidei pariter compacare et Christo dilectam ⟨totam⟩ Romanam rempublicam nostram confidimus, et statim congregatum est uenerabile uestrum concilium, interfuistis namque et uos cum uniuersali principe pastorum simul cum ipso diuinitus loquentes tam spiritu quamque litterae suscepimus enim ex beatitudine eius uerum etiam a sanctitudine uestra directas nobis litteras, quae prolatae sunt, lectae sunt, *ueritatis uer⟨u⟩um* declarauerunt stilumque orthodoxiae perpinxerunt. totae enim conuenienter et ⟨in⟩differenter posite sunt et ad imitationem tam synodicis quam paternis doctrinis consentiunt. neque enim negleximus, sed diligentius eas conparauimus. idcirco et omnes consonanter mente et lingua concredi⟨di⟩mus et similiter confessi sumus et tamquam ipsius diuini Petri uocem Agathonis relationem supermirati sumus. nemo enim discrepauit nisi unus, *namque nemo ab omnibus periit nisi filius interitus*, pater contumatiae, et hic una cum propriis discipulis sponte assumptus est ab angelo decibili et summo [sacerdotali] ⟨sacratissimo⟩ choro, quem cum propheta collugere oportunum est eo quod condoluimus: *qualiter cecidisti ex caelo* sacerdotii culminis, *o Lucifer, qui mane oriens* luci certissime scientiae fidelium animas lustrare ordinatus es et in nubibus ponere arrogantiae sedem uanis dogmatibus elatus es? quomodo fuga lapsus es ab angelo imitato agmine tantorum sacerdotum et superbiae [t]alis ad altam ruinam eleuatus es? pro quid misticae mense temetipsum alienasti et aemulator factus es Iudaicae discessionis quomodo non suscepisti [collationem] con⟨so⟩lationem fratrum imperialem et apostolicam celebrantium solemnitatem? quomodo *recalcitrasti qui dilectus es* diligentes te et ad penitentiam te inuitantes? *numquid qui cadit non exsurgit? aut* [it] *auertens non conuertitur? quare auertis⟨ti⟩ auersionem*

V CB MN

---

1 fidei] fidiei C compacare] compacarae V conpacare CB N et] ex C^1 ἅπαν = ⟨totam⟩ *om.* V CB MN rempublicam] republicam V rempublica C 2 uenerabile] uenerabilem V N uestrum] ñr̄m̄ M 3 principe] principi CB^1 pastorum] pastorem M^2 simul] semul CB 4 litterae] littere V B^1 N littera B^2 suscepimus] suscipimus C enim non solum ex B^2 a *om.* MN 5 nobis litteras *om.* M nobis...litteras C *ras.* lectae] lecta C^1 λόγον = uer⟨u⟩um] uerum V CB^1 MN ueium B^2 declarauerunt] declaruerunt M 6 stilumque] stelumque CB stiluque N orthodoxiae] ortodoxie V ortodoxae CB^1 ortodoxum B^2 perpinxerunt] perpincxerunt M^1N ἀπαράλλακτα = ⟨in⟩differenter] differenter V MN differentur C deferentur B^1 ideferentur B^2 7 imitationem] inmitationem B synodicis] sinodicis C^1B 8 neglеximus] necleximus CB^1 diligentius] dilentius V conparauimus] comparauimus MN consonanter] consonter B^1 9 συνεπιστεύσαμεν = concredi⟨di⟩mus] concredimus V CB MN confessi sumus] confessimus V confessi summus C 10 relationem] reletionem B^1 sumus] summus C discrepauit] discrepauimus M namque] namquae B nanque M^2 11 nisi filius] sine filius M^1N sine filiis M^2 contumatiae] contumaciae C N discipulis] discipolis C 12 assumptus] absumptus V B^2 adsumptus CB^1 summo] sommo V πανιέρου = ⟨sacratissimo⟩] [sacerdotali] V CB MN 13 quem] quae V qui MN (!) propheta] prophete B^1 collugere] conlugere CB condoluimus] condolemus CB cecidisti] ceddisti B 14 sacerdotii] sacer. .tii M *ras.* sacerdoto N^1 sacerdotu N^2 luci] luce B^2 certissime] certissimae M 15 lustrare] illustrare B^2 es] est V N arrogantiae] adrogantiae CB 16 elatus] eleuatus B^1 MN lapsus] lausus V imitato] inmitato V 17 superbiae] superbia B^2 πτερῷ = [t]alis] talis V CB MN altam] alteram M pro quid] tantum C^1 misticae] mysticae M misticem N mense] mensae C M temetipsum] semetipsum V B NL alienasti] a.uenasti M^1 a.benasti M^2 18 aemulator] emulator C MN discessionis] dissensionis M 18–19 παράκλησιν = con⟨so⟩lationem] [collationem] V CB MN 19 celebrantium] caelebrantium CB N solemnitatem] sollemnitatem MN 20 recalcitrasti] recalitrasti V dilectus] delectus M^1 diligentes] diligens V dilegentes M^2 penitentiam] paenitentiam C M te^2 M^2 *add.* 21 exsurgit] resurgit CB exurgit N [it] V CB N *om.* M ἀπέστρεψας = auertis⟨ti⟩] auertis V CB MN

σου *καὶ οὐκ ἠθέλησας ἐπιστρέψαι* πρὸς τὴν εὐσέβειαν; πάντως ᾐσχύνθης ἐφ' οἷς κακῶς ἐδίδασκες ἐλεγχόμενος, ὢ παρανοίας ὁμοῦ καὶ τυφλώσεως· ταυτὸν γὰρ εἶναι δοκοῦσιν ἑκάτερα· ἡ μὲν γὰρ τὰ ἴχνη τοῦ σώματος, ἡ δὲ τὰς βάσεις τῆς ψυχῆς περιπλανᾷ παρασφάλλουσα. τὸ κακῶς διδάσκειν οὐκ ἐπαισχύνετο καὶ τὸ καλῶς μανθάνειν ᾐσχύνετο.

Ταῦτα μὲν ὁ τῆς Ἀντιοχέων γενόμενος πρόεδρος ὁ Μακάριος ὁ ἀμάκαρις καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τῆς τοῦ Χριστοῦ ταξιαρχίας ἀποστατήσαντες, ἧς τινος οἰκουμενικῆς συνελεύσεως καὶ ψήφῳ κοινῇ τῆς ἱερατικῆς ἀξίας ἐξώσθησαν καὶ τῇ τοῦ παναγίου πάπα δοκιμῇ παρεπέμφθησαν. ὅρον δὲ σεπτὸν καὶ σεβάσμιον ἡ ἁγία σύνοδος ἐθεμάτισε ταῖς τε ἁγίαις συνόδοις καὶ τοῖς ἐκκρίτοις πατράσι συμβαίνοντά τε καὶ συνεπόμενον, ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον κράτος συνυπέγραψε καὶ δι' εὐσεβῶν ἡμῶν ἰδίκτων τοῦτον ἐκύρωσε, δι' οὗ ταῖς εὐχαῖς ὑμῶν τὸ τῆς ἐκκλησίας ἅπαν εἰρήνευσε πλήρωμα. ποῦ ποτε ἄρα εἰσὶν οἱ τὸ σκάνδαλον τῆς συντετριμμένης αἱρέσεως τεκτονεύσαντες; ποῦ ποτε εἰσὶν οἱ τὴν πεπλασμένην εὐλάβειαν ψευδοδιδασκαλίας ὑπόθεσιν ἐνδυόμενοι; ἀφῃρέθη τῶν προσωπείων τὰ περιθέματα, διηλέγχθη τῶν φενακιζόντων τὰ πλαστουργήματα, τὴν δορὰν ὁ λύκος ἀπημφιάσατο καὶ λύκος γυμνὸς ἐκπομπεύεται. καὶ τοῦτο μένει φαινόμενος ὅπερ ἐκρύπτετο μὴ φαινόμενος. ἡ ὑπόκρισις κατακέκριται, ἡ ἀλήθεια πολιτεύεται, τὸ ψεῦδος ἐξώρισται, *ὁ σπορεὺς τῶν ζιζανίων* δογμάτων ἐκκέκοπται, *ὁ σῖτος*, ὁ λαὸς ὁ φιλόχριστος, *εἰς* μίαν *ἀποθήκην* τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας *εἰσκεκόμισται*, τὸ τῆς ὀρθοδοξίας φῶς ἀνατέταλκε, τὸ τῆς πλάνης σκότος καθυποδέδυκεν, ἡ κατήφεια μετημφίασται, τὸ πένθος εἰς εὐφροσύνην,

---

16 – 18 cf. Mt. 13,35 – 40

MT

---

1 ᾐσχύνθης] αἰσχύνθης T 2 ὢ] ⟨ληφθεὶς νόσ⟩ῳ *coni.* Lu 4 ᾐσχύνετο] αἰσχύνετο T 5 ὁ³ *om.* M 11 ὑμῶν] ἡμῶν T τὸ] καὶ M ἅπαν] πᾶν T 13 προσωπείων] προσωπίων T 19 καθυποδέδυκεν] καθυποδέκυκεν M

inprobam et tentus es in heretico *proposito* tuo ⟨*et*⟩ *noluisti conuertere* te ad pietatem? utique confusus es in quibus male docebas coarguatus, o dementiae simul ⟨et⟩ obcaecationem? idemque enim esse utrumque uidetur: horum namque alia uestigia corporis, alia autem gressus animae seducit decipiens male docere non erubescebat et bene discere erubescebat.

Haec quidem Antiochensium qui factus est praesul Macaris, quem non oportet dicere macarin uel qui cum ipso de ordine Christi discesserunt, cuius uniuersalis conuentionis communis sententiae de sacerdotali dignitate repulsi sunt et probationi sanctissimi papae traditi sunt. definitionem autem adorandam uel uenerabilem sanctissimum concilium decreuit tam sanctissimis conciliis quamque probabilibus patribus conuenientem et assequentem, in qua et imperium nostrum subscripsit et per pia ⟨e⟩dicta nostra conprobauit eam, per quam orationibus uestris cuncta ecclesiae plenitudo pacifice agit. alicubi sunt qui scandalum contritae conditionis fabricauerunt? alicubi sunt qui simulatam reuerentiam ad argumentum falsae doctrinae induebantur? assumpta sunt personarum uelamina, coarguatae sunt decipientium falsitates, pellem lupus abiecit et nudus lupus publicatur. et hoc manet dum apparet quod tegebatur cum non apparebat, simulatio damnatur, ueritas fiducialiter agit, falsitas exterminatur et *qui seminauit zizania*, dogmata absciditur. *triticum*, quod est Christo dilectus populus, *in* unum *horreum*, ecclesiam Christi, *collectum est*, lux orthodoxiae orta est, erroris tenebrae demerguntur, tristitia

V CB MN

1 inprobam] improbam M^2 et tentus] intentus N tuo *om.* B καὶ = ⟨et⟩ *om.* V CB MN te B^2 *add.* *om.* N pietatem] pietate V C 2 utique] utiqua V (!) confusus] confusa M^1N coarguatus] coarguatos V coargutus B^2 M o dementiae] ob dementiae M^2 simul] semul C^1 καὶ = ⟨et⟩ *om.* V CB MN 2 – 3 obcaecationem] obcecacionem V 3 idemque] idem B^2 utrumque] utrumqui C namque] neque V alia^2] ali V 4 decipiens] dicipiens V erubescebat] erubiscebat C^1B 4 – 5 et ... erubescebat *om.* MN 6 haec quidem] hic qui B^2 antiochensium] antiohesium V^1 antiochesium V^2 B antiocesium C M^1 antiocensium M^2 anthiocenum N praesul] presul V N praesol CB^1 macaris] macharius M oportet] oportit CB^1 7 macarin] machari M qui *om.* V N ipso] ipsam V discesserunt] dicesserunt V^1 cuius] qui huius B^2 8 communis] communi C^1B^2 commonis N sententiae] sentenciae V sententia B^2 de *om.* V dignitate] dignate N probationi] reprobationi V probationis B^1 M^1N 9 definitionem] difinitionem V diffinitionem M^2 adorandam] adhorandam V N uenerabilem] uenerabilens B 10 conciliis M^2 *add.* conuenientem] conueniente V 10 – 11 assequentem] assequemtem V^1 sequentem C^1B 11 ἰδίκτων = ⟨e⟩dicta] dicta V CB MN nostra] nostram V conprobauit] comprobauit M 12 eam] ei B^2 orationibus] oracionibus V cuncta] cunctae B M ecclesiae] aecclesia C aecclesiae N plenitudo] plenitudini M pacifice] pacificet CB^1 pacifica B^2 agit] abiecti B 13 αἱρέσεως = conditionis *om.* N alicubi] abiecti B^2 simulatam] simalatam V^1 semulatam B 14 assumpta] adsumpta CB^1 absumpta B^2 (?) 15 uelamina] uel anima N coarguatae] coargatae V coargutae M^2 16 tegebatur] tege CB cum] quod V (!) simulatio] semulatio CB^1 17 seminauit] seminauerunt V seminat N zizania] zyzania V zizaniam C zezaniam B^1 zezania B^2 18 triticum] trecicum C^1 tricum B^1 quod est] que de B (qde) dilectus populus] dilecti populi B^2 horreum] orreum M^1 horreum id est ecclesiam B^2 ecclesiam] ecclesiae M 19 christi] christo V orthodoxiae] ortodoxiae V orthodoxae CB^1 orthodoxa B^2 tenebrae] tennbrae M^1

τὸ σκυθρωπὸν εἰς χαράν, πάντα πρὸς τὸ κρεῖττον μεταπεφοίτηκε διὸ καὶ ἡμεῖς ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ τὴν τῆς εἰρήνης ἀπολαβούσαις χάριν συγχαίροντες ἀποστολικῶς ὑμᾶς προσφθεγγόμεθα· *χαίρετε, χαίρετε καὶ πάλιν ἐρῶ· χαίρετε*· τριαδικὴν γὰρ χαρὰν ἡμῖν ἡ τριὰς ἐχαρίσατο.

Ἔρρωσθε, πανίεροι τῆς εὐσεβείας ὑπεριστάμενοι, καὶ τοῦ ἡμετέρου κράτους ὑπερευχόμενοι·

Ἡ ὑπογραφή

+ LEGI +

Ἀντίγραφος ἀναφορὰ σταλεῖσα παρὰ Λέοντος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβέστατον καὶ φιλόχριστον βασιλέα ἐπικυροῦσα καὶ ἀποδεχομένη τὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ἕκτῃ συνόδῳ πραχθέντά τε καὶ ὁρισθέντα.

Ἡ ἐπιγραφή.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ δεσπότῃ νικητῇ καὶ τροπαιούχῳ τέκνῳ ἀγαπητῷ τοῦ θεοῦ καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ Λέων ἐπίσκοπος, δοῦλος τῶν δούλων τοῦ θεοῦ.

Τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων, οὗ τινος ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εἰσὶν αἱ τοῦ κόσμου βασιλεῖαι, αὐτῷ μικροί τε καὶ μεγάλοι εὐχαριστοῦμεν τῷ οὕτως εἰς ὑμᾶς μεταγαγόντι τὴν ἐπίγειον βασιλείαν, ὅπως τὴν οὐράνιον μᾶλλον φιλοτιμήσεται ὑμᾶς περινοστῆσαι. πλεῖον γάρ ἐστιν ὅτι προσηλωμένοι τῷ θεῷ παρρησιάζεσθε ὥσπερ ὅτι ἐκ τῆς θεόθεν ὑμῖν προσπορισθείσης τιμῆς βασιλεύ⟨ε⟩τε. καὶ τοῦτο γὰρ ἐκεῖνο ὑμᾶς ὠφελεῖ ⟨παντελῶς ὑποταττομένους⟩. τὴν γὰρ δόξαν τοῦ πατρικοῦ διαδήματος ἔτι τικτόμενοι καρποῦσθε τῇ οὐρανίῳ εὐσπλαγχνίᾳ ἡ γὰρ ὑμῶν εὐσέβεια καρπός ἐστιν οἰκτιρμοῦ, ἡ δὲ ἐξουσία φύλαξ τῆς καταστάσεως. τοιγαροῦν δι' ἐκείνης ἡ βασιλικὴ διάνοια τῷ θεῷ προσαρμόζεται, διὰ ταύτης δὲ τὸ δικάζειν τοῖς ὑπηκόοις προσνέμεται. ἐκείνης ἡ εὐπορία τοῖς πτωχοῖς βοηθεῖ, ταύτης

3 Phil. 4,4 22 1. Tim. 6,15

22 – 27 cf. p. 52,27 – 28; cf. ACO ser. II vol. I p. 75,9 – 17

MT

4 ἡμῖν] ὑμῖν T 14 ἕκτῃ] ϛ' T 17 ἐπιγραφή] ὑπογραφή T 24 φιλοτιμήσεται] φιλοτιμήσηται M 25 ὑμῖν] ἡμῖν T 26 regnatis = βασιλεύ⟨ε⟩τε] βασιλεῦ καὶ M βασιλεῦ τε T ἐκεῖνο] κἀκεῖνο M 26 – 27 omnino subiectos = ⟨παντελῶς ὑποταττομένους⟩ *om.* MT 27 ἔτι τικτόμενοι] ἐπιτικτόμενοι T 28 ὑμῶν] ἡμῶν T 30 ἐκείνης] ἐκείνοις T

transfiguratur et luctus in laetitiam et contristatio in gaudium. omnia ad meliora transgrediuntur. propter quod et nos ecclesiis dei quaed⟨a⟩m pacis gratiam acceperunt congratulantes apostolicae traditioni alloquimur uobis: *gaudete, gaudete, iterum dico: gaudete*! ternum enim gaudium trinitas nobis concessit.

Bene ualeatis, sacratissimi auxiliatores pietatis, orantes pro nostro imperio!

Et manus diuina

LEGIMUS

Datum .X. Kalendas Ianuarias Constantinopolim in ⟨a⟩postulorum imperante domno piissimo perpetuo augusto Constantino imperatore anno XXVIIII et post consulatum eius anno XIII indictione .X.

Scripta Leonis papae ad Constantinum piissimum augustum.

Regi regum, in cuius potestate sunt regna mundi, pusilli cum magnis gratias agimus, qui ita in uobis terrenum contulit regnum, ut caeleste uos magis ambire concederet. plus est enim quod in deum defixa mente confiditis quam quod de collato uobis diuinitus honore regnatis. illud enim uobis, hoc proficit omnino subiectis. nam triumphalem paterni diadematis gloriam nascendo superna miseratione fruimini. pietas enim uestra fructus misericordiae est, potestas autem custos est disciplinae. per illa igitur regia mens deo iungitur, per ista uero censura subditis adhibetur. illius opes inopes adiuuat, huius autem

---

V CB MN

1 transfiguratur] transfiguatur V^1 transforatur M^1 transfertur M^2 *marg.* luctus] lutus V in laetitiam] in leticiam V in tristitiam MN contristatio] constritiao V contistatio C^1 gaudium] gaudio V C M^{1}N guadium B^1 1–2 transgrediuntur] transgrediunt B^1 tragrediuntur M^1 2 quaed⟨a⟩m] quedum V CB^1 MN quae nunc B^2 gratiam] graciam V acceperunt] acciperunt C 3 apostolicae] apostilicae V apostholicae B traditioni] tradicioni V N traditione CB alloquimur] adloquimur CB alloquamur M uobis B^2 *del.* gaudete^1] gaute B^1 gaudete et gaude B^1 gaudete^2] gaude V^1 dico *om.* V N 5 ualeatis] ualetis N sacratissimi] sagratissimi C auxiliatores] uixiliatores V pietatis] pietates V pietas C^1 10 datum] data CB .X.] decimo MN kalendas] KL V KL̄D̄S̄ C kāt̄ N ianuarias] ian V B MN constantinopolim] constantino V constān̄. M constantini N in ⟨a⟩postulorum *om.* B N ⟨a⟩postulorum] opostulorum V C M imperante] imperia CB imprī M imp̄r̄ N domno] dom̄n̄ V dōm̄ M 11 piissimo] piissimus N perpetuo] p̄p̄ V MN augusto] āūḡ V MN constantino] constantinus N imperatore] im̄p̄ V imp̄r̄ N post consulatum] precatio V post consolatum C post consalatum B post consulatu N 12 .XIII.] tertio decimo M indictione] indicatio V inditione CB .X.] decima MN 14 scripta … augustum *om.* M papae] p̄p̄ N constantinum] costantinum V 16 regi] rege C sunt] sut V regna] regne C^{1}B^1 pusilli] posilli V pussilli C gratias] gracias C grās M 17 qui ita] quta V (!) in B^2 *del.* uobis] nobis N caeleste] celeste V N caelestae C ambire] abire V 18 deum] deo CB collato] conlato CB 19 honore] hononore V regnatis] regnantis V^1 hoc uobis V proficit] profecit C omnino subiectis] omninu subiectos V^1 triumphalem] triumfalem CB 20 diadematis] deadematis V dadematis C^1 (!) gloriam] gloria V B^2 uestra] uestras B^1 21 custos] custus V N est^2 *om.* V disciplinae] discipulinae V illa] illam B M 22 ista] istam CB M censura] consensura V censuram M^1 subditis] subdictis V opes] opus B^2 adiuuat] adiubat V

δὲ τοὺς ἀποπλανηθέντας ἐκ τῆς ἀληθοῦς ὁδοῦ διορθοῦται. οὐδὲ γὰρ μικρά τις τῶν βασιλευόντων τυγχάνει ἡ φροντὶς τοῦ τὰ σφαλερὰ διορθοῦσθαι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις θριαμβεύει, ἐπειδὴ [ὡς νομίζω] ⟨δηλαδὴ⟩ αὐτῷ τὴν ἑαυτῶν ἐξουσίαν ὑποτάσσουσι δουλεύοντες, δι' οὗ δηλονότι τῇ σκέπῃ καὶ τῷ δώρῳ βασιλεύουσι. διὸ καὶ θεόθεν προτυπωθεῖσα ἡ φιλόχριστος ὑμῶν εὐσέβεια καὶ ἄξιον κατοικητήριον τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ἐν τῷ κρυπτῷ τῆς οἰκείας καρδίας ἑτοιμάσασα, ὅσον *τὴν κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν* τὸν κανόνα τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας περιπτυσσομένη τῆς ἐξ αὐτοῦ δωρηθείσης αὐτῇ βασιλείας ἀρχηγὸν ἀποδείκνυσι, τοσοῦτον *τὸ σῶμα* αὐτοῦ τὸ σεβάσμιον, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἁγία μήτηρ *ἐκκλησία*, ὡς γνήσιον καὶ πρωτότυπον αὐτῆς τέκνον περιθάλπον τε καὶ φιλοτιμούμενον ἐπὶ τῇ οἰκείᾳ [ἀδιακοσμήτῳ] ⟨ἀδιασείστῳ⟩ στερρότητι χαίρειν ἐποίησε. καὶ γὰρ γέγραπται περὶ ὑμῶν, φιλανθρωπότατοι βασιλέων, καὶ περὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς ἐν ὅλῳ διακειμένης τῷ κόσμῳ *ἔσονται*, φησί, *βασιλεῖς οἱ τροφεῖς σου*. ὡσαύτως δὲ γέγραπται· *τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ*, ἐπειδὴ τὰ θεῖα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων προτιμῶντες καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν [ἀπροσπαθῶς] ⟨ἀσυγκρίτως⟩ τῶν βιωτικῶν προκρίνοντες φροντίδων, τί ἕτερον ἤπερ ὅτι τὴν ὀρθὴν τοῦ θεοῦ κρίσιν σεβάζεσθε καὶ καθαρωτάτην θυσίαν καὶ *ὁλοκαύτωμα* ἐκκαῖον *θείαν εὐωδίαν ἐν τῷ βωμῷ* τοῦ ὑμετέρου στήθους σφαγίζεσθε τῇ αὐτοῦ ἀοράτῳ μεγαλειότητι.

Ταῦτα ἐνεργῶς λέγεσθαι περὶ τῆς προθέσεως τοῦ εὐσεβοῦς ὑμῶν λογισμοῦ, χριστιανικώτατε βασιλέων, τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος ἐνεργούσης θαρροῦμεν, δι' ἧς καὶ μόνης πᾶσα πλάνη νενίκηται καὶ ἡ ὀρθότης τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως σὺν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης παρὰ πᾶσι τοῖς προέδροις τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν ἐπικρατεῖ. ἐκεῖ γὰρ ἡ ἀλήθεια τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως διαλάμπει, ἔνθα [ὁμολογουμένως] ⟨δηλονότι⟩ ἡ διττὴ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον ὑπερζέει. διόπερ εἰ μὴ τὸ ἑκάτερον τούτων ὁ *συμβασιλεὺς τῶν βασιλευόντων* ὁ παντοδύναμος θεὸς ἐφιλοτιμήσατο τοῖς ἑαυτοῦ ἱερεῦσιν, οὐδαμῶς ἡ βασιλικὴ εὐγένεια τοῖς ἐσχάτοις ἑαυτῆς δούλοις συγκατέβαινε καὶ πρὸς ὀλίγον τοῦ βασιλικοῦ ὕψους ἐξαιρέτου τυγχάνοντος ἑαυτὴν ἐπεπόθει συναρίθμιον εἶναι τοῦ τῶν ἱερέων καταλόγου διὰ τὸν πρὸς θεὸν ζῆλον. ὤ, ποία ἔνδοξος καὶ ὑψηλοτάτη καὶ ἀληθὴς ταπείνωσις, ἥτις διὰ τὸν πρὸς θεὸν πόθον συγκαταβῆναι κατηξίωσε· τοίνυν τί περιλέλειπται, ἐξοχώτατε σεβαστῶν καὶ πιστότατε βασιλέων, εἰ μήτοιγε ἵνα *ὁ θεὸς ὁ παρέχων τὴν ἐπίδοσιν* ταῦτα τὰ πονήματα ἀξίως ἐμπνεύσῃ ἐν τῇ

6–7 Eph. 5,23 8–9 Eph. 1,22–23 12–13 Is. 49,23 13 Ps. 98,4 16 Ex. 29,18 24 1. Tim. 6,15 30 cf. 1. Cor. 3,7

MT

3 nimirum = ⟨δηλαδή⟩] [ὡς νομίζω] MT 3–4 ὑποτάσσουσι] ὑποτάττουσι M 5 ὑμῶν] ἡμῶν T 8 αὐτῇ] αὐτοῦ T? 10 inconcussa = ⟨ἀδιασείστῳ⟩] [ἀδιακοσμήτῳ] MT 11 ὑμῶν] ἡμῶν T 12 τροφεῖς] τροφῆς T 13 ἀγαπᾷ] ἀγαπᾶν M 14 προτιμῶντες πραγμάτων T inconparabiliter = ⟨ἀσυγκρίτως⟩] [ἀπροσπαθῶς] MT 15 ἤπερ] εἴπερ T 16 ὁλοκαύτωμα ἐκκαῖον] ὁλοκαυτώματα ἐκκέον T 17 σφαγίζεσθε] σφραγίζεται τῇ M σφαγιάζε τὴν T 22–23 uidelicet = ⟨δηλονότι⟩] [ὁμολογουμένως] MT 25 τοῖς[2]] τῆς T 26 ἐπεπόθει] ἐπιποθεῖ T 29 βασιλέων] κωνσταντῖνε M

a uero tramite deuiantes emendat. non enim minor regnantum cura est praua corrigere quam de aduersariis triumphare, quia ei nimirum potestatem suam seruiendum subiciunt, cuius profecto munere et protectione imperare noscuntur. unde diuinitus praeordinata uestra christianissima pietas et habitaculum dignissimum sancti spiritus in sui cordis arcano preparans, quanto *caput ecclesiae dominum Iesum Christum* uerae pietatis regulam amplectendo concessi ab eo regni demonstrat auctorem, tantum uenerabile *corpus* eius, quae est sancta mater *ecclesia*, ut sincerus et principalis filius largiendo atque fouendo inconcussa facit soliditate gaudere. scriptum est igitur de uobis, clementissime principum, et de eadem sancta ecclesia toto terrarum orbe diffusa *erunt*, inquid, *reges nutricii tui.* pariterque scriptum est: *honor regis iudicium diligit*, quia dum diuina rebus humanis praeponitis et orthodoxam fidem curis secularibus inconparabiliter antefertis, quid aliud quam iudicium rectum dei cultui mancipatis et sacrificium purissimum atque *holocaustum diuinae suauitatis odore* flagrantem *in ara* uestri pectoris eius inuisibili maiestati mactatis?

Haec de piissimi animi uestri proposito, christianissime augustorum, efficaciter dici dei gratia operante confidimus, qua sola et error omnis euictus est et rectitudo euangelicae atque apostolicae fidei cum sincerae caritatis copula apud cunctos ecclesiarum Christi praesules obtinetur. ibi enim christianae fidei ueritas lucet, ubi gemina dei uidelicet et proximi caritas feruet.· proinde nisi hoc utrumque *rex regum* omnipotens deus suis sacerdotibus condonare disponeret, numquam se regia generositas ad infi[r]mos famulos inclinasset et paululum regali fastigio seposito unum se de collegio sacerdotum pro zelo dei adnumerari concupisset. o, quam gloriosa et praecelsa ueraque humilitas, quae pro amore diuino se inclinare dignata est! quid itaque restat, augustis ⟨eg⟩regie et fidelissime princeps, nisi ut *deus qui incrementum dat* haec in corde regio studia dignanter aspiret,

---

V CB MN

1 tramite deuiantes] tramitte deuaniantes V emendat] amendat C^1 aemendat C^2 regnantum] regnantium MN praua corrigere] pauatorregere B^1 corrigere] corregere C 2 seruiendum] seruiendo CB^2 M^2 seruiendos B^1 3 munere] numere B^1 mumere B^2 unde et diuinitus B 4 dignissimum] dignisdissimum V sui] suis V cordis] cordes V^1 5 arcano] archano CB M caput] capud N regulam] reculam C 6 concessi] concessisse CB auctorem] autorem N tantum] tanto M^2 7 ecclesia] ecclesiae B^1 N sincerus] sencerus C^1 filius] filiis B^1 fouendo] fauendo N^1 8 scriptum] scrip V clementissime] clementissimi C^2 clementissimae M^1 principum] principium B^1 9 eadem sancta] eadaem sanctae V diffusa] defusa CB^1 inquid] inquit B^2 M reges] regis C nutricii] nutritii N 10 diligit] dilegit C 11 orthodoxam] ortodoxam V C fidem] fide.m V *ras.* curis *om.* N inconparabiliter] incomparabiliter B^2 MN quid] quod N aliud] alium V 12 iudicium] iuditium B mancipatis] mancipitis N 13 odore] hodore V C flagrantem] flagranter V flagrans B^2 flagrante MN ara] ira V (!) uestri N *add.* inuisibili] inuisibilis V CB^1 maiestati] magestati B *om.* N 14 animi *om.* V C^1 christianissime] christianissimi CB efficaciter] efficiater V (!) dici] dicit N 15 gratia] gracia V C^1 gratiae B^1 qua] quia B^1 quam N error] eror V^1 omnis] omnes B^1 euangelicae] euanglicae B^1 16 atque] adque B^1 apostolicae] apostilicae V cum … christi V^2 *add.* sincerae] sincere V N sincera C^2 caritatis] caritastis V cunctos] conctos B cunctis M^1N 17 praesules] praesoles C praesolis B^1 obtinetur] optinetur N lucet *om.* V 17 – 18 et et proximi B^1 18 nisi] msi V^1 omnipotens] om̄p̄s V B 19 ad] ab B^1 τοῖς ἐσχάτοις = infi[r]mos] infirmos V CB MN 20 inclinasset] inclinaset C^1 paululum] paulolum B^1 paulum N seposito *om.* M reposito N pro] quod V (!) 21 adnumerari] admunerari C^1 concupisset] concupiscet C^1 N gloriosa] gloriosam V 22 augustis] augistis C M ἐξοχώτατε = ⟨eg⟩regie] regiae V CB regie MN 23 deus] deo V incrementum] incrimentum B regio] regi C^2 studia] studea CB^1 aspiret] aspíceret B^1

βασιλικῇ ὑμῶν καρδίᾳ καὶ αὐξήσῃ καὶ πληρώσῃ ἐν ὑμῖν τὸ φῶς τοῦ καθολικοῦ δόγματος, ἵνα [φωτίζωνται] ⟨φυγαδεύονται⟩ τῆς αἱρετικῆς φαυλότητος αἱ συννέφειαι;

Ἔπειτα καὶ τοὺς ληγαταρίους τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, τῆς μητρὸς ὑμῶν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας, τοὺς οἰκέτας τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τοὺς πρεσβυτέρους καὶ Ἰωάννην τὸν διάκονον, τὰ ἡμέτερα τέκνα, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ὑποδιάκονον [καὶ] ῥεγιωνάριον τῆς ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας, μετὰ τῶν σὺν αὐτοῖς ἀποδημησάντων προσώπων τῶν καὶ παρὰ τοῦ προηγησαμένου ἡμᾶς τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Ἀγάθωνος τοῦ πάπα κατὰ τὴν ὀγδόην ἐπινέμησιν ἕνεκεν τοῦ τῆς πίστεως πράγματος κατὰ κέλευσιν τῆς ὑμῶν εὐσεβείας [αὐθότι] ⟨ἐκεῖσε⟩ σταλέντων διὰ τῆς ἔναγχος διελθούσης δεκάτης ἐπινεμήσεως τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ μετὰ θείων κεραιῶν τῆς ὑμῶν φιλανθρωπίας ἅμα καὶ συνοδικοῖς ὑπομνήμασι μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης *ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἀγαλλιώμενοι* ἐδεξάμεθα καὶ ὥσπερ ἀπό τινων κυμάτων λύπης εἰς εὐκταῖον γαλήνης λιμένα συνελθόντες καὶ [ἐνησυχάσαντες] ⟨ἀναλαμβάνοντες⟩ μετ' εὐχαριστίας ἠρξάμεθα βοᾶν· *κύριε, σῶσον* τὸν χριστιανικώτατον ἡμῶν *βασιλέα καὶ ἐπάκουσον* αὐτοῦ *ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσηταί σε*, οὗτινος διὰ τῆς θεοπνεύστου σπουδῆς κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἡ εὐσέβεια τῆς ἀληθοῦς καὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως ἀναζωπυρεῖ καὶ ἡ δυσώδης τῆς αἱρετικῆς φαυλότητος ἀχλὺς ἐματαιώθη. ἄξιον οὖν ἐστι τῷ προφήτῃ συμψάλλειν καὶ λέγειν· *κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα. τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. ὁ* γὰρ *βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου*, καθώς πού τις σοφώτατός φησι, *τῷ οἰκείῳ αὐτοῦ σκοπῷ διεσκέδασε πᾶν πονηρόν*. καὶ γὰρ τοῖς μόχθοις τῆς ὑμῶν εὐσεβείας τοῦ κυρίου συνεργοῦντος *τὸ πονηρὸν διεσκορπίσθη*, ὅπερ ἡ τοῦ διαβόλου πονηρία πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπάτην ἐπήγαγε, καὶ τὸ ἀγαθὸν τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, ὅπερ ὁ Χριστὸς πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἐχαρίσατο, τοῦτο ἐπικρατεῖ.

Τοιγαροῦν τῶν συνοδικῶν ⟨τὸ⟩ ὕφος ἀναδραμόντες καὶ ἐπιμελῶς περιεργασάμενοι καὶ ἕκαστα τῶν ὑπομνημάτων ἀπαιτήσαντες τὰ αὐτά, ἅπερ καὶ οἱ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ληγατάριοι ἐξηγήσαντο τοῖς συμφωνοῦσιν ἐγγράφοις εὕρομεν συμβαίνειν. καὶ γὰρ ἐπέγνω-

11 cf. Lc. 1,47 13 – 15 cf. Ps. 19,10 18 – 20 Ps. 20,2 – 3 20 – 22 cf. Prov. 20,8

MT

2 [φωτίζωνται] = fulgentur] ⟨φυγαδεύονται⟩ = fugentur συννέφειαι] συνεφεῖαι MT 7 παρὰ *om.* M 9 illuc = ⟨ἐκεῖσε⟩] [αὐθότι] MT 13 receptis uiribus = ⟨ἀναλαμβάνοντες⟩ = [ἐνησυχάσαντες] MT μετ'] μετὰ T 15 ἡ *om.* T 16 ἀποστολικῆς καὶ ἀληθοῦς T 16 – 17 ἡ … ἐματαιώθη *om.* M 18 ἐπὶ] ἐν M 26 ⟨τὸ⟩ *om.* MT ὕφος *om.* M 28 εὕρομεν] ηὕρομεν T

augeat et impleat in uobis lucem catholici dogmatis, qua fugentur haereticae nubila prauitatis?

Denique legatos huius apostolicae sedis, matris uestrae Romanae ecclesiae, pietatis uestrae famulos, id est Theodorum et Georgium presbiteros et Iohannem diaconum, filios nostros, atque Constantinum subdiaconum regionarium sanctae nostrae ecclesiae, una cum personis, quae cum eis profectae fuerant, quae a decessore meo apostolicae memoriae Agathone papa per octauam indictionem pro causa fidei uestra pietate iubente illuc directi fuerant per nuper elapsam decimam indictionem mense Iulio cum diualibus clementiae uestrae apicibus et synodalibus gestis cum magno iocunditatis gaudio *in domino exultantes* suscepimus et quasi de quodam meroris fluctu optate tranquillitatis portum ingressi receptis uiribus cum gratiarum actionibus exclamare coepimus: *domine, saluum fac* christianissimum *regem* nostrum *et exaudi* eum *in die in qua inuocauerit te*, per cuius a deo inspiratum studium per totum orbem terrarum uerae apostolicae traditionis pietas flagrat, dum tetra caligo hereticae prauitatis euanuit. merito igitur cum propheta canendum est ac dicendum: *domine, in uirtute tua letabitur rex et super salutare tuum exultauit uehementer. desiderium animae eius tribuisti ei et uoluntatem labiorum eius non fraudasti eum. rex* enim *qui sedet in solio*, sicut sapientissimus quidam ait, *intuitu suo dissipat omne malum.* etenim *dissipatum est* domino cooperante uestrae pietatis laboribus *malum*, quod diaboli nequitia ad ho⟨mi⟩num deceptionem induxerat, et bonum christianae fidei, quod Christus ad salutem hominum contulit, obtinet.

Igitur gestorum synodalium seriem recurrentes curiosaque diligentia singula quaeque gesta sunt flagitantes eadem quae apostolicae sedis legati narrauerant scriptis consonan-

V CB MN

1 fugentur] fugentor CB[1] nubila] nobila V nubela CB[1] nubele B[2] 2 prauitatis] preuitatis V 3 denique] deneque M[1] legatos] legatus V B[1] legatis C apostolicae] apostilicae V apostholicae B 4 famulos] famulus V presbiteros] presbiteris C M[1]N diaconum] diacunus V diacono N 5 atque] adque B[1] constantinum] constantinus N subdiaconum] subdiacunus V subdiacono N regionarium] regionarum V M[1] 6 quae cum eis M[2] *marg.* eis C[2]B[2] *add.* profectae] profecta V C profetae B[1] perfecta N quae[2]] qui B[2] a decessore] adcessore C[1] discessere B[1] apostolicae] apostilicae V 7 agathone] agathonae C N[2] indictionem] inditionem CB pro] per V N causa] causam N 8 elapsam pontum decimam N indictionem] inditione C inditionem B indic̄ M diualibus] dualibus C[1] 9 synodalibus] sinodalibus C[1]B exultantes] exulteantes V[1] 10 suscepimus] suscipimus C optate] obtate CB optatae M optat et N 11 uiribus] uiris C[1] gratiarum] graciarum V C coepimus] caepimus MN 12 in[2] *om.* M inuocauerit] uocauerit C[1] 13 inspiratum] inspirato M[1] studium] studeum C uerae] uirae C apostolicae traditionis] apostilicae tradicionis V pietas] pietatis B[1] 14 flagrat] fraglat V N caligo] calico C[1]B[1] propheta] profeta B 15 est ac dicendum *om.* MN domine] dum N letabitur] caetabitur C[1] laetabitur C[2] 16 exultauit] exultabit B[2] M[2] desiderium] desidesiderium B uoluntatem] uolontatem C uoluntate N 17 eum *om.* V sedet] sedit B[1] quidam] quidem V intuitu] inutu V intuito B[1] 18 omne] omnem CB N pietatis] pietates B[1] 19 laboribus] labores B[1] laboris B[2] laborimus N quod] quo B[1] πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων = ad ho⟨mi⟩num] adhortunum V N adortu nunc C adhortununc B[1] exhortus B[2] ad orationum M[1] ad ortationum M[2] 20 obtinet] iudopriam B[2] *add.* optinet MN 21 synodalium] sinodalium C[1]B N diligentia] dilegentiae B[1] dilegentia B[2] 21–22 quaeque ut gesta B[2] 22 eadem] ad eadem MN eadem his que B[2] apostolicae] apostilicae V narrauerant] narrauerunt B

μεν ὅτι ἡ ἁγία καὶ μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος, ἥτις κατὰ θεοῦ χάριν τῷ βασιλικῷ προστάγματι ἔναγχος ἐν τῇ βασιλίδι συνηθροίσθη πόλει, τὰ αὐτὰ ἅπερ καὶ ἡ [οἰκουμενικὴ] ⟨ὅλη⟩ σύνοδος ἡ τῷ ἁγίῳ καὶ ἀποστολικῷ τούτῳ θρόνῳ συγκειμένη, ᾧτινι καὶ τὴν διακονίαν ἐκτελοῦμεν, συνήνεσέ τε καὶ ἐψηφίσατο ἐπὶ τῇ ὁλοκληρίᾳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τοῖς τῶν πατέρων κανόσι καὶ ὁμογνωμόνως ἅμα ἡμῖν συνωμολόγησε „τὸν ἕνα τῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου τριάδος εἶναι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως ἀχωρίστως ἀδιαιρέτως τυγχάνοντα, ὡς ἀληθῶς θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον τὸν αὐτὸν τοῦτον, σῳζομένης τῆς ἰδιότητος μιᾶς ἑκάστης τῶν ἐν αὐτῷ συνελθουσῶν φύσεων, τὸν αὐτὸν τοῦτον τὰ θεῖα ἐνεργοῦντα ὡς θεὸν καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἀχωρίστως ἐνεργοῦντα ὡς ἄνθρωπον *χωρὶς* μόνης *ἁμαρτίας*, καὶ διὰ τοῦτο δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐσχηκέναι ἀληθῶς ἐκήρυξε", δι' ὧν καὶ ἡ τῶν φύσεων αὐτοῦ πρωτοτύπως ἀλήθεια ἀποδείκνυται πρὸς ἐπίγνωσιν δηλονότι τῆς διαφορᾶς ὧν εἰσι φύσεων, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς εἷς καὶ ὁ αὐτὸς κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συνέστηκε. δι' ἅπερ ἀληθῶς ἔδειξε ταύτην τὴν ἁγίαν καὶ ἀξιεπαίνετον καὶ κεκηρυγμένην ἕκτην σύνοδον, ἥτις διὰ τῆς τοῦ θεοῦ εὐσπλαγχνίας τὴν ἀλήθειαν τῆς χριστιανικωτάτης πίστεως τοῖς πιστοῖς φανέρωσ⟨ε⟩ ἀπροσκόποις ποσὶ κατακολουθήσασαν τῷ τε ἀποστολικῷ κηρύγματι καὶ τοῖς ὅροις τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων συναινοῦσαν ἐν ἅπασι καὶ τοὺς αὐτῶν περιπτυσσομένην κανόνας καὶ μηδὲν προστιθοῦσαν ἢ ὑπεξαίρουσαν παρὰ τὰ ὁρισθέντα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, ἀλλὰ τὴν βασιλικὴν καὶ εὐαγγελικὴν τρίβον ἐξ εὐθείας βαδίζουσαν. καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ δι' αὐτῶν τὸ σχῆμα τῶν ἱερῶν δογμάτων καὶ ἡ διδασκαλία τῶν τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐκκρίτων πατέρων ἐφυλάχθη ἔτι δὲ καὶ ὁ κανονικὸς θεσμὸς τῶν προκομισθεισῶν πρὸς οἰκοδομὴν πάντων. ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ τοῦτο ὑπάρχει ἀληθῶς ἄξιον καὶ τῷ θεῷ εὐάρεστον, ὅτι ἡ ἀλήθεια τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος, ἥτις τὴν αὐτοκρατορικὴν δυναστείαν κατακοσμεῖ καὶ τὴν βασιλικὴν φιλανθρωπίαν φυλάττει κατὰ τὸ διάταγμα τῆς σεβασμιωτάτης εὐσεβείας ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ἐπηύξησε καὶ καθάπερ ἀκτὶς ἡλίου τὰς πάντων ⟨τῶν ἀνθρώπων⟩ περιεκάθηρε καρδίας, ὅπως πάλιν [ἔνθεν] ⟨ἐκεῖ⟩θεν τὴν διδασκαλίαν πνευματικῶς τῆς εὐσεβείας κομίσωνται, ὅθεν ἐπιγινώσκειν ὀφείλουσιν εὐμενῶς αὐτοῖς παρασχεθεῖσαν τῆς δικαίας οἰκονομίας τὴν κυβέρνησιν.

---

10 cf. Hebr. 4,15

---

5 – 11 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24 – 33; cf. Iustinianus imp., Edictum fidei, Abh. BAdW NF 18 (1939) 72,33 – 74,1 19 – 20 cf. Cyrillus Alex., epist. III ad Nest., ACO I 1,1 p. 35,13 – 14

MT

---

1 ἕκτη] ς' T 2 – 3 uniuersum = ⟨ὅλη⟩] [οἰκουμενικὴ] MT 5 συνωμολόγησε *om.* M 8 τὸν *om.* M 9 – 10 ὡς ... ἐνεργοῦντα *om.* M 14 ἔδειξε] ἐδείξ⟨αμεν⟩ = probauimus? ἕκτην] ς' T 16 reserat = φανέρωσ⟨ε⟩] φανερῶς MT 17 συναινοῦσαν ἐν] συναινέσαμεν T 18 περιπτυσσομένην] περιπτυσσομένη M 22 et = ⟨καὶ⟩ *om.* MT 25 κατὰ] καὶ M 26 hominum = ⟨τῶν ἀνθρώπων⟩ *om.* MT 26 – 27 inde = ἐκεῖ⟨θεν⟩] ἔνθεν MT 28 παρασχεθεῖσαν] παρασχεθείσης T

tibus conuenire repperimus. cognouimus enim quod sancta et uniuersalis ac magna sexta synodus, quae per dei gratiam imperiali decreto in regia urbe nuper congregata est, eadem quae et uniuersum concilium adiacens huic sanctae sedis apostolicae, cuius ministerium fungimur, senserit atque decreuerit super orthodoxae fidei integritate regulisque maiorum atque concorditer nobiscum confessa est „unum esse de sancta et inseparabili trinitate dominum nostrum Iesum Christum, ex duabus et in duabus naturis inconfuse inseparabiliter indiuise consistentem, ut uere deum perfectum et hominem perfectum eundem ipsum salua[que] proprietate uniuscuiusque in eo conuenientium naturarum eundem ipsum diuina operatum ut deum et humana inseparabiliter operatum ut hominem *absque* solo *peccato*, et duas idcirco naturales uoluntates duasque naturales operationes eum habere ueraciter praedicauit“, per quae principaliter et naturarum eius ueritas demonstratur usque ad cognoscendam profecto differentiam quarum sunt naturarum, ex quibus et in quibus unus idemque dominus noster Iesus Christus consistit. per quae reuera probauimus hanc sanctam et laudabilem atque praedicabilem sextam synodum per misericordiam dei, qui christianae fidei ueritatem suis fidelibus reserat, apostolicam praedicationem inoffenso pede fuisse secutam sanctorumque et uniuersalium quinque conciliorum difinitionibus in omnibus consentientem et horum regulas amplectentem nihil super statuta orthodoxae fidei augentem aut minuentem, sed regiam et euangelicam semitam rectissime gradientem. et in his atque per eos sacrorum dogmatum linea et probabilium catholicae Christi ecclesiae patrum doctrina seruata est et regulari lima ad omnium aedificationem prolata. sed et hoc uere dignum deoque gratissimum extitit, quod apostolicae praedicationis ueritas, quae inperialem exornat potentiam et principalem clementiam seruat, per augustissime pietatis edictum in toto orbe terrarum percrebuit et sicut solis radius omnium hominum corda lustrauit, ut inde rursus doctrinam pietatis spiritaliter perciperent, unde iustae dispensationis gubernacula benigne sibi praeberi cognoscunt.

V CBR(12) MN

---

1 repperimus] reperimus CB cognouimus] cognoscimus N enim *om.* V et *om.* MN uniuersalis] uniuersalem V 2 synodus] sinodus CB M gratiam] graciam V C grām M imperiali] imperiale B^{1} urbe] urbae N^{2} 3 adiacens] adducens V CB^{1} MN sedis] sedes B^{1} apostolicae] apostilicae V apostholicae B ministerium] ministerio B^{2} M^{2} 4 fungimur] fungimus V super] sub CB orthodoxae] ortodoxae V integritate] integritatem M 5 atque] adque V concorditer] concurrit M inseparabili] inseparabile B^{1} 6 et in duabus B^{2} *add.* inconfuse] inconfusse V 7 consistentem] consistente V uere] uerum V B 8 σῳζομένης τῆς ἰδιότητος = salua[que] proprietate V CB MN 10 uoluntates] uolontates C 12 cognoscendam] cognuscendam V 13 probauimus] probaumus V probabimus M^{1} 14 synodum] sinodum CB 15 qui] que V N apostolicam] apostholicam B 16 secutam] secuta V CR N difinitionibus] definitionibus B MN diffinitionibus R 17 consentientem] consientem V consentien N amplectentem] amplectantem B^{1} amplectaentem B^{2} nihil] nichil R N orthodoxae] ortodoxe V orthoxae M orthodoxe N 18 gradientem] gradentem C 19 in *om.* N dogmatum] domatum V dogmata N linea] linia $CB^{1}R$ 20 lima] linea B^{2} omnium] domini R aedificationem] aediffications V edificationem BR M aedificatione N 21 hoc] haec N uere] uerum V extitit] exsistit CB existit R quod] et V apostolicae] apostholicae B praedicationis] praeditationis V 22 quae] quia R inperialem] imperialem C MN 22–23 augustissime eo pietatis V 23 orbe] orbem C percrebuit] percrebruit M solis] solius V soli N 24 rursus] rursum N perciperent] perceperint $CB^{1}R$ 25 gubernacula] gubernaculo B^{1} praeberi] praehibere CR prebere B^{1} cognoscunt] cognuscunt V

Τοιγαροῦν συνοδικῇ ἀποφάσει καὶ ψήφῳ βασιλικοῦ διατάγματος καθάπερ *τῇ τοῦ πνεύματος διστόμῳ ῥομφαίᾳ* ἅμα ταῖς παλαιαῖς αἱρέσεσι καὶ ἡ πλάνη τῆς καινῆς φαυλότητος ἐξεκεντήθη καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ψεύδους σὺν τῇ ἑαυτῶν βλασφημίᾳ ἐξωλίσθησαν, οἵτινες ἐπεχείρησαν στόματι ἱεροσύλῳ ἐκτίθεσθαι ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένων δύο φύσεων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως συνέστηκε. τοῦτον τοίνυν τῆς ὀρθῆς καὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως τὸν τύπον ὁ προηγησάμενός με Ἀγάθων ὁ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης πάπας ἅμα τῇ [τιμίᾳ] ⟨ἰδ⟩ίᾳ συνόδῳ ἐκήρυξε καὶ τοῦτον τοῖς προλαβοῦσιν ἐγγράφοις ἐν τῷ τῆς [τιμίας] ⟨ἰδ⟩ίας ἀναφορᾶς παγηνῷ τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ διὰ τῶν οἰκείων ληγαταρίων ἀνέπεμψεν ἀποδεικνύων καὶ ἐπικυρῶν ταῖς τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων χρήσεσιν, ὅν τινα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἁγία καὶ μεγάλη τοῦ κυρίου σύνοδος ἡ διὰ τῆς ὑμετέρας γενομένη συνῳδῆς ἐδέξατο καὶ ἐν ἅπασιν αὐτὸν σὺν ἡμῖν περιεπτύξατο ὡς τὴν εἰλικρινῆ διδασκαλίαν τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ἐν αὐτῷ ἐπιγινώσκουσα[ν] καὶ σημεῖα ὁλοκλήρου εὐσεβείας ἐν αὐτῷ τούτῳ διασκεπτομένη. ἡ οὖν ἁγία οἰκουμενικὴ καὶ μεγάλη ἕκτη σύνοδος ἣν ἐπινεύσει θεοῦ σπουδαίως ἡ ὑμῶν φιλανθρωπία συνεκάλεσέ τε καὶ προηγήσατο ἕνεκεν τῆς εἰς θεὸν ὑπουργίας, ἐν πᾶσι τῷ ἀποστολικῷ κανόνι καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἐκκρίτων πατέρων ἐξηκολούθησε, καὶ ἐπειδή, ὡς προείρηται, τῆς ὀρθῆς πίστεως τὸν ὅρον τελείως ἐκήρυξεν, ὅνπερ καὶ ὁ ἀποστολικὸς θρόνος τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, οὗ τινος τὴν διακονίαν εἰ καὶ ἀνάξιοι ὄντες ἐκτελοῦμεν, σεβασμίως ἐδέξατο. διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας τάξεως οὗτος ὁ προσκυνητὸς καὶ ἀποστολικὸς θρόνος ὁμογνωμόνως τε καὶ ὁμοψύχως τοῖς παρ' αὐτῆς ὁρισθεῖσι συναινεῖ καὶ τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ μακαρίου Πέτρου βεβαιοῖ καθάπερ ἐπὶ στερεᾷ *πέτρᾳ ἥτις ἐστιν ὁ Χριστός*, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου τὴν στερρότητα κομιζόμενος.

Διὰ ταῦτα οὖν, καθὼς δεχόμεθα καὶ βεβαίως κηρύττομεν τὰς πέντε ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους, τήν τε ἐν Νικαίᾳ καὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην καὶ

1 – 2 cf. Hebr. 4,12   23 1. Cor. 10,4

5 – 6 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,30 – 31

MT

8 sua = ⟨ἰδ⟩ίᾳ] τιμίᾳ MT   9 suae = ⟨ἰδ⟩ίας] τιμίας MT   pagina = παγηνῷ   12 ἅπασιν] πᾶσιν M   ἡμῖν] ὑμῖν M   14 διασκεπτομένη] διασκεπομένη T   15 ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ M   ἕκτη] ϛʹ T   18 ὅνπερ] ὅπερ M   21 αὐτῆς] αὐτοῖς M[1]   23 κομιζόμενος] κομιζομένοις T   25 τὴν ἐν[1] *om.* T

Synodali igitur sententia et imperialis edicti censura tamquam *ancipiti spiritus gladio* cum priscis heresibus etiam nouae prauitatis error expunctus est et qui auctores falsitatis extiterunt cum suae blasphemiae labe prostrati sunt, qui ore sacrilego temptauerunt asserere unam uoluntatem et unam operationem in duabus subsistentialiter unitis naturis domini nostri Iesu Christi, ex quibus et in quibus indiuisibiliter et inconfuse constitit. hanc igitur rectae atque apostolicae traditionis normam decessor meus Agatho apostolicae memoriae papa cum sua synodo praedicauit, hanc scriptis procurrentibus in suae suggestionis pagina uestrae pietati per suos legatos emisit adprobans et confirmans testimoniis sanctorum ac probabilium ecclesiae doctorum, quam sancta nunc magna synodus domini et uestro fauore celebrata suscepit et in omnibus nobiscum amplexa est utpote beati Petri apostolorum principis sincera doctrina in ea cognoscens et inmutilatae pietatis in hac signa contrectans. sancta igitur uniuersalis et magna sexta synodus, quam nutu dei uestra clementia et sedule conuocauit et pro dei ministerio praefuit, apostolicam in omnibus regulam et probabilium patrum doctrinam secuta est, et quia difinitionem rectae fidei, ut dictum est, plenissime praedicauit, quam et apostolica sedes beati Petri apostoli cuius licet impares ministerium fungimur, ueneranter suscipit. idcirco et nos et per nostrum officium haec ueneranda sedis apostolica concorditer ac unianimiter quae difinita sunt ab ea consentit et beati Petri auctoritate confirmat sicut supra solidatam *petram qui Christus est* ab ipso domino [accipientiam] accipien⟨tis⟩ firmitatem.

Propterea, sicut suscepimus atque firmiter praedicamus, sancta quinque uniuersalia concilia, Nicenum, Constantinopolitanum, Ephesenum primum, Chalcedonensem et denuo

V CBR MN

1 synodali] sinodali V C^1B edicti] edictis B^1 tamquam] tanquam B ancipiti] anticipiti M^1N 2 etiam cum nouae CR expunctus] expuntus B^1 et B^2 *add.* qui] quia R auctores] autores B 3 blasphemiae] plasfemiae B^1 blasfemiae B^2R prostrati] protrati B^1 ore] hore V N temptauerunt] temtauerunt B 4 asserere] adserere CB unam^1] una C^2 *add.* uoluntatem] uolontatem C unam^2] una B subsistentialiter] subsistencialiter V unitis] unitatis B^1 naturis] naturae V 5 constitit] consistit R M *marg.* 6 apostolicae] adpostilicae V apostholicae B traditionis] tradicionis V normam] mormam M^1 meus] meos B^1 apostolicae] apostilicae V apostholice B 7 papa una cum M synodo] sinodo CB procurrentibus] procurentibus BR procurcurrentibus N suae] suas B^2 7–8 suggestionis] sugge.ssionis V *ras.* 8 pagina] paginae V pietati] pietatis CR M^1 legatos] legatus V adprobans] approbans R M^2 testimoniis] testimonus V^1 9 probabilium] probalium M^1 synodus] sinodus C^1B 10 celebrata] caelebrata C MN^2 suscepit] suscipit C^1B^1R nobiscum] nocum B^1 utpote] utpute CBR M 11 sincera doctrina] sinceram doctrinam B ἐπιγινώσκουσα[ν] = cognoscens inmutilatae] inmultilatae B^1 M^1 12 contrectans] contractans B^1 contraectans B^2 sancta] secum R uniuersalis] unuersalis V synodus] sinodus C^1B^2 sinodos B^1 13 uestra] uestrae V M^1N clementia] clementiae V N sedule] sedulae C et cui pro B^2 apostolicam] apostholicam B 14 quia] qui ad R difinitionem] definitionem B M diffinitionem R definitione N 15 quam et] eam B^2 sedes] sedis CB^1 sed et N 16 impares] impar est V C ministerium] misterium V ministerio B^1 suscipit] suscepit V 17 officium] offitium B^2 sedis] sedes MN apostolica] apostholica B unianimiter] unimiter V^1 unanimiter CB^2R difinita] definita B MN diffinita R 18 supra] spura V solidatam] solidam tam M qui] quae M^2 19 domino] domno B πέτρα … κομιζόμενος = petram … accipien⟨tis⟩] petram … [accipientiam] V N acceptus CB^1 accepit B^2 accipientia M 20 suscepimus] suscipimus B^2 quinque] quinquae V C 21 nicenum] nycenum N ephesenum] aephesinum C ephesinum BR M^1 chalcedonensem] calcedonensem C^1B^1R M calcedonense B^2 denuo] de V CB^1 M^1N *om.* B^2

τὴν ἐν Χαλκηδόνι καὶ πάλιν τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἅστινας καὶ πᾶσα ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία κυροῖ καὶ ταύταις ἀκολουθεῖ, οὕτως καὶ τὴν νεωστὶ ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει τῇ εὐσεβεῖ ἐπινεύσει τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἐπιτελεσθεῖσαν ἁγίαν ἕκτην σύνοδον ὡς ταύτας ἑρμηνεύσασαν καὶ ταύταις ἐπακόλουθον τῷ ὁμοίῳ σεβάσματι κρίνοντες δεχόμεθα, καὶ ἀξίως ἅμα ταύταις συναριθμηθῆναι αὐτὴν ψηφιζόμεθα ὡς καὶ αὐτὴν ὡσαύτως τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι συναθροισθεῖσαν. εἶτα δὲ καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πιστῶς συνελθόντας ἱερεῖς τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ὁμοίως ἀναφέρεσθαι κρίνομεν. καὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις καθὼς καὶ ἐν ἐκείνοις τὸ αὐτὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα τὴν τῶν ψυχῶν σωτηρίαν ἐνήργησε καὶ ὁ ταύτης καρπὸς ὁ *ἀμαράντινος* τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβεῖ βασιλείᾳ καταλογισθήσεται παρὰ τοῦ κυρίου, ἥστινος τῷ μόχθῳ συνεργούσης τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος θαυμαστῶς ἀπετελέσθη εἰς αἰῶνας κηρυττομένη.

Προσεπιτούτοις ἀναθεματίζομεν πάσας τὰς αἱρέσεις καὶ τοὺς τούτων ἅπαντας ἀρχηγοὺς καὶ σπεύστας, οἵτινες κατὰ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ταῖς τοῦ διαβόλου ἀπάταις κρατυνόμενοι πλάνας ψεύδους ταῖς ἐκκλησίαις ἐπεχείρησαν παρεισαγαγεῖν, τουτέστιν Ἄρειον Σαβέλλιον Μακεδόνιον Ἀπολινάριον Εὐνόμιον Νεστόριον Εὐτυχέα Διόσκορον Τιμόθεον Σεβῆρον Θεμίστιον Ὠριγένην τὸν καὶ Ἀδαμάντιον Δίδυμον καὶ Εὐάγριον, ὡσαύτως τὰ συγγράμματα Θεοδωρίτου τὰ κατὰ τῶν δεκαδύο κεφαλαίων τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου μετὰ τῆς ἐπιστολῆς τῆς λεγομένης Ἴβα πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην σταλείσης, ἅμα δὲ αὐτοῖς καὶ Ἰάκωβον καὶ Θεοδ⟨όσι⟩ον καὶ Γαιανόν, Ἄνθιμον Ζωώραν Δονάτον Ναυάτον Πρισκιλλιανὸν Παῦλον Φωτεινὸν Πελάγιον Κελέστιον Ἰουλιανὸν Φαῦστον καὶ Μαξιμῖνον, οὓς ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν πιστῶν πατέρων ἅτε δὴ *ζιζάνια* τῆς δεσποτικῆς *ἅλωνος* λέγω δὴ τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντας ταῖς κολάσεσι τῆς γεέννης *τῷ πτύῳ* τῆς θείας κρίσεως ἀπεβάλετο. καὶ ὡσαύτως ἀναθε-

---

9 cf. 1. Petr. 5,4 22 – 23 cf. Mt. 13,35 – 40

MT

2 τῇ² *om.* T 4 ταύτας ἑρμηνεύσασαν] ταῦτα ἑρμηνευοῦσαν T ἐπακόλουθον] ἐπακολουθεῖν M ὁμοίῳ] ὁμοουσίῳ M 10 ὑμετέρᾳ] ἡμετέρᾳ T 12 ἀναθεματίζομεν] συναναθεματίζομεν T 13 σπεύστας] σπεύσας M 14 κρατυνόμενοι] κρατούμενοι M 15 εὐτυχέα καὶ διόσκορον M 16 τὸν *om.* M 18 ἴβα πρὸς μάριν] ἰβᾶ πρὸς μάρην T 19 theodosium = θεοδ⟨όσι⟩ον] θεόδωρον MT ζωώραν] ζωόραν T 20 κελέστιον] κελεστῖνον M 21 καὶ ἀποστολικὴ *om.* T 23 πτύῳ] πτοίῳ T καὶ *om.* M

Constantinopolitanum, quae et omnis Christi ecclesia probat et sequitur, ita et quod nuper in regia urbe pio uestrae serenitatis adnisu celebratum sanctum sextum concilium ut eorum sequipedum interpretem pari ueneratione atque censura suscipimus, et hoc cum eis digne connumerari tamquam una et equali dei gratia congregatum decernimus. et qui in eo fideliter conuenerunt Christi ecclesiae sacerdotes inter sanctos ecclesiae dei patres atque doctores adscribendos aeque censemus. nam et in istis sicut et in illis idem dei spiritus salutem animarum operatus est et huius *inmarcescibilis* fructus imperiali pietati uestrae a domino reputabitur, cuius et per secula praedicando laborem mirabiliter dei gratia cooperante perfectum est.

Anathematizamus prae cetera proinde atque exsecramur omnes hereses omnesque eorum auctores atque fautores, qui aduersus orthodoxam et apostolicam fidem diabolicis decepti fallaciis falsitatis errores in ecclesiis conati sunt introducere, id est Arrium Sabellium Macedonium Apollinarium Eunomium Nestorium Eutychem Dioscorum Timotheum Seuerum Themestium Origenem qui et A⟨da⟩mantium Didimum et Euagrium similiter scripta Theodoriti aduersus duodecim sancti Cyrilli capitula cum epistula quae dicitur Ibae missam ad Marin Persam et una cum eis Iacobum Theodosium Gaianum Anthimum Zoaram Donatum Nobatum Priscillianum Paulum Photinum Pelagium Caelestium Iulianum Faustum Maximinum, quos sancta catholica atque apostolica ecclesia de catalogo fidelium patrum utpote *zizania de area* dominicae ecclesiae gehennae supplicio abdicandos *per uentilabrum* diuinae discretionis abiecit. pariterque anathematizamus noui

---

V CBR MN

---

1 omnis] omnes CR ecclesia] ecclesiae V N quod *om.* R 2 pio] pie V uestrae] uestro C^1 adnisu] adnisum B^1 ab hiis R adnisu est celebratum B^2 M^2 celebratum] caelebratum CB M^1N celebratum est sanctum M^2 3 sequipedum] sequippedum B^1 interpretem] interpraetem CBR interpretum MN atque] adque B^1 suscipimus] suscepimus V C^1B^1 4 digne et connumerari M una C^2 *add.* dei gratia] dō grā MN gratia] gracia C 5 sanctos et ecclesiae B 6 adscribendos] adscripendos B^1 ascribendos R M^2 aeque] aequae C censemus] consemus V (!) in^1 *om.* CBR M^2 *add.* in^2 *om.* CBR idem] id est N 7 animarum] animorum B inmarcescibilis] inmarciscibilis CB inmarcessibiles M inmarcescibiles N imperiali] imperialia V 8 pietati] pietate M^1 reputabitur] reputabatur B^2 reputabuntur M^2 secula] cula B^1 praedicando] praedicandu N^1 laborem] labore B 9 dei] deo B^1 gratia] gracia V C^1 10 anathematizamus] o anathematizamus V MN anathimatizamus C anathamatizamus B M prae cetera proinde] praeterea B^2 prae cetera] uel preterea M^2 *add.* exsecramur] execramur V R exsecrecamur B execramus N hereses] heresses V 11 atque] autque V orthodoxam] ortothodoxam V orthodoxiam B apostolicam et orthodoxam CBR (apostholicam B) 13 apollinarium] apolinarem CBR N eunomium] eonomium CB^1R enomium N eutychem] eothicen CB^1R euticen M timotheum] thimotheum CB^2 thimotheuum B^1 14 origenem] originem N ἀδαμάντιον = a⟨da⟩mantium] amantium V CBR MN didimum] dydimum M euagrium] euacrium R 14–15 similiter et scripta N 15 theodoriti] theodoririti B^2 theodorici R theod. .iti M *ras.* cyrilli] cirilli M capitula] caputula V quae] que V qui M^1 16 missam] missa B MN^1 ad *om.* CB^1R marin] mariam V marim M mari N et *om.* N una cum] unacumque C theodosium] theodosum V 17 zoaram] zonram B^1 zoram N nobatum] nouatum CBR priscillianum] priscinianum CB^1 prissianum R priscilianum B^2 photinum] fotinum CBR pelagium] pelegium N caelestium] celestium V caelestinum MN 17–18 iulianum] iulinianum B^1 18 faustum] faustinum M^1 maximinum] maximumim V^1 maximum N catholica] chatholica B ecclesia catholica atque apostolica MN atque] adque B^1 et R ecclesia] eclesiae B^1 eclesia B^2 catalogo] cathalogo V catalago N 19 utpote] utpute CBR M^1 zizania] zizaniam B gehennae] gehenne V geenne N 19–20 gehennae ... diuinae C^2 *add.*, *om.* R 19 supplicio] supplitio C^2B abdicandos] abdicandus C^2 20 discretionis] discreationis V discritionis C discriptionis B pariterque] paterque V^1 anathematizamus] anathimatizamus CB

ματίζομεν τοὺς ἐφευρετὰς τῆς νέας πλάνης, τουτέστι Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν ἐπίσκοπον, Κῦρον τὸν Ἀλεξανδρείας, Σέργιον Πύρρον Παῦλον Πέτρον τοὺς τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὑποκαθιστὰς μᾶλλον ἤπερ καθηγητάς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ὁνώριον, ὅστις ταύτην τὴν ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν οὐκ ἐνεχείρισε διδασκαλίᾳ ἀποστολικῆς παραδόσεως ἁγνίσαι, ἀλλὰ τῇ βεβήλῳ προδοσίᾳ μιανθῆναι τὴν ἄσπιλον παρεχώρησε, καὶ πάντας δὲ τοὺς ἐν τῇ ἑαυτῶν πλάνῃ τελευτήσαντας. ὡσαύτως δὲ βδελυττόμεθα καὶ ἀναθεματίζομεν τοὺς τούτων μιμητὰς καὶ συνίστορας, τούς τε ἤδη ἔκπαλαι καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὄντας, τουτέστιν Μακάριον τὸν ἀπατεῶνα, τὸν γενόμενον Ἀντιοχείας ἐπίσκοπον, ἅμα τῷ σὺν αὐτῷ τῆς πλάνης μαθητῇ μᾶλλον δὲ διδασκάλῳ Στεφάνῳ, καὶ σὺν αὐτοῖς Πολυχρόνιον τὸν νέον ὡς ἀληθῶς Σίμωνα, ὅστις τῇ φαντασίᾳ παιζόμενος τῆς αἱρετικῆς φαυλότητος ἐγείρειν τοὺς νεκροὺς ἐπηγγείλατο, τοῦ δὲ ἀποτελέσματος τῇ ματαίᾳ αὐτοῦ κατατολμήσει μὴ ἑπομένου ἐν πᾶσιν ἀπατεὼν ἐδείχθη, ἔτι δὲ καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτῶν φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, τοὺς δηλονότι ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν φάσκειν κατατολμήσαντας ἢ κατατολμῶντας ἢ μέλλοντας κατατολμᾶν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὓς ἀπεκήρυξεν ἡ προμνημονευομένη ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος, καὶ τὸν Μακάριον μὲν τοῦ τῆς προεδρίας ἀξιώματος ἀπεβάλετο, τὸν δὲ μαθητὴν αὐτοῦ Στέφανον καὶ Πολυχρόνιον τὸν μεματαιωμένον γέροντα τῆς ἱερατικῆς τιμῆς ἐξέκοψε καὶ τοὺς τούτων μετόχους καὶ ἑταίρους, οἵτινες *οὐκ ἠβουλήθησαν συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι, ἀνομίαν διελογίσαντο ἐπὶ ταῖς κοίταις αὐτῶν*, οἵτινες τὰς ἰδίας πλάνας πανταχοῦ ἐπεχείρησαν κατασπεῖραι, κατ' ἐξαίρετον ὁ Μακάριος, καὶ ὑπὸ τὴν δορὰν *τοῦ προβάτου* λανθάνων ἐπαναπεφάνθη *λύκος* καὶ ἀντὶ *ποιμένος* εὑρέθη *κλέπτης καὶ λῃστής*, ἀπερρίφη ἀπὸ τοῦ ἀληθινοῦ *τῶν προβάτων ποιμένος* τουτέστι τοῦ Χριστοῦ ὡς πολιορκητὴς καὶ λοιμοφθόρος.

---

18 – 19 Ps. 35,4 – 5 20 – 21 cf. Mt. 7,15 21 cf. Joh. 10,1 22 cf. Joh. 10,2 – 16

MT

---

2 τὸν] τε M 6 ἑαυτῶν] αὐτῶν M 6 – 7 ἀναθεματίζομεν καὶ τοὺς M 7 dudum = ἤδη ἔκπαλαι 8 ἀπατεῶνα … ἐπίσκοπον] γενόμενον ἀπατεῶνα τῆς ἀντιοχέων ἐκκλησίας T 9 σὺν αὐτῷ] αὐτ⟨οῦ⟩? 11 τοὺς *om.* T 15 οὓς] ἃς M 17 ἐξέκοψε τιμῆς T 21 εὑρέθη] ηὑρέθη T λῃστὴς καὶ ἀπερρίφη M

erroris inuentores, id est Theodorum Pharanitanum episcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium Pyrrum Paulum Petrum Constantinopolitanae ecclesiae subsessores magis quam praesules nec non et Honorium, qui hanc apostolicam ecclesiam non apostolicae traditionis doctrina lustrauit, sed profana proditione inmaculatam f⟨oe⟩dari permittendo conatus est, et omnes qui in suo errore defuncti sunt.   similiter anathematizamus et abominamur imitatores eorum et complices, qui dudum fuerant uel nunc usque sunt, id est Macarium quondam fallacissimum Antiochenae ecclesiae deceptorem cum sui erroris discipulum immo magistrum Stephanum, et cum eis Polichronium, nouum, ut uere dictum est, Simonem, qui heretice prauitatis delusus phantasmate mortuos suscitare pollicitus, dum uanam eius praesumptionem effectus non sequitur, fallax et in hoc omnibus conprobatus est, et qui similia eorum sapuerunt uel sapiunt, qui unam uidelicet uoluntatem et unam operationem dicere praesumpserunt uel praesument ⟨uel praesumebunt⟩ in duabus naturis domini nostri Iesu Christi, quos et sancta uniuersalis supra memorata sexta synodus abdicauit, et Macarium quidem de praesulari dignitate deiecit discipulumque eius Stephanum et Polichronium senem uanissimum sacerdotii honore frustrauit eorumque participes atque sotios qui *noluerunt intellegere ut bene agerent, iniquitatem meditati sunt in cubilibus suis*, qui suos, ut praesertim Macarius, errores huc illucque disseminare conati sunt, et dum sub *ouili* tegmine latens *lupus* appareret et pro *pastore fur et latro* conpertus est, a uero *pastore ouium* Christi ut pestifer ac deuastator abiectus est.   idcirco

---

V CBR MN

---

1 erroris] errores CB   errore M^1 id est] idem B^1 quod est R   theodorum pharanitanum episcopum] theodorus pharanitanus episcopus N   pharanitanum] faranitanum CBR   alexandrinum] alexsandrinum B   2 constantinopolitanae] constantinopolitano C   constantinopoli R   subsessores] subsesores B^1 subuersores B^2 successores R   subcessores N   3 praesules] praesoles CB   honorium] .N. N *marg.*   qui] quia B^1 hanc et apostolicam R   apostolicae] apostholicae B   traditionis] tradictionis M^1 4 lustrauit] illustrauit B^2 profana] prophana CBR N   proditione] pro traditione CB^1R inmaculatam] immaculatam C   μιανθῆναι = f⟨oe⟩dari] fidem dari V CB^1 MN   uiolari B^2 5 est *om.* C^1B^1 defuncti] defunti B^1 anathematizamus] anathimathizamus C   anathimazamus B   5–6 abominamur] abhominamur CBR   6 imitatores] inmitatores V   complices] conplices CBR   id est] idem B^1 7 macarium] macariam V^1 macarum CB^1 N   macharium M   quondam] quodam CB   quoddam N   antiochenae] antiochese V R   antiochaese C   anthiochese B^1 N   antiochiae M   sui] suis N   8 discipulum] discipulo C^2B^2 discipulis R   magistrum stephanum] magistro stephano B^2 polichronium] pillochronium V   polychronium C   pollicronium M^1 policronium R M^2 pollichronium N   ut B^2 *add.*   9 simonem] symonem V B N   delusus phantasmate mortuos] delutus phantesmate mortuus V   10 dum ... uanam V *ras.*   praesumptionem] presumpsitionem V   presumtionem B   effectus M^2 *add.*   non] nos B^1 fallax] falax C   hoc M^2 *del.*   10–11 conprobatus] conpatus V   comprobatus MN   11 sapuerunt] supuerunt M^1 uidelicet] uedelicet V^1 uoluntatem] uolontatem C   12 unam] una B   praesumpserunt] praesumpserint ue C^2 praesumpserunt ue M^2 praesumpserunt presumpserum N   ἢ μέλλοντας κατατολμᾶν = ⟨uel praesumebunt⟩ *om.* V CBR MN   13 supra] super V   memorata] memerata C^1 14 synodus] sinodus CB   macarium] macharium M   praesulari] praesolari CBR   presulari N   15 stephanum] stephephanum B   polichronium] polychronium CB   policronium R   pollycronium M^1 polycronium M^2 senem] senen B^1 sacerdotii] sacerdocii C^1R honore] hominem R   honorem N   frustrauit] frustauit M^1 eorumque] eorum R   16 atque] adque B^1 sotios] sotius CB^1 socios R   intellegere] intelligere R M^2 iniquitatem] iniquitatibus CR   meditati sunt] meditatus est N (Vulg.)   17 ut] et V MN   macarius] macerius B^1 macharius B^2 M   errores M^2 *add.*   disseminare] dissiminare V   18 latens] lantes V N   appareret] appararet V N   apareret M^1 et^2 M^2 *del.*   conpertus] compertus M   19 christi] christo M   deuastator] deuestator V

διὸ καὶ τῷ τοῦ ἀναθέματος δόρατι ἀξίως ἐπλήγησαν καὶ αἰωνίοις συνδεθέντες δεσμοῖς μὴ βουλόμενοι μετανοῆσαι ἀνευλύτως ἀναφραγέντες κατέχονται, μήπως πάλιν διαναστάντες καὶ τῷ μιασμῷ τῆς οἰκείας λοιμοφθόρου διδασκαλίας τῇ ἀχαλινώτῳ αὐτῶν τόλμῃ τινὰς τῶν ἁπλουστέρων μολύνωσιν, οἵτινες καὶ μέχρι τοῦ παρόντος ἐπιμόνως τῇ οἰκείᾳ αὐτῶν ἐνστάσει προσμεῖναι ἠθέλησαν ἤπερ ἵνα *πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας* ἐπιστρέψαντες σωθῶσιν. τῇ γὰρ χρονίᾳ κακίᾳ *ἐσκληρύνθη ἡ καρδία* αὐτῶν καὶ παρὰ πᾶσιν ἐφάνησαν συνειδήσει μᾶλλον ἤπερ ἀγνοίᾳ ἐξολισθήσαντες, ὡς ἑκουσίως ἐπιμαχόμενοι τῇ ἀποστολικῇ ἀληθείᾳ καὶ μᾶλλον τὴν ἑαυτῶν ἤπερ *τὴν τοῦ θεοῦ δόξαν ἐπιζητοῦντες*, ὁπόταν ὁ κύριος ὑπομιμνήσκῃ τοὺς πλημμελοῦντας προτρέπων πρὸς διόρθωσιν μετανοίας. *οὐ γὰρ βούλεται τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλ᾽ ἵνα ἐπιστραφῇ καὶ ζήσεται.*

Ὅτι γὰρ ὑπομιμνήσκειν κατηξίωσεν ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια διὰ θείων αὐτῆς γραμμάτων τὴν ἡμετέραν οὐδενότητα, ἵνα μυηθῶσιν ἐν τοῖς δόγμασι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς σωτηριώδους διδασκαλίας, ὅπως φθάσωσι πρὸς τὴν *τῆς ὑγιοῦς πίστεως* γνῶσιν, ὡς ἀσθενοῦσι καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυαγοῦσι τούτοις καὶ χεῖρα πνευματικῆς διδασκαλίας ἐπιδεδώκαμεν σπουδαίως, ἵνα πρὸς τὸν τῆς ἀληθείας λιμένα ἀφίκωνται, καὶ πρὸς τὸ ἐπιγνῶναι *τῆς ὑγιαινούσης πίστεως* τὴν ὀρθότητα ἀδιαλείπτως ἰατρικὰ βοηθήματα παρεχόμεθα, καὶ κατὰ τὸ ἁρμόζον τῇ ἡμετέρᾳ διακονίᾳ οὐ παρελείπομεν ὑπομνήσεως ἰατρεῖον παριστᾶν τοῖς ἐθέλουσι. κἂν εἰ δὲ πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς τοὺς θαυμαζομένους ἀγῶνας τῆς ὑμετέρας πραότητος καὶ τὴν μονογενῶς ἐνοῦσαν αὐτῇ ἀγρυπνίαν οὐκ αὐταρκεῖ διηγήσασθαι, ἀλλ᾽ οὐ διὰ τοῦτο τῆς ἀνδρείας ὑμῶν τὰ ἐξαίρετα σιωπῇ παρεπέμφθη τοῦ παντὸς κόσμου πανταχοῦ ταῦτα βοῶντος·

---

5 1. Tim. 2,4 6 cf. Ps. 94,8 8–9 Joh. 5,44 10 Ez. 33,11 13 cf. Tit. 2,1 cf. Tit. 2,8 16 cf. Tit. 2,2

MT

---

3 διαναστάντες] διαναστέντες T 4 τόλμῃ] τόλμα T 5 ἤπερ] εἴπερ T 6 ἐπιστρέψαντες] ὑποστρέψαντες T 7 ἤπερ] εἴπερ T 15 σπουδαίως ἐπιδεδώκαμεν M 16 monita = βοηθήματα 17 καὶ *om.* T 18 ἐθέλουσι] θέλουσι M εἰ δὲ] οἶδε M 20 αὐταρκεῖ] αὐταρκεῖν M ἀνταρκεῖ T 22 ταῦτα *om.* M

digne anathematis telo perculsi sunt et aeternis uinculis conligati peniteri nolendo insolubiliter tenentur obstricti, ne rursus ineffrenatae praesumptionis audaciam concitati suae pestiferae doctrinae contagio qu⟨os⟩quam de simplicibus maculent, qui etiam nunc usque in sua obstinatione peruicaciter perseuerare maluerunt quam *ad ueritatis cognitionem* ut saluarentur penitendo conuerti. *obdurauit* enim *cor eorum* diuturna malitia et omnibus claruerunt conscientiae magis quam ignorantiae labe prostrati, ut sponte rebelles apostolicae ueritatis et suam magis quam *dei gloriam inquirentes*, cum dominus moneat ad penitentiae correctionem delinquentes exortans: *nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur et uiuat.*

Nam quod per diualia scripta uestra pietas nostram exiguitatem commonere dignata est, ut salutarem doctrinam et orthodoxae fidei dogmatibus inbuerentur, quatenus *ad sanae fidei* scientiam peruenirent, ut egrotis et naufragantibus circa fidem sedulo eis et manum spiritalis doctrinae porreximus, ut ad portum ueritatis pertingerent, et medicinalia monita ad cognoscendam *sane scientiae* rectitudinem indesinenter contulimus, et quod ad nostrum ministerium congruit admonitionis remedia non omittimus cupientibus exhibere. licet autem scripturae stilus pro statu apostolicae et euangelicae fidei ammiranda certamina uestrae clementiae et uigilantiam singularem narrare non sufficit, sed non ideo ⟨taciturnitate⟩ praetermittenda sunt fortitudinis [eius] ⟨uestrae⟩ insignia, dum ubique orbis uniuersus eius canit praeconia:

V CBR MN

1 digne] digni V anathematis] anathimatis CB telo] tilo B² (stilo) telo B² *add.* perculsi] percussi M conligati] congati V¹ conlegati V² CB¹ colligari R *om.* N peniteri] penitere B² confiteri R poeniteri M² nolendo] uolendo R 1 – 2 insolubiliter] insulubiliter V insolubiter C¹ 2 tenentur] tenetur C¹ obstricti] obstructi R N ne] nec V rursus] russus C ineffrenatae] inefrenatae CBR N in effrenato M audaciam] audatiam V B¹ audacia M audatia N 3 pestiferae] festifere V B N contagio] cogitatione R τινάς = qu⟨os⟩quam] quequam V quemquam CBR MN maculent *om.* CBR utecciant B² (?) *add.* 4 peruicaciter] perficaciter M¹ cognitionem] cogitione B¹ cognitione B² 5 saluarentur] salutarentur R obdu.rauit V *ras.* enim *om.* N enim...cor M *ras.* diuturna] deuturna V malitia] malicia V CR 6 claruerunt] clauerunt V C¹ conscientiae] scientie N 7 gloriam] gloria V moneat et ad B 8 penitentiae] poenitentiae C paenitentiae M delinquentes] deliquentes N exortans] exhortans CR N peccatoris] peccatorum C¹B 10 commonere] commouere V BR M commore N dignata] dignatus B¹ 11 salutarem] saluarem CB¹R salutari B² salu...em M *ras.* orthodoxae] ortodoxae V inbuerentur] imbuerentur CB M² 12 sanae] sana V sane R N scientiam] scientia V C N peruenirent] peruenerent B¹ egrotis] egroti V CB¹R M¹N 13 manum] manu R porreximus] preximus V¹ pertingerent] pertingerint B¹ 14 monita = βοηθήματα cognoscendam] cognoscendum B¹ 15 ministerium] misterium V mynisterium N admonitionis] admontionis V omittimus] obmittimus CR M² obmmittimus B 16 licet] liceat M¹ scripturae] sequitemur R stilus] stelus CB¹ scelus R filius M¹ pro statu] prostratu CR N apostolicae] apostholicae B ammiranda] admiranda CBR M² 17 clementiae] clemenciae V uigilantiam] uigilantia M²N narrare] narra.re V *ras.* sufficit] suffecit CR 17 – 18 σιωπῇ = ⟨taciturnitate⟩ *om.* V CBR MN 18 ὑμῶν = ⟨uestrae⟩] [eius] V MN *om.* CBR insignia] insinia C¹ ubique] ibique C¹ 19 uniuersus] uniuersis N canit] canet B¹

Ὦ ἁγία μήτηρ ἐκκλησία, ἀνάστηθι, ἀπόθου τὸ ἔνδυμα τῆς στυγνότητος καὶ *ἔνδυσαι τὴν στολὴν τῆς εὐφροσύνης* σου· ἰδοὺ ὁ υἱός σου ὁ συστατικώτατος βασιλέων, ὁ σὸς ἐκδικητὴς καὶ βοηθός σου, μὴ ταραχθῇς· περιεζώσατο γὰρ ῥομφαίαν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ διαιρεῖ τοὺς ἀπίστους ἀπὸ τῶν πιστῶν, *ἐνεδύσατο πίστεως θώρακα καὶ περικεφαλαίαν σωτηρίας ἐλπίδα.* ἰδοὺ ὁ σὸς πρόμαχος, ὁ νέος Δαυίδ, *μὴ φοβηθῇς, θάρσει·* οὐ γὰρ ἐκεῖνος ὁ ἑνὸς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους βασιλεύς, ἀλλ' οὗτος ὁ σὸς ὁ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ εὐσεβέστατος βασιλεύς, πορφυρωθεὶς ἐν τῷ τοῦ Ναζωραίου αἵματι τὸν σὸν πολέμιον τὸν μεγαλορρήμονα Γολιὰθ κατέβαλε καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν φάλαγγα πανταχοῦ διεσκόρπισε καὶ *ἐπάταξεν* αὐτοῦ πληγῇ λίθου *τὸ μέτωπον*, ἔνθα σφραγὶς εὐσεβείας οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεθείσης οὐδεμία ἰσχὺς ⟨ἐν τοῖς μέλεσι αὐτοῦ⟩ περιελείφθη. καὶ ἰδοὺ πανταχοῦ ἐπὶ δόρατος θριαμβεύεται· συναθροίσθητε οὖν καὶ συνέλθετε, ὦ θεοσεβέστατοι παντὸς τοῦ κόσμου οἱ λαοὶ ἅμα τοῖς ἱερεῦσι τῶν τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν· ᾄσατε μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγοντες· ἐνίκησεν ὁ νέος Δαυίδ, ὁ συστατικώτατος τῶν αὐγούστων, οὐ μόνον ἐν χιλιάσιν, οὐδὲ γὰρ τὴν καθολικὴν νίκην τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος δυνήσεταί τις ἀριθμητικῶς συμπεριλαβεῖν, ἀλλ' ἔτι μὴν καὶ αὐτὸν τὸν [ἀρχηγὸν] ⟨ἔξαρχον⟩ καὶ πολέμιον καὶ ἡγεμόνα καὶ ἐρεθιστὴν πάντων τῶν κακῶν καὶ τῆς πλάνης τὸν διάβολον μετὰ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων καὶ τῶν συνδρόμων τῷ ὅπλῳ τῆς ἀληθοῦς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ ὁμολογίας κατέσβησεν. εὐφράνθητι οὖν, ἁγία μήτηρ ἐκκλησία, ἀμέριμνος ὑπάρχουσα περὶ τῆς σῆς ἐλευθερίας, ἡ πολλάκις καταπολεμηθεῖσα ἀλλὰ μηδαμῶς ἐγκαταλειφθεῖσα· ἀνέστησε γὰρ ὁ σὸς ἀήττητος βασιλεὺς ὁ Χριστός, βασιλέα φιλόχριστον τὸν σὸν ὑπέρμαχον, τὸν σὸν εὐεργέτην καὶ εὐπάροχον, οὗ τινος τῷ σπουδάσματι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ἑαυτῆς ἐπισυναγαγοῦσα λαμπρότητα ὅλον καταυγάζεις τὸν κόσμον καὶ πάντες οἱ πιστοὶ ἀγαλλιῶνται εὐχαριστίας ἀναπέμποντες,

---

1–2 cf. Is. 52,1; Bar. 5,1 4–5 1. Thess. 5,8 5 cf. Mt. 14,27 7 cf. Is. 9,1; Mt. 2,23 9 cf. 1. Reg. 17,19 16 cf. 2. Macc. 4,1 18 cf. Ps. 5,1 etc.

MT

---

1 ἀνάστηθι] ἀνάστα M 10 in membris eius = ⟨ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ⟩ *om.* MT 15 principem = ⟨ἔξαρχον⟩] [ἀρχηγὸν] MT 23 εὐχαριστίας ἀναπέμποντες] εὐχαριστίαν ἀπέμποντες T

O sancta mater ecclesia, exsurge, depone palleum meroris et *induere stolam iocunditatis* tuae! ecce filius tuus constantissimus principum, defensor tuus, adiutor tuus, ne commouearis! accinctus est gladium uerbum dei, quo diuidit incredulos a fidelibus, *induit se loricam fidei et galeam spem salutis.* en propugnator tuus, *confide, ne metuas,* nouus Dauid! non ille rex unius gentis Iudaicae, sed hic tuus christianae plebis piissimus princeps, Nazareni sanguine ⟨pu⟩rp⟨u⟩ratus deiecit Goliam magniloquum, hostem tuum, et cunctum agmen eius huc illucque dispersit, *percussit frontem* eius iactu lapidis, ubi non inerat signaculum pietatis, amputatum est caput eius et in membris eius nullus uigor relictus est, en ubique triumphis portatur in pilo! congregamini pariter et uenite, o relegiosissime Christi ecclesiarum cum sacerdotibus plebes, toto orbe diffusae! canite magna uoce et dicite: uicit nouus Dauid, constantissimus augustorum, non in milibus solum, nec enim generalem euangelicae praedicationis uictoriam numerorum uinculis quisquam poterit conprehendere, sed et ipsum principem et hostem, ducem ac incentorem omnium malorum et errorum diabolum, cum suis legionibus atque fautoribus per arma uerae orthodoxae atque apostolicae traditionis et confessionis extincxit. exulta nunc secura, sancta mater ecclesia, de libertate tua, sepius inpugnata sed non derelicta! suscitauit rex tuus inuictissimus Christus christianissimum principem propugnatorem tuum, benefactorem tuum atque opolentissimum largitorem, cuius studio orthodoxa fides recollecto splendore totum orbem inradiat, fideles omnes gratias referentes exultant,

---

V CBR MN

---

1 ecclesia] ecclesiae V exsurge] exurge N depone] depoene B^1 palleum] pallium B^2 M^2 meroris] memoris V N maeroris M induere] indue R M^1 2 constantissimus] constantinus M principum] principium V R M^1N princeps M^2 defensor] deffensor R ne] nec V 2–3 commouearis] comouearis B 3 accinctus] accintus B est] es N uerbum] uerbi N quo] qui B diuidit] uidit N incredulos] incredulus V 4 loricam] lori.cam V *ras.* gloriam M galeam] galleam C en] et R M^2 *del.* 5 gentis] genitis V^1 gentes CB^1R tuus] tustus B^1 tuis R piissimus] piissime V 6 princeps] principes N nazareni] nazarenis M^1 sanguine] sanguinae C sangunem M^1 sanguinem M^2N πορφυρωθεὶς = ⟨pu⟩rp⟨u⟩ratus] corporatus V CB^2 MN corporatis R corparatus B^1 deiecit goliam C^2 *add.* goliam] goleam V $C^1$$B^1$ glā N magniloquum] magniloquium R magnilocum M^1N hostem] ostem V ostem. M^1 *ras.* 7 et cunctum M^2 *add.* iacta lapidis huc illucque dispersit percussit frontem eius iacta lapidis C illucque] illuque M^1 lapidis iactu V^1 ubi] ibi N 8 inerat] erat M^1N amputatum] amputandum C^1 ampotandum B^1 caput] capud V B^1 membris] menbris V B N 9 relictus est] relectus R portatur] portator V pariter] pater V^1 uenite] ueniente V 10 relegiosissime] relegisissimae B^1 reliosissimae M^1 religiosissime R M^2N christi = θεοῦ ecclesiarum] ecclesiae B^2 cum *om.* V plebes] plebis B diffusae] difuse C defuse B diffuse R N canite] canete CB^1 11 uicit] uicet B^1 constantissimus] constantisisimus M^1 12 generalem] gene. .lem M *ras.* numerorum uinculis = ἀριθμητικῶς 13 conprehendere] comprehendere M hostem] ostem CR incentorem] incentorum V CR inuentorem M 14 errorum] errore $C^1$$B^1$ errorem B^2 diabolum] diaboli CR legionibus] leonibus V B^1 fautoribus] factoribus V 15 uerae] uero N orthodoxae] ortodoxae V theorthodoxe B^1 ortho.doxae M *ras.* apostolicae] adpostolice V apostholice B traditionis] tradicionis V confessionis] confessiones CR extincxit] extinxit V R M^2 16 libertate] libertaze V sepius] saepius C M inpugnata] impugnata M^2 17 christus *om.* CR propugnatorem] perpugnatorem V 18 opolentissimum] opulentissimum CBR largitorem] largitorum V^1 orthodoxa] ortodoxa V orthoxa C 19 totum] to.tum V *ras.* orbem] orbe C inradiat] radiat R M^1 irradiat M^2 gratias] gracia C gratiam BR

τοὺς δὲ ἀπίστους ἡ λύπη καὶ ἡ κατάβλησις καταπαύει καὶ συντελεῖ, αἱ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαι ἀνέπνευσαν ῥυσθεῖσαι ἀπὸ πασῶν τῶν ἰδίων περιστάσεων καὶ τοῖς βασιλικοῖς περιθάλπονται δώροις καὶ τῇ αὐτοκρατορικῇ ὀχυροῦνται προστασίᾳ, αἵστισι καὶ ἡ σεβασμιωτάτη ὑμῶν εὐγένεια τοῖς δεσποτικοῖς ῥήμασι τὸν Χριστὸν μιμουμένη ἐπαγγέλλεται· *ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος*, ὥσπερ ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, οὗτινος τοῖς [δόγμασι] δ⟨εί⟩γμασι κέχρηται καὶ τῆς αἰωνίου βασιλείας καὶ διηνεκοῦς δόξης ἐν ἀπολαύσει γένησεται καὶ καθολικῶς ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸ κράτος αὐτῆς αἰωνιζόντως πλατύνει.

Τῶν δὲ παρουσῶν ἀναφορῶν ἐλάχιστον ἀποκομιστὴν Κωνσταντῖνον, τὸν ὑποδιάκονον [καὶ] ῥεγεωνάριον τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, τὸν καὶ πρὸ μικροῦ μετὰ τῶν ληγαταρίων τοῦ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης τοῦ προηγησαμένου με παραγενόμενον ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ αὐτόθι ἐπιτελεσθείσῃ, τῇ συνήθει φιλανθρωπίᾳ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ μεγαλοψυχία δέξασθαι καταξιώσει καὶ ταῖς ἀναφοραῖς αὐτοῦ τὸ οὖς τῆς εὐμενείας ἐπικλίνοι καὶ ὡς διάκονον ἀξίως δέξηται.

Ἡ ὑπογραφή

Τὸ εὐσεβὲς τοῦ δεσπότου κράτος ἡ οὐράνιος διαφυλάξαι χάρις καὶ πάντων τῶν ἐθνῶν τοὺς αὐχένας ὑποτάξαι.

4–5 Mt. 28,20

MT

---

4 εὐγένεια] εὐσέβεια T 6 exemplis = δ⟨εί⟩γμασι] δόγμασι M διδάγμασι T 7 γενήσεται] γένηται T αὐτῆς] αὐτοῦ M 8 πλατύνει] πλατυνεῖ M 13 ἐπικλίνοι] ἐπικλίνει T 18 εὐσεβὲς τοῦ] εὐσεβεστάτου M διαφυλάξαι] διαφυλάξει T 19 ὑποτάξαι] ὑποτάξει T

infideles meror atque deiectio conprimit et consumit, ecclesiae Christi de cunctis oppressionibus liberate respirant, donis imperialibus confouentur, principali praesidio muniuntur, quibus et dominicis uerbis augusta uestra benignitas Christum imitandum pollicitur *ecce ego uobiscum sum usque ad consumationem seculi*, ut domini Iesu Christi, cuius exemplis utitur, aeterni eius regni perenni gloria potiatur et in orbe terrarum generaliter atque perenniter eius imperium dilatetur.

Presentis denique suggestionis exiguum portitorem Constantinum, subdiaconum regionarium sanctae huius apostolicae sedis, qui et nuper cum legatis apostolicae memoriae predecessoris mei interfuit sanctae synodo inibi celebratae, clementia consueta dignum exceptione censeat uestra regalis magnanimitas eiusque suggestionibus aurem pietatis accommodet ⟨et⟩ ut actorem in ministerio dignanter suscipiat.

Et subscriptio

PIISSIMUM DOMINI IMPERIUM GRATIA SUPERNA CUSTODIAT EIQUE OMNIUM GENTIUM COLLA SUBSTERNAT

Data Nonis Maias indictione .XI.

V CBR MN

1 infideles] fideles M[1] meror] memor N conprimit] conpraemit C conpremit B[1] consumit] confundit CBR ecclesiae] ecclesia CR christi = θεοῦ 1–2 oppressionibus] obpraessionibus C obpressionibus B oppressionis N 2 liberate] libertate N respirant] respirent B[1] 2–3 confouentur ... uerbis M[2] *marg.* 3 dominicis] domesticis CBR imitandum] imitando M[2] imitatur N pollicitur] pollicetur CBR M[2] 4 consumationem] consummationem CBR domini nostri iesu MN christi munero cuius B[2] 5 utitur et aeterni B aeterni] aeternae C[1] aeterna C[2] eterne B[1] regni et perenni B regni perhenni R et *om.* CR orbe] orbem CBR N 6 perenniter] perhenniter R[1] M premitter R[2] 7 suggestionis] suggessionis B[1] suggestionem M[1]N portitorem] portitorum V portatorem CBR subdiaconum] subdyaconum R subdiacono N 7–8 regionarium] regionarum V[1] 8 huius sanctae CBR apostolicae] apostholicae B sedis ... apostolicae[2] *om.* MN cum legatis] conlegatis V apostolicae[2]] apostholicae B 9 predecessoris] perdecessoris CR synodo] sinodo C[1]B celebratae] caelebrate B[1] celebritate N clementia] clementiae B[1] 10 regalis] regularis V C MN magnanimitas] magnimitas M[1] eiusque] eius quae B suggestionibus] suggessionibus B 11 accommodet] accommodat V[1] καὶ = ⟨et⟩ *om.* V CBR MN διάκονον = actorem in ministerio actorem] a[u]ctorem V C M a[u]torem BR N ministerio] ministro V CBR N 13 subscriptio] inscriptio R 15 imperium] inperium V gratia] gracia C eique] et que V ei CBR omnium] omni M 16 substernat] substentat V[1]R subternat N 17 data] datum V nonis] noñ V ññ B maias] maī V B MN martis R indictione] indic̄ V inditione CB .XI.] .X. CBR undecima N

Exemplar diuinae iussionis Iustiniani augusti directa ad Iohannem papam urbis Romae.

In nomine domini dei saluatoris nostri Iesu Christi imperator Caesar Flauius Iustinianus fidelis in Iesu Christo pacificus pius perpetuus augustus Iohanne uiro sanctissimo ac beatissimo archiepiscopo antiquae almae urbis Romae atque uniuersali papae.

Magnum studium primamque sollicitudinem nos habentes pro stabilitate inmaculate Christianorum fidei – dehinc namque clementissimum nostrum deum adiutorem et susceptorem nostrae serenitatis esse confidimus aduersus omnem inimicum Christo dilectae nostrae reipublicae – dum cognitum est nobis, quia synodalia gesta eorumque difinitio, quam et instituere noscitur sanctum sextum concilium, quod congregatum est in tempore sanctae memoriae nostri patris in hanc a deo conseruandem regiam urbem, apud quosdam nostros iudices remanserunt, haec omnino non praeuidimus alterum aliquem apud se detinere ea sine nostra piissima serenitate, eo quod nos copiosus in misericordia noster deus custodes constituit eiusdem inmaculate Christianorum fidei. sed mox adduximus nostros patres sanctissimos ac beatissimos patriarchas cum uestrae beatitudinis apocrisario et sanctissimum senatum uerum etiam deo amabiles metropolitas et episcopos, qui hic in regiam urbem commorantur, et deinceps militantes in scolas sacri palacii nec non et ex collegiis et popularibus et ab excubitoribus, insuper etiam quosdam de Christo dilectis exercitibus, qui inuenti sunt tam ab a deo conseruando imperiali obsequio quamque ab orientali Tracisianoque, similiter et ab Armeniaco, etiam ab exercitu Italiae, deinde ex Cabarisianis et Septensianis seu de Sardinia atque de Africano exercitu, qui ad nostram pietatem ingressi sunt.

V CBR MN

---

3 diuinae] diuae B iustiniani] iusticiani V augusti] āḡs̄ V directa] directum M[2] directam N papam] papa V 5 dei et saluatoris V caesar] cesar V C N 6 iustinianus] iustianus V christo iesu M perpetuus] p̄p̄s̄ V R iohanne] iohanni B[2] M[2] uiro] uero V CR N 7 urbis] urbe V atque] adque B[1] uniuersali] uniuesali B[1] uniuersalis N 9 primamque] primam CBR nos B[2] *del.* habentes] habemus B[2] 10 dehinc] inde B[2] 11 susceptorem] susceptorum B[1] 12 dum B[2] *del.* nobis est V quia] qui ad R synodalia] sinodalia CB difinitio] definitio B N diffinitio R 14 patris] patres CR regiam ... quosdam *om.* MN 15 remanserunt] remiserunt CB[1]R haec] sed B[2] huc R 16 detinere] detinire V B[2] M[2] detenere CB[1] M[1]N detinere ea] detineretur R noster] inter V 17 eiusdem inmaculate] de inmaculata eius R inmaculate] immaculatae M[2] fidei *om.* R 18 sanctissimos ac beatissimos] sanctissimus ac beatissimus V[1] ac beatissimos *om.* MN patriarchas] patriarcas C apocrisario] apocrisiario V[2] B[2] 19 sanctissimum] sanctissimom N[1] amabiles] amabales N hic] hinc N 20 regiam] regia B[2] M urbem] urbe M commorantur] conmorantur BR deinceps] de monachis MN in scolas] incolas V[1] in scola B[2] palacii] palatii N 21 et[1] *om.* CBR etiam] et R quosdam] quoddam V 22 conseruando] conseruande CB[1]R imperiali] principali R quamque] quam V 23 tracisianoque] tracisiano CB traciano R armeniaco] arminiaco CR[2] aerminiaco B arminaico R[1] ermeniaco N etiam et ab N italiae] ytalie R 24 cabarisianis] cabariasianis M[1]N sardinia] sardinea N africano] affricano R 25 pietatem] pietatatem V petatem B[1]

Et iussimus praefatas synodalium gestorum chartas in medio adduci et coram supradictis omnibus lectionem eorum fecisse omnesque diligenter audientes signare ipsas fecimus, quorum auditorum uniuersitas in nostris manibus eas prebuit chartas, ut debeamus nos tenendo inuiolatas conseruare ipsas, ut non licentia fuerit in quolibet tempore his qui timorem dei nolunt habere aliquid corrumpere aut summutare ab his quae inserta sunt in prenominatis synodalibus gestis. quas totas chartas bene definitas in temporibus sanctae memoriae nostri patris ex probabilibus sanctisque patribus, qui propriae linguae et manu fidem apud dominum nostrum Iesum Christum uerumque deum exsistentem confirmasse dinoscuntur et confitentes eam docuissent. nos speramus in clementissimum nostrum deum quia, usque dum noster spiritus statutus est ex deo esse in nobis, ipsas chartas inlibatas et incommutabiles semper conseruemus.

Ad sciendum itaque et uestram paternam beatitudinem huiusmodi capituli motiones praeuidimus et earum scientiam notam fecisse beatitudini uestrae.

Et manus diuina

DIUINITAS TE SERUET PER MULTOS ANNOS, SANCTISSIME AC BEATISSIME PATER

Datum . XIII . KL Marc̄ Constantinopoli imperante domno piissimoque perpetuo augusto Iustiniano imperatore anno secundo et post consulatum eius anno secundo indictione quinta decima.

V C(11)BR MN

---

1 praefatas] praefatis R synodalium] sinodalium CB M chartas] cartas CBR M et coram] &...oram M *ras.* (quoram) 2 lectionem] lectione MN eorum] eorumque N fecisse] fericisse B^1 fiericisse B^2 omnesque] omnibusque B^2 diligenter] diligerter V audientes] audientibus B^2 *om.* MN 3 chartas] cartas CB^2R M cortas B^1 debeamus] teneamus R 4 tenendo] tenendas CR conseruare] conseruari R licentia] licentias N quolibet] qualibet B^1 tempore] intempore B 4–5 qui timorem] quititimorem B 5 corrumpere] corumpere N summutare] summutatere V submutare CBR sumutare M ab his] adhuc R inserta] incerta R 6 prenominatis] praenominis CB^1R synodalibus] sinodalibus CB chartas] cartas CBR 7 nostri] nostris V B patris] patres CB^1R probabilibus] prubabilibus V^1 propriae linguae] propria lingua B^2 manu] manum V CB^1 MN 8 exsistentem] existentem R MN 9 dinoscuntur] denoscuntur CBR confitentes] confidentes B nos quoque speramus B^2 in *om.* CB^1R B^2 *add.* 10 deum] deo B^2 quia] qua V spiritus] christus M^2 statutus] statutu M^1 chartas] cartas CBR M 11 inlibatas] illibatas R incommutabiles] commutabiles N C *desin.* 12 ad] ab N 13 et] ut N beatitudini] beatitudine V B^1R uestrae] uestra R 15 manus] manu R 17 diuinitas te] diuinitate V B^1 19 datum] data BR KL] nalenda N marc̄] mār̄ B MN marcis R constantinopoli] constantinopolis MN imperante] imper B iperia R imperiante N domno] a dō n̄ō B domino N piissimoque] piissimo R *om.* MN perpetuo] perpetuoque MN 20 et post consulatum] ep̄āc̄ V consulatum] consolationem B consolatum R consolatui N eius] eiusdem V 20–21 indictione] indic̄ M indictio N 21 quinta decima] .XV. BR MN .XV. gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone uoluntatis. gloria indiuiduae trinitati BR (trinitatis B) scriptus (scriptum V) est (*om.* V) enim hic (*om.* V) codex temporibus domni sergii sanctissimi ac ter (*om.* BR) beatissimi papae et in patriarchio (patriarcho B^1) sanctae ecclesiae romanae reconditus. deo gratias. amen. V BR

Ἰσότυπα τῶν σταλέντων γραμμάτων παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου πρὸς Ἀγάθωνα τὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης.

Ἡ ἁγία μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἡ κατὰ θεοῦ χάριν καὶ πανευσεβὲς θέσπισμα τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ πιστοτάτου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου συναχθεῖσα ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει νέᾳ Ῥώμῃ ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτω ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνι ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Τὰ μέγιστα τῶν νοσημάτων μειζόνων δεῖται βοηθημάτων, ὡς ἴστε, μακαριώτατοι, διά τοι τοῦτο *Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν* ἡ ὄντως τῶν ὄντων δημιουργική τε καὶ προνοητικὴ δύναμις σοφὸν ἀνέδειξεν ἰατρὸν τὴν ὑμετέραν θεοτίμητον ἁγιότητα, τό τε νοσῶδες τῆς αἱρετικῆς λύμης ὀρθοδοξίας φαρμάκοις ῥωστικῶς ἀπελαύνουσαν καὶ πανσθενῆ τὴν ὑγείαν τῆς ἐκκλησίας χαριζομένην τοῖς μέλεσιν.

Ὅθεν καὶ ἡμεῖς, ὡς πρωτοθρόνῳ σοι τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας τὸ πρακτέον παρατιθέμεθα, *ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν* ἑστῶτι τῆς πίστεως τοῖς παρὰ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐμφιλοχωρήσαντες γράμμασιν, ἅπερ καὶ ὡς ἀπὸ τῆς κορυφαίας τῶν ἀποστόλων ἀκρότητος θεολογηθέντα γινώσκομεν, δι' ὧν καὶ τὴν τῆς ἔναγχος ἀναφανείσης αἱρέσεως πολυπλανῆ δόξαν ἐξεδιώξαμεν, ἐξάρχοντος ἡμῶν ἐν τοῖς δόγμασι Κωνσταντίνου τοῦ θειωδῶς βασιλεύοντος καὶ τὰ σκῆπτρα ἡμεροτάτως ἰθύνοντος, μεθ' οὗ τὴν τῆς ἀσεβείας πλάνην κατεστρεψάμεθα τὰ τῶν αἱρετικῶν δυσσεβῆ πολιορκήσαντες δόγματα· κἀντεῦθεν ἐκ βάθρων αὐτῶν ἀνασπάσαντες τοὺς θεμελίους τῆς βδελυρωτάτης αἱρέσεως καὶ καταβάντες πρὸς αὐτοὺς μεθ' ὅπλων πνευματικῶν τε καὶ πατρικῶν καὶ τὰς γλώσσας αὐτῶν προσφόρως λέξειν συγχέαντες τὸν ὑπ' αὐτῶν κτισθέντα τῆς ἀσεβεστάτης αἱρέσεως πύργον ἐξεμοχλεύσαμεν, αὐτοὺς δὲ ὡς περὶ τὴν πίστιν ἡμαρτηκότας *εἰς τὰς πρωίας* ἔξω τῆς παρεμβολῆς τῶν αὐλῶν τοῦ θεοῦ – Δαυιτικῶς εἰπεῖν – τοῖς ἀναθέμασιν ἀπεκτείναμεν κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ὑμῶν γράμμασιν ἐπ' αὐτοῖς προψηφισθεῖσαν ἀπόφασιν, φαμὲν δὴ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαράν, Σέργιον, Ὀνώριον, Κῦρον, Παῦλον, Πύρρον καὶ Πέτρον, πρὸς δὲ τούτοις καὶ μετὰ τούτους τοῖς ἀναθέμασι τῶν αἱρετικῶν ἐνδίκως καθυπεβάλομεν καὶ τοὺς ἐν ζῶσιν ἀναδεδεγμένους τὴν τούτων ἀσέβειαν, εἰπεῖν δὲ μᾶλλον σαφέστερον τὴν Ἀπολιναρίου, Σεβήρου τε καὶ

13 1. Joh. 5,20 18 cf. Mt. 16,18 28 cf. Ps. 100,8

MTO

3 O *inc.* (842,4) ἕκτης] ϛ' T 6 ἁγία καὶ μεγάλη O μεγάλη *om.* T 8 κωνσταντινουπόλει] πόλει κωνσταντίνου O 13 ὄντως] ὄντος O 15 λύμης] λοίμης MT ῥωστικῶς] ῥωστικοῖς O 22 ἡμῶν] ὑμῶν T 25 βδελυρωτάτης] βδελλυρωτάτης O 27 αὐτῶν] αὐτὸν M τῆς ἀσεβεστάτης αἱρέσεως *om.* O 28 τῆς παρεμβολῆς *om.* O 29 ἐν *om.* T ὑμῶν] ἡμῶν O 30 προψηφισθεῖσαν ἀπόφασιν ἐπ' αὐτοῖς O 31 καὶ[1] *om.* MT 32 τοῖς *om.* O καθυπεβάλομεν] καθυποβάλλομεν T καθυπεβάλλομεν O[1] τοὺς] τοῖς O 33 σεβήρου] σευήρου O

Θεμιστίου τῶν θεοστυγῶν, Μακάριον τὸν γενόμενον τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως ἐπίσκοπον, ὃν καὶ τῆς ποιμαντικῆς δορᾶς κατ' ἀξίαν ἀπεγυμνώσαμεν διὰ τὸ ἀμετανόητον τούτου πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ ἀνεπίστροφον Στέφανον τὸν τούτου πρὸς ἄνοιαν μαθητὴν καὶ διδάσκαλον πρὸς ἀσέβειαν, καὶ τὸν ἐν τοῖς αἱρετικοῖς δόγμασι Πολυχρόνιον καὶ τοὺς τὰ ὅμοια τούτοις ἀμετανοήτως διδάξαντας ἢ διδάσκοντας ἢ φρονοῦντας ἢ φρονήσαντας δόγματα.

Μέχρι τούτων τοίνυν ἡμῖν τὸ κατηφὲς καὶ στυγνὸν καὶ πολύδακρυ, οὐ γὰρ ἐγελάσαμεν τῶν πέλας τὰ πτώματα οὐδὲ τῆς ἐκείνων ἐξοιστρήσεως ἐπιχαρέντες κατεσκιρτήσαμεν οὐδὲ μέγα διὰ τοῦτο ἐπήρθημεν, ἵνα καὶ μεῖζον ἐπὶ τούτῳ κατενεχθείημεν. οὐχ οὕτως ἡμεῖς περὶ τούτων, ὦ σεβασμία καὶ ἱερὰ κεφαλή, ἐπαιδεύθημεν τὸν τῶν ὅλων δεσπότην Χριστὸν κεκτημένοι φιλάνθρωπόν τε καὶ ὑπεράγαθον, ὃς καὶ μιμητὰς ἡμᾶς ὡς ἐφικτὸν τῆς ἱεραρχικῆς αὐτοῦ νομοθεσίας ἀγαθοπρεπῶς γενέσθαι παρακελεύεται καὶ τύπον ἐπέχοντας τῆς αὐτοῦ ποιμαντικῆς τε καὶ συστατικῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιστροφὴν μετανοίας ὅ τε γαληνότατος βασιλεὺς καὶ ἡμεῖς διαφόρως τούτους προετρεψάμεθα καὶ μεθ' ὅλης τῆς εὐλαβείας τὰ πάντα πεπράχαμεν οὐδὲν πρὸς χάριν ἢ ἀπέχθειαν διαγενόμενοι καθὼς ὑμᾶς ἔνεστιν ἐκ τῶν ἤδη κεκινημένων ἐφ' ἑκάστῳ τῶν παρηκολουθηκότων καὶ ἐγγράφως ὑπομνηματισθέντων τῶν καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος τῇ ὑμῶν ἐσταλμένων μακαριότητι γνῶναι τὴν δύναμιν, εἶτα δὲ καὶ διὰ τῶν ἀναπληρωσάντων τὸ πρόσωπον τῆς ὑμετέρας ἁγιότητος, Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ εὐλαβεστάτου ὑποδιακόνου, τῶν ὑμετέρων πνευματικῶν τέκνων καὶ ἠγαπημένων ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἐκ τῆς καθ' ὑμᾶς ἁγίας συνόδου σταλέντων ὁσιωτάτων ἐπισκόπων ὀρθῶς καὶ χρηστῶς κατὰ τὴν ὑμῶν παίδευσιν ἐν τῷ πρώτῳ τῆς πίστεως σὺν ἡμῖν ἀγωνισαμένων κεφαλαίῳ. οὕτως ἡμεῖς τῷ ἁγίῳ πνεύματι λαμπρυνόμενοι καὶ ταῖς ὑμετέραις διδασκαλίαις ὁδηγούμενοι τὰ δυσχερῆ τῆς δυσσεβείας ἀπεκρουσάμεθα δόγματα τὴν εὐθυτάτην τῆς ὀρθοδοξίας τρίβον ἐξομαλίσαντες ἐν ὅλοις τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου θεοσόφως ἡμᾶς περιθάλψαντός τε καὶ κυβερνήσαντος, εἶτά τε καὶ τοῦ ἑνὸς ἡμῶν τῆς βασιλευούσης ταύτης Κωνσταντινουπόλεως ἁγιωτάτου προέδρου συνθεμένου πρώτου τῷ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα παρ' ὑμῶν τῆς ὀρθοδοξίας σταλέντι συντάγματι, ἅτε κατὰ πάντα τοῖς ἐκκρίτοις καὶ θεοφόροις πατράσι καὶ ταῖς ἁγίαις πέντε οἰκουμενικαῖς συνόδοις ὁμοφωνήσαντι, καὶ δὴ πάντας ἡμᾶς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ περιέχοντος τὸ σπουδαζόμενον εὐμαρῶς διηνύσαμεν, θεὸς γὰρ ἦν ὁ ἐνεργῶν καὶ στεφανῶν τὸ συνέδριον.

MTO

2 τῆς] τοῖς T 5 διδάσκοντας ἢ διδάξαντας O 7 ἐγελάσαμεν] ἐπελάσαμεν T 9 μέγα] μεγάλα O τούτῳ] τοῦτο M 10 σεβασμία] θεία O 17 τῶν *om.* O καὶ *om.* M τῇ *om.* O 21 ὑμᾶς] ἡμᾶς TO 22 ὑμῶν] ἡμῶν O πρώτῳ] πρὸ O 23 σὺν *om.* O 25 τῆς ὀρθοδοξίας] τοῖς ὀρθοδόξοις M 29 συντάγματι] συγγράμματι M 30 ἐκκρίτοις] ἐγκρίτοις O 31 ἡμᾶς] ἡμῶν T χριστοῦ τοῦ θεοῦ] χριστῷ τῷ θεῷ O

Ἐντεῦθεν τοιγαροῦν ἐφ' ἡμᾶς ἡ τοῦ παναγίου πνεύματος χάρις ἐπέλαμψε τὴν ἐξουσίαν διὰ τῆς ὑμῶν ἐκτενεστάτης εὐχῆς χαρισαμένη τοῦ πᾶν *ζιζάνιον* καὶ *ξύλον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόψαι καὶ πυρὶ καταναλῶσαι* κελεύσασα καὶ καρδίᾳ γλώσσῃ τε καὶ χειρὶ συμφωνήσαντες ἀπλανέστατόν τε καὶ ἀσφαλέστατον τῇ συνεργίᾳ τοῦ ζωοποιοῦ πνεύματος ὅρον ἐξεφωνήσαμεν οὐ *μετάραντες* κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον *ὅρια αἰώνια*, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἁγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων ἐμμείναντες χρήσεσιν ὁρίσαντες ἵνα καθάπερ „ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσεσι, θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, ἐξ ὧν συντεθεὶς καὶ ἐν αἷς ὑπάρχων *Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν* κηρύττεται παρ' ἡμῶν καὶ δοξάζεται ἀχωρίστως ἀσυγχύτως ἀτρέπτως καὶ ἀδιαιρέτως", οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα ἐν αὐτῷ καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως ἀτρέπτως ἀσυγχύτως ἀμερίστως πρεσβεύομεν καθὼς καὶ ἐν τοῖς παρ' ἡμῶν συνοδικῶς ὁρισθεῖσι δεδήλωται, οἷς καὶ τὸ τοῦ θεομιμήτου ἡμῶν βασιλέως κράτος συναίνεσαν ἰδιοχείρως καθυπεσημήνατο ἀποβαλλόμενοι, ὡς προλέλεκται, τὴν ἀσεβεστάτην καὶ φασματώδη περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας *Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν* καὶ κατακρίναντες αἵρεσιν· ἔνθεν τε τῶν συγχεόντων καὶ διαιρούντων τὸν τάραχον κατεπαύσαμεν καὶ τὴν πυρίφλογον ζάλην τῶν λοιπῶν αἱρέσεων κατεσβέσαμεν, τὴν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως φωταυγίαν τηλαυγῶς σὺν ὑμῖν ἐκηρύξαμεν, ἣν καὶ αὖθις διὰ τιμίων ὑμῶν ἀντιγράφων ἐπισφραγίσαι τὴν ὑμῶν ἐκλιπαροῦμεν πατρικὴν ἁγιότητα, δι' ἧς εὐέλπιδες εἰς Χριστὸν ὄντες θαρροῦμεν τὴν αὐτοῦ πολυέλεον ἀγαθότητα τὴν σύστασιν τῇ ἐκ θεοῦ δωρηθείσῃ τῷ πραοτάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ Ῥωμαϊκῇ πολιτείᾳ χαρίζεσθαι, νίκαις τε πολυχρονίοις τὴν αὐτοῦ κατακοσμεῖν παγγάληνον ἡμερότητα, τὴν δὲ ὑμετέραν θεοτίμητον ἁγιότητα παριστῶσαν πρὸς τοῖς ἔνθεν καὶ *τῷ φοβερῷ* αὐτοῦ ἐκείνῳ *βήματι* εἰλικρινῶς τε καὶ ἀληθῶς ὁμολογήσασαν τὰ τῆς πίστεως ἐν ῥώσει φυλαττομένην καὶ διασῴζουσαν τὰ ἐκ θεοῦ ἐμπιστευθέντα αὐτῇ ὀρθόδοξα ποίμνια.

Πᾶσαν τὴν σὺν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα ἡμεῖς τε καὶ οἱ σὺν ἡμῖν πλεῖστα προσαγορεύομεν.

⟨Αἱ ὑπογραφαί⟩

Ᾱ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης ὑπεσημηνάμην

Β̄ Πέτρος ἐλέει θεοῦ πρεσβύτερος καὶ τοποτηρητὴς τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ὑπεσημηνάμην

---

2 cf. Mt. 13,25 – 40 2 – 3 Mt. 3,10 5 Prov. 22,28 8 1. Joh. 5,20 14 1. Joh. 5,20 21 – 22 cf. 2. Cor. 5,10

---

7 – 9 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24 – 31

MTO

---

4 ἀσφαλέστατον] σαφέστατον M 6 ἐκκρίτων] ἐγκρίτων O 11 ἡμῶν[1]] ὑμῶν MT ὁρισθεῖσι συνοδικῶς T 12 καθυπεσημήνατο] ὑπεσημείνατο M ἀποβαλλόμενοι] ἀποβαλόμενοι O 14 τοῦ … καὶ *om.* O 15 πυρίφλογον] πυροφόρον M πυριφλόγον T 17 ὑμῖν] ἡμῖν T ὑμῶν[1]] ἡμῶν T 22 ὁμολογήσασαν τὰ] ὁμολογήσαντα M 23 φυλαττομένην] φυλαττομένη T 25 ὑμετέρᾳ] ἡμετέρα T 28 ⟨αἱ ὑπογραφαί⟩ *om.* MTO 30 ἐλέει] ἐλέῳ T (*et ita semper*)

Γ̄ Θεοφάνης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως ἤτοι Ἀντιοχείας ὑπεσημηνάμην

Δ̄ Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως ἐπέχων τὸν τόπον Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Ε̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θεσσαλονικαίων πόλεως ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὑπεσημηνάμην

ΣΤ̄ Φιλαλήθης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων μητροπόλεως καὶ ἔξαρχος τῆς Ποντικῆς διοικήσεως ὑπέρ ἐμαυτοῦ ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Ζ̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Τριμιθούντων τῆς Κυπρίων νήσου καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἀρχιεπισκόπου τῆς αὐτῆς Κυπρίων νήσου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Η̄ Κιτονάτος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καραλίας νήσου Σαρδηνίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Θ̄ Θεόδωρος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥαβέννης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἀρχιεπισκόπου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Ῑ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πόρτου καὶ ληγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΙᾹ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κορινθίων μητροπόλεως τῆς Ἑλλήνων χώρας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΙΒ̄ Βασίλειος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Γορτυνέων μητροπόλεως τῆς Κρητῶν νήσου ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΙΓ̄ Ἀβουνδάντιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τεμψάνης καὶ ληγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΙΔ̄ Ἰωάννης ἁμαρτωλός, ἐπίσκοπος πόλεως τοῦ Ῥηγίου καὶ ληγάτος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΙΕ̄ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως καὶ ἔξαρχος τῆς Ἀσιανῶν διοικήσεως ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΙΣΤ̄ Σισίννιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλεωτῶν μητροπόλεως τῆς Εὐρωπέων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

MTO

1 ἐπίσκοπος *om.* O   2 ἐλάχιστος] ἐλέει θεοῦ M   4 ὑπεσημηνάμην *om.* O   6 ὑπεσημηνάμην] ὁμοίως O   8 ὑπὲρ ἐμαυτοῦ *om.* O   ὑπεσημηνάμην *om.* O   9 πόλεως *om.* O   τριμιθούντων] τριμυθούντων M   τριμιθοῦντος O   10 μου *om.* O   11 ὑπεσημηνάμην *om.* O   12 κιτονάτος] κιτωνάτος M   καραλίας] καραλλίας O   σαρδηνίας] σαρδινίας M   14 ἁγίας *om.* M   15 μου *om.* O   ὑπεσημηνάμην *om.* O   16 ληγάτος] λεγάτος O   17 θρόνου τῆς πόλεως O   18 ὑπὲρ] περὶ M   ὑπεσημηνάμην *om.* O (*et ita semper*)   21 γορτυνέων] γορτυναίων M   23 ληγάτος] λεγάτος O   26 τοῦ *om.* M   27 πόλεως *om.* O   28 καὶ ἔξαρχος *om.* O   29 καὶ … συνόδου *om.* O   30 σισίννιος] σισίνιος MT   εὐρωπέων] εὐρωπαίων M   εὐροπέων T   31 συνόδου *om.* O

ΙΖ Πλάτων ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀγκυρανῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΙΗ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΙΘ Μαρῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σάρδεων μητροπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Κ Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΚΑ Φώτιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νικαέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΚΒ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Χαλκηδονέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ὑπεσημηνάμην

ΚΓ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σιδητῶν μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΚΔ Θεοδόσιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σεβαστηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΚΕ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΚΣΤ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μελιτηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΚΖ Ἰουστῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΚΗ Ἀλύπιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΚΘ Κυπριανὸς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κλαυδιουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Ὀνωρεατῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Λ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πισινουντιέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΛΑ Πολύευκτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΛΒ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σταυροπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΛΓ Τιβέριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΛΔ Κοσμᾶς ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Συναδέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

MTO

---

1 ἐλέει θεοῦ *om.* O   ἀγκυρανῶν] ἀγκυριανῶν O   2 συνόδου *om.* O   3 ἐλέει θεοῦ *om.* O   μητροπόλεως] πόλεως M   ἑλλησποντίων] ἑλησπόντου O   4 ὑπὲρ … συνόδου *om.* O (*et ita semper*)   5 ἐλέει θεοῦ *om.* O (*et ita semper*)   7 ἀνάξιος *om.* O   12 ὑπεσημηνάμην] ὁμοίως O   13 σιδητῶν] σιδιτῶν M   παμφύλων] παμφίλων T   15 πρώτης] δευτέρας TO   17 ἀμασέων] ἀμασηνῶν O   ἑλενοποντίων] ἑλλησποντίων M   19 μελιτηνῶν] μελιτινῶν O   πρώτης τῶν *om.* M   21 δευτέρας] β' T   27 τῆς *om.* M   πισινουντιέων] πισινουντίων M   δευτέρας] β' MT   29 μυρέων] μυραίων M   31 σταυροπολιτῶν] σταυροπολιτῆς M   33 πακατιανῶν] καπατιανῶν M   35 σαλουταρίων] σαλουτάρων TO

Λ̅Ε̅ Κωνσταντῖνος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βαρατέων πόλεως καὶ τὸν τόπον ἀναπληρῶν Παύλου τοῦ ἁγιωτάτου μου μητροπολίτου τῆς Ἰκονιέων μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Λ̅Σ̅Τ̅ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Λ̅Ζ̅ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Περγέων μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Λ̅Η̅ Θεόπεμπτος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν ἤτοι Μωκισσηνῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Λ̅Θ̅ Ἰσίδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων νήσων ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Μ̅ Σισίννιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Μ̅Α̅ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Μ̅Β̅ Στέφανος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Μ̅Γ̅ Μακρόβιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελευκέων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Μ̅Δ̅ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας ὑπεσημηνάμην

Μ̅Ε̅ Θεόδωρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πομπηϊουπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

Μ̅Σ̅Τ̅ Ζαχαρίας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λεοντουπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὑπεσημηνάμην

Μ̅Ζ̅ Γρηγόριος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιτυληναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὑπεσημηνάμην

Μ̅Η̅ Γεώργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιλησίων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας ὑπεσημηνάμην

Μ̅Θ̅ Σέργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σηλυβρηνῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας ⟨ὑ⟩πεσημηνάμην

MTO

---

1 βαρατέων] βαραταίων M 2 μου *om.* O ἰκονιέων] ἰκονιαίων M 6 περγέων] περγαίων M παμφύλων] παμφίλων T 8 θεοῦ *om.* MO τῆς *om.* M ἰουστινιανουπολιτῶν] ἰουστινιανιτῶν M μωκισσηνῶν] μωκησηνῶν O 9 μητροπόλεως] πόλεως O δευτέρας] πρώτης M β' T 12 – 13 πακατιανῶν] καπατιανῶν M 13 ὑπ'] ἐπ' M 16 μητροπόλεως] πόλεως MT 16 – 17 τῆς … ἐπαρχίας *om.* M 16 δευτέρας] β' T 20 βιζυηνῶν] βυζιηνῶν M 20 – 21 χώρας αὐτοκέφ.. ὑπεσημηνάμην O 23 ὁμοίως *om.* M (*recte?*) 26 μιτυληναίων] μιτυληνέων T λεσβίων] λεσβήνων O 30 σέργιος] γέργιος M σηλυβρηνῶν] σιλυμβρηνῶν T 31 ⟨ὑ⟩πεσημηνάμην] ἐπεσημηνάμην MT *om.* O

Ν̄ Ἀνδρέας ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου ὑπεσημηνάμην

ΝᾹ Ἀλέξανδρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κοτραδέων πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας ὑπεσημηνάμην

ΝΒ̄ Ἐπιφάνιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Εὐχαϊτηνῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΝΓ̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καρπαθίων νήσου ὁμοίως ὑπεσημηνάμην

ΝΔ̄ Ἰωάννης ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλειουπολιτῶν πόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας ὑπεσημηνάμην

ΝΕ̄ Πέτρος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεσημβρηνῶν πόλεως τῆς Αἱμιμοντίων ἐπαρχίας ὑπεσημηνάμην

ΝΣΤ̄ Πέτρος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας ὑπεσημηνάμην

Ἀντίγραφος θεία σάκρα τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου γενομένη πρὸς Λέοντα τὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, σταλεῖσα διὰ τῶν ἐκεῖθεν σταλέντων συνοδικαρίων παρὰ περιόντος Ἀγάθωνος τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης.

Ἡ ἐπιγραφή

Λέοντι τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς ἀρχαίας καὶ περιδόξου πόλεως Ῥώμης καὶ οἰκουμενικῷ πάπᾳ.

Ἀπελύθη μηνὶ Δεκε⟨μ⟩βρίῳ τρίτῃ καὶ δεκάτῃ ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

Τῆς τῶν οὐρανῶν ἀκαταλήκτου βασιλείας τε καὶ μακαριότητος ἐφιέμενοι καὶ πρὸς τὴν πνευματικὴν υἱοθεσίαν τὸν φιλευσεβῆ σκοπὸν ἡμῶν διευθύνοντες ἐκεῖνα διαμελετῶμεν καὶ πράττομεν, ὅσα τοῦ σπουδαζομένου τυχεῖν ὑποτίθεται. τί οὖν ὁ κύριος ἐν εὐαγγελίοις ἐπηγγείλατο; *μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.* ταύτης δὴ τῆς ἐπαγγελίας τῆς καὶ πρὸς τὴν θείαν ἡμᾶς ἀναβιβαζούσης συγγένειαν καὶ τὴν τῆς υἱοθεσίας χαριζομένης εὐγένειαν ἐντὸς γενέσθαι βουλόμενοι καὶ τὸν περιστέψαντα ἡμᾶς Χριστὸν αὐτὸν ἐκμιμούμενοι καὶ *τὸ πᾶν ἐν ἑαυτῷ τῷ θεῷ καταλλάξαντα* πρὸς εἰρήνην τε καὶ

---

32 Mt. 5,9 35 Col. 1,20

MTO(13)

---

1 μεθυμναίων] μεθυμνέων T 3 κοτραδέων] κοτραδαίων M 5 μητροπόλεως] πόλεως M 6 ἑλενοποντίων] ἑλληνοποντίων M ὑπεσημηνάμην] ὁμοίως O 8 δευτέρας] β′ M 9 ὑπεσημηνάμην] ὁμοίως O 10 θεοῦ] χριστοῦ T αἱμιμοντίων] ἑμιμοντίων O 13 *expl.* O (902,13) 17 θεία σάκρα τοῦ] θείας ἀκράτου T 18 γενομένη] γενομένης T 19 σταλέντων] ἀποσταλέντων T 22 ἡ *om.* T 27 δεκε⟨μ⟩βρίῳ] δεκεβρίῳ M δεκ T τρίτῃ καὶ δεκάτῃ] ιγ′ MT δεκάτης] ι′ MT 34 ἡμᾶς] ὑμᾶς M

ὁμόνοιαν τὴν ἡμετέραν φιλόχριστον πολιτείαν ἄγειν σπουδάζομεν, ἐξαιρέτως δὲ τῆς τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν εὐταξίας φροντίζομεν καὶ τὴν τῆς πίστεως ἕνωσιν διὰ παντὸς ἐμπορεύεσθαι προνοούμεθα. λίαν τοίνυν καὶ οὐ μετρίως ἐχαλεπαίνομεν καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἐφέρομεν τὴν τοσαύτην τῷ χρόνῳ διάστασιν συνακμάσασαν, ὥστε καὶ τοὺς ἀπίστους τοῖς φιλοχρίστοις ἐπιγελᾶν καὶ εὐφροσύνην ἡγεῖσθαι τὴν τῶν Χριστιανῶν εἰς ἀλλήλους ἀπέχθειαν. τὴν πρὸς ἐκείνους γὰρ ἀφέντες ἀντιπαράταξιν κατ' ἀλλήλων τὰς γλώσσας ἠκονημένῳ ξυρῷ ταῖς δυσφημίαις ἐξώπλιζον καὶ τὴν πίστιν ταῖς διχονοίαις συγκατεδίχαζον.

Ταῦτα πρὸ τῶν ἡμετέρων χρόνων ἀρξάμενα καὶ εἰς τοσοῦτον κακίας ἐλάσαντα, ὥστε καὶ τὸ πάθος ἀνίατον μένειν δοκεῖν, στῆσαι μὲν ἦν χαλεπόν, μὴ στῆσαι δὲ χαλεπώτερον· καὶ παρώργιζον μὲν θεόν, παρώργιζον δὲ καὶ τὴν ἡμῶν ἡμερότητα. οὐκ ἄλλως τοίνυν τὴν συνέχουσαν νόσον τὰς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ θεραπεῦσαι διέγνωμεν, εἰ μήπω δὴ τοὺς τοῦ θεοῦ μὲν ἱερεῖς καὶ θεράποντας, τῶν δὲ τοιούτων θεραπευτὰς εἰς ἐπίσκεψιν προτρεψόμεθα· πολλάκις γὰρ ἡ ἐκκλησία ταῖς ἐκβολαῖς τῶν αἱρέσεων ἐπικινδύνως ἐνόσησεν· ἀλλ' οὐχ ἑτέρως ἐδέξατο τῆς ὀρθοδοξίας τὴν ἴασιν, εἰ μὴ ταῖς τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλοχρίστων βασιλέων προσκλήσεσι, ταῖς δὲ τῶν θεοφόρων ἱερέων συννεύσεσί τε καὶ συνελεύσεσι.
διὸ δὴ τὴν μὲν τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Ἀγάθωνος μακαριότητα δι' εὐσεβῶν ἡμῶν κεραιῶν στεῖλαί τινας τοὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπέχοντας προετρέψαμεν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἁγιωτάτους προέδρους διηγορεύσαμεν τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἕκαστον ὁσιωτάτους ἱερεῖς συγκαλέσαντα πάντας ὁμοῦ κατὰ τὴν θεοφύλακτον ἡμῶν καὶ βασιλίδα συναγείρεσθαι πόλιν, ὥστε τοῦ μὲν σεσηπότος ἢ σκανδαλίζοντος μέλους τὸ ἀλυσιτελὲς ἐκτεμεῖν, ἡνίκα μὴ βούλητε μάλιστα τὸ θεραπεύεσθαι δέχεσθαι, τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν καταρρῶσαι σῶμα Χριστοῦ τοῖς τῆς εὐσεβείας δόγμασί τε καὶ καταπλάσμασι. *συμφέρει* γάρ – εὐαγγελικῶς εἰπεῖν, – ἵνα *ἓν μέλος ἀπόληται* καὶ σέσωσται τῆς ἐκκλησίας ὅλης τὸ πλήρωμα. καὶ δὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν πρόσκλησίν τε καὶ πρόσταξιν τῶν τε τοῦ μέρους τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, τῶν τε συνθρόνων αὐτῇ μετ' αὐτὴν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν καὶ λοιπῶν ἁπάντων ὁσιωτάτων ἐπισκόπων τῇ ἡμετέρᾳ συνελθόντων τε καὶ συνεδρευσάντων φιλευσεβεῖ γαληνότητι τὸν περὶ πίστεως διεγυμνάζομεν λόγον.

Αὐτίκα γοῦν τὴν πρὸς τὸ ἡμέτερον κράτος τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Ἀγάθωνος ἀναφορὰν οἱ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπέχοντες προκομίσαντες – φαμὲν δὴ Ἀβουνδάντιος, Ἰωάννης καὶ Ἰωάννης οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι, Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιδιάκονος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος ὑποδιάκονος καὶ Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας Ῥαβέννης καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς – τῇ ἡμετέρᾳ γαλήνῃ ταύτην ἀνέτειναν, ἣν εἰς ἐπήκοον πάντων ἀναγνωσθῆναι

23–24 cf. Mt. 5,29–30

MT

---

7 ξυρῷ] ξηρῷ M   11 παρώργιζον] παροργίζον T *bis*

κελεύσαντες τῆς ὑγιοῦς τε καὶ ἀνοθεύτου πίστεως ἐν αὐτῇ τὸν χαρακτῆρα κατοπτρισάμεθα· τάς τε γὰρ εὐαγγελικάς τε καὶ ἀποστολικὰς φωνὰς ἀνακρίναντες, τά τε παρὰ τῶν ἁγίων τε καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων συγκροτηθέντα τε καὶ ὁρισθέντα ταύτῃ συγκρούσαντες καί, ἅσπερ ἔφερε χρήσεις, τοῖς πατρικοῖς παραβαλόντες συντάγμασι καὶ μηδὲν εὑρηκότες ἀσύμφωνον ἀπαραχάρακτον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐν αὐτῇ τὸν λόγον κατενοήσαμεν, καὶ ὥσπερ αὐτὸν τὸν ἐξάρχοντα τοῦ ἀποστολικοῦ χοροῦ, τὸν πρωτόβαθρον Πέτρον, τοῖς νοητοῖς κατενοήσαμεν ὄμμασι τὸ τῆς οἰκονομίας ὅλης θεολογοῦντα μυστήριον καὶ διὰ τῶν γραμμάτων τῷ Χριστῷ προσφθεγγόμενον· *σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος*· αὐτὸν γὰρ ὅλον Χριστὸν ἡμῖν τὸ ἱερὸν αὐτοῦ γράμμα τῷ λόγῳ διέγραφεν, ὅπερ ἅπαντες ἀσπασίως τε καὶ εἰρηνικῶς ἐδεξάμεθα καὶ οἷον αὐτὸν Πέτρον ταῖς τῆς ψυχῆς ἀγκάλαις ὑπεδεξάμεθα. μόνος δέ, σὺν οἷς ὑπεσύρετο, Μακάριος ὁ μὴ μακάριος ἀπεστάτησεν, ὃς τὴν Ἀντιοχέων προήδρευσε καὶ τοῦ μὲν ζυγοῦ τοῦ Χριστοῦ ἐναντίσας ἑαυτὸν ὑπεξήγαγε, τῆς δὲ ἱερατικῆς ὁμηγύρεως ἀπεσκίρτησε· μηδὲ γὰρ ὅλως συνθέσθαι τοῖς πανιέροις Ἀγάθωνος κατένευσε γράμμασιν ὥσπερ ἂν εἰ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ κορυφαίου Πέτρου μαινόμενος. πολλὴ μὲν οὖν ἡ παραίνεσις, πολλὴ δὲ καὶ ἡ παράκλησις αὐτῷ προσεφέρετο· πάσης γὰρ ἐπιστροφῆς ὁδὸν ὑπεδείξαμεν, τί μὲν οὖν οὐ λέγοντες, τί δὲ οὐ τεχναζόμενοι τῶν ὅσα μάλιστα μὲν τοῦ ἱερατικοῦ συλλόγου χωρίζουσι διεσπώμεθα γὰρ αὐτῷ. πῶς γὰρ οὐχὶ καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς τὸ σπλάγχνον ἐσπαρασσόμεθα διασπωμένῳ τῆς τοῦ κυρίου ἀγέλης; ἀλλ' *ὄψις πόρνης ἐγένετο* αὐτῷ καὶ τὸ τῆς *ἀναισχυντίας* ἐνεδύσατο πρόσωπον καὶ σὺν τῇ παρακλήσει καὶ τὴν εὐσέβειαν ἀπεκρούσατο· οὐ γὰρ συνῆκε τοῦ συνιέναι *καὶ λόγον ὅσιον ἐβδελύξατο*. καὶ τί μηκύνομεν τὴν περὶ τούτου ἐξήγησιν, περὶ ὧν διηγεῖται λεπτομερέστερον τῶν πεπραγμένων ἡ δύναμις, δι' ὧν σταλέντων ὑμῖν τῶν κινηθέντων ἁπάντων τὴν εἴδησιν ἀνιχνεύετε;

Ἐπεὶ δὲ οὕτως *ἐσκλήρυνε* καὶ *νεῦρον σιδηροῦν τὸν τράχηλον* ἀνετείνατο καὶ *τὸ πρόσωπον ἀπεχάλκωσε* τά τε ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν ἐβάρυνε καὶ τὴν καρδίαν ἔταξεν ἀπειθῆ τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι τοῦ νόμου, – *νόμος γὰρ ἐκ Σιὼν ἐκπορεύεται*, τῆς ἀποστολικῆς ἀκρωρείας τὰ δόγματα –, διά τοι ταῦτα ἡ ἁγία τε καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τὸν αὐτὸν φρενοβλαβῆ Μακάριον σὺν τοῖς αὐτῷ συναιρέταις τοῦ μὲν ἱερατικοῦ σχήματος ἀπεγύμνωσε, κοινῇ δὲ πάντες δι' ἐγγράφου δεήσεως τὴν ἡμετέραν γαλήνην ἱκέτευσαν πρὸς τὴν ὑμετέραν τούτους παραπέμψαι μακαριότητα. τοῦτο δὴ καὶ πεπράχαμεν καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐκείνους ἐστάλκαμεν τῇ ὑμετέρᾳ πατρικῇ κρίσει τὸ πᾶν περὶ αὐτῶν ἐπιτρέψαντες· θεῖον δὲ καὶ σεβάσμιον ὅρον ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεφώνησεν, ᾧ καὶ συνυπεγράψαμεν καὶ δι' εὐσεβῶν ἡμῶν ἰδίκτων τοῦτον ἐπεκυρώσαμεν προτρέψαντες ἅπαντα τὸν φιλόχριστον ἡμῶν λαὸν τῇ ἐν αὐτοῖς ἐγγεγραμμένῃ πίστει συνέπεσθαι καὶ μηδὲν τὸ παράπαν ἐφευρίσκειν αἱρεσιούργημα. καὶ δόξα τῷ ποιοῦντι δεδοξασμένα θεῷ τῷ παρ' ⟨ἡ⟩μῖν τὴν πίστιν ἀπαρεγχείρητον διασώσαντι.

---

8 Mt. 16,18 19 Jer. 3,3 20–21 Amos 5,10 24–25 Is. 48,4 26 Is. 2,3

MT

---

3 τε[2] *om.* T ὁρισθέντα] ὡρισθέντα T 4 συντάγμασι] συγγράμμασι M 9 ἡμῖν] ὑμῖν T 10 εἰρηνικῶς] εἰλικρινῶς T 12 προήδρευσε] προήδρευε M ἐναντίσας] τεναντίσας M 15 πάσης] πᾶσαν *susp.* La 16 οὐ *om.* T μὲν ⟨.....⟩ τοῦ *susp.* La 17 διεσπώμεθα] διεπόμεθα T 29 πάντες] πάντως T 32 ἐξεφώνησεν] ἐξεβόησεν T ἡμῶν] ὑμῶν T 35 ⟨ἡ⟩μῖν *coni.* P. Conte] ὑμῖν MT

πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν, ἐν ᾗ *πέτρᾳ τὴν ἐκκλησίαν* ἐθεμελίωσε καὶ *πύλαις ᾅδου* ταῖς αἱρετικαῖς ἐνεδρεύσεσι μὴ κατισχύεσθαι προηγόρευσεν, ἐξ ἧς, ὥσπερ ἐξ οὐρανίων ἀψίδων τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας, ὁ λόγος ἀνέλαμψε καὶ τὰς ψυχὰς τῶν φιλοχρίστων ἐφώτισε καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν κατεψυγμένην ἀνεζωπύρησε. ταῦτα κατὰ σκοπὸν θεοῦ συννεύσαντος διηνύσαμεν καὶ *εἰς μίαν ποίμνην* τὰ τοῦ Χριστοῦ πρόβατα συνηλάσαμεν, οὐκέτι μὲν οὖν τοῖς *μισθωτοῖς* καὶ οὐκ οὖσι *ποιμέσιν* ἐξαπατώμενα καὶ διὰ τοῦτο τοῖς *λύκοις* ἁλώσιμα, ἑνὶ δὲ καὶ μόνῳ *ποιμένι τῷ καλῷ* ποιμαινόμενα, ᾧ καὶ ὑμεῖς συμποιμαίνειν ἐτάχθητε καὶ *ὑπὲρ τῶν προβάτων τιθέναι τὴν ψυχὴν διετάχθητε.* οὐκοῦν ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε καὶ τὴν τοῦ λόγου ῥομφαίαν περίζωσαι καὶ θείῳ ζήλῳ ταύτην παράθηξον· καὶ στῆθι ἑδραῖος τῆς εὐσεβείας ὑπερμαχόμενος, καὶ πᾶσαν αἱρετικὴν ἀκοὴν καὶ εἰσήγησιν ἐκτεμεῖν προθυμήθητι, καθὰ καὶ Πέτρος τὸ πρότερον τὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀκροάσεως αἰσθητήριον *τῇ μαχαίρᾳ πατάξας* ἀφείλετο τῆς νομικῆς τε καὶ ἀνδραποδώδους συναγωγῆς προδιαγράφων τὴν κώφευσιν· ἀνάτεινον *τὴν ἀξίνην* τοῦ πνεύματος καὶ *πᾶν δένδρον* ἐκφύον *καρπὸν* αἱρέσεως ἢ κατηχήσεσι μεταφύτευσον ἢ κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν ἔκκοψον καὶ *εἰς τὸ πῦρ* τῆς μελλούσης γεέννης παράπεμψον, ἵνα πάντοθεν τῶν τὴν πίστιν λυμαινομένων ἐκτεμνομένων ἐρρωμένον ᾖ καὶ ὁλόκληρον τῆς ἐκκλησίας τὸ σῶμα τῇ εἰρήνῃ τοῦ πνεύματος συσφιγγόμενόν τε καὶ συναρμολογούμενον· ἧς ἀκλονήτου μενούσης κλονεῖται μὲν τῶν δυσμενῶν ἡ στάσις τε καὶ ἀντίστασις, ἐρείδεται δὲ τῇ πέτρᾳ τῆς πίστεως ὁ θρόνος τῆς ἡμῶν γαληνότητος, ἰθύνεται δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἡμετέρου κράτους τὰ βουλεύματα καὶ κινήματα, τῆς ὅλης δὲ πολιτείας Ῥωμαϊκῆς ἡ κατάστασις συγγαληνιᾷ τῇ γαλήνῃ τῆς πίστεως.

Προτρέπομεν δὲ καὶ τὴν ὑμετέραν πανίερον κορυφὴν ἀνυπερθέτως ἐκπέμψαι τὸν παρ' αὐτῆς ὁριζόμενον ἀποκρισιάριον, ἐφ' ᾧ τοῦτον κατὰ τὴν βασιλίδα καὶ θεοφύλακτον ἡμῶν διάγειν πόλιν καὶ ἐν τοῖς ἀνακύπτουσιν εἴτε δογματικοῖς εἴτε κανονικοῖς καὶ ἁπλῶς ἐκκλησιαστικοῖς ἅπασι πράγμασι τὸ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης ἐξεικονίζειν πρόσωπον.

Ἔρρωσο ἐν κυρίῳ, μακαριώτατε, καὶ ὑπερεύχεσθαι τοῦ ἡμετέρου κράτους συντονώτερον διανάστηθι.

Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως

Τὸ θεῖον σε περιφυλάξοι ἐπὶ πολλοὺς χρόνους, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάτερ.

1 Mt. 16,18 5 Joh. 10,16 6 Joh. 10,12 7 Joh. 10,14 8 Joh. 10,17 11 – 12 Mt. 26,51 13 – 14 Mt. 3,10

MT

2 κατισχύεσθαι] κατησχύνεσθαι T 7 – 8 καὶ[3] … διετάχθητε *om.* M 9 περίζωσαι] περιζῶσαι T 13 καρπὸν ἐκφύον T 21 καὶ *om.* T 30 περιφυλάξοι] περιφυλάξει T

Ἐπίλογος τοῦ τὴν παροῦσαν βίβλον ἰδιοχείρως ἀπογραψαμένου, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν ὑπὸ Βαρδάνου τοῦ τυράννου καὶ παράφρονος κατὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου τετολμημένων ἐμφέρεται.

Ὁ ἁμαρτωλὸς ἐγὼ καὶ πάντων ἐλάχιστος Ἀγάθων, ἀνάξιος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχικοῦ σεκρέτου πρωτονοτάριος καὶ καγκελλάριος δεύτερος, πρὸ τοῦ τῶν τριάκοντα δύο μικρῷ πλέον ἢ ἔλασσον χρόνων ἔτι νέαν ἄγων τὴν ἡλικίαν, ἐν τῷ τοῦ ἀ⟨να⟩γνώστου βαθμῷ κατηριθμημένος, ὧν καὶ ἀχρεῖος νοτάριος καθυπούργησα τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ οἰκουμενικῇ ἕκτῃ συνόδῳ, πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ κεκινημένοις παρηκολουθηκώς, ἐφεξῆς ἅμα Παύλῳ τῷ ἐν ἁγίοις ἀρχιεπισκόπῳ γενομένῳ τῶν ἐνταῦθα καὶ πατριάρχῃ, ἐν λαϊκοῖς ἔτι τελοῦντι καὶ βασιλικῷ ἀσηκρῆτις τυγχάνοντι σὺν καὶ ἑτέροις τρισίν, ἅπαντας δὲ τῶν ἐν αὐτῇ πεπραγμένων τοὺς τόμους ἐν καθαρῷ δι' ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων οἰκείᾳ ἔγραψα χειρί· οἵτινες καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ σφραγισθέντες κατησφαλίσθησαν καὶ ἀπέκειντο σὺν καὶ τῷ ἐκφωνηθέντι ἐνυπογράφῳ τῆς πίστεως ὅρῳ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου· ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς ἐκδοθέντας τοῖς πέντε πατριαρχικοῖς θρόνοις ἰσοτύπους ἐνυπογράφους τοῦ αὐτοῦ ὅρου τόμους κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον ἔγραψα κελευσθεὶς οὕτω παρὰ τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως τοῦτο προστάξαντος οὕτω γενέσθαι διὰ τὸ ἀνεπιβούλευτον τῆς ὀρθοδοξίας ἀνόθευτόν τε καὶ γνήσιον. τοῦ δὲ φιλανθρώπου καὶ μόνου ἀγαθοῦ καὶ ἐλεήμονος θεοῦ σπλαγχνισθέντος ἐπ' ἐμοὶ τῷ εὐτελεῖ καὶ ἀχρείῳ καὶ τὸ ζῆν χαρισαμένου καὶ συγχωρήσαντος μέχρι καὶ νῦν εἰκότως καὶ τὴν παροῦσαν βίβλον ἰδιοχείρως γράψαι προεθυμήθην τε καὶ συνεῖδον, καὶ μάλιστα διὰ τὸν ἑξῆς λεχθησόμενον τρόπον.

Τῆς εἰρήνης τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ ὁμονοίας αὐτῶν καὶ τῆς οἰκουμενικῆς καταστάσεως ἐν τοῖς τοσούτοις χρόνοις ἐπικρατούσης καὶ μηδεμιᾶς ἐν αὐταῖς ἀναφανείσης ἀντιλογίας καὶ ἔριδος ἢ διχονοίας καὶ ἀντιστάσεως, τοῦτο βλέπειν μὴ φέρων ὁ πονηρὸς καὶ ἀρχέκακος δαίμων διάβολος πρόφασιν ἐμηχανήσατο καὶ ἐξεῦρεν ἀξίαν τῆς οἰκείας αὐτοῦ κακοβουλίας τε καὶ σκαιότητος· τῶν γὰρ ἐξ ἡμετέρων ἁμαρτιῶν ἐπισυμβάντων ἐν τοῖς προλαβοῦσιν ἔμπροσθεν χρόνοις δεινῶν καὶ ἀλλεπαλλήλως κινουμένων πραγμάτων οὐ μόνον ἐν τῷ κοινῷ τῆς φιλοχρίστου πολιτείας μείωσιν καὶ κατάλυσιν μεγίστην ἐργασαμένων, ἀλλ' ἤδη καὶ εἰς αὐτὴν φθασάντων τῆς βασιλείας τὴν κορυφήν, ὡς ταῖς ἐπὶ συχνοῦ τῶν ἐν αὐτῇ κρατούντων ὑπαλλαγαῖς ⟨καὶ ταῖς⟩ ἐκ τυραννίδος ἐπαναστάσεσι τέλεον τὰ κατ' αὐτὴν περιφρονηθῆναι καὶ εἰς ἐξουδένωμα γενέσθαι, τῷ μάλιστα τὸν τὴν τοιαύτην βασιλείαν διαδεξάμενον μετὰ τελευτὴν τοῦ οἰκείου πατρὸς Κωνσταντίνου Ἰουστινιανὸν μὴ μόνον εἰσάπαξ διὰ τὴν κακίστην αὐτοῦ ἐξ ἀρχῆς καὶ μιαιφόνον προαίρεσιν

---

7 cf. Rom. 3,7; 1. Cor. 15,9; Eph. 3,8 22 cf. Mt. 19,17 cf. Lc. 17,10 35 cf. Ps. 89,5

12 Pt. Paulus III (688 – 693)

MT

3 ἀπογραψαμένου] γραψαμένου M 4 ἕκτης] ς' T 9 καγκελλάριος] καγγελάριος M 10 ἀ⟨να⟩γνώστου] ἀγνώστου MT 11 καθυπούργησα] καθυπουργεῖσα T 12 ἕκτῃ] ς' T 14 ἀσηκρῆτις] ἀσεκρέτης T καὶ *om.* M τρισίν] τισὶν T 16 ἀπέκειντο] ἀπέκυντο T 28 ἢ] καὶ M 29 ἐμηχανήσατο] ἐμηχανίσατο T ἐξεῦρεν] ἐξηῦρεν T 32 κατάλυσιν] κατάλευσιν M 34 ὑπαλλαγαῖς ⟨καὶ ταῖς⟩ ἐκ *coni.* La 35 τὸν τὴν] τὴν M 36 διαδεξάμενον] δεξάμενον M

τῆς βασιλείας ἐκπεσεῖν καὶ ἀπορριφῆναι, ἀλλὰ καὶ δὶς μετὰ Λεόντιον καὶ Τιβέριον τοὺς ἐν μέσῳ τῆς βασιλείας κρατήσαντας τοῦτο ὑπομεμενηκότα ἐν τῷ ἐσχάτῳ καὶ ὑπὸ τοῦ ξίφους ἐν τῷ Δαματρὺ λεγομένῳ τόπῳ τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας καρατομηθῆναι τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐν διαφόροις ταξειδίοις ἀποσταλέντος διὰ θαλάσσης πλείστου στρατοῦ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ καὶ ἁλώσει Χερσῶνος τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ κατοικοῦντος λαοῦ κατασφαγῇ καὶ ἀφανισμῷ ἐκεῖθεν ἐπαναστάντος αὐτῷ καὶ ἀνασοβήσαντος κατ' αὐτοῦ καὶ φύρδην ἔνθεν, ὡς ἔτυχε, καὶ δίχα τινὸς ἐννόμου δοκιμασίας τε καὶ ψηφίσματος εἰς βασιλέα προστησαμένου καὶ ἀναγορεύσαντος ἐξόριστον ἐκεῖσε τὸν τηνικαῦτα διὰ πρόφασιν τυραννίδος γενόμενον Βαρδάνην τοὔνομα, υἱὸν γεγονότα Νικηφόρου, τὸ γένος Περσα⟨ρ⟩μενίου τυγχάνοντα· ὅστις ἑαυτὸν Φιλιππικὸν τῷ δοκεῖν μετονομάσας ἐκεῖθεν ἀπροσδοκήτως αἰφνίδιον ἐπιστὰς τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλει μετὰ πλωΐμου τῆς ἑπομένης αὐτῷ καὶ συντρεχούσης στρατιωτικῆς ἐνόπλου δυνάμεως τῶν αὐτὸν εἰς βασιλέα προστησαμένων, ἔμφυτον ἔκπαλαι κεκτημένος οὐ μόνον ἐκ προλαβούσης γονικῆς, ὡς ἔλεγε, διδαχῆς τε καὶ παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ διά τινος ἐπεισάκτου κακοδιδασκαλίας τὴν ἐναντίαν ταύτης τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου παμβέβηλον αἵρεσιν, ὡς οἷα μαθητευθεὶς καὶ φοιτήσας παιδόθεν κατὰ καιροὺς Στεφάνῳ τῷ ἀββᾷ, μαθητῇ Μακαρίου, εὐθὺς καὶ παραχρῆμα βασιλικῇ ἐξουσίᾳ καὶ αὐθεντίᾳ χρησάμενος πρὸ τῆς οἰκείας εἰσόδου τὴν μὲν ἀπὸ χρόνων ἤδη ἀνατεθεῖσαν εἰκόνα τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου πλησίον καὶ μεταξὺ τῆς τετάρτης καὶ ἕκτης σχολῆς ἐν τοῖς προαυλίοις τοῦ βασιλικοῦ παλατίου κατενεχθῆναι προσέταξε, μὴ ἄλλως φήσας ἐν τοῖς οὐκ οὖσιν αὐτοῦ βασιλείοις εἰσέρχεσθαι καταδέχεσθαι, πρὶν ἢ μὴ τοῦτο γενήσεται, θεσπίσας ἐξουσιαστικῶς καὶ τοῦτο, ὥστε τὴν προσηγορίαν Σεργίου τε καὶ Ὀνωρίου καὶ τῶν λοιπῶν σὺν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἐκβληθέντων καὶ ἀναθεματισθέντων ἐν τοῖς ἱεροῖς τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν διπτύχοις ἀνακηρύττεσθαι καὶ τὰς αὐτῶν ἀναστηλοῦσθαι κατὰ τόπον εἰκόνας.

Μετὰ δὲ χρόνον βραχύτατον εὑρηκὼς καὶ τοὺς εἰρημένους καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ ἀποκειμένους ἰδιοχείρους μου τόμους τῶν πεπραγμένων τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου, τούτους ἐκβαλὼν καὶ δημοσιεύσας ἐπὶ σεκρέτου πυρὶ παραδέδωκε καὶ ἠφάνισε, πλείστων εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων ἀνδρῶν διωγμὸν ποιησάμενος καί τινας αὐτῶν παραπέμψας ἐν ἐξορίᾳ καὶ μάλιστα τοὺς μὴ ἑλομένους ἐν τῷ κατ' ἐπιταγὴν αὐτοῦ συνταγέντι καὶ ὑπαγορευθέντι περὶ πίστεως δῆθεν καὶ ὡσανεὶ τόμῳ ἐπ' ἀθετήσει τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου καθυπογράψαι.

Τούτων δὲ οὕτως ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ διετῆ χρόνον ἅμα τῶν συνεπομένων καὶ ὁμοφρονούντων τῇ ἐκείνου κακοδοξίᾳ τελουμένων βιαίως θᾶττον αὐτὸν ἐπαξίως τῶν πραττομένων ἡ θεία δίκη μετῆλθε καὶ κατεστρέψατο, μάλιστα καὶ διὰ τὰς ἐξ αὐτοῦ γινομένας μετὰ πάσης

MT

3 βιθυνῶν] βιθύνων T 4 τῇ *om.* M 5 ἁλώσει] ἀλλώσει T χερσῶνος] χέρσονος T 6 ἔνθεν] ἐνθέως T 8 τὸν] τὸ M 9 περσα⟨ρ⟩μενίου] περσαμενίου MT 14 τῆς ἁγίας ταύτης T 15 ἕκτης] ς' T 16 εὐθὺς] εὐθὺ T 20 βασιλείοις] βασιλίοις T ἢ] εἰ MT 25 καὶ[2] *om.* M 27 ἕκτης] ς' T 31 ἕκτης] ς' T 32 διετῆ] δυετῆ T[2] ὁμοφρονούντων] ὁμοφωνούντων M 33 θᾶττον] θάνατον M

ἀναισχυντίας ἐπὶ συχνοῦ ἐν τοῖς εὐαγέσι γυναικείοις μοναστηρίοις καὶ ἑτέροις τῶν καθυπουργούντων αὐτῷ προσώπων ἀθεμίτους ἐγχειρήσεις καὶ αἰσχρουργίας, πλεῖστον ἐπὶ τούτοις καὶ ἄφατον σκορπισμόν τε καὶ μείωσιν τῶν ἐπισυναχθέντων ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἀποκειμένων ἐν τῷ παλατίῳ χρημάτων ποιήσαντος. κατὰ γὰρ τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς, ἰνδικτιῶνος ἑνδεκάτης, ἄφνω περὶ δειλ⟨ιν⟩ὴν ὀψίαν ἐπαναστάσεως αὐτῷ γενομένης ἀπροσδοκήτως ἐκ τοῦ ἐπισωρευθέντος ἐν τῇ Θρᾴκῃ στρατοῦ διὰ τὴν προσεχῶς τότε καὶ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ καὶ παραβασίας τῶν συγκειμένων πάκτων γεγονυῖαν ἔφοδον τοῦ γειτνιάζοντος ἔθνους τῶν Οὐννογούρων Βουλγάρων μετὰ πλείστης αἰχμαλωσίας τε καὶ σφαγῆς τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ καταμενόντων Χριστιανῶν, συλληφθεὶς ὁ αὐτὸς μιξοβάρβαρος τύραννος καὶ τῆς βασιλείας ἀπωσθεὶς καὶ ἐκβεβλημένος πηροῦται παραχρῆμα τὰς ὄψεις ἐν σκότει τὸ λοιπὸν τῆς ἑαυτοῦ *ἀσυνέτου καρδίας* τὸν χρόνον τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς κατὰ τὸ ψαλμικὸν διαπορευόμενος λόγιον. ἀνακηρύττεται δὲ τῇ ἑξῆς κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς τῇ ἐπιφοιτήσει καὶ χάριτι τῆς ἐπιδημίας τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος βασιλεὺς εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος Φιλαρτέμιος τοὔνομα, ὁ καὶ μετακληθεὶς Ἀναστάσιος, τῆς τῶν ἀσηκρητίων σχολῆς πρότερον γενόμενος ἐναρίθμιος, ψήφῳ κοινῇ καὶ δοκιμασίᾳ τῆς τε ἱερᾶς συγκλήτου καὶ παντὸς τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου τῶν τε ἐπιδημούντων φιλοχρίστων ἐκστρατευμάτων καὶ τοῦ πολιτικοῦ δήμου παντὸς ἀναγορευθεὶς πρῶτον ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ τοῦ θεοῦ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ πατριάρχου Ἰωάννου ἐν τῷ ἁγίῳ καὶ πανσέπτῳ θυσιαστηρίῳ, συνανακηρυχθείσης αὐτῷ καὶ συναναγορευθείσης ἀναφανδὸν καὶ διαπρυσίως ὑπὸ πάντων τῶν ἐπιδημούντων ὁσιωτάτων ἀρχιερέων καὶ τοῦ εὐαγοῦς κλήρου τῆς εἰρημένης ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας τῶν ἁπανταχοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν φροντίδα καὶ πρόνοιαν μεγίστην ποιουμένων. οὕτω τε μετὰ βραχὺ συνευδοκήσαντος αὐτοῦ καὶ συνεπινεύσαντος παραυτίκα καὶ προσφορὰ γεγόνασιν ἀκολούθως ἀπολογίας ἐχόμενα γράμματα ὑπὸ τοῦ τῶν ἐνταῦθα ἁγιωτάτου ἀρχιερέως Ἰωάννου πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἅτινα καὶ μετὰ τῶν ἐξ ἔθους συνοδικῶν γραμμάτων ἐξαπεστάλησαν τὴν πρέπουσαν καθηκόντως πληροφορίαν περὶ τῶν προγεγραμμένων ἁπάντων ἐμπεριέχοντα. ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν κατένεξιν τῆς ἀνωτέρω δηλουμένης συνοδικῆς τελείας εἰκόνος ὁ ταύτην ἀθέσμως προστάξας κατενεχθῆναι Βαρδάνης ὁ ἀλιτήριος καὶ παράφορος ἐν τῇ οὕτω λεγομένῃ τοῦ Μηλίου καμάρᾳ τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους καὶ μόνον ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἀναστηλωθῆναι προσέταξεν ἑαυτὸν ἐν τῷ μέσῳ ταύτης ἅμα τῷ Σεργίῳ στηλογραφήσας ὀρθόστατον ἀναγκαίως πάνυ καὶ ἄγαν ἁρμοδίως τῶν αὐτῶν δύο προσώπων ἐξ ἐκείνης κατενηνεγμένων, ἡ τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου ἀναζωγράφησις σὺν ταῖς ἄλλαις πέντε γεγένηται, κοινῆς ἑορτῆς καὶ εὐφροσύνης καὶ πνευματικῆς ἐν κυρίῳ ἀγαλλιάσεως παντὶ γεγονυίας τῷ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας φιλοθέῳ πληρώματι ἐπὶ τῇ καταστάσει καὶ εἰρήνῃ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν. πρὸς μέντοι περισσοτέραν τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἐνταῦθα προσγεγραμμένων

11 cf. Ps. 75,6

MT

1 γυναικείοις] γυναικίοις T 5 ἑνδεκάτης] ια' T δειλ⟨ιν⟩ὴν] δείλην M δήλην T 8 τοῦ … ἔθνους *om.* M οὐννογούρων] οὐνογούρων M 15 ἀσηκρητίων] ἀσηκριτίων T 16 κοινῇ] τινὶ T 22 ἕκτης] ϛ' T 23 χριστοῦ *om.* T 24 ποιουμένων] ποιούμενον MT 30 προστάξας *om.* M 31 ἀλιτήριος] ἀλητήριος T μηλίου] μιλίου M 35 ἕκτης] ϛ' T 37 τῇ *om.* M

πίστωσιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ τῶν ἐντυγχάνειν μελλόντων φιλοπονώτερον τῇ παρούσῃ βίβλῳ πληροφορίαν τε καὶ βεβαίωσιν τὸ ἰσότυπον ἀπαραλείπτως τῆς ἀνωτέρω δηλουμένης καὶ πρὸς τὸν ἁγιώτατον πάπαν Ῥώμης Κωνσταντῖνον ἐκπεμφθείσης ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπιστολῆς παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου τῶν ἐνταῦθα πατριάρχου Ἰωάννου τῇ παρούσῃ βίβλῳ συνεῖδον καθυποτάξαι. καὶ παρακαλῶν ἐξαιτῶ πάντας τοὺς ἐντυγχάνειν μέλλοντας ἐν αὐτῇ τὸν μόνον εὐδιάλλακτον καὶ φιλάνθρωπον ἐξιλεοῦσθαι καὶ καθικετεύειν θεόν, πρωτοτύπως μὲν τὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἐκκλησιῶν μέχρι τέλους καὶ φυλάττειν ἀκλόνητον καὶ παντοίως ἀσάλευτον, οὕτω τε κἀμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ καὶ ἐλαχίστῳ καὶ πάσης ἀπολογίας ἐστερημένῳ ἱλασμόν τε καὶ ἄφεσιν τῶν πολλῶν καὶ ἀνεικάστων μου δωρηθῆναι παραπτωμάτων ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ φοβερᾷ τῆς δευτέρας παρουσίας αὐτοῦ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ, κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡμέρᾳ καὶ τῆς δικαίας τῶν ἑκάστῳ βεβιωμένων ἀνταποδόσεως.

Ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν ἁγιώτατον πάπαν Ῥώμης ἀπολογητικὴ ἕνεκεν τῶν ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς τυραννίδος τοῦ Βαρδάνη κεκινημένων κατὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου.

Ἡ ἐπιγραφή

Τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ καὶ μακαρίῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Ὁ τῆς ἑαυτοῦ θειότητος καὶ δυνάμεως μήνυμα τὴν ἐν τοῖς ὁρωμένοις μεγαλουργίαν τεκτηνάμενος θεὸς ἐξαιρέτως ἐν τῷ τιμιωτάτῳ τῆς αἰσθητῆς κτίσεως, τῷ ἡμετέρῳ φημὶ πλαστουργήματι, τὰ τῆς οἰκείας δόξης τε καὶ σοφίας ἐπεδείξατο, καθὸ δὴ καὶ *τεθαυμαστῶσθαι ἐξ αὐτοῦ τὴν θείαν γνῶσιν* ὁ προφήτης ἀνεβόησεν αὐτὸς ὁ τῆς φύσεως ἡμῶν δημιουργὸς τοῦ ὅλου σώματος προβεβλῆσθαι φιλοτεχνήσας τὴν κεφαλήν, ἐν αὐτῇ τὰ καιριώτατα τῶν αἰσθητηρίων ἀποθέμενος πᾶσαν ἐκεῖθεν τὴν τῶν λοιπῶν μελῶν κίνησιν καὶ ἀρτιότητα γίνεσθαί τε καὶ συντηρεῖσθαι πεποίηκε, κἂν τι τούτων προσπταῖσαι συμβαίη ἢ ἄλλως πὼς κεκακῶσθαι· οὐκ ἀπροσποίητον τὴν τούτων ἐπιμέλειαν τίθεται, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ τῶν μελῶν ἔσχατα τὴν φυσικὴν δεικνῦσα συμπάθειαν διὰ τῆς τῶν χειρῶν ὑπουργίας τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ ὀφθαλμοῦ θεραπεύει, τὸ πεπονηκὸς οὐκ ἀτιμάζουσα καὶ ἀποπεμπομένη τὴν τούτων συνέργειαν ὡς ἄχρηστον.

---

26 – 27 Ps. 138,6

MT

---

6 καθικετεύειν] καθιτεύειν T 7 καὶ² *om.* T 11 μονογενοῦς] μονογεννοῦς M 17 τοῦ *om.* T βαρδάνη] βάρδα T ἕκτης] ς′ T 19 ἡ ἐπιγραφή *om.* T 21 τὰ *om.* M 27 αὐτοῦ] ἑαυτοῦ T 28 αὐτῇ] ταύτῃ M 32 δεικνῦσα] δεικνῦσας *susp.* Fro 33 οὐκ ἀτιμάζουσα] οὐ κατατιμάζουσα T 34 συνέργειαν] συνεργίαν M

Τούτοις δὴ τὰ κατὰ τὴν ὑμετέραν ἀποστολικὴν προεδρίαν ἔχομεν παραβάλλειν, ἁγιώτατοι, καὶ κεφαλὴν τῆς κατὰ Χριστὸν ἱερωσύνης κανονικῶς ὑμᾶς λογιζόμενοι, εἰκότως δι' ὑμῶν ἐπιζητοῦμεν τῆς ἐπισυμβάσης ἀθυμίας τῷ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῷ σώματι ἐκ τῆς λοιμώδους καὶ νοσοποιοῦ τῶν ψυχῶν τυραννικῆς ἐξουσίας παραμυθίαν κομίσασθαι· πάντως γὰρ καὶ ὑμεῖς τῷ τῆς κεφαλῆς ἰδιώματι ἀβουλήτως νενοσηκότας ἡμᾶς οὐ περιόψεσθε οὐδὲ τῆς ἑαυτῶν συμφυΐας ἡμᾶς ἀποπέμψησθε, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς τραύμασιν ἡμῶν ἐπιστυγνάσαντες – *πάσχοντος* γὰρ *ἑνὸς μέλους συμπάσχειν* εἰκὸς *πάντα τὰ μέλη* κατὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου φωνήν – νῦν τῇ πρὸς τὸ ὑγιὲς ἐπαναδρομῇ καὶ πρὸς τὸ ἄρτιον ἀποκαταστάσει ἡμῶν συγχαρήσεσθε δικαιότατα καὶ μάλιστα, ὁπηνίκα τὸ ἀρρώστημα οὐκ ἐκ τῆς αἰτίας τοῦ σώματος τὴν σύστασιν εἴληφεν, ἀλλ' ἔξωθεν βεβιασμένης καὶ ἀδοκήτου συμφορᾶς γέγονεν ἀποτέλεσμα. περὶ ἧς ἀναγκαίως ὑμῖν, ἀδελφοὶ θεοτίμητοι, τὸ παρὸν τῆς πληροφορίας ἀπεστείλαμεν γράμμα οἷον ἀπογυμνοῦντες ὑμῖν δι' αὐτοῦ καὶ δεικνύντες τὸ τῆς πληγῆς δυσαχθές. διὸ καὶ μέχρι τοῦ νῦν πρὸς τὴν ὑμῶν ἁγιωσύνην τῷ συνήθει τῆς συνοδικῆς προσφωνήσεως καταντῆσαι διεκωλύθημεν τυραννικῶς κατεχόμενοι· οὐ γὰρ ἄλλως ἦν ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς γράφειν ἢ καθαρῶς τε καὶ ἀνεπιθολώτως ἐκτιθεμένους τῆς εὐσεβείας τὰ δόγματα. καταλαβὼν γὰρ τὴν θεοφύλακτον ταύτην πόλιν μετὰ τῆς ἔξωθεν δυναστείας – οὐ γὰρ ἂν φαίην ἀληθῶς βασιλείας – ὁ τὸ ἕλκος ἡμῖν ληστρικῶς καὶ οἷον ἐξ ἐνέδρας ἐπαγαγών, καθ' οὓς οἶδε λόγους ἡ κυβερνητικὴ πρόνοια τῶν ἁπάντων – καὶ γὰρ οὐχ ἡμῶν ἐστι τῶν θείων κριμάτων τὸν βυθὸν ἐρευνᾶν – θεμέλιον καὶ ὑποβάθραν τοῦ κράτους τὸ βίαιον καὶ οὐκ ἔννομον προβαλλόμενος καθεῖλε μὲν καὶ πρὸ τῆς ἑαυτοῦ εἰσόδου τὴν ἀνατεθεῖσαν ἐν τοῖς προαυλίοις τῶν βασιλείων εἰκόνα τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου, ἐγκαταστῆσαι δὲ βουληθεὶς εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον ἄνδρα οὐκ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν συλλόγου τυγχάνοντα, τῆς δὲ οἰκείας ἐν διαστρόφου γνώμης ὁμόφρονα, ὅμως τῇ τοῦ καθ' ἡμᾶς εὐαγοῦς κλήρου ὁρμῇ τε καὶ ἐνστάσει βιασθεὶς προήγαγεν ἡμᾶς οὐ προσδοκῶντας, οὐ βουλομένους, οὐκ ἀπαθῶς τε καὶ ἀβαρῶς καὶ δίχα παντὸς ὀδυρμοῦ τὸ τοιοῦτον ὑπομείναντας, πρὸς τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίαν καὶ κορυφήν. τίς γὰρ ἂν ἀπείρως ἔχων πάντῃ τοῦ πλέειν τὴν θάλασσαν νηὸς ἐπιβαίνειν καὶ πορθμὸν διαπεραιοῦσθαι ἀνάσχοιτο; πολὺ γὰρ εἰπεῖν τὴν διὰ μακροῦ πελάγους στέλλεσθαι ἀποδημίαν αὐτὸς μέλλων μόνος τῆς ὁλκάδος ἐγχειρισθῆναι τοὺς οἴακας ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν συμπλεόντων ἀναδεχόμενος τὴν κυβέρνησιν. ὅπερ καὶ ἐφ' ἡμῖν πᾶς τις καθορῶν – οὐ γὰρ τῶν ἐν ἱεράρχαις πρεπωδεστάτων καὶ ἁρμοδίων ἐν μελέτῃ ἦμέν ποτε ἢ τὸ περιφανὲς ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς κεκτημένοι ἀξίαις, μόνῃ τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν μυστηρίων ἀδιαλείπτως σχολάζοντες – οὐκ ἄπιστον ἡγήσεται τὸ περὶ τούτου τῆς ἡμετέρας γνώμης ἀθέλητον, αὐτὸ *τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν*, ὅπερ *καύχημα ἑαυτοῦ* ὁ θεῖος ἀπόστολος διωρίσατο, προβαλλομένων ἡμῶν τῷ θεῷ εἰς παράστασιν ἀληθείας τῶν ἐξ ἡμῶν λεγομένων.

---

7 1. Cor. 12,26 34 2. Cor. 1,12

MTO(13)

---

1 παραβάλλειν] παραβαλεῖν M 6 συμφυΐας] συμφυείας T ἀποπέμψησθε] ἀποπέμψοισθε T 8 ἄρτιον] ἀρτίον T 12 ὑμῖν] ἡμῖν T[1] 13 διὸ *inc.* Cod. Ochrid. 85 = O 14–15 τυραννικῶς κατεχόμενοι *om.* O 16 ταύτην *om.* O 20 προβαλλόμενος] προβαλόμενος O 21 ἐν *om.* M βασιλείων] βασιλειῶν T 22 ἕκτης] ς' T 23 συλλόγου] καταλόγου O 25 προήγαγεν] προσήγαγεν O 27 ἂν ἀπείρως] ἀναπείρως T 31 ἱεράρχαις] ἱεραρχίαις M 33 σχολάζοντες ἀδιαλείπτως O 34 ἑαυτοῦ] αὐτοῦ O

Οὗτος τοίνυν ὁ κόσμον οἰκεῖον τὴν ἀκοσμίαν τῆς ἐκκλησίας τιθέμενος ὤδινε μὲν καὶ ἐσπούδαζε τῆς ἀσεβείας ἀποκυῆσαι τὸν βασιλίσκον, τὸν τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως γέννημα, ὥστε δημοσίᾳ ἐπ' ἐκκλησίαις καὶ ἐν ταῖς ὁμολογίαις τῶν ἐπισκόπων ἀναθέματι ὑποβάλλεσθαι τὴν εἰρημένην ἁγίαν ἕκτην σύνοδον καὶ τοὺς τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ καὶ σεβασμίου θρόνου προπάτορας, ὅσοι τὸ εὐαγὲς τῆς ἀληθείας διεπρέσβευσαν δόγμα, κοινῇ δὲ συνομολογεῖσθαι λέξεσιν ἀπεμφαινούσαις καὶ μηδεμίαν ἐχούσαις συγγένειαν πρὸς τὰς γνωριστικὰς τῆς τελειότητος τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ἐννοίας, αὐτὸ δὴ τὸ θεῖον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ λόγου μυστήριον ὡς [οὐ] πόρρω τυγχάνειν, μᾶλλον δὲ ἤδη τινὰς καὶ ὑπ' ὀδόντα γρύζειν τοῦ καὶ αὐτὴν τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀθετεῖσθαι ὡς ἐκείνῃ συνηρτημένης κατὰ τὴν τῶν δογμάτων οἰκειότητα καὶ οἷον εἰπεῖν αὐτὴν ἐχούσης ῥίζαν τε καὶ βεβαίωσιν τῆς εἰρημένης ἁγίας ἕκτης συνόδου.

Ἐῶ γὰρ λέγειν, ὅσας ἡμῖν ὀχλήσεις ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας προσήγαγε πρὸς τὸ γράμμασιν ἡμᾶς χρήσασθαι κατὰ τὸν τῆς ἐκείνου παρανοίας σκοπὸν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀδελφικὴν μακαριότητα. πρὸς ταῦτα ὅπως ἡμεῖς τῷ κατ' οἰκονομίαν ἐχρησάμεθα λόγῳ, ὥστε διακρούσασθαι μὲν τὴν τυραννικὴν καὶ ἀνένδοτον ἔνστασιν, πρὸς τὸ μετριώτερον δὲ τὰ τῆς ἀτοπίας συστεῖλαι, τὴν ὡς ἐν κακοῖς διαφορὰν εἰδότες οὐ πάντῃ ἀπόβλητον, ὅτε μὴ αὐτὸ τὸ καλὸν καθαρῶς κατὰ πρώτην ἔνεστι τάξιν κρατεῖν. αὕτη ἡμῖν μαρτυρήσειεν ἡ τῶν ἐν καρδίᾳ βουλευμάτων ἔφορος δύναμις καὶ ἐν ἀνθρώποις δὲ ὁ τῆς καθ' ὑμᾶς ἱερωτάτης καθέδρας ἐνδημῶν ἐνταῦθα θεοφιλὴς ἀποκρισιάριος, ὃν ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τοῦ κακοῦ ἐνωμότως μετὰ τῆς ἀληθείας ἐπληροφορήσαμεν καθαρὰν αὐτῷ τὴν ἐνυπάρχουσαν ἡμῖν περὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν διάθεσιν φανερώσαντες. οἴδατε γὰρ καὶ ὑμεῖς τῇ πείρᾳ σαφῶς μεμαθηκότες, ἁγιώτατοι, ὡς οὐ λίαν ἀντιτύπως καὶ σκληρῶς ἔχειν πρὸς τὴν τῆς ἐξουσίας ἀνάγκην ἐν τοῖς τοιούτοις ἄνευ τινὸς τέχνης τε καὶ περινοίας καθέστηκεν εὐμαρές, ἐπεὶ καὶ Νάθαν ὁ προφήτης οὐκ ἀπερικάλυπτον τὸν ἔλεγχον τὸν περὶ τῆς μοιχείας τε καὶ τοῦ φόνου προσήγαγε τῷ Δαυίδ, ἀλλὰ τοῦτον ἐπιχρώσας πιθανῷ τινι διηγήματι ἐκ τῆς ἐκείνου ψήφου τὴν κατ' αὐτοῦ προηγάγετο κρίσιν καίτοι καὶ αὐτοῦ τοῦ Δαυὶδ προφητικῷ τετιμημένου χαρίσματι. „κατὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς," ὅπερ φησὶν ὁ μέγας Βασίλειος, „ἐνδιδόναι μικρὸν τῷ ἤθει τοῦ ἀνδρὸς κατεδεξάμεθα, ὥστε τὴν ἐν τοῖς καιρίοις τῆς πίστεως ὁμολογίαν, εἰ καὶ μὴ λέξεσιν, ἀλλά γε ταῖς ἐννοίαις φυλάττεσθαι ἀπαράβατον." „οὐ γὰρ ἐν λέξεσιν ἡμῖν, ἀλλ' ἐν πράγμασιν ἡ ἀλήθεια" ὁ θεολόγος Γρηγόριος βοᾷ καὶ πάλιν ἱκανῶς ἄτοπον καὶ λίαν αἰσχρὸν διορίζεται τὸ περὶ τὸν ἦχον σμικρολογεῖσθαι. καὶ ὁ ἀποστολικὸς δὲ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης „ἄλογον" ὁμοῦ „καὶ σκαιὸν" ἀποφαίνεται „τὸ μὴ τῇ δυνάμει τοῦ

---

17 – 18 cf. Ps. 80,13 24 cf. 2. Reg. 12,1 – 25

---

27 – 29 Basilius Caes., unde? 29 – 30 Gregorius Naz., or. 29,13, PG 36,92 A = SC 250 (1978) 204 32 – 904,4 cf. Ps.-Dionysius, de div. nom. 4,11, PG 3,708 BC

MTO

---

1 οἰκεῖον] οἰκείαν O 2 τὸν²] τὸ M 4 ἕκτην] ϛ' T 5 ὅσοι] οἳ M 6 ἀπεμφαινούσαις] ἀπεμφαίνουσαν O ἐχούσαις] ἔχουσαν O 7 γνωριστικὰς] γνωστικὰς M 8 ὡς *om.* O [οὐ] MT, O *add.*, *del.* La 11 ἕκτης] ϛ' T 14 ὅπως] ὅμως *susp.* La 15 τὰ *om.* O 16 οὐ *om.* O¹ 17 καθαρῶς *om.* O αὕτη] αὐτὴ M 17 – 18 ἐν καρδίᾳ] ἐγκαρδίων O 18 ὑμᾶς] ἡμᾶς TO 21 τῇ πείρᾳ] τὴν πείραν O 27 κατὰ] κα T 31 ἦχον] χριστὸν M

σκοποῦ προσέχειν, ἀλλὰ ταῖς λέξεσι· καὶ ταῦτα οὐκ ἔστι τῶν τὰ θεῖα νοεῖν ἐθελόντων ἴδιον," φησίν, „ἀλλὰ τῶν ἤχους ψιλοὺς καταδεχομένων καὶ τούτους ἄχρι τῶν ὤτων ἀδιαβάτους, ἔξωθεν συνεχόντων καὶ οὐκ ἐθελόντων εἰδέναι, τί μὲν ἡ τοιάδε λέξις σημαίνει, πῶς δὲ ταύτην χρὴ καὶ δι' ἑτέρων ὁμοδυνάμων καὶ ἐκφαντικωτέρων λέξεων διασαφῆσαι." ταῦτα δὲ λέγομεν οὐχ ὡς ἀνατρέπειν βουλόμενοι τὰς ἤδη συνοδικῶς ὁρισθείσας φωνὰς καὶ πρὸς πάσης τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἐπὶ συχνὸν οὕτως ὁμολογηθείσας τὸν χρόνον, τουτέστι τὸ λέγειν ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν τῆς σαρκώσεως μυστηρίου κατὰ τὴν εὐσεβῆ τε καὶ τοῖς ἁγίοις πατράσι γνώριμον ἔννοιαν δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας, ἀλλὰ πρὸς μόνην ὁρῶντες τοῦ τυράννου *τὴν πεισμονήν*, ὡς ὁ ἀπόστολος ὀνομάζει, καὶ τὸ ταύτην δι' ἐπινοίας εἰς τὸ ἐναντίον περιτραπῆναι, ὥστε μὴ ἀλλότρια δόγματα ἀναφανδὸν ἐπεισαχθῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τέλεον διασαλευθῆναι τὰ καλῶς πεπηγότα καὶ ἀκράδαντα μείναντα περὶ τοῦ προκειμένου τῆς εὐσεβείας θεσπίσματος, καὶ ἅμα μέγα τιθέμενοι τὸ καὶ παρὰ τῶν πολεμίων τῆς διονομασθείσης ἁγίας συνόδου τὴν κατ' ἔννοιαν αὐτῆς ὁμολογεῖσθαι διδασκαλίαν, ὅθεν μὴ ἀνατροπήν, ἀλλὰ βεβαίωσιν μᾶλλον ἐκείνης σαφῶς ἀποδείκνυσθαι παρά γε τοῖς ὑγιεῖ τε καὶ ἀπροσκλινεῖ τῆς τῶν πραγμάτων κατανοήσεως ὀφθαλμῷ τὰ τοιαῦτα εἰδόσι σκοπεῖν αὐτὰ δὴ τὰ κατὰ τῆς συνόδου τῷ τυράννῳ σκαιωρηθέντα· τὸ γὰρ θελητικόν τε καὶ ἐνεργητικὸν καθ' ἑκατέραν φύσιν λέγειν τὸν Χριστὸν οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας νοεῖν. κατὰ ταύτην γὰρ ῥητῶς τὴν διάνοιαν τὰς τοιαύτας νοεῖσθαι φωνὰς ἐν τῷ ἐκφωνηθέντι παρ' αὐτῆς ὅρῳ προεθέσπισεν ἡ ἐν τῇ καθ' ὑμᾶς μεγαλοπόλει Ῥώμῃ συναχθεῖσα σύνοδος ἱερὰ ἐπὶ τοῦ τῆς σεβασμίας μνήμης Μαρτίνου τοῦ τῆς ὑμετέρας προεδρεύσαντος ἐκκλησίας, ὡς ἐκεῖνα σαφῶς καὶ ἐπὶ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἐλαχίστων τὴν τοῦ θεοῦ σοφίαν οἰκονομῆσαι *τοῦ δρασσομένου τῶν σοφῶν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν*, ἅπερ ὁ θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον τίθησιν ἐπιταφίῳ λόγῳ, ἔνθα ἐκεῖνον εἰσάγει συμβούλῳ τῷ θείῳ Δαυὶδ κεχρημένον καὶ *οἰκονομοῦντα τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει* παρησυχάσαι μὲν τὴν κυρίαν ἐπὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος φωνήν, ἑτέραις δὲ φωναῖς ταυτὸν δυναμέναις τὸ εὐσεβὲς κρατύνειν τῆς πίστεως κήρυγμα, καίτοι τὸ διάφορον ὅσον ἑκατέρας ὑποθέσεως, τῆς δὲ περὶ αὐτήν φημι τὴν τῆς θεότητος πίστιν τε καὶ ὁμολογίαν καὶ τῶν περὶ τῆς θείας σαρκώσεως, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις θεολόγος Γρηγόριος, φροντισμάτων. ὅσα ἡ λεπτομερὴς ἀναγκαίως ἐπιζητεῖ θεωρία πρὸς ἔνδειξιν τῆς καθ' ἑκατέραν φύσιν τελειότητος, οὐδένα ἂν οἶμαι ἀγνοεῖν, οὐχ ὡς τούτων παραμελεῖσθαι παρ' ἡμῶν ὀφειλόντων, ἀλλ' ὡς τῶν περὶ τῆς θείας φύσεως ἤγουν τῆς ζωοποιοῦ τριάδος λόγων τε καὶ δογμάτων μᾶλλον τὸ προηγούμενον ἐχόντων

---

9 cf. Gal. 5,8   22 – 23 1. Cor. 3,19   25 Ps. 111,5

23 – 29 cf. Gregorius Naz., or. 43,68   PG 36,588 A

MTO

3 τοιάδε] τοιαύτη O   6 πρὸς] πρὸ T   12 θεσπίσματος] θεσπίσματα TO   15 ὑγιεῖ ... ἀπροσκλινεῖ] ὑγιῆ ... ἀπροσκλινῆ T   τῆς *om.* M   17 ἑκατέραν] ἑτέραν O   27 δὲ] τε T   *om.* O   29 γρηγόριος θεολόγος O   30 ἂν *om.* O   31 παραμελεῖσθαι] ἀμελεῖσθαι M   παρημελῆσθαι O

ὑπερανεστηκός τε καὶ προτιμότερον. οὕτω γὰρ καὶ τὰ ἐν τῷ κατ' Εὐνομιανῶν περὶ θεολογίας λόγῳ εἰρημένα τῷ αὐτῷ σοφῷ θεολόγῳ ἐκδεξόμεθα, ἐν οἷς τοιάδε φησί· „φιλοσόφει μοι περὶ κόσμου, περὶ ὕλης, περὶ ψυχῆς, περὶ λογικῶν φύσεων βελτιόνων τε καὶ χειρόνων, περὶ ἀναστάσεως, κρίσεως, ἀνταποδόσεως, Χριστοῦ παθημάτων· ἐν τούτοις γὰρ καὶ τὸ ἐπιτυγχάνειν οὐκ ἄχρηστον καὶ τὸ ἁμαρτάνειν ἀκίνδυνον." οὐχ ἁπλῶς γὰρ ταῦτα καὶ ἀπολύτως τέθεικεν ὁ διδάσκαλος, ἀλλὰ τῷ κατὰ ἀντιπαράθεσιν λόγῳ πρὸς τὰ περὶ τῆς θείας τριάδος λεγόμενά τε καὶ δογματιζόμενα. κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τῆς οἰκονομικῆς καὶ κατὰ περίστασιν συμβάσεως τρόπον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν γεγενημένων προελθεῖν πειθόμενοι, ἁγιώτατοι, μὴ ἀσύγγνωστον ἡμῖν τὸ ἐπὶ τούτοις ἔγκλημα προσαγαγεῖν καταδέξησθε, ἀλλὰ κἄν τι τῆς ἀκριβείας ἡμῖν ἡμαρτῆσθαι ὑπονοεῖτε, τῇ παραθέσει τῶν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν οἰκονομικῶς προελθόντων ἀπολυέσθω ἀνεύθυνον καὶ πάσης ἐλεύθερον κατακρίσεως. ἐπεὶ καὶ Κύριλλος ὁ σοφώτατος μὴ ῥητῶς ἀποκηρύττεσθαι τὸν Μομψουεστίας Θεόδωρον παρεγγυᾷ· δι' οἰκονομίαν χαριζόμενος τοῖς ἔτι ἀσθενέστερον περὶ τοῦτο διακειμένοις, καίτοι ἀρχηγὸν καὶ πατέρα τῆς Νεστορίου κακοδοξίας ἐκεῖνον εἰδώς· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὰ περὶ τούτου γραφέντα παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Πρόκλον τὸν τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας προεδρεύσαντα. καὶ ὁ μὲν ἀνωτέρω δηλωθεὶς τῆς πίστεως τύραννος, *κεκαυτηριασμένην ἔχων τὴν ἰδίαν συνείδησιν*, καθώς φησιν ὁ ἱερώτατος Παῦλος, κατακαῦσαι τετόλμηκε τοὺς τόμους τῶν πεπραγμένων τῆς διονομασθείσης ἁγίας ἕκτης συνόδου τοὺς ἐν τῷ παλατίῳ ἀποκειμένους, οἰόμενος κατά γε τὸ αὐτῷ δοκοῦν, συνεξαφανίζειν τούτοις *τῆς ἀληθείας τὸν λόγον*· ἡμεῖς δὲ τοῦτον ἐάσαντες τῇ ἑαυτοῦ ἐναπατᾶσθαι οἰήσει καὶ ὡς ἐπὶ μεγάλῳ τινὶ κατορθώματι τῇ οἰκείᾳ συγκαυχᾶσθαι αἰσχύνῃ, ἐπιμελῶς παρεφυλάξαμεν τοὺς παρ' ἡμῖν ἀποκειμένους τῶν πεπραγμένων τόμους τῆς διονομασθείσης ἁγίας ἕκτης συνόδου, ἐν οἷς καὶ αἱ τῶν συνελθόντων ἐπισκόπων ἁπάντων ἐν τῇ τοιαύτῃ ἁγίᾳ συνόδῳ ὑπογραφαὶ μετὰ τῆς βασιλικῆς ὑποσημειώσεως ἐν τῷ παρ' αὐτῆς ἐκτεθέντι ὅρῳ ἐμφέρονται. καὶ ἑτέρως δὲ ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς χρόνῳ τὸ ἀδιάπτωτα φυλαχθῆναι τὰ πεπραγμένα τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου φιλοπονώτερον διεσπουδάσθη, καθὸ καὶ βιβλίον ἰδιόγραφον Παύλου τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης προέδρου γεγονότος τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας χάριτι θεοῦ σῴζεται παρ' ἡμῖν· ὃς ἀσηκρῆτις ὑπάρχων ἐν τῇ τοιαύτῃ συνόδῳ καθυπούργησεν, ὡς ἐκ τούτου τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσεῖναι τοῦ μήτινα τῶν πάντων κακονοίᾳ τινί, οἷα πολλὰ καινοτομεῖν εἴωθεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὁ χρόνος, ὑπονοθεύειν ἀποτολμᾶν τά, ὡς

---

17 1. Tim. 4,2 20 cf. 2. Cor. 6,7; Eph. 1,13 etc.

---

2 – 5 cf. Gregorius Naz., or. 27,10, PG 36,25 A 6 – 11 12 – 17 cf. Cyrillus Alex., epist. 72, PG 77, 344 – 345; Abh. BAdW 32,6 (1927) 18,6 – 24

M(30)TO

---

1 ἐν τῷ *om.* O 10 ἡμαρτῆσθαι ὑπονοεῖτε] ἁμαρτεῖσθαι ὑπονοεῖτε M ἡμαρτεῖσθαι ὑπονοῆται T 13 μομψουεστίας] μοψουεστίας TO 15 – 16 πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις πρόκλον παρ' αὐτοῦ O 16 προεδρεύσαντα ἐκκλησίας O 17 κεκαυτηριασμένην] κεκαυστηριασμένην M 19 ἕκτης] ϛ' T 21 ἐναπατᾶσθαι] ἐναπατᾶσθε T 21 – 22 συγκαυχᾶσθαι] ἐγκαυχᾶσθαι O 22 αἰσχύνῃ] οἰήσει O 23 ἕκτης] ϛ' T συνελθόντων ἁγίων ἐπισκόπων O 23 – 24 ἁπάντων ἐπισκόπων T 25 χρόνῳ] θρόνῳ M O? 30 προσεῖναι M *explic.* 31 τά *om.* O

προλέλεκται, συνεχῶς πεπραγμένα τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου ἢ κακοτρόπως ἑτέροις τὰ τοιαῦτα ἐπιφημίζειν δύνασθαι. τὸ γὰρ ἀπαράγραπτόν τε καὶ γνήσιον τῆς ἀληθείας καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου βιβλίου πᾶσι δειχθήσεται φανερώτερον, ἐπειδὴ ὁ ἀληθὴς ἡμῶν ἐπιστάτης καὶ σωτὴρ ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπὶ πολὺ τῇ ἐν τούτοις ἀνοχῇ ὑπνοῦν οὐκ ἠνέσχετο· διαναστὰς τῇ οἰκείᾳ ἀγαθότητι καὶ δυνάμει *ἐπετίμησε* καὶ νῦν *τῷ κλύδωνι*, οὐ *τοῦ ὕδατος*, ἀλλὰ τοῦ ἀθέσμου ἐγχειρήματος, καὶ τὸν μὲν χειμῶνα τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ζάλης κατέπαυσε, ἐδωρήσατο δὲ ἡμῖν τὴν μεγάλην τῶν πραγμάτων *γαλήνην* εὐσεβῆ βασιλέα καὶ κατὰ πάντα ἐνάρετον, ἐφάμιλλόν τε καὶ ἄξιον τοῦ ὕψους τῆς βασιλείας, κεκτημένον τῆς ὀρθοδοξίας τὸν ζῆλον καὶ τῶν τρόπων τὸ κόσμιον, φερωνύμως ἀναστήσαντα ἡμῖν τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην τε καὶ ὁμόνοιαν. πεποίθαμεν δὲ τῷ ταύτην ἡμῖν χαρισαμένῳ, ὅτι καὶ τῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων τὴν ἀνέγερσιν ἡμῖν ἐπωνυμικῶς προοιμιάζεται.

Ὑμεῖς οὖν, ὦ ἱερὰ κεφαλή, τῇ ἐν ὑμῖν διορατικωτάτῳ *δυνάμει τοῦ πνεύματος* τὴν χεῖρα τῆς εὐμενοῦς ἡμῖν ἐκτείνοντες ἐπικλήσεως πραείᾳ ἐπαφῇ ἀμοιβαίων γραμμάτων κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν θεσμὸν ἤγουν τῇ τῶν ἀντισυνοδικῶν ἀποστολῇ τὸ τῆς ἀγάπης προσάγοντες φάρμακον τὸ λυποῦν ἐν ἡμῖν καὶ ὑποσφύζον θεραπεῦσαι σπουδάσατε· οὐ γάρ ἐστί ποτε ἄνεσις τῇ ψυχῇ *ἢ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιβήσεται ὕπνος καὶ ἀνάπαυσις τοῖς κροτάφοις ἢ τοῖς βλεφάροις ἡμῶν νυσταγμός*, ἕως ἂν τὴν καθόλου θεασώμεθα τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, *τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος* καὶ αὖθις *ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης* διασῴζουσαν· καὶ γὰρ ἐκείνου ὄντες μαθηταὶ καὶ διάδοχοι τοῦ παρὰ τοῦ κυρίου ἀκούσαντος· *Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου, ὀφειλέται* ἐστέ, θεοτίμητοι, τὰ μὲν τοῦ *πρὸς ἐπανόρθωσιν* στηριγμοῦ ἐπάγειν ἐπιμελῶς, τὰ δὲ τῆς συμπαθοῦς γνώμης προχειρότερον μᾶλλον χαρίζεσθαι, ἐπεὶ καὶ τὸν κορυφαῖον αὐτὸν ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν προτρέπει ὁ κύριος συνειδέναι μὲν τῆς σαρκὸς τὴν ἀσθένειαν, τοὺς δὲ κατ' ἐπήρειαν τῶν ἐκτὸς ὀλίσθου τροπὴν ὑπομείναντας, καθὸ δὴ πέπονθεν καὶ αὐτὸς ἐν τῷ τοῦ σωτηρίου πάθους καιρῷ, μὴ ἀποστερεῖσθαι τῆς κατ' ἐπανόρθωσιν πρὸς τὴν προτέραν ἀπάθειαν ἀποκαταστάσεως. καὶ τοῦτο δὲ τὴν ἱερὰν ὑμῶν μνήμην μὴ διαφευγέτω, ὥς τινες τῶν καθελόντων τὸν ἀσεβῆ Εὐτυχέα ἐπὶ τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης Φλαβιανοῦ ἐν τῇ μετὰ ταῦτα ἐπὶ Διοσκόρου ἐν Ἐφέσῳ συνόδῳ τὸν ἐνδίκως κατακριθέντα δικαιώσαντες τὴν ἀδικωτάτην ἐπήρτησαν Φλαβιανῷ τῷ μακαριωτάτῳ κατάκρισιν· καὶ ὅμως ἐν τῇ κατὰ Χαλκηδόνα ἁγίᾳ συνόδῳ ἤρκεσε τούτοις πρὸς τελείαν ἀποτροπὴν τοῦ ἐγκλήματος ἡ τῆς ὑγιοῦς ὁμολογίας σύνθεσις καὶ οὐ πολλῶν περὶ τούτου ἐδέησαν πόνων καὶ λόγων.

---

5 – 7 cf. Lc. 8,24 13 cf. Lc. 4,14 17 – 18 Ps. 131,4 18 – 19 Eph. 4,3 20 – 22 Lc. 22,31 – 32 22 – 23 cf. 2. Tim. 3,16

TO

---

1 ἕκτης] ς' T 3 δειχθήσεται πᾶσι O ἐπειδὴ] ἐπεὶ δὲ O 4 καὶ σωτὴρ *om.* O κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς O 5 διαναστὰς] δικαστὰς O κλύδωνι] κλύδω O οὐ *om.* T 10 ταύτην] αὐτῷ O 13 ὑμῖν] ἡμῖν O 14 ἐπικλήσεως ἐκτείνοντες O γραμμάτων] πραγμάτων O 16 λυποῦν] λοιπὸν O ἐστί] ἔσται ἡμῖν O 21 δὲ] τε O 22 σὺ καὶ O 23 ἐστέ] ἐστὶ T 28 μνήμην ὑμῶν O 33 ἐδέησαν] ἐδεήθησαν O

οἶδε γὰρ ἀδελφικὴ στοργὴ μὴ ἐπὶ πολὺ ἀναβάλλεσθαι τὸ πρὸς τοὺς πέλας προσηνὲς καὶ μειλίχιον· ταῦτα γὰρ τοῖς ἐν αὐτῇ τῇ ἐν Χαλκηδόνι ⟨ἁγίᾳ συνόδῳ⟩ συνειλεγμένοις πατράσι Λέων ὁ ἁγιώτατος διεστείλατο, ὁ τῆς καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῆς καθέδρας, μᾶλλον δὲ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης φανώτατος λαμπτήρ, τοιάδε γεγραφώς· „ἀλλ' ἐπεὶ πολλὰ συμβαίνει πολλάκις τὰ δυνάμενα μετάνοιαν ἐμποιεῖν καὶ ὁ ἔλεος τοῦ θεοῦ νικᾷ τῶν ἁμαρτανόντων τὰ πλημμελήματα, διὰ τοῦτο τὰ τῆς τιμωρίας ἐν ἀναρτήσει καθίσταται, ὅπως ἂν χώραν ἔχειν ἡ διόρθωσις δυνηθείη." ἔτι μὴν καὶ Πουλχερίᾳ τῇ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως γράφων ἐν ἐπιστολῇ, ἧς ἡ ἀρχή· *Τὴν θεοφιλῆ τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας φροντίδα, ἣν τῇ καθολικῇ πίστει ἀδιάλειπτον ἀπονέμεται*, τοιάδε φησὶν ὁ ἀρχικώτατος τοῦ Λέοντος νοῦς· „καθάπερ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ταύτης τῆς ὑποθέσεως συχνότατα γέγραφα, ταύτην μεταξὺ τῶν τε διχονοουσῶν διανοιῶν καὶ τῶν σαρκικῶν ζηλοτυπιῶν τὴν ἐπιείκειαν βούλομαι φυλαχθῆναι, ὥστε τῇ μὲν τελειότητι τῆς πίστεως μηδὲν ἐξεῖναι προστεθῆναι μήτε μὴν ἀφαιρεθῆναι, τοῖς δὲ πρὸς τὴν ἑνότητα καὶ τὴν εἰρήνην ἐπανιοῦσι τὸ τῆς συγγνώμης ἴαμα παρασχεθῆναι, ἐπειδὴ τότε *τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου* δυνατώτερον καθαιροῦνται, ὅταν τῆς πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον ἀγάπην αἱ τῶν ἀνθρώπων ἀνακαλῶνται καρδίαι." αὐτὸ δὲ τοῦτο πολὺ πρότερον καὶ Κύριλλος ὁ ἀκριβὴς περὶ τὰ θεῖα πεποιηκέναι εὑρίσκεται ἐπὶ τῇ τῶν ἀνατολικῶν ἐπισκόπων πρὸς αὐτὸν διενέξει τε καὶ ἀντιστάσει· ἀπολύειν γὰρ κατακρίσεως ἐκεῖνοι βουλόμενοι τὸν Νεστόριον καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ ψῆφον ἀκυροῦν σπεύδοντες οὐ φορητὰ τετολμήκασιν, ἀλλὰ μέγιστον εἰργάσαντο τὸ πλημμέλημα· αὐτὸν γὰρ τὸν μακάριον Κύριλλον καὶ τὴν κατ' αὐτὸν ἀνεθεμάτισαν σύνοδον. ἀλλὰ κἀκεῖνος ταχεῖαν καὶ οὐκ ἐργώδη προσηγάγετο τὴν ἀνάκτησιν, αὐτὸ μόνον τὸ συνθέσθαι αὐτοὺς τοῖς συνοδικῶς δεδογμένοις καὶ εὐσεβῶς διορισθεῖσι καὶ τοῦ ἀσεβοῦς κυρῶσαι τὴν καταδίκην, ἐκείνας ἐπὶ τούτοις τὰς πάσης περιχαρείας ἐπιμέστους φωνὰς ἐκβοήσαντος τοῦ αὐτοῦ θεοφόρου πατρός, ἃς ὑπονοήσειέ τις ἐρρῆσθαι ὡς αὐτοῦ μᾶλλον πταίσματος συγχώρησιν δεξαμένου καὶ οὐ τοῖς πταίσμασι συγχωρήσαντος· *„εὐφραινέσθωσαν"* γάρ φησιν, *„οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ*, λέλυται γὰρ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ καὶ διχονοίας ἁπάσης ἀνῄρηται τρόπος τοῦ πάντων ἡμῶν σωτῆρος Χριστοῦ ταῖς ἑαυτοῦ ἐκκλησίαις τὴν εἰρήνην βραβεύσαντος."

---

14 cf. 1. Joh. 3,8 25–26 Ps. 95,11 (cf. 138,11)

4–7 cf. Leo papa, epist. 95 ACO II 4 p. 50,32–51,2 9–15 Leo papa, epist. 95 ad Pulcheriam, ACO II 4 p. 50,20–21; p. 50,32–51,2 25–28 cf. Cyrillus Alex., *unde?*

TO

---

2 ⟨ἁγίᾳ συνόδῳ⟩ *suppl.* La 5 μετάνοιαν ἐμποιεῖν *om.* O 8 ὑμετέρας] ἡμετέρας T 16 εὑρίσκεται] γινώσκεται O 17 διενέξει τε πρὸς αὐτὸν O 18 αὐτῷ] αὐτὸν O 19 εἰργάσαντο τὸ] εἰργάσατο T 22 δεδογμένοις *om.* O διορισθεῖσι καὶ δε ... μένοις καὶ O 24 ὑπονοήσειεν ἄν τις O ἐρρῆσθαι] ἐνρῆσθαι T 25 πταίσμασι] πταίσασι T

Ἔχετε τοίνυν καὶ ὑμεῖς, ὦ θεόληπτοι, τὴν ἀναιρετικὴν τοῦ κατ' ἐπήρειαν σφάλματος ἀπολογίαν ἰσχυράν τε καὶ ἔννομον καὶ οὐδαμῶς δυναμένην παρακρουσθῆναι τὴν καθαρὰν καὶ πεπαρρησιασμένην τῆς ὀρθοδοξίας ὁμολογίαν. μὴ οὖν βραδεῖς τε καὶ ὀκνηροὶ πρὸς τὸ συνηρμοσμένον ἡμῖν καὶ ἀδιάτμητον ἐν πνευματικῇ συμπνοίᾳ καὶ ὁμονοίᾳ γένησθε, ὦ μακάριοι, μήτε τοῖς κατὰ βίαν γεγενημένοις προσέχοντες τοὺς βιασθέντας ἡμᾶς τῆς ἑαυτῶν ἀγάπης ἀπώσησθε, *μηδὲ ὡς ἐχθροὺς ἡγεῖσθε*, ὥς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος, *ἀλλὰ παρακαλεῖτε ὡς ἀδελφοὺς* τὸ θεομίμητον ἐνδεικνύμενοι. πάντως γὰρ λογιεῖσθε, ἁγιώτατοι, ἐκ τῆς κατὰ τὸν *Ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου*, ὡς τὸ θεῖον αὐτὸν ἀνεκήρυξε πνεῦμα, γραφικῆς ἱστορίας, ὡς τοῖς βεβιασμένως καὶ οὐ κατὰ γνώμης ἐνδιάθετον πονηρίαν γινομένοις ἕπεταί τις συγχώρησις ἔνδικος ὑφεξαιρουμένης τοῦ τῆς παντελοῦς ἀρνήσεως λόγου καὶ τῆς πρὸς τὴν τελείαν ἀθεότητα ὑπαγωγῆς. ὁ γὰρ Ἀαρὼν ἐκεῖνος τῇ ὁρμῇ τοῦ πάλαι λαοῦ καθυφεὶς καὶ ὑπουργήσας αὐτοῖς πρὸς τὴν τῆς εἰδωλοποιΐας τελείωσιν ἐνεκαλεῖτο μὲν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, τὴν δὲ ἀναγκαστικὴν βίαν ἐν ἀπολογίᾳ προβαλλόμενος οὐδεμίαν παρὰ θεοῦ ἐπιτίμησιν δέχεται οὐδὲ τοῦ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπόκληρος γέγονεν ἀξιώματος πάντως πρὸς δὲ τὸ ἐν διαθέσει περὶ τὸ θεῖον σέβας γνήσιον *ἀποβλέψαντος τοῦ πλάσαντος καταμόνας τὰς καρδίας ἡμῶν*, ὥς φησιν ὁ μέγας Δαυίδ, καὶ οὐ πρὸς τὴν ἔξωθεν περιπέτειαν.

Δεικνυμένης τοίνυν τῆς περὶ τὸν ὀρθὸν λόγον τοῦ ἡμετέρου φρονήματος ὑγείας τε καὶ συμφυείας τῇ ἀνυπερθέτῳ ἑτοιμότητι τοῦ κατακρῖναι μὲν τὰ ἀτόπως γεγενημένα, συστῆσαι δὲ τῇ βεβαιώσει τῆς εἰρημένης ἁγίας ἕκτης συνόδου τῆς εὐσεβείας τὰ δόγματα περιπτύξασθε ἡμᾶς, ἀδελφοὶ τιμιώτατοι· *ἀλλήλων* γὰρ *τὰ βάρη βαστάζετε καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ*, μεγαλοφωνότατα ἡμῖν ἐκβοᾷ ὁ θεῖος ἀπόστολος, ὡς ἂν *ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ πνεύματι δοξάζωμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

Ἡ ὑπογραφή

Ἐρρωμένος ἐν κυρίῳ ὑπερεύχου ἡμῶν, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε ἀδελφέ.

6–7 2. Thess. 3,15   8 cf. Ex. 32,1–6   15–16 Ps. 32,14–15   20–21 Gal. 6,2   22–23 Rom. 15,6

TO(9)

---

1 ὑμεῖς] ἡμεῖς O   4 ἡμῖν] ὑμῖν O   9 βεβιασμένως O *explic.*   10 ὑφεξαιρουμένης] ὑπεξαιρουμένης Mansi   18 τῇ] τῷ Mansi   19 ἕκτης] ϛ' T

INDICES

SCRIPTURA SACRA

UETUS TESTAMENTUM

NOUUM TESTAMENTUM

NOMINA CIUITATUM ET REGIONUM

NOMINA PERSONARUM ET RERUM

SERIES EPISCOPORUM
QUI PRAESENTES FUERUNT ET SUBSCRIPSERUNT

Urbs et ciuitates	*Episcopi qui subscripserunt* actio XVII lat.	actio XVIII lat.	actio XVIII gr.	Sermo acclamationis
Roma	1	1	1	1
Constantinopolis	2	2	2	2
Alexandria	3	3	3	3
Antiochia	4	4	4	4
Hierosolyma	5	5	5	5
Thessalonice	6	6	6	6
Cyprus	7	7	7	7
Rauenna	8	8	8	8
Portus	9	9	9	9
Corinthus	10	10	10	10
Gortyna	11	11	11	11
Paternum – Tempsa	12	12	12	12
Regium	13	13	13	13
Caesarea – Cappadocia I	14	14	14	14
Ephesus	15	15	15	15
Heraclea – Thracia	16	16	16	16
Ancyra	17	17	17	17
Cyzicus	18	18	18	18
Sardes	19	19	19	19
Nicomedia	20	20	20	20
Nicaea	21	21	21	21
Chalcedon	22	22	22	22
Side	23	23	23	23
Amasia	24	24	25	24
Melitene	25	25	26	25
Tyana	26	26	24	27
Gangra	27	27	27	28
Claudiopolis – Honorias	28	28	28	29
Pessinus	29	29	29	26
Myra	30	30	30	30
Stauropolis	31	31	31	31
Laodicea – Phrygia Pac.	32	32	32	32
Synnada	33	33	33	33
Iconium	34	34	34	34
Antiochia – Pisidia	35	35	35	35
Perge	36	36	36	36
Iustinianopolis – Mocissa	37	37	37	37
Rhodus	38	38	38	38
Hierapolis	39	39	39	39
Tarsus	40	40	40	40
Anazarbus	41	41	41	41
Seleucia	42	42	42	42
Bizya	44	47	47	44
Pompeiopolis	45	48	48	45

Series episcoporum qui praesentes fuerunt

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	–	–	–	–	–	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5
–	–	–	–	–	–	–	–	–	9	9	9	9	10	10	6	6	6
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	14	14	14	7	7
9	9	9	9	9	9	9	9	8	8	8	8	8	9	9	7	8	8
6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	6	6	8	9	9
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	10	10
10	10	10	10	10	10	10	10	9	10	10	10	10	11	11	9	11	11
7	7	7	7	7	7	7	7	6	6	6	6	6	7	7	10	12	12
8	8	8	8	8	8	8	8	7	7	7	7	7	8	8	11	13	13
–	–	–	–	–	–	–	–	–	11	11	11	11	12	12	12	14	14
11	11	11	11	11	11	11	11	10	12	12	12	12	13	13	13	15	15
12	12	12	12	12	12	12	12	11	13	13	13	13	15	15	15	16	16
–	–	–	–	–	–	–	–	–	14	14	14	14	16	16	16	17	17
13	13	13	13	13	13	13	13	12	15	15	15	15	17	17	17	18	18
–	–	–	–	–	–	–	–	13	16	16	16	16	18	18	18	19	19
14	14	14	14	14	14	14	14	–	17	17	17	17	19	19	19	20	20
15	15	15	15	15	15	15	15	14	18	18	18	18	20	20	20	21	21
16	16	16	16	16	16	16	16	15	19	19	19	19	21	21	21	22	22
–	–	–	–	–	–	–	–	16	20	20	20	20	22	22	22	23	23
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	23	24	24
17	17	17	17	28	28	17	17	–	21	21	21	21	23	23	24	25	25
–	–	–	–	–	–	–	–	–	22	22	22	22	24	24	25	26	26
–	–	–	–	–	–	–	–	–	23	23	23	23	25	25	26	27	27
–	–	–	–	–	–	–	–	–	24	24	24	24	26	26	27	28	28
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	28	29	29
–	–	–	–	–	–	–	–	–	25	25	25	25	27	27	29	30	30
–	–	–	–	–	–	–	–	–	26	26	26	26	28	28	30	31	31
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	27	27	27	29	29	31	32	32
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	28	28	28	30	30	32	33	33
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	33	34	34
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	29	29	29	31	31	34	35	35
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	31	30	30	32	32	35	36	36
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	30	31	31	33	33	36	37	37
–	–	–	–	–	–	–	–	–	27	32	32	32	34	34	37	38	38
18	18	18	18	17	17	18	18	17	28	33	33	33	35	35	38	39	39
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	34	34	34	36	36	39	40	40
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	40	41	41
19	19	19	19	18	18	19	19	18	29	35	35	35	37	37	41	42	42
20	20	20	20	19	19	20	20	19	30	36	36	36	38	38	42	43	43
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	43	44	44

Urbs et ciuitates	Episcopi qui subscripserunt actio XVII lat.	actio XVIII lat.	gr.	Sermo acclamationis
Leontopolis	46	49	49	46
Mitylenae	47	50	50	47
Miletus	48	51	51	57
Selymbria	49	52	52	61
Methymnae	50	53	53	62
Cius	51	54	54	63
Cotrada	52	55	55	48
Euchaïta	53	56	56	49
Heracliopolis	54	74	74	50
Mesembria	55	152	152	53
Sozopolis – Thracia	56	153	153	54
Stobi	57	44	44	55
Athenae	43	43	43	43
Argus	60	–	–	56
Lacedaemon	61	45	45	59
Lampa	62	64	64	58
Catana	63	46	46	60
Soli	58	57	57	51
Citium	59	58	58	52
Nyssa	64	59	59	64
Thermae imp.	65	60	60	65
Camuliana	66	61	61	66
Mocissa – Iustinianopolis	67	62	62	67
Daranalis	68	63	63	68
Christopolis	69	65	65	69
Pergamum	70	66	66	70
Mastaura	71	67	67	73
Adramyttion	76	68	68	154
Magnesia	73	69	69	71
Hypaepa	72	70	70	107
Anaea	74	71	71	72
Nysa	75	72	72	74
Panium	77	73	73	75
Iuliopolis	78	75	75	76
Aspona	79	76	76	77
Cinna	80	77	77	78
Anastasiopolis	81	79	79	79
Berinopolis	83	80	80	120
Mnizus	82	78	78	80
Poemanenum	86	82	82	95
Miletopolis	85	81	81	81
Lampsacus	156	148	148	148
Hadrianotherae	84	85	85	82
Philadelphia	88	87	87	104

Series episcoporum qui praesentes fuerunt

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	37	37	37	39	39	44	45	45
21	21	21	21	20	20	21	21	20	31	38	38	38	40	40	45	46	46
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	39	39	39	41	41	46	47	47
22	22	22	22	21	21	22	22	21	32	40	40	40	42	42	47	48	48
23	23	23	23	22	22	23	23	22	33	41	41	41	43	43	48	49	49
24	24	24	24	23	23	24	24	23	34	42	42	42	44	44	49	50	50
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	50	51	51
–	–	–	–	–	–	–	–	–	35	43	43	43	45	45	51	52	52
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	52	53	53
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	44	44	44	46	46	53	54	54
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	45	45	45	47	47	54	55	55
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	55	56	56
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	56	57	57
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	57	58	58
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	58	59	59
39	39	39	39	39	39	39	39	37	53	89	89	89	93	94	73	60	60
38	38	38	38	38	38	38	38	36	52	88	88	88	92	93	74	61	61
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	55	55	71	62	62
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	56	56	72	63	63
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	46	46	46	48	48	59	64	64
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	47	47	47	49	49	60	65	65
25	25	25	25	24	24	25	25	24	36	48	48	48	50	50	61	66	66
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	62	67	67
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	63	68	68
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	49	49	49	51	51	64	69	69
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	52	52	52	54	54	65	70	70
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	66	71	71
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	72	72
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	50	50	50	52	52	67	73	73
26	26	26	26	25	25	26	26	–	37	51	51	51	53	53	68	74	74
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	69	75	75
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	70	76	76
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	75	77	77
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	76	78	78
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	77	79	79
28	29	29	29	27	27	28	28	26	39	54	54	54	58	58	78	80	80
27	28	28	28	26	26	27	27	25	38	53	53	53	57	57	79	81	81
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	55	55	55	59	59	80	82	82
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	56	56	56	60	60	81	83	83
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	82	84	84
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	57	57	57	61	61	83	85	85
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	86	86
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	84	87	87
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	58	58	58	62	62	85	88	88

Urbs et ciuitates	*Episcopi qui subscripserunt* actio XVII lat.	actio XVIII lat.	gr.	Sermo acclamationis
Silandus	87	86	86	–
Sitae	89	89	89	110
Daldis	90	88	88	105
Dascylium	91	90	90	101
(H)adriani	157	92	92	–
Basilinopolis	92	–	–	83
Praenetus	94	91	91	84
Helenopolis	154	155	155	151
Cadosia	93	93	93	102
Caesarea – Bithynia	96	94	94	106
Prusa	95	151	151	89
Theotocia	97	95	95	108
Iustinianopolis Gordi	98	96	96	85
Carallia	99	97	97	96
Cotenna	100	98	98	97
Coracesium	101	99	99	98
Berissa	102	100	100	93
Colonia	103	101	101	144
Amisus	104	102	102	94
Andrapa	105	103	103	86
Ibora	107	84	84	145
Sinope	106	104	104	109
Arca	110	105	105	92
Faustinopolis	111	106	106	111
Amastris	150	107	107	116
Iunopolis	112	108	108	100
Dadybra	113	109	109	133
Hadrianopolis	114	110	110	112
Cratia	115	111	111	103
Prusa	116	112	112	99
Heraclia – Pontus	117	113	113	113
Tius	118	114	114	114
Polemonium	109	115	115	91
Comanum	119	116	116	115
Cerasus	120	117	117	122
Trapezus	108	154	154	150
Claneum	121	118	118	87
Amorium	122	119	119	90
Sidyma	124	120	120	119
Oenoanda	123	121	121	121
Eriza	125	122	122	123
Myndus	126	123	123	124
Iluza	127	124	124	125
Ancyra	128	127	127	127

Series episcoporum qui praesentes fuerunt

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	86	89	89
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	87	90	90
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	88	91	91
29	27	27	27	29	29	29	29	27	41	60	60	60	64	64	89	92	92
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	91	93	93
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	93	94	94
–	–	–	–	–	–	–	–	–	40	59	59	59	63	63	90	95	95
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–		96	96
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	92	97	97
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	96	98	98
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	94	99	99
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	95	100	100
30	30	30	30	30	30	30	30	28	42	61	61	61	65	65	97	101	101
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	62	62	62	66	66	98	102	102
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	99	103	103
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	100	104	104
31	31	31	31	31	31	31	31	29	43	64	64	64	68	68	101	105	105
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	63	63	63	67	67	102	106	106
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	65	65	65	69	69	103	107	107
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	104	108	108
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	105	109	109
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	66	66	66	70	70	106	110	110
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	107	111	111
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	108	112	112
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	113	113
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	67	67	67	71	71	109	114	114
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	110	115	115
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	72	72	72	76	76	111	116	116
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	71	71	71	75	75	112	117	117
34	34	34	34	34	34	34	34	32	46	70	70	70	74	74	113	118	118
32	32	32	32	32	32	32	32	30	44	68	68	68	72	72	114	119	119
33	33	33	33	33	33	33	33	31	45	69	69	69	73	73	115	120	120
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	116	121	121
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	117	122	122
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	118	123	123
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	124	124
35	35	35	35	35	35	35	35	–	47	73	73	73	77	77	119	125	125
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	120	126	126
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	121	127	127
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	122	128	128
–	–	–	–	–	–	–	–	35	49	75	75	74	79	78	123	129	129
37	37	37	37	36	36	36	36	34	50	76	76	75	80	79	124	130	130
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	77	77	76	81	80	125	131	131
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	126	132	132

Urbs et ciuitates	*Episcopi qui subscripserunt* actio XVII lat.	actio XVIII lat.	actio XVIII gr.	Sermo acclamationis
Appia	129	125	125	126
Nacolia	130	126	126	118
Prymnessus	153	83	83	149
Barata	–	–	–	–
Psibela	155	149	149	152
Sozopolis – Pisidia	131	128	128	–
Cotyaeum	152	150	150	153
Philomelium	133	129	129	129
Timbriada	132	130	130	117
Magydus	134	131	131	130
Syllium	135	132	132	131
Nazianzus	136	133	133	128
Doara	137	134	134	132
Cos	138	145	145	134
Chius	139	146	146	135
Parus	140	136	136	138
Naxus	141	147	147	88
Tinus	142	135	135	136
Thera	143	138	138	143
Melus	151	137	137	137
Corycus	146	141	141	141
Adana	147	139	139	142
Flauias	149	140	140	139
Zenonopolis	148	142	142	140
Dalisandus	144	143	143	146
Olba	145	144	144	147
Sebastia – Armenia II	158	156	156	–
Lemnus	159	157	157	–
Abydus	160	158	158	–
Neapolis – Caria	161	159	159	–
Carpathus	162	160	160	–
Bosporus	163	161	161	–
Phasis	164	–	–	–
Caralis	165	162	162	–
Aureliopolis	166	163	163	–

Series episcoporum qui praesentes fuerunt

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	78	78	77	82	81	127	133	133
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	79	79	78	83	82	128	134	134
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	80	80	79	84	83	129	135	135
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	81	81	80	85	84	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	82	82	81	86	85	130	136	136
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	83	83	82	87	86	131	137	137
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	138	138
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	132	139	139
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	133	140	140
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	88	134	141	141
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	84	84	83	88	87	135	142	142
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	85	85	84	89	89	136	143	143
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	137	144	144
36	36	36	36	37	37	37	37	33	48	74	74	85	78	90	138	145	145
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	139	146	146
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	87	87	87	91	92	140	147	147
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	141	148	148
–	–	–	–	–	–	–	–	–	51	86	86	86	90	91	142	149	149
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	150	150
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	143	151	151
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	144	152	152
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	145	153	153
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	146	154	154
40	40	40	40	40	40	40	40	38	54	90	90	90	94	95	147	155	155
41	41	41	41	41	41	41	41	39	55	91	91	91	95	96	148	156	156
42	42	42	42	42	42	42	42	40	56	92	92	92	96	97	149	157	157
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

SERIES MAGISTRATUUM IMPERATORIS

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
I	Nicetas	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	×
II	Theodorus	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	×
III	Sergius	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	×
IV	Paulus	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	×
V	Iulianus	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	×
VI	Constantinus	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
VII	Anastasius	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
VIII	Iohannes	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	×
IX	Polyeuctus	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
X	Thomas	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	×
XI	Paulus	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	×
XII	Petrus	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
XIII	Leontius	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	×

SERIES MONACHORUM

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
A	Theophanes	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–
B	Georgius	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
C	Conon – Stephanus	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
D	Anastasius	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
E	Stephanus	×	×	×	×	×	×	×	×	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
F	Leontius	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	×	×
G	Iordanes – Polychronius	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	×	×

AUCTORES ET SUPERSCRIPTIONES

INITIA PATRUM ET SUPERSCRIPTIONES

REGESTA DE CAUSA MONENERGETICA ET MONOTHELETICA

(Friedhelm Winkelmann, Die Quellen zur Erforschung des monenergetisch-monotheletischen Streites. Klio 69 [1987] 515 – 559)

L = Concilium Lateranense, ACO ser. II vol. I

K = Concilium uniuersale Constantinopolitanum tertium, ACO ser. II vol. II pars I – II